
Shri Ganesha Puranam 2 Uttarakhandam or Kridakhandam

శ్రీగణేశపురాణమ్ ౨ ఉత్తరఖండం అథవా క్రీడాఖండమ్

Document Information

Text title : Ganesha Puranam 2 Uttarakhandam or Kridakhandam

File name : gaNeshapurANam2.itx

Category : purana, ganesha

Location : doc_purana

Proofread by : Manish Gavkar

Latest update : March 20, 2025

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

March 20, 2025

sanskritdocuments.org

శ్రీగణేశపురాణమ్ ౨ ఉత్తరఖణ్డం అథవా క్రీడాఖణ్డమ్

శ్రీగణేశాయ నమః ।
శ్రీస్వానన్దేశాయ బ్రహ్మణస్పతయే నమః ।
శ్రీమహాసిద్ధ్యై నమః ।
శ్రీమహాబుద్ధ్యై నమః ।
శ్రీలక్ష్మాయ నమః ।
శ్రీలాభాయ నమః ।
శ్రీనగ్నభైరవరాజాయ నమః ।
శ్రీమద్గణకాయ పరబ్రహ్మగురవే నమః ।
శ్రీమన్ ముద్గలాయ పరమాచార్యాయ నమః ।
శ్రీ భృశూణ్ణీ గార్గ్య గృత్సమద, భృగు, వ్యాసాయ నమః ।
శ్రీమత్ సకలగాణేశగురుభ్యో ఆచార్యేభ్యశ్చ నమో నమః ।
శ్రీబ్రహ్మభూయ మహాసిద్ధిపితాధీశ్వర శ్రీమద్ధిరిజాసుత యోగీంద్రాయ నమః ।
శ్రీమద్గాణేశ జగద్గురవే శ్రీమద్గణేశయోగీంద్రాచార్యాయ నమః ।
శ్రీమదఙ్కూశధారిణే సద్గురవే యోగీంద్రాయ నమః ।
శ్రీసద్గురూ హేరమ్బరాజాయ నమః ।

ఉత్తరార్ధస్య విషయానుక్రమణికా

క్రీడాఖణ్డ

అధ్యాయాః విషయాః
౦౦౧ నారదస్యోపదేశః
౦౦౨ నరాస్తకదేవాస్తకాభ్యాం వరప్రాప్తిః
౦౦౩ దేవాస్తకస్య విజయః
౦౦౪ నరాస్తకస్య విజయః
౦౦౫ ఆదిత్యా వరప్రాప్తిః

- ౦౦౬ వినాయకావతారః
 ౦౦౭ విరజాయాః రాక్షసాః విజయః
 ౦౦౮ నక్రస్య శాపముక్తిః
 ౦౦౯ హాహాహూహోర్భ్రమనిరాసః
 ౦౧౦ నానానామనిరూపణమ్
 ౦౧౧ ఇన్ద్రస్య గర్వభ్రష్టానమ్
 ౦౧౨ నిశాచరస్య వధః
 ౦౧౩ విఘ్నోదన్తరయోర్వధః
 ౦౧౪ రాక్షసీజ్ఞుమ్భావధః
 ౦౧౫ నగరస్య వర్జనమ్
 ౦౧౬ కాశీరాజ్ఞః భృశుణ్డోరాశ్రమే గమనమ్
 ౦౧౭ దేవః భక్తమీలనః
 ౦౧౮ కపటీదైతస్య వధః
 ౦౧౯ కూపకన్దరయోర్వధః
 ౦౨౦ అన్ధకామ్భాసురతుంగానాన్ధః వధః
 ౦౨౧ రాక్షసీభ్రమర్యా
 ౦౨౨ శుక్లవిద్రుమసంవాద
 ౦౨౩ శుక్లస్య గృహే వినాయకస్య భోజనమ్
 ౦౨౪ సనకసనన్దయోర్బధః
 ౦౨౫ భక్తిప్రశంసా
 ౦౨౬ రాక్షసీభీమాయారూఢారః
 ౦౨౭ సామ్భస్య దురాచరణమ్
 ౦౨౮ భీమస్యపూర్వవృత్తాన్తః
 ౦౨౯ విరోచనవధః
 ౦౩౦ వామనావతారకథా
 ౦౩౧ బలేః పాతాలగమనమ్
 ౦౩౨ శమీమహాత్యమ్ కీర్త్యాః కథా
 ౦౩౩ కీర్తేః మృత్యురీరాత్ యువకోత్పత్తిః
 ౦౩౪ జౌర్వశౌనకయోర్కథా
 ౦౩౫ శమీమన్దారయోర్ప్రశంసా
 ౦౩౬ దేవాన్గనాభిః వరప్రదానమ్
 ౦౩౭ శమీమన్దారమాహాత్యమ్

- ౦౩౮ దురాసదవరిత్రమ్
 ౦౩౯ శివస్య కాశ్యాః ప్రయాణమ్
 ౦౪౦ దురాసదస్య పరాజయః
 ౦౪౧ పార్వత్యా తేజాత్ సుతోత్పత్తిః
 ౦౪౨ కాశీస్థ షటపఞ్చాశత్ వినాయకాః
 ౦౪౩ ఘణ్డిరాజమాహాత్మ్యమ్
 ౦౪౪ దివోదాస కథా
 ౦౪౫ దివోదాస కథా
 ౦౪౬ ఘణ్డిరాజ్ఞః జ్యోతిషీరూపం ధ
 ౦౪౭ దివోదాసస్య రాజపరిత్యాగః
 ౦౪౮ కీర్తిప్రాప్తం వరదానమ్
 ౦౪౯ శమీమన్దారప్రభావవర్ణనమ్
 ౦౫౦ గణేశలోకవర్ణనమ్
 ౦౫౧ కాశిరాజస్య విమానారోహణమ్
 ౦౫౨ కాశిరాజస్య స్వానన్త భువనే ఆగమనమ్
 ౦౫౩ కాశిరాజేన స్వానన్తప్రాప్తిః
 ౦౫౪ బాలచరిత్రమ్
 ౦౫౫ దూతస్య ప్రేషణమ్
 ౦౫౬ నరాన్తకస్య యాత్రా
 ౦౫౭ కాశిరాజస్య బన్ధనమ్
 ౦౫౮ నరాన్తకేన కాలపురుషరూపధారణమ్
 ౦౫౯ రాజ్ఞో వర్ణనమ్
 ౦౬౦ వినాయకనరాన్తకయోర్యుద్ధమ్
 ౦౬౧ దైత్యదమనం విరాటరూపదర్శనఞ్చ
 ౦౬౨ దేవాన్తకస్య నగరాద్ పలాయనమ్
 ౦౬౩ శుకస్య దూరదేశగమనమ్
 ౦౬౪ అష్టసిద్ధీనాం పరాజయః
 ౦౬౫ బుద్ధిర్విజయః
 ౦౬౬ సిద్ధీనాం పరాభవః
 ౦౬౭ అస్త్రయుద్ధమ్
 ౦౬౮ అస్త్రయుద్ధమ్

- ౦౬౯ దేవదైత్యయుద్ధమ్
 ౦౭౦ దేవాన్తకస్య వధః పురప్రవేశనశ్చ
 ౦౭౧ వినాయకస్యాఽఽశ్రమేఽఽగమనమ్
 ౦౭౨ వినాయకస్య స్వలోకగమనమ్
 ౦౭౩ దైత్యసిన్ధోరుత్పత్తిః
 ౦౭౪ సిన్ధవే సూర్యేణ వరప్రదానమ్
 ౦౭౫ దేవానాం పరాజయః
 ౦౭౬ విష్ణోః పరాక్రమః
 ౦౭౭ సిన్ధోరనన్వితకృత్యాణి
 ౦౭౮ దేవైః వరప్రాప్తిః
 ౦౭౯ గౌర్యాయ మస్తప్రదానమ్
 ౦౮౦ పార్వత్యాప్తపో వరదానశ్చ
 ౦౮౧ గణేశస్యావతారః
 ౦౮౨ సిన్ధుదైత్యేనేశ్వరారాధనమ్
 ౦౮౩ గృధ్రాసురస్య వధః
 ౦౮౪ బాలాసురస్య వధః
 ౦౮౫ గణేశకవచేన రక్షణమ్
 ౦౮౬ వ్యోమాసురస్య వధః
 ౦౮౭ కమలాసురస్య వధః
 ౦౮౮ దైత్యానాం వధః
 ౦౮౯ శలభాసురస్య వధః
 ౦౯౦ అవిజయస్య వధః
 ౦౯౧ శైలాసురస్య వధః
 ౦౯౨ పార్వత్యా విశ్వరూపదర్శనమ్
 ౦౯౩ చఞ్చలదైత్యస్య వధః
 ౦౯౪ గౌతమస్య మోహనివారణమ్
 ౦౯౫ వృకాసురస్య వధః
 ౦౯౬ గౌర్య్యాదిత్యోశ్చ సంవాదః
 ౦౯౭ పక్షానాం బంధనమ్
 ౦౯౮ శిఖణ్డినే వరదానమ్
 ౦౯౯ మయూరేశస్య నాగలోకగమనమ్

- ౧౦౦ భగాసురస్య వధః
 ౧౦౧ దైత్యపైన్యస్య వధః
 ౧౦౨ కమలాసురేణ సజ్జామః
 ౧౦౩ కమలాసురస్య వధః
 ౧౦౪ బ్రహ్మదేవస్య గర్వహరణమ్
 ౧౦౫ విశ్వదేవానాం భేదబుద్ధైర్నైరాశ్యమ్
 ౧౦౬ మయూరేశస్య వినోదః
 ౧౦౭ ఇన్ద్రగర్వహరణమ్
 ౧౦౮ యమస్య గర్వహరణమ్
 ౧౦౯ మునిబాలకైర్దైత్యవధః
 ౧౧౦ యుద్ధాయాహూతో నస్తీ సిన్ధోః సమీమ గమనమ్
 ౧౧౧ మయూరేశస్య యుద్ధాయ నిశ్చయః
 ౧౧౨ సిన్ధోర్ముద్ధప్తారమృతః
 ౧౧౩ మిత్రకౌస్తుభయోర్వధః
 ౧౧౪ యుద్ధవర్జనమ్
 ౧౧౫ సిన్ధుదైత్యేన విద్రూపరూపధారణమ్
 ౧౧౬ మయూరేశస్యాధిపత్యే దేవైరావ్రమణమ్
 ౧౧౭ దుర్గాయాః సిన్ధవేరుపదేశః
 ౧౧౮ కలవికలయోర్వధః
 ౧౧౯ సిన్ధోః పుత్రాణాం వధః
 ౧౨౦ సిన్ధోః పిత్రా సహ సంవాదః
 ౧౨౧ సిన్ధోః పరాభవః
 ౧౨౨ దైత్యసేనాయాః వధః
 ౧౨౩ సిన్ధోర్వధః
 ౧౨౪ గణేశస్య గణ్డకనగర్యాం ప్రవేశః
 ౧౨౫ మయూరేశస్య వివాహః
 ౧౨౬ మయూరేశచరిత్రస్య ఫలశ్రుతిః, ద్వాపరయుగే గజాననస్యావతారః
 ౧౨౭ సిన్ధురాసురస్యోత్పత్తిః
 ౧౨౮ సిన్ధురస్య పరాజయః
 ౧౨౯ గౌరీకథా
 ౧౩౦ గజాననస్యావిర్భావః

- ౧౩౧ గన్ధర్వానాం పరాజయః
 ౧౩౨ కైలాశపర్వతే గమనమ్
 ౧౩౩ పరాశరదర్శనమ్
 ౧౩౪ మూషకవాహనమ్
 ౧౩౫ క్రౌంచేన గన్ధర్వాయ శాపః
 ౧౩౬ సిన్ధూరేణ సహ యుద్ధమ్ (శ్రీమద్గణేశ గీతా)
 ౧౩౭ సిన్ధూరాసురస్య వధః
 ౧౩౮ శ్రీగణేశగీతాయాం సాంఖ్యయోగసారార్థయోగః
 ౧౩౯ శ్రీగణేశగీతాయాం కర్మయోగః
 ౧౪౦ శ్రీగణేశగీతాయాం బ్రహ్మర్పణయోగః
 ౧౪౧ శ్రీగణేశగీతాయాం కర్మసన్యాసయోగః
 ౧౪౨ శ్రీగణేశగీతాయాం యోగావృత్తిప్రశంసా
 ౧౪౩ శ్రీగణేశగీతాయాం యోగావృత్తిబుద్ధియోగః
 ౧౪౪ శ్రీగణేశగీతాయాముపాసనాయోగః
 ౧౪౫ శ్రీగణేశగీతాయాం విశ్వవీపరూక్షణయోగః
 ౧౪౬ శ్రీగణేశగీతాయాం క్షేత్ర క్షేత్రజ్ఞవివేకయోగః
 ౧౪౭ శ్రీగణేశగీతాయాముపదేశయోగః
 ౧౪౮ శ్రీగణేశగీతాయాం గుణత్రయకృతియోగః
 ౧౪౯ వ్యాసేన గణేశస్య దర్శనమ్
 ౧౫౦ వ్యాసాయ వరప్రదానమ్
 ౧౫౧ సోమకన్తస్య విమానప్రాప్తిః
 ౧౫౨ సోమకాన్తేన దేవనగరాయ గమనమ్
 ౧౫౩ సోమకాన్తస్య దేవపదప్రాప్తిః
 ౧౫౪ వారాణస్యాం వినాయకః
 ౧౫౫ ఫలశ్రుతిః

౨.౧ నారదోపదేశో నామ ప్రథమోఽధ్యాయః

అథ శ్రీగణేశమహాపురాణోత్తరార్థ ప్రారంభః ॥

శ్రీగణేశపురాణమ్ ఉత్తరార్థ శ్రీడాఖణ्डః ।

శ్రీగణేశాయ నమః ।

శ్రీమహాగణాధిపతయే నమః ॥

శ్రీమహాసిద్ధి మహాబుద్ధిలక్షలాభనగ్నభైరవరాజచరణాభ్యాం నమః ।

సకలగాణేశగురూభ్యో నమః ।

అథోత్తరఖణ్డః ।

ప్రథమోఽధ్యాయః ।

మునయః ఊచుః ।

సమ్యగ్గాఖ్యానమాఖ్యాతం త్వయా సూత మహామతే ।

సాదరం శ్రుతమస్మాభిర్నవ తృప్తిం గతా వయమ్ ॥ ౧॥

యథా న తృప్యతే జన్తురన్నమశ్నన్దినే దినే ।

అన్యత్ కథాన్తరం బ్రూహి యేన తృప్యోమహే వయమ్ ॥ ౨॥

సూత ఉవాచ ।

ఉక్తం చోపాసనాఖణ్డం శ్రీడాఖణ్డం వదామి వః ।

యథా కృతం గణేశేన నానాదైత్యవిహింసనమ్ ॥ ౩॥

సాధుద్విజగవాం వైవ పాలనం పరమాదరాత్ ।

తదహం సమ్ప్రవక్ష్యామి శ్రూయతాం స్థిరచేతసా ॥ ౪॥

మునయః ఊచుః ।

యావద్ యావత్ కథ్యతే తత్ పురాణం తావత్ తావద్ వర్ధతే శ్రోతుమిచ్ఛా ।

తస్మాత్ సమ్యక్ కథ్యతాం సర్వలోకః సంసారాబ్ధేర్యేన సద్యః ప్రముచ్యేత్ ॥ ౫॥

సూత ఉవాచ ।

యదుక్తం బ్రహ్మణా పూర్వం వ్యాసాయామితతేజసే ।

భృగుణా సోమకాంతాయ తదేతద్ వో బ్రవీమ్యహమ్ ॥ ౬॥

వ్యాస ఉవాచ ।

పద్మయోనే వద విభో గణేశచరితం శుభమ్ ।

యద్ యద్ రూపం సమాస్థాయ యద్యచ్ఛ కృతవాన్ విభుః ॥ ౭॥

కృపావతా త్వయా బ్రహ్మన్ మమవాక్యాదుదీర్యతామ్ ।

ఉపాసనాఖణ్డమిదం శ్రుత్వా తృప్తిం నయామి చ ॥ ౮॥

యేన యేనవతారేణ యం యం దైత్యం మహాబలమ్ ।

అహనద్ వికటస్తత్తత్ కర్మాస్య వక్తుమర్హసి ॥ ౯॥

తదీయం బాలచరితం లీలా నానావిధా అపి ।
శ్రుత్వా త్వద్ వదనామ్భాజాన్ మనో నిర్వృతిమేష్యతి ॥ ౧౦॥

సూత ఉవాచ ।

శ్రుత్వా నానావిధాన్ ప్రశ్నానువాచ కమలాసనః ।
కథాం నానావిధాం దివ్యాం వ్యాసాయ పరిపృచ్ఛతే ॥ ౧౧॥

బ్రహ్మోవాచ ।

సాధు పృష్టం త్వయా వ్యాస హృదయానన్దకారిణా ।
వక్తుర్వివర్ధతే ప్రీతిః సాదరే శ్రోతరి ప్రభో ॥ ౧౨॥

అవాచ్యమపి వక్తుం మే పుణ్యశ్లోకే భవేత్ త్వయి ।
శక్తిర్గరియసీ యద్వద్ వక్తుః శ్రోతరి కథ్యతామ్ ॥ ౧౩॥

ఇదానీం సర్వమాఖ్యానే గణేశచరితం తవ ।
నానావతారాన్ కృత్వా స భూభారం హృతవాన్ విభుః ॥ ౧౪॥

హత్వా నానావిధాన్ దైత్యాన్ స్వస్థానేఽస్థాపయనత్ సురాన్ ।
సాధూనాం పాలనరతో దుష్ట నిర్మూలనక్షమః ॥ ౧౫॥

ఇతిహాసం శృణు మునే గణేశాఖ్యానసంశ్రయమ్ ।
విష్ణురశ్రవసా ప్రోక్తం శ్రవణాత్ సర్వ కామదమ్ ॥ ౧౬॥

విష్ణురువాచ ।

యుగే యుగే భిన్ననామా గణేశో భిన్నవాహనః ।
భిన్నకర్మా భిన్నగుణో భిన్నదైత్యాపహారకః ॥ ౧౭॥

సింహారుఢో దశభుజో కృతే నామ్నా వినాయకః ।
తేజోరుపీ మహాకాయః సర్వేషాం వరదో వశీ ॥ ౧౮॥

త్రేతాయుగే బర్హిరుఢః షడ్భుజోఽప్యర్జునచ్ఛవిః ।
మయూరేశ్వరనామ్నా చ విఖ్యాతో భువనత్రయే ॥ ౧౯॥

ద్వాపరే రక్తవర్ణోఽసావాఖురూఢశ్చతుర్భుజః ।
గజానన ఇతిఖ్యాతః పూజితః సూరమానవైః ॥ ౨౦॥

కలౌ తు ధూమ్రవర్ణోఽసావశ్వారూఢో ద్విహస్తవాన్ ।
ధూమ్రకేతురితి ఖ్యాతో మ్లేచ్ఛానీకవిनाశకృత్ ॥ ౨౧॥

యం యం స దైత్యం హన్తి స్మ తదిదానీం బ్రువే మునే ।

అజ్ఞదేశీయనగరే రౌద్రకేతురభూద్ ద్విజః ॥ ౨౨॥

సర్వశాస్త్రార్థతత్త్వజ్ఞో వేదవేదాఙ్గపారగః ।

సమో జీవేష్వగ్నిహోత్రీ సురగోద్విపూజకః ॥ ౨౩॥

ఈశ్వరోపాసకో నిత్యం సర్వాగమవిశారదః ।

యస్య పత్నీ శారదాఖ్యా రూపలావణ్యశోభితా ॥ ౨౪॥

ఈదృశీ నాప్సరోమధ్యే నాష్టాసు నాయికాస్వపి ।

యద్వక్త్రనిర్జితశ్చంద్రిశ్చింతయా క్షయమీయవాన్ ॥ ౨౫॥

అనేకదివ్యాభరణైర్భాసయన్తీ ధరాతలమ్ ।

యథా నక్షత్రమాలాభిర్భాసతే వ్యోమమణ్డలమ్ ॥ ౨౬॥

కదాచిత్ సా గర్భవతీ శారదోత్పలతోచనా ।

శారదా శారదే మాసి శరచ్చంద్రసుశోభితే ॥ ౨౭॥

శరీరతేజసా యస్యా న ప్రాజ్ఞాయత కిఞ్చన ।

దోహదాన్పూరయత్యేష యం యం సాఽకామయత్ సతీ ॥ ౨౮॥

ఏవం సా నవమే మాసి యమతౌ సుషువే సుతౌ ।

అతికాంతరౌ స్వాంతనన్దనాపుభయోరుభౌ ॥ ౨౯॥

అజునుబాహూ దీర్ఘాక్షౌ దృష్ట్యా ప్రోవాచ తత్ప్రతా ।

అద్యాహమన్మణో జాతో ధన్యమద్య తపో మమ ॥ ౩౦॥

వంశో ధన్యో జన్మర్థన్యం యత్పుత్రౌ విక్షితౌ మయా ।

అర్ఘ్యాద్యైర్ద్విజవర్యాన్ స సమ్పూజ్య చ గణాధిపమ్ ॥ ౩౧॥

స్వస్తివాచ్యం చకరాశు మాతృపూజనపూర్వకమ్ ।

భక్త్యైఽఽభ్యుదయికం శ్రాద్ధం జాతకర్మాఽకరోద్ ద్విజైః ॥ ౩౨॥

సమ్పూజ్య బ్రాహ్మణాన్భక్త్యై దదౌ దానాన్యనేకశః ।

సుహృదో మానయామాస వాసోరత్నధనాదిభిః ॥ ౩౩॥

నానావాదిత్రనిర్ఘోషైః శర్కరాం చ గృహే గృహే ।

దాపయామాస తామ్బూలం పుత్రజన్మసు నిర్వృతః ॥ ౩౪॥

యథా ధాన్యపరో యోగీ ప్రాప్య సదృశ్చంద్రసుత్రమమ్ ।

తతో దశాహేఽతీతేఽసావాకార్య ద్విజపుంజవాన్ ॥ ౩౫॥

సమర్చ్య పరయా భక్త్యా జ్యోతిఃశాస్త్రవిశారదాన్ ।
 పప్రచ్ఛ వైతయోర్నామ కిం కార్యం ద్విజసత్తమాః ॥ ౩౬॥
 అతీతానాగతజ్ఞానాద్ విచార్య కథయన్తు మే ।
 తే చోచుః ప్రణీధానేన దేవాన్తకనరాన్తకౌ ॥ ౩౭॥
 నామసీ హ్యనయోబ్రహ్మన్నన్వర్థే కురూ నో మతే ।
 ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా ద్విజభక్తిరతో ద్విజః ॥ ౩౮॥
 స్వశాఖోక్తేన విధినా నామసీ విదధే తథా ।
 బ్రాహ్మణాన్ భోజయామాస సర్వాశ్చ నాగరాన్తథా ॥ ౩౯॥
 వవృధాతే తతస్తౌ తు మేరూమన్దారసన్నిభౌ ।
 యథా కచ్ఛాశ్రితౌ తాలౌ యథా వంశాఙ్కరౌ బలాత్ ॥ ౪౦॥
 యత్ర యత్ర పదన్యాసం కుర్వాతే తౌ యదృచ్ఛయా ।
 రసాతలగతస్యాత్ర శేషస్య నమతే శిరః ॥ ౪౧॥
 దృశ్యతే మణ్డలం భానోస్తీప్థతోః శిరసి స్థితమ్ ।
 పిత్రోః ప్రదర్శయన్తౌ తౌ కౌతుకాని భృశం తయోః ॥ ౪౨॥
 కదాచిన్నారదోఽకస్మాద్ రౌద్రకేతుగృహం యయా ।
 శ్రుత్వా కీర్తిం బాలకయోః కౌతుకాదగ్రహీత్తు తౌ ॥ ౪౩॥
 మూర్ధ్నాఙ్ఘ్రియాఙ్కూమారోఽప్య పితరావవదత్ తయోః ।
 నారద ఉవాచ ।
 శ్రుత్వా కీర్తిం సమాయాతః పుత్రయోరద్భుతాం శుభామ్ ॥ ౪౪॥
 అగ్రేఽద్భుతతరా చాపి భవిష్యత్యనయోర్మునే ।
 మహద్భాగ్యం తవ మునే యల్లభాపిదృశౌ సుతౌ ॥ ౪౫॥
 దృష్టాఽనోఽహర్షమాయాతి కా వార్తా స్వజనస్య హ ।
 ఇత్యాకర్ణ్య శుభం వాక్యం నారదేన సమీరితమ్ ॥ ౪౬॥
 తావాహతుర్మునిం నత్వా పితరౌ నారదం తదా ।
 తవ ప్రసాదాద్ బహ్వయుః పుత్రయోరస్తు సామృతమ్ ॥ ౪౭॥
 అనుగ్రహం కురు తథా యథైతౌ వీర్యవత్తరౌ ।
 భవేతాం లోకవిఖ్యాతౌ సర్వజ్ఞౌ రిపుదణ్డినౌ ॥ ౪౮॥

క ఉవాచ ।

రుద్రకేతోః శారదాయాః పుత్రయోర్భక్తిమీక్ష్య సః ।

పఞ్చాక్షరీం మహావిద్యాముఖయోరూపదిష్టవాన్ ॥ ౪౯॥

ఉవాచ పుత్రౌ కామారిరసయా సమ్మృసాద్యతామ్ ।

మస్తకేభయ హస్తం చ స్థాప్యనుష్ఠానమాదిశత్ ॥ ౫౦॥

ఏవముక్త్యా తమామస్త్యై రౌద్రకేతుం మహామునిః ।

తతస్త్యన్తర్దధే బ్రహ్మన్ నారదో దివ్యదర్శనః ॥ ౫౧॥

అన్తర్హితే మునౌ తౌ చావదతాం పితరౌ ముదా ।

అనుష్ఠానాయ నావాఙ్మాం భవద్భ్యం సమ్మృదీయతామ్ ॥ ౫౨॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే నారదోపదేశో నామ ప్రథమోఽధ్యాయః ॥ ౧॥

ఆదిత శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః = ౪౦౯౬ + ౫౨ = ౪౧౪౮

౨.౨ ద్వితీయోఽధ్యాయః

వ్యాస ఉవాచ ।

అనుష్ఠానం కథం బ్రహ్మన్ కుత్ర వా తౌ ప్రచక్రతుః ।

తత్సర్వం విస్తరాదూర్భాసా సాదరం మమ పృచ్ఛతః ॥ ౧॥

బ్రహ్మోవాచ ।

సాధు పృష్టం త్వయా వ్యాస సర్వం తే కథయేఽథునా ।

చక్రతుస్తావనుష్ఠానం దేవాన్తకనరాన్తకౌ ॥ ౨॥

పితౌరాఙ్మాం గృహీత్వైవ జగ్ముతుర్గహనం వనమ్ ।

స సఞ్చారో యత్ర వాయోర్నానాద్రుమలతాకులమ్ ॥ ౩॥

వాపీకాసారసహితం పుష్పపల్లవ శోభితమ్ ।

విశాలగవ్వరగిరినానాప్రస్తరశాలి చ ॥ ౪॥

తత్ర స్థితావుభావేతౌ ప్రారభేతాం మహత్తపః ।

ఏకాఙ్గష్ఠే స్థితౌ చౌభౌ తత్ర తౌ స్థిరచేతసా ॥ ౫॥

జపంతే నారదప్రోక్తాం విద్యాం పఞ్చాక్షరీం శుభామ్ ।

ధ్యాయంతే శక్కురం దేవం సహస్రపరివత్సరాన్ ॥ ౬॥

నిరాహారౌ వాయుభక్షౌ శరదాం ద్విసహస్రకమ్ ।

సహస్రవర్షం పత్రాణి పక్వాని జక్షతుశ్చ తౌ ॥ ౭॥
 ఏవం దశసహస్రాణి వర్షాణి జపతోర్యయుః ।
 వివృద్ధే భూరితపసి తతశ్చ తేజసా తయోః ॥ ౮॥
 సూర్యోఽభూన్మన్దకిరణో భస్మోద్ధూరిత దేహయోః ।
 వ్యాఘ్రాజనే చాక్షమాలే బిభ్రతోగజచర్మణీ ॥ ౯॥
 పుపూజతురుషఃకాలే శమ్భుం కుసుమపల్లవైః ।
 తస్మిన్స్తపోవనే తాత తయోరద్భుతతేజసా ॥ ౧౦॥
 జాతివైరాః సునిర్వైరా ఆసన్ సింహగజాదయః ।
 ఏవం తత్తపసా తుష్ట పశ్చువక్త్రస్త్రిలోచనః ॥ ౧౧॥
 దశబాహూరపణాఙ్గో వ్యాఘ్రేభవర్మశూలవాన్ ।
 బిభ్రచ్ఛిరసి గఙ్గాం చ డమరుం దక్షిణే కరే ॥ ౧౨॥
 ఫణిహారసమాయుక్తో రుణ్ణమాలాలసద్గళః ।
 వృషారుఢో నీలకణ్ఠః ప్రభయా భాసితామ్బరః ॥ ౧౩॥
 నానాలఙ్కారసంయుక్తః శ్వేతాఙ్గశ్చన్ద్రశేఖరః ।
 దృష్ట్వా తౌ తాదృశం దేవం హర్షమాపతురుత్తమమ్ ॥ ౧౪॥
 ననర్తతురుభౌ పశ్చాత్ సాష్టాఙ్గం ప్రణేపేతతుః ।
 బద్ధాఙ్జులిపుటౌ తౌ తం దేవదేవం సమూచతుః ॥ ౧౫॥
 ధన్యౌ నౌ పితరౌ దేవజనుషీ నయనే తపః ।
 ధన్యం కులం చ దేహౌ చ యతో దృష్టో మహేశ్వరః ॥ ౧౬॥
 వేదాంతాఽగోచరోఽగమ్యో వాచో యస్మాదుపావృత్తాః ।
 ఆగమః కుణ్ఠితో యత్ర షట్రాస్త్రాణ్యథ మానసమ్ ॥ ౧౭॥
 సహస్రవదనః స్తోతుం న క్షమః సనకాదయః ।
 న శక్తాః సర్వజగతః కర్తా పాతాఽపహారకః ॥ ౧౮॥
 రఙ్కుం కరోతి రాజానం రాజానం రఙ్కుమేవ చ ।
 సర్పం కరోతి వలయం వలయం సర్పమేవ చ ।
 మృతం కరోతి జీవన్తం మృతమేవచ ॥ ౧౯॥
 అధనం యో ధనాఢ్యం చ ధనాఢ్యమధనం తథా ।
 శ్రుత్వైవం స తయోర్వాణీం ప్రోవాచ చ ఉమాపతిః ॥ ౨౦॥

సాధు సాధు శ్రుతం వాక్యమృతం వాం సముదా మయా ।
తపసా పరితుష్టో వాం వృషారూఢః సహోమయా ॥ ౨౧॥

ఆగతో ధ్యాననిష్ఠాభ్యాం యాచేతాం వాఞ్చితాన్ వరాన్ ।
క ఉవాచ ।

అన్ధకారేరిదం వాక్యం శ్రుత్వా తౌ ప్రోచతుస్తదా ॥ ౨౨॥

హర్షగర్గదయా వాచా దేవాన్తకనరాన్తకౌ ।
యది తుష్టోఽసి దేవేశ సర్వేశ జగదీశ్వరః ॥ ౨౩॥

యది త్వయా వరా దేయా యద్యనుగ్రాహ్యతా చ నౌ ।
తదా దేవమనుష్యేన్ద్రయక్షరక్షః పిశాచతః ॥ ౨౪॥

మానవోరగగన్ధర్వాపూరః కిన్నరతోఽపి చ ।
సర్వశస్త్రాస్త్రయోర్వవన్యగ్రామ్యపశ్వాదితోఽపి చ ॥ ౨౫॥

గ్రహనక్షత్ర భూతేభ్యో దానవాసురతోఽపి చ ।
న దివా న చ రాత్రౌ వా కృమికిటాదితోఽపి వా ॥ ౨౬॥

మృత్యుః కదాపి నౌ స్యాత్తే ప్రసాదాజ్జగదీశ్వర ।
త్రైలోక్యరాజ్యం నౌ యచ్ఛ భక్తిం తే చరణేఽపి చ ॥ ౨౭॥

క ఉవాచ ।
తౌ జగాద తతః శూలీ ప్రసన్నస్తపసా తయోః ।
సమాకర్ణ్య వరాన్ సర్వాన్ నిజభక్తామరాఙ్ఘ్రిపః (భక్తయోర్వృషభధ్వజః) ॥ ౨౮॥

శివ ఉవాచ ।
యద్యద్వాంవాఞ్చితం సర్వతత్తథా న తదన్యథా ।
అభయం సర్వతోఽమృత్యుస్త్రిలోక్యే రాజ్యమేవ చ ॥ ౨౯॥

లప్స్యథో లప్స్యతే చాపి భవద్భ్యామన్తకో భయమ్ ।
తయోః శిరోరథాచ్ఛముఖరభయం కరపఙ్కజమ్ ॥ ౩౦॥

ఏవం ప్రాప్యేప్సితాన్ కామానన్తర్ధానం యయా శివః ।
తావనుజ్ఞాం తతో గృహ్య తస్మిన్నన్తర్హితే గృహమ్ ॥ ౩౧॥

ఈయతుస్తం పరిక్రమ్య ప్రణమ్య చ ప్రపూజ్య చ ।
హర్షేణ పితరౌ దృష్ట్వా నేమతుర్భృశహర్షితౌ ॥ ౩౨॥

అలిక్ష్మి పితరౌ తౌ తు నిజవృత్తాన్తమూచతుః ।

ఆస్మాయ మస్తకం ప్రాహ పితా తౌ తనయా ముదా ॥ ౩౩॥

యువయోః సువరప్రాప్త్యా దర్శనాచ్ఛజ్జరస్య చ ।

పావితం జన్మ చ కులమర్జితం సుమహద్యశః ॥ ౩౪॥

శ్రుత్వోదంతం శీతలాని జాతాన్యజ్ఞాని మే సుతౌ ।

జాతా చామృతపానస్య పరా తృప్తిర్న సంశయః ॥ ౩౫॥

మాత్రాభ్యక్తౌ బుభుజతుస్తతోఽన్నం వివిధం శుభమ్ ।

పిత్రాసమం బ్రాహ్మణైశ్చ వేదశాస్త్రవిశారదైః ॥ ౩౬॥

తతః సా పూజయామాస నానాలక్ష్మ్యరభూషణైః ।

తౌ పుత్రౌ బ్రాహ్మణాంత్రైవ తేభ్యో గృహ్యశిషో బహు ।

విససర్జ ప్రణమ్యైతాన్ వ్యతీయతురుభౌ నిశామ్ ॥ ౩౭॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే దేవాన్తకనరాన్తకవరప్రాప్తివర్ణనం నామ ద్వితీయోఽధ్యాయః
॥ ౨॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః = ౪౧౪౮ + ౩౭ = ౪౧౮౫

౨.౩ తృతీయోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

తతః ప్రాతః సముత్థాయ గురూన్ధ్యాత్వా సభాజ్య చ ।

స్మృత్వా నత్వాఽఖిలాన్దేవాన్ జగ్ముతుర్నైఋతీం దిశమ్ ॥ ౧॥

కృత్వా ముత్రపురీషే తు దన్తజిహ్వా విశోధ్య చ ।

స్నాత్వా సన్ధ్యాముపాప్యైతావిష్టాన్ దేవాన్ పుపూజతుః ॥ ౨॥

సమ్పూజ్య బ్రాహ్మణాన్ భక్త్యా దదతుర్దనవాససీ ।

ఆజ్యమాలోక్య కాంస్యస్థం దదతుర్బ్రాహ్మణాయ తత్ ॥ ౩॥

సదక్షిణం సమాలోక్య దర్పణం నిర్మలం తథా ।

పరిధాయ చ వాసాంసి విచారం చక్రతుస్తు తౌ ॥ ౪॥

జ్యేష్ఠ ఉవాచ ।

అహం విజేష్యే స్వర్లోకాన్ వరదానాన్మహేశితుః ।

మృత్యులోకం చ పాతాలం జయ త్వం తత్ప్రసాదతః ॥ ౫॥

క ఉవాచ ।

ఏవం తౌ నిశ్చయం కృత్వా విలోక్య శుభవాసరమ్ ।

ఏకో యయా స్వర్గలోకం వాయువేగసమో జవే ॥ ౬ ॥

యాతోఽమరావతీం తత్ర బభజ్జారామమణ్డలమ్ ।

బద్ధ్వా పరికరం తస్థా శక్రస్య పురతో బలీ ॥ ౭ ॥

కోలాహలో మహానాసీద్ దేవానాం ధావతాం భృశమ్ ।

కోఽయం కోఽయం కథం యాతోఽకస్మాదీన్ద్రసమీపతః ॥ ౮ ॥

ఘ్నన్తు బద్ధన్తు సుదృఢం దూరీకుర్వన్త్వముం నరమ్ ।

ఇతి తే ధావమానాస్తే సర్వే తేన నిరాకృతాః ॥ ౯ ॥

ఉడ్డియోడ్డియ సహసా నిపత్య చ పునఃపునః ।

తదుడ్డానాన్నిపతితాః స్త్రీగరాభశ్చ మహాద్రుమాః ॥ ౧౦ ॥

కమ్పితా పృథివీ సర్వా సపర్వతవనాకరా ।

తదఙ్గదీప్త్యా శ్యామాస్తే జాతా విబుధసత్తమాః ॥ ౧౧ ॥

యథాఽఽమయజితో మర్త్యో యాతి సద్యో వివర్ణతామ్ ।

తద్యత్ తద్దర్శనాత్సర్వే వివర్ణత్వం గతాః సురాః ॥ ౧౨ ॥

ఇన్ద్రోఽపి విష్ణులో జాతో వివర్ణశ్చ తదా మునే ।

కేచిద్దశ దిశో యాతాః సన్నద్ధా కేఽపి చాభవన్ ॥ ౧౩ ॥

కేచిత్తం శరణం యాతా అత్యధీరాః సురాధమాః ।

తత ఇన్ద్రశ్చతుర్దంతం వజ్రహస్తః సమారుహత్ ॥ ౧౪ ॥

జగర్ణ సుమహాభీమం చకమ్పే భువనత్రయమ్ ।

కిం పశ్యతేత్యువాచైనాన్ సన్నద్ధాన్ సురసత్తమాన్ ॥ ౧౫ ॥

పారుషం క్వ గతం తావద్ యవదత్రాగతోఽసురః ।

తతస్తే పురతో జగ్ముః సఙ్గామాయ కృతోద్యమాః ॥ ౧౬ ॥

సద్యోతుకాన్ సురాన్వేక్ష్య ప్రోచే దేవాన్తకో హరిమ్ ।

కిమర్థం శ్రమసే శక్ర విచారయ వరాన్మమ ॥ ౧౭ ॥

అన్తకో భయసన్తప్తః పలాయనపరో గతః ।

తృణప్రాయం తు తే వజ్రం మన్యేఽహం శఙ్కరాఙ్ఘయా ॥ ౧౮ ॥

మచ్ఛాసాత్సర్వతో యాన్తి దేవాస్తద్దృష్టివర్తినః ।

శ్రూయతాం మద్వచః శక్ర సామైవ దీయతాం మమ ॥ ౧౯॥

పదాని స్వాని సర్వాణి స్థీయతాం యత్ర కుత్రచిత్ ।
అన్యథా సకలం హిత్యా వృథా మృత్యుం ప్రయాస్యసి ॥ ౨౦॥

దేవాంతకేతి మన్నామ న జానాసి కథం సుర ।

క ఉవాచ ।

ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా బిభిదే హృదయం హరేః ॥ ౨౧॥

శక్రస్య చ ముఖాదగ్నిః ప్రబలో నిర్గతో బహిః ।
అతితప్తే యథా తైలే జలపాతాద్ యథా భవేత్ ॥ ౨౨॥

తతః ఊచే మహేన్ద్రస్తం క్రోధావేశసమన్వితః ।
త్వాదృశాః కతి కతి న నిహతా దానవా మయా ॥ ౨౩॥

త్వమిదానీం వరాద్ గర్వాదాగతోఽస్యసురాధమ ।
వజ్రపాతాద్ధతో నూనం ధరణ్యాం నిపతిష్యసి ॥ ౨౪॥

అన్యపదప్రధానో హి సమాసో నామ్ని తే బలీ ।
తతః శక్రోఽహనత్ తం తు వజ్రేణ దృఢముష్టినా ॥ ౨౫॥

వజ్రం తచ్ఛతథా భిన్నమామభాణ్డం చ్యుతం యథా ।
దేవాన్తకోఽచ్ఛిన్నరోమాఽఽతిష్ఠదాజౌ నిరాకులః ॥ ౨౬॥

తతోఽసౌ ముష్టినా పృష్ఠే జఘాన సురసత్తమమ్ ।
తేనాసౌ పతితో భూమౌ వాతాహత ఇవ ద్రుమః ॥ ౨౭॥

పౌరుషం తస్య బుద్ధ్యైవ పపాల బలసూదనః ।

అథావద్వేగతః పృష్ఠే సింహో మృగగణానివ ॥ ౨౮॥

వ్యాదాయ భీషణం వక్త్రం పలయన్తమువాచ సః ।
పలాయనే కిమధునా వల్గనా క్వ గతా తవ ॥ ౨౯॥

సమ్ముఖో భవ శక్ర త్వం సర్వదేవగణైః సహ ।
అసమ్ముఖం పలాయన్తం న హన్తి వీరసత్తమః ॥ ౩౦॥

స్వయం తత్పురతో భూత్వా మారయామాస తాన్సురాన్ ।
ముఖే చపేటికాం దత్త్వా గతాసుంస్తానపాతయత్ ॥ ౩౧॥

భ్రామయిత్వా తతశ్చైకం పోథయామాస భూతలే ।

లత్తయా ముష్టినా కాంశ్చిత్కూర్పరాఘాతతోఽపరాన్ || ౩౨||

కణ్ఠేగృహీత్ప్రాణఘాతం చక్ర చాపరాన్సురాన్ |
కేషాఞ్చజ్ఞానునీ భిత్వా కేషాఞ్చుచ్చ భుజావపి |
ఉరుయుగ్మం చ కేషాఞ్చక్షేప దూరతోఽపి తాన్ || ౩౩||

ఉత్తానాః పతితాః కేచిత్కేచిన్ న్యుబ్ధాస్తథా సురాః |
కేచిన్ముఖప్రహారం చ చక్రగ్రస్తుమనీశ్వరాః || ౩౪||

కేచిత్తు తర్కయామాసుర్మనసా దుఃఖితేన చ |
అకస్మాత్ప్రళయం కిం ను ప్రారభజ్జగదీశ్వరః || ౩౫||

సువిశీర్ణాః సురాః సర్వే గజాః సింహార్దితా యథా |
తతః స్వయం జగర్జాశు జయశాలీ సురాస్తకః || ౩౬||

యథా మేఘేషు గర్జత్సు గర్జతే బర్హిమణ్డలీ |
భాస్కరీం భాస్కరస్త్యక్వా యాతో దూరతరం తతః || ౩౭||

సర్వేఽపి పపలుర్దేవాస్త్యక్వా స్వస్వపదాని చ |
తతః స్వయం శక్రపదే తస్థౌ నిర్భయచేతసా || ౩౮||

సర్వే సురా గతా హేమగిరిగర్హరముత్తమమ్ |
కన్దమూలఫలాన్యాదన్నిన్యర్దుఃఖేన వాసరాన్ || ౩౯||

తతోఽగుర్భూతలాద్ దిగ్భ్యోఽసంక్లేయ్యా దైత్యదానవాః |
చక్రుర్నానావిధైర్ద్రవ్యైర్నానాత్థిరాహృతైర్జలైః || ౪౦||

నానరిమన్త్రనిచయైరభిషేకం సురాస్తకే |
శఙ్ఖభేరిమృదంగాదిదున్దభీనాం చ నిస్వనైః || ౪౧||

ఉచుస్తం స్వామినం దైత్యాస్తాద్భృగైత్సకులే న చ |
జాతో వా భవితా వాపి భవానాజ్ఞాం కరోతు నః || ౪౨||

క ఉవాచ |
ఏవమేకాకినా తేన జితాః శక్ర పురోగమాః |
రాజ్యం చకార దేవానామరక్షచ్ఛామరావతీమ్ || ౪౩||

తతోఽయాత్ సత్యలోకం స దైత్యకోటిసమన్వితః |
బ్రహ్మేఽపి ప్రయయా తత్ర యత్ర దేవాః పురా గతాః || ౪౪||

తత్రైకం నాయకం స్థాప్య వైకుణ్ఠమగమచ్ఛ సః ।
 బ్రహ్మణో యానమారుహ్య కదాచిచ్ఛాక్రమేవ చ ॥ ౪౫॥
 లక్ష్మ్యో సహ తతః పూర్వం క్షీరాబ్ధిమగమద్ధరిః ।
 అత్యాప్తం పరమం దైత్యం తత్ర స్థాప్య వ్యచారయత్ ॥ ౪౬॥
 కిం మయా న జితం దైత్యా బ్రవన్తు యామి తత్ర వై ।
 తేఽబ్రవన్తువ శేషోఽస్తి దేవానాం విషయః క్వచిత్ ॥ ౪౭॥
 లోకపాలపదే స్థాప్య నానాదైత్యాన్ జనస్య చ ।
 నిరాతజ్ఞో నిరుద్యోగః సంరక్షస్వామరావతీమ్ ॥ ౪౮॥
 ఇత్యమాత్యవచః శ్రుత్వాముదా పరమయా యుతః ।
 దేవాన్తకశ్చకారౌసౌ తద్వాక్యం సమ్యగీరితమ్ ॥ ౪౯॥
 ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే దేవలోకవిజయోనామ తృతీయోఽధ్యాయః ॥ ౩॥
 ఆదిత శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః = ౪౮౮౫ + ౪౯ = ౪౨౩౪

౨.౪ చతుర్థోఽధ్యాయః

వ్యాస ఉవాచ ।
 దేవాన్తకస్య చరితం శ్రుతం భక్త్యా తవాననాత్ ।
 ఇదానీం వద మే బ్రహ్మన్ నరాన్తకవిచేష్టితమ్ ॥ ౧॥
 క ఉవాచ ।
 శృణుష్వావహితో బ్రహ్మన్ సమ్యక్ సత్యవతీసుత ।
 కథయిష్యేఽధునా తత్తు దృష్ట్వా తే పరమాదరమ్ ॥ ౨॥
 నరాన్తకో మహీం గత్వా నానాదైత్యగణాన్వితః ।
 చకార కదనం రాజ్ఞాం మారయామాస కాశ్చన ॥ ౩॥
 సర్వే తం శరణం యాతా దృష్ట్వా రాజ్ఞో హతాన్ బహూన్ ।
 యద్యత్రైన్యం పశ్యతి స్మ తత్ తద్ యాతి దిశో దశ ॥ ౪॥
 యథా జ్ఞానేన చాజ్ఞానం యథా సూర్యోదయే తమః ।
 ఏవం భూమణ్డలం సర్వం వశే చక్రే నరాన్తకః ॥ ౫॥
 యే తు తం శరణం యాతాస్తదీయత్వాత్పదే స్థితాః ।

యే హతాస్తత్సుతాస్తేన స్థాపితాః కరదాః కృతాః ॥ ౬ ॥
 యే తు యద్ధోద్యతా భూపాస్తేఽపి సేవాకృతోఽభవన్ ।
 తేషాం పదేమ దైత్యాన్ సోఽస్థాపయత్ స్వస్య సమృతాన్ ॥ ౭ ॥
 పాలయామాస పృథివీం సముద్రవలయాఙ్కితామ్ ।
 ఆతఙ్కభారసంతప్తా దేవదానవకీన్నరాః ॥ ౮ ॥
 మునయోఽయుర్గిరిగుహాం యజ్ఞ స్వాధ్యాయవర్జితాః ।
 వేదత్యాగస్య దోషేణ మనసా చాభ్యసన్ బ్రతీః ॥ ౯ ॥
 ఆతఙ్కాక్రాంతమనసో న తపస్యాం చ చక్రీరే ।
 తతో నరాంతకో దైత్యాన్ నాగలోకజగీషయా ॥ ౧౦ ॥
 ప్రాస్థాపయత్ సుబలినో నానామాయావిశారదాన్ ।
 తే తార్క్ష్యరూపాః సంయాతా బభక్షురురగోత్తమాన్ ॥ ౧౧ ॥
 అసఙ్ఖ్యాతా భక్షితాస్తైస్తతః శేషో యయా పురః ।
 ముక్తాఫలాని రత్నాని సహనాగాఙ్గనాయుతః ॥ ౧౨ ॥
 అనేకదివ్యవస్త్రాణి ప్రగృహ్య రుచిరాణి సః ।
 తాని సర్వాణి దత్త్వైవ సామ చక్రేఽసురైః సహ ॥ ౧౩ ॥
 శాసనం పరిజగ్రాహ నరాంతకసమీరితమ్ ।
 కరభారం వార్షికం స స్వీచక్రేఽనంతశీర్షకః ॥ ౧౪ ॥
 తథాపి దైత్యస్త్రాప్యస్థాపయద్ దైత్యపుంజవమ్ ।
 అనేక దైత్యసహితం సర్వాధ్యక్షం రసాతలే ॥ ౧౫ ॥
 ఆఙ్గాపయామాస చ తం తత్రస్థం స నరాంతకః ।
 యదైవ వికృతిం పశ్యేరురగాణాం తదైవ సః ॥ ౧౬ ॥
 దూతముఖాత్ సూచయస్వ హనిష్యామోఽఖిలానహిన్ ।
 ఇత్థం శిక్షాప్య తం తే తు దైత్యాః సర్వే నరాంతకమ్ ॥ ౧౭ ॥
 మృత్యులోకే స్థితం యాతా వృత్తాంతం సర్వమబ్రువన్ ।
 నరాంతకః సదాఽప్రేషిన్ మృత్యుపాతాలలోకజమ్ ॥ ౧౮ ॥
 దేవాంతకాయ వృత్తాంతం సర్వస్య యమనుష్ఠితమ్ ।
 ఉపాయనాని సర్వాణి స్వర్లోకే దుర్లభాని చ ॥ ౧౯ ॥

దేవాన్తకోఽథాఽప్రైషీతం దుర్లభం యచ్ఛ భూతలే ।

ఏవం త్రైలోక్యరాజ్యం తౌ చక్రాతే పరయా ముదా ॥ ౨౦॥

సోమకాన్త ఉవాచ ।

కథమేతౌ హతౌ కేన రూపేణ తద్ వదస్వ మే ।

కేనాస్త్రేణ చ శస్త్రేణ హ్యవతారేణ కేన చ ॥ ౨౧॥

భృగురువాచ ।

ఏవమేవ కృతప్రశ్నో వ్యాసమూచే చతుర్ముఖః ।

యా కథాం పరయా ప్రీత్యా తామేవ త్వాం బ్రవీమ్యహమ్ ॥ ౨౨॥

క ఉవాచ ।

దుర్జయా వరగర్వా తౌ యేన రూపేణ ఘాతితౌ ।

యేనావతారేణ మునేం యేన శస్త్రేణ చాస్త్రతః ॥ ౨౩॥

సమ్ప్రాప్తౌ బ్రహ్మణా లోకా దేవాశ్చ స్వపదే స్థితాః ।

తత్సర్వం కథయిష్యామి సాదరం శ్రూయతాం మునే ॥ ౨౪॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే భూతలరసాతలవిజయోనామ చతుర్థోఽధ్యాయః ॥ ౪॥

ఆదిత శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కః = ౪౨౩౪ + ౨౪ = ౪౨౫౮

౨.౫ పంచమోఽధ్యాయః

బ్రహ్మోవాచ ।

మమైవ మానసః పుత్రః కశ్యపో బుద్ధిమత్తరః ।

పుణ్యవాన్ ధర్మశీలశ్చ తపస్వీ విజితేంద్రియః ॥ ౧॥

అతికారుణీకో లోకే దుఃఖశోకావమర్దనః ।

వర్తమానం భూతభావి జానాతి మీలితేక్షణః ॥ ౨॥

మనసా సృష్టిసంహారకర్తా వేదాన్తపారగః ।

సర్వశాస్త్రార్థతత్త్వజ్ఞ సమలోష్ఠాశ్మకాఞ్చనః ॥ ౩॥

అదితిర్యస్య జ్యేష్ఠాఽఽసీత్పత్నీ నామ్నాఽతివల్లభా ।

సర్వలక్షణ సమ్పూర్ణాఽనుపమా సా త్రివిష్టవే ॥ ౪॥

త్రిలోకీం భస్మసాత్ కర్తుం పాతివ్రత్యేన తేజసా ।

శేషో యస్యా గుణాన్ వక్తుం నేశో వక్త్రసహస్తకైః ॥ ౫॥

సేవస్తే యాం సదా చాష్టనాయకా గుణలబ్ధయే ।
 శక్రాది సురవృన్దాని జనయామాస యాఽనఘా ॥ ౬ ॥
 మూలప్రకృతిరూపా సా తాదృగ్ రూపం సమాశ్రితా ।
 సా కదాచిత్ స్వకం కాన్తం ముదితం ముదితాఽబ్రవీత్ ॥ ౭ ॥
 సాష్టమిన్ విజ్ఞప్తుమిచ్ఛామి కృపాం కృత్వా వదస్వ తత్ ॥ ౮ ॥
 పతిం వినా న చాన్యాఽస్తి గతిః సద్యోషితాం ప్రభో ।
 కశ్యప ఉవాచ ।
 సమ్యగుక్తం త్వయా భద్రే మమ ప్రీతికరేఽనఘే ॥ ౯ ॥
 తద్ బ్రవీమీ సమాప్యచ్ఛ యత్తే మనసి వర్తతే ।
 అదితిరువాచ ।
 ఇన్ద్రాదయో దేవగణాః స్వస్య పుత్రత్వమాగతాః ॥ ౧౦ ॥
 పరమాత్మా చిదానన్త ఈశ్వరో యః పరాత్పరః ।
 యదా స్వపుత్రతామేష్యేత్ తదా మే స్యాత్స్థిరం మనః ॥ ౧౧ ॥
 తస్య సేవాం కర్తుమిహే ఉపాయం తత్ర మే వద ।
 యేన స పుత్రతామేష్యేత్ కృతకృత్యం మనో భవేత్ ॥ ౧౨ ॥
 మునిరువాచ ।
 సాధు ప్రోక్తం మహాభాగే వచనం పరితోషకమ్ ।
 యథా జలం తృషార్తస్య క్షుధితస్య చ భోజనమ్ ॥ ౧౩ ॥
 తథా మే వచనం జాతం తవ దేవి సుతోషకృత్ ।
 వినా పుణ్యం కథం యాయాత్పరమాత్మా స్వపుత్రతామ్ ॥ ౧౪ ॥
 తత్రోపాయం వదే తం చ హృది కురు స్థిరం ప్రియే ।
 యోఽగోచరః శ్రుతీనాం చ బ్రహ్మాదీనామగోచరః ॥ ౧౫ ॥
 నిర్గుణో నిరహంకారో నిరీహో నిర్వికల్పకః ।
 యోఽమాయావిషయో మాయానర్తకో మాయమోహనః ॥ ౧౬ ॥
 మాయాతీతోఽపి మాయాయా ఆధారః కారణాతిగః ।
 మాయావిస్తారకారీ చ కార్యకారణకారణమ్ ॥ ౧౭ ॥
 కథం సాకారతాం గచ్ఛేదనుష్ఠానం వినా ప్రియే ।

అదితిరువాచ ।

కస్య ధ్యానం కథం కార్యమనుష్ఠానం మయాఽధునా ॥ ౧౮ ॥

కేన మన్తేణ వా కుర్వే తద్ వదస్య మహామునే ।

క ఉవాచ ।

ఏవం పృష్టో మునిస్తస్యై నామమన్త్రం సమాదిశత్ ॥ ౧౯ ॥

పశ్చాక్షరం చతుర్థ్యస్తమోజ్కారపల్లవాన్వితమ్ ।

సమోఽస్తం ధ్యానసహితం న్యాసదైవతసంయుతమ్ ॥ ౨౦ ॥

పురశ్చరణమార్గం చ సర్వం తస్యై న్యవేదయత్ ।

తతః సా ముదితా బ్రహ్మన్ ప్రణిపాతపురఃసరమ్ ॥ ౨౧ ॥

కశ్యపం నిజభర్తారం పూజయామాస సాదరమ్ ।

తదనుజ్ఞాం సమాదాయ జగామ తపసే వనమ్ ॥ ౨౨ ॥

స్నాతా పవిత్రవసనా ధ్యాయన్తి స్థిరచేతసా ।

వినాయకం దేవదేవం న్యాసం కృత్వా యథావిధి ॥ ౨౩ ॥

స్థానే ద్రుమలతాకీర్ణే నిర్వాతే నిరుపద్రవే ।

అదితీ రుద్ధకరణా శుభాసనపరిగ్రహా ॥ ౨౪ ॥

జజాప పరమం మన్తం స్మరన్తి సా వినాయకమ్ ।

అనన్యవృత్తి మనసా సాక్షాత్కారమభీప్సతీ ॥ ౨౫ ॥

నిరాహారా వాయుభక్ష్యా జపధ్యానపరాయణా ।

తస్యాస్తపః ప్రభావేన నిర్వైరాః ప్రాణినోఽభవన్ ॥ ౨౬ ॥

ధర్షితా దేవతాః సర్వాః కిమియం సాధయిష్యతి ।

ఏవం వర్షశతం తేపేఽదితిః సా పరమం తపః ॥ ౨౭ ॥

క్లేశాన్ బహువిధాన్తస్యా దృష్ట్వా దేవో వినాయకః ।

స్త్రీభావే చ తథా ధైర్యమావిరాసీద్ వినాయకః ॥ ౨౮ ॥

తేజోరాశిః పురస్తస్యాః సూర్యకోటిసమప్రభః ।

గజాననో దశభుజో కుణ్డలాభ్యాం విరాజితః ॥ ౨౯ ॥

కామాతిసున్దరతనుః సిద్ధిబుద్ధిసమాయుతః ।

ముక్తామాలాం చ పరశుం బిభద్ యో మేఘపుష్పజమ్ ॥ ౩౦ ॥

కాఞ్చనం కటిసూత్రం చ తిలకం మృగనాభిజమ్ ।
 ఉరగం నాభిదేశే తు దివ్యామృతవిరాజితమ్ ॥ ౩౧॥
 మహారాశిం పురో దృష్ట్వా చ కమ్పే త్వదితిర్భృశమ్ ।
 నిమీల్య నయనే మూర్ఛామియాయ న్యపతద్భువి ॥ ౩౨॥
 జపం ధ్యానం విసస్మార చింతయామాస చేతసా ।
 కిమాగతం మమ పురో భావ్యం కిమిదమద్భుతమ్ ॥ ౩౩॥
 విస్మృతాఽహం జపం ధ్యానం కిం వాఽయం పరమేశ్వరః ।
 వరం దాతుం సమాయాతో మహసా భాసయన్దిశః ॥ ౩౪॥
 ఏవం సా విప్లలా యావత్ తావద్ దేవో జగద తామ్ ।
 వినాయక ఉవాచ ।
 సోఽహం దేవి దివారాత్రౌ యం ధ్యాయసి చ చేతసా ॥ ౩౫॥
 దృష్టవా నిష్ఠాం తపో ఘోరం వరం దాతుముపస్థితః ।
 వరయస్వ వరాన్ మత్తో యాన్ యాన్ కామయసే హృదా ॥ ౩౬॥
 తాస్త్రాన్ దాస్యామి సన్తప్తస్తపసాఽనేన సువ్రతే ।
 క ఉవాచ ।
 తదీయం వాక్యమాకర్ణ్య స్వస్థా జాతాఽదితిస్తదా ॥ ౩౭॥
 బద్ధాఙ్గాలి పుటా దీనా ప్రణనామ వినాయకమ్ ।
 అవదచ్చ తదా దేవమతర్క్యం మనసా సదా ॥ ౩౮॥
 అదితిరువాచ ।
 త్వమేవ సృజసే విశ్వం ప్రాసి హంస్యఖిలేశ్వరః ।
 నిత్యో నిరఙ్గానో దేవో నిర్గుణో నిరహఙ్కృతిః ॥ ౩౯॥
 నానారూపధరో నిత్యో యోగగమ్యోఽఖిలార్థకృత్ ।
 ఇదాసీం సౌమ్యరూపేణ వరం దేహి వినాయక ॥ ౪౦॥
 యది తుష్టోఽసి దేవేశ యది దేయో వరో మమ ।
 తదా మే పుత్రతాం యాహి తతో మే కృతకృత్యతా ॥ ౪౧॥
 తతస్తే సేవనం యాస్యే సాధూనాం పాలనం భవేత్ ।
 దుష్టానాం నిధనం దేవ లోకానాం కృతకృత్యతా ॥ ౪౨॥

వినాయక ఉవాచ ।

అహం తే పుత్రతాం యాన్యే పాన్యే సాధూంశ్చ కణ్ణకాన్ ।
హనిష్యే సకలాం వాఙ్మాం పూరయిష్యే తవాపి చ ॥ ౪౩॥

క ఉవాచ ।

ఏవముక్త్వాఽన్తర్దధేఽసౌ దేవదేవో వినాయకః ।
సాఽదితిః కశ్యపం గత్వా సర్వ వృతాన్తమబ్రవీత్ ॥ ౪౪॥

అదితిరువాచ ।

తవాఙ్మయా గతాఽరణ్యం తపస్తప్తం మహత్తరమ్ ।
వరం దాతుం మహోరూప ఆగతోఽసౌ గజాననః ॥ ౪౫॥

దృష్ట్వా స్వరూపం భీతాఽస్మి తతో ప్రార్థి వినాయకః ।
తేన నానావిధా దత్తా వరా మే మునిసత్తమ ॥ ౪౬॥

యాన్యే పుత్రత్వమిత్యుక్త్వాఽన్తర్దధేఽసౌ వినాయకః ।
సిద్ధకార్యా తవ బలాదాగతా స్వాశ్రమం మునే ॥ ౪౭॥

క ఉవాచ ।

ఇతి తస్యా వచః శ్రుత్వా వరదానం సుధోపమమ్ ।
జహర్ష మునిముఖ్యోఽసౌ తయా సహ మునిశ్వర ॥ ౪౮॥

రేమాతే పరయప్రీత్యా హ్యమృతాదివ నిర్వృతౌ ॥ ౪౯॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే అదితివరప్రాప్తివర్ణనం నామ షష్ఠాఽధ్యాయః ॥ ౫॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కః ౪౨౫౮ + ౪౯ = ౪౩౦౭

౨.౬ వినాయకార్భావోనామ షష్ఠోఽధ్యాయః

భృగురువాచ ।

అథ సా మేదిసీ దుష్టదైత్యభారప్రపీడితా ।
వేషాన్తరం సమస్తాయ జగామ కమలాసనమ్ ॥ ౧॥

దీనా హస్తాఙ్జలిం బద్ధవా జగాద పద్మసమ్భవమ్ ।

భూమిరువాచ ।

జాతాఽహం మలినా దీనా హీనా యజ్ఞవ్రతాదిభిః ॥ ౨॥

సానభ్రష్టాస్తథా దేవాః సేన్ద్రాః సర్విగణా విధే ।

అతిభారాఽతినస్తప్తా కం త్వాఽహం శరణం గతా || ౩||

యేనోపాయేన దుష్టానాం నాశః స్యాత్ తద్విధీయతామ్ |
నో చేద్ రసాతలం యాస్యే సపర్వతజనాకులా || ౪||

భృగురువాచ |

ఇతి వాక్యం ధరిత్ర్యాః స శ్రుత్వా కస్తామథాబ్రవీత్ |
అహం సర్వే లోకపాలా ఇన్ద్రాద్యా దేవతాగణాః || ౫||

ఋషయోఽపి స్వధాస్వాహారహితా దుఃఖితాభృశమ్ |
భ్రష్టస్థానా భ్రష్టమన్త్రా భ్రష్టాచారా యథాలయే || ౬||

సర్వే వయం ప్రార్థయామో దేవదేవం వినాయకమ్ |
బ్రహ్మరూపం నిరాకారం జగత్కారణకారణమ్ || ౭||

యదా సాకారతాం యాయాల్లోకానాం దైవయోగతః |
తదా శం సర్వలోకానాం స్యాత్ తవాపి వసున్ధరే || ౮||

భృగురువాచ |

ఇత్యుక్త్వా తుష్టువుర్దేవం బ్రహ్మాద్యర్షిగణా ముదా |
నిరాకారం చ సాకారం బద్ధాఙ్గాలిపటాస్తదా || ౯||

నమో నమస్తేఽఖిల లోకనాథ నమో నమస్తేఽఖిల లోకధామన్ |
నమో నమస్తేఽఖిలలోకకారిన్ నమో నమస్తేఽఖిలలోకహారిన్ || ౧౦||

నమో నమస్తే సురశత్రునాశ నమో నమస్తే హృతభక్తపోష |
నమో నమస్తే నిజభక్తిపోష నమో నమస్తే లఘుభక్తితోష || ౧౧||

నిరాకృతే నిత్యనిరస్తమాయ పరాత్పరబ్రహ్మమయస్వరూప |
క్షరాక్షరాతీత గుణైర్విహీన దీనానుకంప్యన్ భగవన్ నమస్తే || ౧౨||

నిరామయాయాఖిలకామపూర | నిరఙ్గానాయాఖిలదైత్యదారిన్ |
నిత్యాయ సత్యాయ పరోపకారిన్ సమాయ సర్వత్ర నమో నమస్తే || ౧౩||

ఏవం స్తుత్వా పునః ప్రోచుర్దేవదేవం వినాయకమ్ |
తే సర్వే మునయో దేవా విష్ణలా భృశదుఃఖితాః || ౧౪||

హాహాభూతం జగత్సర్వం స్వధాస్వాహావివర్జితమ్ |
వయం మేరుగుహాం యాతా ఆరణ్యాః పశవో యథా || ౧౫||

అతోఽముం త్వం మహాదైత్యం జహి విశ్వమృరాఽధునా |

ఏవం స్తువత్త్వ సర్వేషు ప్రాహం వాణీ నభోగతా ॥ ౧౬ ॥

కశ్యపస్య గృహే దేవోఽవతిరిష్యతి సామృతమ ।

కరిష్యత్యద్భుతం కర్మ పదాని వః ప్రదాస్యతి ॥ ౧౭ ॥

దుష్టానాం నిధనం చైవ సాధూనాం పాలనం తథా ।

భృగురువాచ ।

ఏవమాకర్ణ్య తాం వాచం బ్రహ్మ ప్రోవాచ మేదిసిమ్ ॥ ౧౮ ॥

క ఉవాచ ।

స్వస్థా భవ ధరే దేవి నభోవాణీవినిశ్చయాత్ ।

దేవాః సర్వే మృత్యులోకేఽవతరిష్యన్తి త్వత్కృతే ।

హరిష్యతి మహాభారమవత్తిరో వినాయకః ॥ ౧౯ ॥

భృగురువాచ ।

ఇత్యుక్త్వా సా తదా తేన బ్రహ్మణా హృష్టమానసా ।

స్వస్థానమగమత్ సాఽథ స్వస్థచిత్తా ధరా తదా ॥ ౨౦ ॥

తతో బహుతిథే కాలేఽదితిః సా గర్భమాదధే ।

తేజోఽతివవృధే తస్యా దినే దినే యథా శశీ ॥ ౨౧ ॥

సమూర్ణరే నవమే మాసే సుషువే పుత్రముత్తమమ్ ।

బ్రహ్మవాక్యాదభూత్థ్యాతో నామ్నా కశ్యపనన్దనః ॥ ౨౨ ॥

దశభుజో బహుబలః కర్ణకుణ్డలమణ్డితః ।

కస్తూరీ విలసద్భాలో ముకుటభ్రాజమస్తకః ॥ ౨౩ ॥

సిద్ధిబుద్ధియుతః కణ్ఠే రత్నమాలావిభూషితః ।

చింతామణీలసద్వజ్రా జపాపుష్పారుణాధరః ॥ ౨౪ ॥

ఉన్నసో భృకుటీచారూలలాటో దన్తదీప్తిమాన్ ।

దేహకాన్త్యా హతతమా దివ్యామ్బరయుతః శుభః ॥ ౨౫ ॥

ఏతాదృశం నిరీక్ష్యేనం బాలం తత్ప్రితరౌ తదా ।

తత్రైజసా హతదృశౌ కిఞ్చిద్ ద్రష్టుం న శేకతుః ॥ ౨౬ ॥

బలాదున్మీల్య నయనే దృష్ట్వా తద్రూపముత్తమమ్ ।

ననన్దతురుభౌ పశ్చాద్ బాలస్తావిదమబ్రవీత్ ॥ ౨౭ ॥

బాల ఉవాచ ।

మాతస్త్యయా యతః పూర్వం సహస్రపరివత్సరమ్ ।
 యేన రూపేణ సన్ధ్యాతస్తనయత్వేన యాచితః ॥ ౨౮॥
 తదా నానావరాన్ దత్వా పుత్రత్వం తే గతోఽధునా ।
 సోఽహం భూభారహరణం విధాన్యే నేవనం ద్వయోః ॥ ౨౯॥
 బ్రహ్మాదీనాం పదప్రాప్తిర్దుష్టదైత్యవినాశనమ్ ।
 భృగురువాచ ।
 ఇత్థమాకర్ణ్య తద్వాక్యం సానన్దాశ్రా బభూవతుః ॥ ౩౦॥
 చక్రవాకౌ యథా వీక్ష్య నభసీవ దివాకరమ్ ।
 ఊచతుస్తం తదా పుణ్యమద్భుతం నౌ సముద్యతమ్ ॥ ౩౧॥
 యేన నౌ పుత్రతాం యాతః పరమాత్మా వినాయకః ।
 ధన్యం కులం నౌ పితరౌ జనుషీ జ్ఞానమేవ చ ॥ ౩౨॥
 యతశ్చరాచరగురుః సర్వసాక్షీ నిరాకృతిః ।
 నిత్యానన్దమయః సత్యః పుత్రత్వమగమచ్ఛభమ్ ॥ ౩౩॥
 యస్మింశ్చరాచరం ప్రోతం సూత్రే మణిగణా ఇవ ।
 యః సర్వగః సర్వవేత్తా స ఏవ త్వం న సంశయః ॥ ౩౪॥
 ఇదం రూపం పరం దివ్యముపసంహర సామృతమ్ ।
 ప్రాకృతం రూపమాస్థాయ శ్రీడస్వ కుహకో యథా ॥ ౩౫॥
 యదా యద్రూపకృత్యం తే తదా తత్త్వం విధాన్యసి ।
 ఇత్థమాకర్ణ్య తద్వాక్యం పిదధే రూపమాత్మనః ॥ ౩౬॥
 ద్విభుజః ప్రాకృతో బాలో రురోద ధరణీతలే ।
 రసాతలం చ గగనం నాదయన్విదిశో దిశః ॥ ౩౭॥
 తచ్ఛబ్ద శ్రవణాద్ బన్ధ్యా జాతా గర్భవతీ ద్రుమాః ।
 నీరసా సరసాః శక్రో జహ్నుషే దేవతాగణైః ॥ ౩౮॥
 భయం బభూవ దైత్యాన్నా వవృధే ధరణీ తదా ।
 చకార జాతకర్మాఽస్య కశ్యపో బ్రాహ్మణైః సహ ॥ ౩౯॥
 ప్రాశయిత్వా మధు ఘృతం పన్నెర్క మస్త్రతశ్చ తమ్ ।
 అపాయయత్ స్తనౌ బాలం మస్త్రపాఠపురఃసరమ్ ॥ ౪౦॥

భిత్వా నాలం తు సజ్జ్వల్య బాలం ప్రాస్వాపయచ్చ సా ।
 దదౌ దానాన్యనేకాని బ్రాహ్మణేభ్యో మునిస్తదా ॥ ౪౧॥
 అదాపయత్ ప్రతిగృహం సప్తమే దివసేఽదితిః ।
 ఇక్షుసారం పఞ్చమే తు వాయనాని మహాముదా ॥ ౪౨॥
 మహోత్కటేతి నామాస్య చక్ర ఏకాదశే పితా ।
 బాలోఽపి వవృధే శీఘ్రం శుక్లపక్షే యథా శశి ॥ ౪౩॥
 సర్వేభ్య ఉత్కటో యస్మాన్ మహోత్కట ఇతి స్మృతః ॥ ౪౪॥
 ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే వినాయకావిర్భావోనామ షష్ఠోఽధ్యాయః ॥ ౬॥
 ఆదిత శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః ౪౩౦౭ + ౪౪ = ౪౩౫౧

౨.౭ విరజారాక్షసీమోక్షణం నామ సప్తమోఽధ్యాయః

బ్రహ్మోవాచ ।
 వసిష్ఠ వామదేవాద్యా మునయ స్తనయం తదా ।
 జాతం మహోత్కణ్ఠ శ్రుత్వా దర్శనాయ ప్రతస్థిరే ॥ ౧॥
 యాతా గృహం కశ్యపస్య తేనాఽథ పరిపూజితాః ।
 విష్ణురం పాద్యమర్ఘ్యం చ దత్త్వా గాం చాపి దక్షిణామ్ ॥ ౨॥
 బద్ధాఙ్గులిపుటోఽవోచద్ ధన్యోఽహం పితరౌ తపః ।
 యదిన్యహరిపూజ్యం వః పాదపద్మం మయేక్షితమ్ ॥ ౩॥
 కఞ్చిదాగమనే హేతుం జ్ఞాతుమిహే తపోధనాః ।
 తేషాం మధ్యే శ్రేష్ఠతమో వసిష్ఠః ప్రాహ తం మునిమ్ ॥ ౪॥
 వసిష్ఠ ఉవాచ ।
 శ్రుతస్తే తనయో బ్రహ్మన్ నారదాత్ సుమహోత్కటః ।
 తం దృష్టుం త్వాం చ సమ్ప్రాప్తా నాన్యత్ కిఞ్చిత్ ప్రయోజనమ్ ॥ ౫॥
 క ఉవాచ ।
 తత్కాలం సాఽదితిర్బాలం దృష్టుం తేషామథానయత్ ।
 ఉత్కటాన్యేష కర్మాణి కరిష్యతి మహోత్కటః ॥ ౬॥
 ద్వాత్రింశల్లక్షణయుతో వసిష్ఠః ప్రాహ తం మునిమ్ ।
 అవతీర్ణో మహాతేజాః పరమాత్మా వినాయకః ॥ ౭॥

అనేకాన్యస్య విఘ్నాతి భవిష్యన్తి మహామునే ।
 తాని సర్వాణి నశ్యన్తి రక్షణీయః క్షణేక్షణే ॥ ౮॥
 యతోఽన్య రక్తై చరణౌ ధ్వజాఙ్కుశవిరాజితౌ ।
 తతః సమ్పూజయామాస మునిః కశ్యపనన్దనమ్ ॥ ౯॥
 ప్రార్థయామాస సర్వైస్తం భూభారహరణం కురూ ।
 సాధూనాం పాలనం దేవ దుష్టదానవఘాతనమ్ ॥ ౧౦॥
 తే సర్వే మునయో జగ్ముస్తం ప్రణమ్య యథాగతమ్ ।
 తతః స ఖ్యాతిమగమన్నామ్నా కశ్యపనన్దనః ॥ ౧౧॥
 ఏకస్మిన్ద్రివసే ప్రాతః స్నాతుం యాతే మునౌ బహిః ।
 అస్వాపయత్ స్వతనయమదితిర్గృహమాయయౌ ॥ ౧౨॥
 చకార యజ్ఞసమ్భారాస్త్రావదేకా నిశాచరీ ।
 విరజేత్యభివిఖ్యాతా వికరాలక్షణాననా ॥ ౧౩॥
 హలదన్తి దరీనాసా పాదచూర్ణితభూధరా ।
 దీర్ఘస్తనీ లలజ్జిష్టా గోపురస్పర్ధిసదృశా ॥ ౧౪॥
 జగ్రాహ బాలకం సా తు సర్వభిక్ష్యా నిశాచరీ ।
 క్షుధితాఽభక్షయచ్ఛిష్టుం పక్వం రమ్భాఫలం యథా ॥ ౧౫॥
 శనైర్జగ్రామ గగనం జలం పాతుం భువం యయౌ ।
 పపౌ జలం బహుతరం పపాత పృథువోదరా ॥ ౧౬॥
 మూర్ఛామవాప మహతీం సర్పదప్తో నరో యథా ।
 లులోల ధరణీ పృష్ఠే మహాశూలవతీ యథా ॥ ౧౭॥
 ముఞ్చే ముఞ్చేతి జల్పన్తి పదం గన్తుమథాఽక్షమా ।
 హాహాకారం ప్రకుర్వతీ ఘ్నతి వక్షః శిరోముఖమ్ ॥ ౧౮॥
 తావద్దేహాన్తరే తస్యా వవృధే మునినన్దనః ।
 విదార్య జఠరం తస్యా వక్షస్యేవ స్థితోఽభవత్ ॥ ౧౯॥
 యథా జాలం విదార్యైవ బహిర్యాతి మహార్ఘషః ।
 సా తదైవమారావం కృత్వా ప్రాణాన్జహౌ ఖలా ॥ ౨౦॥
 చూర్ణయామాస దేహేన పఞ్చయోజనగాన్ ద్రుమాన్ ।

విరజా విరజాస్తేన ప్రాపితా నిజధామ సా ॥ ౨౧॥

దృష్టే సృష్టే కృపాసిన్ధౌ జగదీశే కథం భవేత్ ।
జ్ఞానదే మోక్షదే నృణామావృత్తిర్భవసాగరే ॥ ౨౨॥

అదితిర్గృహకార్యాణి సమృద్ధ్య బహిరాగతా ।
న దదర్శ తదా బాలం రురోద భృశదుఃఖితా ॥ ౨౩॥

గృహే గృహే నిరిక్ష్యైవ నాలభత్ క్వాపి బాలకమ్ ।
తతోఽపతద్ధరాపృష్టే హాహాకారం ప్రకుర్వతీ ॥ ౨౪॥

అన్యాశ్చ రురుదుస్తస్యాః శ్రుత్వా రోదనముచ్చక్తైః ।
ఆశ్చర్యం పరమం చక్రః సర్వలోకా భయాతురాః ॥ ౨౫॥

సా శుష్కవదనా దీనా విలలాప ముహుర్ముహుః ।
ముఖాఞ్చ సాఞ్జనే నేత్రే మృజన్త్యశ్రుజలాకులే ॥ ౨౬॥

కల్పద్రుమ ఇవ ప్రాప్తః కేన నీతో మమార్భకః ।
వరదానం కథం తస్య వృథా స్యాజ్జగదీశితుః ॥ ౨౭॥

దత్తం నిధానం దేవేన కేన నీతం దురాత్మనా ।
కథం మూఢతరా జాతా లబ్ధవిజ్ఞానసాగరా ॥ ౨౮॥

కథం దరిద్రా జాతాఽహం లబ్ధ్వా కాఞ్చినపర్వతమ్ ।
ఏవం విలపతీ వక్షో ఘ్నతీ సాప్యాననం శిరః ॥ ౨౯॥

ఆశ్రమాద్బహిరాగచ్ఛత్ క్రోశమాత్రం నిశాచరీమ్ ।
దదర్శ పతితాం తస్య వక్ష్యన్యేవ చ తం శిశుమ్ ॥ ౩౦॥

క్రీడన్తం హాస్యవదనం ప్రబుద్ధమివ కామినమ్ ।
ధావమానా తమాదాయాఽఽలిలిక్లి చ చుచుమ్భ చ ॥ ౩౧॥

ఉవాచాఽఽనన్దపూర్ణా సా మహద్భాగ్యం మమాఽధునా ।
యద్ రాక్షసీశయాన్ముక్తో బాలకో దైవయోగతః ॥ ౩౨॥

యయౌ స బాలా స్నాత్వా సా నిజమాశ్రమమణ్డలమ్ ।
వృత్తాన్తం సర్వమాచష్టే శ్రుత్వా సోఽప్యాహ కశ్యపః ॥ ౩౩॥

భూతభావి విశేషజ్ఞైరుక్తం యన్మునిభిః ప్రియే ।
తదేతత్ సత్యమభవత్ తదాశీర్వచనాదయమ్ ॥ ౩౪॥

జీవితోఽఖిలభక్ష్యాయా బాలకః పుణ్యయోగతః ।

తతో రక్షాం చకరాఽసౌ దదౌ దానాన్యనేకశః ॥ ౩౫॥

శాన్తికం కారయామాస స్వప్తివాచనపూర్వకమ్ ।

క్షణమాత్రం న హాతవ్యోఽదితిమేవ సమాదిశత్ ॥ ౩౬॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే బాలచరితే విరజారాక్షసీమోక్షణం నామ సప్తమోఽధ్యాయః
॥ ౭॥

ఆదితఃశ్లోకానాం సమష్ట్యడ్కః - ౪౩౫౧ + ౩౬ = ౪౩౮౭

౨.౮ నక్రమోక్షణం నామ అష్టమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

విరజాం నిహతాం శ్రుత్వా రాక్షసీం బలవత్తరామ్ ।

ఉద్ధతో ధున్ధరశ్చాపి రాక్షసౌ బలవత్తరౌ ॥ ౧॥

ఆగతావాశ్రమపదం కశ్యపస్య మహాత్మనః ।

శుకరూపధరౌ బాలో దృష్ట్వా ప్రోచేఽదితిం తదా ॥ ౨॥

త్యక్త్వా స్తనం దీయతాం మే ఉభౌ రస్తుం శుకావిమౌ ।

సోచే తం ఖగమా శక్యౌ భూగయా న స్త్రియా క్వచిత్ ॥ ౩॥

అథాపి ధర్తుం యాతా చేదుడ్డియైతౌ గమిష్యతః ।

కటేరుత్తీర్య జగ్రాహ బాలస్తౌ శ్వేనవత్తదా ॥ ౪॥

పక్షాఘాతేన చఞ్ఞాన్వ చ జఘ్నుతుస్తౌ భృశం చ తమ్ ।

తావదాస్ఫలయత్ సోఽపి తౌ బలేన ధరాతలే ॥ ౫॥

జహతుస్తౌ తదా ప్రాణాన్ నిజరూపధరావుభౌ ।

తద్దేహభారభీత్యా భూరభృశం విష్ణులితాఽభవత్ ॥ ౬॥

భగ్నవృక్షౌ సనినదౌ దేహౌ నిపతితౌ తయోః ।

గమ్యాతిమాత్రం తౌ దృష్టవాఽదితిస్తం పునరగ్రహీత్ ॥ ౭॥

శరీరే దదృశే తేన మునినా విస్తృతే తయోః ।

ఛిత్త్వా దదాహ తౌ లోకః కాష్ఠసఞ్ఞాయయోగతః ॥ ౮॥

చకరాద్భుతశాన్తిం చ బాలకాభ్యుదయేచ్ఛయా ।

ఆశ్చర్యం పరమం చక్రే శిశోర్దష్టా పరాక్రమమ్ ॥ ౯॥

ఉవాచ పరమస్తోత్రేదితిం పుత్రయుతాం తదా ।
 యా న దేవేన శక్తేణ న హతౌ రాక్షసేశ్వరా ॥ ౧౦॥
 శుకరూపధరావేతౌ లీలయా శిశునా హతౌ ।
 అదితిం చ చుకోపాఽసౌ కిమర్థం మోచితస్త్వయా ॥ ౧౧॥
 రక్షితో జగదీశేన క్షాయుష్యం నాస్య విదృహే ।
 అవిస్మరో రక్షణీయో బాలోఽయం యత్నతఃసతి ॥ ౧౨॥
 కథం చ నిహతావేతౌ గిరిసారౌ నిశాచరౌ ।
 నిశాచరస్థలమిదం కథం జీవేచ్ఛిశుర్యమ ॥ ౧౩॥
 క ఉవాచ ।
 ఉక్త్వా పరస్పరం తౌ తు స్నాప్య బాలం తథావిధమ్ ।
 స్నాత్వా సుషుప్తుస్తత్ర దమ్పతీ విస్మయాన్వితౌ ॥ ౧౪॥
 తతశ్చతుర్థే వర్షే స స్వాశ్రమాత్ పరతో యయా ।
 కాసారం జలజైర్యుక్తం నక్రమత్యగజైర్యుతమ్ ॥ ౧౫॥
 తమాలవృక్షసరలజమ్బూమ్రపనసాన్వితమ్ ।
 నానావృక్షలతాకీర్ణం ఫలపుష్పసుశోభితమ్ ॥ ౧౬॥
 నానాపక్షిగణాకీర్ణం నానామునిగణాన్వితమ్ ।
 అతి స్వచ్ఛజలం రమ్యం సుజనన్యేవ మానసమ్ ॥ ౧౭॥
 వృతీపాతే సోమవత్యాం స్నాతుం తత్రాదితిర్యయా ।
 ఉపవేశ్య స్వకం బాలమాకణ్ఠం జలగాఽభవత్ ॥ ౧౮॥
 బాల ఉడ్డియ తాం గన్తుం జలమధ్యే పపాత హ ।
 చిక్రిడ స జలే యావత్ తావన్నక్రో దధార తమ్ ॥ ౧౯॥
 ధావ ధావేతి జననీ చుక్రోశ జలమధ్యగా ।
 ఆగత్య జననీ బాలం గృహీతుం వైవ చాశకత్ ॥ ౨౦॥
 ఆకృష్యతే జలే తేన జనన్యాః బహిరేవ సః ।
 స నక్రో బాలసహితాం దూరే దూరే చకర్ష హ ॥ ౨౧॥
 బాలోఽవదత్ తతస్తాం స న మోచ్యోఽహం సుతస్త్వయా ।
 సహ త్వయా సహైవాఽహం మరిష్యే న బలం మమ ॥ ౨౨॥
 దృష్ట్వా స బాలామాకణ్ఠమగ్నాం తాం విప్లవాం భృశమ్ ।

నిష్కాసితుం బలాచ్ఛిష్యా ఉడ్డీయ పతితా వనే || ౨౩||

తస్మాద్బలవతో నక్రాత్ తేఽపి శక్తా న చాభవన్ |

తతోఽత్యన్తం బలం తస్య దర్శయామాస బాలకః || ౨౪||

లీలయైవ తదా నక్రం పృథివ్యాం జలతోఽక్షిపత్ |

వాయుర్యథా ఫలం పక్వం గ్రావాణం బాలకో యథా || ౨౫||

శరీరం దృశ్యతే తస్య విశీర్ణం పతితం భువి |

గతచేష్టం గతప్రాణం యోజనాయతమద్భుతమ్ || ౨౬||

సబాలా సహ శిష్యైః సా ముదం ప్రాప్తాఽదితిస్తదా |

తతో దివ్యవపుశ్చిత్రగన్ధర్వస్తమువాచ హ || ౨౭||

అహమాసం పురా రాజా గన్ధర్వాణాం గజానన |

వివాహే సర్వగన్ధర్వా మమ గేహముపాగతాః || ౨౮||

పూజితాః పరయా భక్త్యా న భృగుః పూజితో మయా |

వైవాహికాని కార్యాణి కుర్వతా కుపితో మునిః || ౨౯||

శశాప మాం నక్రవరో భవిష్యసి సరోగతః |

సమాకర్ణ్య మునేః శాపముపశాపం తమర్థయమ్ || ౩౦||

తతో భృగురువాచేత్థం యదా కశ్యపనన్దనః |

గజాననః స్పృశేత్ త్వాన్తు తదా స్వం వపురాప్యసి || ౩౧||

ఇదాసీమసి విజ్ఞాతో బాలరూపీ గజాననః |

త్వమేవ జగతాం నాథః కర్తా పాతాఽపహరకః || ౩౨||

నిర్గుణో నిరహఙ్కారః సదసత్కారణం పరమ్ |

నానావతారైర్భక్తానాం పాలకో దుష్టనాశనః || ౩౩||

సర్వవ్యాపీ పూర్ణకామోఽనేకబ్రహ్మాణ్ణనాయకః |

మునీనామప్యగమ్యస్త్యం మనోవాగనిరూపితః || ౩౪||

ఇతి స్తుత్వా చ నత్వా చ సమూజ్య బాలరూపిణమ్ |

గజాననం ప్రయాతోఽసౌ కృత్వా ప్రదక్షిణాం ముహుః || ౩౫||

అదితిర్బాలకం గృహ్య లాలయిత్వా స్తనం దదౌ |

ఆశ్చర్యమానసా యాతా ప్రసన్నా నిజమన్దిరమ్ || ౩౬||

ప్రణమ్య కశ్యపం సర్వ వృత్తాంతం సమభాషత ।
 స విస్మితోఽబ్రవీచ్చైనామయన్తు పరమేశ్వరః ॥ ౩౭॥
 లీలావిగ్రహవాన్ మన్యే మానుషం దేహమాశ్రితః ।
 అత్యద్భుతాని చాన్యాని కర్మాణ్యేష కరిష్యతి ॥ ౩౮॥
 దేవాసురైరశక్యాని ద్రష్టవ్యాని ప్రసాదతః ।
 అస్మిన్ భక్తిర్దృఢా కార్యా జనైరాత్మహితేప్పుభిః ॥ ౩౯॥
 ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే బాలచరితే నక్రమోక్షణం నామ అష్టమోఽధ్యాయః ॥ ౮॥
 ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౪౩౮౭ + ౩౯ = ౪౪౨౬

౨.౯ బాలచరితే హాహాదిస్తుతిర్నామ నవమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।
 అన్యన్ తే కథయిష్యామి చరితం బాలరూపిణః ।
 గజాననస్యాఘహరం శృణుష్యేకమనా మునే ॥ ౧॥
 ఏకస్మిన్ సమయే హాహా హూహూస్తుమ్భురురేవ చ ।
 వీణాగానరతా వీణాస్తా హరిపరాయణాః ॥ ౨॥
 శఙ్ఖచక్రగదాపద్మతులసీదామభూషణాః ।
 గోపీచందనలిప్తాఙ్గాః పీతామ్బరధరాః శుభాః ॥ ౩॥
 కైలాసం గన్తుకామాస్తే కశ్యపస్యాశ్రమం యయుః ।
 అతిసమ్మానితాస్తేన పూజితాశ్చ యథావిధి ॥ ౪॥
 ఉవాచ ప్రణతస్తాన్ సోఽనాయాసేన సతాం దృశిః ।
 కేన పుణ్యేన సజ్జాతా ధర్మార్థకామమోక్షదా ॥ ౫॥
 ధన్యం తపో జనిర్మాతాపితరౌ జ్ఞానమాశ్రమః ।
 ప్రయోజనం న జానేఽహం చలనే తద్ వదన్తు మే ॥ ౬॥
 ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా సమ్మృష్టాస్తే తమబ్రువన్ ।
 కైలాసం గన్తుకామానాం జాతం త్వద్ధర్మనం హి నః ॥ ౭॥
 దురితం విలయం యాతం జాతం చ సఫలం జనుః ।
 అదూరే పరమా సిద్ధిర్విశ్రాంతిః పరమా చ నః ॥ ౮॥

అనుజానీహి గచ్ఛామో గిరీశం ద్రష్టుముత్సుకాః ।
 శ్రుత్వా వాక్యాని తేషాం తు పునరూచే తపోనిధిః ॥ ౯॥
 భుక్త్వా ప్రజన్తు విశ్రామ్యాప్యభుక్త్వేతో న కో గతః ।
 మజ్జనాయ జలం తేభ్యో దత్త్వా పాకమకారయత్ ॥ ౧౦॥
 దేవార్చనరతాః స్నాత్వా బభూవుర్మునిసత్తమాః ।
 తేఽపి సమ్ప్రాజ్య శర్వాణి శర్వం విష్ణుం వినాయకమ్ ॥ ౧౧॥
 రవిం విష్ణుమయం ధ్యాననిష్ఠా ఆసన్ ముహూర్తతః ।
 తదా వినాయకో బాలో రమిత్వా బాలకైర్బహిః ॥ ౧౨॥
 ఆగతోఽన్తర్గృహం తావత్ పఞ్చమూర్తిం దదర్శ సః ।
 గృహీత్వా బహిరేవాశు చిక్షేపాగ్నిగృహం యయా ॥ ౧౩॥
 భస్మాఙ్గరాఙ్గ సర్వత్ర కృత్వా లీనోఽభవచ్చ సః ।
 విసృజ్య ధ్యానం నాపశ్యన్ మూర్తిస్తే పురతః స్థితాః ॥ ౧౪॥
 తతస్తే విస్మితాః సర్వే పరస్పరమథాబ్రువన్ ।
 కేన దైత్యేన నీతా నో మూర్తయః కర్మహేతవః ॥ ౧౫॥
 గన్ధర్వా రాక్షసా యక్షా నేతుం మూర్తిః కిమాగతాః ।
 కిం వా సత్త్వపరీక్షార్థమన్తర్ధానం గతా ఇమాః ॥ ౧౬॥
 తతః క్రోధేన మహతా కశ్యపం ప్రష్టమాగతాః ।
 భవద్గృహే కథం ధ్యాననిష్ఠానాం మూర్తయో గతాః ॥ ౧౭॥
 క్రీడన్తి జాతివైరాస్త ఆశ్రమే ఇతరేతరమ్ ।
 దేవా బిభ్యతి తత్ కస్మాదాశ్రమే దస్యవఃస్థితాః ॥ ౧౮॥
 ఇతి శ్రుత్వా వచస్తేషాం కశ్యపోఽతిరుషాన్వితః ।
 అభోజినో వినిశ్చిత్త్య మూర్తిప్రాప్తిం వినా చ తాన్ ॥ ౧౯॥
 తతః శిష్యాన్ సమాకార్య కశ్యపో మునిసత్తమః ।
 తానువాచ న మే జన్మావధ్యత్ర తస్కరోఽభవత్ ॥ ౨౦॥
 దైవాదిదానీం కో జాతో దస్యస్తత్ర వదన్తు మే ।
 క్రోధవాక్యం నిశమ్యేత్థమూచుః శిష్యా గురుం ప్రతి ॥ ౨౧॥
 న వయం తస్కరాః స్వామిన్పుత్రస్తే విదితస్తవ ।
 దోషానువర్ణనే దోషా అస్మాకం తన్న చక్షుహే ॥ ౨౨॥

తేషాం బ్రాహ్మీం సమాకర్ణ్య యష్టిహస్తో మునిస్తదా ।
పుత్రమన్వేషయన్ యాతో వన్శ్యాగారే దదర్శ తమ్ ॥ ౨౩॥

తేషాం పురః సమాసీతో దృష్టస్తైః శివసన్నిభః ।
ఉవాచ తత్సమక్షం తం కశ్యపః క్రోధసన్నిభః ॥ ౨౪॥

మూర్తీరానయ శీఘ్రం త్వం నో చేత్పుత్ర మరిష్షసి ।
మయా న సీతాస్తాస్తాత ప్రత్యువాచ స నిర్భయః ॥ ౨౫॥

బ్రహ్మి శవధం యం యం తం తమేవ కరోమ్యహమ్ ।
ఏవం వదన్ పితుర్భిత్వా రురోద భృశమర్భకః ॥ ౨౬॥

ప్రసార్య వదనం భూమౌ పతితోభృశవిష్టలః ।
జనసి చ తదా యాతా తామువాచ తతోఽర్భకః ॥ ౨౭॥

యది మే భక్షితా దేవాస్తర్హ్యాస్యే దృశ్యతాం మమ ।
ప్రసారితే తదాస్యే సా దదర్శ విశ్వమస్తరా ॥ ౨౮॥

విస్మితా మూర్ఛితా భూమౌ పతితా భయవిష్టలా ।
తతస్తే దదృశుస్తత్ర గన్ధర్వాః కశ్యపోఽపి చ ॥ ౨౯॥

కైలాసం శఙ్కరం సాఙ్గం వైకుంఠం విష్ణుమేవ చ ।
బ్రహ్మణం సత్యలోకం చ శక్రం చైవామరావతీమ్ ॥ ౩౦॥

సపర్వతవనాకీర్ణాం ధరణీం లోకసంయుతామ్ ।
సరితః సాగరాన్యక్షాన్ రక్షాంసి పన్నగానపి ॥ ౩౧॥

వృక్షాన్పక్షిగణాంతైవ భువనాని చతుర్దశ ।
ఇన్ద్రియ సర్వలోకాంశ్చ పాతాలాని దిశోదశ ॥ ౩౨॥

తతో మాతా ప్రబుధా సా స్తనపానం దదౌ ముదా ।
ననామ కశ్యపస్తం తు దృష్ట్యేత్థం విశ్వరూపిణమ్ ॥ ౩౩॥

తర్కయామాస మనసి సాక్షాదీశ్వర ఏవ యః ।
అవతీర్ణో మమ గృహం తమహం తాడితుం గతః ॥ ౩౪॥

తతః స కశ్యపః ప్రాహ భుజ్యతామితి తాన్ప్రతి ।
నాయం బాలస్తాడయితుం మయా శక్యో మహాబలః ॥ ౩౫॥

భీషయస్తూగ్రరూపేణ సమష్టివ్యష్టిరూపవాన్ ।

భవతాం యది శక్తిశ్చేత్తాడ్యతాం మూర్తిహేతవే || ౩౬ ||

త ఊచుర్న వయం కిఞ్చిద్ భక్షయామస్తవాలయే |

అన్నం వా కన్దమూలాది పఞ్చాయతనమస్తరా || ౩౭ ||

ఇత్యుక్తవన్తో దదృశుర్బాలకం పఞ్చాధాఽపితే |

శివాశివేనవిశేభాననరూపం తమేవ హి || ౩౮ ||

ప్రణేము స్థిరచిత్తాన్తే పుపూజస్తుష్టువుర్జగుః |

క్షణం తే దదృశుర్బాలం క్షణం పఞ్చస్వరూపిణమ్ || ౩౯ ||

క్షణం మహాభీతికరం క్షణం తం విశ్వరూపిణమ్ |

తతస్తస్మై నివేద్యాన్నం షడ్రసం బుభుజశ్చ తే || ౪౦ ||

తతస్తే నునువుర్భక్త్యా బాలం తం విశ్వరూపిణమ్ || ౪౧ ||

త్రయ ఊచుః |

అజ్ఞానేన విమోహితం జగదిదం సంసారచక్రే భ్రమన్

నానాభేదధియా స్వరూపవిముఖం నానావిధిభ్రామితమ్ |

నానాపాశనియన్త్రితం నిజకృతైః కర్మాఙ్కరైర్భ్రంశితం

నానారూపమరూపమేకమగుణం హిత్యా భవన్తం విభో || ౪౨ ||

అన్యే తే చరణారవిన్దనిరతా హిత్యా ఫలం యాజకా

ఆత్మానం స్వపరేషు వర్షసు సదా సఞ్చిన్తయన్తోఽమలాః |

తే జ్ఞానేన విధూయ సర్వకలుషం దగ్ధాఙ్కరాన్కర్మజాన్

త్వామేవాశు విశన్తి సర్వసరితో వార్ధిం యథా మేఘజాః || ౪౩ ||

యే కేచిద్భజనానురక్తమనసః సిద్ధిం గతా భూయసీం

తే తత్రైవం నిమగ్నమానసతయా విస్మృత్య పాదామ్బుజమ్ |

తే కృచ్ఛాదుపరహయ చోత్తమపదం తస్మాత్ప్రతన్తో నిజా-

దజ్ఞానాన్మవిదుర్విషం హి పిబతో హిత్యాఽమృతం దుర్లభమ్ || ౪౪ ||

తస్మాన్నో జననం భవేద్యది శుభం యద్వాఽశుభం త్వత్స్మృతి -

రాస్తాం తత్ర నిరన్తరం శుభకరీ భక్తిశ్చ దుఃఖనాశినీ |

ఏవం చేద్ భ్రమతాం కదాపి హి భవేత్ సంసారపాథోనిధేః

నిస్తారో భవతః కృపేక్షణవశాత్ సర్వాత్మనే తే నమః || ౪౫ ||

తవావతారాన్ న హి కోఽపి శక్తో వేత్తుం కథం వా కతిచిత్ కదేతి |

యోగీశ మాయేశ గుణేశ భూమన్ నమో నమస్తే భగవన్ నమస్తే ॥ ౪౬ ॥

క ఉవాచ ।

ఏవం స్తుత్వా గతాస్తే తు కైలాసం గిరిశాలయమ్ ।

పశ్చాయతనమర్చన్తో విస్మితా బాలచేష్టితమ్ ॥ ౪౭ ॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే బాలచరితే హాహూహూదిస్తుతిర్నామ నవమోఽధ్యాయః
॥ ౯ ॥

ఆదిత శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః ౪౪౨౬ + ౪౭ = ౪౪౭౩

౨.౦౧౦ నానానామనిరూపణం నామ దశమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

తతస్తు పశ్చుమే వర్షే సచౌలం వ్రతబద్ధనమ్ ।

చకార కశ్యపో ధీమాన్ సూత్రోక్తవిధినా శుభమ్ ॥ ౧ ॥

శుభే ముహూర్తే లగ్నై చ బ్రాహ్మణైర్వేదపారగైః ।

ఆకారితాః శిష్యగణైర్దేవదానవరాక్షసాః ॥ ౨ ॥

మునయో యక్షనాగాశ్చ తథా రాజర్షయోఽపి చ ।

వైశ్యాః శూద్రాస్తథా యాతా నానోపాయనపాణయః ॥ ౩ ॥

వవదుర్బహువాద్యాని నృదేవైరాహతాని చ ।

గణేశపూజనం చక్రే స్వస్తివాచనమేవ చ ॥ ౪ ॥

మణ్డపస్థాపనం చక్రే మాతృకాపూజనం తథా ।

చకారాభ్యుదయశ్రాద్ధం బ్రాహ్మణానాం తథాఽర్చనమ్ ॥ ౫ ॥

సుహృదాం వస్త్రదానం చ చకార స యథార్హతః ।

అన్యేషాం చ తథా తేఽపి వస్త్రాణి నిదధుః పురః ॥ ౬ ॥

హోమాస్తే పునరానర్చ బ్రాహ్మణాన్ కశ్యపస్తతః ।

అస్తవపటం వేదికాయాం ధారయిత్వా స సత్వరమ్ ॥ ౭ ॥

కృత్వాఽగ్నిస్థాపనం పూర్వముపనిన్యుశ్చ బాలకమ్ ।

సువానిన్యో బ్రాహ్మణాస్తమక్షతాభిరవాకిరన్ ॥ ౮ ॥

తన్మధ్యే రాక్షసాః పశ్చ సుదుష్టా బ్రహ్మలిక్కినః ।

అస్తైస్తమాకిరన్ దుష్టాస్తత్ప్రాణహరణేచ్ఛయా ॥ ౯॥

విఘాతశ్చైవ పిక్లాక్షో విశాలః పిఙ్గలస్తథా ।

చపలశ్చ మహాపుష్ట్యా అక్షమాలావిభూషితాః ॥ ౧౦॥

జలపాత్రభృతోఽనర్హ్య వస్త్రామృతధరాః శుభాః ।

విశీర్ణోఽజాయత దేహః కుమారస్య తదన్రతః ॥ ౧౧॥

జ్ఞాత్వా కుమారస్తాన్ దుష్టాన్ మత్రయామాస తణ్డలాన్ ।

మహోత్కటః ప్రచిక్షేప తణ్డలాన్ పశ్చా పశ్చాను ॥ ౧౨॥

తదైవ నిర్గతప్రాణా నిజరూపం సమాశ్రితాః ।

కరాలాః పతితా భూమౌ విశీర్ణా దశయోజనమ్ ॥ ౧౩॥

వజ్రాఘాతాత్ యథా పేతుర్గిరయస్తు బిడౌజసః ।

కోలాహలో మహానాసీద్ రజసాఽఽచ్ఛాదితా దిశః ॥ ౧౪॥

కథం వ్యాపాదితాః పశ్చా రాక్షసాః కూటరూపిణః ।

క్షణేనానేన బాలేన న జానీమోఽఖిలా అముమ్ ॥ ౧౫॥

అవతీర్ణో భువో భారం హర్తుం కిం పరమేశ్వరః ।

ఏవం తతో గరిష్ఠే తే బ్రహ్మద్యా దేవతాగణాః ॥ ౧౬॥

వవర్షుః పుష్పవర్షాణి విమానవరమాశ్రితాః ।

నీతేషు తేషు ప్రేతేషు బ్రాహ్మణాః కశ్యపోఽపి చ ॥ ౧౭॥

ఉపనీతే తత్ర శిశౌ వాసశ్చ మేఖలామపి ।

ఉపవీతాజినే దణ్డం దదుస్తస్మై స్వమన్త్రతః ॥ ౧౮॥

తతోఽజలిం పూరయిత్వా ప్రోద్వీక్ష్య మణ్డలం రవేః ।

హోమం సర్వం సమాప్యైసం సావిత్రిం కశ్యపోఽబ్రవీత్ ॥ ౧౯॥

పాదమర్ధం తతః సర్వాం భిక్షాం మాతా పురా దదౌ ।

అసంఖ్యేతాస్తతో భిక్షౌ దుదుస్తే సర్వ ఆగతాః ॥ ౨౦॥

ఉపదిశ్య తతశ్చైవం శౌచాచారాననేకశః ।

పునశ్చ బ్రాహ్మణాన్పూజ్య వాసాంసి కాశ్చానం చ గాః ॥ ౨౧॥

మహాత్యరిష్టేఽతీతేఽస్మిన్స్తేభ్యో భక్త్యా దదౌ మునిః ।

వసిష్ఠస్తం సభామధ్యే నినాయ బ్రహ్మణోఽన్తికమ్ ॥ ౨౨॥

సోఽపి కమణ్డలుజలైరస్య తీర్థం గృహీతవాన్ ।
 సర్వదా వికసత్పద్మం దదావస్మై కరస్థితమ్ ॥ ౨౩॥
 బ్రహ్మణస్పతిరిత్యేవం నామ చక్రే తదాఽస్య సః ।
 సమూష్ణ్య నామ చక్రేఽస్య భారభూతిర్బృహస్పతిః ॥ ౨౪॥
 రత్నమాలాం దదౌ చాస్మై కుబేరోఽపి గలస్థితామ్ ।
 సురానన్దేతి నామాఽస్య సమూష్ణ్య చ చకార హ ॥ ౨౫॥
 సర్వప్రియేతి నామాఽస్య దత్త్వా పాశమపాం పతిః ।
 శృణ్వత్సు సురసజ్ఞేషు చకార శక్కురోఽపి చ ॥ ౨౬॥
 త్రిశూలం డమరుం దత్త్వా విరూపాక్షేతి చాభ్యధాత్ ।
 దత్త్వా చన్ద్రకలాం నామ భాలచన్ద్రేతి చాకరోత్ ॥ ౨౭॥
 రామస్య జననీ చాస్మై సఖీ బాలాయ చార్పయత్ ।
 పరశుం పరశుహస్తేతి నామ చక్రే స్ఫుటం ముదా ॥ ౨౮॥
 పునః సమూష్ణ్య సింహం సా దదౌ వాహనముత్తమమ్ ।
 సింహవాహన ఇత్యేవం చక్రే నామాఽతిసుందరమ్ ॥ ౨౯॥
 ఉపాదిశద్ దుష్టనాశం కురు శీఘ్రం వినాయక ।
 సాగరో ద్విజరూపేణ ముక్తమాలాం దదావథ ॥ ౩౦॥
 మాలాధరేతి నామాఽస్య కృతవాన్ పరిపూజ్య చ ।
 ఆసన్దాం తతస్తస్మై శేషః స్వాత్మానమర్థయత్ ॥ ౩౧॥
 ఫణిరాజాసనేత్యేవం నామ చక్రే స్వయం ముదా ।
 దాహశక్తిం దదౌ వహ్నిర్ధనజ్ఞాయేతి నామ చ ॥ ౩౨॥
 ప్రభజ్ఞానేతి నామాస్మై వాయుశ్చ బలముచ్చక్రైః ।
 ఏవం సర్వే యథాశక్త్యా దత్త్వా నామాని చక్రీరే ॥ ౩౩॥
 తేషాం నిర్వచనే శక్తిర్న కస్యాపి భవేన్మనే ।
 అపూజాన్న చైనం స శక్రో మదవిమోహితః ॥ ౩౪॥
 న వా కిఞ్చిద్ దదౌ చైనముపాయనవరం శుభమ్ ॥ ౩౫॥
 అహం త్రిలోకీనమితః సురేశో వృద్ధోఽమృతాశీ లఘుమర్భకస్తమ్ ।
 గజేన్ద్రగామీ హరిశూలపాణిప్రపూజితః కశ్యపజం నమస్యే ॥ ౩౬॥

సింహో యథా నాత్తితృణం సముద్రః పల్వలోదకమ్ ।
 న యాచతి తథాఽన్యం వా కల్పవృక్షోఽఖిలం దదత్ ॥ ౩౭॥
 ఏవం తస్యాశయం బుద్ధవా కశ్యపః ప్రణిధానవాన్ ।
 ఉవాచ ధర్మసంయుక్తం వచస్తద్ధితకామ్యయా ॥ ౩౮॥
 యత్రాఽద్భుతాని కర్మాణి యత్ర స్యుశ్చ గుణాకరాః ।
 స నమస్యశ్చ పూజ్యశ్చ బ్రాహ్మణోఽపి చ నిర్గుణః ॥ ౩౯॥
 ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే బాలచరితే నానానామనిరూపణం నామ దశమోఽధ్యాయః
 ॥ ౧౦॥
 ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౪౪౭౩ + ౩౯ = ౪౫౧౨

౨.౦౧౧ బాలచరితే ఏకాదశోఽధ్యాయః

కశ్యప ఉవాచ ।
 అయం తు మద్ధృహే కోఽపి హ్యవతీర్ణః పరః పుమాన్ ।
 అనిర్వాచ్యగుణో హీనో గుణైస్త్రిభిరనావృతః ॥ ౧॥
 ఏతద్విరోధం యః కుర్యాత్ స పదభ్రంశతామియాత్ ।
 ఏతస్యాద్భుతకర్మాణి శృణు మే గదతః సుర ॥ ౨॥
 విరజా రాక్షసీ ఘోరా హస్తమేనం సమాగతా ।
 సా హతా తేన బాలేన పతితా హి ద్వియోజనా ॥ ౩॥
 ఉద్ధతశ్చైవ ధున్ధుశ్చ దైత్యో పరమదుర్మదౌ ।
 శుకరూపధరావేనం నిహస్తం సముపాగతౌ ॥ ౪॥
 పక్షే ధృత్వా పోథితౌ తౌ శిలాయాం గతజీవితౌ ।
 నివేతతుర్ధరాప్యష్టే విశాలౌ సర్వదృగ్గతౌ ॥ ౫॥
 తథైవ చిత్రగంధర్వో జలే నక్రత్వమాగతః ।
 ఏతస్య స్పర్శమాత్రేణ గతో దివ్యశరీరతామ్ ॥ ౬॥
 హాహాహూహూతుమ్పరూణాం సత్త్వసంశోధనాయ సః ।
 జహార పశ్చాయతనం పశ్చాథా స్వయమప్యభూత్ ॥ ౭॥
 సర్వేషాం చ సమక్షం వో నిహతాః పశ్చా రాక్షసాః ।
 ఏవం మునివచః శ్రుత్వా బభౌణ బలవృత్రహా ॥ ౮॥

ఇన్ద్ర ఉవాచ ।

న దృష్టోఽస్య గుణోత్కర్షస్తావన్నాన్యో భవేత్కథమ్ ।

క ఉవాచ ।

తతో దిదేశ వాయుం స నయైనం వ్యోమమణ్డలమ్ ॥ ౯॥

తస్యానుజ్ఞాపదం వాయుర్యుగాంత సదృశో వవౌ ।

ఆన్దోలయన్సర్వతోకం భ్రామయన్ కుధరానభృశమ్ ॥ ౧౦॥

అకాలః ప్రలయః కిం ను ప్రారబ్ధో లోకనాశనః ।

ఇత్యేవం భృశసంవిగ్నా ఋషయశ్చ చ కమ్పరే ॥ ౧౧॥

బటుం నేతుం సమాయాతో మహాశక్త్యా ప్రభజ్ఞానః ।

న చాసనం త్వస్య చలం రోమ వా సమపద్యత ॥ ౧౨॥

భగ్నో వాయౌ తు సమ్ప్రహ శుష్మాణం పాకతాసనః ।

దహానం త్వం బటుం శీఘ్రం ద్రష్టవ్యా శక్తిరద్య తే ॥ ౧౩॥

తదాజ్ఞాం శిరసా గృహ్య జగామ తముషర్బుధః ।

నిర్దహన్నివ శ్రీన్ లోకాన్ ప్రలయానలసన్నిభః ॥ ౧౪॥

భస్మీకర్తుం ద్రుమాన్ సర్వాన్ శోషయన్ సర్వసాగరాన్ ।

తం దహంతం జనాన్ సర్వాన్ దృష్ట్వా కశ్యపనన్దనః ॥ ౧౫॥

తత్క్షణాదగిలద్ రోగీ భేషజం గుటికామివ ।

గిలితే తాదృశే వహ్నౌ క్రోధసంరక్తతోచనః ॥ ౧౬॥

సహస్రతోచనో లోకాన్లోచనైః సర్వతోచనైః ।

తావద్ దదర్శ తం తత్ర సహస్రాధికతోచనమ్ ॥ ౧౭॥

అసంఖ్యశీర్షముకుటమనన్తశ్రోత్రసంయుతమ్ ।

అనన్తహస్తచరణమనన్తోదారవిక్రమమ్ ॥ ౧౮॥

శశిసూర్యాగ్నినయనం శిఖావ్యాప్తనభస్తలమ్ ।

సప్తపాతాలచరణం సప్తలొకైకమస్తకమ్ ॥ ౧౯॥

అసంఖ్యసూర్యసంఖ్యాశమసంఖ్యేన్ద్రసుసేవితమ్ ।

అసంఖ్యకేశసంయుక్తం నానాబ్రహ్మాణ్డరోమకమ్ ॥ ౨౦॥

ఆమూలగ్రాద్యథా వృక్షే భవన్యైదుమ్బరాణి వై ।
 ఔదుమ్బరే వా మశకాః సఙ్ఖ్యాతీతా భవన్తి హి ॥ ౨॥
 తథైవైకైకరోమాఞ్చుం సఙ్ఖ్యాతీతాణ్ణ సంయుతమ్ ।
 పశ్యంస్తత్ప్రైకతరం భ్రాన్తఃశక్రో వివేశ హ ॥ ౨౨॥
 పశ్యతి స్మ స తస్మధ్యే త్రైలోక్యం సచరాచరమ్ ।
 అరణ్యకదలీకోశపత్రే పత్రే యథా ఫలమ్ ॥ ౨౩॥
 అసఙ్ఖ్యాతం జగత్ తత్ర పశ్యతి స్మ శచీపతిః ।
 బభ్రామ భ్రాన్తచిత్తోఽసౌ నాలభన్ నిర్గమం తతః ॥ ౨౪॥
 తతో ననామ మూర్ధ్నాఽసావేదం భగ్నుమనోరథః ।
 ప్రార్థయామాస దేవేశం తదాశక్రో గజాననమ్ ॥ ౨౫॥
 శక్ర ఉవాచ ।
 భూభారహరణార్థం యో జాతః కశ్యపనన్దనః ।
 అచిన్త్యో మహిమా యస్య కిము వర్ణ్యో భవేన్మమ ॥ ౨౬॥
 నిర్గమం దేహి దేవేశ కుక్షేరత్యన్తవిస్తరాత్ ।
 అదృష్టపారాద్ వర్షాణి ద్వాదశ భ్రమతా మయా ॥ ౨౭॥
 తవ కుక్షౌ మయాఽదర్శి భువనాని చతుర్దశ ।
 స్థానే స్థానే విభక్తాని ప్రతిరోమాఞ్చుమేకరాట్ ॥ ౨౮॥
 సమష్టివ్యష్టిరూపాణి మహావిస్తారవన్తి చ ।
 దృష్టాని తవ రూపాణి సుసౌమ్యానీతరాణి చ ॥ ౨౯॥
 అద్భుతాన్యప్యసఙ్ఖ్యాని వక్త్రాణి నయనాని చ ।
 దృష్ట్యా దుర్దర్శరూపాణి జగత్క్షోభకరాణి తే ॥ ౩౦॥
 దైత్యదానవపూర్ణాని సురమానవవన్తి చ ।
 యక్షరక్షః పిశాచాదిచతురాకరవన్తి చ ॥ ౩౧॥
 వికరాలమహోరూపముపసంహర విశ్వకృత్ ।
 గతో మోహం స్మృతిర్లబ్ధా ప్రసాదాన్నిభిలేశ్వర ॥ ౩౨॥
 కాయేన మనసా బుద్ధ్యా వాచా త్వాం శరణం గతః ।
 ప్రాకృతం దర్శయ విభో రూపం తే భక్తవత్సల ॥ ౩౩॥

క ఉవాచ ।

ఏవం యావత్ ప్రార్థయతే స్వాత్మానం తావదేవ సః ।
సభామధ్యగతం తం చ దదర్శబ్రహ్మచారిణమ్ ॥ ౩౪॥

పశ్యతాం సర్వలోకానాం సాష్టాంగ ప్రణామ తమ్ ।
అతివిస్మితచిత్తోఽసౌ లజ్జాహర్షసమన్వితః ॥ ౩౫॥

శృణ్వస్తు సర్వదేవేషు నునావ బ్రహ్మచారిణమ్ ।
జాతం మునిగృహే శాంతం శ్రీడామానుషరూపిణమ్ ॥ ౩౬॥

శక్ర ఉవాచ ।

జానే న త్వాఽనంతశక్తి పరేశం విశ్వాత్మానం విశ్వబీజం గుణేశమ్ ।
విశ్వాభాసం విశ్వవన్ద్యం త్రిసత్యం త్రేధాభూతం జన్మరక్షార్తహేతుమ్ ॥ ౩౭॥
ఏకం నిత్యం సచ్చిదానందనరూపం సర్వాధ్యక్షం కారణాతీతమీశమ్ ।
చేష్టాహేతుం స్థావరే జగ్జమే చ వాఙ్మాపూరం సర్వగం త్వాఽభివన్దే ॥ ౩౮॥
సర్వేశానం సర్వవిద్యానిధానం సర్వాత్మానం సర్వబోధావభాసమ్ ।
సర్వాతీతం వాజమనోగోచరం త్వాం సర్వావాసం సర్వవిజ్ఞానమీడే ॥ ౩౯॥

క ఉవాచ ।

ఏవం స్తుత్వా చ నత్వా చ సమూజ్య స్వాఙ్కశం దదౌ ।
కల్పవృక్షం జ దాస్యో దేవ వినాయక ఇతి స్ఫుటమ్ ॥ ౪౦॥
చకార నామ శక్రోఽథ స్మరణాత్ సర్వసిద్ధిదమ్ ।
జయశబైర్నమః శబైర్వాద్యశబైరనేకథా ॥ ౪౧॥
గన్ధర్వగీతనినదైరప్సరోనృత్యనిస్వనైః ।
వ్యాప్తమాసీత్ పుష్పవర్షైస్తదా వ్యోమ ధరాతలమ్ ॥ ౪౨॥
ప్రతికూలవహా నద్య ఆసన్ పూర్వవహాః శుభాః ।
ప్రసన్నమాసీద్ దిక్పక్రం వపుర్వాతాః సుఖావహాః ॥ ౪౩॥
ప్రదక్షిణార్చిషః శాంతా ఆసన్ సర్వత్ర వహ్నయః ।
తతః ప్రసన్నః శక్రాయ దదావభయమేకరాట్ ॥ ౪౪॥
భవితా న భయం క్వాపి తవ శక్ర రణాజరే ।
పరస్య స్త్రోత్రమేతత్వం త్రిసత్యం భక్తితత్పరః ॥ ౪౫॥
అన్యోఽపి యః పఠేద్ భక్త్యా శ్లోకత్రయమిదం నరః ।

స సర్వానాప్పుయాత్ కామాన్ సర్వత్ర విజయా భవేత్ || ౪౬||

తతః శక్రో నమస్కృత్య వరం ప్రాప్య శుభావహమ్ |

తతః సర్వే నమస్కృత్య స్వం స్వం స్థానం యయుర్ముదా || ౪౭||

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే బాలచరితే ఇన్ద్రగర్వహరణం నామైకాదశోఽధ్యాయః || ౧౧||

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః ౪x౧౨ + ౪ ౭ = ౪x౫౯

౨.౦౧౨ నిశాచరవధో నామ ద్వాదశోఽధ్యాయః

క ఉవాచ |

తతస్తు సప్తమే వర్షే ప్రవృత్తేఽసౌ వినాయకః |

స్నాత్వా నిత్యవిధిం కృత్వా ముకుటభ్రాజ మస్తకః || ౧||

ఆయుధాని చ చత్వారి సింహారూఢో దధార సః |

అఙ్కశం పరశుం పద్మం పాశం సర్వభయాపహమ్ || ౨||

దణ్డాజినే కుణ్డలే చ కాఞ్చనే రత్నసంయుతే |

బిభ్రత్ కమణ్డలుం దర్భాన్ కౌశేయం పీతముత్తమమ్ || ౩||

కస్తూరీతిలకం చన్ద్రం లలాటే క్షీణతేజసమ్ |

ముక్తాఫలమయీం మాలాం కణ్ఠే నాభౌ ఫణీశ్వరమ్ || ౪||

రోదసీ కమ్పయన్సుచైర్జగర్జ్వాఽసౌ స్వలీలయా |

మేఘస్వన ఇతి భ్రాన్త్యా చాతకా వ్యాదదుర్ముఖమ్ || ౫||

ఉత్ఫలన్త్యో మహానద్యః సిషిచుర్వ్యోమమణ్డలమ్ |

తదాననన్దతురుభావదితిః కశ్యపోఽపి చ || ౬||

ధన్యా వయం పూర్వజా న ఇత్యాత్మానం ప్రశంసతుః |

ఏతస్మిన్సమయే కాశీరాజోఽప్యాశ్రమమభ్యగాత్ || ౭||

పరస్పరాల్లింగిన ముముదుస్తేఽఖిలాస్తదా |

న్యవిశంతాఽఽసనే సర్వే నమస్కృత్య పరస్పరమ్ || ౮||

స్వాద్యన్నం భోజయామాస మునిస్తం షడ్సైర్నృపమ్ |

విశ్రాంతం పరిపప్రచ్ఛ కిమాగమనకారణమ్ || ౯||

శ్రీమతాం దర్శనం నోఽద్య జాతం పుణ్యవశాన్నృప |

పురోహితస్య మే న త్వం వృత్తాంతం కిం గృహీతవాన్ ॥ ౧౦॥

క ఉవాచ ।

ఏవం మునివచః శ్రుత్వా జగదా నృపసత్తమః ।

క్షమాపరాధం మే బ్రహ్మన్ రాజ్యాకులిత చేతనః ॥ ౧౧॥

పుత్రస్య మే వివాహోఽస్తి త్వామాకారయితుం ప్రభో ।

ఆగతోఽహం మునే జాతః కృతార్థస్తవ దర్శనాత్ ॥ ౧౨॥

చల శీఘ్ర వివాహం త్వం సమృద్ధ్య పునరేవ హి ।

న శ్లాఘ్యో లోకవర్యేషు వినా చైవాగమం తవ ॥ ౧౩॥

అహమేవ సమాయాతోఽతస్తాస్త్వం నేతుం మహామునే ।

మునిరువాచ ।

నాహమేష్యే నృపశ్రేష్ఠ చాతుర్మాస్యరతోఽధునా ॥ ౧౪॥

పుత్రం నయ సమర్థం మే యదీచ్ఛసి జనాధిప ।

రాజోవాచ ।

పుత్రామాజ్ఞాపయ మునే గమిష్యావో జవాన్వితౌ ॥ ౧౫॥

ఏవం నృపవచః శ్రుత్వా మునిః పుత్రమథాబ్రవీత్ ।

వచోఽనురోధాద్రాజ్ఞోఽస్య ప్రేషయే త్వాం వినాయక ॥ ౧౬॥

విద్యమానేతు మహతి దుఃఖే విరహజే తవ ।

ధృత్వాజ్ఞాం శిరసా వన్ద్య చరణాపుభయోరపి ॥ ౧౭॥

మాతాపిత్రోర్బహిరగాద్ రాజ్ఞా చారోఽపితో రథే ।

సోఽపి నత్వా తయోః పాదౌ స్వయమారురుహే రథమ్ ॥ ౧౮॥

ఆజగమాదితిస్తం చ ప్రావదన్ నృపసత్తమమ్ ।

అయం మే బాలకో రాజన్ రక్షణీయో నిరస్తరమ్ ॥ ౧౯॥

ఉత్పాతో జాయతే తత్ర యత్ర మే బాలకో భవేత్ ।

అతోఽయం యత్నతో రక్ష్యః పక్ష్యణీవ కసీనికామ్ ॥ ౨౦॥

యథా నయసి పుత్రం మే తథాఽత్ర త్వం సమానయ ।

ఓమితుశ్చక్వాఽదితిం రాజా ప్రణిపత్య విస్మయ్య తామ్ ॥ ౨౧॥

సహ తేన యయౌ శీఘ్రం రథేనాఽనిలరం హసా ।

గచ్ఛతా రథమార్గేణ రాజ్ఞా ప్రాప్తా మహాటపీ || ౨౨||
 సరాన్తక పితృవ్యస్య స్థానం తచ్చాతిసున్దరమ్ |
 రౌద్రకేతోర్బలీ భ్రాతా ధూమ్రాక్షో నామ నామతః || ౨౩||
 దశవర్షసహస్రం స తరన్తేపే సుదారుణమ్ |
 సహస్రకిరణం నిత్యం నిత్యమారాధయన్ముదా || ౨౪||
 ప్రార్థయన్ సర్వసంహారకరమాయుధముత్తమమ్ |
 త్రయాణాం భువనానాం స ఇచ్ఛన్ వశ్యత్వమాత్మనః || ౨౫||
 వృక్షస్కన్ధాలమ్బిపాదోఽథోముఖో ధూమమాపిబన్ |
 ఏవం బహుగతే కాలేఽమోఘం శస్త్రముపస్థితమ్ || ౨౬||
 ప్రేషితం భానునా తస్మై రాక్షసాయ తపస్యతే |
 వ్యోమవ్యాపీ యస్య తేజో దదర్శ స వినాయకః || ౨౭||
 శీఘ్రముడ్డీయ జగ్రాహ గరుత్మానివ పన్నగమ్ |
 తదా విస్మయమాపేదే కాశిరాజో మహామనాః || ౨౮||
 తర్కయామాస మనసి లాభే హానౌ చ జివనే |
 నాస్తి దైవాతిరేకేణ నిమిత్తం భువనత్రయే || ౨౯||
 మమ నైవాఽభవత్ప్రాప్తిః సహసా తస్య తస్య యా |
 జ్ఞాతుం తదస్త్రసామర్థ్యం తోలయిత్వాఽక్షిపచ్చ సః || ౩౦||
 ఉర్ధ్వం గతం తదైవాశు రవం కృత్వా భయానకమ్ |
 ధూమ్రాక్షే పతితం తత్తు స తదైవ ద్విధాఽభవత్ || ౩౧||
 గణ్ధకైలా ద్రుమాస్తాభ్యాం ఖణ్డాభ్యాం చూర్ణితా భృశమ్ |
 ధనుః పశ్చాత్తతం పృథ్వీ పతదాభ్యాం వ్యాపితా తదా || ౩౨||
 తతస్తస్య సుతౌ ఖ్యాతౌ జఘనో మనురేవ చ |
 శుశ్రూషాయాం రతౌ తస్య పితరం వీక్ష్య తాదృశమ్ || ౩౩||
 క్రోధావిష్టౌ దదృశతుస్తం వినాయకమన్తికే |
 దుద్రువతుః ప్రసార్వైవం వక్త్రం కాలాన్తకోపమమ్ || ౩౪||
 బటుమానీయ పితరం కథం ఘాతితవానసి |
 ఇత్యూచతుః కాశిరాజం రోషావిష్టౌ నిశాచరౌ || ౩౫||

రక్షితోఽసి పురా పిత్రా మమ పూర్వం నరాంతకాత్ ।
తం మారయిత్వా యత్నేన కథం జీవసి రే నృప ॥ ౩౬॥

క ఉవాచ ।

ఇత్యాకర్ణ్య నృపో వాక్యం చ కమ్పే భృశవిప్లవః ।
తర్కయామాస మనసి కథమానీతవానహమ్ ॥ ౩౭॥

నన్దన కశ్యపస్యైనమపస్మారమివ స్థితమ్ ।
క్రుద్ధో నరాంతకశ్చేన్మే బలాద్ రాజ్యం గ్రహీష్యతి ॥ ౩౮॥
తదా మే రక్షితా కః స్యాత్ తతః శపథమారభత్ ।

నృప ఉవాచ ।

ఏతదర్థం మయాఽనీతో వైవాయమర్భకః క్వచిత్ ॥ ౩౯॥
బ్రాహ్మణేశ్వరయోరత్ర శపథో మే నిశాచరౌ ।
పురోహితస్య పుత్రోఽయం వివాహార్థం సమాహృతః ॥ ౪౦॥

న విఘ్నం కురుతం తత్ర నీయతాం బాలకోహ్యాయమ్ ।
ఇత్యస్య వచంతాతే స మునిపుత్రో జగద తమ్ ॥ ౪౧॥

కథం బద్ధ్వా శత్రుహస్తే శిశుం మాం త్వం ప్రయచ్ఛసి ।
అదితిం కశ్యపం వాపి వదిష్యసి కిముత్తరమ్ ॥ ౪౨॥

క్రుద్ధశ్చేత్ కశ్యపస్తాం హి కుర్యాద్భస్మ న సంశయః ।
ఏవం వదతి తస్మిన్సు బాలకే మునినన్దనే ॥ ౪౩॥

భక్షితుం తం సమాయాతౌ బిడతౌ మూషకం యథా ।
ప్రసార్య వదనం బాలో ఘోరం శబ్దమథాకరోత్ ॥ ౪౪॥

చ కమ్పే చ త్రిభువనం తౌ చ నిశ్వాసయోగతః ।
సమ్ప్రాప్తౌ మేఘపటలం వాత్యయైవ యథా తృణమ్ ॥ ౪౫॥

మూహూర్తద్వితయే జాతే వ్యస్తౌ ద్వా తౌ నిపేతతు ।
నరాంతకస్య నగరే జఘనో మనురేవ చ ॥ ౪౬॥

గిరిశీర్షే గణ్ణశైలౌ మహావాతేరితౌ యథా ।
పతద్యాం తచ్ఛరీరాభ్యాం చూర్జితాని గృహాణి చ ॥ ౪౭॥

ముఖహస్తరవా ఆసన్ హాహాకారో మహానభూత్ ।
కిమిదం కిమిదం దూతా ధావమానా యయుస్తదా ॥ ౪౮॥

మృతౌ ధూమ్రాక్షతనయౌ శ్రుత్వా సమ్యగ్ వ్యలోకయన్ ।

సచేతనౌ చ తౌ దృష్ట్వా సావధానావకుర్వత ॥ ౪౯॥

దూతాస్తాం పూచతుః సర్వం వృత్తాన్తమనుపూర్వశః ।

వధం పితుః కాశ్యపేయాత్ తస్య శ్వాసాన్నిపాతనమ్ ॥ ౫౦॥

స గచ్ఛతి స్యన్దనేన కాశీరాజేన సంయుతః ।

ఏవం దూతా నిశమ్యైనం నరాన్తకమథాబ్రువన్ ॥ ౫౧॥

పితృవ్యం నిహతం శ్రుత్వా సాపరాధం నరాన్తకః ।

ఋషిపుత్రం తథా యాన్తం కాశీరాజేన సంయుతమ్ ॥ ౫౨॥

క్రోధేనారక్తనయనః పురః పశ్యన్నిశాచరాన్ ।

ఆజ్ఞాపయాత్ తమానేతుం సహస్రప్రమితాన్స్తదా ॥ ౫౩॥

ధృత్వాఽనేయో మునేః పుత్రో యుద్ధకృచ్ఛేత్ స హన్యతామ్ ।

కాశీరాజరథో వాపి శీఘ్రం గచ్ఛన్తు రాక్షసాః ॥ ౫౪॥

ఆజ్ఞామాత్రేణ తే జగ్ముస్త్యరయా వాతరంహసః ।

కాశ్యపేయం చ నృపతిం దదృశన్తే చ తౌ చ తాన్ ॥ ౫౫॥

తతో వినాయకశ్చక్రే భీమశబ్దం భయావహమ్ ।

తతో నిశాచరాః పేతుస్త్యక్వాః ప్రాణాన్స్తు కేచన ॥ ౫౬॥

కేచిత్ పలాయితాః కేచిద్ భగ్నుపాదాః ప్రపేదిరే ।

కేపాచ్చిన్ మస్తకా భిన్నాః కేచిచ్ఛిర్లోదరాః శరైః ॥ ౫౭॥

భగ్నాస్యా భగ్ననేత్రాశ్చ భగ్నోరుబాహవః పరే ।

ప్రపలాయ్య గతా యే తు హ్యగతాస్తే నరాన్తకమ్ ॥ ౫౮॥

ఉదన్త సర్వమాచఖ్యుర్వినాయకకృతం తదా ॥ ౫౯॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే బాలచరితే నిశాచరవధో నామ ద్వాదశోఽధ్యాయః ॥ ౧౨॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః ౪౫౫౯ + ౫౯ = ౪౬౧౮

౨.౦౧౩ బాలచరితం నామ త్రయోదశోఽధ్యాయః

దూతా ఊచుః ।

వినాయకం రథస్థం తమాజ్ఞాం ప్రాప్య గతా వయమ్ ।

సర్వైరేవ తదా దృష్టః కృతాంతసదృశస్తు సః ॥ ౧॥

సర్వే నిశాచరాః స్వామిన్ మృతాస్తద్భీతితోఽనఘ ।

వయం తవ ప్రసాదేన జీవంతస్త్వాం సమాగతాః ॥ ౨॥

ఈశ్వరీయ కృపాయోగాత్ సింహవృన్దాద్ గజా ఇవ ।

త్రైలోక్యే తు పుమాన్ నాస్తి యో యుధ్యేత్ సహ తేన వై ॥ ౩॥

క ఉవాచ ।

ఇత్థం నిశమ్య తద్వాక్యం జగదే స నరాంతకః ।

కిం వా వదథ బాలిశ్యాత్ క్వ బాలః క్వ నరాంతకః ॥ ౪॥

కిం కర్తవ్యం పతజ్జేన ప్రలయానలసన్నిధౌ ।

మేరుగిరిః పతేత్ కిం వా ఖనతా మూషకేన చ ॥ ౫॥

తతశ్చాజ్ఞాప దైత్యాన్ కాశిరాజపురీం ప్రతి ।

లఙ్ఘనం తత్ర కర్తవ్యం యేన వ్యగ్రో భవేన్నృపః ॥ ౬॥

తస్మిన్ వ్యగ్రే సోఽపి భవేత్ కశ్యపస్య సుతోఽపి చ ।

నో చేదుభౌ నిహంతవ్యో సర్వైః సర్వప్రయత్నతః ॥ ౭॥

తతో దదౌ మహార్హాణి తేభ్యో రత్నాన్యనేకకః ।

వస్త్రాణి చ విశిష్టాని శస్త్రాణి వివిధాని చ ॥ ౮॥

తే తం తదా నమస్కృత్య యయుః కాశీశపత్తనమ్ ।

పరస్పరం సమూచస్తే దిక్పక్రం వ్యాప్య సేనయా ॥ ౯॥

తత్ర యోఽభూన్ మహాసేనాసీరేవం సోఽదిశత్ తదా ।

యస్య దృష్టిగతో దైత్యాః స తు తేన నిహన్యతామ్ ॥ ౧౦॥

అన్యథా మమ దణ్డ్యః స తస్యాహం ప్రాణనాశకృత్ ।

ఏవం తేన సమాదిష్టా దైత్యా జగ్ముర్దిశోదశ ॥ ౧౧॥

వినాయకస్తేన రాజ్ఞా రథస్థేన గతః పురీమ్ ।

నానాధ్వజపతాకాభిశ్చిత్రితాం రఙ్గమాలయా ॥ ౧౨॥

వాద్యైస్తన్దుభిర్నిర్ఘోషైః పూజాద్రవ్యైరనేకథా ।

అమాత్యా నాగరాజైవ ప్రతిజగ్ముర్వినాయకమ్ ॥ ౧౩॥

ఉపచారైః షోడశభిర్భక్త్యా సర్వైఃపృథ్వాజయన్ ।

రాజానం చ తతో జగ్ముర్నగరీమన్తరాఽఖిలః ॥ ౧౪॥

తస్మిన్ ప్రవిష్టే ప్రాసాదాన్ రురుహుర్వృషితోఽఖిలాః ।

కాశ్చిద్ ద్రష్టుం బహిర్యాతా వ్యస్తాలక్ష్మరణామ్బరాః ॥ ౧౫॥

అనాదృతపితృభ్రాతృభర్తృమాతృ సుహృజ్జనాః ।

త్యక్త్యా భోజనపాత్రం చ భుక్తవన్త పతిం చ కాః ॥ ౧౬॥

ఏకా నిరుద్ధా సర్వైః సా ధ్యాత్వా దేవం వినాయకమ్ ।

భక్త్యా నిమిల్య నయనే జహౌ ప్రాణాన్స్తదద్భుతమ్ ॥ ౧౭॥

లాజవర్జైః పుష్పవర్జైర్వవర్షున్తం కుమారికాః ।

విమానస్థా దేవగణా దదృశున్తం మహోత్సవమ్ ॥ ౧౮॥

బ్రాహ్మణాః పరమాత్మానం పశ్యన్తి స్మ వినాయకమ్ ।

క్షత్రియాన్తం మహావీరం పశ్యన్తి స్మరణోత్సుకమ్ ॥ ౧౯॥

వైశ్యాన్తం దదృశుః సర్వై రుద్రం సంహారకారకమ్ ।

శూద్రాన్తం హరిరూపేణ నృపరూపేణ చాలుకన్ ॥ ౨౦॥

యస్య యస్య యథా భావస్తాదృశం సోఽభ్యవీక్షత ।

యథా రక్తే సితే పితే స్ఫటికస్తాదృశాకృతిః ॥ ౨౧॥

ఏక ఏవ పుమాన్ యద్వత్ పితా భ్రాతా చ శ్యాలకః ।

తతో వినాయకోఽపశ్యత్ పురమధ్యే మహాసురౌ ॥ ౨౨॥

విఘటం దన్తురం రన్తుం సమాహ్వయత సాదరమ్ ।

తౌ దైత్యోర్ధృష్టమనసౌ బాలకైః సముపాగతౌ ॥ ౨౩॥

ఆలిక్కితుం కృతోద్యోగౌ తేన జ్ఞాతౌ దురాశయా ।

ఆలిక్కి చూర్ణయామాస పుష్పం హస్తగతం యథా ॥ ౨౪॥

త్యక్తౌ భూమిగతౌ తౌ తు రేజతుర్దశయోజనౌ ।

కాశిరాజశ్చ లోకాశ్చ దృష్ట్వాఽశ్చర్యం తు మేనిరే ॥ ౨౫॥

ముముచుః పుష్పవర్షాణి దేవాస్తస్మిన్ నభోగతాః ।

సాధు సాధ్వీతి శబ్దైశ్చ జయశబ్దైశ్చ కేచన ॥ ౨౬॥

మునయశ్చైవ దేవాశ్చ తుష్టువుస్తం వినాయకమ్ ।
 మాయామానుషరూపేణ చరంతం బాలలీలయా ॥ ౨౭॥
 శక్రాదీనామజేయౌ యౌ తావనేన హి చూర్ణితౌ ।
 తతో వీధీరతిక్రమ్య రథో యాతోఽగ్రతోఽగ్రతః ॥ ౨౮॥
 తతోఽన్యవసురౌ దృష్టౌ హస్తుమేనం సమీయతుః ।
 పతజ్జవిధులౌ నామ్నా వాత్యారుపౌ మహాబలౌ ॥ ౨౯॥
 తతో వ్యాకులితో లోకో రజసాచ్ఛాదితోఽఖిలః ।
 ప్రాసాదా వృక్షసజ్జాశ్చ పతితా వసుధాతలే ॥ ౩౦॥
 ప్రావారనిచయా భాన్తి గగనే పక్షిసన్నిభాః ।
 కేషాచ్చిన్మస్తకాత్ పేతురుష్ణిషాణి దిశో దశ ॥ ౩౧॥
 కోలాహలో మహానాసీన్ న ప్రాజ్ఞాయత కిఞ్చన ।
 రథోఽపి గగనం గన్తుముద్యతస్తమ్భితోఽమునా ॥ ౩౨॥
 నిఃసారమనుజాః పేతుః సద్యోజాతా ఇవానసీమ్ ।
 తతోఽతిబలినౌ జ్ఞాత్వా దధార శిఖయోరుభౌ ॥ ౩౩॥
 ఏకేన ముష్టినా దేవో భ్రామయిత్వా బలాచ్చిరమ్ ।
 తత్యాజ స ధరాపృష్ఠే వ్యసూ తౌ దదృశే జనః ॥ ౩౪॥
 తర్కయామాస దేవోఽయం కశ్యపస్య సుతో బలి ।
 యతోఽనేన హతావేతావసురౌ యోజనాయతౌ ॥ ౩౫॥
 అస్మిన్ వయసి కస్యాపి నేదృశం వీక్ష్యతే బలమ్ ।
 ఏతావద్దృష్టసామర్థ్యం కాశిరాజోఽప్యనన్దత ॥ ౩౬॥
 అవప్లుత్య రథాత్ తస్మాత్ తం ననామ వినాయకమ్ ।
 ఉవాచ చ మహాయోగిన్ బాలస్యాపి న తే కృతిః ॥ ౩౭॥
 బ్రహ్మాదిజ్ఞానవిషయా కుతఃస్యాచ్చర్మచక్షుషః ।
 జగదుత్పాదకోఽనేకరూపోఽస్యవనహేతవే ॥ ౩౮॥
 న సజ్ఞ్యా వర్తతే స్వామిన్నవతారగతా తవ ॥ ౩౯॥
 తతోఽగ్రతో రథో యాతస్త్యరయా నృపతేర్గృహమ్ ॥ ౪౦॥
 తతో దదర్శ బాలోఽసౌ దైత్యం పాషాణరూపిణమ్ ।

తతోఽహనత్ పరశునా శతధా సోఽభవత్ తదా ॥ ౪౧॥

తస్మాద్ వినిఃసృతో భీమో దంష్ట్రాదశనభాసురః ।

శృశ్రుతో దీర్ఘకాయశ్చ పురుషః పిఙ్గలో మహాన్ ॥ ౪౨॥

తతస్తే బాలకాః సర్వే లోకాశ్చాన్యేఽపి దుద్రువుః ।

తం చాపి న్యహనన్ ముష్టయా స చాపి న్యపతద్ భువి ॥ ౪౩॥

అసంమత జనా బాలం భగవంతం ధృతాకృతిమ్ ।

తతో రాజా హృష్టమనా రథాదుత్తిర్య బాలకమ్ ॥ ౪౪॥

అన్యఃప్రవేశయామాస స్వయమాదాయ సత్వరమ్ ।

రత్నవర్ణమయే స్వీయే ఆసనే చోపవేశ్య తమ్ ॥ ౪౫॥

ఉపచారైః షోడశభిః ప్రపూజ్య చ యథావిధి ।

మహార్హవస్త్రాభరణైర్దివ్యైశ్చైవ సుగన్ధిభిః ॥ ౪౬॥

పరమాల్లాద సంయుక్తస్తుష్టావ చ ననామ చ ।

అన్నం చ షడ్రసం నానా పక్వాన్నం వ్యజ్జానాన్వితమ్ ॥ ౪౭॥

సుహృద్భిర్భోజయామాస పరమాన్నమనేకధా ।

తతో నానాఫలాన్యాశు దదౌ తేభ్యో నరాధిపః ॥ ౪౮॥

తతోఽష్టాఙ్గం చ తామూర్బలం రత్నకాఞ్చనసంయుతమ్ ।

తతః స్వయం బుభోజాశు శిశుభిః పరివారితః ॥ ౪౯॥

తతః ప్రసాపయామాస కృతసన్ధ్యావిధిం చ తమ్ ।

పర్యజ్ఞే రుచిరే దీపవితానపరిశోభితే ॥ ౫౦॥

స్వయం తదాఙ్జయా రాజాసుషాప ప్రియయా సహ ।

అత్యాప్తాంశ్చతురః స్థాప్య జాగరాయ తదన్తికే ॥ ౫౧॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే బాలచరితే విఘ్నదస్తూరవధోనామ త్రయోదశోఽధ్యాయః

॥ ౧౩॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కః ౪౬౧౮ + ౫౧ = ౪౬౪౩

౨.౦౧౪ బాలచరిత్రే చతుర్దశోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

తతః ప్రభాత ఉత్థాయ శౌచం కృత్వా యథావిధి ।

చకార మజ్జనం సోఽథ సన్ధ్యాం చక్రే యథావిధి ॥ ౧॥

హోమం చకార సమిధం స్థాప్య కృష్ణాజినం శుభమ్ ।

నిధాయ దణ్డం చిక్రీడ బాలకైః స వినాయకః ॥ ౨॥

నిశమ్య కీర్తిం తత్రత్యో బ్రాహ్మణో వేదశాస్త్రవిత్ ।

ధర్మదత్త ఇతి ఖ్యాతో మనిషత్తదిదృక్షయా ॥ ౩॥

ఆగతో నృపవర్యస్య కాశిరాజస్య వేశ్య సః ।

రాజ్ఞా సమ్మానితః సోఽథ ప్రపచ్ఛ నృపసత్తమమ్ ॥ ౪॥

క్వాసౌ మహాబలః పుత్ర కశ్యపస్య వదస్వ మే ।

తతో లోకా జగురయం క్రీడతే బాలకైః సహ ॥ ౫॥

తత ఉత్థాయ విప్రోఽసౌ పాణౌ ధృత్వాఽవదచ్ఛ తమ్ ।

మమ మిత్ర సుతస్త్వం హి శ్రుతా కీర్తిర్మయా తవ ॥ ౬॥

అతస్త్యాం స్వగృహే నేతుమాగతోఽహం న సంశయః ।

పునీహి పాదరజసా సర్వ సః సఫలీకురూ ॥ ౭॥

పరబ్రహ్మస్వరూపోఽసి పరమాత్మా పరాత్పరః ।

భూభారహరణార్థాయ జాతోఽసి కశ్యపాలయే ॥ ౮॥

శ్రీదామానుషరూపోఽసి జానే త్వాం తత్త్వతోఽర్భక ।

తతో వినాయకః ప్రాహ కిమర్థం త్వమిహాగతః ॥ ౯॥

ఆజ్ఞామాత్రేణ తే తాత కథం నాయామి తేఽన్తికమ్ ।

ఇత్యుక్త్వా త్వరయా యాయాద్ ధర్మదత్తపురః సరః ॥ ౧౦॥

ధూలిముద్ధూలయద్భిస్తైర్బాలకైరనుగైర్బలీ ।

మార్గే తు గచ్ఛతస్తస్య నరాన్తక సమీరితౌ ॥ ౧౧॥

కామసంజ్ఞశ్చ క్రోధశ్చ ద్వావేతౌ రాక్షసాధమౌ ।

పరస్పరం యుధ్యమానౌ హస్తమన్తికమాగతౌ ॥ ౧౨॥

యుధ్యమానౌ నిపతితౌ బాలకే దుష్టమానసౌ ।

ఖరరూపౌ యథా వహ్ని పతజ్ఞావివ దుర్మదౌ ॥ ౧౩॥

తతస్తే బాలకాః సర్వే దుద్రువుస్తే దిశో దశ ।

తతో వినాయకో ధృత్వా తయోః పాదౌ బలేన సః ॥ ౧౪॥

భ్రామయామాస బహుధా పోథయామాస భూతలే ।

తతస్తౌ పతితౌ భూమౌ వ్యసూ లోకా వ్యలోకయన్ ॥ ౧౫॥

సమకమృత్ త్రిభువనం పతద్దేహరవాత్ తదా ।

లోకవార్తాను విశ్వాసం ధర్మదత్తోఽన్వపద్యత ॥ ౧౬॥

దృష్ట్వా తస్య మహాత్కర్మ ప్రత్యక్షేణ మహామునిః ।

తతో యయా ధర్మదత్తస్థిన సాకం పురఃసరః ॥ ౧౭॥

దదర్శ కుజ్జ్వరం మత్తం గూఢరూపం మహాబలమ్ ।

ఇతస్తతో విద్రవంతం జనం హస్తం సముద్యతమ్ ॥ ౧౮॥

ఇతస్తతో మహావీరాః పలాయనపరా యయుః ।

కోలాహలో మహానాసీజ్జనానాం తత్ర ధావతామ్ ॥ ౧౯॥

రజసాఽవ్యాపి సకలం నీహరేణేవ పర్వతాః ।

గజో యాతో రాజగజాన్ మత్తాన్ హస్తం మహాబలః ॥ ౨౦॥

గజయుద్ధం మహాఘోరం ప్రాసాదస్థా వ్యలోకయన్ ।

బభిష్ఠురశ్వశాలాం తే దృష్ట్వా బద్ధాన్ హయానపి ॥ ౨౧॥

ఉద్బంధనా హయా యాతా గజాశ్చ కకుభో దశ ।

ధర్మదత్తో గృహీత్వా తం గృహాన్తర్గన్తుముద్యతః ॥ ౨౨॥

ఆస్ఫుల్య తత్కరం బాలో రురోహ కరిణం బలాత్ ।

బిభేద గణ్ఠం సృణీనా వారం వారం వినాయకః ॥ ౨౩॥

అస్సక్ప్రవాహ పరితో నిపపాత మహీతలే ।

స గజో బృంహితం కృత్వా సర్వలోకభయావహమ్ ॥ ౨౪॥

పతతా తేన భగ్నాని విస్తీర్ణేనాయతేన చ ।

సఙ్ఖ్యాతీతాన్యగరాణి సర్వోపస్కరవన్తి చ ॥ ౨౫॥

చ కమే పృథివీ సర్వా సపర్వతవనాకరా ।

తతోఽన్ధకారే విగతే తత్రేయుర్నాగరాజనాః ॥ ౨౬॥

భీతభీతా మహారాద్రే మృతే తస్మిన్ నిరీక్ష్య తమ్ ।
 బాలం తు బలినో గత్వా తస్మాదుత్తరయన్బలాత్ ॥ ౨౭ ॥
 ధర్మదత్తః పునశ్చైనం కటావేవాభ్యధారయత్ ।
 గృహమధ్యే నినాయాశు పునరుత్పాతశక్యాయా ॥ ౨౮ ॥
 నివృత్తే స్వనిమిత్తే స ద్విజాతిభ్యో దదౌ ధనమ్ ।
 పూజయామాస చైవైనముపచారైః పృథక్పృథక్ ॥ ౨౯ ॥
 వస్త్రాలంకారకుసుమైర్నానైవేద్య సఞ్చయైః ।
 భోజయామాస విధివత్ సిద్ధిబుద్ధి ఉభే దదౌ ॥ ౩౦ ॥
 దక్షిణార్థం ధర్మదత్తో ననామ దణ్డవత్ షీతౌ ।
 ఉవాచ చ ప్రసన్నాత్మా హర్షగర్హదయా గిరా ॥ ౩౧ ॥
 మమ భాగ్యం తు ఫలితం యద్బుష్టం చరణాంబుజమ్ ।
 జగదీశో జగత్కర్తా జగత్సాక్షిజగద్గురూః ॥ ౩౨ ॥
 మమ వాక్యాదిహాయాత ఉద్ధర్తుం మమ పూర్వజాన్ ।
 ఏవం బ్రువన్నేవ మునిః స్వాసనే సన్నివేశితః ॥ ౩౩ ॥
 వినాయకేన దేవేన పూజితో బహుభక్తితః ।
 తతోఽతిశుశుభే బాలః సిద్ధిబుద్ధియుతో భృశమ్ ॥ ౩౪ ॥
 గణ్గాగిరియుతో యద్వచ్చూలపాణిస్త్రోచనః ।
 ఏతస్మిన్నంతరే తత్ర జృమ్భానామ్నోగతాశుభా ॥ ౩౫ ॥
 పీతాంబురధరా చారూకజ్జణా చారూభూషణా ।
 అతిదుష్టమనాః సా తు పత్నీ ధూమ్రాక్షరక్షసః ॥ ౩౬ ॥
 సోవాచ మధురాం వాచం నిధానమిదముత్తమమ్ ।
 ఇత్యరిష్టాని జాయంతే తాని నశ్యంతయత్నతః ॥ ౩౭ ॥
 కథం చారూ భవేద్ భోగో మాతాపిత్రోరముష్య వై ।
 ఏవముక్త్యా స్త్రియః సర్వా ఉవాచ చ వినాయకమ్ ॥ ౩౮ ॥
 మహద్భాగ్యం మమ విభో యజ్ఞాతం తవ దర్శనమ్ ।
 పరిశ్రాంతోఽసి దేవేశ నానాదుష్ట వినాశనాత్ ॥ ౩౯ ॥
 అభ్యజ్ఞం కురూ తైలేన సుగంధేన మహామతే ।
 అజ్ఞం తే మర్దయిష్యామి తైలముద్వర్తనం తథా ॥ ౪౦ ॥

ఓమిత్సుక్తే తతస్తేన విషహస్తా సమాదధే ।

తైలేన చరణౌ తస్య విషోత్కర్షవిధాయినా ॥ ౪౧॥

మమదం జృమ్భతీ జృమ్భా లోకాస్తాం సాధు మేనిరే ।

సా సిషేవే భావదుష్టాఽశుభభావా పతిం యథా ॥ ౪౨॥

తతస్తస్య శరీరస్య దాహ ఏవా భవన్మహాన్ ।

తతో జ్ఞానేన బుద్ధవా తాం దుష్టభావాం నిశాచరీమ్ ॥ ౪౩॥

నారికేలఫలేనాశు మస్తకే తాం జఘాన సః ।

తతః సా పతితా భూమౌ నిజరూపం సమాస్థితా ॥ ౪౪॥

అస్యక్ ప్రవాహమధ్యే సా విస్తీర్ణా యోజనద్వయమ్ ।

ధర్మదత్తశ్చ లోకాశ్చ తదాశ్చర్యయతా బభుః ॥ ౪౫॥

పూజయామాస విధివదోజయామాస తం పునః ।

పక్వాన్నం వివిధం స్వాదురస్తైః షడ్రభిః సమన్వితమ్ ॥ ౪౬॥

అస్మిన్నవసరే దేవాః పుష్పవర్షం ప్రచక్రీరే ।

సీరాజనం లాజవర్షమగ్గనాః పూజనాని చ ॥ ౪౭॥

తతః స కాశిరాజస్తమాకారయితుమాగమత్ ।

రథోపరి నివేత్యైనం వాద్యఘోషసమన్వితః ॥ ౪౮॥

గన్ధర్వా గానసహితా నృత్యన్యస్పరసః పురః ।

నినాయ స్వగృహం రాజా వినాయకమనామయమ్ ॥ ౪౯॥

గచ్ఛన్ స దదృశే బాలః సింహారూఢో ధృతాయుధః ।

అనేకవీరసంయుక్తో దేవైరివ శతక్రతుః ॥ ౫౦॥

సిద్ధిబుద్ధియుతో భాతి గజ్జోమాభ్యాం యథా శివః ।

నానాబద్ధిస్తూయమానః ప్రవివేశ నృపాలయమ్ ॥ ౫౧॥

ఏవం బాలచరిత్రం యః శృణుయాజ్జగదీశితుః ।

సర్వాన్ కామానవాప్నోతి నారిభిర్బాధ్యతే క్వచిత్ ॥ ౫౨॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే బాలచరిత్రే జృమ్భావధో నామ చతుర్దశోఽధ్యాయః ॥ ౧౪॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః ౪౬౬౯ + ౫౨ = ౪౭౨౧

౨.౦౧౫ బాలచరితే నగరీమోక్షణం నామ పంచదశోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

అపరస్మిన్ దినే రాజా లోకైః సహ సభాం యయా ।

వినాయకేన సహితో మిత్రామత్యసమన్వితః ॥ ౧॥

తానువాచ తతః సర్వాన్ బాలకస్య గుణాన్ బహూన్ ।

గుణవంతం ప్రధానం తం పురస్కృత్య మహాశయమ్ ॥ ౨॥

అహం హి కశ్యపం యాత ఆకారయితుమన్తికమ్ ।

వివాహస్య చ సిద్ధ్యర్థం పుత్రస్తేనేహయోజితః ॥ ౩॥

ప్రస్థితోఽనేన యావచ్చ తావద్రాక్షసమద్భుతమ్ ।

అరిష్టానాం సమూహం చ న దృష్టం న చ వై శ్రుతమ్ ॥ ౪॥

ఆదావనేన నిహతో ధూమ్రాక్షో రాక్షసాధిపః ।

జఘనశ్చ మనుశ్చాపి సహస్రార్థయుతో హతః ॥ ౫॥

యో వ్యోమ నీతవానేనం నగరే దస్తురో హతః ।

విఘ్నో బాలరూపశ్చ విధూలశ్చ మహాబలః ॥ ౬॥

పతజ్జశ్చైవ నగరే వాతరూపధరో హతః ।

కూటో నామ హతోఽనేన ద్వారి పాషాణరూపధృక్ ॥ ౭॥

కామక్రోధావపి హతౌ ఖరవేషధరాపుభౌ ।

గజరూపధరః కుఞ్డో హతోఽనేన నిశాచరః ॥ ౮॥

యాని చాన్యాయస్యరిష్టాని నాశయిష్యతి బాలకః ।

ఇదాసీం నిశ్చయః కార్యో వివాహస్య ద్విజైః సహ ॥ ౯॥

దేవతాస్థాపనస్యాపి హరిద్రామణ్డపస్య చ ।

వివాహోపస్కరార్థం చ జ్యోతిఃశాస్త్రవిశారదైః ॥ ౧౦॥

క ఉవాచ ।

ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యమమాత్యాహువతుర్నుపమ్ ।

అయం బాలః పురే యావద్ వర్తతే నృపసత్తమ్ ॥ ౧౧॥

తావద్ వివాహో న భవేదితి నో భాతి నిశ్చితమ్ ।

అస్మిన్ధితే మహోత్పాతా భవిష్యన్తి దినేదినే ॥ ౧౨॥

పక్షే మాసే గతే రాజన్ వివాహం కర్తుమర్హసి ।
 ఓమిత్సుక్తే నృపేణాఽథ జగ్ముః సర్వేనిజాలయే ॥ ౧౩॥
 రాజా వినాయకశ్చాపి భుక్త్వా సుషుపతుః సుఖమ్ ।
 తతో నిశీధే సమృప్తే సుప్తే సర్వజనే మునే ॥ ౧౪॥
 జ్వాలాముఖో వ్యాఘ్రముఖో దారూణోఽథ త్రయోఽసురాః ।
 ఇచ్ఛన్తోఽపచితిం పూర్వహతానాం దైత్యరక్షసామ్ ॥ ౧౫॥
 సమూర్ణాం నగరీం దగ్ధమాద్యః ఐచ్ఛత్ తదాఽసురః ।
 దారుణో వాయురూపేణ తత్సహాయార్థముద్యతః ॥ ౧౬॥
 వ్యాఘ్రాస్యో భక్షితుం తత్ర పలాయనపరానభూత్ ।
 ఏవం తే నిశ్చయం కృత్వా ప్రాక్రోశన్ సుమహాస్వనైః ॥ ౧౭॥
 త్రైలోక్యం కమ్పితం సర్వం తదా సంశయితం భృశమ్ ।
 ప్రలయః పరచక్రం వా కిమాగతమితి బ్రువన్ ॥ ౧౮॥
 వ్యాఘ్రాస్యః సుమహాకాయః స్థాప్యోష్ఠం ధరణీతలే ।
 పూర్వం పరం చ గగనే మధ్యే జిహ్వా నదీ ఇవ ॥ ౧౯॥
 ఉత్సృజన్ ముఖతో జ్వాలాః సామృథం పత్తనం దహన్ ।
 యథా హనుమతా దగ్ధా నగరీ పుచ్ఛవహ్నితః ॥ ౨౦॥
 తథా దదాహ నగరీం దుష్టోఽసౌ ముఖవహ్నితః ।
 దగ్ధా వృక్షా లతారామాః ప్రాసాదనిచయాస్తదా ॥ ౨౧॥
 కోలాహలో మహానాసీన్ముఖహస్తరవస్తథా ।
 హిత్వా సర్వాణి కార్యాణి విధ్రవంతి జనా దిశః ॥ ౨౨॥
 నగరాద్ బహిరాయాస్తం వ్యాఘ్రాస్యో గ్రసతే నరమ్ ।
 తదేవ భోజనం తస్య బాలకాశ్చోపదంశకాః ॥ ౨౩॥
 కేచిద్ విస్త్రస్తవసనా వివస్త్రాశ్చాపరే యయుః ।
 స్త్రియః కూర్వాసకాః కాశ్చిత్ కాశ్చిత్ పత్యంశుకా యయుః ॥ ౨౪॥
 వ్యాఘ్రాస్యం వివరం మత్వా వివిశుర్జీవితేచ్ఛయా ।
 అన్యాయాకారయన్త్యస్తా హ్యభక్షయత సోఽసురః ॥ ౨౫॥
 అకాలే ప్రలయే ప్రాప్తే కాశిరాజో వినాయకమ్ ।

సవం విహాయ రాజ్యం స్వం స్త్రీపుత్రాది స్వవస్తు సః ॥ ౨౬ ॥

స్కన్ధే గృహీత్వా భ్రమతే నానాస్థానే గృహే గృహే ।

అతిదుఃఖేన సన్నప్తస్తేజసా వైవ శుష్కిణః ॥ ౨౭ ॥

కథం మయా బాల ఏష సర్వారిష్టప్రవర్తకః ।

సర్వస్వహారకో మాధ్యాద్ దుర్నిమిత్తస్య కారణమ్ ॥ ౨౮ ॥

విన్నెనం కిమహం బ్రూయామదిత్యై కశ్యపాయ చ ।

నిరస్తాని చ పూర్వాణి మహారిష్టాన్యనేన హి ॥ ౨౯ ॥

ఆస్తే తూష్ణిమిదానీం కిం న జానేత్రాపి కారణమ్ ।

ఏవం శోచన్దర్శముచ్చై రురోహ సహ తేన సః ॥ ౩౦ ॥

తత్రాపి దహనో వాయు సహాయః సముపాగమత్ ।

కుప్తైశ్చైవ మృన్మయైః పాత్రైః సిషిచుః సేవకాస్తదా ॥ ౩౧ ॥

తత్పత్నీస్య నిర్యయుర్హిత్వా వ్రీడాం బాలయుతా బహిః ।

అవతీర్య తతోరాజా విష్ణులోఽథః సమాయయౌ ॥ ౩౨ ॥

అశ్వాశ్వతరపిరాశ్చ రథనాగపదాతయః ।

నిర్యయుర్నగరాత్ సర్వే పౌరాశ్చ సహగోధనా ॥ ౩౩ ॥

వినాయకః కాశిరాజం కాశిరాజో వినాయకమ్ ।

గవేషయామాస తదా వర్తమానే జనక్షయే ॥ ౩౪ ॥

సర్వేషు లోకేషు గతేషు మధ్యే స వ్యాప్రుతుణ్డో న నిమీల తుణ్డమ్ ।

యావన్న తుణ్డే విశతి స్మ దేవో వినాయకోఽనన్త గుణో మహాత్మా ॥ ౩౫ ॥

ఉదయే తు రవేర్జాతే దదర్శాఽథ వినాయకః ।

వ్యాప్రాస్యం దగ్ధనగరం జనపూర్ణం చ తన్ముఖమ్ ॥ ౩౬ ॥

వన్తిం చ నికటే వీక్ష్య వివేశ తన్ముఖం బలాత్ ।

తస్మిన్ గతే నిజాన్యే తు న్యమీలయత సోఽసురః ॥ ౩౭ ॥

ఆన్యం గప్తరసక్కౌశం సర్వసంహరణేచ్ఛయా ।

దారితుం బాలకస్తత్ర వవృధేఽతీవ తత్క్షణాత్ ॥ ౩౮ ॥

పాటయామాస తద్దేహం వ్యాప్రుదేహేన రోదసీ ।

అభూచ్ఛటచటాశబ్దో వంశానాం పాట్యతామివ ॥ ౩౯ ॥

తతో ద్వేధాభవద్దైత్యో గతాసురభవత్ క్షణాత్ ।
 తదేకం శకలం తస్య గగనే స తు చిక్షిపే ॥ ౪౦॥
 వాయునా భ్రమతి స్మైతద్ దూరే దేశే పపాత చ ।
 అర్ధేన పతతా తేన చూర్ణితం గహనం వనమ్ ॥ ౪౧॥
 అపరం చాభవత్ శ్రీడాగృహం బాలముదావహమ్ ।
 ఉదతిష్ఠంతతో లోకా అపరానప్య బోధయన్ ॥ ౪౨॥
 తతోఽగ్నిమపిబత్ సర్వం పాదాఘాతాదచూర్ణయత్ ।
 విదారణ మహాకాయం జ్వాలాసురయుతం తదా ॥ ౪౩॥
 ఏవం సహత్య తాన్ దుష్టాన్ యోగమాయాబలేన సః ।
 అజివయన్ మృతాన్ సర్వాన్ నగరం చ యథా పురా ॥ ౪౪॥
 అకార్షిచ్చ జగరాశు కేసరీవ వినాయకః ।
 సర్వలోకాశ్చ రాజా చ తతస్తం తుష్టవర్ముదా ॥ ౪౫॥
 నమోఽనంతశక్తే గుణానామధీశ నమోఽరిష్టహన్త్రే నమః సృష్టికర్త్రే ।
 నమో విశ్వపాత్రే నమో విఘ్నహన్త్రే నమో జ్ఞానదాత్రే నమోఽజ్ఞానహన్త్రే ॥ ౪౬॥
 అకాలప్రలయాద్ దేవ వీతిహోత్రాజ్జగత్పతే ।
 లీలవతార దైత్యోభ్యో రక్షితా లీలయా త్వయా ॥ ౪౭॥
 కస్య సామర్థ్యమేతావద్ వహ్ని పాతుం మహాబలమ్ ।
 భూగోలసదృశాస్యం కో హన్యాదన్యో మహాసురమ్ ॥ ౪౮॥
 మృతానాం జీవనం కో ను త్వదన్యః కర్తుముత్సహేత్ ।
 త్వమేవ జనసీ దేవ త్వమేవ జనకోఽవితా ॥ ౪౯॥
 మహాభాగ్యం జనానాం మే యేన తే సన్నిధిః కృతః ।
 ఏవముక్త్యాఽఽరురోహాశ్వం సింహయానం వినాయకః ॥ ౫౦॥
 స్వం స్వం వాహనమారూఢాః సర్వే వీరాః సహస్రశః ।
 సుఖేన మన్దిరం గత్వా నిత్యకర్మాఽఽచరన్ముదా ॥ ౫౧॥
 స్వం స్వం చ మన్దిరం యాతాః సర్వే పౌరా నిరామయాః ।
 వాద్యతు సర్వవాద్యేషు తుష్టపురబ్ధిన్తో నృపమ్ ॥ ౫౨॥
 కాశిరాజోఽథ విప్రేభ్యో దదౌ దానాన్యనేకశః ।

స్వస్తి వాచ్య పుపూజాశు దేవాంస్తం చ వినాయకమ్ ॥ ౫౩॥

ఉపాయనాని దేవాయ నానాలోకా దదుస్తదా ।

వినాయకోఽపి విప్రేభ్యో దదౌ తాని యదృచ్ఛయా ॥ ౫౪॥

అమాత్యానాం చ వీరాణామంశుకాని దదౌ నృపః ।

విస్మజ్య సర్వాన్ భుక్త్వా తౌ సుఖేన స్వాపమీయతుః ॥ ౫౫॥

య ఇదం శృణుయాద్భక్త్యా నగరీమోక్షణం నరః ।

సర్వాన్ కామానవాప్నోతి నారీప్తైర్బాధ్యతై క్వచిత్ ॥ ౫౬॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే బాలచరితే నగరీమోక్షణం నామ పంచదశోఽధ్యాయః ॥ ౧౫॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః ౪౭౨౧ + ౫౬ = ౪౭౭౭

౨.౦౧౬ బాలచరితే నృపప్రత్యాగమో నామ షోడశోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

శృణు వ్యాస ప్రవక్ష్యామి కథామాశ్చర్యకారిణీమ్ ।

యాం శ్రుత్వా మానవో భక్త్యా సుఖమత్సంతమశ్నుతే ॥ ౧॥

ఉత్థాయ కల్పే రాజాఽసౌ నిత్యం కృత్వా యయౌ బహిః ।

వినాయకాలయం గత్వా నత్వా తం పరిపూజ్య చ ॥ ౨॥

సమృద్ధయద్భోజనార్థం తతో బాలం వినాయకమ్ ।

తతో దదౌ స ఉద్ధారం నానాపక్వాన్న తృప్తిజమ్ ॥ ౩॥

శేషం దదర్శ తత్రాసౌ లడ్డుకాన్ పాయసాదికమ్ ।

అపూపాన్ వటకాన్ పుణ్యమోదనం సూపసంయుతమ్ ॥ ౪॥

దధి దుగ్ధం మధు ఘృతం కథికాపాత్రసంఘాయమ్ ।

మణిముక్తామయాం మాలాం నానాలక్ష్మరణాని చ ॥ ౫॥

అపశ్యత్ తస్య దేహేఽసావనర్హ్యాణి నవాని చ ।

పునర్నత్వా చ పప్రచ్ఛ నృపతిస్తం వినాయకమ్ ॥ ౬॥

కేన భక్తేన పూజేయం కృతా తే జగదీశ్వర ।

తమహం జ్ఞాతుమిచ్ఛామి ద్రష్టుం చ త్వత్ప్రసాదతః ॥ ౭॥

ఏవముక్తో నృపేణాఽథ వదతి స్మ వినాయకః ।
భక్తాయ కాశిరాజాయ నిజభక్తకృతార్హణామ్ ॥ ౮॥

దేవ ఉవాచ ।

శృణు రాజన్ ప్రవక్ష్యామి యత్పుష్టోఽహమిహ త్వయా ।
తదహం తే ప్రవక్ష్యామి సజ్జేపేణ నృపాత్మజ ॥ ౯॥

దణ్డకారణ్యదేశీయే పురే నామలసంజ్ఞకే ।
భృశుణ్డినామ్నా భక్తోఽభూద్ భూతభవ్యభవిష్యవిత్ ॥ ౧౦॥

సప్తం పాతుం చ సంహర్తుం శక్తస్త్రీలోక్యమాశుయః ।
బ్రహ్మ భవశ్చ విష్ణుశ్చ నిత్యం యద్దర్శనార్థినః ॥ ౧౧॥

సర్వకాలం మమధ్యానధ్వస్తపాపో జితేంద్రియః ।
పురా తపస్యతస్తస్య భూమధ్యాన్నిసృతః కరః ॥ ౧౨॥

భూశుణ్డీతి తతః ఖ్యాతస్త్రిపులోకేషు సర్వదా ।
అతిభక్త్యా మృత్యులోకే సాదృశ్యం ప్రాపితో మమ ॥ ౧౩॥

అద్య శుక్లవతుర్థ్యాం తు పూజయామాస మాం ముదా ।
ఘృతం దుగ్ధం దధి మధు పశ్య మేఽఙ్గాత్ స్తవన్నృప ॥ ౧౪॥

భుక్తశేషమిదం చాన్నం దృష్టం తే నృపసత్తమ ।

క ఉవాచ ।

తత ఊచే కాశిరాజో దేవదేవ జగత్పతే ॥ ౧౫॥

తమహం ద్రష్టుమిచ్ఛామి కథం సోఽత్రాగమిష్యతి ।

వినాయక ఉవాచ ।

గచ్ఛ రాజంస్త్యమద్వైవ తస్య చాశ్రమమణ్డలమ్ ॥ ౧౬॥

సమూజ్య ప్రణీపత్యాపి వివాహాయ తమాహ్వయ ।
ప్రార్థనీయః ప్రయత్నేన వాచ్యం చ మద్వచోఽపి చ ॥ ౧౭॥

వినాయకో మమ గృహమాగతోఽస్తి యతో మునే ।
స చాతితృప్తస్త్యత్ కృతాత్ పూజనాద్భక్తితో మునే ।
సోఽపి త్వద్దర్శనాకాంక్షీ తేనేహ ప్రేషితా వయమ్ ॥ ౧౮॥

మమాపి దర్శనే కాంక్షా మహతీ పూజనే తప ।

గృహం చ సమృదో మే త్వమాగత్య సఫలీకురూ ॥ ౧౯ ॥

ఏవముక్తే త్వయా రాజన్ శ్రుతే చ మమ నామని ।
భూశుణ్ణీ మమ భక్తః స తత్క్షణాదాగమిష్యతి ॥ ౨౦ ॥

క ఉవాచ ।

ఏవముక్తః స తేనాథ ప్రస్థితః పరిపూజ్య తమ్ ।
తూణీర కార్ముకధరో హయమారూహ్య శీఘ్రగమ్ ॥ ౨౧ ॥

నదీవనాని చ గిరీనతిక్రమ్య శనైర్యయా ।
ప్రాప తస్యాశ్రమం రాజాఽవరురోహ హయాత్తతః ॥ ౨౨ ॥

దృష్ట్వా మునిం భూశుణ్ణీం స ప్రణిపాతం చకార హ ।
తేనాపి మానితః సోఽథ పుపూజే తమృషిం ముదా ॥ ౨౩ ॥

పశ్యతి స్మ మహారణ్యముపవిష్టస్తదాజ్ఞయా ।
సరోవృక్షలతాపుష్పైః ఫలై రమ్యం తదాశ్రమమ్ ॥ ౨౪ ॥

త్రైలాసో విష్ణులోకోఽథ సత్యలోకో న తాదృశః ।
వేదఘోషైః శాస్త్రఘోషైరీతనృత్యైర్విరాజితమ్ ॥ ౨౫ ॥

అగ్నిహోత్రైశ్చ కాసారైః పక్షిభిర్జలజైరపి ।
దృష్ట్వా తమాశ్రమం రాజా ముముదే హృష్టమానసః ॥ ౨౬ ॥

దణ్డవత్ ప్రణిపత్యాఽసౌ తం మునిం సర్వమబ్రవీత్ ।
వివాహకృత్యం తత్పూజామాజ్ఞాం వైనాయకీమపి ॥ ౨౭ ॥

తస్మాదేహి మమ గృహమితి చ ప్రార్థయన్నృపః ।

ఋషిః ఉవాచ ।

కస్తస్య వద మహారాజ కోఽసౌ తేఽపి వినాయకః ॥ ౨౮ ॥

నృప ఉవాచ ।

కాశిరాజ ఇతి ఖ్యాతం మాం విద్ధి రవివంశజమ్ ।
కశ్యపస్య సుతః సోఽపి దైవతం తే వినాయకః ॥ ౨౯ ॥

తం భోక్తుకామేన మయా తవ కీర్తిః శ్రుతా మయా । (తం భోజయితుకామేన తవ)
చతుర్థ్యాం పూజితః సమ్యక్ నానోపహారసంఘ్నయైః ॥ ౩౦ ॥

తే తత్ర దర్శితాస్తేన తృప్తేన నగరే మమ ।
తేనోక్తం మమ నామ్నైవాయాస్యతి స మునిర్నృప ॥ ౩౧ ॥

అతోఽహమేవ సంయాతః ప్రార్థితం త్వాం మహామునే ।
తవాపి దర్శనం మత్వా దుర్లభం చర్మచక్షుషామ్ ॥ ౩౨॥

క ఉవాచ ।

ఏవముక్తో నృపతినా భూశుణ్ణిర్విస్మయాన్వితః ।
ఉవాచ కిమిదం సత్యముత వాఽసత్యమేవ చ ॥ ౩౩॥

యోఽగోచరో వేదవిదాం వేదాంతానాం చ చేతనః ।
స కథం త్వద్గృహే తిష్ఠేదితి సన్నిధ్యతే మనః ॥ ౩౪॥

త్రయస్త్రింశతోఽటిదేవా దర్శనార్థం సమాగతాః ।
స కథం తవ వాక్యేన యామీత్యుక్త్వా స్వమాశ్రమమ్ ॥ ౩౫॥

యది తిష్ఠతి దేవోఽసౌ తవ గేహే నరాధిప ।
స్వరూపం వద తస్యాహం తతో యాస్యామి తే గృహమ్ ॥ ౩౬॥

నృప ఉవాచ ।

అనన్తాని స్వరూపాణి గణితం న క్షమో విధిః ।
శేషో వా తస్య కోఽన్యో హి వక్తుమిశో భవేద్విజ ॥ ౩౭॥

అవతీర్ణః సామృతం స కశ్యపస్య గృహే మునే ।
వినాయకేతి నామ్నాఽపి విఖ్యాతో భువనత్రయే ॥ ౩౮॥

అత్యద్భుతేన రూపేణ సప్తవర్షాత్మకేన చ ।
అద్భుతాని చ కర్మాణి మహాన్తి జగదీశ్వరః ॥ ౩౯॥

అశక్తో యాని కర్తుం వై తాని తేన కృతాని చ ।
స్వరూపం తేఽభివక్ష్యామి యేన రూపేణ మే గృహే ॥ ౪౦॥

వసతే దేవదేవోఽసౌ బ్రహ్మచారిస్వరూపతః ।
అవతీర్ణో యదా సోఽభూద్ దివ్యకాన్తిశ్చతుర్భుజః ॥ ౪౧॥

దివ్యమాల్యామృరధరో దివ్యాలంకారసంయుతః ।
దివ్యాయుధధరో ధీమాన్ దివ్యగన్ధానులేపనః ॥ ౪౨॥

ప్రార్థితః కశ్యపేనాఽసౌ ప్రాకృతోఽభూత్ తదైవ సః ।
మునిరువాచ ।

నాయం దేవో మమ ధ్యానగోచరో రాజసత్తమ ॥ ౪౩॥

యస్య ప్రభావాన్ మే శుణ్ధా జాతా దేవర్షిదుర్లభా ।

యత్ర కుత్రాపి యాన్యేఽహం స చేదాకారయష్యతి ॥ ౪౪॥

క ఉవాచ ।

ఏవం శ్రుత్వా మునివచశ్చింతావిష్టోఽబ్రవీన్నృపః ।

మమ భాగ్యమభాగ్యం చ మహదేతదుపస్థితమ్ ॥ ౪౫॥

త్వదాశయా మహాఘోరాన్పర్వతాన్ గహనాని చ ।

అతిక్రమ్యేహ సమృప్తః ప్రాప్తం త్వద్దర్శనం మహత్ ॥ ౪౬॥

బలాత్కరో న మేఽత్రాస్తి గన్తుం చైవాలయం విభో ।

తతో మునిః కరూణయా నుపమూర్ఛి కరం దదౌ ॥ ౪౭॥

నిమీలయాక్షిణీ రాజన్నిత్యక్షః స తథాఽకరోత్ ।

ఉన్మీల్య నయనేఽపశ్యత్ క్షణమాత్రాదసౌ నృపః ॥ ౪౮॥

గృహస్తర్గతమాత్మానం పూర్వవత్తదనుగ్రహత్ ।

వినాయకాయ తం సర్వం వృత్తాన్తం సమభాషత ॥ ౪౯॥

దర్శనాద్ధర్షసమృన్నో నాగతో దుఃఖసంయుతః ।

నాగతస్తవ వాక్యేన మమ యత్నాన్ మునిస్తు సః ॥ ౫౦॥

బ్రాహ్మణేషు బలాత్కరో భస్మ సర్వం కరిష్యతి ॥ ౫౧॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే బాలచరితే నృపప్రత్యాగమో నామ షోడశోఽధ్యాయః ॥ ౧౬॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః ౪౭౭౭ + ౫౧ = ౪౮౨౮

౨.౦౧౭ బాలచరితే సప్తదశోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

ఆగతం రాజశార్దూలం పునః పప్రచ్ఛ సాదరమ్ ।

మేఘగమ్భిరయా వాచా సర్వజ్ఞోఽపి వినాయకః ॥ ౧॥

త్వయా కిముక్తం తత్రాథ తేన వా భాషితం ను కిమ్ ।

వద మే నృప తత్సర్వం శ్రుత్వా వక్ష్యామి తే మతిమ్ ॥ ౨॥

నృప ఉవాచ ।

తస్మై తే కథితం వాక్యం మయాఽపి ప్రార్థితం బహు ।

స ఉవాచ మునిః కస్త్యం కోఽసావపి వినాయకః ॥ ౩॥

ఉపాస్యరూపం బిభృయాత్ తదాయాస్యే తమీక్షితమ్ ।

ఏవం నిరాత్మ్యతస్తేన మార్గచింతాపరః స మామ్ ॥ ౪॥

ప్రేషయామాస స్వగృహం దత్త్వా మూర్ధ్నిం కరం మమ ।

నిమిలితదృశం చక్రే క్షణాదుస్మిల్య లోచనే ॥ ౫॥

తావద్ దదర్శ పురతః స్థితం త్వాం స్వగృహే సుర ।

స్మృత్వాఽఽశ్రమపదం తస్య హర్షశ్చేతసి జాయతే ॥ ౬॥

అహసీదితి శ్రుత్వైవ వాక్యం తస్య వినాయకః ।

వినాయక ఉవాచ ।

శ్రాన్తోఽసి నృపశార్దూల పునర్గచ్ఛ తమాశ్రమమ్ ॥ ౭॥

గజాననేతి మన్నామ శ్రుత్వాయాస్యత్యసౌ మునిః ।

ఏవం వదతి తస్మింస్తు సర్వరూపే వినాయకే ॥ ౮॥

తావద్ దదర్శ భ్రూశుణ్డేరాత్మానమాశ్రమే స్థితమ్ ।

పునర్ద్వష్టా స నృపతిం హృది తర్కానథాకరోత్ ॥ ౯॥

కిమర్థం పునరాయాతో రాజా కిం వా వదిష్యతి ।

తతః ఊచే నమస్కృత్య రాజా తం మునిపుంజవమ్ ॥ ౧౦॥

ఆకారయతి త్వాం విప్ర స్వామీ తవ గజాననః ।

నామమాత్రే శ్రుతే తస్య జహర్ష చ ముమూర్ఛ చ ॥ ౧౧॥

రోమాఞ్శ్చతశరీరోఽసౌ ఆనన్దాశ్ర మమోచ హ ।

యది పక్షౌ భవేతాం మే తదోడ్డియ గతోఽభవమ్ ॥ ౧౨॥

ఇత్యుత్కణ్ఠతయా విప్రః ప్రతస్థే భూభుజా సహ ।

భ్రూశుణ్డౌ చలితే పృథ్వీ కదాఽప్యచలితే మునౌ ॥ ౧౩॥

చచాల సమ్ముఖీ భూత్వా కమ్పన్తి తమథాబ్రవీత్ ।

రక్ష మాం ముని శార్దూల న భీర్మత్తో ధరే తవ ॥ ౧౪॥

గజాననం నిజం నాథం ద్రష్టుం యామి త్వరాన్వితః ।

ఇత్యుక్త్వా తాం పురో యాతుం చలితోఽసౌ ద్విజోత్తమః ॥ ౧౫॥

పదే దత్తే తృతీయే తు దర్శయామాస తాం పురీమ్ ।

దృష్టావ పురీం నృపో హర్షాదువాచ మునిపుజ్యవమ్ ॥ ౧౬ ॥

త్వత్ప్రసాదాదిదం ప్రాప్తం పత్తనం వేగవత్తయా ।

తపతాం జపతాం దుష్టో మహిమాభవతాం మునే ॥ ౧౭ ॥

ఇత్యుక్త్వా శీఘ్రమనయత్ స్వగృహం తం నృపోత్తమః ।

ఉపవేశ్య భ్రూశుణ్డిం తం ఆసనే కాఞ్చనోత్తరే ॥ ౧౮ ॥

అపూజయన్ మహాభక్త్యా పాద్యార్ఘ్యవిష్టరాదిభిః ।

ఋషిరువాచ ।

ప్రతారితోఽహం నృపతే నేషే తావద్ గజాననమ్ ॥ ౧౯ ॥

తం ప్రదర్శయ నో చేత్త్వాం శప్తా యాన్యే నిజాశ్రమమ్ ।

నృప ఉవాచ ।

క్రీడతే బాలభావేన బాలమధ్యే గజాననః ॥ ౨౦ ॥

వీరో యథా ధూలిలిప్తస్తథైవాఽయం విరాజతే ।

దదర్శ చ మునిస్తం తు శుణ్డాదణ్డవిరాజితమ్ ।

కోటిసూర్యప్రతీకాశం ద్విభుజం ద్విరదాననమ్ ॥ ౨౧ ॥

ఉవాచ నృపతిం క్రోధాత్ కథమేనం నమామ్యహమ్ ।

ధీక్తం మహాంతం యో రాజన్ నమతేఽసౌ లఘీయసే ॥ ౨౨ ॥

తృణమత్తి కథం సింహో గజగణ్డవిదారణః ।

క ఉవాచ ।

శ్రుతం తేన మునేర్వాక్యం తమువాచ తతోఽర్భకః ॥ ౨౩ ॥

కౌతుకావిష్టచిత్తోఽసౌ లీలావిగ్రహవాన్ విభుః ।

వినాయక ఉవాచ ।

కీదృక్ తే స భవేత్ స్వామీ భ్రూశుణ్డే వద సామృతమ్ ॥ ౨౪ ॥

మునిరువాచ ।

దివ్యామృరో దశభుజో ముక్తామాలావిభూషితః ।

సిద్ధిబుద్ధియుతః కర్ణకుణ్డలాభ్యాం విరాజితః ॥ ౨౫ ॥

శుణ్డాదణ్డముఖో లమ్బకర్ణః సిన్ధూరమణ్డితః ।

అహిశోభిమహానాభిః క్వణచ్చరణనూపురః ॥ ౨౬ ॥

మహాముకుటశోభాఢ్యో దశాయుధలసత్కరః ।
ఏకదంతో భాలచన్ద్రః క్షుద్రఘణ్టా విరాజితః ॥ ౨౭॥

మయూరవాహనో దేవవృన్దవన్దితపాదుకః ।

క ఉవాచ ।

ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా పద్మాసనగతః స్వయమ్ ॥ ౨౮॥

తాదృగ్రూపోఽభవద్బాలః సృష్టిరక్షాపహరకృత్ ।
భ్రూశుణ్డిన్తం నిరీక్ష్యైవ స్వయోపాస్యం గజాననమ్ ॥ ౨౯॥

లులుణ్ణ భూమా ప్రేష్ఠా స ప్రతిపత్తిపరాఢ్ంఉఖః ।
ననర్త పరమానన్దో రోమాఞ్చితశరీరవాన్ ॥ ౩౦॥

దేహభావం ప్రపద్యాథ ప్రణనామ యథావిధి ।
పూజయామాస విధివదుపచారైః పృథక్పృథక్ ॥ ౩౧॥

ఆలిఙ్గ్య దశదోర్దణైః పరమాత్మా జహర్ష హ ।
సగర్గదా నిరీక్షైసా తా సాశ్రూ రాజా తతోఽప్యభూత్ ॥ ౩౨॥

ఊచే రాజా మహాపుణ్యం ఫలితం పూర్వజన్మజమ్ ।
దేవభక్తభవం సౌఖ్యం దృష్టమద్య మయాఽదుభృతమ్ ॥ ౩౩॥

ఉభాభ్యాం ప్రణిపత్యాఽథ పుపూజ చ యథావిధి ।
మహాసనగతౌ తౌ తు పరస్పరమథోచతుః ॥ ౩౪॥

గజానన ఉవాచ ।

తవ నిష్ఠామయాఽజ్ఞాయ రాజ్ఞా చాపి నివేదితా ।
అత ఏవ ధృతో వేషో దశదోర్దణ్ణమణితః ॥ ౩౫॥

యథా యథా జనోఽన్యోఽపి ధ్యాత్వా మాం భజతే మునే ।
తథా తథాఽహం రూపాణి కరోమి చ దదామి చ ॥ ౩౬॥

వాఞ్చితం తస్య లోకస్య విశ్వానే న భజత్యసౌ ।
దుష్టభారభయాక్రాంతా ధరిత్రీ సత్యలోకగా ॥ ౩౭॥

బ్రహ్మణం శరణం యాతా తేనాఽహం ప్రతిబోధితః ।
ఆదిత్యాశ్చ వరేణాఽహం జాతః కశ్యపసన్దనః ॥ ౩౮॥

భువో భారం హరిష్యామి శక్రాదీంశ్చ నిజే పదే ।

స్థాపయిష్యామి దైత్యానాం నాశం కృత్వాఽప్యనేకధా ॥ ౩౯॥

తవోత్కటమనుష్ఠానం దృష్ట్వాఽహమీదృశోఽభవమ్ ।

దేవాన్తకం సహ భ్రాత్రా హత్వా యామి నిజం పదమ్ ॥ ౪౦॥

ఋషిరువాచ ।

దృష్ట్వా తవాఙ్ఘ్రియుగలం సర్వలోకసుఖావహమ్ ।

సర్వక్లేశహరం దేవవన్ద్యం కాఙ్క్షితదం ప్రభో ॥ ౪౧॥

కృతకృత్యః పవిత్రశ్చ జాతోఽహ తవ దర్శనాత్ ।

వరం మే దేహి విశ్వాత్మన్తేన తృప్తో భవామ్యహమ్ ॥ ౪౨॥

యదా యదాఽహం ధ్యాయామి రూపేణానేన విఘ్నప ।

తదా తదా మే ప్రత్యక్షో భవేథాః కరుణానిధే ॥ ౪౩॥

ఆశాపూరక ఇత్యేవం నామ తేం ఖ్యాతిమేతు చ ।

గజానన ఉవాచ ।

యదా యదా వాఙ్ఘ్రినే త్వం తదా యాస్యామి తేఽన్తికమ్ ॥ ౪౪॥

భక్తిభావాదిదం నామ త్వయోక్తం ఖ్యాతిమేష్యతి ।

క ఉవాచ ।

ఏవం వరౌ సమాకర్ణ్య ప్రణనామ ముదా మునిః ॥ ౪౫॥

ప్రణతే తు మునౌ తస్మిన్ పునః ప్రోచే గజాననః ।

నిధాయ మస్తకే హస్తం శనైస్తస్య ద్విజస్య సః ॥ ౪౬॥

యద్ యత్ తే వాఙ్ఘ్రితం బ్రహ్మన్ తత్సర్వం సిద్ధిమేష్యతి ।

అవిస్మృతిశ్చ భవితా మమ నిత్యం మునే తవ ॥ ౪౭॥

క ఉవాచ ।

ఏవముక్త్వా బాలరూపశ్చిక్రీడ స వినాయకః ।

సోఽపి పద్మాసనగతో ధ్యానమేవాన్వపద్యత ॥ ౪౮॥

ఆశ్చర్యం పరమం చక్రుః సర్వలోకాస్తదాఽద్భుతమ్ ।

నిరీక్ష్య బాలరూపస్య చరితం పరమాత్మనః ॥ ౪౯॥

కాశిరాజోఽవదత్తత్ర ధన్యోఽహం జగతీతలే ।

దర్శనం ప్రాప్తవానస్య బ్రహ్మాదీనాం సుదుర్లభమ్ ॥ ౫౦॥

తం చ బాలం కరే ధృత్వా నినాయాన్తగృహం ముదా ।

భోజయామాస స్వాద్వన్నం శాయయామాస పూర్వవత్ ।

ఆజ్ఞాం గృహీత్వా సుషాప స్వయం చ పూర్వవన్మునే ॥ ౫౧॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే బాలచరితే భ్రుశుణ్డిగజాననమేలనం సప్తదశోఽధ్యాయః ॥ ౧౭॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యడ్కాః ౪౮౨౮ + ౫౧ = ౪౮౭౯

౨.౦౧౮ బాలచరితే కపటి దైత్యవధో నామాష్టాదశోఽధ్యాయః

వ్యాస ఉవాచ ।

అపరేఽహని సమ్ప్రప్తే కా కథా సమపద్యత ।

తాం మే కథయ లోకేశ శృణ్వన్ తృప్యామి న క్వచిత్ ॥ ౧॥

క ఉవాచ ।

శృణుష్వావహితో బ్రహ్మన్ కథయామి సమాసతః ।

వినాయకకృతాం దివ్యాం కథాం పాపాపనోదినీమ్ ॥ ౨॥

ఉడితే తు దివానాథే నిత్యకర్మ సమాప్య తౌ ।

శ్రీధార్థమగమద్ బాలో రాజా భద్రాసనం తథా ॥ ౩॥

దైత్యోఽథ బ్రాహ్మణో భూత్వా జ్యోతిఃశాస్త్రవిశారదః ।

తాలీయం పుస్తకం వామే మాలాం దక్షే కరే దధత్ ॥ ౪॥

పాటలం పరిధానం చ శిరోవస్త్రం మహత్తరమ్ ।

గోపీచంద్రం సమ్భూతాంస్త్రీలకాన్ ద్వాదశాపి చ ॥ ౫॥

అతిదీర్ఘతమశ్మశ్రురాజగామ నృపాన్తికమ్ ।

సమీపమాగతం యావత్ తావద్ రాజా ననామ తమ్ ॥ ౬॥

ఉత్థాయ తం సమీపే స స్వాసనే సన్యవేశయత్ ।

ప్రపచ్ఛ కుశలం తస్మై కార్యం చాగమనం కుతః ॥ ౭॥

కిం చ తే నామ విప్రేన్ద్ర కిం జ్ఞానం కిం చ తే తపః ।

వద సత్యం మునే కృత్వా కృపాం మయి కృపానిధే ॥ ౮॥

క ఉవాచ ।

ఏవం పృష్టః స తేనాశు దత్త్వాశీర్వచనం పురా ।

అనుక్రమేణ సకలం నిజగాద మహామునే ॥ ౯॥

హేమజ్ఞోతిర్విదిత్యేవం నామ మే నృపనందన ।
 గన్ధర్వలోకాదాయాతో వస్తుం తవ సమాశ్రయే ॥ ౧౦॥
 భూతం భవద్ భవిష్యం చ శాన్తికాని చ వేద్యహమ్ ।
 ప్రస్నాంశ్చ కథయిష్యామి యాన్ యాన్ త్వం పృచ్ఛనేనఘ ॥ ౧౧॥
 అరిష్టాన్యత్ర జాతాని జ్ఞాతాని తాని మే నృప ।
 భావి తే దుష్టచిన్తాం చ విజ్ఞాయాఽహం సమాగతః ॥ ౧౨॥
 త్వదాశ్రయేణ వస్తుం మే వాఙ్మృచ్చేఽస్తి నృపసత్తమ ।
 నృప ఉవాచ ।
 కిం నిమిత్తమరిష్టాని జాయంతేఽత్ర మహామునే ॥ ౧౩॥
 అగ్రేఽపి కాని భావీని సత్యమేవ వదస్వ మే ।
 తవ ప్రతీతో జాతాయాం స్థాపయిష్యే నిజే గృహే ॥ ౧౪॥
 వృత్తిం చ కల్పయిష్యామి యోగక్షేమకరీం తవ ।
 గణక ఉవాచ ।
 యావద్విద్యానాయకస్తేఽస్తి గృహే కశ్యపనందనః ॥ ౧౫॥
 తావద్ విఘ్నాని జాయంతే యతో విఘ్నాధిపస్తు సః ।
 అనఙ్ఞారే వస్తే చైనం త్వక్ష్వా యాహి నృపాత్మజ ॥ ౧౬॥
 న భవిష్యతి విఘ్నం తే నగరే వా గృహేఽపి చ ।
 అస్మిన్ స్థితే జలం సర్వ నగరం ప్లావయిష్యతి ॥ ౧౭॥
 తస్మిన్మథఙ్ఞాన్మష్టే తు పర్వతా వాయునోదితాః ।
 చూర్ణయిష్యంతి నగరం నృప నాస్త్యత్ర సంశయః ॥ ౧౮॥
 ఏతత్కథం న జానీషే పూర్వం నాసన్నపద్రవాః ।
 రాజ్ఞా విశ్వసితవ్యం నో కపటే లుబ్ధకేఽశుచౌ ॥ ౧౯॥
 అతిశూరే స్వోకటే చ స్వాత్మపాతం ప్రపశ్యతా ।
 ఏతే ఘ్నంతి చ రాజానం రాజ్యకామా మహాశయాః ॥ ౨౦॥
 ఏతత్ కథయతుం యాతో జ్ఞాత్వా రాజ్యచ్యుతిం తవ ।
 హితాహితమవశ్యం హి వక్ష్యం జానతా నృపే ॥ ౨౧॥
 వివిచ్య నృప మే వాక్యం యథేచ్ఛసి తథా కురూ ।

క ఉవాచ ।

ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యం రాజా తం పర్యభాషత ॥ ౨౨॥

రాజోవాచ ।

అతీతానాగతజ్ఞానాదుక్తం సర్వం త్వయా మునే ।

మిథ్యైవ భాసతే మహ్యం తత్త్వజ్ఞానే ప్రపంచవత్ ॥ ౨౩॥

త్వదుక్తప్రత్యయే జాతే దాస్యామి వేతనం తవ ।

న జ్ఞాతో బాలకశ్చాయం త్వయా గణకసత్తమ ॥ ౨౪॥

బ్రహ్మణం కమలాకాంతమ్ అపరం శూలినం హరమ్ ।

జనయిష్యతి వాఞ్ఘా చేద్బ్రహ్మణ్డాని బహూని సః ॥ ౨౫॥

యది తే నిశ్చయో వాక్యే స్వకీయే బ్రాహ్మణోత్తమ ।

నయైనం గహనం ఘోరం త్యక్త్వైనం పునరేహి చ ॥ ౨౬॥

లోకద్వేషకృతోఽనేన నిహతా బలవత్తరాః ।

స్వద్వేష్టారం కథమయం న జానే స్థాపయిష్యతి ॥ ౨౭॥

అనిష్టమస్య మనసి న వయం చిన్తితుం క్షమాః ।

అనేన నగరీరాజ్యం త్రాతముత్పాతతో బహుః ॥ ౨౮॥

కరోతీన్ద్రమనిన్ద్రం వాఽశక్తం శక్తం లఘుం గురుమ్ ।

ఉచ్చం నీచం తథా నీచముచ్చమీశమనీశ్వరమ్ ॥ ౨౯॥

సంశ్రుత్య వాణీం నృపతేర్గణకోఽభూద్ర రుషాఽరుణః ।

రాజానం పునరారేభే వక్తుం కిఞ్చిదవాడ్ఉఖః ॥ ౩౦॥

మయా తవహితం ప్రోక్తమనిష్టం తవ భాసతే ।

న జాతు లఙ్ఘయేత్ కోఽపి భావిస్సప్టు తథేతరత్ ॥ ౩౧॥

నృపతే దర్శయైనం మే బాలకం లక్షణాని తే ।

కథయిష్యే తతో బాలాన్ సర్వానాకారయస్సృపః ॥ ౩౨॥

అగ్రే వినాయకః ప్రాప్తో ధావమానాస్తతోఽఖిలాః ।

గణకం స నమస్కృత్య పప్రచ్ఛ కుత ఆగతః ॥ ౩౩॥

సాముద్రలక్షణజ్ఞోఽసి జ్యోతిఃశాస్త్రవిశారదః ।

భూతభావిభవిష్యజ్ఞ వద మే భాగ్యజం ఫలమ్ ॥ ౩౪॥

క ఉవాచ ।

సదైర్యం బాలవాక్యం తదాకర్ణ్య కపటి ద్విజః ।
 తర్కయామాస మనసి కథం స్వస్తిగతిర్భవేత్ ॥ ౩౫॥
 అనేన నిహతా దుష్టా బలినోఽనేకరూపిణః ।
 శిశోర్హస్తం గృహిత్వా స వదతి స్మ శుభాశుభమ్ ॥ ౩౬॥
 చతురర్షు దివనేషు త్వం కూపమధ్యే పతిష్యసి ।
 చేన్నిర్గతః కథశ్చైత్ త్వం సిన్ధౌ మజ్జనమేష్యసి ॥ ౩౭॥
 తతోఽపి జీవితశ్చైత్ తు ధావంతమగ్నో భవిష్యసి ।
 తతోఽపిజీవితే శైలస్త్యయి కోఽపి పతిష్యతి ॥ ౩౮॥
 మహాన్తౌ కాలపురుషౌ జీవంతం భక్షయిష్యతః ।
 ఏతాన్యరిష్టాని తవ భవిష్యన్తి న సంశయః ॥ ౩౯॥
 ప్రతీకారం బవీమ్యత్ర నిర్భయార్థం కురూష్వ తమ్ ।
 తతోఽన్యత్ర మయా సార్థం యాహి దినచతుష్టయమ్ ॥ ౪౦॥
 పునరత్రానయిష్యామి శపథో మే తథాజ్ఞిజః ।
 నిశమ్య వాచం బాలోఽసౌ జగమాన్తర్గృహం శనైః ॥ ౪౧॥
 రాజ్ఞో హస్తాత్ ప్రగృహయాశు ముద్రికాం రత్ననిర్మితామ్ ।
 కృత్వా తాం స్వకరే బాలో వదతి స్మ ద్విజం ప్రతి ॥ ౪౨॥
 గణకాశు వద త్వన్నో గతం వస్తు మహత్తరమ్ ।
 కేన నీతం కదా ప్రాప్తం భూయాత్ తే ప్రత్యయో భవేత్ ॥ ౪౩॥
 ఇత్యుక్తః స తు బాలేన విచార్య జనసంసది ।
 బభాణ హాస్యవదనో ముద్రికా యది లభ్యతే ॥ ౪౪॥
 మమైవ యది దేయా సా తదేదానీం బ్రవీమ్యహమ్ ।
 తథేతి బాలకేనోక్తే తవైవ కరగేతి సా ॥ ౪౫॥
 ఇత్థముక్తో జిహ్మవేషధారిణా వాడవేన సః ।
 తయా మన్త్రితయా బాలో న్యవధీతం హృది క్షణాత్ ॥ ౪౬॥
 స తయా భిన్నహృదయో వజ్రాహత ఇవాచలః ।
 నిపపాత ధరాపృష్ఠే చాలయన్ వసుధాం భృశమ్ ॥ ౪౭॥
 పతతా తస్య దేహేన మూర్ఛితం నగరం కియత్ ।
 కాశిరాజో జనాః సర్వే ఆశ్చర్యం మేనిరే తదా ॥ ౪౮॥

జహద్ధుర్దేవతా సర్వాః పుష్పవృష్టిం సుచక్రే ।

స్వర్గభూవాద్యఘోషైర్ద్యౌర్వాప్యస్తాఽభూద్ భూతలం తదా ॥ ౪౯॥

జనా ఊచుః ।

కథం జ్ఞాతోఽనేన దుష్టో బ్రాహ్మణో బ్రహ్మవేషభృత్ ।

రాజ్ఞాఽపి న కృతం దైవాద్ వాక్యం తస్య దురాత్మనః ॥ ౫౦॥

అయం బాలో న మన్తవ్యో భూభారహరణేఽమరః ।

అవతీర్ణః కశ్యపస్య గృహేఽసౌ కరూణానిధిః ॥ ౫౧॥

ముద్రికాఘాతమాత్రేణ కథం ప్రాణాన్ జహౌ బలి ।

ఇత్యుక్త్వా పుపూజుః సర్వే నేముస్తం తుష్టువుర్జగుః ॥ ౫౨॥

దదౌ దానాని విప్రేభ్యో రాజా రాజీవలోచనః ।

ద్విజచారణబన్ధిభ్యో దీనేభ్యశ్చాప్యనేకశః ॥ ౫౩॥

నాగరాన్ మానయిత్వా తాన్ విససర్జ తతః సభామ్ ।

బాలోఽపి బాలకం రన్తుం యయౌ పూర్వవదజ్ఞవత్ ॥ ౫౪॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే బాలచరితే కపటిదైత్యవధో నామాష్టాదశోఽధ్యాయః ॥

౧౮॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కః ౪౮౭౯ + ౫౪ = ౪౯౩౩

౨.౦౧౯ కూపకన్దరవధోనామైకోనవింశతితమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

బాలకేన హతం శ్రుత్వా బ్రాహ్మణం వేషధారిణమ్ ।

సరాన్తకో మహాదైత్యో కూపకం కన్దరాసురమ్ ॥ ౧॥

ప్రేషయామాస బలినం బ్రహ్మలబ్ధవరం తదా ।

దత్వా బహూని వస్త్రాణి రత్నాని వివిధాని చ ॥ ౨॥

దైత్య ఉవాచ ।

గచ్ఛ తం సుముహూర్తేన హన్తుం బాలం తమాశుచ ।

నానోపాయైర్మూరితానాం కురూతం నిష్క్రూతిం బలాత్ ॥ ౩॥

క ఉవాచ ।

ఏవం తేన సమాజ్ఞప్తావసురౌ కూపకన్ధరౌ ।
 సేనయా చతురజ్జిణ్యా గమ్యాతిం సమ్ప్రతస్థతుః ॥ ౪॥
 నిర్వర్త్య సేనాం చ తత ఈయతుర్భృశహర్షితౌ ।
 విచారం చక్రతుర్మార్గే కూపోఽహం కూపతామియామ్ ॥ ౫॥
 బాలో భవ క్రీడమానం మయి తం ఊప యత్నతః ।
 మణ్డూకరూపః కూపస్థో భక్షయిష్యామితక్షణాత్ ॥ ౬॥
 అన్తర్ధానం కరిష్యావః కృత్వా కార్యం మహత్తరమ్ ।
 ఏవం తౌ నిశ్చితమతీ కాశిరాజపురం మహత్ ॥ ౭॥
 ప్రాపతురభవత్ కూపో మహాన్నృప నృపాజరే ।
 కన్ధరో బాలరూపోఽభూద్ రన్తుం తేషు మనో దధే ॥ ౮॥
 రాజాఽథ దదృశే కూపం సుజలం తం జహర్ష చ ।
 యావత్ పశ్యతి మధ్యేఽసౌ మణ్డూకం తం దదర్శ హ ॥ ౯॥
 నదన్తం మజ్జులం వాణీం పీతవర్ణం భయానకమ్ ।
 కన్ధరో బాలమధ్యస్థో జగాద తం వినాయకమ్ ॥ ౧౦॥
 బహిర్యాహి మహాబాహో పశ్య కూపం మనోహరమ్ ।
 దదర్శ కూపం బాలైః స బహిరాగత్య తక్షణాత్ ॥ ౧౧॥
 అత్యన్తం సున్దరం దృష్ట్వా తం కూపం బాలకైః సహ ।
 చిక్రీడే వివిధైర్భావైర్నానానిలయనైరపి ॥ ౧౨॥
 మధ్యాన్తే జలమధ్యస్థాః సిషిచుస్తే పరస్పరమ్ ।
 మజ్జనోన్మజ్జనం చక్రుః కారయన్తః పరస్పరమ్ ॥ ౧౩॥
 ఉడ్డానం జలమధ్యే తే దూరాదాగత్య చక్రరే ।
 ఏవం రమిత్వా తే తత్ర గృహన్ గన్తుం సముద్యతాః ॥ ౧౪॥
 తావద్ వినాయకోఽపశ్యజ్జలమధ్యే నిజం వపుః ।
 జానన్ తర్తుం జలే సర్వాన్ పశ్యన్నాసీద్ బహిః పురా ॥ ౧౫॥
 తావన్నునోద తం దుష్టో జలమధ్యే స కన్ధరః ।
 అగాధం తజ్జలం జ్ఞాత్వా లోడయామాస లీలయా ॥ ౧౬॥
 స్వేచ్ఛయా రమణో లక్ష్మ్యో క్షీరాబ్ధిమివ వాడవః ।
 అధో యాతి ముహూర్తం స ఉపరిష్టాత్తదైవ చ ॥ ౧౭॥

మాయామాస్థాయ స గణో మజ్జతుం సమజాయత |
 చరణౌ హస్తకమలే చిక్షేప బహుధా శిశుః || ౧౮ ||
 లులుపుః సర్వశో బాలాస్తావత్తేన ధృతో బలాత్ |
 చరణే కన్ధరో నీతస్తతత్కూపతలమాదరాత్ || ౧౯ ||
 అమజ్జయద్ బలాత్ తం చ ముఞ్చ ముఞ్చేతి సోఽబ్రవీత్ |
 వినాయకోఽపి తం ప్రోచే ముఞ్చ ముఞ్చేతి మామపి || ౨౦ ||
 ఉభౌ సమబలా తౌ తు మజ్జనోన్మజ్జనే రతౌ |
 హిరణ్యకశిపుర్లక్ష్మీనృసింహౌవివ దుర్ధరౌ || ౨౧ ||
 అధస్థాద్ బహుకాలం తౌ గతౌ జ్ఞాత్వాఽఖిలార్భకాః |
 చక్రూర్తస్వరం దుష్టం మృతో బాల ఇతిస్ఫుటమ్ || ౨౨ ||
 అపశబ్దం తథా శ్రుత్వా యయుఃస్త్రివృద్ధబాలకాః |
 కాశిరాజోఽపి చక్రోశ కిం కార్యమితి చాబ్రవీత్ || ౨౩ ||
 అగాధనీరే కూపేఽస్మిన్ కథం జీవేత్ స బాలకః |
 కోఽపూశ్చే చాపరః ప్రాహ శీఘ్రం నిఃసారితో యది || ౨౪ ||
 ఉపాయో భవితా కశ్చిజ్జీవనాయాస్య నిశ్చితమ్ |
 యేన యత్ప్రార్థ్యతే దాస్యే తదస్మై జీవితం స్వకమ్ || ౨౫ ||
 నిష్కాశ్యతాం బహిర్భాలో వేగేన చ బలేన చ |
 ఇతి రాజవచః శ్రుత్వా కూపమధ్యే గతాస్త్రయః || ౨౬ ||
 మగ్నాస్తే దైత్యకృతయా మాయయా నాపరో జనః |
 అవతర్తుం మనశ్చక్రే తతో రాజా శుశోచ తమ్ || ౨౭ ||
 రాజో వాచ |
 కిం మయాఽకారి దురితం యేన మే దుఃఖమీదృశమ్ |
 కథం బాలో మయా నీతః సుఖార్థం దుఃఖదోఽభవత్ || ౨౮ ||
 దర్శయిష్యే కథం తస్య పితృభ్యాం ముఖమేవ చ |
 జనాయ వా కథమిదం కథమస్య మృతిర్భవేత్ || ౨౯ ||
 నిరస్తాన్యత్ అరిష్టాని మహాన్తి బాలకేన హ |
 కథమస్మ వశం యాతో న జానే దేవచేష్టితమ్ || ౩౦ ||

ఏవం సర్వేషు శోచత్సు స్త్రీవృద్ధబాలకేషు చ ।
 మణ్ణూకరూపీ కూపస్థో వ్యాదాయ ముఖమాస్థితః ॥ ౩౧॥
 తావదేవాగతో బాలో నోదితఃకన్దరేణ సః ।
 తేనాపి నోదితో దైత్యో దైత్యాన్యే న్యపతత్ ఖలః ॥ ౩౨॥
 భక్షయామాస కూపస్తం మత్స్యే మత్స్యమివాలఘుః ।
 గిలితో బాల ఇతి స నిజరూపం సమాస్థితః ॥ ౩౩॥
 కూపోఽపి గగనస్పర్ధాం చక్రే శ్లాఘ్యాం యథోర్జితామ్ ।
 సర్వేషామేవ దైత్యానామాన్మణ్యం గతవానహమ్ ॥ ౩౪॥
 ఇత్యుజ్జహర్ష మనసా మత్వా దేవమవిక్రమమ్ ।
 కన్దరస్తు రూషావిప్రో విదార్యాన్య మహోదరమ్ ॥ ౩౫॥
 నిర్గమ్య వేగమాస్థాయ స బాలోఽన్తర్హితః క్షణాత్ ।
 విదారితం మే జఠరమితి కూపోఽపి కన్దరమ్ ॥ ౩౬॥
 అదశత్ కణ్ఠదేశే స జీవగ్రాహం రూషా తదా ।
 ఏవం పరస్పర వధాత్ పతితో విష్వతో భృశమ్ ॥ ౩౭॥
 పాదహస్తావమరైన చూర్ణితం నగరం కియత్ ।
 యథా సున్దోపసున్దౌ తు పరస్పరవధాన్మృతౌ ॥ ౩౮॥
 పరస్పరవధాత్ తద్వన్మృతౌ తౌ కూపకన్దరౌ ।
 రాజభృత్యైరపాకృష్య త్యక్తౌ తౌ నగరాద్ బహిః ॥ ౩౯॥
 తక్షణాదజరే కూపో పిదధే స వినాయకః ।
 దదృశే పూర్వవత్ క్రీడన్ సర్వబాలయుతో జనైః ॥ ౪౦॥
 ఆశ్చర్యం మేనిరే తత్ర బాలా రాజా జనా అపి ।
 ఊచుః పరస్పరం కేచిత్ కాపట్యం యేన యుజ్యతే ॥ ౪౧॥
 ఆమూలాన్పశ్యతే సోఽథ స్వయమేవ న సంశయః ।
 పతజ్ఞో దీపనాశార్థమాయాతి నశ్యతే యథా ॥ ౪౨॥
 అస్య చాలయితుం శక్తో న స్యాత్ కాలోఽపి రోమ చ ।
 దృష్టం బహువిధం చాస్య సామర్థ్యమవతారిణః ॥ ౪౩॥

జేతుమీశం గతః కామః స్వయం భస్మత్వమాగతః ।

కాశిరాజస్తు తత్ శ్రుత్వా సత్యం సత్యమితి బ్రువన్ ॥ ౪౪॥

దదౌ దానాని విప్రేభ్యో విససర్జ ప్రపూజ్య తాన్ ।

విनाయకం నమస్కృత్య గతా లోకా నిజాన్ గృహాన్ ॥ ౪౫॥

కేచిదాలిక్య తం బాలం యయా రాజ్ఞా ప్రపూజితమ్ ।

దేవాశ్చ పుష్పవర్షాణి ముముచుస్తుష్టువుర్జనాః ॥ ౪౬॥

క ఉవాచ ।

ఏవం న జ్ఞాయతే బ్రహ్మన్ కార్యాకార్యం మరుద్బలమ్ ।

మాయాస్వరూపం పుంభాగ్యం రాక్షసాచరణం మునే ॥ ౪౭॥

అవతారగుణా వాపి న జ్ఞేయా పరమాత్మనః ॥ ౪౮॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే కూపకన్దరవధోనామైకోనవింశతితమోఽధ్యాయః ॥ ౧౯॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః ౪౯౩౩ + ౪౮ = ౪౯౮౧

౨.౦౨౦ బాలచరితే దైత్యత్రయవధోనామ వింశతితమోఽధ్యాయః

వ్యాస ఉవాచ ।

కాశిరాజగృహే బ్రహ్మన్ వివాహః స కదాఽభవత్ ।

తన్మమాచక్ష్య భగవన్ విస్తరాచ్ఛతురానన ॥ ౧॥

క ఉవాచ ।

పక్షైకం నశ్యతేఽరిష్టమపరం యాతి వై పునః ।

అస్మిన్నష్టే కరిష్యామిత్యేవం యావద్ విచార్యతే ॥ ౨॥

కూపే చ కన్దరే నష్టే త్రయోఽప్యనేయ ఉదీరితాః ।

అన్ధకోఽమ్భసురస్తుజ్ఞో రాక్షసాః క్రూరదర్శనాః ॥ ౩॥

జిఘాంసయా గతా బాలం తతో యుద్ధమవర్తత ।

శ్రుత్వా యేషాం తు సజ్జామం బ్రహ్మాద్యాః ప్రాపలన్ భయాత్ ॥ ౪॥

దిగ్గజా మర్దితా యైస్తు విబుధానాం తు కా కథా ।

కదా యం కశ్యపసుతో భవితా దృష్టిగోచరః ॥ ౫॥

నాశయామోఽనేకథా తమితి వ్యవసితా భృశమ్ ।

యావంతః ప్రేషితా వీరాస్తావన్తో నిధనం గతాః ॥ ౬॥

వయమేనం హనిష్యామోఽజిత్యా యామో న వై గృహాన్ ।
 వహ్నిరూపం సమాస్థాయ దాహయామో మునేః సుతమ్ ॥ ౭॥
 అన్తకస్త్యబ్రవీత్ తత్ర తమసా వ్యాప్య ఖం దిశః ।
 అన్తకారం కరిష్యామి ధరాయామథ సర్వతః ॥ ౮॥
 తతః పరస్పరదృర్భిర్న స్యాత్తేషాం కదాచన ।
 అమ్భాసురోఽబ్రవీత్తత్ర మహీం సర్వాం జలేన హ ॥ ౯॥
 ఆపురం ప్లావయిష్యామి సమన్తాన్ న గతిర్భవేత్ ।
 తుఙ్గోఽబ్రవీదహం తుఙ్గో గిరిర్భూత్వా పురీం తు తామ్ ॥ ౧౦॥
 అతోడ్య చూర్ణయిష్యామి సపక్ష ఇవ పర్వతః ।
 అన్తకారే జలే వహ్నా పర్వతే సర్వతః స్థితే ॥ ౧౧॥
 కోఽపి గన్తుం న శక్నోతి కథం బాలో గమిష్యతి ।
 ఏవం నిశ్చింతసంక్కులాప్ జగద్భువే త్రయో భృశమ్ ॥ ౧౨॥
 తేషాం గరితశభేన కమ్పితం భువనత్రయమ్ ।
 తత్యజిర్నిజవేలాన్తే సాగరాః క్షుభితోదకాః ॥ ౧౩॥
 తతో రవిం సమాచ్ఛాద్య తస్థౌ తత్రాన్తకాసురః ।
 అన్తకారేమహాఘోరే న ప్రాజ్ఞాయత కిఞ్చన ॥ ౧౪॥
 అకస్మాద్ రజనీ ప్రాప్తా వ్యవసాయ పరైర్జనైః ।
 స్నానాసక్తైర్జపాసక్తైర్హోమాసక్తైర్నృభిస్తదా ॥ ౧౫॥
 తపఃసు వేదఘోషేషు వివాహోపనయాదిషు ।
 కీర్తనేషు పురాణేషు ద్విజదేవార్చనాదిషు ॥ ౧౬॥
 సక్తైర్నానావిధైర్లోకైర్నిశా ప్రాప్తా వ్రతాదిషు ।
 జజల్పుః కిము విన్ద్యోఽయం రుణధి సూర్యమణ్డలమ్ ॥ ౧౭॥
 అథవా ప్రలయో భావీ వోపరాగః సమాగతః ।
 సభాయామూచురాసీనం రాజానమితి పణ్డితాః ॥ ౧౮॥
 తర్కయన్తి యావదేవ గావోఽగుః స్వగృహోన్తరమ్ ।
 అసమ్భావితవేలాసు చక్రుర్దీపాన్ గృహే గృహే ॥ ౧౯॥
 కథమస్తమితిరాతా న పాకో న చ భోజనమ్ ।

వ్యస్మయంత తదా నారోఽ దుదుహుర్గాశ్చ కాశ్చన ॥ ౨౦॥

దీపికాభిః కాష్ఠదీపైర్వ్యవహారం జనాస్తదా ।

చక్రుర్దుఃఖేన కార్యాణి వాణిజో బ్రాహ్మణాదయః ॥ ౨౧॥

సేవకానాం మహానన్దః కామినాం చాభవత్ తదా ।

సాలసానాం ప్రసుప్తానాం నిద్రాలూనాం తథైవ చ ॥ ౨౨॥

ఏవం కృతే చాన్ధకేన నామ్నా చామ్భాసురస్తదా ।

మేఘరూపేణ వవృషే ధారా హస్తకరోపమాః ॥ ౨౩॥

శర్మాప్రకాశతో లోకాః క్షణమీక్షాం ప్రచక్రీరే ।

జలధారా భయాత్సర్వే గృహమధ్యే స్థిరాస్తదా ॥ ౨౪॥

ప్రాసాదాన్యపతత్ కేచిద్గృహాణాం భిత్తికా అపి ।

అన్తః కేచిద్బహిః కేచిన్మృతా జనచయాస్తదా ॥ ౨౫॥

ఝంజావాత హతా వృక్షాః పతితా ధరణీతలే ।

సాదామినిభిర్నిర్దగ్ధా ద్రుమా గృహచయా బహు ॥ ౨౬॥

ఉత్తిరాభిర్నదీభిః సా సముద్రైరివ సంప్లుతా ।

నగరీ సర్వలోకాఢ్యా సర్వసత్త్వసమాకులా ॥ ౨౭॥

క ఉవాచ ।

ప్రలయం దైత్యమాయాం చ జ్ఞాత్వా స కరుణాకరః ।

విनाయకోఽకరోన్మాయాం బలేన వటముచ్చక్తైః ॥ ౨౮॥

నిర్మమే తత్క్షణాదేకం లతాగుల్మైః సుశోభితమ్ ।

శతయోజనవిస్తీర్ణం జటాశాఖాసమన్వితమ్ ॥ ౨౯॥

పక్షిరూపేణ తత్రాసౌ స్థితో గగనలేహినీ ।

పక్షౌ భూమా ప్రతిష్ఠాప్య స్పృశంశ్చ శిరసా నభః ॥ ౩౦॥

ప్రకాశయామాస పురీం పీత్వా చక్షాన్వ జలం మహత్ ।

కరేణాశోషయద్ వన్యకరీవ పల్వతోదకమ్ ॥ ౩౧॥

జనా హర్షాద్ హి జగదుర్గతో విఘ్నో గతం జలమ్ ।

గతేఽన్ధకారే దదృశుర్వటం సాన్ద్రతరం చ తమ్ ॥ ౩౨॥

పక్షిణం చాద్భుతాకారం న దృష్టం న చ వై శ్రుతమ్ ।

సర్వే జనా యయుస్తత్ర న్యగ్రోధే స్థాతుముత్సుకాః ॥ ౩౩॥

అశ్వర్గజైరథైర్మృగైః శిబికాభిర్నృభిస్తు తైః ।

స్త్రీభిర్దాసైః కాశిరాజో వటస్యాధః సమాయయా ॥ ౩౪॥

పశవః సారమేయాశ్చ బిడాలా వనగోచరాః ।

వినాయకప్రభావేణ న వృష్టిస్తత్ర నో తమః ॥ ౩౫॥

చక్రుః సర్వే పూర్వవత్ తే వర్ణాః కర్మ యథావిధి ।

పౌరాః సద్యవసాయేషు సమసజ్జంత పూర్వవత్ ॥ ౩౬॥

సర్వేషాం రక్షణం కర్తుం పక్షిరూపమధారత్ ।

జగదీశో గణేశో ను న జానీమోఽత్ర కిఞ్చన ॥ ౩౭॥

విస్తార్య పక్షాన్ వృష్టిం యో న్యషేధీద్ దైత్యకారితామ్ ।

వృష్టిం సోల్కాం సకరకాం స్వయం సేహ సుఖేన సః ॥ ౩౮॥

ఇతి లోకాస్తర్కయిత్వా స్థితా నిర్వాఙ్మకులాస్తదా ।

ఏకాదశ గతా ఘస్రా ఏవం తత్ర స్థితస్య చ ॥ ౩౯॥

నాజ్ఞానీత్ కోఽపి చరితం వినాయకకృతం ద్విజ ।

దృష్ట్వా వినాయకం బాలం శ్రీడంతం బాలయూథగమ్ ॥ ౪౦॥

తతో దైత్యో ఊణశక్తి నిశ్చేష్టా సమపద్యతామ్ ।

తుఙ్గో జగర్జ బహుధా నాదయన్ ప్రదిశో దిశః ॥ ౪౧॥

గిరిరూపం సమాస్థాయ హనిష్యే పక్షిణం క్షణాత్ ।

బ్రువన్నేవం క్షణేనాసౌ పర్వతోఽభూదే భయఙ్కరః ॥ ౪౨॥

సరోనదీసమాయుక్తః పఞ్చయోజనవిస్తృతః ।

దివ్యాషధీభిర్ద్రిప్తాభిర్భాసయన్ గగనం దిశః ॥ ౪౩॥

నానాపక్షిసమాయుక్తో వాడవాశ్రమమణ్డితః ।

సపక్షం పర్వతం దృష్ట్వా పతమానం స పక్షిరాట్ ॥ ౪౪॥

ఉడ్డీయ పరిబ్రామ వారయామాస తజ్జలమ్ ।

ఘూర్ణయన్ పక్షవాతేన జఙ్గమాజఙ్గమమ్ జగత్ ॥ ౪౫॥

ప్రస్థా నిపతితా భూమౌ పర్వతానామితస్తతః ।

చక్షాంస దధ్రే స తుఙ్గాద్రిం కాశ్యపిః ఫణినం యథా ॥ ౪౬॥

సహ తేనాభ్రమన్ ఖేఽసౌ లక్షయన్ దానవాపుభౌ ।

అన్ధకం చరణైకేన పరేణామ్భాసురం చ సః ॥ ౪౭॥

అతిక్రమ్య భువర్లోకమియాయ స మహాఖగః ।

అతిభ్రమణిన్నాస్తే తప్తాశ్చ సూర్యరశ్మిభిః ॥ ౪౮॥

నిపేతుర్వ్యసవో భూమౌ త్రయః పర్వతసన్నిభాః ।

పతన్తశ్చూర్ణయామాసుర్వనాన్యపవనాని చ ॥ ౪౯॥

ద్రష్టుం దైత్యశరీరాణి స్త్రీబాలసహితా జనాః ।

యయుస్తే నగరాభ్యాశే వీక్ష్యాశ్చర్యం పరం యయుః ॥ ౫౦॥

ఖణ్డాని తచ్ఛరీరాణాం ఖణ్డశైలా ఇవాబభుః ।

నిరస్య మాయాం దైత్యానాం తతో లోకా విసిస్మిరే ॥ ౫౧ ॥ (మాయాయాం

సన్నిరస్తాయాం లోకాస్తత్ర విసిస్మిరే)

వటం తం దేవరూపేణ దదృశుర్న చ వై పునః ।

అన్తర్హితే వటే పక్షిరూపం తత్యాజ సోఽర్భకః ॥ ౫౨॥

తతో వినాయకం బాలం కాశిరాజో లిలిజ్జ హ ।

పుష్ట్యా కుశలసమృశ్నం నాగరాశ్చ నృపశ్చ తమ్ ॥ ౫౩॥

పుపూజః పరమప్రీత్యా విఘ్ననాశం వినాయకమ్ ।

ప్రశశంసుర్ముదా దేవం కశ్యపస్య సుతం జనాః ॥ ౫౪॥

న జానీమో వయం దేవం మాయాం దైత్యకృతాం పరామ్ ।

సామర్థ్యం తే గుణాంశ్చాపి యత్ర వేదా వికుణ్ఠితాః ॥ ౫౫॥

లీలయా రక్షితాః సర్వే మోచితా బహుసంక్కుటాత్ ।

వాతా గతా వినాశం చ ఉత్పాతాత్ప్రేవ వృష్టయః ॥ ౫౬॥

భాతి బిమృం రవేః సమ్యగన్ధకారే గతే లయమ్ ।

మనాంసి సర్వలోకానాం ప్రసన్నాని ముదా తదా ॥ ౫౭॥

నద్యః ప్రసన్నసలిలాః సర్వమాసీద్ యథా పురా ।

వవర్షుః పుష్పవర్షాణి దేవదేవే వినాయకే ॥ ౫౮॥

నానావాద్యనినాదైస్తేఽలంకృతం పురమావిశన్ ।

దదుర్దానాని విప్రేభ్యో దేవో నః ప్రీయతామితీ ॥ ౫౯॥

శాన్తిహోమం విధాయాఽసౌ నృషోఽదాద్ గోధనం బహు ।

విసృజ్య సర్వాన్ బుభుజే వినాయకయుతో నృపః ॥ ౬౦॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే బాలచరితే దైత్యత్రయవధోనామ వింశతితమోఽధ్యాయః ॥ ౨౦॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః ౪౯౮౧ + ౬౦ = ౫౦౪౧

౨.౦.౨౧ బాలచరితే రాక్షసీవధో నామవింశతితమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

శృణు ద్విజ మహాశ్చర్యం కథ్యమానం మయా తవ ।

వినాయకస్య చరితం సర్వపాపహరం నృణామ్ ॥ ౧॥

అమ్భసురస్య యో మూర్ధా స గతో నిజమన్దిరమ్ ।

భ్రువరీ యా నిరైక్షిష్ట సఖీ సా తాం న్యబోధయత్ ॥ ౨॥

ప్రసుప్తాం కాంచనే తల్పే సోత్థాయాఙ్గణమాయయా ।

పాత్రం శిరో నిరీక్షైవ మూర్ఛితా పతితా భువి ॥ ౩॥

నిఘ్నతీ నిజవక్షః సా కరాభ్యాం శోకనిర్భరా ।

నిపతద్భూషణా ఖిన్నా నాగామృష్టేవ పద్మినీ ॥ ౪॥

విభిన్నవలయా చిన్నకూర్పా సా తనుమధ్యమా ।

దృశ్యాదృశ్య మహద్ధాత్రా లుణ్ఠితీ భువి విష్టలా ॥ ౫॥

నిషిధ్యమానా సఖిభిర్భ్రాతృభిః స్వజనైరపి ।

త్రిముహూర్తైః ప్రబుధ్ధా సా కిఞ్చిద్ వక్తుం ప్రవక్రమే ॥ ౬॥

ఉత్థాయ చ కరాభ్యాం తు నిజఘాన పునః శిరః ।

భ్రమర్యువాచ ।

యేనేయం పృథివీ సర్వ త్రానితా సామరావతీ ॥ ౭॥

మూర్ధ్నాం సహస్రం శేషస్య భ్రూకటాక్షేణ కమ్పితమ్ ।

యేన రాజ్యేఽభిషిక్తౌ తౌ దేవాన్తకనరాన్తకౌ ॥ ౮॥

యస్య శ్వేడితమాత్రేణ రోదసీ కమ్పితా భృశమ్ ।

స కథం పతితః కుత్ర నిహతః కేన వా సుతః ॥ ౯॥

యం దృష్ట్వా కమ్పితః కాలః స కథం నిధనం గతః ।

ఏవమాక్రందతీ దీనా వివత్సేవ పయస్వినీ ॥ ౧౦॥

ఏవం విలపతీం తాం తు న్యషేధయత్ సఖీజనః ।

న దృష్ట్వా సఖి కేనాపి మృతేన సహ వై మృతిః ॥ ౧౧॥

అతిశోకేన శోకోఽన్యః ప్రాప్యతే మూఢజన్తుభిః ।

యది స్నేహేన పుత్రం త్వం శోచనేఽన్య హితం కురు ॥ ౧౨॥

చారాన్ ప్రేషయ వృత్తాన్తగ్రహణాయాఽన్య సర్వతః ।

దహ్యతాం మస్తకో మస్తైరేవమన్య హితం కురూ ॥ ౧౩॥

సుహృదామశ్రు పతితం ప్రేతస్య తన్మృతే పతేత్ ।

దహత్యేనం న తత్త్యాజ్యమిత్యాహుః పరమర్షయః ॥ ౧౪॥

ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యం సోవాచ తాం సఖీం రుషా ।

అయం మూర్ధ్నా మహాభాగే స్థాప్యతాం యత్నతః సఖి ॥ ౧౫॥

ఆనయిష్యేఽదితేః పుత్రమస్తకం సహ తేన చ ।

దాహయిష్యామ్యముం తస్మాత్ స్థాప్యతాం తైలమధ్యగః ॥ ౧౬॥

సా రాక్షసీ రాక్షసవర్యయుక్తా సమాయయౌ రాజపురిం నిహన్తుమ్ ।

విनाయకం తం నిజరూపగోపినీ పతజ్గపత్నీవ ధనజ్ఞాయాన్తికమ్ ॥ ౧౭॥

ఆగతాఽదితిరూపేణ భాసయన్తి దిశో దశ ।

అతి లావణ్యనిలయా సర్వాలక్ష్మీర శోభినీ ॥ ౧౮॥

దాడిమీ బీజదశనా బిమోఽప్తీ తనుమధ్యమా ।

విలసత్ పద్మనయనా ముక్తాదామలసత్కుచా ॥ ౧౯॥

వీరా ముముహిరే దృష్ట్వా తాదృశీం నృపసదృగామ్ ।

మనసా కామయన్తి స్మ యదాల్లింగనచుమ్బనే ॥ ౨౦॥

తర్కయామాసురపరే రమ్భా కిం ను తిలోత్తమా ।

మేనకా వా ఘృతాచీ వా నాగీ యక్షీ శివా ను కిమ్ ॥ ౨౧॥

ఉర్వశీ వా రతి రాజ్ఞీ కశ్యపస్యాదితిర్ను కిమ్ ।

జ్ఞాత్వా తు రాజపత్నీ తాం ప్రణనామాదితిం ముదా ॥ ౨౨॥

పూజయామాస సౌభాగ్యద్రవ్యైర్భూషాం శుకాదిభిః ।

ఉవాచ చ సుచార్యజ్ఞీ ప్రేమగద్గదయా గిరా ॥ ౨౩॥

మహాభాగ్యేన దృష్టాసి త్వం దేవజనసి మయా ।
 వినాయక ప్రాసాదేన క్వాఽన్యథా దర్శనం తవ ॥ ౨౪॥
 రాజ్ఞీమేవం బ్రువంతి తు సాశ్రుకణ్ఠాఽవదద్ వచః ।
 అదితిరువాచ ।
 మమ బాలో బహుదినం స్థాపితః కుత్ర వర్తతే ॥ ౨౫॥
 అత్యుత్కృణ్ణతయా సుభ్రూర్ధర్శనార్థమిహాగతా ।
 స్రీణాం స్వభావం జానాసి మాయావ్యాకులచేతసామ్ ॥ ౨౬॥
 శోకసంతప్తగాత్రాఽహం తమాలిజ్ఞామి చార్భకమ్ ।
 తత్సంసర్గసుశితాక్షీ ప్రాప్స్యే సంతోషముత్తమమ్ ॥ ౨౭॥
 ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా సాదరా సా ససమ్భ్రమా ।
 గవేషితుం తు తం బాలం రాజ్ఞీ దూతానచోదయత్ ॥ ౨౮॥
 అన్యే చఖ్యుః కాశిరాజం కశ్యపస్త్రియమాగతామ్ ।
 స స్నాత్వా గృహమాగత్య తాం దృష్ట్వా హర్షమాప హ ॥ ౨౯॥
 తాం ప్రణమ్య మహాభవత్యా ప్రోచే బద్ధాజ్ఞాల్లిర్నృపః ।
 మే రాజ్యం జన్మ పితరౌ ధనం దృష్టిః శ్రుతం తపః ॥ ౩౦॥
 దృష్ట్వా శక్తిర్దేవమాతా జగజ్జననకారిణీ ।
 న శక్తిర్వర్తతే సమ్యగ్ వర్ణితుం తే గుణాన్ మమ ॥ ౩౧॥
 బాలో వినాయకస్తేఽయం శక్రాదధికవిక్రమః ।
 అవదానాన్యనేకాని కృతాని బహుధాఽనురైః ॥ ౩౨॥
 అశక్యాని మయా వక్తుం రక్షసాం నిధనాని చ ।
 తస్యాపి వర్ణితుం నాస్తి గుణానాం శక్తిరల్పికా ॥ ౩౩॥
 విశ్రామ్యతాం క్షణం మాతర్మమ భాగ్యం మహత్తరమ్ ।
 యదనేన హతా మాయాబలమాశ్రిత్య దానవాః ॥ ౩౪॥
 అపరిక్షితేన వపుషా బాలస్తే వసతే సుఖమ్ ।
 త్వం కిమర్థమిహాయాతాఽఽయాతా చేత్ స్థీయతాం క్షణమ్ ॥ ౩౫॥
 నివృత్తేఽస్మిన్ వివాహే తు ప్రాపయిష్యే ఉభావపి ।
 సోవాచ ।

కిమిదం భాషనే రాజన్ వియోగాదస్య మేఽభవత్ || ౩౬||

మహాన్భేదో న చ సుఖం లేభే క్వాపీహ కిఞ్చన ।

క ఉవాచ ।

ఏవం వదత్యాం తస్యాం స ఆగతోఽసౌ వినాయకః || ౩౭||

ప్రేషితో బాలకైః సర్వైరాగతా జననీ తవ ।

సా లిలింజ తతో బాలమశ్రుపూర్ణా ముదా జగౌ || ౩౮||

చిరకాలం స్థితోఽస్యత్ర మాం విహాయాతినిష్ఠుర ।

త్వద్వియోగేన సన్తప్తాఽఽగతా సర్వం విహాయ చ || ౩౯||

జీవితాశాం పరిత్యజ్య త్వదర్థే తప ఆచరమ్ ।

అతిక్లేశేన లబ్ధోఽసి తాన క్లేశాన్ వేత్తి చేశ్వరః || ౪౦||

వి నా త్వయా క్షణో మేఽతో యుగకల్పనమోఽభవత్ ।

ఏవం లాఘవవాక్యాఽసౌ దుష్టభావేన భామినీ || ౪౧||

అతిప్రేమబలాత్ సా తం కటిదేశే దధార హ ।

సోఽపి తచ్ఛేష్టితం జ్ఞాత్వాఽఽగస్తస్యాఃపరిచిన్తయన్ || ౪౨||

గూఢాభిసన్నిస్తాం ప్రోచే పూర్వం కిం మే త్వయా హృతమ్ ।

ఏవం తస్మిన్పువత్యేవ లడ్డుకం సా తతో దదౌ || ౪౩||

అత్తేఽస్మిన్ పునరన్యం సా మహావిషయుతం దదౌ ।

అత్తేఽస్మిన్ పునరన్యం స యయాచే లడ్డుకం బలాత్ || ౪౪||

కాశిరాజశ్చ పత్నీ చ ప్రార్థయామాసతుస్తదా ।

ఉత్తిష్ఠోత్తిష్ఠ మాతస్తస్వం సబాలా భోజనం కురూ || ౪౫||

యావదుత్తిష్ఠతే సా తు తావద్ రుద్ధాఽర్భకేణ సా ।

గిరీన్ద్రసారవపుషా సా తతో విష్టలాఽభవత్ || ౪౬||

ముఞ్చ ముఞ్చోతి తం ప్రాహ మాతాఽహం తవ బాలక ।

బహుకాలేన దృష్టుం త్వామాగతా స్నేహపాశతః || ౪౭||

కథం చూర్ణయితుం మాం త్వముద్యతోఽసి గిరిర్యథా ।

కరాభ్యాం నునుదే సా తం తావన్నీద్రాం యయౌ చ సః || ౪౮||

ప్రసార్య చరణౌ హస్తౌ శ్వాసోచ్ఛ్వాసపరాయణః ।

ఇతి రాజా న్యషేధత్తాం విష్ణలాం భారపీడితామ్ ॥ ౪౯ ॥

మా నిద్రాభక్తమస్యాశు కురు త్వం జననీ సతీ ।
ఉద్ధర్తుం బాలకం కేచిచ్ఛక్రుఃకరుణయా మనః ॥ ౫౦ ॥

ఉత్థాపితుం చాలితుం వా సర్వే నాశక్నువంస్తదా ।
ప్రార్థయామాసురపరే బాలం రాజీవతోచనమ్ ॥ ౫౧ ॥

అనుక్రోశం కురూ శిశో జననీ తే మరిష్యతి ।
చాలయామాస చరణౌ హస్తౌ సాఽథ శిరోధరామ్ ॥ ౫౨ ॥

కిమిదం క్రియతే బాల పితరం కిం వదిష్యసి ।
ఏవం వదత్సు లోకేషు సా మృతాఽథ నిశాచరీ ॥ ౫౩ ॥

దశయోజనదేహీన వ్యాపితం భూతలం తయా ।
పలాయనపరాః కేచిత్ తాం దృష్ట్వాఽతిభయానకామ్ ॥ ౫౪ ॥

యయుః కేచిచ్ఛ తాం దృష్టుం విచిత్రజనవృత్తయః ।
రాజా చ విస్మితస్తత్ర జనః సర్వేవిలోక్యతామ్ ॥ ౫౫ ॥

కథం కపటరూపేయమాగతా బాలఘాతినీ ।
ఋషిపత్నీస్వరూపేణ జ్ఞాతా న రాక్షసీతి చ ॥ ౫౬ ॥

అత్యద్భుతమం జ్ఞానమస్య సామర్థ్యం చ విలోకితమ్ ।
ఇతి బ్రువాణాస్తు నరాస్తత్సమీపం ముదా యయుః ॥ ౫౭ ॥

బాలముత్థాప్య తస్యాస్తు పుష్పభారసమం జగుః ।
అపనేయేతి తేఽప్యాహుర్దుష్టా దుష్టస్వరూపిణీ ॥ ౫౮ ॥

పరస్యానిష్ఠమిచ్ఛేద్యః స ఏవ నిధనం వ్రజేత్ ।
తుష్టువుః పరిపూజ్యైనం కాశిరాజో జనా అపి ॥ ౫౯ ॥

ఋషయో లోకపాలాశ్చ భక్త్యా దేవం వినాయకమ్ ।
నాథస్తవమసి దేవానాం మనుష్యోరగరక్షసామ్ ॥ ౬౦ ॥

యక్షగంధర్వవిప్రాణాం గజాశ్వరథపక్షిణామ్ ।
భూతభవ్యభవిష్యస్య బుద్ధీన్ద్రియగణస్య చ ॥ ౬౧ ॥

హర్షస్య శోకదుఃఖస్య సుఖస్య జ్ఞానమోహవోః ।
అర్థస్య కార్యజాతస్య లాభహాన్యోస్తథైవ చ ॥ ౬౨ ॥

స్వర్గపాతాలలోకానాం పృథీవ్యా జలధేరపి ।

నక్షత్రాణాం గ్రహాణాం చ పిశాచానాం చ వీరుధామ్ ॥ ౬౩॥

వృక్షాణాం సరితాం పుంసాం స్త్రీణాం బాలజనస్య చ ।

ఉత్పత్తిస్థితి సంహారకారణే తే నమో నమః ॥ ౬౪॥

పశూనాం పతయే తుభ్యం తత్త్వజ్ఞానప్రదాయినే ।

నమో విష్ణుస్వరూపాయ నమస్తే రుద్రరూపిణే ॥ ౬౫॥

నమస్తే బ్రహ్మరూపాయ నమోఽనంతస్వరూపిణే ।

మోక్షహేతో నమస్తుభ్యం నమో విష్ణుహరాయ తే ॥ ౬౬॥

నమోఽభక్తవినాశాయ నమో భక్తప్రియాయ చ ।

అధిదైవాధిభూతాత్మన్ తాపత్రయహరాయ తే ॥ ౬౭॥

సర్వోత్పాతవిఘ్నతాయ నమో లీలాస్వరూపిణే ।

సర్వాంతర్యామిణే తుభ్యం సర్వాధ్యక్షాయ తే నమః ॥ ౬౮॥

అదిత్యా జఠరోత్పన్న వినాయక నమోఽస్తు తే ।

పరబ్రహ్మస్వరూపాయ నమః కశ్యపసూనవే ॥ ౬౯॥

అమేయమాయాన్విత విక్రమాయ మాయావినే మాయికమోహనాయ ।

అమేయమాయాహరణాయ మాయామహాశ్రయాయాస్తు నమో నమస్తే ॥ ౭౦॥

ఏవం స్తుత్వా తు తే సర్వే యయుః స్వం స్వం గృహం ముదా ।

త్యక్త్వా తాం రాక్షసీం ఛిత్త్వా ఖణ్డశో దూరతఃపురాత్ ॥ ౭౧॥

య ఇదం పఠతే స్తోత్రం త్రిసంస్థోత్పాతనాశనమ్ ।

న భవంతి మహోత్పాతా విఘ్నా భూతభయాని చ ॥ ౭౨॥

త్రిసంస్థం యః పఠేత్ స్తోత్రం సర్వాన్ కామానవాప్నుయాత్ ।

వినాయకః సదా తస్య రక్షణం కురతేఽనఘ ॥ ౭౩॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే బాలచరితే రాక్షసీవధో నామైకవింశతితమోఽధ్యాయః ॥

౨౧॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కః ౫౦౪౧ + ౭౩ = ౫౧౧౪

౨.౦౨౨ బాలచరితే ద్వావింశతితమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

అపరస్మిన్ దినే రాజా ప్రాతఃస్నానకృతోద్యమః ।

పౌరాః సర్వే వితర్క్యేవం నాయం దేవో న మానుషః ॥ ౧॥

న దేవశ్చేత్ కథం పశ్చ మహాన్తో దేవదుర్ధరాః ।

అజేయాః శక్రహరిభిర్హతా దైత్యా మహాబలాః ॥ ౨॥

దేవ ఏవ భవేద్ బాలమధ్యేయం శ్రీడతే లఘు ।

ఇతి తర్క్య తతస్తావదాగతా రాజదర్శనమ్ ॥ ౩॥

రాజాఽపి భద్రమగమదువాచ సకలాన్ ప్రతి ।

నిరూపయన్తు యత్కార్యం తద్ వః సిద్ధిం ప్రయాస్యతి ॥ ౪॥

కిమర్థం ప్రాతరేవేహ పౌరా యూయం సమాగతాః ।

త ఊచుర్న రహస్యం యత్ స్వాభిప్రేతమృతే వచః ॥ ౫॥

త్వయాఽయం హి సమాసితో మునిపుత్రో వినాయకః ।

నాస్య దాస్యమభూన్నో హి కిఞ్చిత్ క్వాపి కదాచన ॥ ౬॥

త్వయా తు పూజితోఽనేకవారం స్వశరణే స్థితః ।

యద్ యత్ తవ గృహే యాతి తత్ తన్నః ప్రేషయస్యహో ॥ ౭॥

అయం తు న కథం రాజన్ ప్రేషితో ను వినాయకః ।

రాజోవాచ ।

సమ్యగుక్తం యత్ర జనా విభజ్య భుజ్యతే తు యత్ ॥ ౮॥

అమృతం యాతి చ విషం విషమన్యద్ భవేత్తు తత్ ।

అస్మిన్యస్య భవేద్ భక్తిర్దేవే వా మానుషేఽపి వా ॥ ౯॥

స ఏనం స్వగృహే నీత్వా పూజయేద్ భోజయేదపి ।

జనాన్తు త్రివిధాః పౌరా రజఃసత్త్వతమో గుణైః ॥ ౧౦॥

పరీక్షన్తేనరా దుష్టాః పుణ్యవన్తో భజన్త్యపి ।

కేచిదేనం వినిన్దన్తి ప్రశంసన్తి చ కేచన ॥ ౧౧॥

యస్య స్వభావో యాదృక్ స్యాత్ తథా వర్తతే నరః ।

న జహాతి ఘృష్యమాణశ్చన్దనః స్వసుగన్ధితామ్ ॥ ౧౨॥

కస్తురీకర్దమయుతః పలాణ్డర్వా నిజం గుణమ్ ।
 భవతాం యది భక్తిశ్చేదనన్యాఽస్మిన్సుతే మునేః ॥ ౧౩॥
 నీయతాం పూజయన్త్వాశు భోజనాయ ప్రియాయ చ ।
 పరీక్షార్థం న నేయోఽసౌ జనకో జననీ మమ ॥ ౧౪॥
 మయా కథం నరా వాచ్యా నీత్వైనం పూజయన్త్వితీ ।
 అస్య శక్తిం దృఢాం దృష్ట్వా మమ భక్తిర్విశిష్యతే ॥ ౧౫॥
 నాయం చేన్మత్పురీ క్వత్యా కృతో యూయం క్వ చాప్యహమ్ ।
 ఇతి రాజవచః శ్రుత్వా పునరూచుశ్చ నాగరాః ॥ ౧౬॥
 యథా వదసి కల్యాణ తత్తథా న తదన్యథా ।
 అస్మాకం కార్యసిద్ధిర్యా తాం కురుష్వ జనాధిప ॥ ౧౭॥
 నీత్వేమం స్వగృహే బాలం పూజయామో యథార్హతః ।
 ఏతస్మిన్సన్తరే బాలోఽవదత్ తాన్ సదసి స్థితాన్ ॥ ౧౮॥
 జానన్మన్తర్గతం తేషాం సర్వసాక్షీ జగద్గురుః ।
 వినాయక ఉవాచ ।
 కిమర్థం మాం ప్రార్థయన్తో భవన్తోఽతిమహత్తరాః ॥ ౧౯॥
 అహం బాలో మునిసుతో మత్పూజనఫలం ను కిమ్ ।
 భవిష్యతి న జానేఽహం భవతాం వ్యయకారిణామ్ ॥ ౨౦॥
 వివాహో వ్రతబంధో వా యజ్ఞో వాఽన్యో మహోత్సవః ।
 తదా భవద్గృహం యాన్యే హవ్యం కవ్యం యదా భవేత్ ॥ ౨౧॥
 అసంఖ్యాతా భవన్తో హి కథమేకో గృహం వ్రజే ।
 వకేశినిం కిమర్థం వా గాం ధోక్ష్యథ భవద్విధాః ॥ ౨౨॥
 వాఙ్చిత్తార్థీ కథం యాచేత్ త్యక్త్వా కల్పద్రుమం ద్రుమమ్ ।
 అన్యత్ క్షుద్రం వాఙ్చితం వా తద్వద్ యూయం సముత్సుకాః ॥ ౨౩॥
 క ఉవాచ ।
 వినాయక వచః శ్రుత్వా శ్రేణీముఖ్యా జగుః పునః ।
 అస్మిన్వివాహే సమప్న్నే న స్థాస్యతి క్షణం భవాన్ ॥ ౨౪॥
 రాజ్ఞః ప్రసాదాద్ దృష్టోఽసి భక్తిం న సఫలీకురూ ।

అవాప్తకామస్య చ తే సృష్టి స్థిత్యంతకారిణః ॥ ౨౫॥

సర్వాన్తర్యామిణః సర్వచిత్తవృత్తిరీవిజానతః ।

కర్తుం వాప్యన్యథాకర్తుమకర్తుం వా క్షమస్య హ ॥ ౨౬॥

చిదానందస్య నైవాఽస్తి పూజాభిర్నః ప్రయోజనమ్ ।

భక్తిప్రియో దేవ ఇతి నిగమం న వృథా కురూ ॥ ౨౭॥

నిశమ్యేతి వచస్తేషాం తానూచేఽథ వినాయకః ।

ఏవం చేద్భవతాం భక్తిస్తదా యాన్యే నృపాజ్ఞయా ॥ ౨౮॥

ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యం సర్వేఽపి స్వగృహాన్ యయుః ।

మణ్డపాన్ విదధుః కేచిత్ కేచిద్వస్త్రగృహాణి చ ॥ ౨౯॥

తోరణాన్ విదధుర్భక్త్యాఽఽదర్శశోభాద్భుతాని చ ।

భాజనాని మహార్హాణి సుగంధచందనాని చ ॥ ౩౦॥

ద్రవ్యాణి చ సుగంధీని మృగనాభిభవాని చ ।

ఫలాని చ విచిత్రాణి వాసాంస్యాభరణాని చ ॥ ౩౧॥

పక్వాన్నాని విచిత్రాణి పఞ్చామృతయుతాని చ ।

స్థాపితా మూర్తయో నానాముక్తమాలావిభూషితాః ॥ ౩౨॥

ఏవం గృహే గృహే సర్వే సామగ్రీం చక్రురుత్సుకాః ।

ఏకోఽభూన్నగరప్రాంతే బ్రాహ్మణో వేదశాస్త్రవిత్ ॥ ౩౩॥

శుక్లనామ్నా శుక్లవృత్తిః శాన్తో దాంతః క్షమాన్వితః ।

శ్రౌతస్మార్తకర్మనిధిర్బ్రహ్మనిష్ఠోఽతిథిప్రియః ॥ ౩౪॥

యస్య పత్నీ మహాభాగా విద్రుమా నామ నామతః ।

నిస్సృహో జ్ఞానసంపన్నా సర్వావయవసుందరా ॥ ౩౫॥

దరిద్రా జ్ఞాననిష్ఠా సా పతిప్రాణా పతివ్రతా ।

తస్యా గృహగతం దృశ్యం నభస్తారాజ్కీతం స్ఫుటమ్ ॥ ౩౬॥

న స్వర్ణం రాజతం తామ్రం భాజనం రీతిజం న చ ।

గౌరా వల్కలసంవీతా తేజోజ్వాలా సుశోభనా ॥ ౩౭॥

యదజ్ఞతేజసా వ్యాప్తం దృశ్యమానం న దృశ్యతే ।

తేన వృత్తేన తుష్టా సా గృహశోభావిధాయినీ ॥ ౩౮॥

తస్యాస్తోషేణ తుష్టోఽభూద్ వినయేన చ సేవయా ।
 స్వస్థఃస్థితో జ్ఞాననిష్ఠస్తప్తత్యక్తభోజనః ॥ ౩౯॥
 కదాచిద్ భిక్షితుం యాతో వారితస్తు గృహేగృహే ।
 మహోత్సవం ప్రకుర్వద్భిర్విదానామకృతే జనైః ॥ ౪౦॥
 యల్లబ్ధం తేన తుష్టోఽసౌ భార్యామేత్యాఽబ్రవీదిదమ్ ।
 శ్రూయతాం పత్ని నగరే వారితోఽహం గృహేగృహే ॥ ౪౧॥
 ఆయాస్యతి ప్రతిగృహం పూజార్థం స వినాయకః ।
 యోఽవతీర్ణో మనిగృహం భూభార హరణోద్యతః ॥ ౪౨॥
 ఆయాస్యతి గృహం చేత్ స పూజార్థే యత్నమాచర ।
 సాఽబ్రవీన్ మహతీం పూజాం త్యక్త్వాఽన్నం వివిధస్తథా ॥ ౪౩॥
 భవతాం సోఽకించునానాం కథం వా గృహమేష్యతి ।
 గన్ధపుష్పం పర్యుషితం పక్వం కన్ధఫలం మునే ॥ ౪౪॥
 భవిష్యతి కృతం సమ్యగసమ్యక్ స్వల్పమప్యహో ।
 కిం వా ప్రయోజనం తస్య గృహేణ భవతాం ప్రభో ॥ ౪౫॥
 ఇతి ప్రియావచః శ్రుత్వా పునరూచే మునిః ప్రియామ్ ।
 స మాం భక్తం విజానాతి దీనానాథ ప్రభుః ప్రభుః ॥ ౪౬॥
 భక్తిప్రియోస్తి దేవోఽయం న లోభవశగో విభుః ।
 అర్హణా చ పలాశేన పుష్పేణ ప్రియతే హి సః ॥ ౪౭॥
 సువర్ణానిచయైర్వాపి న హి దమ్భాత్ సమర్పితైః ।
 ఇత్యాకర్ణ్య వచస్తస్య విద్రుమా పునరబ్రవీత్ ॥ ౪౮॥
 ఏవం చేత్ తర్హియత్ సిద్ధం తదేతస్మై నివేద్యతామ్ ।
 తతోఽష్టాదశధాన్యానాం కృత్వా పిష్టం పపాచ సా ॥ ౪౯॥
 ఓదనశ్చ కృతో జీర్ణతన్దులానాం జలాధికః ।
 ముష్టిపిష్టం పర్ణపుటే పక్త్వా భుక్త్యై దినేదినే ॥ ౫౦॥
 తత్తేన దియమానేన ద్రవ్యేణ చైలమానయత్ ।
 గన్ధాక్షతం చ పుష్పాణి ధూపం దీపం మహార్తికే ॥ ౫౧॥
 వన్యం ఫలం వల్కలం చ స్థాపయామాస చైకతః ।

శుష్కమలకఖణ్డాని ముఖవాసార్థమేవ చ ॥ ౫౨॥

ప్రసార్య దర్శనిచయం సుసిక్తే స్వాఙ్గణే ధ్వజమ్ ।

చకార కశిపూ నాసౌ ధ్యాననిష్ఠోఽభవన్ మునిః ॥ ౫౩॥ (చకారకశిపుఞ్చాసౌ?)

నైవేద్యం వైశ్వదేవం చ కృత్వా పూర్వం ప్రయత్నతః ॥ ౫౪॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే బాలచరితే విద్రుమాశుక్లనిష్ఠగణేశభక్తినిరుపణం నామ
ద్వావింశతితమోఽధ్యాయః ॥ ౨౨॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కాః ౫౧౧౪ + ౫౪ = ౫౧౬౮

౨.౦౨౩ బాలచరితే శుక్లవర ప్రదానం నామ త్రయోవింశతితమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

స బాలో బాలమధ్యే తు చిక్రీడే కౌతుకాన్వితః ।

రాజా భద్రాసనగతో నృత్యం సర్వజనైః సహ ॥ ౧॥

యావత్పశ్యతి వేశ్యానాం తావదేవాగతాపుభౌ ।

దేవలోకాత్ సదో రమ్యం సనకశ్చ సనన్దనః ॥ ౨॥

ఉద్భాసితం తయోర్ద్రిష్ట్యా సూర్యాగ్న్యోరివ తత్ సదః ।

ఆసనాదుదతిష్ఠత్ స నృపతిః సహసేక్ష్య తౌ ॥ ౩॥

శిరః స్థాప్య పాదపద్మే సాష్టాఙ్గం ప్రణనామ తౌ ।

బద్ధాఙ్గాలిరువాచాఽథ అద్య ధన్యం కులం మమ ॥ ౪॥

రాజ్యం జ్ఞానం చ దేహశ్చ పత్నీపుత్రాదికం చ యత్ ।

ఇత్యుక్త్వా పాణినా ధృత్వా స్వాసనే చోపవేశ్య తౌ ॥ ౫॥

ఉపచారైః షోడశభిరపూజయత భక్తితః ।

తౌ చ విశ్రామయామాస పాదసంవానాదిభిః ॥ ౬॥

పునః పునఃప్రణమ్యాసౌ వక్తుం సముపచక్రమే ।

రాజోవాచ ।

మునీనాం న్యస్తదణ్డానాం నిస్సృహాణాం చ సర్వదా ॥ ౭॥

కార్యలిప్సా స కాచిత్ స్యాదాఙ్గామీహే తథాఽప్యహమ్ ।

తపో రాజ్యం కులం శీలం సార్థకం కర్తుముద్యతః ॥ ౮॥

తాపూచతుః ।

అవాప్తసర్వకామోఽసౌ పరబ్రహ్మస్వరూపవాన్ ।

లీలావతారీ భగవాన్ కశ్యపస్య సుతస్తవ ॥ ౯॥

గృహే నానాకౌతుకాని కురుతేఽద్భుతవిక్రమః ।

శ్రుత్వాఽవదానం తస్యాత్ర ద్రష్టుమావాం సమాగతౌ ॥ ౧౦॥

అన్యథా శక్రభవనత్యాగే కిం నః ప్రయోజనమ్ ।

గృహే యస్య కస్పతరుః సోఽన్యం కిం యాచయిష్యతి ॥ ౧౧॥

తస్యాజ్ఞీకమలం నత్వా గచ్ఛావః స్వస్థలం నృప ।

ఏవం తయోరాగతయోః శ్రుత్వా వాక్యం వినాయకః ॥ ౧౨॥

వదతోరాగతః శ్రీడాం త్యక్త్వా మోదకహస్తకః ।

పఞ్చఖాద్యమయం భక్ష్యం మోదకం లీలయా దధత్ ॥ ౧౩॥

తయోస్తం దర్శయామాస నృపో హాస్యపరో మృదు ।

సోఽయం సమాగతో దేవో యద్దర్శనసముత్సుకౌ ॥ ౧౪॥

ఆగతో యచ్చ కర్తవ్యం కురుతం తద్ యథేష్టతః ।

తం నిరీక్ష్య మునీ తౌ తు పరస్పరమభోచతుః ॥ ౧౫॥

అనేన దూషితో నూనం కశ్యపో మునిసత్తమః ।

తత్పుత్రతాం సమాసాద్య స్వాచారం త్యజతా భృశమ్ ॥ ౧౬॥

స్పృష్టాస్పృష్టవిచారోఽస్య భక్ష్యభక్ష్యవిధిర్న చ ।

దర్శనే స్పర్శనే చాస్య మహాన్ దోషో భవేత్ ఖలు ॥ ౧౭॥

కథం స్వనియమాస్త్యక్త్వా స్థితః క్షత్రియవేశ్మని ।

స్వధర్మే నః స్థితానాం తు దర్శనేనాఽస్య కిం భవేత్ ॥ ౧౮॥

శుశ్రావ తాం గిరం దేవో నృపసన్నిహితస్తదా ।

ఉవాచ వాక్యం వాక్యజ్ఞో వాచస్పతిరివాపరః ॥ ౧౯॥

క్వ గతం భవతో జ్ఞానం వృథా శ్రమవతోర్మునీ ।

స్వర్గం త్యక్త్వా కథమిహ సమ్ప్రాప్తౌ ప్రాకృతావివ ॥ ౨౦॥

శ్రుత్వేష్టతం వచనం తస్య నృపతిం తావభోచతుః ।

మాయామయస్య దేవస్య మాయయా మోహితో భృశమ్ ॥ ౨౧॥

దేహ్యనుజ్ఞాం గమిష్యావో నిజమాశ్రమ మణ్డలమ్ ।

తతో నృపతిశార్దూలో దృఢభక్తి ప్రణోదితః ॥ ౨౨॥

స్థీయతాం శ్రూయతాం వాక్యం మదీయమిత్యువాచ తౌ ।

భక్త్యా చ ప్రార్థయామాస స్నాత్వా భుక్త్వాఽనుగమ్యతామ్ ॥ ౨౩॥

నిశమ్య ప్రార్థనాం తస్య మోచతుర్మునిపుంగవౌ ।

న భుజ్యేతే రాజకీయమన్నం తస్మాద్ ప్రజావహే ॥ ౨౪॥

తదనుజ్ఞాం సమాసాద్య మణికర్ణీ తతో గతౌ ।

విनाయకః సర్వబావైరనుయాతో ముదా రమన్ ॥ ౨౫॥

స్నాత్వా గతః శుక్లగృహం జ్ఞాత్వా తద్భక్తిమాదృతః ।

యథా ధావతి గౌర్వత్సం యథా మాతా రుదచ్ఛిశుమ్ ॥ ౨౬॥

యథా కృష్ణః సభానీతాం ద్రౌపదీం శరణాగతామ్ ।

దృష్ట్వా తౌ దమ్పతీ దేవం పాదయోర్వినిపేతతుః ॥ ౨౭॥

ఆనన్దాశ్రుణి ముఞ్చన్తౌ వాచా గద్గదయా గిరా ।

లిలిజ్జతుర్ముదా దేవం ననృతుర్వర్షనిర్భరౌ ॥ ౨౮॥

న విన్దతుః ప్రకర్తవ్యం దేహాతీతావివాసతుః ।

రోమాఞ్చాఞ్చతగాత్రౌ తౌ బాష్పధారామముఞ్చతామ్ ॥ ౨౯॥

ముహూర్తాల్లబ్ధసంజ్ఞౌ తౌ నేమతుర్జగదీశ్వరమ్ ।

తతః ఊచే మునిర్దేవం దీననాథేతి యత్ తవ ॥ ౩౦॥

విఖ్యాతం త్రిషు లోకేషు నామ పాపహరం శుభమ్ ।

సార్థకం కృతమద్యైవ జన్మ నః పాదదర్శనాత్ ॥ ౩౧॥

ప్రాసాదనిచయాఽస్త్వక్త్వాఽఽగతః పర్ణకుటీమిమామ్ ।

ధన్యో వంశో మదీయోఽద్య జన్మ జ్ఞానం తపో వయః ॥ ౩౨॥

అపూజయత్ తతస్తం స కుశాసనగతం మునిః ।

ప్రక్షాల్య చరణద్వంద్వం జలం తచ్ఛిరసాఽదధత్ ॥ ౩౩॥

గన్ధాక్షతం పుష్పమాలాం ధూపం దీపం దదావథ ।

దూర్వాఙ్కురాన్ శమీపత్రం సుతైలం కేతకం శుభమ్ ॥ ౩౪॥

ఖాద్యం స్వల్పం పురః స్థాప్య ఫలమారణ్యకం తథా ।

పుష్పాంజలిం మస్త్రపూతాం దత్వా నత్వా స లజ్జితః ॥ ౩౫॥

కదన్నం కథమస్మై తద్దేయమిత్యేవ చింతయన్ ।

అభిప్రాయం విదిత్వా తం దేవదేవో వినాయకః ॥ ౩౬॥

యాచే మాతః కిమన్నం తే గృహే తద్దీయతాం మమ ।

భక్త్యా దత్తం కదన్నం మేఽధికం స్యాదమృతాదపి ॥ ౩౭॥

విషం భవతి యద్దత్తం దమేభునాఽశ్రద్ధయాన్వితమ్ ।

విస్తీర్ణమోదనం శుష్కం భాస్కరీం బహుధాన్యజామ్ ॥ ౩౮॥

ఆస్థాపయత్ పురస్తస్య మునిపత్నీ హ్రీయాన్వితా ।

తైలం చ సకలం దృష్ట్వా ప్రాహసంస్తం చ బాలకాః ॥ ౩౯॥

అభక్షయత్ స పక్వాన్నసదృశం పరమాదరాత్ ।

ప్రతిగ్రాసం జలం పీత్వా జఘాస బలవత్తరమ్ ॥ ౪౦॥

తతస్తేనోదనః పాత్రం నిక్షిప్తో మునినాఽఖిలః ।

తజ్జలం చలితం దిక్షు బాలో రోద్ధుం న చాశకత్ ॥ ౪౧॥

తతోఽభవద్ దశభుజో బుభుజే చౌదనం చ త్రైః ।

ఆశ్చర్యం దదృశుర్లోకా హసంతో హస్తతాలతః ॥ ౪౨॥

అపూర్వః పాచితోఽయం ను జానుదఘ్నజలేన యః ।

ఇత్యూచుర్బుభుజర్బాలా రుచ్యా పాయసకల్పయా ॥ ౪౩॥

సాకం తేన చ యైర్బుక్తం గతాస్తే దేవతుల్యతామ్ ।

అశోచన్నితరే పశ్చాద్ యేఽహసన్ వివృతై రధైః ॥ ౪౪॥

కోలాహలో మహానాసీన్నగరే క్వ వినాయకః ।

కేచిదూచుః శుక్లగృహే భునక్తి శిర్ణమోదనమ్ ॥ ౪౫॥

రోద్ధుం కృతా దశభుజో ఓదనం చ భునక్తి త్రైః ।

భుక్తే తస్మిన్విశుద్ధే స శుష్కమామలకం దదౌ ॥ ౪౬॥

ముఖశుద్ధిం తేన చక్రే జగదాత్మా వినాయకః ।

ప్రసన్నః శుక్లమవదత్ ప్రీతో భావేన తేఽనఘ ॥ ౪౭॥

వరాన్వృణు మహాభాగ మత్తో యానభికాఙ్క్షసే ।

శుక్ల ఉవాచ ।

సర్వాన్ నాగరికాన్స్త్యక్త్వా భోక్తుం రుజాన్నమాగతః ॥ ౪౮॥

అయమేవ వరో మహ్యం యజ్ఞాతం తవ దర్శనమ్ ।

ప్రభువాక్యానురోధేన యాచే భక్తిం త్వయి స్థిరామ్ ॥ ౪౯॥

అన్తే మోక్షం చ మే దేహి యేన నావర్తతే పునః ।

న సంసారసుఖే చిత్తం రమతే తే మే వినాయక ॥ ౫౦॥

క ఉవాచ ।

ఏవమస్తీతి తం ప్రోచ్య పూర్వవద్ద్విభుజః శిశుః ।

గృహం తస్మై శక్రగృహాద్ వరం సద్రత్నకాఞ్చనమ్ ॥ ౫౧॥

అత్యుత్తమం స్వరూపం చ జ్ఞానం సమృదమర్పయత్ ।

అనుజ్ఞాతో యయా తాభ్యామన్యత్ర బాలకైర్వృతః ॥ ౫౨॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే బాలచరితే శుక్లవరప్రదానం నామ త్రయోవింశతీతమోఽధ్యాయః
॥ ౨౩॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కః ౫౧౬౮ + ౫౨ = ౫౨౨౦

౨.౦౨౪ వినాయక భోజనకథనం నామ చతుర్వింశతీతమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

వ్యలోకయంస్తం నగరే తస్మిన్ సర్వే మహాజనాః ।

విధాయ పూజాసామగ్రీం భోజనస్యాప్యనేకథా ॥ ౧॥

గృహే గృహే రాజగృహే సర్వాఽమాత్యగృహేఽపి చ ।

గవేషయన్తి స్మ జనాస్తదా కశ్యపనన్దనమ్ ॥ ౨॥

అపృచ్ఛన్త జనాః సర్వే కచ్చిద్ దృష్టో వినాయకః ।

నేతి నేతి శ్రుతిర్వక్తి యం స కస్యాక్షిగోచరః ॥ ౩॥

భవేన్నాలోకితోఽస్మాభిరితి తత్రావదన్ జనాః ।

పురప్రాన్తే తు యే తత్ర తేఽశృణ్వన్ జనవాక్యతః ॥ ౪॥

స చాగతః శుక్లగృహం తతస్తే తద్గృహం యయుః ।

నాపశ్యంస్తమథాపృచ్ఛన్తేనోక్తం స ఇతో గతః ॥ ౫॥

స తు మాయామయో బాలో జనాన్ వశ్చితుముత్సుకః ।

విసృజ్య బాలకాన్ పశ్చాద్ధ్వారేణాఽఽగత్యనుప్రవాన్ ॥ ౬॥

కేచిత్తం దదృశుః సుప్తం హర్యక్షమివ గన్ధరే ।
 కేచిత్తం క్రోధావశగా నినిష్ఠరాబ్ధలకో లఘుః ॥ ౭॥
 పిశాచ ఇవ కిం యాతో దరిద్రస్య గృహం ప్రతి ।
 ఈశశ్చేత్ సర్వభావజ్ఞః సర్వేషాం ప్రియమాచరేత్ ॥ ౮॥
 ఉత్థాప్య తం కరే ధృత్వా యాహీతి శరణం శుభమ్ ।
 సఫలం కురు నః సర్వం త్వదర్థముపకల్పితమ్ ॥ ౯॥
 గతః ఖేదో భ్రమణజో దృష్ట్వా త్వచ్చరణామ్బుజమ్ ।
 యాహి యాహి గృహాన్ నస్తస్య భోక్తుం బాలగణైః సహ ॥ ౧౦॥
 స ఊచే సామృతం భుక్తం పునరూచరణాస్తు తమ్ ।
 దరిద్రస్య గృహే కిం తే భుక్తం స్యాద్భిక్ష్యవర్జితః ॥ ౧౧॥
 నాపోఽపి పిబతే క్వాన్నం కథం భుక్తం త్వయా విభో ।
 గణేశ ఉవాచ ।
 ఉదరం పరిపూర్ణం మే యాతుం శక్తిశ్చ నాస్తి మే ॥ ౧౨॥
 క ఉవాచ ।
 తతః సర్వే విదిత్వా తం భుక్తం శుక్లగృహే జనాః ।
 నిరాశాభగ్నసంక్కుల్పా రూష్టా దీనా విచేతసః ॥ ౧౩॥
 సమాభరా వ్యర్థతాం యాతా నానాశ్లేశార్థసంశ్చితాః ।
 బుభుజస్తాన్ స్వయం దుష్టా దామ్భికా భక్తివర్జితాః ॥ ౧౪॥
 యే భక్తాస్తే నిరాహారాస్తస్థుర్ధ్యానపరాయణాః ।
 ఏవం సర్వేషు లోకేషు జ్ఞాత్వా ధ్యానస్థితేషు సః ॥ ౧౫॥
 ఏకో నానాస్వరూపోఽభూద్ ఘటాకాశ ఇవ స్ఫుటమ్ ।
 జలపూర్ణేషు కుమేభిషు రవిర్నానా యథేక్ష్యతే ॥ ౧౬॥
 క్వచిత్ పర్యజ్కశయనః క్వచిజ్జపపరాయణః ।
 క్వచిద్ దానరతః క్వాపి భోజనాయ సముత్సుకః ॥ ౧౭॥
 క్వచిత్ పాత్యతే శిష్యాన్ సాంఘం వేదం సహార్థకమ్ ।
 క్వచిద్ వ్యాకురుతే శాస్త్రం క్వచిచ్చ పఠతి స్వయమ్ ॥ ౧౮॥
 ఏవం నానాస్వరూపైః స నానాగృహగతో బభౌ ।
 అయమస్మద్ గృహం యాతః పూర్వమిత్యభిమేనిరే ॥ ౧౯॥

తైలముద్వర్తనం స్నానం పూజనం భోజనం దదుః ।

ఏవం సర్వే జహృషిరే కాశిరాజసమన్వితమ్ ॥ ౨౦॥

దృష్ట్వా దేవం పరమయా ముదా సాధువినాయకమ్ ।

పుపూజార్ఘ్యజయామాసుర్ద్విజాన్ సుహృద్గణాసపి ॥ ౨౧॥

పశ్చాత్తుతం చ పక్వాన్నం వ్యజ్ఞానం పాయసౌదనౌ ।

అన్యద్ రుచికరం సర్వం బుభుజస్తే యథారుచి ॥ ౨౨॥

ఏవం ద్విజేషు దేవేషు కాశిరాజే సుహృత్స్వపి ।

ఆశీర్వాత్సు సమావిష్టః కాశిరాజోఽన్వపృచ్ఛత ॥ ౨౩॥

మాయయా మునిపుత్రస్య మోహితోఽనేకధాఽఽకృతేః ।

రాజోవాచ ।

వినాయకో గతో భోక్తుం నానాగృహ ఇతిస్ఫుటమ్ ॥ ౨౪॥

అయం మే నికటేఽప్యస్తి కో ను భుక్త్యై గృహే గృహే ।

క్వచిచ్ఛ శిబికారూఢో యాతి భోక్తుం వినాయకః ॥ ౨౫॥

గజారూఢః క్వచిద్ యాతి హయారుఢశ్చ కుత్రచిత్ ।

ఏవం సర్వేషు లోకేషు పూజావ్యగ్రేషు బాలకే ॥ ౨౬॥

తతస్తౌ నగరీం యాతౌ తత్ర తత్ర వినాయకమ్ ।

అపశ్యతాం భుక్తవన్తం పరావృత్య సమీయతుః ॥ ౨౭॥

యత్ర యత్ర గృహే యాతౌ తత్ర తత్ర వినాయకమ్ ।

నిర్వృత్య సకలం నిత్యం భిక్షార్థం పర్యగచ్ఛతామ్ ॥ ౨౮॥

శయానం శయనేం దివ్యే భక్షయన్తం ఫలాని చ ।

చర్వయన్తం చ తామ్బూలం క్వచిద్ గన్ధాదిచర్చితమ్ ॥ ౨౯॥

క్వచిన్నృత్యం ప్రపశ్యన్తం గణికానాం గణాన్వితమ్ ।

క్రీడన్తమక్షైః కుత్రాపి క్వచిద్ బుద్ధిబలేన చ ॥ ౩౦॥

నానాలక్ష్మరసంయుక్తం దివ్యవస్త్రాన్వితం క్వచిత్ ।

పఠన్తం చ జపన్తం చ ధ్యానేన తమపశ్యతామ్ ॥ ౩౧॥

స్తూయమానం క్వచిద్ భక్తైస్తువన్తం జగదీశ్వరమ్ ।

దర్శయన్తం విభూతిం స్వాం భక్త్యా యాఽనేకశః క్వచిత్ ॥ ౩౨॥

యువానం రమయన్తం స్వాఃస్త్రియోఽత్యన్తమనోరమాః ।

చికిత్సయన్తం వృద్ధం చ సేవన్తం రసముత్తమమ్ ॥ ౩౩॥

రిజన్తం భక్షయన్తం చ మృదం కుత్రచిదజ్ఞణే ।

పరిశ్రాన్తం పిబన్తం కం శ్రీడాభిఃకన్ధకాదిభిః ॥ ౩౪॥

ఏవం తౌ క్షుధితౌ శ్రాన్తౌ పర్యటన్తౌ గృహే గృహే ।

సర్వత్ర దష్ట్యా తం దేవం పరస్పరమథోచతుః ॥ ౩౫॥

అశ్రాన్తి నిర్మలః శుక్లో బ్రాహ్మణో నగరే శుచిః ।

యావో భోక్తుం తస్య గృహే ఇత్యుక్వా తత్ర జగ్ముతుః ॥ ౩౬॥

తత్రాపి సోఽజ్ఞణగతో దృష్టస్తాభ్యాం వినాయకః ।

నగరే నాత్ర భోక్తవ్యం న తు శేషం వినాయకాత్ ॥ ౩౭॥

ఇత్యుక్త్వా బహిరాయాతౌ పురో దృష్ట్యా వినాయకమ్ ।

తిర్యగ్ గతిధరో భూత్వా తతోఽపి సమపశ్యతామ్ ॥ ౩౮॥

ప్రాచ్యాం ప్రతీచ్యాం చ దిశి తమేవేతౌ సమన్తతః ।

అధశోఽర్ధ్వం సర్వగతం వినాయకమపశ్యతామ్ ॥ ౩౯॥

వినాయకస్వరూపం చ తౌ పునర్విశ్వరూపిణమ్ ।

సర్వం వినాయకమయం వస్తుమాత్రమపశ్యతామ్ ॥ ౪౦॥

అథాభావయతాం శమ్భుం విష్ణుం తౌ భృశవిస్మితౌ ।

అపశ్యతాం హృది తదా తం చ తం చ వినాయకమ్ ॥ ౪౧॥

నిమీల్య నయనే చాన్తస్తమేవ మునిసత్తమౌ ।

ఉద్భూత్య నయనే చాపి స్వాన్త ఏనమపశ్యతామ్ ॥ ౪౨॥

కిరీటీనం కుణ్డలినం ముక్తామాలామృరాజ్గదమ్ ।

కటిసూత్రేణ హైమేన ముద్రికాభిశ్చ భూషితమ్ ॥ ౪౩॥

సింహారూఢం దశభుజం సిద్ధిబుద్ధియుతం శుభమ్ ।

భాలచన్ద్రం మృగమదతిలకం నాగభూషణమ్ ॥ ౪౪॥

సూర్యకోటిప్రభం సృష్టిస్థితిసంహారకారిణమ్ ।

త్యక్త్వా భేదం తత్త్వవిదౌ నేమతుశ్చరణామ్బుజమ్ ॥ ౪౫॥

నుతఃస్మ పరయా భక్త్యా దేవదేవం వినాయకమ్ ।

తస్యైవ కరూణాప్రాప్త ప్రబోధౌ తౌ మునీశ్వరౌ ॥ ౪౬ ॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే వినాయకభోజనకథనం నామ చతుర్వింశతీతమోఽధ్యాయః
॥ ౨౪ ॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః ౫౨౨౦ + ౪౬ = ౫౨౬౬

౨.౦౨౫ బాలచరితే భక్తిప్రళంసా కథనం నామ పంచవింశతీతమోఽధ్యాయః

తావూచతుః ।

సర్వేషాం కారణానాం త్వం కారణం కారణాతిగః ।

బ్రహ్మస్వరూపో బ్రహ్మజ్ఞకారణం వ్యాపకః పరః ॥ ౧ ॥

పాసీదం సృజనే విశ్వం త్వమేవ హరనేఽనఘ ।

నానారూపైరరూపస్త్యం నానామాయా బలాన్వితః ॥ ౨ ॥

త్వమేవ పంచభూతాని యక్షగన్ధర్వ రాక్షసాః ।

కస్త్యాం స్తోతుం సమర్థః స్యాచ్ఛరాచరస్వరూపకమ్ ॥ ౩ ॥

నేతి నేతి బ్రవీతి స్మ త్వద్రూపాజ్ఞానతః శ్రుతిః ।

ఆవాం విమోహితౌ జ్ఞాతుం నేశాథే రూపముత్తమమ్ ॥ ౪ ॥

మహిమానం న జానీవోఽనేకరూపస్య తే విభో ।

కృతకృత్యౌ భవత్పాదదర్శనాత్సర్వః ప్రభోఽధునా ॥ ౫ ॥

నానావతారైర్భూభారం హరనేఽనంతశక్తితః ।

క ఉవాచ ।

ఏవం తయోః స్తుతి శ్రుత్వా ప్రీత్యా ప్రోవాచ తావుభౌ ॥ ౬ ॥

వినాయకో బాలరూపీ కౌతుకీ మాయకోఽపి చ ।

తత్త్వజ్ఞౌ మత్ప్రసాదాచ్చ సర్వజ్ఞౌ చ భవిష్యథః ॥ ౭ ॥

ఏవం దత్వా వరం దేవస్తత్రైవాన్తరధీయత ।

తతస్తౌ మూర్తిమతులాం కృత్వా సమ్యగ్వినాయకీమ్ ॥ ౮ ॥

కృత్వా ప్రాసాదామతులం రత్నకాశ్చనసంయుతమ్ ।

స్థాపయామాసతురుభౌ సనకశ్చ సనన్దనః ॥ ౯ ॥

ఆఖ్యాం చ చక్రతుస్తస్యా వరదోఽయం వినాయకః ।

గణేశకుణ్డమితి చ కృతం తాభ్యాం సరోవరమ్ ॥ ౧౦॥

అత్ర స్నాత్వా పూజయేద్యో వరదం తం వినాయకమ్ ।
స కామానఖిలాన్ ప్రాప్య భుక్త్వా భోగాననేకశః ॥ ౧౧॥

అవాప్యపుత్రాన్ పౌత్రాశ్చ విద్యామాయుర్యశో మహత్ ।
ధనం ధాన్యం యశశ్చాపి తత్త్వజ్ఞానం చ శాశ్వతమ్ ॥ ౧౨॥
అన్తే వైనాయకం ధామ యాతి నాస్త్యత్ర సంశయః ।

క ఉవాచ ।

యత్ర దేవాఃసగన్ధర్వా యక్షాశ్చాప్సరసాం గణాః ॥ ౧౩॥

దృష్ట్వా సమూహ్య దేవేశం తత్రైవాన్తర్హితాః క్షణాత్ ।
సమ్ప్రాప్తవిస్మయా తౌ చ జగ్ముతుర్ద్దివముత్తమమ్ ॥ ౧౪॥

కాశిరాజోఽపి తత్రైత్య సామాత్యఃసప్రజస్తుతమ్ ।
నానాద్రవ్యైరలక్ష్కైరైర్వస్త్రైరుచ్ఛావచైరపి ॥ ౧౫॥

పక్వాన్నైశ్చాప్యనేకైశ్చ ఫలైర్నానావిధైరపి ।
రత్నైర్ముక్తాఫలైః పుష్పైర్దక్షిణాభిరనేకశః ॥ ౧౬॥

పుపూజ పరయా భక్త్యా బ్రాహ్మణైః సహ మన్తతః ।
బ్రాహ్మణాన్ పూజయామాస వస్త్రాలక్ష్కైరకాఞ్ఞునైః ॥ ౧౭॥

ఆశిషః పరిగృహ్యైవ నగరం పునరాగమత్ ।
తథైవ తాః ప్రకృతయః పుపూజస్తం వినాయకమ్ ॥ ౧౮॥

తథైవ బ్రాహ్మణాన్ పూజ్య జగ్ముహురాశిషః పరాః ।
తతః ప్రజాస్తం పుపూజర్యథాశక్తి వినాయకమ్ ॥ ౧౯॥

సర్వే తేహృష్టమనసః పురం ప్రవివితుస్తదా ।
ఇతి తే సర్వమాఖ్యాతం వినాయకవిచేష్టితమ్ ॥ ౨౦॥

సర్వపాపపహరం పుణ్యం కిమన్యచ్ఛోతుమిచ్ఛసి ।
మునిరువాచ ।

శ్రుతం చరిత్రం శుక్లస్య శుక్లభిక్షారతస్య చ ॥ ౨౧॥

ధాతుస్పర్శవిహీనస్య గృహం యాతౌ వినాయకః ।
భుజైర్దశభిరాదాయ హ్యోదనం శిథిలం జలైః ॥ ౨౨॥

జగ్ధ్వా త్యక్త్వా శ్రమం తృప్తో దారిద్ర్యఞ్చవ్యనాశయత్ ।

దత్తం గృహం తు శుక్లస్య శక్రస్య నగరాద్వరమ్ ॥ ౨౩॥

సమ్పదోఽపి తథా దత్తా యాః సన్తి హ్యలకాధిపే ।

స్వరూపం చ తథా దత్తం యన్నాస్తి మకరధ్వజే ॥ ౨౪॥

జ్ఞానం తస్మై తథా దత్తం యన్నాస్తి చతురాననే ।

అత్ర కిం కారణం బ్రహ్మన్ తన్మే వ్యాఖ్యాతుమర్హసి ॥ ౨౫॥

క ఉవాచ ।

సమ్యక్ పృష్టం త్వయా వ్యాస పరమేశకథా యతః ।

పునాతి ప్రాశ్నికం శ్రోతృనాన్ వక్తారం భక్తితఃశ్రుతా ॥ ౨౬॥

మనో మే హి స్థితం వక్తుం తత్ పృష్టం హి త్వయా విభో ।

సమ్యక్ తేఽహం వదిష్యామి భక్తిగమ్యస్య చేష్టితమ్ ॥ ౨౭॥

సర్వజ్ఞః సర్వదర్శి చ సర్వగః సర్వచిత్తవిత్ ।

భక్త్యైవ తుష్యతే దేవో భావో హి తోషకారణమ్ ॥ ౨౮॥

భక్త్యా హృతం పలాశం చ జలం పుష్పం మనోహరమ్ ।

తేనైవ పరితుష్టోఽసావాత్మానం చ ప్రయచ్ఛతి ॥ ౨౯॥

దమ్భేన హేలయా వాపి లజ్జయాఽపి పరస్య వా ।

మహాధనం మహావిత్రం రత్నాని వివిధాని చ ॥ ౩౦॥

కాఞ్చనం రాజతం ముక్తా దత్తం సర్వం వృథా భవేత్ ।

శమిపత్రేణ తుష్టోఽసౌ వ్యాధాయాఽదాత్ సతోకతామ్ ॥ ౩౧॥

ప్రసక్తోఽపి దత్తేన భావం కృత్వా దృఢం హృది ।

అనాయాసేన లభేన తస్మాద్ భక్తిర్గరీయసీ ॥ ౩౨॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే బాలచరితే భక్తిప్రశంసాకథనం నామ పఞ్చవింశతీతమోఽధ్యాయః

॥ ౨౫॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కాః ౫౨౬౬ + ౩౨ = ౫౨౯౮

౨.౦౨౬ భీమరాక్షసమోక్షణం నామ షడ్వింశతీ తమోఽధ్యాయః

మునిరువాచ ।

కిం కర్మ కృతవాన్ వ్యాధః కథం పత్రం సమర్పితమ్ ।

కిం నామా స కథం ప్రాప్తః సాలోక్యం తద్వదస్వ మే ॥ ౧॥

క ఉవాచ ।

విదర్భదేశే నగర మదిషాఖ్యం బభూవ హ ।

విఖ్యాతం త్రిషు లోకేషు కుబేరనగరోపమమ్ ॥ ౨॥

భీమో నామాభవద్ వ్యాధో నగరే మాంసవిక్రయా ।

పరేషాం దోషకథనే దోషో యద్యపి వర్తతే ॥ ౩॥

ప్రశ్నే కృతే తు వక్తవ్యో యాథాతథ్యాన్న మత్సరాత్ ।

స భీమో దోషబహులో బాణకోదణ్ణవాన్ వనే ॥ ౪॥

శరపూర్ణేషుధీ ఖడ్గీ చాపం బిభ్రచ్చ శస్త్రికామ్ ।

అవధీత్ ప్రాణినో నిత్యం కుటుమ్భభరణే రతః ॥ ౫॥

పథికాన్ బ్రాహ్మణాంశ్చాపి నిర్దయో నిర్జనే వనే ।

కదాచిన్నగరే తస్మిన్ సమారభ్యో మహోత్సవః ॥ ౬॥

ప్రాతరేవ వనం యాతో బహుమాంసజిఘ్క్షయా ।

విక్రయేచ్ఛుర్ద్రవ్యలుభ్యో కుటుమ్భస్యాపి పోషకః ॥ ౭॥

జఘాన మృగయాథాస్త్రాన్మాంసభారయుతః పురమ్ ।

యావత్పువిశతే తావదాగతో రాక్షసో మహాన్ ॥ ౮॥

మనుష్యగన్ధహృష్టోఽసౌ యయా తస్యాన్తికం క్షణాత్ ।

పిక్గాక్షో నామతః పిక్గానేత్రఃసర్వభయక్కరః ॥ ౯॥

మనుష్యశ్వాపదాశి స దుష్పూర ఇవ హవ్యభుక్ ।

చ కమ్పి స చ తం దృష్ట్వా వ్యాధో భూమావధాఽపతత్ ॥ ౧౦॥

పతితాని చ శస్త్రాణి నేత్రేఽప్యాచ్ఛాదితే బలాత్ ।

ఉస్మీల్య నయనేఽపశ్యచ్ఛమీవృక్షం సమీపతః ॥ ౧౧॥

ఆరురోహ చ భీమస్తం రాక్షసోఽపి సమారుహత్ ।

తావచ్ఛిక్షేప శాఖాంస తత్త్వత్రం వాయునేరితమ్ ॥ ౧౨॥

పపాత గణనాథస్య వామనస్థాపితస్య హ ।

మస్తకే తేన తుష్టోఽసావుభాభ్యాం పూజితః స్ఫుటమ్ ॥ ౧౩॥

వామనాయ వరాన్ దాతుం స్ఫుటో యోభూద్ గజాననః ।

బలిం విజేతుకామాయ కశ్యపస్యాత్మజాయ సః ॥ ౧౪॥

అత్యంతం తుష్యతే దేవో దూర్వయా చ శమీదతైః ।

రత్నకాఞ్చనసంయుక్తా దివ్యవస్త్రసమన్వితా ॥ ౧౫॥

దుర్వాఙ్కురం వినా పూజా నిష్ఫలా జాయతే నృణామ్ ।

శమీపత్రేణ వా సా స్వాత్ సఫలా నాన్యథా క్వచిత్ ॥ ౧౬॥

యజ్ఞదానవత్తైరన్యైస్తపోభిర్నియమైరపి ।

తథా న ప్రీయతే దేవః కాఞ్చనై రత్నసఞ్చయైః ॥ ౧౭॥

దూర్వాభిశ్చ శమీపత్తైర్యథా సుప్రీయతే విభుః ।

తయోస్తుష్టో దేవదేవోఽప్రేషయద్ యానముత్తమమ్ ॥ ౧౮॥

స్వరూపధారిభిర్ముక్తం కింకరైర్నిజలోకతః ।

తేషాం నిరీక్షణాన్నష్టాః పాపపర్వత రాశయః ॥ ౧౯॥

కృపయా చ గణేశస్య తయో రాక్షసభీమయోః ।

యథాగ్నికణసమృక్మాన్నశ్యన్తే తృణపర్వతాః ॥ ౨౦॥

త్యక్త్వా దేహౌ దివ్యదేహౌ గృహీత్వా యానమాస్థితౌ ।

దూతైః సమ్పూజితౌ నానావతస్త్రభూషావిలేపనైః ॥ ౨౧॥

నానావాదిత్రనిర్హోషైః శ్రీగన్ధర్వైర్యుతం మహత్ ।

సీతౌ తౌ దేవనికటే నేమతుస్తౌ వినాయకమ్ ॥ ౨౨॥

అశేషపాపనిర్ముక్తో ప్రాపతుస్తౌ సరుపతామ్ ।

ఆకల్పం స్థాపితౌ తేన గణేశేన నిజస్థలే ॥ ౨౩॥

ఏవం భావప్రియో దేవః ప్రీయతే భక్తిభావతః ।

తథైవ ముష్టిమాత్రాన్నాత్ సన్తుష్టోఽభూద్ ద్విజస్య సః ।

శుక్లస్య ప్రదదౌ దివ్యమలకాసదృశం గృహమ్ ॥ ౨౪॥

తస్మాద్ దూర్వా శమీపత్తైర్వినా పూజా వృథా భవేత్ ।

న మహత్యా దామ్భికయా పూజయా ప్రీయతే తథా ॥ ౨౫॥

యథా భావేన కృతయా స్వల్పయాఽసౌ గజాననః ॥ ౨౬॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే భీమరాక్షసమోక్షణం నామ షడ్వింశతితమోఽధ్యాయః ॥

౨౬॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కః ౫౨౯౮ + ౨౬ = ౫౩౨౪

౨.౦౨౭ బాలచరితే సప్తవింశతీతమోఽధ్యాయః

వ్యాస ఉవాచ ।

పూర్వజన్మని వ్యాధోఽసౌ క ఆసీద్ రాక్షసోఽపి సః ।

కిం శీలం కిం సమాచారస్తన్మమాచక్ష్య నాభిజ ॥ ౧॥

అనుష్ఠానం కృతం తేన వామనేన కథం ప్రభో ।

కథం తస్మై వరో దత్తో గజాననస్వరుపిణా ॥ ౨॥

లోకో గణేశస్య కథం పృథగన్యత్ర తిష్ఠతి ।

కథం శమి ప్రియా తస్య సర్వమేతద్ వదాశు మే ॥ ౩॥

క ఉవాచ ।

శృణు వక్ష్యామి తే సర్వం యద్ యత్ పృష్టం త్వయా మునే ।

రాజాఽసీత్ పూర్వజనుషి స వ్యాధో వేదపారగః ॥ ౪॥

సర్వశాస్త్రప్రవక్తా చ సర్వలక్షణలక్షితః ।

యజ్వా వినితో హ్రీమాంశ్చ దేవతాఽతిథిపూజకః ॥ ౫॥

గజాశ్వరథపత్తీనాం సజ్ఞా యస్య న విద్యతే ।

దాతా శూరశ్చ మేధావీ సమృద్ధో మఘవానివ ॥ ౬॥

ధ్వజశ్చ శత్రుజిద్ యస్య ప్రధానౌ బుద్ధిమత్తరౌ ।

యతోఽధరీకృతః కావ్యో గిరాం పతిరపి స్ఫుటమ్ ॥ ౭॥

యా తా షితితలే జేతుం సమర్థౌ శస్త్రతేజసా ।

పత్నీ సులక్షణాఽస్యాసీత్ నామ్నా చ మదనావతీ ॥ ౮॥

పతివ్రతా ధర్మశీలా సుముఖీ సర్వవేదినీ ।

న తయా సదృశీ కాచిత్రీషు లోకేషు కామినీ ॥ ౯॥

దీనానాథవృద్ధజనే కృపాళురతిథిష్యపి ।

యజతోర్ద్ధతోరేవం రతయోః పూజనే సతామ్ ॥ ౧౦॥

తయోర్వృత్తేన తుతుషః పౌరాజానపదా జనాః ।

అమిత్రా అపి గృహ్ణన్తి షడ్గుణాన్ సాధుసమ్మతాన్ ॥ ౧౧॥

ఏవం స పుణ్యకీర్తిః సన్ శశాన పృథివీమిమామ్ ।

బహుసంవత్సరం దైవాత్ కాలధర్మముపేయివాన్ ॥ ౧౨॥

మరిష్యమాణశ్చక్రేఽసౌ గోసహస్రం యథావిధి ।
మహాదానాన్యపి దదౌ దశాష్టా చేతరాణి చ ॥ ౧౩॥

మృతేఽస్మిన్నగరీ సర్వా శుశోచ నృపతిం తదా ।
అపుత్రత్వాత్ సహైవాన్య పత్నీ సహగతిం యయా ॥ ౧౪॥

మన్త్రిణౌ సర్వసంస్కారాన్ కారయామాసతుర్ద్విజైః ।
ఏకాదశాహే దదదుర్నానా దానాని భక్తితః ॥ ౧౫॥

గతే మాసే మన్తయతో రాజ్యార్థం కులజం నరమ్ ।
ధీమన్తం సత్త్వసమ్పన్నం శూరం సత్యపరాక్రమమ్ ॥ ౧౬॥

దుర్ధర్షస్య సుతం తస్య దాయాదస్య మహాబలమ్ ।
క్షేత్రజం సామ్బనామానం రాజ్ఞాశిష్టం చ తావుభౌ ॥ ౧౭॥

అమాత్యౌ నిశ్చయం కృత్వా రాజ్యం దాతుం తు తస్య హ ।
పారజానపదాన్ సర్వాన్ బ్రాహ్మణాన్ పరిపృచ్ఛ్య చ ॥ ౧౮॥

శుభే ముహూర్తే లగ్నే చ నానాసమ్భారసశ్చయైః ।
కారయామాసతురుభావభిషేకం ద్విజైః సహ ॥ ౧౯॥

మునిరువాచ ।
కథం క్షేత్రాత్ సముత్పన్నః కింజ్ఞాతీయః పితామహ ।
స సామ్బస్తన్మమాచక్ష్య సర్వజ్ఞోఽసి కృపానిధే ॥ ౨౦॥

క ఉవాచ ।
దూర్ధరేణ కృతా యత్నాః పుత్రార్థం బహుధా మునే ।
న చ జాతః సుపుత్రోఽస్య దుష్టదైవయుతస్య హ ॥ ౨౧॥

తస్య పత్న్యో ప్రమదయా కైవర్తాసక్తచిత్తయా ।
జనితః సుముహూర్తే స న జ్ఞాతో జారజన్త్వీతి ॥ ౨౨॥

యావన్తి రాజచిన్తాని తావన్తి దదతుశ్చ తౌ ।
నివేద్య కోశసహితం సర్వ రాజ్యం సరాష్ట్రకమ్ ॥ ౨౩॥

అమాత్యపదనిష్ఠౌ తో జాతావాస్తాం యథా పురా ।
స రాజ్యం ప్రాప్య దుర్ధర్షసుతో మత్తః శ్రియాఽభవత్ ॥ ౨౪॥

స్త్రీమాంసమదిరాసక్తో మత్తో గజ ఇవాలసః ।

దురాచారరతో నిత్యం నయమార్గపరాజముఖః ॥ ౨౫॥

ఆదాయ ధనినాం సర్వం ధనం తాన్ నిరవాసయత్ ।

అపమానం చకరాశు బ్రాహ్మణానాం సతామపి ॥ ౨౬॥

బహిశ్చకార తాన్ సర్వాన్ వృత్తిమాచ్ఛిద్య సాన్తతిమ్ ।

శిష్టః స్మ ప్రకృతీ నీతిం న తద్వాక్యం సమాదదే ॥ ౨౭॥

వారంవారం యదా తౌ తం శిష్టః స్మ కరుణాయుతౌ ।

అమాత్యౌ స బబన్ధాశు నిగడాభ్యాం రుషాన్వితః ॥ ౨౮॥

శిక్షాపయంతౌ పితరౌ తస్య తం దుర్హృదం సుతమ్ ।

యత్ ప్రసాదాత్ త్వయా ప్రాప్తం రాజ్యం నిహతకణ్ణకమ్ ॥ ౨౯॥

వినిగ్రహం కథం సాధోస్తయోస్తస్యం కురుషే ఖల ।

అనాదృత్య తు తద్వాక్యం పీయూషమివ పామర ॥ ౩౦॥

శృంఖలాభ్యాం నిబద్ధౌ తౌ కారాగారేఽధ్యవాసయత్ ।

అతిదుష్టో దుష్టబుద్ధినామాఽభూత్ తత్ సఖాఽనిశమ్ ॥ ౩౧॥

తమేవ సచివం చక్రే దత్త్వాఽశ్వం కాశ్చానం గజమ్ ।

రత్నాని దివ్యవాసాంసి రాజ్కవాస్తరణాని చ ॥ ౩౨॥

దాసీదాసానసంఖ్యాతాన్ పానాన్యన్నం చ నారికమ్ ।

న కరోత్యస్య వాక్యం యస్తస్య ఛేత్స్యే శిరో బలాత్ ॥ ౩౩॥

ఇత్యుక్త్వా సర్వతోకేషు సామ్బాఽన్తఃపురమాయయౌ ॥ ౩౪॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే బాలచరితే సామృదుఃశాసనవర్ణనం నామ సప్తవింశతీతమోఽధ్యాయః

॥ ౨౭॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కః - ౫౩౨౪ + ౩౪ = ౫౩౫౮

౨.౦౨౮ బాలచరితే భీమరాక్షసయోర్జన్మవర్ణనం

నామష్టావింశతీతమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

స రాజకార్యం కురుతే స్వయం భుక్త్యై వరస్త్రియః ।

రాష్ట్రే శృణోతి రామాం సోఽపతి వా సపతిం తథా ॥ ౧॥

బలాదానయతే భోక్తుం క్షన్దతాం రుదతామపి ।
 న వా గణయతే జ్ఞాతిభేదం విషయలమృతః ॥ ౨॥
 యా చోన్నతకుచా నారీ తస్య దృష్టిపథం గతా ।
 తామాలిక్ష్ణ్యత్యసౌ కామీ చుమ్భతీమాం యభత్యపి ॥ ౩॥
 పరద్రవ్యాణి గృహ్లాతి స్త్రియోఽపి స బలాత్ పునః ।
 సోఽపి తాద్గుణో మస్త్రీ దుష్టబుద్ధిపథే రతః ॥ ౪॥
 ఏవం దురాచారరతౌ న కన్యాం న చ మాతరమ్ ।
 న వర్జయన్తౌ సమోభగే భగినీమపి నిర్భృణౌ ॥ ౫॥
 న బ్రహ్మహత్యాం మనుతో న స్త్రీబాలవధం తథా ।
 ఏవం పాపసమాచారౌ పాపస్య పర్వతావివ ॥ ౬॥
 ఆస్తాముభౌ దుష్టబుద్ధీ రాజామాత్యౌ సుదుఃసహౌ ।
 న బ్రాహ్మణో యతిర్వాపి తద్గృహే యాతి భిక్షితుమ్ ॥ ౭॥
 న రాష్ట్రే నామ తస్యాపి గృహ్లాతి ప్రకృతేరపి ।
 ఏకదా మృగయార్థం తౌ యాతః స్మ గహనం వనమ్ ॥ ౮॥
 ఘ్నతః స్మ మృగయాథాని పక్షియాథాన్యనేకశః ।
 తాని ప్రాపయ్య నగరమశ్వారూఢౌ స్వయం పునః ॥ ౯॥
 వైనాయకం మహాస్థానం పథితౌ పశ్యతః స్మ హ ।
 యస్మిన్ విరాజితే మూర్తిర్జీణా వైనాయకీ శుభా ॥ ౧౦॥
 స్థాపితా రామపిత్రా సా పుత్రార్థం కుర్వతా తపః ।
 భక్త్యా సాక్షాత్కృరో యత్ర దేవదేవో వినాయకః ॥ ౧౧॥
 దశాక్షరేణ మస్త్రేణ ధ్యాయతా బహువాసరమ్ ।
 దత్త్వా తస్మై వరాన్ దేవో విధతే వాఞ్ఞితానపి ॥ ౧౨॥
 తతో వసిష్ఠహస్తేన తేనేయం స్థాపితా దృఢా ।
 వరదేతి చ నామాస్యా వసిష్ఠేన కృతం తతః ॥ ౧౩॥
 అస్య దర్శనతో నృణాం పురూషార్థాశ్చతుర్విధాః ।
 స్మరణాత్ పూజనాద్ వాపి సేత్యవై నాత్ర సంశయః ॥ ౧౪॥

ఏవం వసిష్ఠవాక్యేన స్థానం తద్ భువి పప్రథే ।
 గణేశభజనేనాఽన్య స్మరణేనాఽర్చనేన చ ॥ ౧౫॥
 రామలక్ష్మణభరతాః శత్రుఘ్నసహితాః సుతాః ।
 జాతా లోకేషు విఖ్యాతాః సర్వజ్ఞాః శూరసమ్మతాః ॥ ౧౬॥
 ఏవం దృష్ట్వా మహారమ్యం ప్రాసాదం రాజనిర్మితమ్ ।
 ఉత్తరే తురశ్వప్యష్టాద్ రాజామాత్యౌ పుపూజతుః ॥ ౧౭॥
 పత్రైః పుష్పైర్నైమతుస్తం సర్వపాపాహరం విభుమ్ ।
 ప్రదక్షిణీకృత్య విభుమీయతుః క్షణమాత్రతః ॥ ౧౮॥
 ఏతదేవ పరం పుణ్యం దైవాజ్ఞాతం తయోస్తదా ।
 ఏవం పాపసమాచారౌ రాజ్యం కృత్వాఽథ మప్రతుః ॥ ౧౯॥
 బద్వా పాశైర్యామ్యదూతైర్నీతౌ తౌ శమనాన్తికమ్ ।
 చిత్రగుప్తం సమాహూయ పప్రచ్ఛ స శుభాశుభమ్ ॥ ౨౦॥
 తేనోక్తం న తయోరస్తి పుణ్యలేశో రవేః సుత ।
 పాపానాం గణనా నాస్తి దూతాంత్యైవేదమబ్రవీత్ ॥ ౨౧॥
 బధ్యతాం బధ్యతామేతౌ లోహదణ్డేన పాత్యతామ్ ।
 కుణ్డే వీచిమయే పక్ష్యే సహస్రపరివత్సరాన్ ॥ ౨౨॥
 ఏకైకస్మిన్ క్రమేణైతౌ కుణ్డే భుక్త్వాఽఘనశ్చాయాన్ ।
 క్షిప్యతాం మృత్యులోకే చ నీచయోనిగతావుభౌ ॥ ౨౩॥
 అనయోః పుణ్యలేశోఽస్తి దూతాః శృణుత తత్కృతిమ్ ।
 ప్రసక్తాదర్శితో దృష్టో దేవ ఆభ్యాం గజాననః ॥ ౨౪॥
 తేన పుణ్యేన సోఽప్యేతావుద్ధరిష్యతీ తత్ర వై ।
 ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యం దూతైర్బద్ధౌ హతౌ దృఢమ్ ॥ ౨౫॥
 కుమ్భిపాకే శోణితోదే నిరయే రౌరవేఽపి తౌ ।
 నిక్షిప్తౌ కాలకూటే చ క్రమశః శతవత్సరాన్ ॥ ౨౬॥
 తామిన్రే చాన్తతామిన్రే పూయశోణితకర్దమే ।
 కణ్డకే తు క్షతాఙ్గౌ తౌ సన్తప్తౌ తప్తవాలుకే ॥ ౨౭॥
 విక్షతౌ కృమిభిస్తత్ర భృశం సూచీముఖైరుభౌ ।
 అసిపత్రవనే ఘోరే తతో నీతావుభావపి ॥ ౨౮॥

యత్ర శస్త్రాభిఘాతేన వర్షభిద్యుతిపాపినామ్ ।

తతస్తప్తశిలాయాం తో నిష్పిష్టౌ ఘనఘాతతః ॥ ౨౯॥

భుజ్జన్తౌ నరకానేకవింశతి బహువాసరమ్ ।

న దుఃఖం శక్యతే వక్తుం శేషణాః శేషతస్తయోః ॥ ౩౦॥

ఏవం కతి సహస్రాణి భుక్త్వా భోగాననేకశః ।

నిస్తీర్ణభోగౌ తౌ పాపశేషేణ భువమాగతౌ ॥ ౩౦॥

ఏకో జాతః కాకయోనౌ కౌశికోఽభూత్ పరోఽపి చ ।

తత ఏకో దర్ధురోఽభూదపరః సరబోఽభవత్ ॥ ౩౧॥

తత ఏకో విషధరోఽపరోఽభూద్ వృశ్చికోఽపి చ ।

తత్రాపి కుర్వతః పాపం నానాలోకాన్విదంశతః ॥ ౩౨॥

శ్వమార్జారయోర్యోనౌ జాతౌ నకులసూకరౌ ।

వృకజమ్బుకయోర్యోనౌ జాతౌ ఘోటకగర్దభౌ ॥ ౩౩॥

తత ఉష్ప్రగజౌ జాతౌ తతో నక్ర మహర్ఘషౌ ।

తతో వ్యాఘ్రమ్మగౌ జాతౌ తతో వృషభమాహిషౌ ॥ ౩౪॥

ఏవం నానాయోనిగతౌ జాతౌ చాణ్డాలకీటకౌ ।

రాక్షసీభిలయోర్యోనో తతశ్చాన్తే సమీయతుః ॥ ౩౫॥

పిఙ్గాక్షో దుర్బుద్ధిరితి నామ్నా ఖ్యాతౌ చ భూతలే ।

ఆజన్మకృతపాపస్య కథ్యతే బహుదోషతా ॥ ౩౬॥

యదా తో రాజప్రకృతీ ఆస్తాం పాపరతౌ పురా ।

ఏకం పుణ్యం తయోరాసీన్ మృగయాయాం ప్రసర్పతోః ॥ ౩౭॥

వినాయకస్య నమనం దర్శనం చ ప్రదక్షిణా ।

అర్చనం ఫలపుష్పాద్వైస్తుప్త ఆసీద్ గజాననః ॥ ౩౮॥

అగాధం తత్తయోః పుణ్యమాసీత్ తజ్జన్మసంశ్చితమ్ ।

యదా పురా రాక్షసోఽసౌ భీమం భక్షితుమాగతః ॥ ౩౯॥

స ఆరూఢః శమీవృక్షం తత్పత్రాణి చ మస్తకే ।

పతితాని గణేశస్య తుష్టోఽభూత్ స ద్వయోరపి ॥ ౪౦॥

దివ్యదేహం తయోర్దత్త్వా స్వర్లోకం ప్రాప్రద్ విభుః ।

ఏతత్తే కథితం పూర్వజన్మకర్మ మయా తయోః ॥ ౪౧॥

శమీపత్రార్చనాదేవ తుష్టోఽభూత్ స గజాననః ।

యథాఽయం స్థాపితస్తేన వామనేన తదప్యహమ్ ॥ ౪౨॥

కథయామి మునే సర్వం తదనుష్ఠానమేవ చ ।

యథా చ గణనాథోఽస్య ప్రసన్నో వరదోఽభవత్ ॥ ౪౩॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే బాలచరితే భీమపింగాక్షయోః పూర్వజన్మవర్జనం

నామష్టావింశతితమాఽధ్యాయః ॥ ౨౮॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః ౫౩౫౮ + ౪౪ = ౫౪౦౨

౨.౦౨౯ బాలచరితే విరోచనవధో నామైకోత్త్రింశోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

మయాజ్ఞప్తః కశ్యపోఽసౌ సృష్టిం నానావిధాం కురు ।

స విసిత్తో మహాజ్ఞానీ భూతభవ్యభవిష్యవిత్ ॥ ౧॥

అతివైశ్వానరరవితేజాః సుతపసాం నిధిః ।

సృష్టిసామర్థ్యసమ్ప్రాప్తౌ తతాప సుమహత్ తపః ॥ ౨॥

షడక్షరేణ మన్తేణ ధ్యాత్వా దేవం గజాననమ్ ।

దివ్యవర్షసహస్రాస్తే స దేవో వరదోఽభవత్ ॥ ౩॥

ఈప్సితాసస్య సర్వాన్ స దదౌ నానావరాన్ శుభాన్ ।

తతోఽసౌ మనసా యద్ యదకల్పయత లాఘవాత్ ॥ ౪॥

తత్తదగ్నే పశ్యతి స్మ వరదానప్రభావతః ।

చతుర్దశసు పత్నీషు ఋతుదానాదనేకధా ॥ ౫॥

చకార తేజసా సర్వం జగత్థావరజజ్ఞమమ్ ।

తాసు శ్రేష్ఠే చ ద్వే పత్న్యౌ దిత్యదితీతినామతః ॥ ౬॥

అదిత్యాఽపి తపస్తప్తం విష్ణుప్రీణనహేతవే ।

సంవత్సరాణామయుతం తతస్తుష్టో జనార్దనః ॥ ౭॥

జగత్యాః పాలనాయాసౌ ధర్మసంస్థాపనాయ చ ।

శక్రాదితత్సతానాం చ దుష్టానాం నిగ్రహాయ చ ॥ ౮॥

పుత్రతామగమత్ తస్మాస్తయా పూర్వం ప్రసాదితః ।
 అథ సా స్వామినం ప్రాహ దిత్తిర్హోమాయ సాదరమ్ ॥ ౯॥
 ఋతుం మే దేహి భగవన్ బాధతే మదనానలః ।
 ఇత్యాకర్ణ్య వచస్తస్యా మునిస్తాం ప్రాహ సాదరమ్ ॥ ౧౦॥
 అయం కాలో ఘోరరూపో హోమకాల ఉపస్థితః ।
 క్షణమాచర ధైర్యం త్వం పశ్చాద్ రంస్యే త్వయా సహ ॥ ౧౧॥
 అస్మిన్ కాలే భవద్దుష్టమపత్యం దేవధర్మధ్రుక్ ।
 ఇతి స్వామివచః శ్రుత్వా హస్తే ధృత్వా ననామ తమ్ ॥ ౧౨॥
 ఉవాచ రక్తనయనా దగ్ధకామా జగత్త్రయమ్ ।
 ఇదాసీమేవ మే వాఙ్మాన కృతా చేత్ త్వయా మునే ॥ ౧౩॥
 దేహత్యాగం కరిష్యామి విష్ణలా మదనాగ్నినా ।
 యథా తథాస్తాం దైవాన్మే హ్యపత్యం దేవధర్మధ్రుక్ ॥ ౧౪॥
 ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా శరణాగతవత్సలః ।
 దదావృతుం తదా తస్యై హోమం స్నాత్వా చకార హ ॥ ౧౫॥
 తతశ్చాస్యాః సుతో జజ్ఞే హిరణ్యాక్షో మహాబలః ।
 హిరణ్యకశిపుశ్చౌభౌ చేరతుస్తప ఉత్కటమ్ ॥ ౧౬॥
 పశ్చాక్షరం మహామన్త్రం పితుస్తౌ బహువత్సరమ్ ।
 ఏకాంశస్థస్థితౌ వాయుమాత్రభక్షౌ సవర్మికౌ ॥ ౧౭॥
 అథాయయౌ మహాదేవో వరం దాతుం కృపానిధిః ।
 తుష్టవతుస్తతస్తం తౌ భక్త్యా దేవం త్రిలోచనమ్ ॥ ౧౮॥
 కృతాంజలీపుటౌ చోభౌ ప్రణిపాతపురఃసరమ్ ।
 యథాశక్తి యథాజ్ఞానం తద్దర్శనస్ఫురన్మతీ ॥ ౧౯॥
 యో దేవో వృషవాహనో దశభుజశ్చన్ద్రార్ధనాగాన్వితో
 నానారూపగణైర్గిరీన్ద్రతనయాయుక్తో జగత్కారణమ్ ।
 యో వ్యాఘ్రాజినకృత్తిమాన్సినయనో యః శూలధృక్ కామహః
 భక్తేచ్ఛాపరిపూరణైకనిలయో ధర్మార్థమోక్షప్రదః ॥ ౨౦॥
 ఇతి స్తుత్వా మహాదేవం సర్వవ్యాపినమీశ్వరమ్ ।
 నమశ్చ చతురైవం భక్తవాఙ్మానురద్రుమమ్ ॥ ౨౧॥

తావువాచ తతస్తుష్టో వృణుతం వరమిత్యసౌ ।
 వృణుతస్తౌ వరాన్ దేవాదమృతిం యక్షరక్షసః ॥ ౨౨॥
 కిన్నరైర్మానుషశ్రేష్ఠైః పిశాచైశ్చారణాదిభిః ।
 న శస్త్రైర్నార్ద్రశుష్కైశ్చ జన్తుభిర్జలజైరపి ॥ ౨౩॥
 స్థావరైర్జగ్గమైరవ్యైర్న దివా న నిశాసు చ ।
 న పృథివ్యాం న చాకాశే నాస్తరాలే తథోషసి ॥ ౨౪॥
 తథేతి తావువాచేశస్తథా చాస్తరధే హరః ।
 తద్దేవ తావజయతాం రోదసీ చ రసాతలమ్ ॥ ౨౫॥
 దేవస్థానాని సర్వాణి బలాదాక్రమ్య తౌ స్థితౌ ।
 హిరణ్యకశిపోర్జాతః ప్రల్లాదో నామ నామతః ॥ ౨౬॥
 తనయో విష్ణుభక్తైషు గరీయాన్ వంశకణ్ఠకః ।
 జపన్నారాయణం దేవం పిత్రా సంతాడితో భృశమ్ ॥ ౨౭॥
 అనేకయాతనాయాం స రక్షితోనేకధాఽమునా ।
 జలే స్థలే విషాదగ్నేర్విష్ణునా కరూణావతా ॥ ౨౮॥
 హిరణ్యకశిపుః సోఽయం సర్వలోకభయఙ్కరః ।
 నారసింహేన వపుషా నఖరైః స విదారితః ॥ ౨౯॥
 వారాహేణ హతః పూర్వో దంష్ట్రయా వసుధా హృతా ।
 విరోచనసుతస్తస్య బలిస్తస్యాభవత్పుతః ॥ ౩౦॥
 విరోచనః సూర్యభక్తో ముకుటం ప్రాప్తవాంస్తతః ।
 ఊచివాంస్తం చ సప్తాశ్వః పరహస్తో యదా స్పృశ్యేత్ ॥ ౩౧॥
 ముకుటస్య తదా ధ్వంసో భవితా నాత్ర సంశయః ।
 స సూర్యవరదానేన చక్రేత్రిభువనం వశే ॥ ౩౨॥
 చ్యుతస్థానాస్తతో దేవా అచ్యుతం శరణం యయుః ।
 స చింతాం మహతీం కృత్వా నిశ్చయం నాధ్యగచ్ఛత ॥ ౩౩॥
 తతస్తేన ధృతం రూపం సర్వయోషిద్వరం స్త్రియః ।
 తేన తం రమయామాస బహుకాలం విరోచనమ్ ॥ ౩౪॥
 తతః స సురతం కర్తుముద్యతోఽభూత్ కుబుద్ధిమాన్ ।

తతస్తం సుదతీ ప్రాహ మమైకా వాసనాఽస్తి భోః ॥ ౩౫॥

అభ్యజ్ఞం కురు పూర్వం త్వం తతో హి రంస్యసే మయా ।
ఇతి శ్రుత్వా స తద్వాక్యం కామాసక్తోఽన్వమోదత ॥ ౩౬॥

ఉత్తార్య ముకుటం సాఽథ మూర్ధ్ని తైలం వ్యమర్దయత్ ।
స తదా శతచూర్ణోఽభూత్ సారూప్యం స ఆప్తవాన్ ॥ ౩౭॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే బాలచరితే విరోచనవధో నామైకోత్రింశోఽధ్యాయః ॥ ౨౯॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౫౪౦౨ + ౩౭ = ౫౪౩౯

౨.౦౩౦ బాలచరితే వామనావతారకథనం నామ త్రింశోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

బలిస్తు హరిభక్తత్వాన్న కిఞ్చిదన్వతప్యత ।
వేదవేదాఙ్గవిత్ ప్రాజ్ఞః సర్వశాస్త్రవిశారదః ॥ ౧॥

పరనిన్దాపరద్రవ్యపరద్రోహపరాఙ్ముఖః ।
దాతా యజ్ఞా మానయితా మాన్యానాం పరమాదరాత్ ॥ ౨॥

గచ్ఛన్వదన్వపన్ముఞ్జోస్త్రిష్ఠన్నపి జపన్పిబన్ ।
ధ్యాయతి స్మ హరి నిత్యం భక్త్యా సంస్థిరచేతసా ॥ ౩॥

ఏకదా శుక్రమాహూయ పారపూజ్య యథావిధి ।
ప్రవచ్ఛ తం బలిర్హీతి శక్రో భుజ్జ్ఞేఽమరావతీమ్ ॥ ౪॥

కథం చ భాగో నాస్మాకం భ్రాతృత్వే సతతం స్థితే ।
ఇతి మే సంశయం ప్రాజ్ఞ ఛేత్తుమర్హస్యశేషతః ॥ ౫॥

శుక్ర ఉవాచ ।

తవ పూర్వైరతేదర్థం కృతం వైరం నిరస్తరమ్ ।
సురైః సార్ధం మహాభాగ తే సర్వే నాశమాపితాః ॥ ౬॥

దేవైర్విష్ణుసహాయైస్తు నానామాయాబలాశ్రయాత్ ।
త్యక్తైః వైరం భవాన్సాధు యజతాం శతసంఖ్యయా ॥ ౭॥

తత్పుణ్యస్య బలాదైన్ద్రం పదం పూర్ణమవాప్స్యసి ॥

బలిరువాచ ।

సమ్యగుక్తం త్వయా బ్రహ్మన్ నీతిశాస్త్రవిశారద ॥ ౮॥

సామో దానవిధేర్భద్రాజ్ఞఘనో నిగ్రహో మతః ।

సోఽపి పుణ్యబలాత్ సిద్ధ్యేత్ తస్మాత్పుణం దృఢం మతమ్ ॥ ౯॥

క ఉవాచ ।

ఏవం స నిశ్చయం కృత్వా వసిష్ఠాదీన్ సమాహ్వయత్ ।

భృగ్వాదీంశ్చ మునీన్పూజ్య సుముహూర్తే సమారభత్ ॥ ౧౦॥

యజ్ఞం మహాసమారమ్భం సర్వానన్దకరం పరమ్ ।

సర్వే తే యజ్ఞకుణ్డాని ప్రాచీనాధనపూర్వకమ్ ॥ ౧౧॥

చక్రశ్చ కారయామాసుర్యజ్ఞసంభారసంభూయాన్ ।

వేదికామణ్డపాదాశ్చ భూమిశోధనపూర్వకమ్ ॥ ౧౨॥

కృత్వాఽభ్యుదయికం శ్రాద్ధం స్వస్తివాచనపూర్వకమ్ ।

మాతృశాంతాం పూజనం కృత్వా స్థాపయామాసురాదరాత్ ।

మన్తైర్నానావిధైర్విప్రాః సర్వా మణ్డపదేవతాః ॥ ౧౩॥

రేజాతే దమృతీ తత్ర శ్వేతవస్త్రావలక్ష్మితౌ ।

అమాత్యరాజసుహృదాం పౌరాణాం చ గణైర్వృతౌ ॥ ౧౪॥

సమ్మానితాః స్త్రియోఽపశ్యన్ గవాక్షస్తం మహోత్సవమ్ ।

అన్వారభౌ బ్రాహ్మణాస్తే పూర్వాఙ్గాని న్యవర్తయన్ ॥ ౧౫॥

ఆలభంత పశుం వేదకల్పవాక్యానుసారతః ।

తత్తద్దేవాయ తన్మన్తైర్బ్రహ్మణ్యైః సృ విధానతః ॥ ౧౬॥

యజ్ఞవాపీ చతుర్ద్వారే సర్వేషామనివారితే ।

ఆయాన్తి యాన్తి సర్వేఽపి పూజితాస్త్రవిధా జనాః ॥ ౧౭॥

వివదన్తే మహావాదైరేకతో విదుషాం జనాః ।

నృత్యన్యస్సరసోఽన్యత్ర పఠన్తే వైదికాః కిల ॥ ౧౮॥

గాయన్తి వైష్ణవాః శైవా మృదంగతాలవాదన్తైః ।

భుజ్జాతే బ్రాహ్మణాః స్వేచ్ఛాభోజనం షడ్మనైః క్వచిత్ ॥ ౧౯॥

కథయన్తి కథా నానాకథాః శృణ్వన్తి మోదకాః ।

ఏవం సువితతే యజ్ఞే వసిష్ఠాద్యా మహర్షయః ॥ ౨౦॥

వేసార్ధారాం సుమహతీం పాతయామాసురగ్నిషు ।

ఉత్తరాక్షాని సమాప్య రథే తౌ స్థాప్య దమ్పతీ ॥ ౨౧॥

కర్తుం చావభృథస్నానం సర్వే లోకా వినిర్యయుః ।

నానావాదిత్రనిర్హోషైర్వరబస్తిరవైరపి ॥ ౨౨॥

వేదఘాపైర్బహువిధైః సామగానైర్వారిప్రియైః ।

స్నాత్వాఽఽగత్య హరిం సోఽథ తోషయామాస తాన్ ద్విజాన్ ॥ ౨౩॥

అనేకరత్ననిచయైర్ధనైర్వస్త్రైరనేకశః ।

గోభిరత్వైర్గజైర్గర్భ్యైరిచ్ఛావిషయపూరజైః ॥ ౨౪॥

ఏకోనశతమేవం తే తస్య యజ్ఞానపారయన్ ।

శతే యజ్ఞే సమారభే శక్రశ్చింతాం పరాం యయా ॥ ౨౫॥

కనీయాంసం స శరణం స్వపదభ్రంశశఙ్కయా ।

క్షీరసాగరమధ్యస్థం శేషశాయినమీశ్వరమ్ ॥ ౨౬॥

మయా సంవాహితపదం సేవ్యమానం సురైరపి ।

గీయమానం నారదేన వీణాహస్తేన సాదరమ్ ॥ ౨౭॥

తుమ్మరుప్రముఖైర్వైరవ్యరోగణకిన్నరైః ।

అస్తాదసౌ హరిర్దృష్ట్యా తం హరి స్వేష్టసిద్ధయే ।

ప్రణమ్య సమ్మృటం కృత్వా పాణ్యోర్భావేన సాదరమ్ ॥ ౨౮॥

శక్ర ఉవాచ ।

నమోఽనంతశక్తే నమో విశ్వయోనే

నమో విశ్వభర్త్రే నమో విశ్వకర్త్రే ।

నమో దైత్యహస్త్రే నమోఽనేకరూప

నమః సక్తచిత్తార్థదాయాస్తు నిత్యమ్ ॥ ౨౯॥

క ఉవాచ ।

ఏవం స్తుత్వాఽబ్రవీదేనం వాసవో బలిచేష్టితమ్ ।

బలిర్విరోచనసుతో విఖ్యాతో భువనత్రయే ॥ ౩౦॥

గ్రహీష్యతి మమ పదం మఖాచ్ఛతగుణాదయమ్ ।

యావత్తస్య భవేద్వాణీ సర్వం జ్ఞాతం తు విష్ణునా ॥ ౩౧॥

తతః ఊచే స భగవానిన్ద్రం సజ్కృటచిన్తయా ।

మమ భక్తో బలిః శక్ర తపస్వీ విజితేన్ద్రియః ॥ ౩౨॥

తపసః ఫలమేతేన భోక్తవ్యం శ్రతివాక్యతః ।

న జాయతే వృథా కర్మ శుభం వా యది వాఽశుభమ్ ॥ 33॥

సాధయిష్యే భవత్కార్యం స్థిరీ కురు మనోహరే ।

తతః స గర్భతాం పేదే చాదిత్యా జతరే విభుః ॥ 3౪॥

సుషూవే నవమే మాసి సాఽదితిస్తనయం శుభమ్ ।

ప్రభయా తస్య తే దీపా నిష్ప్రభత్వముపాగతాః ॥ 3౫॥

స్నాత్వా శీతజలేనాశు జాతకర్మ యథావిధి ।

చకార కశ్యపో ధీమాన్ స్వస్తివాచనపూర్వకమ్ ॥ 3౬॥

కృత్వా పితృమహాయజ్ఞం మాతృపూజనపూర్వకమ్ ।

దదర్శ బాలకం పశ్చాత్ ప్రాశయిత్వా ఘృతం మధు ॥ 3౭॥

హ్రస్వం పృథులమూర్ధానం లఘుపాదం బృహత్తనమ్ ।

దివ్యజ్ఞానసమాయుక్తం దివ్య దేహం చతుర్భుజమ్ ॥ 3౮॥

నానాలక్ష్మీరసంయుక్తం జ్ఞాత్వా విష్ణుమథానమత్ ।

ఉవాచ చ ప్రసన్నాత్మా తపో వంశోఽద్య చక్షుషీ ॥ 3౯॥

జ్ఞానం తథాఽశ్రమో ధన్యో ధరా స్వర్గో రసాతలమ్ ।

ధన్యాస్త్యద్ధర్శనాదేతే సచ్చిదానందరూపిణః ॥ ౪౦॥

క ఉవాచ ।

ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యమువాచ జగదీశ్వరః ।

అదిత్యాస్తపసా తుష్టః పుత్రత్వమహమాగతః ॥ ౪౧॥

హర్తుం భూభారమతులం జ్యేష్ఠకార్యం చ సాధితుమ్ ।

ఇత్యుక్త్వా ప్రాకృతో భూత్వాఽరుదత్తస్యం పపావథ ॥ ౪౨॥

నామనిష్క్రమణం కర్మ చక్రేఽన్నప్రాశనం మునిః ।

తృతీయే చౌలమబ్ధే స పశ్చామే వ్రతబద్ధనమ్ ॥ ౪౩॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే బాలచరితే వామనావతారకథనం నామ త్రింశోఽధ్యాయః ॥

3౦॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౫౪3౯ + ౪3 = ౫౪౮౨

౨.౦౩౧ బాలచరితే ఏకత్రింశోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

వేదాశ్చ చతురః సాక్షానధ్యాపయత తం మునిః ।
ఏకస్మిన్ దివసే తాతం వామనః పర్యపృచ్ఛత ॥ ౧॥

కేనోపాయేన దేవానాం పదప్రాప్తిర్భవిష్యతి ।
భూభారహరణం తస్మై యథావద్వక్తుమర్హసి ॥ ౨॥

కశ్యప ఉవాచ ।

ఉపదేశం కరిష్యామి మన్తస్య సిద్ధిదస్య తే ।
షడక్షరస్య విఘ్నేశతోషకస్య మమాత్మజ ॥ ౩॥

తస్మిన్ప్రసన్నే విఘ్నేశే జగత్స్థిత్యంతకారిణి ।
అనేకబ్రహ్మాండావిధౌ సర్వకారణకారణే ॥ ౪॥

సర్వే కామాః ప్రసిద్ధ్యన్తి తదర్థే యత్నమాచర ।

క ఉవాచ ।

ఏవముక్త్వా దదౌ తస్మై సుముహూర్తే మహామనుమ్ ॥ ౫॥

తదైవ చలితస్తస్మాదాశ్రమాద్ధర్షనంయుతః ।
ప్రణమ్య తమనుజ్ఞాప్య జగామ తపసే శిశుః ॥ ౬॥

భ్రమతా దదృశే తేన విదర్భే స్థానముత్తమమ్ ।
లతావృక్షసమాకీర్ణం కాసారపరిశోభితమ్ ॥ ౭॥

తత్ర పద్మాసనం కృత్వా జజాప తం మనుం శుభమ్ ।
షడక్షరం వర్షమాత్రం నిరాహారో జితేన్ద్రియః ॥ ౮॥

నిర్వాణం తస్య తజ్ఞాత్వాఽఽవిరాసీత్ సిద్ధిబుద్ధియుక్ ॥ ౯॥

మయూరవాహనో దేవః శుణ్డాదణ్డవిరాజితః ।
విలసద్దశదోర్ధణ్డో రత్నమాలా విభూషితః ॥ ౧౦॥

ఆశివిషలసన్నాభిర్నానాల్కారశోభితః ।
ఆగతో దృఢభక్తం తం ధేనుర్వత్సమివాదరాత్ ॥ ౧౧॥

వామనస్తం పురో దృష్ట్వా సర్వతేజోఽభిభావనమ్ ।
సర్వసిద్ధికరం దేవం సర్వవిఘ్ననివారణమ్ ॥ ౧౨॥

నునావ పరయా భక్త్యా దేవదేవం గజాననమ్ ॥ ౧౩॥

వామన ఉవాచ ।

అవ్యక్తం వ్యక్తహేతుం నిగమనుతతనుం సర్వదేవాధిదేవం
బ్రహ్మాణ్డానామధీశం జగదుదయకరం సర్వవేదాన్తవేద్యమ్ ।
మాయాతీతం స్వవేద్యం స్థితివిలయకరం సర్వవిద్యానిధానం
సర్వేశం సర్వరూపం సకలభయహరం కామదం కాన్తరూపమ్ ॥ ౧౪॥

తం వందే విఘ్నరాజం విధిహరమునిభిః సేవ్యమానం
సనాగైస్తేజోరాశి త్రిసత్యం త్రిగుణవిరహితం తత్త్వమస్యాదిబోధ్యమ్ ।
భక్తేచ్ఛోపాత్తదేహం నిజజనసుఖదం తత్త్వబుద్ధి ప్రకాశం
సామ్బాద్వ్యైః స్తూయమానం సకలతనుగతం భుక్తిముక్తిప్రదం తమ్ ॥ ౧౫॥

క ఉవాచ ।

ఇతి స్తుతో దేవదేవః ప్రసన్నః ప్రాహ వామనమ్ ।
వరం వరయ తుష్టోఽయం యత్తే మనసి వర్తతే ॥ ౧౬॥

స్తోత్రేణ తపసా చైవ పరితుష్టో దదామి తత్ ।

వామన ఉవాచ ।

న తే స్వరూపం విదురబ్జజాద్యా బ్రహ్మార్షయో యే సనకాదికాద్యాః ।
దృష్టోఽసి న త్వం జగతామధీశ త్వత్తః కమన్యం వరమద్య యాచే ॥ ౧౭॥
అథాపి తే వాక్యభిదాభయాత్ వా యాచే వరం తం మమ నాథ దేహి ।
పరాజయో మే న భవేత్ కదాపి కార్యేఽఖిలే విఘ్నభయం న చ స్యాత్ ॥ ౧౮॥

ఉద్యతోఽస్తి బలిః శక్రపదమత్తుం క్రతోర్బలాత్ ।
స చ మాం శరణం యాతస్తస్య సిద్ధిర్యథా భవేత్ ॥ ౧౯॥

తథా కురు జగత్కర్తర్యది తుష్టోఽసి మేఽనఘ ।

గజానన ఉవాచ ।

ఏతత్తే భవితా సర్వం స్మరణాన్ మమ సువ్రత ॥ ౨౦॥

నేతస్యన్తి సర్వకార్యాణి మహాన్తి చ లఘూని చ ।

క ఉవాచ ।

ఏవముక్త్వా గతే దేవే వామనోఽకారయచ్ఛుభామ్ ।
కాశ్మీరోపలజాం సోఽథఽస్థాపయన్మూర్తిముత్తమామ్ ॥ ౨౧॥

చతుర్భుజాం త్రినయనాం శుణ్ణాదణ్డవిరాజితామ్ ।
 ప్రసన్నకరిహస్తేన భక్తానామభయప్రదామ్ ॥ ౨౨॥
 స్మరణార్థదర్శనాద్ధ్యానాత్పూజనాత్సర్వకామదామ్ ।
 ప్రాసాదం కారయామాస రత్నకాఞ్చననిర్మితమ్ ॥ ౨౩॥
 తత్రైకం బ్రాహ్మణం స్థాప్య గ్రామం దత్వా ధనాని చ ।
 క్రికాలం పూజనై తస్య కారయామాస తేన సః ॥ ౨౪॥
 ఆగతః స్వగృహం నత్వా పితరం సర్వమబ్రవీత్ ।
 తపశ్చ తత్ఫలం చాథ యజ్ఞం గన్తుమపృచ్ఛత ॥ ౨౫॥
 కశ్యపేనాభ్యనుజ్ఞాతో వామనో దర్శదణ్డభృత్ ।
 సూత్రకృష్ణాజనధరో మేఖలీ యజ్ఞమాయయౌ ॥ ౨౬॥
 హ్రస్వాకృతిం మునిం దృష్ట్వా మునయో విస్మితాస్తదా ।
 నాయం మునిర్యతస్తేజో దృశ్యతే పరమాద్భుతమ్ ॥ ౨౭॥
 తం దృష్ట్వా పరమాయాన్తం బలిరుత్థాయ సత్వరమ్ ।
 కోఽసి త్వమితి పప్రచ్ఛ నత్వా తం కుత ఆగతః ॥ ౨౮॥
 కిం వాఞ్చసి వద విభో పితా మాతా చ కౌ తవ ।
 వసతిస్తవ కుత్రాస్తి తతః ఊచే స వామనః ॥ ౨౯॥
 న స్మరే పితరౌ రాజన్ననాథం విద్ధి మాం కృశమ్ ।
 త్రైలోక్యే వసతిర్మేఽస్తి యాచే భూమిం త్రిభిః పదైః ॥ ౩౦॥
 మితాం కర్తుం పర్ణకుటీం శక్తిశ్చేదస్తి దీయతామ్ ।
 క ఉవాచ ।
 ఇతి వాక్యం మునేః శ్రుత్వా హృది జ్ఞాత్వా కృపాయుతమ్ ॥ ౩౧॥
 తం దాతుముద్యతం భూమిమూచే కావ్యో బలిం తదా ।
 శుక్ర ఉవాచ ।
 న బ్రాహ్మణో హరిరయం కపటం రూపమాస్థితః ॥ ౩౨॥
 హరిష్యతి త్రిభువనం పదత్రయమిషేణ తు ।
 మా దీయతామస్య కిఞ్చిదితి సత్యం బ్రవీమి తే ॥ ౩౩॥
 తమువాచ మహాదైత్యో మూఢ కిం వదసే వచః ।

హరిశ్చేద్ విముఖో గచ్ఛేత్ సర్వం మే సుకృతం నయేత్ || ౩౪||

అస్మాత్ పాత్రం కిమన్యత్ స్యాదస్మై దత్తమనన్తకమ్ |
ఇత్యుక్త్వా తం పునః ప్రాహ వామనం దైత్యపుజ్గవః || ౩౫||

బ్రహ్మన్ దత్తా మయా భూమిః సజ్కుల్పః క్రియతామతి |
వామనః ప్రాహ రాజానం సజ్కుల్పయితుముద్యతమ్ || ౩౬||

తావద్ధారాం నిరుద్యైవ స్థితః శక్రోన్యదేహతః |
దదౌ శలాకాం తత్పాత్రే భగ్ననేత్రో బహిర్గతః || ౩౭||

తతః పాణితలే తస్య వామనస్య జలం దదౌ |
స్మృత్వా గణేశం వవృధే వామనో హర్షనిర్భరః || ౩౮||

మూర్ధ్నాక్రమ్య స్వర్గలోకమేకపాదేన రోదసీ |
పాతాలాన్యపరేణాపి దత్తం తన్మన్తకేపరమ్ || ౩౯||

తత ఊచే బలిం దేవో గచ్ఛ త్వం ధరణీతలమ్ |
త్వాం వినాహం కథం యామిత్యేవమాహ బలిస్తు తమ్ || ౪౦||

ఇత్యాకర్ణ్య వచస్తస్య పునస్తం ప్రాహ వామనః |
సాన్నిధ్యం మమ తత్రాపి భవితా త్వదనుగ్రహాత్ || ౪౧||

ఇన్ద్రో మాం శరణం యాతః ప్రియం కార్యం హి తస్య మే |
తవాపి మమ భక్తస్య ప్రియం పశ్చాద్ భవిష్యతి || ౪౨||

ఐన్ద్రే పదే నివృత్తేన్య పదం దాస్యే తవైవ తత్ |
తతో బ్రహ్మదయో దేవాస్తుష్టువుర్వామనం విభుమ్ || ౪౩||

ముముచుః పుష্পవర్షాణి వాద్యాని వవదుః సురాః |
పుపూజన్తేపి సర్వే చ జగుశ్చ నన్యతుః పరే || ౪౪||

తతశ్చాన్తర్ధధే దేవో వామనోన్యన్తవిక్రమః |
స్వం స్వం స్థానం గతా దేవా యథాపూర్వం ముదాన్వితాః || ౪౫||

క ఉవాచ |
ఏవం తేన కృతా మూర్తివిఖ్యాతాభూజ్జగత్త్రయే |
గజాననస్య దేవస్య సర్వేషాం కామదా నృణామ్ || ౪౬||

ఇత్యేతత్ కథితం సర్వ ప్రసక్త్యాద్ బలిచేష్టితమ్ |
లాఘవం వామనస్యాపి మహిమా సుముఖస్య హ || ౪౭||

అదోషాభ్యే పురే తేన స్థాపితస్య మహాత్మనా ।

దశబాహోః ప్రసిద్ధస్య దేవదక్షిణభాగతః ॥ ౪౮॥

ప్రియత్వం తస్య శమ్యాస్తే కథయిష్యేఽధునా సుభటమ్ ॥ ౪౯॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే బాలచరితే వామనవిక్రమోనామైకత్రింశోఽధ్యాయః ॥ ౩౧॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౫౪౮౨ + ౪౯ = ౫౫౩౧

౨.౦౩౨ బాలచరితే నామ ద్వావింశోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

శృణుష్వావహితో బ్రహ్మన్నితిహాసం పురాతనమ్ ।

ప్రియవ్రతాయాఽకథయత్ స్వయమేవ గజాననః ॥ ౧॥

గజానన ఉవాచ ।

శమీపత్రస్య సహిమా శృణుష్వార్ఘ్య మహాఫలమ్ । (మహిమానం శృణుష్వార్ఘ్య !

శమీపత్రస్య సత్ఫలమ్)

న యజ్ఞైర్న చ దానైశ్చ వ్రతైః కోటిశతైరపి ॥ ౨॥

న జప్తైః పూజనైర్వాపి మమ తోషస్తథా భవేత్ ।

న పద్మైర్నాన్యకుసుమైః శమీపత్రైర్ఘృథా భవేత్ ॥ ౩॥

శమీతి కీర్తనాదేవ పాపం నశ్యతి వాచికమ్ ।

స్మరణాన్మానసం పాపం స్పర్శనాత్ కాయజం తథా ॥ ౪॥

నిత్యం తత్పూజనార్థ్యానాద్ వస్తనాచ్చైవ భక్తితః ।

నిర్విష్ణుకరమాయుష్యం జ్ఞానం పాపక్షయోఽపి చ ॥ ౫॥

వాఙ్మూసిద్ధిరచాపల్యం జాయతే నాత్ర సంశయః ।

మునిరువాచ ।

కోఽసౌ ప్రియవ్రతో రాజా కింశీలః కుత్ర వాఽభవత్ ॥ ౬॥

కథం వై తస్య కథితా గుణాః శమ్యా మహాత్మనా ।

ఏనం మే సంశయం బ్రహ్మన్ కృపయా నుద సువ్రత ॥ ౭॥

క ఉవాచ ।

అత్రాప్యదాహరన్తీమమితిహాసం పురాతనమ్ ।

శక్కురస్య చ సంవాదం పార్వత్యా సహ పుత్రక ॥ ౮॥

పార్వత్యువాచ ।

కథం శమీ ప్రియా దేవ సర్వజ్ఞ జగదీశ్వర ।

గజాననస్య మే శంస యది తే మయ్యనుగ్రహః ॥ ౯॥

శక్కుర ఉవాచ ।

శృణు ప్రియే ప్రవక్ష్యామి కథామేకాం శుచిస్మితే ।

యథా ప్రియా గణేశస్య శమీతి జ్ఞాస్యతే తథా ॥ ౧౦॥

ప్రియవ్రతో నామ రాజా పూర్వమాసీన్మహామతిః ।

సత్యవాన్ ధర్మసమ్పన్నో ధర్మాత్మా శంసితవ్రతః ॥ ౧౧॥

తేజస్వీ చ వదాన్యశ్చ వేదశాస్త్రార్థతత్త్వవిత్ ।

సర్వలక్షణసమ్పన్నశ్చతురంగబలాధికః ॥ ౧౨॥

పాలయామాస పృథివీం ప్రజాః పుత్రానివౌరసాన్ ।

కీర్తిశ్చ ప్రథమ భార్యా ప్రభా తస్యాపరాభవత్ ॥ ౧౩॥

ధూర్తశ్చ కుశలస్తస్య ప్రకృతీ సమ్భభూవతుః ।

కుశలౌ నీతిశాస్త్రేషు షడాననపరాక్రమౌ ॥ ౧౪॥

బుద్ధయా పరాక్రమేణాపి రసా సర్వా వశీకృతా ।

స తు రాజా వంశ నీతః ప్రభయా తస్య భార్యయా ॥ ౧౫॥

క్రీడతేహర్నిశం సోఽథ నానాలజ్కారశోభయా ।

యావనాక్రాంతవపుషా రమాభిభ్యోఽతిరమ్యయా ॥ ౧౬॥

క్షణమాత్రం న సహతే వియోగం స తయా సహ ।

ధిక్కరోతి సదా జేష్ఠాం తద్వచో న శృణోత్యపి ॥ ౧౭॥

రుషా నిరీక్షేత తాం స తన్మృతిం చిన్తయత్యపి ।

స్వయం న భాషతే కింఞ్చన్నగృహ్లాతి తయాఽర్పితమ్ ॥ ౧౮॥

తతస్తస్యాభవత్పుత్రః ప్రభాయాం పతిసన్నిభః ।

జాతకర్మ చ రాజాఽస్య కృత్వా ధర్మమనేకథా ॥ ౧౯॥

నామ చాస్యాకరోత్పద్మనాభిరిత్యం ద్విజేరితమ్ ।

శుక్లపక్షే యథా చంద్రో వవృధే సోఽపి బాలకః ॥ ౨౦॥

బుద్ధిమాన్కుశలౌ యుద్ధే పితృతోఽప్యధికోఽభవత్ ।

పశ్చామే వ్రతబంధం చ చకరాఽస్య నృపస్తదా ॥ ౨౧॥

ప్రియవతో మహాబుద్ధిర్మద్రాణామధిపో బలీ ।

పాశ్చాలరాజకన్యాం స భార్యాం తస్యావ్యమేలయత్ ॥ ౨౨॥

అతివైభవయుక్తౌ తౌ వివాహం చక్రతుస్తయోః ।

కదాచిదస్య సా పత్నీ జ్యేష్ఠా దాసీత్వమాపితా ॥ ౨౩॥

పాదసంవాహనం కర్తుమాగతా భర్తుసన్నిధిమ్ ।

నిపపాత మహీపృష్ఠే సపత్న్యో చరణాహతా ॥ ౨౪॥

దుఃఖితా రుదతీ హ్రీణా జగామ నిజమన్దిరమ్ ।

కమహం శరణం యాయాం కో మే దుఃఖ వ్యపోహయేత్ ॥ ౨౫॥

సపత్న్యోఽమానితాయా మే త్రాతా స్యాద్ధరిరవ్యయః ।

స్మృతమాత్రస్తు యస్తాతా ద్రౌపద్యా కరుణానిధిః ॥ ౨౬॥

యాం నైవ మనుతే భర్తా న కోఽపి మనుతేఽపి తామ్ ।

అతో న జీవితేనార్థః శోషయిష్యే కలేవరమ్ ॥ ౨౭॥

పిబే హాలాహాలం వాపి పతే వాపీం జలాన్వితామ్ ।

న మనో నిశ్చయం యాతి తస్యా విష్ణులచేతసా ॥ ౨౮॥

ఏతస్మిన్నత్తరే దైవాద్ దేవలో బ్రాహ్మణోత్తమః ।

పురోహితః సమాయాతః స జగాద గజాననీమ్ ॥ ౨౯॥

ఉపాసనాం క్లేశహస్త్రీం సర్వకామఫలప్రదామ్ ।

సా తదైవ ప్రపద్యాశు మూర్తిం మన్దారనిర్మితామ్ ॥ ౩౦॥

గజాననస్య సమూజ్య స్సాత్వా శుద్ధదినే తు సా ।

ఉపవిష్టా పూజయితుం పరమేణ సమాధినా ॥ ౩౧॥

త్యక్త్వా హరం హరిం చామ్భాం తేజోయుక్తం పరం రవిమ్ ।

సర్వైః సమూజ్యతే దేవదేవ ఆదౌ గజాననః ॥ ౩౨॥

విచార్యమాణే పశ్చాన్నాం భేదో వైవోపలభ్యతే ।

యో భేదనేక్షతే చైతాన్ స యాతి నరకాన్ నరః ॥ ౩౩॥

ఏక ఏవ పరానన్దపూర్ణోఽసౌ పరమేశ్వరః ।

స్వేచ్ఛయా పశ్చాద్ధా జాతో లోకానుగ్రహకారణాత్ ।

ఏక ఏవ పుమాన్ యద్వత్ పుత్రమాతులనామభిః ॥ ౩౪॥

సా సమ్యక్ షోడశభిస్తముపచారైః పుపూజ హ ।

దూర్వాపుష్పైర్దక్షిణాభిర్నమస్కారైరనేకథా ॥ ౩౫॥

కృత్వా కరపుటం సా తు తుష్టావ జగదీశ్వరమ్ ।

కీర్తిరువాచ ।

త్వమేవ జగదాధారస్త్యమేవ సర్వకారణమ్ ॥ ౩౬॥

త్వమేవ బ్రహ్మ విష్ణుశ్చ బృహద్ భానుస్త్యమేవ హి ।

చంద్రో యమో వైశ్రవణో వరుణో వాయురేవ చ ॥ ౩౭॥

త్వమేవ సాగరా నద్యో లతాకుసుమసంహతిః ।

సుఖం దుఖం తయోర్హేతుస్త్యం నాశస్త్యం విమోచకః ॥ ౩౮॥

ఇష్టవిఘ్నకరో నిత్యం మహావిఘ్నకరో విరాట్ ।

త్వమేవ పుత్రలక్ష్మీదస్త్యమేవ సర్వకామధుక్ ॥ ౩౯॥

త్వమేవ విశ్వయోనిశ్చ త్వమేవ విశ్వహారకః ।

త్వమేవ ప్రకృతిస్త్యం వై పురుషో నిర్గుణో మహాన్ ॥ ౪౦॥

త్వమేవ శశిరూపేణ సర్వమాప్యాయసే జగత్ ।

త్వమేవ భూతభవ్యం చ భావిభావాత్మకః స్వరాట్ ॥ ౪౧॥

శరణ్యః సర్వభూతానాం శత్రూణాం తాపనః పరః ।

కర్మకాణ్డపరో యజ్ఞా జ్ఞానకాణ్డపరః శుచిః ॥ ౪౨॥

సర్వవేత్తా సర్వవిధిః సర్వసాక్షీ చ సర్వగః ।

సర్వవ్యాపీ సర్వవిష్ణుః సర్వసత్యమయః ప్రభుః ॥ ౪౩॥

సర్వమాయామయః సర్వమస్త్రస్త్రవిధానవిత్ ॥ ౪౪॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే బాలచరితే కీర్తిస్తవనం నామ ద్వావింశోఽధ్యాయః ॥ ౩౨॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కః - ౫౫౩౧ + ౪౪ = ౫౫౭౫

౨.౦౩౩ బాలసంజ్ఞీవనం నామ త్రయస్త్రింశోఽధ్యాయః

౩ ఉవాచ ।

ఏవం సాఽనుదినం పూజ్య తుష్టావ తం వినాయకమ్ ।

ఏకస్మిన్ దివసే తస్యాః సఖ్యే దూర్వార్థమాయయుః ॥ ౧॥

శుక్రమాసవశాన్నాపుః క్వాపి దూర్వాఙ్కరాన్ శుభాన్ ।
శమీపత్రాణి భూయాంసి గృహిత్యా తు తదన్తికమ్ ॥ ౨॥

ఆయయుః పరమశ్రాంతా దూర్వాఽభావం న్యవేదయన్ ।
శమీపత్రైః పుపూజేనం సర్వోపచారపూర్వకమ్ ॥ ౩॥

దూర్వాం వినా నిరాహారాఽతిష్ఠత్వా నియమే రతా ।
తస్య తుష్టిః పరా జాతా శమీపత్రైః సమర్పితైః ॥ ౪॥

అశేత తత్పురః స్వప్నమపశ్యత్వా మహద్భుతమ్ ।
అభ్యాస్తే నైవ మూర్తిస్తామిమాం వాచమువాచ హ ॥ ౫॥

వరం దదామి తే సుభ్రు శమీపత్రైః సుతోషితః ।
సా నోవాచ యదా కిఞ్చిత్ కీర్తిః సా తాం పునర్జగౌ ॥ ౬॥

మూర్తిరువాచ ।

వశ్యస్తే భవితా కాంతో భోగాశ్వానేకశః శుభాః ।
త్వద్భక్తినిరతః పుత్రో భవిష్యతి మహాబలః ॥ ౭॥

క్షిప్రప్రసాదనేత్యేవం కురు నామాస్య సుందరమ్ ।
తుర్యేఽబ్జేఽస్య విషాన్మృత్యుర్భవిష్యతి పునః క్షణాత్ ॥ ౮॥

గృత్సమదో ద్విజోభేఽత్యం పునస్తం జీవయిష్యతి ।
రాజ్యకర్తా చిరాయుశ్చ ధర్మశీలో భవిష్యతి ॥ ౯॥

ఇదం స్తోత్రం పఠేద్యస్తు మమ సంతోషకారణమ్ ।
తస్య వశ్యే భవేద్ రాజా కిమన్యః ప్రాకృతో జనః ॥ ౧౦॥

పుత్రవాన్ ధనసమృన్నో వేదవేదాజపారగః ।
బుద్ధిశ్చ వర్ధతే తస్య మేధావృద్ధిర్భవేద్ దృఢా ॥ ౧౧॥

వాచ్ఛితాల్లభతే సోఽర్థాన్ త్రిసన్ధ్యం యః పఠేదిదమ్ ।
మమ భక్తిర్దృఢా తస్య మోక్షశాస్త్రే భవిష్యతి ॥ ౧౨॥

ఏవం దత్త్వా వరాన్ స్వప్నే స దేవో పిదధే క్షణాత్ ।
జాగృతా సాశ్రునయనా విస్మితా మానసేఽవదత్ ॥ ౧౩॥

దీనానాథేన మహతీ కృపా మయి నియోజితా ।
అనుగ్రహో మహాన్మహ్యం యద్దత్తం దర్శనం స్వయమ్ ॥ ౧౪॥

వినాయకేన దేవేన పావితా పరమాదరాత్ ।
 అధ్యాహం తేన దేవేన సర్వభూతానుకమ్పినా ॥ ౧౫॥
 ఇయమేవపరా సిద్ధిరిదమేవ తపఃఫలమ్ ।
 అయమేవ పరో లాభో యదవోచన్మయా సహ ॥ ౧౬॥
 క ఉవాచ ।
 తతః ప్రభాతే స్నాతా సా పరమానందనిర్భరా ।
 పుపూజ పరయా భక్త్యా గణేశం వరదం శుభమ్ ॥ ౧౭॥
 సమాప్య నియమం మూర్తిం పూర్వస్థానే న్యవేశయత్ ॥ ౧౮॥
 పురోహితం సమానీయ పూజయామాస భక్తితః ।
 గణేశం మనసా ధ్యాత్వా వదంతీ నామమాలికామ్ ॥ ౧౯॥
 స్మరంతీ తద్వరాన్ కీర్తిః సమయం చ ప్రతిక్షతీ ।
 తతః కాలేన మహతా ప్రభా సా నిష్పుభాభవత్ ॥ ౨౦॥
 రక్తపిత్తవతీ జాతా ప్రారబ్ధాదీశ్వరేచ్ఛయా ।
 కరా పాదౌ చ నాసా చ తస్యాః క్షరతి నిత్యశః ॥ ౨౧॥
 అతిబీభత్సరూపాం తాం తత్యాజ మనసా పతిః ।
 న వక్త్రీ నేక్షతే జ్ఞాత్వా ప్రయత్నాన్ నిష్ఫలాన్బహూన్ ॥ ౨౨॥
 తతః కీర్తేర్గృహం యాతస్తపసా సున్దరాకృతేః ।
 కృపయా గణరాజస్య స్వయం వశ్యోభవచ్ఛ సః ॥ ౨౩॥
 స గృహీత్వా కరే తాం తు మఞ్చుకం సముపానయత్ ।
 చిక్రీడ స్వేచ్ఛయా కీర్త్యా తన్నిష్ఠస్తత్పరాయణః ॥ ౨౪॥
 న వియోగం క్షణం తస్యాః సహతే నృపసత్తమః ।
 సాఽపి భోగానలజకారాననన్తాన్ బుభుజే సతీ ॥ ౨౫॥
 సాఽపి గర్భవతీ జాతా కాలేన సుషువే సుతమ్ ।
 శుభే ముహూర్తే రాజాఽసౌ దదౌ దానాన్యనేకశః ॥ ౨౬॥
 పుత్రజన్మప్రహృష్టః సన్ బ్రాహ్మణేభ్యో యథార్హతః ।
 దిక్షు స్థాప్య ద్విజాన్పంచ జాతకర్మ చకార సః ॥ ౨౭॥
 ఉప్రప్రసాదనేత్యేవం నామ చక్రే తతోఽస్య హ ।

తుతోష పుత్రం దృష్ట్వైవ నానాలజకారసంయుతమ్ ॥ ౨౮ ॥

అతిప్రీతిమతీ కీర్తిరభవత్ పుత్రదర్శనాత్ ।

ప్రభా చ దుఃఖితా పుత్రం సపత్న్యో వీక్ష్య సున్దరమ్ ॥ ౨౯ ॥

ఏష ఏవ భవేద్ రాజా జ్యేష్ఠపుత్రోఽయమిత్యత ।

దధ్యోదనం తు సవిషం కీర్తిపుత్రాయ సా దదౌ ॥ ౩౦ ॥

స తు విష్ణులతాం యాతో వివృత్తనయనః క్షణాత్ ।

ప్రభైవ చ మహాశబ్దం కృత్వాఽరోదీద్ భృశాతురా ॥ ౩౧ ॥

తస్య శబ్దం సమాకర్ణ్య కీర్తిస్తమగమత్ తదా ।

తముదంతం సా పతయే న్యవేదయత సాదరమ్ ॥ ౩౨ ॥

భిషజ్ఞోఽపి దదుస్తస్మా జ్ఞేషధాని నృపాజ్ఞయా ।

పరీక్ష్య విషబాధాం తే తస్మై రాజ్ఞే న్యవేదయన్ ॥ ౩౩ ॥

న గుణాయ భవంతి స్మ నానామస్త్రాషధాని చ ।

పుభాతు ధిక్కుతా భర్తా నిరస్తా దూరతో గృహాత్ ॥ ౩౪ ॥

కీర్తిస్తం బాలకం గృహ్య సఖీభిః కాననం యయౌ ।

నగరాద్ యోజనం యాతి తావద్ బాలో మమార సః ॥ ౩౫ ॥

అజ్ఞే కృత్వా తు తం బాలం రురోద శోకవిష్టలా ।

మూర్ఛితా పతితా భూమౌ లతేవ వాయునేరితా ॥ ౩౬ ॥

మృతాలంకరణా ధ్వస్తకంకణా మస్తకాఞ్చలా ।

క్షణేన కిఞ్చదాశ్వస్తా సస్మార ద్విరదాననమ్ ॥ ౩౭ ॥

ఉత్పతేః స్మరతీ బాలచేష్టితం నిఘ్నతీ స్వహృత్ ।

దైవాత్ తేనైవ మార్గేణ ప్రయయా మునిసత్తమః ॥ ౩౮ ॥

నామ్నా గృత్యమదః సాధుః సాక్షాత్సూర్య ఇవాపరః ।

గణేశభక్తప్రవరస్తపసాం పరమో నిధిః ॥ ౩౯ ॥

స తస్మా కరుణావిష్టః సా కీర్తిః ప్రణనామతమ్ ।

ఉవాచ శ్వసతీ సా తం గణనాథప్రసాదజః ॥ ౪౦ ॥

అయం బాలో మమ మృతో జీవయైనం తపో బలాత్ ।

క్షిప్రప్రసాదన ఇతి నామ దేవాజ్ఞయా కృతమ్ ॥ ౪౧ ॥

సపత్న్యో దుష్టభావేన విషమస్మై సమర్పితమ్ ।
 తతోఽనేన సమప్రాపి మునే మరణమీదృశమ్ ॥ ౪౨॥
 న సతాం దర్శనం వ్యర్థమితి యాచే తపోధన ।
 శరణాగతసన్త్యాగం నేహన్తే సాధవో జనాః ॥ ౩౩॥
 ఇతి తస్యో వచః శ్రుత్వా ముహూర్తం ధ్యానతత్పరః ।
 అభవన్మునిశార్దూలస్తతో గృత్సమదోఽబ్రవీత్ ॥ ౪౪॥
 శృణు దేవి ప్రవక్ష్యేఽహముపాయం పుత్రజీవనే ।
 అజ్ఞానతః శమీపత్రైస్త్యయాఽపూజి వినాయకః ॥ ౪౫॥
 తత్పుణ్యమస్య హస్తే త్వమర్చయస్వ మమాజ్ఞాయా ।
 తత్పుసాదాదాశు సుత ఉత్థాస్యతి తవాధునా ॥ ౪౬॥
 సా తు తద్వచనస్యాన్తే కీర్తిహర్షసమన్వితా ।
 దదౌ తస్మై శమీపూజాసమ్భవం పుణ్యముత్కటమ్ ॥ ౪౭॥
 ఉత్తస్థా సుకుమారోఽస్యో అమృతేనోషితో యథా ।
 సా తు హర్షాన్మునేః పాదౌ వవన్దే శిరసా పునః ॥ ౪౮॥
 ఉవాచ తం మునిం జ్ఞాతం కథం శమ్యా ప్రపూజనమ్ ।
 మహిమానం వద మునే శమీపూజనసమ్భవమ్ ॥ ౪౯॥
 యేన సజ్జీవితో బాలో ముక్తశ్చ యమకింకరైః ।
 జ్ఞాత్వా తం చ కరిష్యామి నిత్యం శమ్యాః ప్రపూజనమ్ ॥ ౫౦॥
 యేన వై బహుధా క్రూరా యమదూతా దురాసదాః ।
 నిరస్తా గణనాథస్య దూతైర్బహు రణాజరే ॥ ౫౧॥
 జీవయిత్వా శిశుం మే తే గతా ధామ గజాననమ్ ।
 యేన పుణ్యేన బాలో మే విషం త్యక్త్వా సుఖీ పునః ॥ ౫౨॥
 సజ్జీవన్ముత్థితః శీఘ్రం సుప్రోత్థిత ఇవాపరః ।
 అతోఽహం పరిపృచ్ఛామి మహిమానం శమీభవమ్ ॥ ౫౩॥
 క ఉవాచ ।
 ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా ప్రోచే గృత్సమదస్తు తామ్ ।
 గృత్సమద ఉవాచ ।

ఉచ్చారితే నామ్ని యస్యాః కోటిపాతకనాశనమ్ ॥ ౫౪॥

మహిమానం హి కస్తస్యాః సాకలేష్వన వదేద్ భువి ।

సజ్జేషేణ తు వక్ష్యామి మహిమానం యథామతి ॥ ౫౫॥

వ్రతదానతపోభిశ్చ నానాతీర్థ౭నిషేవణైః ।

పఞ్చాగ్నిసాధనైరపు నివాన్తైర్హిమకాలికైః ॥ ౫౬॥

న తత్ఫలమవాప్నోతి యత్ స్యాచ్ఛమ్యా ప్రపూజనే ।

ప్రాతఃకాలే త్రిసన్ధ్యం వా శమీం నిత్యం స్మరేత్ తు యః ॥ ౫౭॥

వన్దయేదర్చయేద్ వాపి భక్తిభావసమన్వితః ।

ధ్యాత్వా గణాననం దేవం తస్య తుష్టో వినాయకః ॥ ౫౮॥

దదాతి వాఙ్మృతానర్థానస్తే మోక్షం న సంశయః ।

అత్రాప్యదాహరన్తిమమితిహాసం పురాతనమ్ ॥ ౫౯॥

నారదస్య చ సంవాదం శక్రస్య చ మహాత్మనః ॥ ౬౦॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే బాలసజ్జీవనం నామ త్రయస్త్రింశోఽధ్యాయః ॥ 33॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కః - ౫౫౭౫ + ౬౦ = ౫౬౩౫

౨.౦౩౪ బాలచరితే చతుస్త్రింశోఽధ్యాయః

కీర్తిరువాచ ।

బ్రూహి బ్రహ్మన్నశేషేణ సంవాదం నారదేన్ద్రజమ్ ।

శ్రుత్వా తం సంశయం త్యక్త్వా తృప్తాః స్యామమృతాదివ ॥ ౧॥

క ఉవాచ ।

ఇతి తస్యా వచః శ్రుత్వా వక్తుం సముపచక్రమ్ ।

స మునిరితిహాసం తం సంవాదం నారదేన్ద్రజమ్ ॥ ౨॥

మునిరువాచ ।

కదాచిత్ పర్యటన్ సుఖ నారదో దివ్యదర్శనః ।

యదృచ్ఛయా గతః శక్రం త్రిలోకీభ్రమణేరతః ॥ 3॥

శక్రస్తం పరిపూజ్యైవ పప్రచ్ఛౌరవచేష్టితమ్ ।

యదాహ నారదో ధీమాన్తచ్ఛృణుష్వ మహామునే ॥ ౪॥

నారద ఉవాచ ।

దేశే మాలవసంజ్ఞాత భౌరవో నామ వై ద్విజః ।

వేదవేదాఙ్గవిత్ సాక్షాద్భానురస్తం వినా యథా ॥ ౫॥

శక్తో యో మనసా స్రష్టుం పాతుం హర్తుం చరాచరమ్ ।

ధర్మపత్నిరతో నిత్యం సమతోష్ఠాశ్మకాఞ్చనః ॥ ౬॥

మేధావీ తపసా శ్రేష్ఠో జాతవేదా ఇవాపరః ।

సుమేధా నామ తస్యాసీత్ పత్ని పరమధార్మికా ॥ ౭॥

లావణ్యలహరీ కాంతా నానాలక్ష్మరశోభనా ।

రూపేణ నిరితరతిర్ధిక్చృతాప్సరసోగణాః ॥ ౮॥

పతిశుశ్రూషణరతా లాలితా పరమాదరాత్ ।

తయోఃసమభవత్ కన్యా సౌఽపి తాభ్యాం సులాలితా ॥ ౯॥

నామాస్యాశ్చక్రతురుభౌ శమీకేతి నిజేచ్ఛయా ।

యద్ యద్ ప్రార్థయతే సా తద్ తాం దదాతి పితా విభుః ॥ ౧౦॥

సా తు కన్యా రూపవతీ సజ్జాతా సప్తవార్షికీ ।

తదర్థం చింతయామాస వరార్థమౌరవో గతః ॥ ౧౧॥

ధౌమ్యపుత్రం స శుశ్రావ వేదశాస్త్రాఙ్గపారగమ్ ।

శౌనకస్య మునేః శిష్యం తేజోరాశిం పరం మునిమ్ ॥ ౧౨॥

గురువాక్యరతం దాంతం గురుశుశ్రూషకం పరమ్ ।

మన్దారనామకం శాంతం సమాహూయం శుభే దినే ॥ ౧౩॥

తాం దదౌ గృహ్యవిధినా పారిబర్హం దదౌ బహు ।

జాతే వివాహే మన్దారో యయా స్వస్యాశ్రమం ప్రతి ॥ ౧౪॥

యావనస్థాం తు తాం జ్ఞాత్వా శమీకాం పునరాయయా ।

మన్దారో మానితః సమ్యగ్గౌరవేణ సుపూజితః ॥ ౧౫॥

సమ్భాజ్య సుముహూర్తేన దత్త్వా వస్త్రాది కాఞ్చనమ్ ।

ప్రాస్తాపయదుభౌ విప్రో జామాతరమథాబ్రవీత్ ॥ ౧౬॥

ఇయం సుతా మమ బ్రహ్మన్ దత్తా తుభ్యం విధానతః ।

పాలయస్వ బహున్నేహోదద్యయావన్మయా యథా ॥ ౧౭॥

ప్రణీపత్యాథ శ్వశుర ఓమితుక్త్వా జగామ సః ।

స్వమాశ్రమపదం ప్రాప్య చిక్రిడ నిజభార్యయా ॥ ౧౮॥

కదాచిద్ ఋషిముఖ్యోఽసౌ భ్రుశుణ్ణీ తస్య చాశ్రమమ్ ।
మన్దారస్య సమాయాతో ద్వీరదాననభక్తిమాన్ ॥ ౧౯॥

రుష్టోఽసావనలః సాక్షాత్ తుష్టశ్చేదీశ్వరోపమః ।
తపసా నిర్గతా శుణ్ణా భ్రుశుణ్ణీతి చ సోఽభవత్ ॥ ౨౦॥

స్థూలోదరో బృహత్కాయో నానాలజ్కారమణ్ణితః ।
దదర్శతురుభౌ తం తౌ మన్దారః శమికా తదా ॥ ౨౧॥

విరూపమివ తన్మృష్ట్యా జహసతుర్ముదా తదా ।
సోఽపమానభయాత్ త్రస్తశ్చుకోపారుణలోచనః ॥ ౨౨॥

ఉవాచ తం మన్దమతే న జానాసి మదోద్ధతః ।
అహసీద్ వివృర్దైదన్తైః పత్న్యైః సహ యతస్తు మామ్ ॥ ౨౩॥

అతో యాతం వృక్షయోనౌ సర్వప్రాణివివజితౌ ।
క ఉవాచ ।

శాపం శ్రుత్వాఽతికఠినం సన్తప్తౌ తౌ బభూవతుః ॥ ౨౪॥

ప్రణమ్య ప్రోచతుర్విప్రముచ్ఛాపం వక్తుమర్హసి ।
తతః ఊచే భ్రుశుణ్ణీ స జానన్ కరుణయా యుతః ॥ ౨౫॥

శుణ్ణాం దృష్ట్వా కృతం హాస్యం యువాభ్యాం మూఢభావతః ।
శుణ్ణావాన్ దేవదేవోఽసౌ సప్రసన్నో భవేద్యదా ॥ ౨౬॥

తదా యువాం నిజం రూపం ప్రాప్యేథే నాత్ర సంశయః ।
ఏవముక్త్వా గతో యావన్మునిరాశ్రమమణ్డలమ్ ॥ ౨౭॥

తావత్తై వృక్షతాం యాతౌ త్యక్త్వా దేహౌ తు మానుషో ।
మన్దారతాం చ మన్దారో బ్రాహ్మణః ప్రాప తత్క్షణాత్ ॥ ౨౮॥

శమికా శమితాం ప్రాప్తౌ సర్వతః కణ్ఠకైర్వృతా ।
ఉభౌ వృక్షౌ ప్రాణిమాత్రైర్వరితౌ మునివాక్యతః ॥ ౨౯॥

అనాగతో తు తౌ జ్ఞాత్వా శౌనకశ్చిన్తయాన్వితః ।
మాసమాత్రే గతే నైవ యాతి కస్మాన్మహాబలః ॥ ౩౦॥

మన్దారో యామి తం దృష్టుం శిష్యా యాస్తుమయా సహ ।
శీఘ్రమౌరవమాగమ్య పప్రచ్ఛ శనకైరిదమ్ ॥ ౩౧॥

ఆనేతుం శమికాం ప్రాప్తో మన్దారః క్వాప్తి తద్వద ।

భౌరవ ఉవాచ ।

మయాఽప్రేషితదైవాశు దత్త్వా కన్యాం తయా సహ ॥ ౩౨॥

నాగతశ్వేత్వాశ్రమం స న జానే క్వ గతో హ్యసౌ ।

చిన్తయామాసురథ తే భౌరవః శౌనకాదయః ॥ ౩౩॥

కిముభౌ భక్షితౌ మార్గే వృకవ్యాఘ్రతరక్షభిః ।

అథవా నిహతౌ చోర్ధైర్దష్టావాశివిషేణ వా ॥ ౩౪॥

తతస్తే త్వరితా జగ్ముస్తదుదన్తబుభుత్సయా ।

క్వచిత్ క్వచిజ్జనా ఊచుర్మాసమాత్రమితో గతౌ ॥ ౩౫॥

తతోఽరణ్యే పదే దృష్టే స్త్రీపుంసోశ్చారురూపిణీ ।

అనూపే తే తయోర్ఘాత్వా స్నాత్వా ధ్యాత్వా విలోకయన్ ॥ ౩౬॥

జ్ఞాత్వా భ్రుశుణ్డినా శప్తాపుపహసరుషావశాత్ ।

వృక్షతాం గమితౌ సర్వపక్షికిటవివర్జితౌ ॥ ౩౭॥

మన్దారతాం తు మన్దారః శమికా శమితామపి ।

శోచాతే తావుభౌ విప్రౌ భౌరవః శౌనకోఽపి చ ॥ ౩౮॥

ధౌమ్యపుత్రః సాధురయమధ్యే తు సముపాగతః ।

అధీతవిద్యః స కథం గమితో ద్రుమతాం బలాత్ ॥ ౩౯॥

పితా శ్రుత్వా త్యజేత్ప్రాణాన్ పృష్టః కిం వా వదామి తమ్ ।

భౌరవోఽపి శుశోచైనాం శమికాం నిజకన్యకామ్ ॥ ౪౦॥

క ఉవాచ ।

తావుభౌ పరిచిన్వైవం న భేదో భక్తదేవయోః ।

గణేశం పరిరాద్వైవం మోచయావ ఇమావఘాత్ ॥ ౪౧॥

జతేన్ద్రియావూర్ధ్వదృష్టి నిరాహారౌ దృఢవ్రతో ।

ఏకాఙ్గష్ఠస్థితావుర్వాం తోషయామాసతుర్ముదా ॥ ౪౨॥

తతస్తౌ కృపయావిప్రౌ తేపాతే పరమం తపః ।

షడక్షరేణ మన్త్రేణ దేవదేవం వినాయకమ్ ॥ ౪౩॥

ఏవం ద్వాదశవర్షాణి చేరతుస్తప ఉత్తమమ్ ।

భౌరవః కన్యకార్థం చ శిష్యాార్థం శౌనకోఽపి చ ॥ ౪౪ ॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే బాలచరితే భ్రుశుణ్డిశాపవర్ణనం నామ చతుస్త్రింశోఽధ్యాయః
॥ ౩౪ ॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౫౬౩౫ + ౪౪ = ౫౬౭౯

౨.౦౩౫ బాలచరితే శమీమన్దారప్రశంసానామ పచత్రింశోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

తతస్తుష్టః పాశపాణిర్దృష్ట్యా క్లేశం తథా తయోః ।

ఆవిరాసీన్మహాతేజా దశబాహుర్విదానాయకః ॥ ౧ ॥

కీరీటం కుణ్డలే మాలామజ్గదే కటిసూత్రకమ్ ।

బిభ్రత్ సర్వోపవీతం చ సింహారూఢోఽగ్నిసన్నిభః ॥ ౨ ॥

పశ్యతః స్మ పరాం మూర్తిం కోటిసూర్యసమప్రభామ్ ।

తుష్టవతురుభౌ దేవం నత్వా బద్ధాజ్ఞులీ ఉభౌ ॥ ౩ ॥

తావుచతుః ।

విశ్వస్య బీజం పరమస్య పాతా నానావిధానస్తకరః స్వకానామ్ ।

నిజార్చనేనాదృతచేతసాం త్వం విఘ్నప్రహర్తా గురుకార్యకర్తా ॥ ౪ ॥

పరాత్పరస్త్యం పరమార్థభూతో వేదాంతవేద్యో హృదయాతిగోపీ (హృదయేతిగుప్తః) ।

సర్వశ్రుతీనాం చ న గోచరోఽసి నమావ ఇత్థం నిజదైవతం త్వామ్ ॥ ౫ ॥

న పద్మయోనిర్న హరో హరిశ్చ హరిః షడాస్యో న సహస్రమూర్ధా ।

మాయావినస్తే న విదుః స్వరూపం కథం న శక్యం పరినిశ్చితుం తత్ ॥ ౬ ॥

తవానుకమ్పా మహతీ యదా స్యాద్ విభుజ్ఞాతః కర్మ శుభాశుభం స్వమ్ ।

కాయేన వాచా మనసా నమే త్వాం జీవంశ్చ ముక్తో నర ఉచ్యతే సః ॥ ౭ ॥

త్వం భావతుష్టో విదధాసి కామాన్ నానావిధాకారతయాఽఖిలానామ్ ।

సంస్పృత్యకూపారవిముక్తహేతురతో విభుం త్వాం శరణం ప్రపద్యే ॥ ౮ ॥

గణేశ ఉవాచ ।

తుష్టోఽహం పరయా భక్త్యా తపసా పరమేణ చ ।

అనయా పరయా స్తుత్యా బ్రాహ్మణౌ వృణుతం వరాన్ ॥ ౯ ॥

కుజన్మనాశకమిదం మమ స్తోత్రం పఠేత్తు యః ।

త్రిసంస్యం చ త్రివారం చ సర్వాన్కామానవాప్నుయాత్ ॥ ౧౦॥

షణ్మాసాజ్ఞాయతే విద్యా లక్ష్మీర్నిత్యజపాదపి ।

పంచవారజపాన్మర్త్య ఆయురారోగ్యమాప్నుయాత్ ॥ ౧౧॥

క ఉవాచ ।

శ్రుత్వా గణేశవాక్యం తావూచతుః పరమాదృతౌ ।

ఔరవస్య సుతో దేవ శమికా నామతః శుభా ॥ ౧౨॥

మన్దారాయ సుతా దత్తా వేదశాస్త్రార్థదర్శినే ।

శౌనకస్య చ శిష్యాయ ధౌమ్యపుత్రాయ ధీమతే ॥ ౧౩॥

ఉభౌ ప్రహసితౌ మోహాద్ దృష్ట్వా మార్గే భ్రుశుణ్డినమ్ ।

స చ మత్వా నిజావజ్ఞాం శశాప పరయా రుషా ॥ ౧౪॥

తచ్ఛాపాదప్రక్షతాం యాతౌ మన్దారః శమికాఽపి సా ।

తయోశ్చ మాతాపితరో శోచంతౌ భృశదుఃఖితౌ ॥ ౧౫॥

ఆవాం చ క్లేశితౌ దేవ సర్వేషాం నః ప్రియం కురు ।

ఏతయోః కుజతాం దూరీకురు శీఘ్రం గజానన ॥ ౧౬॥

గజానన ఉవాచ ।

అసమ్భావి వరం దాస్యే కథం విప్రౌ కథం వృథా ।

కరిష్యే భక్తవచనం తస్మాత్తుష్టో బ్రువే వరమ్ ॥ ౧౭॥

అద్యప్రభృతి మన్దారమూలే స్థాస్యామి నిశ్చలః ।

మృత్యులోకే స్వర్గలోకే మాన్యోఽయం చ భవిష్యతి ॥ ౧౮॥

మన్దారమూలైర్మే మూర్తిం కృత్వా యః పూజయేన్నరః ।

శమీపత్రైశ్చ దూర్వాభిస్త్రితయం దుర్లభం భువి ॥ ౧౯॥

యతః శమీమధిస్థాయ సర్వదాఽహం స్థిరో మునీ ।

అయమేవ వరో దత్తో వృక్షయోరతిదుర్లభః ॥ ౨౦॥

భవద్వాక్యానురోధేన న భ్రుశుణ్డివచోఽన్యథా ।

దూర్వాభావేఽథ మన్దారో ద్వయాభావే శమీ మతా ॥ ౨౧॥

ఉభయో సా ఫలం దద్యానాత్ర కార్యా విచారణా ।

నానాయజ్ఞైర్న తత్పుణ్యం నానాతీర్థవత్తైరపి ॥ ౨౨॥

దానైశ్చ నియమైశ్చైవ పుణ్యం తత్ప్రాప్నుయాన్నరః ।
యత్స్యాన్మమ శమిపత్రైః పూజనేన ద్విజోత్తమా ॥ ౨౩॥

నాహం ప్రీయే ధనకనకచయైర్నాన్నదానైర్న
వస్త్రైర్నానాపుష్పైర్న చ మణిగణైర్నైవ ముక్తాఫలైశ్చ ।
యద్వచ్చమ్యా దలనిచయకృతైః పూజనైర్బ్రాహ్మణానాం
మన్దారాణాం కుసుమనిచయైః సర్వకాలం మునీన్ద్రైః ॥ ౨౪॥

యః శమీం ప్రాతరుత్థాయ పశ్యేద్ వస్తేచ్చ పూజయేత్ ।
స సజ్కష్టం చ రోగం చ న విఘ్నం న చ బన్ధనమ్ ॥ ౨౫॥

ప్రాప్నోతి మత్ప్రసాదేన దారాన్పుత్రధనాని చ ।
పశూనన్యాంశ్చ కామాంశ్చ ముక్తిమస్తే మదాశ్రయామ్ ॥ ౨౬॥

ఇదమేవ ఫలం ప్రోక్తం మన్దారైరపి పూజనే ।
మన్దారమూర్తిపూజాభిరహం గృహగతోఽభవమ్ ॥ ౨౭॥

నాలక్ష్మీర్న చ విఘ్నాని నాపమృత్యుర్న చ జ్వరః ।
నాగ్నిచోరభయం తత్ర కదాచిదపి జాయతే ॥ ౨౮॥

వేదవేదాఙ్గవిద్విప్రః క్షత్రియో విజయీ భవేత్ ।
వైశ్యస్తు వృద్ధిప్రాప్నోతి శూద్రః సద్గతిమాప్నుయాత్ ॥ ౨౯॥

క ఉవాచ ।

ఏవముక్త్యా స్థితో దేవో మూలే మన్దారకే తదా ।
శమీమూలేఽపి తస్థౌ స దేవదేవో వినాయకః ॥ ౩౦॥

ఔరవోఽపి సపన్నీకస్తపస్తప్తం స్థిరోఽభవత్ ।
తస్య మూలే తపస్తప్త్యా త్యక్త్యా దేహం దివం గతః ॥ ౩౧॥

శమీగర్భగతో దుఃఖాదౌరవో దృఢోగతః ।
శమీగర్భ ఇతి ఖ్యాతో జాతోఽసౌ హవ్యభుక్తతః ॥ ౩౨॥

అత ఏవ శమీకాష్టం మథ్నస్తీహోగ్నిహోత్రిణః ।
శౌనకోఽపి వచః శ్రుత్వా గజాననసమీరితమ్ ॥ ౩౩॥

కృత్వా మన్దారమూలస్య మూర్తిం చారుగజాననీమ్ ।
మన్దారైశ్చ శమిపత్రైర్దూర్వాభిశ్చార్చయన్ముదా ॥ ౩౪॥

దదౌ వరాన్ శౌనకాయ పరితుష్టో గజాననః ।

తతః స్వమాశ్రమం యాతః సర్వదాఽపుపూజచ్ఛ తమ్ ॥ ౩౫॥

గృత్సమద ఉవాచ ।

తదారభ్య శమీ తస్య గణేశస్య ప్రియాఽభవత్ ।

ఇతి తే సర్వమాఖ్యాతం పునశ్చ కథయామి తే ॥ ౩౬॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే బాలచరితే శమీమన్దారప్రశంసానామ పంచత్రింశోఽధ్యాయః ॥ ౩౫॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౫౬౭౯ + ౩౬ = ౫౭౧౫

౨.౦౩౬ బాలచరితే షట్త్రింశత్తమోఽధ్యాయః

గృత్సమదువాచ ।

సహయూద్రిపర్వతే దేవో న్యవనద్ గిరిజాయుతః ।

స్వగణైర్మునిభిర్ముక్తః పుణ్యక్షేత్రే మహాబలే ॥ ౧॥

దిదృక్షుః ప్రయయా తత్ర బ్రహ్మ లోకపితామహః ।

పత్నిద్వయసమాయుక్తో దేవగన్ధర్వకిన్నరైః ॥ ౨॥

దృష్టవా తు శక్కరం పూజ్య స్వాభిప్రాయం న్యవేదయత్ ।

ఆకారయామాస తదా పరమర్షీన్ సదాశివః ॥ ౩॥

జమదగ్నిం వసిష్ఠం చ మార్కణ్డేయం చ నారదమ్ ।

కపిలం పులహం కణ్వం విశ్వామిత్రం త్రితం ద్వితమ్ ॥ ౪॥

త ఆయయుః శివాహూతా అన్యే సర్వే దిదృక్షవః ।

ఉషఃకాలే ముహూర్తం తే నిష్కాన్య ప్రారభన్ మఖమ్ ॥ ౫॥

త్వరావంతోఽథ విస్మృత్య పూజాం వైనాయకీం శుభామ్ ।

సావిత్రిం గృహకార్యేషు సక్తాం త్యక్త్వా మునీశ్వరాః ॥ ౬॥

గాయత్రీముపవేత్సైవ పుణ్యాహవాచనం చ తే ।

కారయత్వాఽభ్యుదయికం మాతపూజనపూర్వకమ్ ॥ ౭॥

అస్థాపయన్నగ్నికుణ్డే యావద్ వైశ్వానరం చ తే ।

సావిత్రి తావదాయాతారమృణం దృష్ట్వా రుషాన్వితా ॥ ౮॥

ఉవాచ క్రోధరక్తా సా వీక్ష్య సర్వాన్ సభాసదః ।

సావిత్ర్యువాచ ।

మామనాదృత్య యాగోఽయం సమారభో న సేత్యతి ॥ ౯ ॥

ఋషిరువాచ ।

ముఞ్చస్త్రీ ముఖతో జ్వాలా దగ్ధకామా చరాచరమ్ ।

శశాప సా దేవమునీన్ జడా యూయం భవిష్యథ ॥ ౧౦ ॥

నియుక్త్వాఽనధికారాం తాం గాయత్రీం సర్వ ఏవ యత్ ।

తతో దేవాః ప్రణమ్యోచ్చైః ప్రార్థయామాసురుత్సుకాః ॥ ౧౧ ॥

సావిత్రీం సర్వజనసీ డలయోరైక్యతః శుభే ।

జలరూపా భవిష్యామో నదీనదస్వరూపిణః ॥ ౧౨ ॥

తథేత్సుక్తే తయా దేవ్యా నదీరూపత్వమాగతాః ।

వేణ్యా నామ్నా మహేశోఽభూత్కృష్ణః కృష్ణాఽభవన్నదీ ॥ ౧౩ ॥

తత్తన్నామ్నా బభూవుస్తే సరితః సర్వదేవతాః ।

యత్ర పూర్వం విఘ్నరాజో నార్ఘ్యే జ్ఞానదుర్భలైః ॥ ౧౪ ॥

తత్ర విఘ్నా భవన్త్యేవం శక్కరస్య యథా పురా ।

పురత్రయవధే జాతా విఘ్నస్తస్యాప్రపూజనాత్ ॥ ౧౫ ॥

బ్రహ్మ చింతాం పరాం ప్రాప మఖవిఘ్న ఉపస్థితే ।

మన్నిమిత్తం సురాః సర్వే ధునీరూపముపాగతాః ॥ ౧౬ ॥

విమానం సర్వలోకేషు గమితః కేన కర్మణా ।

సంక్కల్పబాధశ్వ కథమద్య ప్రాప్తో దురత్యయః ॥ ౧౭ ॥

విఘ్నహర్తా జగన్నాథో న స్మృతో న చ వాఽర్చితః ।

సర్వేషాం వైవ దేవానాం యతో మోహః సమావిశత్ ॥ ౧౮ ॥

తం ప్రసన్నం కరిష్యామి తతో యజ్ఞో భవిష్యతి ।

ఏవం యావచ్చింతయతే బ్రహ్మ తావత్సురాఙ్గానాః ॥ ౧౯ ॥

దేవాన్ వై తాదృశాన్ జ్ఞాత్వా సమీయుర్బ్రహ్మణోఽన్తికమ్ ।

పులోమజా చ గిరిజా ఛాయాఽపి కమలాఽపి చ ॥ ౨౦ ॥

అన్యా అపి సమూచస్తం సర్వాస్తాః కమలాననమ్ ।

కథం యజ్ఞః సమారమ్భి మాన్యా నో మానితా కథమ్ ॥ ౨౧ ॥

నాపూజి చ కథం విఘ్నహర్తా పూర్వం గజాననః ।

త్వయి విస్మరణం వైవ న వాఽస్మారి సురైః కథమ్ ॥ ౨౨ ॥

కిమస్మాభిరనుష్ఠేయం దేవైర్వా జలరూపిభిః ।
 కం యామ శరణం దేవ త్వద్భుతే కమలోద్భవ ॥ ౨౩॥
 ఇతి తాసాం వచః శ్రుత్వా మా భయం కురుతేతి కః ।
 తా ఉవాచ యజిష్యేహం యథా సర్వం భవేచ్ఛుభమ్ ॥ ౨౪॥
 కిమసాధ్యం హి భక్తానాం సుప్రసన్నే గజాననే ।
 సర్వాః కురుధ్వం తద్భక్తిం స వః సర్వప్రియం చరేత్ ॥ ౨౫॥
 ప్రసాదయిష్యేహమపి జగదీశం వినాయకమ్ ।
 అనాదీనిధనం దేవం సర్వకారణకారణమ్ ॥ ౨౬॥
 ఇత్యుక్తాస్తా గతా దూరం దేశం కర్ణాటకం శుభమ్ ।
 మన్దారమూలం విఘ్నేశం స్థిత్యా ధ్యాతుం తదీరితాః ॥ ౨౭॥
 రామేణ స్థాపితం పూర్వం వక్రతుణ్డేతి నామతః ।
 యద్వరైర్విజయీ రామో హత్వా రాక్షసపుంజవాన్ ॥ ౨౮॥
 దశాననం చ విఖ్యాతం యయౌ పత్న్య నిజం పదమ్ ।
 తేపుస్తత్ర తపో ఘోరం సర్వాస్తాః సురయోషితః ॥ ౨౯॥
 కాచిన్నామజపం చక్రే కాచిన్మన్తజపం తథా ।
 కాచిత్పద్మాసనం తస్థా ధ్యాయస్తీ పరమేశ్వరమ్ ॥ ౩౦॥
 కాచిద్ వీరాసనగతా నిరాహారా తథాపరా ।
 సమ్మార్జయస్తీ ద్వారాణి చత్వరాణి గృహాణి చ ॥ ౩౧॥
 ప్రదక్షిణానమస్కారైః కుర్వన్తీ భక్తిముత్తమామ్ ।
 కాచిదేకాఙ్గష్టగతా తస్థా ధ్యాత్వా వినాయకమ్ ॥ ౩౨॥
 కాచిన్నిమీల్య నయనే స్తోత్రాణ్యేవాపరత్రదా ।
 బహుకాలే వ్యతిక్రాన్తే న తుతోష వినాయకః ॥ ౩౩॥
 తదా చింతాం పరాం జగ్ముః కిం కుర్మ ఇతి విష్టలాః ।
 తతః సుమనసాం భారాన్ దూర్వాభారాన్స్తథాపరాః ॥ ౩౪॥
 సమర్ప్య పుపుజరైవం ధూపదీపాన్నకాఞ్చనైః ।
 మన్దారపుష్పైర్న్యాశ్చ శమీపతత్రైరథాపరాః ॥ ౩౫॥
 నభోవాణీం తతః శ్రుత్వా శమీపత్రం వినా విభుః ।

న సస్తుష్యేదితి తదా సర్వా ఏవ శమీదతైః ॥ ౩౬ ॥

పుపూజః పరయా భక్త్యా దేవదేవం గజాననమ్ ।
తతఃపరమకారుణ్యాత్సుప్రసన్నః శమీదతైః ॥ ౩౭ ॥

ఆవిరాసీత్పురస్తాసాం లసచ్ఛారుచతుర్భుజః ।
కిరీటకేయూరధరో హారకుంజలమణితః ॥ ౩౮ ॥

లమ్బకర్ణో లసద్గర్జ్ఞో విషాణద్వయమణ్డతః ।
సిద్ధిబుద్ధియుతశ్చాఖువాహనః పీతవస్త్రవాన్ ॥ ౩౯ ॥

సర్వాస్తా దదృశుర్దేవం కోటిసూర్యసమప్రభమ్ ।
నిమీల్య నయనే నేముర్దణ్ణవత్ పృథివీతలే ॥ ౪౦ ॥

తుష్టపుస్తాః కరపుటం కృత్వా సౌమ్య మహావ్రతమ్ ।
అతిప్రసన్నవదనాః పరమానందనిర్భరాః ॥ ౪౧ ॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే బాలచరితే శమీపత్రార్పణప్రసన్నేన వినాయకేన దేవాజ్ఞాభ్యః
స్వరూపదర్శనం నామ షట్త్రింశత్తమోఽధ్యాయః ॥ ౩౬ ॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౫౭౧౫ + ౪౧ = ౫౭౫౬

౨.౦౩౭ బాలచరితే శమీమన్దారమాహాత్మ్యం నామ సప్తత్రింశోఽధ్యాయః

కీర్తిరువాచ ।

కథం స్తుతిః కృతా తాభిస్తాం మే వద మహామునే ।

మునిరువాచ ।

శ్రూయతాం సా స్తుతిః కీర్తే శృణుష్వావహితా చ తామ్ ॥ ౧ ॥

తా ఊచుః ।

నమస్తే సర్వరూపాయ సర్వాన్తర్యామిణే నమః ।

నమః సర్వకృతే తుభ్యం సర్వదాత్రే కృపాలవే ॥ ౨ ॥

నమః సర్వ వినాశాయ నమస్తేనన్తశక్తయే ।

నమః సర్వప్రబోధాయ సర్వపాత్రేఽఖిలాదయే ॥ ౩ ॥

పరబ్రహ్మస్వరూపాయ నిర్గుణాయ నమో నమః ।

విదానన్దస్వరూపాయ వేదానామప్యగోచర ॥ ౪ ॥

మాయాశ్రయాయామేయాయ గుణాతీతాయ తే నమః ।

సత్యాసత్యరూపాయ గుణావిష్ణోభకారిణే ॥ ౫॥

శరణాగతపాలాయ దైత్యదానవభేదినే ।

నమో నానావతారాయ విశ్వరక్షణతత్పర ॥ ౬॥

అనేకాయుధహస్తాయ సర్వశత్రునిబర్హణ ।

అనేకవరదాత్రే తే భక్తాన్నా హితకారక ॥ ౭॥

క ఉవాచ ।

ఏవం స్తుత్వా పునర్నత్వా యాచంతి స్మ వరాన్ బహూన్ ।

దేవానాం జలరూపాణాం స్వరూపాణి ప్రయచ్ఛ భోః ॥ ౮॥

నాస్మృతిః సర్వదా తే స్యాత్తథా కర్తుమిహార్హసి ।

గణేశ ఉవాచ ।

దదామి వాఞ్ఛితం వోఽహమనుష్ఠానవశీకృతః ॥ ౯॥

స్తుత్వాఽనయాశు సస్తుష్టస్తథాఽస్తు వచనం తు వః ।

సావిత్త్ర్యా వచనాజ్ఞాతా జలభూతాఃసురాః శుభాః ॥ ౧౦॥

తద్వాక్యమన్యథా కర్తుం న హి శక్తః పితామహాః ।

నిజం స్వరూపం యాస్యన్తి స్థిత్యాంశేన తథావిధాన్ ॥ ౧౧॥

స్వాధికారాన్ ప్రపత్స్యన్తే నాన్యథా భాషితం మమ ।

శమీపత్రైః పూజయన్తు యూయం దేవాస్తు మామిహ ॥ ౧౨॥

యేనార్పితం శమీపత్రం భువనం తేన చార్పితమ్ ।

సువర్ణశతభారాణాం ఫలం ప్రాప్తం న సంశయః ॥ ౧౩॥

క ఉవాచ ।

ఏవం బ్రువతి విఘ్నేశే స్వరూపధారిణః సురాః ।

స్థితా అంశాన్నదీరూపా దదృశుస్తే వినాయకమ్ ॥ ౧౪॥

తేఽపి సమృద్ధయామాసుర్నత్వా స్తుత్వా గజాననమ్ ।

క్షమాపరాధం నో దేవ బుద్ధిమోహవ్యపాశ్రయాత్ ॥ ౧౫॥

త్యక్త్యా జ్యేష్ఠాం భవన్తం చ ప్రారభామో యజిం చ తామ్ ।

దృష్టం తు తత్ఫలం సద్యః ప్రసాదాత్ తే పునర్నవాః ॥ ౧౬॥

జాతాః స్మ పరమానన్దం ప్రాప్తాః స్మ కృపయా తవ ।

ఏవముక్త్యా పుపూజాస్తే శమీపత్రైర్వినాయకమ్ ॥ ౧౭॥

సోఽపి తాన్ప్రతినన్ద్యాఽథ పిదధే విఘ్ననాశనః ।
 తతస్తే సున్దరాం మూర్తిం కృత్వా పాషాణతః శుభామ్ ॥ ౧౮॥
 చతుర్భుజాం కరికరాననాం హేరమ్భనామతః ।
 ప్రాసాదం పరమం కృత్వా స్థాపయామాసురాదరాత్ ॥ ౧౯॥
 ఊచుశ్చ సర్వలోకానాముపకారాయ తే సురాః ।
 ఇమం యః పూజయేద్భక్త్యా విద్యాధీశం సుపత్తనే ॥ ౨౦॥
 తస్య ప్రసన్నో భగవాన్ సర్వాన్కామాన్ప్రదాస్యతి ।
 వన్దనాత్స్మరణాద్వాపి నమనాన్నాత్ర సంశయః ॥ ౨౧॥
 యా తత్రాసీన్మహామూర్తిర్మన్దారతరునిర్మితా ।
 తాం గృహీత్వా యయావిన్ద్యః స్వపురం పరమర్థిమత్ ॥ ౨౨॥
 సపత్నీకః పూజయతే భక్త్యేదాసీమపి ప్రభుః ।
 సర్వే దేవాః స్వస్వపదే తతో మన్దారవృక్షజామ్ ॥ ౨౩॥
 కృత్వా మూర్తిం గణేశస్య శమీపత్తైరపూజయన్ ।
 ముదం ప్రాపుః స్వయోషిద్భిరాపుః కామాననుత్తమాన్ ॥ ౨౪॥
 బ్రహ్మ ద్వాదశవర్షాణి తపః కృత్వా మహత్తరమ్ ।
 కృత్వా ప్రసన్నం విఘ్నేశం పునర్యాగమకారయత్ ॥ ౨౫॥
 సోఽపి మన్దారజాం మూర్తిం పుపూజే పరమాదరాత్ ।
 విఘ్నరాజస్య వరదాం శమీపత్తైరనేకథా ॥ ౨౬॥
 స్వర్ణపత్తైశ్చ దూర్వాభిర్మన్దారైః కేతకైరపి ।
 శ్వేతదూర్వాఙ్కురైశ్చాపి సర్వకామఫలప్రదామ్ ॥ ౨౭॥
 గృత్సమద ఉవాచ ।
 ఏవం తే వర్ణితో మాతర్మహిమా లేశతః శుభే ।
 మన్దారస్య చ శమ్యాశ్చ శ్రవణాత్వాపనాశనః ॥ ౨౮॥
 తతఃప్రభృతి దేవస్య ప్రియాఽత్వంతం శమీ శుభా ।
 అపూజి స త్వయాఽజ్ఞానాత్తేనాసౌ పుత్ర ఉత్థితః ॥ ౨౯॥
 మన్దారస్యాపి మహిమా మయా సమ్యజ్ఞీరూపితః ।
 ఇదాసీమనుజానీహి గమిష్యే నిజమన్దిరమ్ ॥ ౩౦॥
 క ఉవాచ ।

శ్రుత్వా చ మహిమానం సా శమీమందారసమ్భవమ్ ।

ప్రణీపత్య మునిం పుత్రజీవనం విససర్జ హ ॥ ౩౦॥

శ్రుత్వేదమాఖ్యానవరం గణేశప్రీతివర్ధనమ్ ।

న స సజ్జష్టమాప్నోతి సర్వాఙ్కామాలభేన్నరః ॥ ౩౧॥

యః స్మరేత్ప్రాతరుత్థాయ శమీం మందారమేవ చ ।

గణేశం చ సదా భక్త్యా నిషాపః స సుఖీ భవేత్ ॥ ౩౨॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే బాలచరితే శమీమందారమాహాత్యం నామ సప్తత్రింశోఽధ్యాయః

॥ ౩౭॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కః - ౫౭౫౬ + ౩౩ = ౫౭౮౯

౨.౦౩౮ బాలచరితేఽష్టతత్రింశోఽధ్యాయః

కీర్తిరువాచ ।

సమ్యగుక్తం త్వయా బ్రహ్మన్ శమీమాహాత్యమాదరాత్ ।

మందారస్యాపి కథితం తేన మే తుష్యతే మనః ॥ ౧॥

జీవితశ్చ కుమారోఽయముపదిష్టః షడక్షరమ్ ।

న చోచ్చరయితుం శక్యం బాలభావాన్మునీశ్వర ॥ ౨॥

సుగమం సుప్రసాదం చ స్వరాజ్యప్రాపకం మనే ।

జప్తుం శక్యం బాలకేన మన్తమస్త్రై దిశాధునా ॥ ౩॥

మునిరువాచ ।

సమ్యగదృష్టా తవ మతిర్గజాననపదామ్బుజే ।

అతోఽహమస్య దాస్యామి నిజ మన్తం సుఖప్రదమ్ ॥ ౪॥

సర్వస్య జగతో హేతుర్నామ యచ్ఛతురక్షరమ్ ।

శుభాశుభస్య చ ద్రష్టర్ద్రష్టదైత్యహరస్య చ ॥ ౫॥

సర్వధర్మపరిత్రాతుర్దివోదాసోపకారిణః ।

ద్విజరూపధరస్యాపి వారాణస్యాం స్థితస్య హ ॥ ౬॥

విశ్వేశ్వరస్యావిముక్తప్రాప్త్యై యత్నం ప్రకుర్వతః ।

సర్వాన్తర్యామిణశ్చాపి విశ్వేశ్వరనుతస్య హ ॥ ౭॥

జగతః పాలనార్థాయ జనార్దననుతస్య చ ।

ధ్యాతస్య పూజితస్యాపి బ్రహ్మణా సృష్టిహేతవే ॥ ౮॥

అర్చితస్య శివేనాపి సర్వసంహారహేతవే ।

పురోమజాధవేనాపి పూజితస్య సుభక్తితః ॥ ౯॥

దైత్యానాం నిధనార్థాయ దేవరాజ్యసుఖాత్పయే ।

సూర్యేణ వరుణేనాపి శశినా చ యమేన చ ॥ ౧౦॥

అగ్నినా వాయునా స్వస్వగుణోత్కర్షాయ పూజితాః ।

బృహస్పత్యుశనోభ్యాం చ స్వస్వోత్కర్షాయ పూజితః ॥ ౧౧॥

శేషేణారాధితో ఘణిర్ధరాధరణహేతవే ।

గర్భర్వకిన్నరా యక్షాః సిద్ధచారణరాక్షసాః ।

ఋషయః పశవః సర్వే స్థావరా జంజమాః శుభాః ॥ ౧౨॥

ఆరాధయన్తి విశ్వేశం స్వస్వకార్యార్థసిద్ధయే ।

అపారగుణపారోఽయం ఘణిరాజోఽఖిలేశ్వరః ॥ ౧౩॥

గుణాంతం న యయుర్యస్య బ్రహ్మవిష్ణుశివాదయః ।

తస్మిన్సు పూజితే భక్త్యా శమిపత్రేణ భావతః ॥ ౧౪॥

పుత్రస్తే భవితా రాజ్యభాగీ శత్రునిబర్హణః ।

కీర్తిరువాచ ।

శ్రుతో మే మహిమా బ్రహ్మన్ ఘణిరాజాశ్రయోఽఖిలః ॥ ౧౫॥

కింకర్మా కథముత్పన్నః కస్యాంశః కిపరాక్రమః ।

కేనాస్య చ కృతం నామ కేనాసౌ పూజితః పురా ॥ ౧౬॥

ఇమం మే సంశయం బ్రహ్మన్ ఛేత్తుమర్హస్యశేషతః ।

మునిరువాచ ।

సమ్యక్ప్రప్తం త్వయా భద్రే జ్ఞానాధికతయా శుభే ॥ ౧౭॥

భక్త్యా నివేదితశ్చాయం సంశయస్మం నుదామి తే ।

యథా దురాసదో దైత్యో హతోఽనేన తు రాక్షసః ॥ ౧౮॥

మాయావతారో మోహాయ యాతో దివోదాసం నృపమ్ ।

అవిముక్తం సమానీతో యథా విశ్వేశ్వరో హరః ॥ ౧౯॥

ఘణిరాజేతి నామాస్య యేన జాతం నృపాంజనే ।

తత్సర్వం కథయిష్యామి యథా స్కన్ధాచ్ఛ్చుతం మయా ॥ ౨౦॥

అగస్త్యాయ కథయతా శృణుష్వైకమనాః శుభే ।

స్కన్ధ ఉవాచ ।

శృణుష్వావహితో బ్రహ్మన్నవిముక్తాశ్రయాం కథామ్ ॥ ౨౧॥

యస్యాః శ్రవణమాత్రేణ సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే ।

కశ్యపాయ హరిః ప్రాహ సృజ నానావిధాః ప్రజాః ॥ ౨౨॥

ప్రరూఢతపసా కాయః సస్మజేఽథ జరాయుజా ప్రజాః ।

ఏకవింశతీసాహస్రమణ్డజాః స్వేదజాస్తదా ॥ ౨౩॥

ఉద్భిజాత్యైవ తావన్త్యో మానష్యం తాసు దుర్లభమ్ ।

పుణ్యేన లభతే తచ్చ బ్రాహ్మణ్యం బహుపుణ్యతః ॥ ౨౪॥

తచ్ఛేత్యంరక్షితం సమ్యగ్ ధర్మాధర్మవ్యవస్థయా ।

దదాతి పరమం స్థానం యద్గత్వా న నిర్వృతతే ॥ ౨౫॥

చతురాశీతిలక్షేషు నో చేత్పతితజన్మసు ।

దురాచారా నరా యామ్యయాతనాసు పతన్తి వై ॥ ౨౬॥

కర్మక్షయే తతో జాతే బహుకాలేన తే పునః ।

మృత్యులోకం సమాయాన్తి కాణాః కుబ్జా దరిద్రీణః ॥ ౨౭॥

తదేషామనుకమార్పణం బ్రహ్మశానాదయః సురాః ।

ఋషయశ్చ మహాభాగా నానాతీర్థాని చక్రీరే ॥ ౨౮॥

క్షేత్రాణి చ మహార్థాణి ప్రాణిపాపహరాణి చ ।

విలయన్తః స్థితాస్తత్ర పాపం దేవర్షయస్తదా ॥ ౨౯॥

యత్ర స్థితానాం జన్తూనాం పాపస్య విలయో భవేత్ ।

జన్తూన్ పాపాత్ పరిత్రాతుం స్థితా దేవర్షయః సదా ॥ ౩౦॥

సర్వశ్రేష్ఠాం సర్వగుణాం భుక్తిముక్తిప్రదాం శుభామ్ ।

విశ్వేశ్వరో నిర్మమేఽథ ధ్యాతృజ్ఞాతృవిముక్తిదామ్ ॥ ౩౧॥

సర్వతీర్థమయీం రమ్యాం నామ్నా వారాణసీం పురీమ్ ।

యత్ర చక్రే సరః ఖ్యాతం విష్ణునా ప్రభవిష్ణునా ॥ ౩౨॥

తపస్యతా కృతం చారు స్నానమాత్రేణ ముక్తిదమ్ ।

యదృష్ట్యా కన్ధరాకమ్పచ్ఛివస్య కుణ్డలాన్మణిః ॥ ౩౩॥

పతితస్తత్ర సజ్ఞాతా నామ్నా సా మణికరీకా ।
తతో భగీరథాహూతా జాతా భాగీరథీ నదీ ॥ ౩౪॥

అత్ర కీటపతజ్ఞానాం ముక్తిర్మరణతో భవేత్ ।
త్రివారనామస్మరణాత్ కాశివాసఫలప్రదా ॥ ౩౫॥

ధన్యాస్తా వీరుధో వల్ల్యస్తృణవృక్షా న చాన్యతః ।
గభన్తి కమలా మత్స్య భూకైలాసం విహాయ తత్ ॥ ౩౬॥

నిత్యం యత్ర స్థితో శమ్భుర్నానారూపోఽథ రూపవాన్ ।
రవిః శశీ హరిర్బ్రహ్మ స ఏవ గిరిజాపతిః ॥ ౩౭॥

వినాయకః శక్తిరూపః కారణం జగతోఽపి సః ।
ప్రలయేఽపి త్రిశూలాగ్రే ద్రియతే యేన కాశికా ॥ ౩౮॥

ఏకోఽయం పంచధా జాతో లోకానుగ్రహకామ్యయాః ।
భక్తో యాం ధ్యాయతి మూర్తిం సా తేన ద్రియతే క్షణాత్ ॥ ౩౯॥

అత్ర యో మనుతే భేదం సోఽవీచీర్లభతే నరః ।
స్తుతిమేకత్ర నిన్దాం వా పరత్ర యః సమాచరేత్ ॥ ౪౦॥

స యాతి నరకానేకవింశతిం బహువత్సరమ్ ।
అతో భస్మాసురసుతః ఖ్యాతో నామ్నా దురాసదః ॥ ౪౧॥

స శుక్రముపసంగమ్య విద్యాం పంచాక్షరీమగాత్ ।
దివ్యవర్షసహస్రం స ఏకాఙ్గాష్టస్థితోఽభవత్ ॥ ౪౨॥

నిరాహారః కాష్ఠభూతః సవల్మీకోఽస్థిశేషవాన్ ।
నేత్రమాత్రావశిష్టోఽసౌ జజాప పరమం మనుమ్ ॥ ౪౩॥

ఆయయౌ తం వరం దాతుం తత్క్లేశపరితోషితః ।
దశబాహుః పంచవక్త్రో రుణ్ణమాలావిభూషితః ॥ ౪౪॥

త్రిశులం డమరు బిభ్రజ్జటాజాటవిభూషితః ।
గక్గౌధరస్త్రినయనశ్చితాభస్మాజ్గలేపనః ॥ ౪౫॥

వృషధ్వజో వృషారూఢః శశిరేఖావిభూషితః ।
అపర్ణాఙ్కకృపావిష్టో జగాద దైత్యపుఙ్గవమ్ ॥ ౪౬॥

శివ ఉవాచ ।

ఉత్తిష్టోత్తిష్ట భద్రం తే తపసా క్లేశితో భృశమ్ ।
ఈప్సితం తే ప్రదాస్యామి వరయస్వ హృది స్థితమ్ ॥ ౪౭॥

క ఉవాచ ।

తత ఉన్మీల్య నయనే బద్ధాన్జ్ఞులిపుటోఽసురః ।
ప్రణమ్య పరితుష్టావ వరదం తం మహేశ్వరమ్ ॥ ౪౮॥

త్వం జగత్కారణం దేవ పరమానందవిగ్రహః ।
క్షరాక్షరాతీతతనుర్గుణత్రయవికారకృత్ ॥ ౪౯॥

గుణాతీతో జ్ఞానమయో వ్యక్తావ్యక్తవిధానవీత్ ।
మునిధ్యేయతనుః సర్వభక్తానుగ్రహకారకః ॥ ౫౦॥

బ్రహ్మణ్డానామనంతానాం హేతుః శ్రేయస్కరః సతామ్ ।
అఖణ్డానందపూర్ణస్తవమోఘఫలదాయకః ॥ ౫౧॥

సర్వాధారః సర్వసహః సర్వశక్తుపబ్బంహితః ।
పుణివీచాయుసలిలవహ్నితేజః స్వరూపవాన్ ॥ ౫౨॥

అద్య ధన్యం తపో నేత్రే పితరౌ జన్మ తే యతః ।
దృష్ట స్వరూపం సాక్షాన్మే గతం పాపం లయం పరమ్ ॥ ౫౩॥

యోగిహృచ్చుత్తివాచో యో గోచరో న కదాచన ।
ఇదాసిం వరయే దేవ తన్మే త్వం దాతుమర్హసి ।

శివ ఉవాచ ।

నిఃశక్యం వరయాతు త్వం సర్వం దాస్యేఽతిదుర్లభమ్ ॥ ౫౪॥
స్తోత్రేణ తపసా చైవ ప్రణయేన సుతోషితః ।

మునిరువాచ ।

తతో వస్త్రేఽభయం దేవాతుప్రసన్నాత్సదాశివాత్ ॥ ౫౫॥

చతురాకరజేభ్యో మే మా మృత్యుః సమ్భవేదితి ।
యక్షరక్షఃపిశాచేభ్యో దేవదానవకిన్నరాత్ ॥ ౫౬॥

మునిమానవగన్ధర్వసర్వేభ్యో హి వనేచరాత్ ।
దృష్ట్వా రూపం మదీయం తు త్రనేయూ రణమూర్ధని ॥ ౫౭॥
సర్వే దేవా మహాభాగ సురరాజ్యం చ యచ్ఛ మే ।

సంస్మృతిశ్చరణే నిత్యం భక్తిస్తేఽవ్యభిచారిణీ ॥ ౫౮॥

శివ ఉవాచ ।

ఏకాం శక్తిం వినా సర్వదేవేభ్యోఽదాయితేఽభయమ్ ।

శక్తితేజోద్భవః కశ్చిజ్జత్వా సజ్జీవయిష్యతి ॥ ౫౯॥

శిరసి స్థాప్య చరణం ధరిష్యతి నిరస్తరన్ ।

నిష్కాశితో యదా తేన చరణస్తే శిరో గతః ॥ ౬౦॥

తదా పునస్త్రితోకీ త్వం బలాజ్ఞేష్యసి తేజసా ।

భక్తిశ్చ మే దృఢతరా స్మృతిస్తే వై భవిష్యతి ॥ ౬౧॥

గృత్యమద ఉవాచ ।

ఏవం దత్త్వా వరాంస్తస్మై శివోఽన్తర్ధానమన్వగాత్ ।

దురాసదోఽపి స్వగృహమాయయౌ హర్షా నిర్భరః ॥ ౬౨॥

ఇదం స్తోత్రం పఠేద్యస్తు సర్వాన్కామానవాప్నుయాత్ ॥ ౬౩॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే బాలచరితే దురాసదవరప్రాప్తివర్ణనం నామాఽష్టతత్త్రింశోఽధ్యాయః
॥ ౩౮॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కొః - ౫౭౮౯ + ౬౩ = ౫౮౫౨

౨.౦౩౯ బాలచరితే దురాసదోపాఖ్యానే ఏకోనచత్వారింశోఽధ్యాయః

మునిరువాచ ।

తతస్తు వరగర్వేణ శివలబ్ధేన దైత్యరాట్ ।

న మమర్ష నిజాత్మానం మోహితః కేవలం తు సః ॥ ౧॥

ఇయేష పృథివీం జేతుం హయారూఢోఽభవత్పురా ।

నిబద్ధ కేశహస్తస్తు విలసత్కర్ణకుణ్డలః ॥ ౨॥

అనిహస్తో ధనుష్పాణిర్నిషక్గద్వయ శోభితః ।

రత్నముక్తామణిమయీం బిభ్రన్మాలాం మహాధనామ్ ॥ ౩॥

కస్తూరీతిలకో దివ్యవస్త్రచ్ఛన్నః సుకశ్చుకః ।

తామ్రాంబులవిలసద్వక్త్రః ప్రకృతిద్వయసంయుతః ॥ ౪॥

యాభ్యాం స్వభుజవీర్యేణ జితా వీరా అనేకశః ।

ఉభయోః పార్శ్వయోస్తస్య యౌ గచ్ఛేతాం బలాన్వితౌ ॥ ౫॥

చతురంగం తు తత్సైన్యం పృథివీవిజయోద్యతమ్ ।
 రజసాచ్చాదయద్వోమ విస్తీర్ణం జలధేరివ ॥ ౬ ॥
 యో యో వీరోభవేత్స్థితస్తం తమేవాజయచ్చ సః ।
 తత ఆదాయ రత్నాని ద్రవ్యాణి చ సహస్రశః ॥ ౭ ॥
 ఆస్థాపయత్స తత్థానే స్వీయానాప్తాన్మహాబలాన్ ।
 నానాధికారే బలవాన్వశే కృత్వాఽఖిలాన్నుపః ॥ ౮ ॥
 యే చాశస్త్రాః కరాన్ స్థాప్య తమేవ శరణం యయుః ।
 అత్యంతం భీరవో యే తు త్యక్త్వా రాజ్యమపీపలన్ ॥ ౯ ॥
 దూతైరేవ వశే చక్రే తానపీత్థం దురాసదః ।
 ఏవం భూమణ్డలం జిత్వా శక్రం జేతుమియేష సః ॥ ౧౦ ॥
 ససైన్యః సహసా ప్రాయాన్నగరీం శక్రపాలితామ్ ।
 జ్ఞాత్వా వరస్య సామర్థ్యం తస్య దుష్టస్య దేవరాట్ ॥ ౧౧ ॥
 పలాయ్య చ గుహాం యాతః సామరః సకుటుమ్బకః ।
 తస్మిన్నేవ క్షణే విష్ణుః స్థానాత్ క్షీరాబ్ధిమాయయా ॥ ౧౨ ॥
 అజ్ఞే లక్ష్మ్యః శిరః స్థాప్య శేతే స్మ మధుసూదనః ।
 త్యక్త్వా కైలాసశిఖరం కాశీ యాతస్తు శూలభృత్ ॥ ౧౩ ॥
 తేనైవ సాకమగమద్ చతురశ్చతురాననః ।
 యో యో యాతి పదం త్యక్త్వా తత్ర తత్ర స దైత్యరాట్ ॥ ౧౪ ॥
 స్థాపయత్యేవ బలినం నిజం దూతం సుహృత్తమమ్ ।
 ఏవం నిర్జిత్య విబుధాన్ దర్పేణైవ మహాబలః ॥ ౧౫ ॥
 కైవర్తకానాం విషయే న్యవసద్ భస్మకే పురే ।
 ముకున్దపురమిత్యేవ ఖ్యాతం లోకేషు సర్వతః ॥ ౧౬ ॥
 యస్మిన్ భస్మాసురోరాజా పూర్వమాసీద్బలాన్వితః ।
 శక్యరేణ వరో యస్మై దత్త ఆశ్చర్యకారకః ॥ ౧౭ ॥
 స మరిష్యతి మూర్ఛి త్వం యస్య హస్తం ప్రదాస్యసి ।
 ఏవం దత్తవరో దైత్యో దుష్టభావప్రచోదితః ॥ ౧౮ ॥

పరోక్షార్థం వరస్యాథ వరదాతుస్తు మస్తకే ।
 కరం దాతుం యయా దుష్టః పపాల గిరిజాపతిః ॥ ౧౯ ॥
 స దృష్టశ్చక్రహస్తేన విష్ణునా ప్రభవిష్ణునా ।
 సునద్రం మోహినీరూపం ధృత్వా యాతస్తదన్తికమ్ ॥ ౨౦ ॥
 ఉవాచ మమ వాక్యే చేత్థానస్యసి త్వం నరోత్తమ ।
 అజ్ఞానాహం తదా తే స్యాం హర్షాదోమితి సోఽబ్రవీత్ ॥ ౨౧ ॥
 నృత్యతి స్మ తదా సా తు తద్వాక్యాత్ స ననర్త హ ।
 సా యథాఽదర్శయద్భావం సోఽపి దర్శయతే తథా ॥ ౨౨ ॥
 తయాఽస్థాపి స్వశిరసి హస్తస్తేనాపి తత్క్షణాత్ ।
 భస్మసాదభవదైత్యో దుష్టచేష్టితమన్తకృత్ ॥ ౨౩ ॥
 ముకున్దోఽపి స్థితస్తత్ర తన్నామ్నా పప్రథే పురమ్ ।
 అనుష్ఠానవతాం నృణాం సద్యః పరమసిద్ధిదమ్ ॥ ౨౪ ॥
 సా మోహినీ సర్వకామాన్ దదాతి భక్తితో నృణామ్ ।
 తత్ర స్థిత్యా త్రిభువనం శాస్తి గర్వాద్ దురాసదః ॥ ౨౫ ॥
 ఉవాచ మన్త్రిణో గర్వాత్కథం త్రిభువనం మయా ।
 ఆక్రాంతం స్వప్రతాపేన జయతాఽసురవైరిణః ॥ ౨౬ ॥
 తతోఽమాత్యాః సమూచుస్తే విముక్తం న జితం త్వయా ।
 దశమం ఖణ్డమితి తత్తుల్యం నాస్తి హి కుత్రచిత్ ॥ ౨౭ ॥
 యత్రాత్మే శక్జురః సర్వసురైరపి చ సేవ్యతే ।
 న జితం యత్పురం యావత్తావత్తే పౌరుషం వృథా ॥ ౨౮ ॥
 ఇతి తద్వాక్యమాకర్ణ్య ముదం లేభే రణప్రియః ।
 ఉవాచ తాన్ సద్య ఏవ యామి తాం వై ససైనికః ॥ ౨౯ ॥
 విమానవరమాస్థాయ క్షణాద్యాతః స కాశికామ్ ।
 ప్రవిష్టమాత్రే దైత్యేన్ద్రే హాహాకారః పురేఽభవత్ ॥ ౩౦ ॥
 తత్ర యే విబుధా ఆసన్నర్వే చాన్తర్ధధుస్తదా ।
 శివస్తు నిజభక్తాత్వాన్న చుకోపాథ కిఞ్చన ॥ ౩౧ ॥
 దత్తం రాజ్యం కియత్కాలమిత్యుక్త్వా పరివారవాన్ ।

కేదారక్షేత్రమగమన్మునయోఽపి పలాయతాః ॥ ౩౨॥

జైగీషవ్యం వినా సర్వే క్షేత్రసంన్యాసినం శుభే ।
తతో బభజ్జా మూర్తిం స మోహావిష్టో దురాసదః ॥ ౩౩॥

ప్రాసాదాన్మహతో భక్క్త్వా మముదే జ్ఞానదుర్బలః ।
కోఽపి చేత్స్మరతే దేవం తం తాడయ కురుతే బహిః ॥ ౩౪॥

న స్వాహా న వషట్కారః స్వధాకారో న చ క్వచిత్ ।
న వేదాధ్యయనం క్వాపి న శాస్త్రాధ్యయనం క్వచిత్ ॥ ౩౫॥

న పురాణం దేవపూజా న వ్రతం న ప్రదక్షిణాః ।
దురాసదే దుష్టమతౌ తత్ర రాజ్యం ప్రశాసతి ॥ ౩౬॥

కర్మమార్గే విలుప్తే తు ధర్మోఽపి లయమాయయౌ ।
నష్టే ధర్మే సురాః కీర్తే ఆసన్నర్వే బుభుక్షితాః ॥ ౩౭॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే బాలచరితే దురాసదోపాఖ్యానం నామైకోనచత్వారింశోఽధ్యాయః
॥ ౩౯॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కః - ౫౮౫౨ + ౩౭ = ౫౮౮౯

౨.౦౪౦ బాలచరితే చత్వారింశోఽధ్యాయః

గృత్సమద ఉవాచ ।
తతః కేదారమగమన్నర్వే దేవర్షయస్తదా ।
వ్యజ్జిహ్నుః పద్మభవం సశివం సర్వవిత్తమమ్ ॥ ౧॥

ప్రణభ్య శిరసా సర్వే వాగీన్ద్రాగ్నిపురఃసరాః ।

దేవర్షయ ఊచుః ।
పదభ్రష్టా వయం దేవాః స్వాచారన్మునయోఽపి చ ॥ ౨॥

దురాసదభియా దేవ స్నానం కర్తుం న చ క్షమాః ।
కేనాస్మై హి వరో దత్తో యేనాసౌ భువనేశ్వరః ॥ ౩॥

జాతో దుష్టో వధశ్చాస్య కస్మాదేతద్ విచిన్త్యతామ్ ।
యేనైవ సౌఖ్యం లోకానాం తత్కర్తవ్యం దయాలుభిః ॥ ౪॥

క ఉవాచ ।
ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా ప్రోవాచ చతురాసనః ।

ఉపాయం కథయిష్యామి తద్వధాయ సురర్షయః ॥ ౫॥

యదా తేన తపస్తప్తం దారుణం బహువాసరమ్ ।

దదావస్మై వరాన్దేవో హ్యనంతానమ్బికాపతిః ॥ ౬॥

ఏనం యో ఘాతయేద్దేవః స నాస్తి భువనత్రయే ।

కదాచిద్దేవదేవోఽసౌ గుణత్రయవిభాగకృత్ ॥ ౭॥

అహం శివశ్చ విష్ణుశ్చ శ్రేధా జాతా యదాజ్ఞయా ।

గుణత్రయవిభాగాత్స గుణేశ ఇతి పప్రథే ॥ ౮॥

విశ్వవ్యాపీ చ మాయాపీ విశ్వకర్తాఽపహరకః ।

గుణాతీతో గుణేశశ్చ పరాత్పరతరః శివః ॥ ౯॥

బిభృయాతోఽవతారం చేత్పార్వత్యా జరరే విభుః ।

తదైవ తస్య నాశః స్యాన్నాన్యథా సురసత్తమః ।

స్తువస్తు సర్వే తస్మాత్తం విశ్వచింతాకరం ప్రభుమ్ ।

ఆదౌ కురుత తాం దేవీం ప్రసన్నాం భవవల్లభామ్ ॥ ౧౦॥

తత్తేజఃసమ్భవో బాలో దురాసదవధే భవేత్ ।

ఏవమేవ వరస్తేన శక్యరేణ కృతోఽస్య హ ॥ ౧౧॥

మునిరువాచ ।

ఏవం వాక్యం బ్రహ్మముఖాచ్ఛ్చుత్వా దేవా జహర్షిరే ।

తుష్టువురభవకాంతాం తాం భవానీం భక్తవత్సలామ్ ॥ ౧౨॥

దేవర్షయ ఊచుః ।

నమామహే త్వాం జగదేకహేతుం పరాత్పరాం విశ్వవిచిత్రశక్తిమ్ ।

అచిన్త్యరూపాం త్రిదశైరశేషైరశేషవన్ద్యాం త్రిగుణాం గుణేశామ్ ॥ ౧౩॥

ధరాధరాం త్వాం ధరణీస్వరూపామాధారభూతాం స్థిరజగ్గమానామ్ ।

త్రైలోక్యసారాం త్రిగుణాదిభూతాం త్రయీతనుం తాం త్రిదశస్వరూపామ్ ॥ ౧౪॥

నమామహే దేవి వరప్రదాం త్వాం విష్ణోర్విమోహం పదదాం సురాణామ్ ।

భక్తార్తిహస్త్రీం సకలార్థదాత్రీం త్రైలోక్యకర్త్రీం నిఖిలార్థగోప్త్రీమ్ ॥ ౧౫॥

ఏవం స్తుత్వా తదా దేవీం జగాద సురసత్తమాన్ ।

వృణుధ్వం వాఙ్మతం దేవాః స్తోత్రేణానేన తోషితా ॥ ౧౬॥

దదామి సకలాన్కామాన్భవతాం యే మనోగతాన్ ।

తత ఊచుః సురాః సర్వే వృత్తాంతం బ్రహ్మణేరితమ్ ॥ ౧౭॥

తత ఊచే చ తాన్దేవీ స్తువన్తు గణనాయకమ్ ।

శుభాశుభస్య యః కర్తా సర్వాసిద్ధికరో విభుః ॥ ౧౮॥

అవాప్తసర్వకామార్థః సర్వస్య జగతః పితా ।

తతస్తే తుష్టవర్దేవం భక్త్యా సర్వే వినాయకమ్ ॥ ౧౯॥

దేవర్షయ ఊచుః ।

సతాః స్మృ విఘ్నకర్తారం దయాలుం సర్వపాలకమ్ ।

సర్వస్య జగతో హేతుం సర్వవ్యాపినమీశ్వరమ్ ॥ ౨౦॥

అనేకశక్తిసంయుక్తం సర్వకామప్రపూరకమ్ ।

దీనానుకమిపనం దేవం సర్వజ్ఞం కరుణానిధిమ్ ॥ ౨౧॥

స్వేచ్ఛోపాత్తాకృతిం వైకావతారనిరతం సదా ।

గుణాతీతం గుణక్షోభం చరాచరగురుం విభుమ్ ॥ ౨౨॥

ఏకదంతం ద్విదంతం చ త్రినేత్రం దశహస్తకమ్ ।

శుణ్డాదణ్డముఖం విఘ్ననాశనం పాపహారకమ్ ॥ ౨౩॥

భక్తానాం వరదం నిత్యం సృష్టిస్థిత్యంతకారకమ్ ।

అనాదిమధ్యనిధనం భూతాదిం భూతవర్ధనమ్ ॥ ౨౪॥

త్రిలోకేశం సురాధీశం దుష్టదానవమర్దనమ్ ।

లమ్బకర్ణం బృహద్రాజుం వ్యాలభూషాధరం శుభమ్ ॥ ౨౫॥

ఏవం స్తుత్వా తు తం దేవ గణేశం సర్వసిద్ధిదమ్ ।

శుశ్రువుస్తే నభోవాణీం మాభూద్ వో మానసో జ్వరః ॥ ౨౬॥

దురాసదం మహావీర్యం హనిష్యామి భయంకరమ్ ।

ఇతి శ్రుత్వా నభోవాణీం పునః శక్యరమాయయుః ।

ధ్యాననిష్ఠం చ తే దృష్ట్వా ప్రణమ్యోచుశ్చ పార్వతీమ్ ॥ ౨౭॥

దేవా ఊచః ।

న జానీమో నభోవాణీం కేనేమామీరితాం శుభే ।

హరస్య ధ్యాననిష్ఠాత్వాత్ కథం కుర్మోఽఖిలేశ్వరి ॥ ౨౮॥

దేవ్యువాచ ।

తతో దేవా ఇదానీం యో నిశ్చయం స మరిష్యతి ।

తస్యాః క్రోధేన తప్తాయా నిశ్వసంత్యాః పునఃపునః ॥ ౨౯॥
 ఆస్యాన్నాసాపుటాన్నేత్రాన్నిఃసృతం తేజ ఉత్తమమ్ ।
 జ్వాలామాలాకులం దగ్ధం బ్రహ్మణ్ణమివ చోద్యతమ్ ॥ ౩౦॥
 ప్రత్యాహతదృశః సర్వే దదృశుర్రానచక్షుషా ।
 వైనాయకీం మహామూర్తిం దశహస్తాం తమోనుదామ్ ॥ ౩౧॥
 బిభ్రతీం ముకుటం రత్నకోటిసూర్యసమప్రభామ్ ।
 విద్యుత్పభామహారత్నకుణ్డలే రదనం శుభమ్ ॥ ౩౨॥
 దివ్యామృరే చ సిన్ధూరమాయుధాని దశైవ చ ।
 కస్తూరీతిలకం భాలే మాలాం హృది ఫలాన్వితామ్ ॥ ౩౩॥
 యత్తేజో వ్యానశే విశ్వం ప్రలయానలసన్నిభమ్ ।
 వ్యాలయజ్ఞోపవీతం చ జ్ఞాత్వా నేముః సురాస్తదా ॥ ౩౪॥
 ప్రార్థయామాసురథ తే ఆనన్దఘనమీశ్వరమ్ ।
 దృష్టోఽతియోగగమ్యస్తమప్రతర్కోఽవ్యయఃస్వరాట్ ॥ ౩౫॥
 నిరామయో నిరాభాసో నిర్వికల్పోఽజరోఽమరః ।
 సర్వస్వరూపః సర్వేశఃస్వప్రకాశో జగన్మయః ॥ ౩౬॥
 అవ్యక్తో జగదాధారో బ్రహ్మరూపోఽఖిలార్థదృక్ ।
 పురాణపురుషో జ్ఞానమూర్తిర్వాచామగోచరః ॥ ౩౭॥
 వయం ధన్యా వయం ధన్యా దృష్ట్వా తం నన్మతుః సురాః ।
 మునిరువాచ ।
 యథా దేవైర్వర్ణితోఽసౌ తేజోరూపీ వినాయకః ॥ ౩౮॥
 ఏవమేవ జగన్మాతా ప్రశశంస గజాననమ్ ।
 నిర్గుణం యన్నిరాకారమవ్యక్తం సర్వగం పరమ్ ॥ ౩౯॥
 ధ్యానగమ్యం చిదాభాసం సచ్చిదానన్దవిగ్రహమ్ ।
 సర్వవ్యాపీ జగద్దేతురద్య యావద్ విచిన్తితమ్ ॥ ౪౦॥
 వినాయకస్వరూపేణ సాకారం దృష్ట్వమద్యయత్ ।
 అవతీర్ణం మమ గృహే హస్తం దైత్యాననేకశః ॥ ౪౧॥
 జగతాముపకారాయ పాతుం విశ్వం చరాచరమ్ ।

పుపూజ పార్వతీ భక్త్యా దదౌ సింహం స్వవాహనమ్ ॥ ౪౨॥

వక్రతుణ్డేతి నామాస్య దధ్రే సర్వార్థదం నృణామ్ ।
దురాసదస్య చ వధం ప్రార్థయామాస తం తదా ॥ ౪౩॥

దేవానాం చ పదప్రాప్తిం నిఃసపత్నామయాచత్ ॥ ౪౪॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే బాలచరితే వినాయకావతరణం నామ చత్వారింశోఽధ్యాయః
॥ ౪౦॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కాః - ౫౮౮౯ + ౪౫ = ౫౯౩౪

౨.౦౪౧ బాలచరితే ఏకచత్వారింశోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

ఏవం ప్రశంసితో దేవ్యా దేవైశ్చ స వినాయకః ।
ఉవాచ పార్వతీం ప్రీత్యా ప్రణిపత్య ముదా యుతః ॥ ౧॥

గణేశ ఉవాచ ।

దేవానాం సర్వలోకానాం కర్తుం పాలనముత్తమమ్ ।
దురాసదం నిహన్తుం చ హర్తుం భూభారమేవ చ ॥ ౨॥

మాతస్త్వాం సేవితుం ధర్మం కర్తుం కర్మ చ వైదికమ్ ।
అవతీర్ణోఽస్మి సర్వజ్ఞే యదబ్రహ్మి కరోమి తత్ ॥ ౩॥

ఏవం బ్రువతి విఘ్నేశే సురాః సర్వే తమూచిరే ।
పునః స్తుత్వా చ నత్వా జ జగత్కారణకారణమ్ ॥ ౪॥

రజాంసి విమమేద్భూమేరుడూని మిహికా అపి ।
జానీయాత్స గుణాన్తే యో విమమేత్సాగరే జలమ్ ॥ ౫॥

ధన్యం చక్షుర్హి దేవానాం యద్ దృష్టౌ చరణౌ విభోః ।
ఇదాసీం నో గతం దుఃఖం ప్రాప్తం చ స్వస్వకం పదమ్ ॥ ౬॥

దురాసదం హరస్సైవం భూభారం చాఖిలేశ్వర ।

క ఉవాచ ।

ఇతి దేవవచః శ్రుత్వా జహాస స వినాయకః ॥ ౭॥

ఊచే సర్వం కరిష్యామి దశాయుధధరః ప్రభుః ।

ఏవముక్త్యా సురాన్ దేవో హర్షగర్హదయా గిరా ॥ ౮ ॥

సింహారూఢో యయా శీఘ్రం పురీం వారాణసీం తదా ।

తమన్వయుర్దేవగణా గిరిజా గిరిశోఽపి చ ॥ ౯ ॥

జ్ఞాత్వా దురాసదో దైత్యో వినాయకముపాగతమ్ ।

దేవసేనాయుతం వీరో నిర్యయా నగరాద్ బహిః ॥ ౧౦ ॥

దృష్ట్వా సేనాం తు దైత్యస్య సామాత్యాం సాయుధాం దృఢామ్ ।

నానావిధాయుధవతీం గర్హంతీం ఘనవన్ముహుః ॥ ౧౧ ॥

గుహావిదారయన్సర్వాః స జగర్జ వినాయకః ।

ఉవాచ తం మహాదైత్యం భ్రాన్తోఽస్యద్యాపి రే కథమ్ ॥ ౧౨ ॥

త్వయా బలాద్దేవగణా నిర్జితాశ్చ మహీభుజః ।

మునయో ధిక్కృతాః సర్వే తదాఽహం నాభవం ఖల ॥ ౧౩ ॥

నిర్భయేన త్వయా దోషా బహవః సశ్చితాః పురా ।

తేషాం ఫలమిదానీం త్వం గణేశాత్ ప్రాప్తుమర్హసి ॥ ౧౪ ॥

ఉపద్రుతాస్త్వయా లోకాస్త్రైలోక్యవాసినోఽఖిలాః ।

తదర్థమవతీర్ణోఽహముద్ధర్తుం త్వాం భువో భరమ్ ॥ ౧౫ ॥

శరణం యాహి రే త్యక్త్యా మానం లజ్జా సుదుస్త్యజామ్ ।

యాసీ సజ్గామశిరసి చేదిదానీం మరిష్యసి ॥ ౧౬ ॥

శివప్రాప్తవరాత్సర్వం త్రైలోక్యం పీడితం త్వయా ।

ఏవముక్త్యా దుష్టబుద్ధిం గణేశో రణసంభ్రమః ॥ ౧౭ ॥

పరశుం తోలయామాస జ్వాలామాలాసుశోభితమ్ ।

ఆచ్ఛాద్య భాస్కరం క్షోభాత్ ప్రలయానలసన్నిభః ॥ ౧౮ ॥

జవేన హృదయే తస్య త్యక్త్యా శస్త్రం కృతాస్తవత్ ।

పరశునా హతస్తస్య రోమాపి న చచాల హ ॥ ౧౯ ॥

క్రోధసంరక్తనయన ఉదతిష్ఠద్గ్రసన్నివ ।

త్రైలోక్యం తమువాచాథ దేవదేవం దురాసదః ॥ ౨౦ ॥

న దేవా దేవరాజో వా దిక్పాలా వా న మే పురః ।

యాతాస్త్యం తు కథం యాతో బాలభావాద్ వ్రజాధునా ॥ ౨౧ ॥

న బిభేష్మన్తకాన్మాథ కిమర్థం మర్తుమిచ్ఛసి ।

ఏవముక్త్యా తతః కోశాన్నిష్కాశ్యాసిం మహోజ్జ్వలమ్ ॥ ౨౨॥

క్షురధారం యదాఘాతాదద్రయశ్చార్ణతాం యయుః ।

దైత్యస్నేహానద్దేవమజకుశేన న్యవారయత్ ॥ ౨౩॥

సోఽసిః పరశుఘాతేన శతధా ఖణ్డితోఽపతత్ ।

భగ్నాసిర్మల్లయుద్ధాయ యయౌ దైత్యో మహాబలః ॥ ౨౪॥

త్యక్త్యయుధాని దేవోఽపి వవృధే తాదృశో బలాత్ ।

తతో యుద్ధం తయోరాసీత్తుములం రోమహర్షణమ్ ॥ ౨౫॥

బాహుభ్యాం కూర్పరాభ్యాం చ ముష్టిభ్యాం తౌ ప్రజఘ్నుతుః ।

పాదాభ్యాం జానుజఙ్ఘాభ్యాం పృష్ఠాభ్యాం చ నిజఘ్నుతుః ॥ ౨౬॥

ఉడ్డీయ పేతతుర్దేహే పర్యాయేణ మహాస్వనౌ ।

పార్జ్ఞిఘాతాన్ ప్రకుర్వంతౌ ఘాతాన్కూర్పరయోరపి ॥ ౨౭॥

సక్తోశ్చ జానుఘాతాన్స్తౌ స్కన్ధాఘాతాన్పరస్పరమ్ ।

లులుణ్ణతుర్ధరణ్యాం తౌ ధూలిధూసరితౌ భృశమ్ ॥ ౨౮॥

పరస్పరం జయంతౌ చ లపంతౌ సాధు సాధ్వీతి ।

ఏవం బహుదినం యుద్ధం దృష్ట్వా దేవా విసిస్మిరే ॥ ౨౯॥

చేతసా బహు లఙ్ఘంతౌ జ్ఞాత్వా సామర్థ్యమస్య హ ।

తతా వినాయకో ముష్టిం లలాటే దృఢమాహనత్ ॥ ౩౦॥

స్ఫుటితం ముఖమస్యాశు ధరణ్యాం పతితస్య హ ।

ద్విముహూర్తం నిపతితో వజ్రహత ఇవాచలః ॥ ౩౧॥

స కథశ్చోత్ప్రబుద్ధోఽభూత్త్యక్త్యా మూర్ఛాఘ్నం చిరాగతామ్ ।

తదాత్మానమశక్తం స మనుతే స్మ భృశాతురః ॥ ౩౨॥

ఆయయా సైన్యమధ్యే స దినాన్తే స వినాయకః ॥ ౩౩॥

య ఇదం శృణుయాద్యుద్ధం యుద్ధకాలే ఉపస్థితే ।

స జయం ప్రాప్నుయాన్మర్త్యో యథా దేవో వినాయకః ॥ ౩౪॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే బాలచరితే శ్రీగణేశదురాసదయుద్ధవర్ణనం నామైకచత్వారింశోఽధ్యాయ

॥ ౪౧॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౫౯౩౪ + ౩౪ = ౫౯౬౮

౨.౦౪౨ బాలచరితే దురాసదజయో నామ ద్విచత్వారింశోఽధ్యాయః

గృత్సమద ఉవాచ ।

జ్ఞాత్వా పరాక్రమం తస్య వక్రతుణ్ణస్య దైత్యరాట్ ।

ఆయయా ధైర్యమాలమ్బ్య యోధుమస్తైర్గజాననమ్ ॥ ౧॥

శివం స్మృత్వా చ మన్తం చ వహ్నిదైవతమాదరాత్ ।

అభిమన్త్య శరం తేన తత్యాజ స వినాయకే ॥ ౨॥

అగ్నిజ్వాలాభయాద్దేవా దేవప్రప్తమథాగమన్ ।

తతో వినాయకోఽముఞ్చత్ పర్జన్యాస్త్రం హి సర్వవిత్ ॥ ౩॥

కరిశుణ్ణామితా ధారాః ప్రాదురాసస్తతః క్షణాత్ ।

శాస్తోఽభూత్ తత్క్షణాద్వహ్నిస్తతో దైత్యో రుషాన్వితః ॥ ౪॥

మారుతాస్త్రం శీఘ్రజవం వృష్టివారణమాస్పజత్ ।

చ కమ్పే ధరణీ వృక్షా గిరయః పతితా భువి ॥ ౫॥

తదస్త్రేణ మహామేఘాః క్షయం నీతాః క్షణార్థతః ।

పర్వతాస్త్రం తతో దేవ ఆవిశ్చక్రే మనోర్బలాత్ ॥ ౬॥

సర్వత్ర పర్వతా జాతాః కుణ్ణతామగమచ్ఛ తత్ ।

విలీనే మారుతాస్త్రే తు రౌద్రమస్త్రం తతోఽస్పజత్ ॥ ౭॥

తస్మిన్విముచ్యమానే తు వక్రతుణ్ణోఽప్యవాస్పజత్ ।

బ్రహ్మాస్త్రం తన్నివృత్త్యర్థమగాత్సైన్యం హి భస్మసాత్ ॥ ౮॥

పరస్పరమయుద్ధేయతామస్త్రే తే బహువాసరమ్ ।

తయోః స్ఫుట్టనాద్ వహ్నిర్వృషతద్ ధరణీతలే ॥ ౯॥

తేన దగ్ధాన్జనాన్ జ్ఞాత్వా కేశాభ్యాం వారితే శుభే ।

అమాత్యానబ్రవీదైత్యో జ్ఞాతోఽత్యుష్టం వినాయకమ్ ॥ ౧౦॥

తేనాభియుధ్యతాం సర్వైర్బుభక్త్యా యామి పునా రణమ్ ।

తతోఽమాత్యాః సర్వస్త్వైన్యైర్వినాయకమయోధయన్ ॥ ౧౧॥

వినాయకో గతశ్చింతామేకాకిత్వాత్ తతః క్షణాత్ ।

షట్పఞ్చాశన్మితా మూర్తీశ్చకారాసౌ స్వతేజసా ॥ ౧౨॥

నానాలక్ష్మరసంయుక్తా నానామాలావిభూషితాః ।
 సర్వే దివ్యాఙ్గదాఙ్గాస్తే సర్వే శశివిభూషణాః ॥ ౧౩॥
 కేచిచ్ఛతుర్భుజాః కేచిత్తద్భుజా దశహస్తకాః ।
 సింహారూఢా బర్హిగతాః కేచిన్మాషకవాహనాః ॥ ౧౪॥
 సర్వే చ యుయుధుస్తత్ర దారయన్తోఽరిసైనికాన్ ।
 కేషాఞ్చిత్తోటితాః పాదాః కేషాఞ్చిన్మస్తకా అపి ॥ ౧౫॥
 కేషాఞ్చిద్ బాహవో భిన్నా జానుజఙ్ఘోదరాణి చ ।
 హుక్మరేణైవ గర్జంతః కేచిచ్ఛ శరణం యయుః ॥ ౧౬॥
 కేచిత్ పలాయనపరా యయురీవనహేతవే ।
 కేచిత్ప్రహారం కుర్వన్తో మమ్రుః సమ్ముఖమేవ చ ॥ ౧౭॥
 తే తు స్వర్గం గతా భేజర్భోగానప్పరసోఽపి చ ।
 వాజినశ్చ రథా నాగా వామ్య ఉష్ణాన్యనేకశః ॥ ౧౮॥
 నానాశస్త్రాహతాః పేతు ఖణ్డదేహా గతాసవః ।
 అసృజుద్యః ప్రాదురాసన్ కేశశైవలశోభితాః ॥ ౧౯॥
 ఆచ్ఛారికాసిమత్యేభనక్రైః ఖేటకకచ్ఛపైః ।
 రుణ్ణాబ్జైశ్చ వసాఫేనైర్మేదకర్దమసఙ్ఖయైః ॥ ౨౦॥
 చాపశస్త్రైర్ఘ్రైశ్చైశ్చరమపేశిసుదర్శరైః ।
 భల్లకాద్యైః శుశుభిరే మనస్విహృదయప్రియాః ॥ ౨౧॥
 భుక్త్వాగత్య దదర్శాథ సర్వం తద్రణమణ్డలమ్ ।
 సర్వస్మిన్నిహతే సైన్యే తతో దైత్యోఽతిదుఃఖితః ॥ ౨౨॥
 సంస్కార మనసా వాక్యం యదుక్తం శూలపాణినా ।
 వరదానస్య సమయే జయస్తే శక్తిసమ్భవాత్ ॥ ౨౩॥
 అయమేవ భవేత్కిం ను బాలకః శక్తిసమ్భవః ।
 యదుత్కటం బలం దృష్టమస్మిన్ త్రైలోక్యసారభృత్ ॥ ౨౪॥
 కాలోఽపి వైవం విజయేత్ తత్ర చాన్యస్య కా కథా ।
 ఏవం మనసి కృత్వా స ఏకాకిత్వాత్ పపాల చ ॥ ౨౫॥

వక్రతుణ్ణో గతశ్చింతాం న హస్తవ్యో రిపుః పలన్ ।

దేవేభ్యో న మృతిశ్చాస్య యథాఽయం శక్కురోఽబ్రవీత్ ॥ ౨౬॥

తస్మాద్యోగాత్సమాస్థాస్యే వైరాటం రూపముత్తమమ్ ।

తతో వైరాటరూపేణ స దధార కరేణ తమ్ ॥ ౨౭॥

ఏకపాదేన తస్థా స కాశీం తాం రక్షితుం బలాత్ ।

ఏక పాదం తు దైత్యస్య దధార మస్తకే తతః ॥ ౨౮॥

ఉవాచ దైత్యం రే దైత్య వరాచ్ఛైవాన్న తే మృతిః ।

అతోఽస్మిన్నగరే తిష్ఠ పర్వతేవ సునిశ్చలః ॥ ౨౯॥

ద్వారభూతః పురస్యాస్య యతః పూర్వం దృశిస్తవ ।

దుష్టానాం పీడకో నిత్యం నిత్యం మే సన్నిధిస్తవ ॥ ౩౦॥

దైత్యోఽపి పరయా భక్త్యా తమేవ వరమర్థయత్ ।

దైత్య ఉవాచ ।

ఏవమేవ సదా తిష్ఠ స్థాప్య పాదం మయిస్థిరమ్ ॥ ౩౧॥

మునిరువాచ ।

తథేతి తమువాచాథ స్థితః కాశ్యాం వినాయకః ।

ఏవం దురాసదం జిత్వా చకార పృథివీం శివామ్ ॥ ౩౨॥

తస్మిన్కృత్వా పుష్పవృష్టిం ప్రణమ్య సమ్ప్రపూజ్య చ ।

స్వస్వస్థానం గతా దేవా మునయః స్వాశ్రమానపి ॥ ౩౩॥

అన్యే యే యే తమర్చన్తి పూర్ణకామా భవన్తి తే ।

ఏవం వినాయకస్యాథ కాశ్యాం షట్పశ్చామూర్తయః ॥ ౩౪॥

తుణ్ణనాభ్యే పురే చాపి ఏకపాదవినాయకః ।

సంహృత్య చ విరాట్ రూపం సర్వకామప్రదః స్థితః ॥ ౩౫॥

య ఇదం వరమాఖ్యానం శృణుయాద్ భక్తిమాన్సరః ।

సర్వాన్ కామానవాప్నోతి గాణేశం పదమేతి చ ।

సర్వత్ర జయమాప్నోతి పుష్టిమారోగ్యమేవ చ ॥ ౩౬॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే బాలచరితే దురాసదజయో నామ ద్విచత్వారింశోఽధ్యాయః

॥ ౪౨॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౫౯౬౮ + ౩౬ = ౬౦౦౪

౨.౦౪౩ బాలచరితే ధుణ్ణిరాజాఖ్యానం నామ త్రిచత్వారింశోఽధ్యాయః

గృత్సమద ఉవాచ ।

విజితే తు గణేశేన దైత్యే తస్మిన్ దురాసదే ।

దిక్పాలా మునయ్యైవ శశీ సూర్యో గురుః కవిః ॥ ౧॥

ప్రశశంసుర్దేవదేవం దురాసదరిపుం విభుమ్ ।

శ్రుతిస్మృతికృతో మార్గః స్థాపితో నిహితోఽసురః ॥ ౨॥

స్థాపనా చ కృతాఽస్మాకమశక్తానాం దురాసదే ।

త్వమేవ సృజసే విశ్వం త్వమేవ ఫలదాయకః ॥ ౩॥

సమః సర్వేషు భూతేషు కర్మభిర్న చ లిప్యసే ।

త్వదాశ్రయాశ్చతుర్వర్ణా జన్తవశ్చ త్వదాశ్రయాః ॥ ౪॥

గవేషయంశ్చ నానార్థాస్తత్తత్కర్మణి యోజయన్ ।

గవేషణే ధుణ్ణిరయం ధాతురుక్తో మనీషిభిః ॥ ౫॥

స ఆస్తే ధుణ్ణిరిత్యేవ సంజ్ఞా రాజోత్తరాఽస్తు చ ।

తవ యద్దర్శనం పూజా ధ్యానం స్మరణమేవ చ ॥ ౬॥

ధర్మార్థకామమోక్షాణాం సాధనం పుత్రపౌత్రదమ్ ।

ఇత్యుత్వా పుపుజస్తేఽముం మన్దారైశ్చ శమీదలైః ॥ ౭॥

దుర్వాఙ్మూర్ఖైర్హరిద్భిశ్చ శ్వేతైశ్చ కుసుమైరపి ।

నానాపక్వాన్నవైవేద్యైః ఫలైర్బహువిధైరపి ॥ ౮॥

రత్నానాం నిచయైవప్రభోజనస్తమతోషయన్ ।

ఏవం తే పూజితాః సర్వే సప్తావరణరూపిణః ॥ ౯॥

స్థితా వారాణసీం త్రాతుం షట్పఞ్చాశ్చద్యునాయకాః ।

ఏకః పఞ్చముఖస్తత్ర విశ్వేశద్వారి తిష్ఠతి ॥ ౧౦॥

అన్యే చ భిన్ననామానో వ్యాప్య వారాణసీం స్థితాః ।

స్థితే విశ్వేశ్వరే తత్ర సర్వే తత్రైవ సంస్థితాః ॥ ౧౧॥

ఆచన్ద్రం స్వాధికారేషు బ్రహ్మద్యా మునయోఽఖిలాః ।

అకుర్వన్ సర్వకర్మాణి సర్వే లోకా యథా పురా ॥ ౧౨॥

ఇతి తే సర్వమాఖ్యాతం కీర్తే పృష్టం హి యత్త్వయా ।

ఢుణ్ణిరాజస్యావతారో ధర్మకామసుఖప్రదః ॥ ౧౩॥

దివోదాసబహిర్భావం కథయిష్యేఽధునా తవ ॥ ౧౪॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే బాలచరితే ఢుణ్ణిరాజస్తుతివర్ణనం నామ త్రిచత్వారింశోఽధ్యాయః
॥ ౪౩॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౬౦౦౪ + ౧౪ = ౬౦౧౮

౨.౦౪౪ బాలచరితే చతుశ్చత్వారింశోఽధ్యాయః

కీర్తిరువాచ ।

ఢుణ్ణిరాజావతారోఽయం ఖ్యాతస్తే శక్తిసమృధః ।

దురాసదవధార్థాయ త్రిలోకీపాలనాయ చ ॥ ౧॥

ఏకపాదః స్థితస్తుజ్ఞానగరే చైకపాదతః ।

స్థితో దైత్యం సమాక్రాన్త్య వారాణస్యామితి శ్రుతమ్ ॥ ౨॥

ఉభాభ్యామపి పాదాభ్యాముభయత్ర స్థితిః కథమ్ ।

ఏవం మే సంశయం బ్రహ్మన్ నుద త్వం సర్వవిద్యతః ॥ ౩॥

మునిరువాచ ।

కిమసాధ్యం విశ్వరూపే విశ్వకర్తరి విశ్వపే ।

విశ్వవ్యాపిని విశ్వేశే ఢుణ్ణిరాజే చ శాసతి ॥ ౪॥

విశ్వాన్తర్యామిణి పరే విశ్వసంహారకారిణి ।

సప్తపాతాలచరణే స్వర్గవ్యాపి శిరోరుహే ॥ ౫॥

సర్వతః పాణిచరణే సర్వతః శ్రోత్రచక్షుషి ।

మనసశ్చ శ్రుతీనాం చ బ్రహ్మదీనాం చ యోగినామ్ ॥ ౬॥

అగమ్యే తత్త్వతో వాయుపృథివీజలరూపిణి ।

యస్య రోమాఞ్చురన్ధ్రేషు బ్రహ్మజ్ఞానాం హి కోటయః ॥ ౭॥

భ్రమన్తి పవనోద్భూతాః పతజ్ఞా ఇవ వ్యోమని ।

సంశయో వా వితర్కో వా తస్మిన్ మాతర్న విద్యతే ॥ ౮॥

అనేకరూపిణి విభౌ ప్రభుః కర్తుం చరాచరమ్ ।

యదిచ్చయా భవేద్ రాజ్ఞ సుధా విషస్వరూపిణీ ॥ ౯॥

అమృతం విషరూపం చ తత్ర కిం కిం న సమృవేత్ ।

అవతారస్య దేవస్య విచిత్రా గతిరుచ్యతే ॥ ౧౦॥

కియన్తో హ్యవతారా వై కదా కుత్రేతి నిశ్చితుమ్ ।

న శక్యతే సురైః సర్వైః సశేషైరపి సర్వదా ॥ ౧౧॥

అతస్యైవ తు సన్దేహం కథాం శుణు మయేరితామ్ ।

యాం శ్రుత్వా సర్వధర్మజ్ఞే ముచ్యతే పాపసంహారయాత్ ॥ ౧౨॥

సూర్యవంశోద్భవో రాజా దివోదాసోఽభవత్పురా ।

వదాన్యశ్చ మహామానీ మాన్యో భూమణ్డలేఽఖిలే ॥ ౧౩॥

వక్తా బృహస్పతినమః సర్వజ్ఞః సర్వదా శివః ।

వేదశాస్త్రపురాణానాం జ్ఞానీ విజ్ఞజనప్రియః ॥ ౧౪॥

కామినీమోహనతనుర్జితేన్ద్రియతయా స్థితః ।

ఉపకారపరో నిత్యం పరద్రోహపరాజ్ఞుఖః ॥ ౧౫॥

నిస్సృహః పరచిత్తః స్థూలలక్ష్మ్యః పరాక్రమీ ।

తపసా తస్య తుష్టేన బ్రహ్మణా రాజ్యముత్తమమ్ ॥ ౧౬॥

కాశ్యాం వృష్టివిహీనాయాం దత్తం లోకోపకారిణా ।

సర్వదేవబహిష్కారాత్ సోఽపి జగ్రాహ బుద్ధిమాన్ ॥ ౧౭॥

స్వయమేవాభవత్సోఽథ రవిరిన్ద్రో హుతాశనః ।

మరుచ్చన్ద్రశ్చ ధర్మేణ పాలయామాస తాం పురీమ్ ॥ ౧౮॥

తపసా తస్య సజ్జాతా వృష్టిర్లోకా ఇతస్తతః ।

అవిముక్తం సమాయాతాః ప్రశశంసుర్నృపం చ తమ్ ॥ ౧౯॥

తస్య పత్నీ సుశీలా సా నామ్నా నామ పతివ్రతా ।

ధర్మశీలా దానపరా పతివాక్యపరాయణా ॥ ౨౦॥

ఆచారం వ్యవహారం వా ప్రాయశ్చిత్తమసౌ నృపః ।

పణ్డితైః కారయామాస రాజదండ్రిం న చాదదే ॥ ౨౧॥

శివేన మరుతః సర్వే మన్దారగిరిమన్వయుః ।

నాపమృత్యుర్నా శోకో వా వైవ దుఃఖం హి కన్యచిత్ ॥ ౨౨॥

ఉత్పాతాస్త్రవిధా నాసన్తస్మిన్ రాజ్యం ప్రశాసతి ।

హాహాకారః శమం యాతో నాఽవృష్టివిహితో మహాన్ ॥ ౨౩॥

పశుపక్షిమనుష్యాణాం సస్యాని చ బహూన్యపి ।

యదా యత్తం ప్రాణిమాత్రం జాతాని వృష్టియోగతః ॥ ౨౪॥

స్వాహాస్వధావషట్కారాః సర్వ ఆసన్ యథా పురా ।

తే చ దేవాః సుఖం ప్రాప్తా యే ప్రార్థయన్నృపం పురా ॥ ౨౫॥

యం తుష్టవః సురాః సర్వే బ్రహ్మవాక్యప్రణోదితాః ।

సోఽపి నానా స్తుతిం చక్రే దేవానాం దర్శనాద్భృశమ్ ॥ ౨౬॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే బాలచరితే దివోదాసోపాఖ్యానం నామ చతుశ్చత్వారింశోఽధ్యాయః
॥ ౪౪॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౬౦౧౮ + ౨౬ = ౬౦౪౪

౨.౦౪౫ బాలచరితే దివోదాసోపాఖ్యానే పంచచత్వారింశోఽధ్యాయః

కీర్తిరువాచ ।

కథం మునే సర్వదేవాః ప్రయాతా మన్దరం గిరిమ్ ।

శివేన చ కథం త్యక్తా రమ్యా వారాణసీ పురీ ॥ ౧॥

ఏతన్నే శంస దేవర్షే సంశయోఽత్ర మహాన్మునే ।

మునిరువాచ ।

ద్వాదశాబ్దమనావప్తౌ నష్టే స్థావరజిగ్గమే ॥ ౨॥

స్వాహాస్వధావషట్కారవిహితే చ ధరాతలే ।

బ్రహ్మవాక్యప్రణున్నైస్తు దేవైః సమృద్ధితో హరః ॥ ౩॥

మహాదేవ జగన్నాథ కరుణాలయ శక్కర ।

ఆధాస్య మన్దరగిరిం మరీచిస్తు తపస్యతి ॥ ౪॥

అబ్ధానామయుతం దేవ వరం దాతుం ప్రయాహి తమ్ ।

మునిరువాచ ।

ఏవం సమృద్ధితో దేవైర్మహేశః కరుణాలయః ॥ ౫॥

సర్వైః సురగణైః సార్థమగ్నిచన్ద్రార్యమాదిభిః ।

వరం దాతుం న సమ్యాప మరీచి తం మహామునిమ్ ॥ ౬ ॥

అస్థిమాత్రావశిష్టం చ దదర్శ స సదాశివః ।

తస్మిన్మణే నాగతశ్చేత్ స తు ప్రాణాన్ సముత్సృజేత్ ॥ ౭ ॥

తదుత్కటేన తపసా ప్రీతోఽసౌ గిరిజాపతిః ।

నిజం స్వరూపం దత్త్వా చ విమానేన నిజం పదమ్ ॥ ౮ ॥

ప్రాపయామాస సహసా గణైర్వాదిత్రనిస్వనైః ।

సర్వైర్దేవగణైః శమ్భుస్తస్థా గిరివరే శుభే ॥ ౯ ॥

దివోదాసస్య నాపశ్యత్ కిశ్కిద్ రన్ధ్రం సదాశివః ।

దేవాన్ సమృద్ధయామాస ద్రష్టుం తద్ రన్ధ్రమాదృతః ॥ ౧౦ ॥

యో యో దేవో యాతి కాశీం తస్య రన్ధ్రం న పశ్యతి ।

స్వనామ్నా పరిసంస్థాప్య లిగం తత్రైవ తస్థివాన్ ॥ ౧౧ ॥

దివోదాసస్య రాజ్యే తు సర్వే వర్ణాః స్వధర్మిణః ।

ఆశ్రమస్థా ద్విజాః సర్వే యథోక్తాచారసంయుతాః ॥ ౧౨ ॥

గురుశుశ్రుషవః శిష్యాః స్త్రియ ఆసన్నతివ్రతాః ।

ధర్మశీలా దానపరా వ్రతోపవాసతత్పరాః ॥ ౧౩ ॥

యతయశ్చ త్రిషవణా వ్రతినో హోమమౌనినః ।

స్నానం సన్ధ్యాం జపం హోమం స్వాధ్యాయం దేవతార్చనమ్ ॥ ౧౪ ॥

ఆతిథ్యం వైశ్వదేవం చ స్వయమేవ ప్రకుర్వతే ।

గృహస్థాః సర్వ ఏవాష్టౌ కర్మాణి భక్తితోఽనఘాః ॥ ౧౫ ॥

అతో వివర్ధతే ధర్మో వృష్టిశాచునత్తమాఽభవత్ ।

స్వర్గే దేవా ముముదిరే పితరశ్చ స్వధాభుజః ॥ ౧౬ ॥

న వన్ధ్యా న చ వాఽపుష్పా విధవా వా మృతప్రజా ।

నావృష్టిర్నాతివృష్టిశ్చ స్వవక్త్రం న పరం తథా ॥ ౧౭ ॥

శుకాశ్చ శలభా నాసన్ మూషకా వా కదాచన ।

ఏవం చ సర్వసస్యానాం నిష్పత్తిః సమపద్యత ॥ ౧౮ ॥

విశ్వేశ్వరం మాధవం చ ధుణ్ణిం భైరవమేవ చ ।

దణ్డపాణిం గుహం గజౌమదృష్ట్యా వాఽనిమజ్జ్య వా ॥ ౧౯ ॥

మణికర్ణిం భవానీం వా యో భుక్త్యై దణ్డ్య ఏవ సః ।
 ఇతి డిణ్డీరవం నిత్యమకరోన్నుపసత్తమః ॥ ౨౦॥
 న పాపలేశస్త్రాసీదేవం నృపవరే స్థితే ।
 వినా రథం న తద్రాజ్యం జిఘృక్షతి సదాశివః ॥ ౨౧॥
 వారాణసీవియోగేన పరితప్తస్తతోభవత్ ।
 ప్రేషయామాస విఘ్నాయ తతోఽష్టావపి భైరవాన్ ॥ ౨౨॥
 ఉవాచ తాన్ కారయన్తు రాజ్యేఽస్యాణుతు కిల్బిషమ్ ।
 అదాన్యే తత ఏతస్మాత్ కాశీరాజ్యం స సంశయః ॥ ౨౩॥
 జగ్ముస్తే త్వరయా భద్రే ఆజ్ఞాం ప్రాప్య సదాశివాత్ ।
 దృష్ట్వా వారాణసీం తే తు విశ్రాంతాః స్నానకర్మణా ॥ ౨౪॥
 అదృష్ట్వా తస్య దురితం కాశీవాసం ప్రచక్రీరే ।
 శివశ్చింతాపరశ్చాసీదనాగచ్ఛతు తేషు తత్ ॥ ౨౫॥
 తతోఽప్రేషయదాదిత్యాన్ రథం ద్రష్టుం నృపస్య హ ।
 తేఽపి తత్పుణ్యమాలోక్య స్థితాః కాశ్యాం ముదాన్వితాః ॥ ౨౬॥
 న కార్యం చ హరస్యాపి న త్యాజ్యేయం పురీతి చ ।
 తతశ్చతుష్టప్తిమితా అప్రేషయత యోగినీః ॥ ౨౭॥
 అణుమాత్రమదృష్ట్వేనో దివోదాసస్య తా అపి ।
 స్థితా వారాణసీం ప్రాప్యం యజన్త్యః శివమవ్యయమ్ ॥ ౨౮॥
 తతః సమ్రేషయామాస దుర్గాం దుఃఖవినాశినీమ్ ।
 అదృష్ట్వా తదఘం సాఽపి తస్థౌ గ్రామాదృహిః కిల ॥ ౨౯॥
 ధ్యానేనాతోషయద్దేవం సర్వకామైశ్చ మానవాన్ ।
 దిక్పాలానథ శమ్భుశ్చ ప్రేషయామాస సత్వరమ్ ॥ ౩౦॥
 గతా వారాణసీం తే తు నేక్షేరంస్తదఘం లఘు ।
 స్వస్వనామ్నా ప్రతిష్ఠాప్య లిజ్గాని న్యవసన్ముదా ॥ ౩౧॥
 ఋషయః ప్రేషితాః పశ్చాదుత్సుకేన శివేన హ ।
 గతాస్తే త్వరయా హృష్టాః శివేనాపి ప్రణోదితాః ॥ ౩౨॥
 గత్వా తీర్థవిధిం కృత్వా స్థితాః వారాణసీమను ।

ఆశీర్వాదాయ గచ్ఛంతః పశ్యంతస్తస్య చేష్టితమ్ || 33||

భక్త్యా తాన్ పూజయామాస సర్వాన్ స ధనవస్త్రకైః |
నాన్యగృహ్లాన్తన్దనం తే నైనోఽపి దదృశుర్లఘు || 3౪||

స్వస్వనామ్నా పరిస్థాప్య తేషున్తే పరమం తపః |
తతః సర్వేఽమరాన్తేన ప్రేషితాః కార్య సిద్ధయే || 3౫||

తేఽపి నో దదృశస్తస్య దుష్కర్మధర్మచారిణః |
నాయాతి కోఽపి కాశ్యాన్తు యో యః సమ్ప్రేష్యతే మయా || 3౬||

తతశ్చిన్తాపరో రుద్రో నిశ్చయం నాధ్యగచ్ఛత |
మనసా చిన్తయామాస కదా ద్రక్ష్యే చ తాం పురీమ్ || 3౭||

దివోదాసస్య రాజ్యే చ యదా పాపం భవిష్యతి |
తదైవ ప్రాప్య కాశీ చ నాన్యథా చ మయా క్వచిత్ || 3౮||

వి నా ఢుణ్ణిం మాధవం చ సర్వే దేవా నిరర్థకాః |
నాయాన్తి చ స్థితాస్తత్ర కాశ్యాం ధ్యానపరాయణాః || 3౯||

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే బాలచరితే దివోదాసోపాఖ్యానే శివచిన్తావర్ణనం నామ
పంచాచత్వారింశోఽధ్యాయః || ౪౦||

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౬౦౪౪ + 3౯ = ౬౦౮౩

౨.౦౪౬ బాలచరితే షట్పత్వారింశోఽధ్యాయః

మునిరువాచ |

అవిముక్తవియోగేన పరితప్తః శివస్తదా |
సర్వార్థవశగం ఢుణ్ణిం నత్వా ప్రార్థయదాతురః || ౧||

శివ ఉవాచ |

పశ్చాన్నామపి భూతానాం కారణానాం చ కారణమ్ |
చిదానన్దఘనో విశ్వధ్యేయో వేదాన్తగోచరః || ౨||

ప్రధానం పురుషశ్చాసి గుణత్రయవిభాగకృత్ |
విశ్వవ్యాపీ విశ్వనిధిర్విశ్వరక్షణతత్పురః || 3||

నానావతారకృచ్ఛాసి భూభారహరణోద్యతః |
దేవానాం పాలనే శక్తో దైత్యానాం నిధనే తథా || ౪||

ద్విజానాం చైవ ధర్మాణామార్తానాం శరణైషిణామ్ ।

స్వేచ్ఛయాఽపత్యతాం యాతే త్వయి బ్రహ్మస్వరూపిణి ॥ ౫॥

కమన్యం శరణం యామి కాశీవిరహదుఃఖితః ।

ఢుణ్ణీరువాచ ।

అన్యనేవ ప్రేషయసి సర్వవిద్యావిశారదాన్ ॥ ౬॥

సర్వదర్శి కిమర్థం త్వం మోహమేషి సదాశివ ।

శివ ఉవాచ ।

ఇదానీమేవ గచ్ఛ త్వమవిముక్తం గజానన ॥ ౭॥

దివోదాసస్య విఘ్నార్థం మమ కార్యార్థసిద్ధయే ।

మాయయా మోహయ జనం పుణ్యం యేనాస్య హీయతే ॥ ౮॥

ఢుణ్ణీరువాచ ।

యామి శీఘ్రం మహాదేవ న చింతాం కర్తుమర్హసి ।

సాధయ్యే తవ హితం దర్శయిష్యే నిజాం పురీమ్ ॥ ౯॥

బహిష్కృత్య దివోదాసం జనపాపవిభాగినమ్ ।

మునిరువాచ ।

ఇత్యుక్త్వా శివమానమ్య పార్వతీం చ షడాననమ్ ॥ ౧౦॥

ప్రదక్షిణీకృత్య తథా నారదం గురుమేవ చ ।

ప్రస్థితోఽఖిలవిద్యానాం కలానాం చ నిధిర్విభుః ॥ ౧౧॥

ప్రాప వారాణసీం పుణ్యాం పుణ్యమేవాస్య దృష్టవాన్ ।

జ్యోతిర్విదభవత్సద్యస్తస్య పాపమలక్ష్య సః ॥ ౧౨॥

రుక్మకాన్తిర్దివ్యదేహో ముక్తామాలావిభూషితః ।

(రుక్మముక్తామయేశ్రోత్ర ద్వయే బిభత్సు కుణ్డలే

ద్వాత్రింశల్లక్షణయుతో భూతభవ్యభవిష్యవితీ ।)

కటిసూత్రం చ నాభౌ తు మహారత్నవిభూషితమ్ ॥ ౧౩॥

పీతవస్త్రపరీధానో దివ్యగన్ధానులేపనః ।

కామాతిసున్దరతనుః కామినీజనమోహనః ॥ ౧౪॥

పత్నివ్రతాశ్చ యా నార్యశ్చకముస్తా అపి ద్విజమ్ ।

మనసా చిన్మితం ప్రశ్నం వదతి స్మాఖిలం తు సః ॥ ౧౫॥

అతః పతివ్రతా నార్యః ప్రశ్న ప్రప్థుం తమన్వయుః ।
విహాయ బాలకాన్ భర్తృన్భ్రాతృనన్యస్సహజ్జనాన్ ।
స్వప్నాన్ వదతి తోకానాం స్వమాయాదశితానసౌ ॥ ౧౬॥

సేవతాం సర్వలోకానాం దదాతి సుబహూన్వరాన్ ।
తద్వరస్య ప్రభావేణ దుష్టః కుష్టో వినశ్యతి ॥ ౧౭॥

పుత్రిణ్యః సర్వవన్ధ్యశ్చ జాతాస్తద్వరదానతః ।
హస్తం దృష్ట్వా మహాభాగ్యం కర్మాణి కథయత్యసౌ ॥ ౧౮॥

యద్ యద్ యేన చ సంభుక్త భోక్ష్యమాణం చ తక్షణాత్ ॥ ౧౯॥

విస్మితో నగరే లోకః సర్వ ఆసీన్ముదాన్వితః ।
నేద్యుశో బ్రాహ్మణోఽదర్శి సర్వవేత్తా గుణాకరః ॥ ౨౦॥

న భూతో న భవిష్యో వా ఇతి లోకా వదన్త్యముమ్ ।
పూజయన్తి ధన్వై రత్నైర్జాత్యా ప్రత్యయమస్య తే ॥ ౨౧॥

హస్తే ధృతాని వన్తాని కథయత్యేవ తక్షణాత్ ।
దరిద్రస్యాప్రయత్నస్య ప్రప్థుం యాతస్య వేత్త్యసౌ ॥ ౨౨॥

అభిప్రాయం స్వయం తస్య బ్రూతే త్రిదినమన్తరా ।
భవిష్యసి ధనాఢ్యస్త్యం తథైవాసౌ భవత్యపి ॥ ౨౩॥

గతం నష్టం కథయతి యథా యత్ యత్ తథా భవేత్ ।
ఏవమాచక్షతస్తస్య ఘణ్ఠేర్విప్రస్వరూపిణః ॥ ౨౪॥

ద్విత్రిమాసైర్గతా వార్తా రాజకర్ణే జనేరితా ।

జనా ఊచుః ।

రాజపత్నీఽపి యాశ్చాన్యః పాతివ్రత్యపరాయణాః ॥ ౨౫॥

ఏతావత్కాలపర్యంతం నో భజన్నన్యదేవతాః ।
వినా పతిం గతాస్తాస్తు వినాజ్ఞాం తం నిరీక్షితుమ్ ॥ ౨౬॥

నో భవిష్యతి పుత్రో వా కన్యా వేతి విచారితుమ్ ।
సఖీభిస్తు నిషిద్ధాస్తా ఘణ్ఠిరత్రాగమిష్యతి ॥ ౨౭॥

ఆకార్యం తు తతస్తాస్తు రహస్యేతముపానయన్ ।

ఉపవేశ్యాసనే రమ్యే రాజపత్న్యః ప్రపూజరే ॥ ౨౮॥

ప్రజ్వల్య చరణద్వంద్వం తద్దర్శనసువిష్టలాః ।
కస్తురీచందనం తస్య శరీరే పర్యమర్దయన్ ॥ ౨౯॥

నికటే తస్య కాచిత్ తు భూత్వాఽదాద్ వీటికాః స్వయమ్ ।
పప్రచ్ఛర్బహుప్రశ్నాంస్తం సర్వానేవాబ్రవీచ్ఛ సః ॥ ౩౦॥

ప్రత్యయే తు సముత్పన్నే సర్వాస్తాస్తు విసిస్మరే ।
ఏవం తాః ప్రత్యహం తస్య దర్శనం పూజనం స్వయమ్ ॥ ౩౧॥

త్యక్త్వా తా గృహ్యకార్యాణి చక్రస్సర్వాస్తు తత్పరాః ।
నైతాద్యశో దృష్టపూర్వో భూతభవ్యభవిష్యవిత్ ॥ ౩౨॥

ఇత్యబ్రువన్ స్తువన్యస్తం సర్వజ్యోతిర్విదుత్తమమ్ ।
ఉత్థితే రాజ్ఞ తాః శీఘ్రం వినసర్జుః క్షణాదముమ్ ॥ ౩౩॥

పతిభావం పరిత్యజ్య తమేవాచింతయన్నదా ।
దివోదాసోఽపి తం జ్ఞాత్వా సమాకార్య ననామ చ ॥ ౩౪॥

స్వాసనే తం పరిస్థాప్య పుపూజే విష్టరాదిభిః ।
గామర్ష్యం చ ధనం వస్త్రమర్పయామాస సాదరమ్ ॥ ౩౫॥

యద్ యద్ తం పరిపప్రచ్ఛ తత్సర్వం స ముదాఽబ్రవీత్ ।
విస్మృత్య నిజదేవం స తమేవాచింతయన్నపః ॥ ౩౬॥

రహస్యే పరిపప్రచ్ఛ ప్రశ్నాన్ నానావిధాన్బహూన్ ।
ప్రత్యయే తు సముత్పన్నే ప్రార్థయామాస సాదరమ్ ॥ ౩౭॥

గ్రామాన్ధాన్యం ధనం దాన్యే తిష్ఠాత్ర నికటే మమ ।
చమత్కారా బహువిధా దృష్టా యస్మాన్ మయా త్వయి ॥ ౩౮॥

తతో జగాద ఘణ్డిస్తం ప్రపశ్చరహితో నృపమ ।
స్త్రీపుత్రకన్యాగారాది త్యక్త్వాయ వారాణసీమగామ్ ॥ ౩౯॥

న గ్రామా న ధనం ధాన్యం రోచతే మేఽస్పృహస్య తే ।
ఏకం వదామి తే వాక్యం హృది తత్కర్తుమర్హసి ॥ ౪౦॥

ఇతః సప్తదశే రాజన్ దినే కోఽపి పరః పుమాన్ ।
ఆగత్య న వదేద్ యత్ తత్ కర్తవ్యమవిచారతః ॥ ౪౧॥

హితం తే పరమం రాజన్ భవిష్యతి న సంశయః ।

ఏతావతా మయా లబ్ధా గ్రామా ధాన్యం ధనాని చ ॥ ౪౨॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే బాలచరితే జ్యోతిర్విద్రూపదర్శనం నామ షట్పత్వారింశోఽధ్యాయః
॥ ౪౬॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞః - ౬౦౮౩ + ౪౨ = ౬౧౨౫

౨.౦౪౭ సప్తచత్వారింశోఽధ్యాయః

రాజోవాచ ।

అవశ్యం మునిశార్దూల కరష్యే వచనం తవ ।

కరవాణ్యన్యథా చేన్మే శపథోఽస్తి హరస్య హ ॥ ౧॥

గృత్సమద ఉవాచ ।

ఏవం తేన సర్వ జనాః కాశిస్థాః స్వవశీకృతాః ।

త్యక్త్వా సర్వాణి కర్మాణి తమేవ పరిసేవిరే ॥ ౨॥

భూతం భవ్యం విప్రకృష్టం భవిష్యం చ వివృణ్వతా ।

తతో విష్ణుర్వౌద్ధరూపీ పశ్చక్రోశాద్ బహిః స్థితః ॥ ౩॥

ఆగత్య మాయయా మోహం జనయన్ సర్వ దేహినామ్ ।

శ్రుతిస్మృతివిరుద్ధం సోఽపాతీద్ ధర్మవృషం ద్విషన్ ॥ ౪॥

సోఽపి స్వవచనాత్ సర్వాన్ వశే చక్రే మహాజనాన్ ।

సాకారభజనం సర్వం దూషయామాస సాదరమ్ ॥ ౫॥

కిమర్థం పార్థివీం మూర్తిరర్ఘ్యతే తైజసీరపి ।

సర్వో జనో మూఢమనాః పరాత్మని హృది స్థితే ॥ ౬॥

వృక్షాణాం జీవతాం ఛేదః పశూనామపి హింసనమ్ ।

కురుతే స్వస్య విత్తాని పరస్మై యః ప్రయచ్ఛతి ॥ ౭॥

సష్టే దేహేతు భూతాని లీయన్తే పశ్చ పశ్చాసు ।

స్వయమేవ హి భోక్తవ్యం పక్వాన్నం సఘృతం ముదా ॥ ౮॥

దేహాత్మా పరిపూజ్యోఽసౌ నానాభోగైర్మథాసుఖమ్ ।

తతః సర్వే జనాః స్వం స్వం మార్గ ముక్త్వా తథాఽభవన్ ॥ ౯॥

బ్రాహ్మణానపి సన్త్యజ్య బుభుజురోఽగమత్తమమ్ ।

తత్పత్నీ కమలా నామ పూరయన్తీ మనోరథాన్ ॥ ౧౦॥

స్థితా వారాణసీవాసిస్త్రియఃసర్వావ్యమోహయత్ ।

బోధయామాస యత్సేన దుష్టమార్గం దినేదినే ॥ ౧౧॥

భిద్యన్తే బుద్ధయన్తేషాం పురగ్రామనివాసినామ్ ।

స్వదేహే భర్తృదేహే యోన్యన్య దేహే స ఏవ తు ॥ ౧౨॥

న భిద్యతే పుమాన్ యద్వన్ ముఖనాసాకరాదిభిః ।

తథాత్మా వైవ భిద్యేత దేహారేతైశ్చతుర్విధైః ।

ఏవం ప్రలోభితాః కాంతాః పుంసోఽన్యాయపి భేజరే ॥ ౧౩॥

బ్రాహ్మణా అగ్నిహోత్రేషు యజ్ఞేషు శిథిలాదరాః ।

వ్రతే దానే చ హోమే చ దేవ బ్రాహ్మణపూజనే ॥ ౧౪॥

పశూనాం యజ్ఞాయానాం చ ఛేదనే సంశయం దధుః ।

పరస్పరం గృహేఽర్చన్తో బుభుజుర్భోగముత్తమమ్ ॥ ౧౫॥

స్వయమేవ బుభుజరే శ్రాద్ధాని చ వ్రతాని చ ।

ఏవం చ ధర్మలోపోఽభూదేనసో వృద్ధిరేవ చ ॥ ౧౬॥

తతో బౌద్ధో జగమాశు దివోదాసస్య మన్దిరమ్ ।

పూజితః పరయా భక్త్యా స తేన స్వాసనే శుభే ॥ ౧౭॥

తతః ఊచే దివోదాసం వాక్యం వాక్య విశారదః ।

బౌద్ధ ఉవాచ ।

శృణు రాజన్ హితం వచ్చి శ్రుత్వా తత్కురు సాదరమ్ ॥ ౧౮॥

ఇయం వారాణసీ శూలభృతా నిర్మాయ తేజసా ।

ప్రలయేఽపి త్రిశూలాగ్రే ధ్రియతే సర్వ జన్తుభిః ॥ ౧౯॥

పుణ్యవద్భిరిహ స్థేయం మృతౌ మోక్షమభీష్నుభిః ।

పాపాత్మానో భైరవేణ క్రియన్తే బహిరేవ చ ॥ ౨౦॥

రక్షణం పుణ్యకర్తృణాం క్రియతే తేన తేన చ ।

తవ పుణ్యం స్థితం యావత్ తావదత్ర స్థితో భవాన్ ॥ ౨౧॥

కాశ్యాం రాజ్యం ప్రకుర్వాణ ఇదానీం న తథా భవాన్ ।

పాపశ్చ సమృద్ధత్యం తే రాజ్యే నరకకృన్ముపః ॥ ౨౨॥

నృప ఉవాచ ।

సమ్యగుక్తం త్వయా మహ్యం కరిష్యే వచనం తవ ।

జ్యోతిర్విదా ధుణీనా చ ప్రోక్తం తత్సత్యమేవ తత్ ॥ ౨౩॥

వద మే త్వం చ కశ్చాసి మద్ధితార్థమిహాగతః ।

యది వేత్తుంయా శక్యం తత్త్వన్తే పురుషోత్తమ ॥ ౨౪॥

క ఉవాచ ।

తతః స కరుణావిష్టో దర్శయామాస తం నృపమ్ ।

నిజం చతుర్భుజం రూపం శఙ్ఖచక్రగదాధరమ్ ॥ ౨౫॥

సమష్టివ్యష్టిరూపేణ చిద్రూపఞ్చ ప్రదర్శితమ్ ॥

ధన్వోఽహమితి తం ప్రాహ పితృభ్యాం సహితోఽనఘ ॥ ౨౬॥

పూర్వం రాజ్యం పరిత్యజ్య తపస్తప్తం మయా బహు ।

బ్రహ్మణేదం బలాన్మహ్యం దత్తం రాజ్యమనుత్తమమ్ ॥ ౨౭॥

త్వద్దర్శనాజ్జన్మమృతీ గతే మే నాత్ర సంశయః ।

ఇదమేవ పరం యాచే త్వమహం శరణం గతః ॥ ౨౮॥

మునిరువాచ ।

ఇత్యుక్తః పరమాత్మాఽసౌ ప్రోక్తవాన్ నృపసత్తమమ్ ।

విశ్వేశ్వర ప్రసాదాచ్చ తవాపి రాజసత్తమ ॥ ౩౦॥

భవితా పరమా ముక్తిస్త్వక్వా రాజ్యం సుఖీ భవ ।

భైరవో దణ్డిపాణిశ్చ బహిః కుర్యాదతోఽన్యథా ॥ ౩౧॥

ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యం చింతాం పరమికాం యయా ।

ధ్యాత్వా విచార్య తద్ధేతుం బుబోధ సర్వమేవ సః ॥ ౩౨॥

జ్యోతిర్విదం గణేశం చ బౌద్ధం మాయావినం హరిమ్ ।

ప్రణమ్య శిరసా భక్త్యా కోఽసీతి నిజగాద తమ్ ॥ ౩౩॥

సోఽపి బుద్ధవా మహావిష్ణుర్నిజం రూపం సమాస్థితః ।

చతుర్భుజం శఙ్ఖచక్రగదాపద్మధరం విభుమ్ ॥ ౩౪॥

పీతామృరసమాయుక్తం సర్వలోకాశ్రయం పరమ్ ।

ఉవాచ తం నృపః పూజ్య ధన్వోఽహం మమ పూర్వజాః ॥ ౩౫॥

యన్మోక్షదం పదయుగం దృష్టం పుణ్యప్రభావతః ।

దేహి మే పరమాం ముక్తిం ముద్రామేతాం గృహాణ వ ॥ ౩౬॥

బలాద్ధత్తం బ్రహ్మణా మే శాస్త్ర రాజ్యం శివో నిజమ్ ।
తతో జగాద తం విష్ణుః శివో ముక్తిం ప్రదాస్యతి ॥ ౩౭॥

క ఉవాచ ।

ఏవముక్త్వా దివోదాసం మహాయోగేశ్వరో హరిః ।
అన్తర్హితః పునర్యాయాద్ బౌద్ధరూపీ నిజాశ్రమమ్ ॥ ౩౮॥

ప్రేషయామాస దూతం స శివాగమనహేతవే ।
దివోదాసస్య రాజ్యే మేఽధర్మవృద్ధిః కృతా బహుః ॥ ౩౯॥

జ్యోతిర్విదా గణేశేన త్యక్తం రాజ్యం నృపేణ తే ।
శీఘ్రమాయాహి విశ్వేశ నిజాం వారాణసీం పురీమ్ ॥ ౪౦॥

తతో రాజా రాజచిన్తం త్యక్త్వా తేపే పరస్తవః ।
ప్రాసాదే పరమే స్థాప్య శివలింగం సువిశ్రుతమ్ ॥ ౪౧॥

స్వనామ్నా మోక్షదం పుంసాం సకామానాం తు కామదమ్ ।
ప్రతీక్షన్ దర్శనం తస్య శక్కురస్సార్థదాయినః ॥ ౪౨॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే దివోదాసరాజ్యత్యాగో నామ సప్తచత్వారింశోఽధ్యాయః ॥
౪౭॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౬౧౨౫ + ౪౨ = ౬౧౬౭

౨.౦౪౮ కీర్తేవరప్రదనం నామాష్టచత్వారింశోఽధ్యాయః

మునిరువాచ ।

త్యక్తం రాజ్యమితి జ్ఞాత్వా నిజం రూపం సమాశ్రితః ।
అవసత్ సర్వలోకానాం ఘణిస్తత్రార్థదాయకః ॥ ౧॥

దూతం చ ప్రేషయామాస శీఘ్రమాగమ్యతామితి ।
శక్కురాయ మహాబుద్ధిస్తతః స హర్షనిర్భరః ॥ ౨॥

ఆరుహ్య వృషభం దేవో యయౌ వారాణసీం పురీమ్ ।
దివ్యవాదిత్రనిర్హోషైః స్వగణైః పరివారితః ॥ ౩॥

జైగీషవ్యం నిరాహారం వశ్మికమివ సంస్థితమ్ ।
అనుగృహ్య యయౌ ఘణిం ప్రణమ్య చ ఉవాచ తమ్ ॥ ౪॥

శివ ఉవాచ ।

త్వమేవ విశ్వేశ్వర విశ్వరూప విశ్వం సృజస్యత్సి హి పాసి దేవ ।
శుభాశుభం కర్మ నిరిక్ష్య తస్య దదాసి భోగం వివిధం గణేశ ॥ ౫॥

బ్రహ్మపి సృష్టిం కురుతేజితాత్తే తద్రక్షణం చైవ హరిస్థతాఽహమ్ ।
సంహారకారీహ చరాచరస్య విభాగకృత్యం హి గుణత్రయస్య ॥ ౬॥

తవ ప్రసాదాద్ధరిరబ్జజ్ఞోఽపి శివశ్చ శక్తో నిజకర్మసిద్ధయై ।
త్వయా వినా వేదవిధిర్వృథా స్యాత్ త్వదీయశక్త్యా సురశత్రునాశః ॥ ౭॥

అనంతశక్తిః ప్రకృతిః పురా త్వాం సమర్చ్య దుష్టం మహిషం జఘాన ।
యచ్ఛాసనిర్ధూతనగప్రపాతభీతం జగత్కృత్స్నమిదం రరక్ష ॥ ౮॥

త్వమప్రమేయోఽఖిలలోకసాక్షీ త్వమవ్యయః కారణకారణం చ ।
వేదా వికుణ్ఠాస్త్యయి సర్వ ఏవ శేషో ధరాభృత్తవ భక్తితో హి ॥ ౯॥

త్వామేవ నత్వా పరిపూజయంతః సంతో యజన్తే మనసా స్మరంతః ।
త్వయ్యేవ భక్తిం పరికల్పయంతో ముక్తిం భజన్తే పరివృత్తిహీనాః ॥ ౧౦॥

అనేకరూపాఙ్ఘ్రివిలోచనస్త్వమనేకశీర్షశ్రుతిబాహుజన్తః ।
అనంతవిజ్ఞానఘనో హ్యనేకబ్రహ్మాణ్డహేతుః పరమప్రకాశః ॥ ౧౧॥

తవ ప్రసాదాదవిముక్తమేతద్ దృష్టం చిరాద్ యత్సవతాఽఖిలేశ ।
మునిరువాచ ।

ఏవం స్తుత్వా చ సంపూజ్య ప్రార్థయామాస శఙ్కరః ॥ ౧౨॥

గతం విరహదుఃఖం మే ప్రాప్య వారాణసీం పురీమ్ ।
ఇదానీం సర్వదా రక్ష మద్భక్తాంశ్చ పురీమిమామ్ ॥ ౧౩॥

వినా ప్రసాదం తే న స్యాత్ కాశివాసః కదాచన ।
దణ్డపాణేర్భైరవస్య తేఽపి యస్య కృపా భవేత్ ॥ ౧౪॥

తారకం బ్రహ్మ తస్యాన్తే దిశామి చ న చాన్యథా ।
మాఘే మాసీ చతుర్థ్యాం యో భౌమవారే విధూదయే ॥ ౧౫॥

అపూపైర్మోదకైరన్యైరుపచారైః ప్రపూజయేత్ ।
సంహృత్య తస్య సఙ్కష్టం స్తోత్రపాలేన యో నుయాత్ ॥ ౧౬॥

తస్యాపి సకలాన్ కామాన్ యచ్ఛ లక్ష్మీమనేకథా ।

య ఇదం ప్రాతరుత్థాయ త్రిసన్ధ్యం వాపి భక్తితః ॥ ౧౭॥

పరేత్తోనీత్రం సకృద్వాపి భుక్తిర్ముక్తిశ్చ తస్య చ ।
అన్వేషయిత్వా సర్వార్థాన్ విదధాసి నృణామిహ ॥ ౧౮॥

అతో ఢుణ్ణిరితి ఖ్యాతస్త్రిలోక్యాం త్వం భవిష్యసి ।
ఢుణ్ణిరిత్యేవ తం నామ ముక్తిదం పాపనాశనమ్ ॥ ౧౯॥

స్మరణాత్సర్వకార్యాణాం సిద్ధిదం చ భవిష్యతి ।

మునిరువాచ ।

ఏవముక్తాఽస్థాపయాత్స గణ్ణికీయశిలాకృతామ్ ॥ ౨౦॥

మూర్తిం ఢుణ్ణేర్మహాదేవః ప్రాసాదే చారు నిర్మితే ।
తతో వివేశ భవనం సర్వే దేవాః స్వమన్దిరమ్ ॥ ౨౧॥

దివోదాసస్య ముక్తిం స దదౌ భక్తస్య శఙ్కరః ।

గృత్సమద ఉవాచ ।

ఏవం విమోహితస్తేన దివోదాసః స్వమాయయా ॥ ౨౨॥

విష్ణునా బౌద్ధరూపేణ తస్యాస్య చ హితం కృతమ్ ।
సర్వం తే కథితం దేవ సామర్థ్యం ఢుణ్ణినా కృతమ్ ॥ ౨౩॥

ఏవం ప్రభావో దేవోఽసౌ యద్వరాదుత్థితః సుతః ।

క ఉవాచ ।

ఏవం గృత్సమదః ప్రోక్తా తస్యై ఢుణ్ణివిచేష్టితమ్ ॥ ౨౪॥

గృహీత్వాజ్ఞాం యయౌ శీఘ్రం నిజమాశ్రమమణ్డలమ్ ।
తదానీమేవ సా పుత్రమాదాయ ప్రస్థితా తతః ॥ ౨౫॥

ఢుణ్ణేరాయతనం యాతా నానానారీనరైర్యుతమ్ ।
మహాత్మనం ప్రకుర్వద్భిర్బ్రహ్మ కీర్తిర్ననామ తమ్ ॥ ౨౬॥

యయౌ వారాణసీం పుణ్యాం మరణాన్ముక్తిదాయినీమ్ ।
మాఘమాసే చతుర్థ్యాం సా భౌమవారే ముదాన్వితా ॥ ౨౭॥

అనేకస్వర్ణపాత్రస్థైః పక్షాన్వైః పాయసాదిభిః ।
పూజితం భక్తనివహైర్నృత్యగీతవిశారదైః ॥ ౨౮॥

నానాలక్ష్మీరసంయుక్తం దివ్యమాల్యామృదావృతమ్ ।

నానామణిగణోపేతం నానాముక్తావిభూషితమ్ ॥ ౨౯ ॥

సువర్ణరత్ననిచయైర్దక్షిణార్థం నివేదితైః ।

న దృశ్యతే దేవముఖమితి చింతాపరాభవత్ ॥ ౩౦ ॥

మయాఽకించనయాఽస్మై కిం నివేద్యమితి సాఽనఘ ।

సా దూర్వాశమిమన్దారకుసుమైమార్గసంఘ్నతైః ॥ ౩౧ ॥

పుపూజ పరయా భక్త్యా పుత్రోదయమయాచత ।

శమీమన్దారదూర్వాభిర్యథా తుష్టోఽభవత్తయోః ॥ ౩౨ ॥

న తథా ద్రవ్యనిచయైర్దుణ్ణిరాజస్తతోష హ ।

తతో భక్తా గతాః సర్వే స్వస్వమన్దిర మాదృతాః ॥ ౩౩ ॥

ఉభౌ తౌ జననీపుత్రౌ సన్నిధౌ తత్ర తస్థతుః ।

తయోర్నిరాహారతయా భక్తిభావేన తోషితః ॥ ౩౪ ॥

ఆవిరాసీన్సూర్తిమధ్యాత్ ఘణ్ణిరాజో మహోత్కటః ।

ఊచతుర్మునినా ప్రోక్తం యత్స్వరూపం మహేశితః ॥ ౩౫ ॥

తదేతత్ పుణ్యనిచయైర్దృష్టం సాక్షాత్సుఖాస్వరమ్ ।

సర్వాలంకారసంయుక్తం ముకుటేన విరాజితమ్ ॥ ౩౬ ॥

దశబాహుధరం చారు నేత్రపఙ్కజశోభితమ్ ।

అనర్హ్యరత్నముక్తానాం బిభ్రద్ దామ మహత్తరమ్ ॥ ౩౭ ॥

పీతామృరయుతం దంతవిరాజితమనుత్తమమ్ ।

దృష్ట్వైవం పరమం రూపం మగ్నావానన్దసాగరే ॥ ౩౮ ॥

విస్మృతౌ పూజనం కర్తుం నమస్కారం చ తాపుభౌ ।

ఉవాచ భగవాన్ దేవో వరం వరయ సుత్రతే ॥ ౩౯ ॥

సుప్రసన్నః ప్రదాస్యామి యత్రే మనసి వర్తతే ।

ముక్తాపలైర్న రత్నైశ్చ ద్రవ్యైర్నానావిధైరహమ్ ॥ ౪౦ ॥

ప్రీతో యథా శమీపత్రైర్మన్దారైరపి శోభనే ।

క ఉవాచ ।

ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యం కీర్తిస్తోషమియాత్పరమ్ ॥ ౪౧ ॥

దేహభావం సమాసాద్య జగద ద్విరదాననమ్ ।

కిం స్త్రియా వచనం కార్యం సర్వజ్ఞే సర్వరూపిణి ॥ ౪౨॥

ఆజ్ఞయాఽథ తథాఽపూజే సాన్నిధ్యాల్లబ్ధబోధయా ।

కీర్తిరువాచ ।

నిష్కలో నిరహంకారో నిర్గుణోఽసి జగత్ప్రభుః ॥ ౪౩॥

పూర్ణానందః పరానందః పురాణశ్చ పరాత్పరః ।

దిక్పాలరూపీ సోమార్కసరిత్యాగరరూపవాన్ ॥ ౪౪॥

త్వమేవ పృథివీ వాయురాకాశస్తేజ ఏవ చ ।

బలం తథాఽంతరిక్షం చ గన్ధర్వోరగరాక్షసాః ॥ ౪౫॥

చరాచరస్వరూపస్త్యం దీనానాథకృపానిధిః ।

వినాయకాదిరూపేణ వ్యక్తిం ప్రాప్తోఽసి సామృతమ్ ॥ ౪౬॥

అద్య మే నయనే ధన్యే జన్మ భర్తా సుతోఽప్యయమ్ ।

పితరో చ కులం శీలం రూపం జ్ఞానం తపోఽపి చ ॥ ౪౭॥

జన్మాంతరీయపుణ్యేన దృష్టః క్షిప్రప్రసాదనః ।

తవైవ చాజ్ఞయా దేవ స్థాపితాఽస్య తవాభిధా ॥ ౪౮॥

సపత్న్యాఽస్య విషం దత్తం మృత ఉత్థాపితః పునః ।

గత్సమదేన మునినా తవ భక్త్యైవ విశ్వరాట్ ॥ ౪౯॥

శమీపత్రైశ్చ పూజా తే కథితా తవ లబ్ధయే ।

మునిప్రభావాద్ దృష్టోఽసి తాపత్రయనివారణః ॥ ౫౦॥

ప్రసన్నశ్చేద్ దేహి నాథ భక్తిం మమ సుతస్య తే ।

త్రైలోక్యేఽపి యశశ్చాగ్ర్యం రాజ్యే నిఃసంజన్మత్రితామ్ ॥ ౫౧॥

దీర్ఘాయుః సద్గుణగ్రామం బలం కీర్తిం సుఖం క్షమామ్ ।

విజయం సర్వసంక్లమే ద్విజే దేవే రతిం పరామ్ ॥ ౫౨॥

ధుణీరువాచ ।

యే యే వరాస్త్యయా ప్రోక్తాస్తే తే దత్తా మయాఽనఘే ।

సహస్రయజ్ఞకర్తాఽసౌ జీవన్మర్యసహస్రకమ్ ॥ ౫౩॥

శాస్త్రో దాస్త్రో హి మద్భక్తో రాజ్యం కర్తా సుతస్తవ ।

చతుర్భురప్యపాయైః స వశే సర్వం కరిష్యతి ॥ ౫౪॥

మమ ధ్యానం నామజపః సర్వదాఽస్య భవిష్యతి ।

అన్తే మమ స్మృతిం కృత్వా మత్స్వరూపం ప్రపత్స్యతే ॥ ౫౫॥

క ఉవాచ ।

ఏవం తస్యై వరాన్దత్త్వా పరితుష్టో వినాయకః ।

దదౌ స్వపరశుం తస్య పర్శుభాహురితి స్ఫుటమ్ ॥ ౫౬॥

చక్రే నామ స్వయం దేవస్తతశ్చాన్తర్హితోఽభవత్ ॥ ౫౭॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే కీర్తేవరప్రదానం నామాష్టచత్వారింశోఽధ్యాయః ॥ ౪౮॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౬౧౬౭ + ౫౭ = ౬౨౨౪

౨.౦౪౯ శమీమన్దారఫలవర్ణనం నామ ఏకోనపఞ్చశత్యమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

ఏవం లబ్ధవరా కీర్తిః శేషాం రాత్రి నినాయ చ ।

ఉషః స్నాన్త్యా ప్రపూజ్యాశు మూర్తిం పుత్రయుతా యయా ॥ ౧॥

హర్షితా దుఃఖితా దేవ విరహాన్నగరం స్వకమ్ ।

నానాధ్వజపతాకాభిః సేకైర్ధూపరలజకృతమ్ ॥ ౨॥

ఢుణ్డినామ జపన్తౌ తౌ నృపపత్నీసుతావుభౌ ।

జ్ఞాత్వా గతౌ నృయానేన సేనయా వాద్యనిష్వనైః ॥ ౩॥

ఆనిన్యే నగరం కర్ణపురం నామ్నా సువిశ్రుతమ్ ।

మూర్ధ్నాస్యప్రాయాశు తనయం సస్వజే పరమాదరాత్ ॥ ౪॥

ఉవాచ పరమప్రీతో హర్షగర్గదయా గిరా ।

క్షిప్రప్రసాదన సుత శ్రాన్తోఽసి బహువాసరమ్ ॥ ౫॥

దృష్ట్వా త్వాం పరమాల్లాదం ప్రాప్తో లబ్ధ్వా సుధామివ ।

విససర్జాఖిలాల్లోకాన్ దత్త్వా వస్త్రాణి దక్షిణాః ॥ ౬॥

కీర్తిశ్చ స నృపః పశ్చాత్పరస్పరమథోచతుః ।

సాఽపి సర్వం నృపాయాస్మై వృత్తాన్తం సంన్యవేదయత్ ॥ ౭॥

పరస్పరాల్లింగనమమ్బునాని హాస్యం వినోదం పరివక్రతుస్తౌ ।

తామ్బూలవిచ్ఛేదమపి ప్రహర్షాత్ కామస్య యుద్ధం నిరపత్రపౌ చ ॥ ౮॥

తతః కతిపయాహస్సు జ్ఞాత్వా పుత్రం గుణాకరమ్ ।

వినీతం సర్వధర్మజ్ఞం నీతిశాస్త్రవిశారదమ్ ॥ ౯॥
 అభిషేచనసమ్భరాన్ కృత్వాహూయ వరాన్ ద్విజాన్ ।
 సుహృదః సమైరాజన్యానభిషేకం సుతే దదౌ ॥ ౧౦॥
 శుభే ముహూర్తే సంలగ్నై సప్తేష్టగ్రహసంయుతే ।
 కృత్వాఽభ్యుదయికం శ్రాద్ధం స్వస్తివాచనపూర్వకమ్ ॥ ౧౧॥
 నానాద్రవ్యయుతైస్తోమైరభిషేకమకారయత్ ।
 నదత్సు సర్వతుర్యేషు ఋగ్యజుస్సామమస్తతః ॥ ౧౨॥
 సస్తోష్య బ్రాహ్మణానన్యాన్ దక్షిణారత్నదానతః ।
 స్వయం చ వనవాసీయదీక్షాం గృహ్య చ పృచ్ఛయ చ ॥ ౧౩॥
 విససర్జాఖిలాన్ రాజా నిజసాధనసంస్థితః ।
 తతః పరశుబాహుః స ప్రశశాస మహీమిమామ్ ॥ ౧౪॥
 ధర్మశాస్త్రీయనీత్యా చ త్యాగేన యశ ఆర్జయత్ ।
 విఖ్యాతస్త్రీషు లోకేషు పరాక్రమబలాదభూత్ ॥ ౧౫॥
 మందారమూర్తిం ఘట్టేః స కృత్వా కణ్ఠే దధార హ ।
 శమీం దూర్వాం వినా పూజాం న కరోతి కదాచన ॥ ౧౬॥
 నానాభోగాన్ స్త్రియో నైకా బుభుజే ధర్మతస్తు సః ।
 ఉత్పాద్య పుత్రాన్ దానాని దత్త్వా వర్షసహస్రకమ్ ॥ ౧౭॥
 చకార రాజ్యం పశ్చాత్ తత్పుత్రేన్యస్య దివం యయా ।
 కల్పాననేకాన్స్వర్గే స స్థితో ఘట్ఠిస్వరూపవాన్ ॥ ౧౮॥
 మునిరువాచ ।
 ఏవం శమ్యాః ప్రభావస్తే సజ్జేపేణ నిరూపితః ।
 తత్పుజనస్య పుణ్యం చ మందారస్య ప్రసజితః ॥ ౧౯॥
 తస్మాత్ త్వయాఽపి పూజ్యోఽహం శమీమందారతో మునే ।
 భక్త్యా సమర్పితం పుష్పం పత్రమిష్టం సుధాయతే ॥ ౨౦॥
 నిషిద్ధపత్రపుష్పాది సమర్ప్య నరకం వ్రజేత్ ।
 యస్య యద్ దైవతం ముఖ్యం తదిష్టమితరేషు వా ॥ ౨౧॥
 సమర్పయన్నభేదేన భక్తో దోషం న చాప్పుయాత్ ।
 ఏవం పశ్చాపి సమూజ్య దేవాస్తత్పరతామియాత్ ॥ ౨౨॥

సాత్త్వికో లీయతే దేవే రాజసస్తు సరూపతామ్ ।

ఉభాభ్యాం చైవ సాన్నిధ్యం తామసస్తు సలోకతామ్ ॥ ౨౩॥

ప్రాప్నుయాద్భజమానస్తు త్రేధా భక్తిర్న వై వృథా ।

వ్యాస ఉవాచ ।

వినాయకస్య కో లోకః కస్మిన్లోకే చ తిష్ఠతి ॥ ౨౪॥

ఏతం మే సంశయం బ్రహ్మన్ ఛేత్తుమర్హసి సామప్యతమ్ ।

కమన్యం పరిపృచ్ఛామి సర్వజ్ఞం త్వాం విహాయ భోః ॥ ౨౫॥

బ్రహ్మోవాచ ।

మయాఽపి నారదాయోక్తో ముద్గలాయ చ తేన చ ।

కాశీరాజాయ చాఖ్యాతో లోకో వైనాయకః శుభః ॥ ౨౬॥

స కామదాయనీశక్త్యా తేనైవ నిర్మితః పురా ।

నిజలోకేతినామాస్య స్వయం చక్రే వినాయకః ॥ ౨౭॥

కాశీరాజో విమానస్థో దృష్ట్వాంశ్చర్మచక్షుషా ।

యం ప్రాప్య దుఃఖం న ద్వన్ద్యం ప్రాప్నుతే స్త్రీ పుమానపి ॥ ౨౮॥

బ్రాహ్మం కల్పం చ వసతి జ్యోతిరూపం సమాప్య చ ।

ఇక్షుసాగరసమ్భాగం లభతే తత్ర యః స్థితః ॥ ౨౯॥

మహాప్రలయవేలాయాం తిష్ఠత్యేవావినాశి యత్ ।

తత్ప్రేతం తస్య దేవస్య నిద్రాస్థానం సనాతనమ్ ॥ ౩౦॥

సేవేతే సిద్ధిబుద్ధీ తం సామవేదస్తు గాయతి ।

కల్పవృక్షో యచ్ఛతి తత్ కల్పితం మనుజేన యత్ ॥ ౩౧॥

అకల్పితాః సమ్మదోఽత్ర జాయంతే తత్ప్రభావతః ।

మయైవ వర్జితాః సర్వే దేవలోకా అనేకశః ॥ ౩౨॥

గణేశనిజలోకస్య శక్తిర్నో మమ వర్ణనే ।

సజ్జేపేణ తతోఽఖ్యాయి కిమన్యచ్ఛృణుమిచ్ఛసి ॥ ౩౩॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే శమీమన్దారసమర్పణజనితఫలవర్ణనం నామైకోనపఞ్చాశత్తమోఽధ్యాయః

॥ ౪౯॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కః - ౬౨౨౪ + ౩౩ = ౬౨౫౭

౨.౦౫౦ గణేశలోకవర్జనం నామ పంచాశత్తమోఽధ్యాయః

మునిరువాచ ।

కథం చ కాశీరాజేన ప్రాప్తం తత్ స్థానముత్తమమ్ ।

ముద్గలస్యోపదేశేన తస్మై శంసితుమర్హసి ॥ ౧॥

క ఉవాచ ।

తీర్థయాత్రాప్రసక్తేన ముద్గలస్తం నృపం యయా ।

స పూజయిత్వా పప్రచ్ఛ సర్వజ్ఞం తం మునిం నృపః ॥ ౨॥

నృప ఉవాచ ।

విनाయకస్య లోకః కః ప్రాప్యతే స కథం మయా ।

మునిరువాచ ।

స్వానందభువనేత్యేవం నిజలోకేతి చ ద్వయమ్ ॥ ౩॥

వైనాయకస్య లోకస్య విఖ్యాతం నామ వర్తతే ।

ఉత్పత్యేతే యదా దైత్యౌ దేవాస్తకనరాస్తకౌ ॥ ౪॥

వినాయకోఽపి తౌ హస్తం మానుషేఽవతరిష్యతి ।

స తు బాలకరూపేణ లీలా అద్భుతవిక్రమాః ॥ ౫॥

కరిష్యతి నృలోకేఽస్మిన్నేచ్ఛాచారీ మహాబలః ।

శుక్లస్య భక్తియుక్తస్య దరిద్రస్య గృహే యదా ॥ ౬॥

భుక్త్వా దత్త్వామోఘలక్షీం శుక్లాయేంద్రస్య దుర్లభామ్ ।

వివాహార్థం సమానీతో దర్శయిష్యతి పౌరుషమ్ ॥ ౭॥

యదా తే గృహమాగచ్ఛేత్ తదా తద్భక్తితో నృప ।

కాశీరాజ మహాబాహో నిజలోకమవాప్స్యసి ॥ ౮॥

క ఉవాచ ।

ఏవముక్త్వా గతే తస్మిన్కాశీరాజో మహామతిః ।

గణేశభక్తిం కుర్వాణః కాలాకాక్షీ బభూవ హ ॥ ౯॥

తతో బహుతిథీ కాలేఽవతీర్ణోఽసౌ వినాయకః ।

కశ్యపస్య గృహే యో వై లీలావిగ్రహవాన్విభుః ॥ ౧౦॥

హతా నానావిధా దైత్యాః శ్రీడా నానావిధాః కృతాః ।
దారిద్ర్యం హృతవాన్సద్యః శుక్లస్యాదత్ గృహే తదా ॥ ౧౧॥

కాశిరాజస్య భవనం పునరాగాన్మహాబలః ।
హతా మహాబలా దైత్యా దేవాన్తకనరాన్తకౌ ॥ ౧౨॥

స్వానన్దభువనం యాతః క్షీరసాగరమధ్యగమ్ ।
కాశిరాజన్తు విరహాచ్చిన్తయన్ సర్వదా తు తమ్ ॥ ౧౩॥

ఆలిఙ్గతి నరం కఞ్చిదయమేవ వినాయకః ।
ఇతి మత్వా సభామధ్యే సర్వం తాదాత్మకం జగత్ ॥ ౧౪॥

పశ్యతి స్మ దివా రాతౌ సౌఽపి తన్మయతామియాత్ ।
నిరాహారః కదాచిత్ స తిష్ఠతి స్మ నృపన్తదా ॥ ౧౫॥

గ్రాసమాత్రం కదాచిత్ స భునక్తి చ యథామతి ।
కదాచిద్ధసతే క్వాపి నృత్యతి స్మ నృపన్తదా ॥ ౧౬॥

నిద్రాతి బహుకాలం తం పశ్యన్ స్వప్నే వినాయకమ్ ।
ఏవం నృపే స్థితేఽమాత్యాశ్చిన్తామాపుః సుదారుణామ్ ॥ ౧౭॥

యదిలోకా విజానీయుః పరచక్రం పతేత్ తదా ।
ఏవం చిన్తయతాం తేషామమాత్యానాం నృపాలయే ॥ ౧౮॥

తదైవ ముద్గతో ధ్యానం విస్మజ్య నృపతిం యయౌ ।
తద్దర్శనప్రాప్తబోధః ప్రణనామ నృపో మునిమ్ ॥ ౧౯॥

ఉపవేశ్యాసనం పశ్చాత్ సమ్పూజ్య చ యథావిధి ।
బద్ధాఙ్గాలిరువాచాథ ధన్యో వంశో జనుర్ముమ ॥ ౨౦॥

పితరౌ మద్దిరం నేత్రే ధన్యం త్వద్దర్శనాన్మునే ।
యత్ప్రసాదాత్పరం స్థానం సంసారతారణం నృణామ్ ॥ ౨౧॥

అవమానాన్మహద్ దుఃఖం తం త్వా పుణ్యేన దృష్టవాన్ ।
తమువాచ తతో విప్రో వాచా తస్య సుతోషితః ॥ ౨౨॥

మునిరువాచ ।
త్వాదృశన్తు వినీతాత్మా వైవ దృష్టో న చ శ్రుతః ।
పూజనాత్ పరితుష్టోఽహం వాఙ్మతం తే దదామ్యహమ్ ॥ ౨౩॥

క ఉవాచ ।

తద్వాక్యపరితుష్టోఽసౌ కాశీరాజో జగద తమ్ ।

అనేనైవ చ దేహేన స్వానందభువనం మునే ॥ ౨౪॥

ఇచ్ఛేయం చ చిరం తత్ర స్థాతుం నైవ చ సమ్పదః ।

తతః ఊచే ముద్గలోఽసౌ పరితుష్టస్తయా గిరా ॥ ౨౫॥

అనేన జడదేహేన స్వానందభువనం నృప ।

ప్రాప్స్యనే త్వం గణేశస్య పునరావృత్తివర్జితః ॥ ౨౬॥

భుక్త్వాఽత్రన్నసమ్పదః పశ్చానహస్రపరివత్సరాన్ ।

బ్రహ్మకల్పమయం కాలం తతః స్వానందమాప్స్యసి ॥ ౨౭॥

నృప ఉవాచ ।

కీదృక్ స లోకః కిన్నామా వద సత్యం మునే మమ ।

కేన పుణ్యేన గమ్యోఽసౌ శ్రుతా లోకా మయాఽఖిలాః ॥ ౨౮॥

ముద్గల ఉవాచ ।

శ్రృణు రాజన్ మయాఽశ్రావి మహిమా కపిలాస్మనేః ।

సామాన్యతః సర్వలోకాః ప్రసిద్ధా యే శ్రుతాస్తవయా ॥ ౨౯॥

గహవా గతిరత్యంతమస్య లోకస్య భూపతే ।

దివ్యలోకేతి నామాస్య నిజలోకేతి చాపరమ్ ॥ ౩౦॥

స కామదాయినీపీఠే సన్నిష్ఠతి వినాయకః ।

విస్తీర్ణం పశ్చాసాహస్రయోజనాని మహామతే ॥ ౩౧॥

రత్నకాశ్చానభూమౌ స రాజతే భాసయన్తిశః ।

స్వానందనామా దివ్యోఽయమిక్షుసాగరమధ్యగః ॥ ౩౨॥

న వేదైర్న చ దానైశ్చ వ్రతైర్యజ్ఞైరపేరపి ।

తపోభిర్వివిధైశ్చాయం ప్రాప్యతే నైవ కర్హిచిత్ ॥ ౩౩॥

వినాయకస్య కృపయా ప్రాప్యతే నిత్యభక్తితః ।

సమష్టివ్యష్టిరూపోఽత్ర సదా తిష్ఠతి విఘ్నరాట్ ॥ ౩౪॥

పాదైః స సప్తపాతాలం వ్యాప్య శేషశిరాంసి చ ।

కూర్మం చ కమతం చైవ శ్రోత్రాభ్యాం చ దిశోఽఖిలాః ॥ ౩౫॥

కేతైర్వ్యూమాపి సంరోధ్య స్థిత ఆధారపఙ్కజే ।

భూమధ్యేఽప్యగ్నిచక్రే తం ద్విపత్రే ధ్యాతి పుణ్యకృత్ ॥ ౩౬॥

ఖేచరీముద్రయా యుక్తో నాన్యో ధ్యాతుం న చ క్షమః ।
 సహస్రపత్రం బ్రహ్మణ్ణసరోజం విలసత్ప్రభమ్ ॥ ౩౭॥
 తత్ర తేజఃస్వరూపోఽస్తి హృది ద్వాదశపత్రకమ్ ।
 దశపత్రం నాభిచక్రం లిజ్జే షటపత్రకం శుభమ్ ॥ ౩౮॥
 షోడశారం కణ్ఠదేశే తత్ర సర్వత్ర విఘ్నరాట్ ।
 తేజోరూపీ దీప్యమానః సత్యలోకే యథా విధిః ॥ ౩౯॥
 ద్వాదశారం తు వైకుణ్ఠం తత్ర విష్ణుః సదా స్థితః ।
 కణ్ఠాబ్జే పంచువక్త్రోఽసౌ కైలాసే సగణో యథా ॥ ౪౦॥
 సోమసూర్యాగ్నినేత్రోఽసౌ భూమణ్డలమహోదరః ।
 ఏకవింశతిస్వర్గాన్ స వ్యాప్య చౌషధిరోమవాన్ ॥ ౪౧॥
 సరితః సాగరా యస్య ధర్మబిన్దుర్విభాత్యసౌ ।
 బ్రహ్మణ్డే భాన్తి యస్యైవ బ్రహ్మణ్డాని తు రేణువత్ ॥ ౪౨॥
 త్రయస్త్రింశతోఽటిదేవా జీవా యే చ సహస్రశః ।
 ఔదుమ్బరగతా భాన్తి మశకా ఇవ తద్గతాః ॥ ౪౩॥
 రచనాం తస్య లోకస్యసంక్షేపేణ బ్రువే నృప ।
 తుంఘం యన్మేరుశిఖరం తత్కైలాసశిరస్పహమ్ ॥ ౪౪॥
 సహస్రయోజనం శూన్యమగమ్యం మునిపుంజవైః ।
 తత్ర ఏకా శక్తిరుచ్చైర్భ్రామికా నామ నామతః ॥ ౪౫॥
 యతస్మత్పాదౌ భ్రమన్త్యేవ భ్రమరాః శుభ్ర ఏవ చ ।
 పద్మాసనగతాధారశక్తిస్తన్మస్తకే స్థితా ॥ ౪౬॥
 చామీకరనిభా యా తన్మస్తకే కామదాయినీ ।
 కోటిసూర్యనిభా తస్యా మూర్ధ్ని పీఠం మహత్తరమ్ ॥ ౪౭॥
 ఏకరాలం జటాభారం బిభ్రతీ వదనం తథా ।
 సహస్రసూర్యసజకాశా భాసయన్తీ దిశో దశ ॥ ౪౮॥
 ఏప్తీర్ణం దశసాహస్రయోజనం తావదాయతమ్ ।
 అసంఖ్యసూర్యసంజకాశం తన్మధ్యే యోజనాయతమ్ ॥ ౪౯॥

స్వానన్దభువనం భాతి యత్ర కాఞ్చనరత్నజాః ।
 అసంఖ్యేతా గృహా భాన్తి భాస్వరా గజమౌక్తికాః ॥ ౫౦॥
 తస్యైవ కృపయా ప్రాప్యో తుఃఖమోహవివర్జితః ।
 తదుత్తరే భాతి పరం ఇక్షుసాగర ఏవ తు ॥ ౫౧॥
 సహస్రపత్రసంయుక్తా తన్మధ్యే పద్మినీ శుభా ।
 సహస్రపత్రం కమలం తస్యాం భాతి యథా శశీ ॥ ౫౨॥
 తత్కర్ణికాగతస్తలో రత్నకాఞ్చననిర్మితః ।
 దివ్యామృదయుతః శేతే నృప తత్ర వినాయకః ॥ ౫౩॥
 సిద్ధిబుద్ధీ సదా తస్య పాదసంవాహనం ముదా ।
 కుర్వాతే పరయా భక్త్యా సామవేదస్త్రిమూర్తిమాన్ ॥ ౫౪॥
 గానం కరోతి శాస్త్రాణి మూర్తిమన్తి స్తువన్తి తమ్ ।
 పురాణాని చ సర్వాణి వర్ణయన్త్యస్య సద్గుణాన్ ॥ ౫౫॥
 బాలరూపధరస్తత్ర శుణ్ణాదణ్ణవిరాజితః ।
 కోమలాక్షోఽరుణనిభో విశాలాక్షో విషాణవాన్ ॥ ౫౬॥
 ముకుటీ కుణ్డలీ రాజత్కస్తూరీతిలకః స్వరాట్ ।
 దివ్యమాల్యామృదరధరో దివ్యగన్ధానులేపనః ॥ ౫౭॥
 ముక్తామణిగణోపేతం సరత్నం దామ సన్దధత్ ॥ ౫౮॥
 అనన్తకోటిసూర్యౌజాశ్చన్ద్రార్ధకృతశేఖరః ।
 స్మరణాత్ పాపహా సద్యః స్మృతా గణౌ యథా నృణామ్ ॥ ౫౯॥
 తేజోవతీ జ్వాలిని చ శక్తి పర్యజకపార్శ్వయోః ।
 సహస్రాదిత్యసంజ్ఞాతే తిష్ఠతో నృప సర్వదా ॥ ౬౦॥
 న శీతం న జరా తత్ర క్లమః స్వేదోఽథ తన్ద్ర్యపి ।
 క్షుధా తృషా వా దుఖం వా న కదాచన జాయతే ॥ ౬౧॥
 ఆనన్దహృదమగ్నాస్తే తత్రాసన్ యే సుపుణ్యతః ।
 విశ్వవ్యాపీ బాలరూపీ యత్ర తిష్ఠతి విశ్వవిత్ ॥ ౬౨॥
 ముద్గల ఉవాచ ।
 ఏవం తే కథితో లోకో గణేశస్య యథామతి ।
 తస్మాదనన్యభక్త్యా త్వం తమేవారాధయ ప్రభో ॥ ౬౩॥

క ఉవాచ ।

ఏవముక్త్వా గతః స్థానం స్వకీయం ముద్గతో మునిః ।

కాశీరాజో గణేశస్య భజనే తత్పరోఽభవత్ ॥ ౬౪॥

సహస్రపంచవర్షాణి కృత్వా రాజ్యమనేన హ ।

దేహేన యానమారుహ్య గతః స్వానన్దధామ తత్ ॥ ౬౫॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే గణేశలోకవర్ణనం నామ పంచాశత్తమోఽధ్యాయః ॥ ౫౦॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞః - ౬౨౫౭ + ౬౫ = ౬౩౨౨

౨.౦౫౧ ఏకపంచాశత్తమోఽధ్యాయః

వ్యాస ఉవాచ ।

కథమారాధితస్తేన కాశీరాజేన విఘ్నరాట్ ।

కథం చ చర్మదేహేన గతః స్థానమనుత్తమమ్ ॥ ౧॥

ఏతన్మే శంస భగవన్ శృణ్వన్సృప్యామి న క్వచిత్ ।

క ఉవాచ ।

సమ్యక్ శృణు మహాబుద్ధే కథాం పాపప్రణాశినీమ్ ॥ ౨॥

కథయామి మహాబుద్ధే ఇతిహాసం పురాతనమ్ ।

యథా నిర్వాసనో భూపః స్వానన్దభువనం గతః ॥ ౩॥

మహిమానం పరిజ్ఞాయ ముద్గలాజ్ఞానసాగరాత్ ।

కాయేన మనసా వాచా గణేశే భక్తిమానభూత్ ॥ ౪॥

గోదానాని మహాభక్త్యా గజాదానాన్యనేకశః ।

రథాశ్వగృహధాన్యాని దశ దానాన్యజానపి ॥ ౫॥

వినాయకప్రీతయే స దదాత్సేవ దినే దినే ।

మిష్టాన్నభోజనైర్విప్రాంస్తోషయిత్వా ధనాదిభిః ॥ ౬॥

గణేశదృఢభక్తిం స యాచతే స్మ దినే దినే ।

మాఘశుక్లచతుర్థ్యాం స భౌమవారే శుభే దినే ॥ ౭॥

స్నానం చక్ర ఉషఃకాలే సన్ధ్యాం నిత్యవిధిం తథా ।

భూషయిత్వా తథాత్మానం నానాలంకరణాంశుకైః ॥ ౮॥

ఆకార్య సకలాన్తోకాన్బ్రాహ్మణాన్సుహృదోఽపరాన్ ।

పూజయామాస వివిధైరత్నైరంశుకసంఘ్నయైః ॥ ౯॥

వారంవార పశ్యతి స్మ విమానాగమనం నృపః ।

సభాతో గన్తుకామాస్తాన్నిషేధతి ముహుర్ముహుః ॥ ౧౦॥

తతో వినాయకో జ్ఞాన్వా కాలం తస్య మహాత్మనః ।

ప్రేషయామాస దూతాభ్యాం విమానం ద్యుతిమత్తరమ్ ॥ ౧౧॥

గణేశ ఉవాచ ।

ప్రమోదామోద గత్వా తు కాశీరాజం ధరాతలే ।

మద్భక్తమత్రానయ తం విమానవరమాస్థితమ్ ॥ ౧౨॥

క ఉవాచ ।

తదాజ్ఞాం ప్రాప్య తం నత్వా దివో లాకాదుభౌ తదా ।

దివ్యం విమానమాదాయ కాశీరాజం సమీయతుః ॥ ౧౩॥

తత్తేజోధర్షితా లోకా మేనిరే ప్రలయానలమ్ ।

కేచిచ్ఛ మేనిరే వ్యభే విద్యుత్పాతమివాగతమ్ ॥ ౧౪॥

తర్కయామాసురపరే పతన్తం రవిమణ్డలమ్ ।

ఘణ్టానాం చైవ తూర్యాణాం గన్ధర్వాప్సరసాం స్వనమ్ ॥ ౧౫॥

శ్రుత్వాఽన్యే జజ్ఞరే యానం గణేశకృపయాగతమ్ ।

అజ్ఞణే కాశీరాజస్య సముత్తిర్థం శ్రియా లసత్ ॥ ౧౬॥

ఆగతౌ రాజనికటే ప్రమోదామోదసంజ్ఞకౌ ।

గణౌ దివ్యామృతధరౌ దివ్యభూషావిరాజితౌ ॥ ౧౭॥

దివ్యమాల్యానులేపాద్యైః దివ్యదీప్త్యా స్మరావివ ।

వినాయకస్వరూపౌ తౌ నత్వా రాజా నిజాసనే ॥ ౧౮॥

ఉపవేశ్య ప్రపూజ్యాశు యావత్పుచ్ఛతి తౌ నృపః ।

తావత్ తావూచతుర్ధాతౌ సర్వలోకేఽథ శృణ్వతి ॥ ౧౯॥

శృణు రాజన్ప్రవక్ష్యామి వాక్యం వైనాయకం శుభమ్ ।

న భక్తస్త్రిషు లోకేషు త్వత్తః ప్రీతికరో నృపః ।

త్వాం ధ్యాయన్తి దివారాత్రం త్వద్గుణాన్ వదతేఽనిశమ్ ॥ ౨౦॥

ధన్యోఽసి జన్మసాఫల్యం కృతం పుణ్యవతా త్వయా ।
 త్వద్ధర్మనాత్మిప్రతరం నష్టం పాపం తమో మహత్ ॥ ౨౧॥
 న జానీవస్తవః కిం తే కృతం జన్మాన్తరేషు చ ।
 పరబ్రహ్మస్వరూపోఽయం బాలరూపీ వినాయకః ॥ ౨౨॥
 భవతాం గృహమాగత్య నానాలీలా ఆదర్శయత్ ।
 దేవస్య దేవభక్తస్య మహిమా వైవ గోచరః ॥ ౨౩॥
 యతో వినాయకో దేవస్త్వాం చింతయతి సర్వదా ।
 త్వదర్థం ప్రేషితం యానం దివ్యం వైభవసంయుతమ్ ॥ ౨౪॥
 న యావో దివ్యలోకం త్వాం తదాజ్ఞావశవర్తినౌ ।
 శీఘ్రమానయతాం కాశీరాజమిత్యాహ నౌ విభుః ॥ ౨౫॥
 శృణ్వతు సర్వలోకేషు శుశ్రావ స వచస్తయోః ।
 అమృతార్థౌ నిమగ్నోఽభూదానన్దాశ్రు సృజన్ముహుః ॥ ౨౬॥
 దేహోవస్థాం పునర్లబ్ధ్వా ప్రణమ్య తౌ ఉవాచ సః ।
 ధన్యం జన్మ చ పితరౌ నిష్ఠా భక్తిశ్చ సమ్పదా ॥ ౨౭॥
 యద్ దుర్లభో మయా దృష్టౌ చరణౌ వాం శుభావహౌ ।
 వినాయకస్వరూపేణ ప్రాప్తౌ నేతుం పరం స్థలమ్ ॥ ౨౮॥
 ఇక్షుసాగరమధ్యస్థం దుర్ధర్మం చర్మచక్షుషామ్ ।
 యన్నిర్గుణం చిదానన్దం పరం బ్రహ్మ సనాతనమ్ ॥ ౨౯॥
 విశ్వోత్పత్తిస్థితిలయహేతుభూతమగోచరమ్ ।
 యదణుభ్యోఽప్యణుతరం స్థూలాత్కూస్థలతరం చ యత్ ॥ ౩౦॥
 సర్వత్రగమసక్తం చ సాకారం గుణభోక్తృ చ ।
 నానారూపమరూపం చ భూభారహరణోద్యతమ్ ॥ ౩౧॥
 తేన మే రఙ్కుభూతస్య కృపేయం మహతీ కృతా ।
 ఇత్యుక్త్వా స నమస్కృత్య సర్వానాల్లిఖ్య ప్రేక్ష్య చ ॥ ౩౨॥
 దూతాపూచే త్వారుహతం ప్రణిపాతపురఃసరమ్ ।
 పశ్చాదహం సమారోక్ష్యే విమానం మర్త్యదుర్లభమ్ ॥ ౩౩॥
 అమాత్యాభ్యాం నమస్కృత్య పుత్రం దత్త్వా తయోః కరే ।
 ప్రజాన్నా పాలనం కార్యం ధర్మేణ చ బలేన చ ॥ ౩౪॥

ముద్గలేన చ తత్ప్రక్షమనుభూతమిదం మయా ।
 ఇత్యుక్త్వా చర్మదేహేన రురోహ యానముత్తమమ్ ॥ ౩౫॥
 అధిష్ఠితం తు దూతాభ్యాం పూజితాభ్యామనేకథా ।
 ఆరుఢస్య చ తత్రాస్య దేహోఽభూద్ రవిసన్నిభః ॥ ౩౬॥
 దివ్యైర్గన్తైరలక్ష్మ్యైస్తాభ్యాం సమ్పూజితోఽశ్మకైః ।
 గతౌ తౌ వాయువేగేన దర్శయంతౌ చ తౌ నృపమ్ ॥ ౩౭॥
 భూతప్రేతపిశాచానాం లోకం దుష్కృతకర్మణామ్ ।
 యత్ర తే వికృతాకారా ఊర్ధ్వపాదా అధోముఖాః ॥ ౩౮॥
 పృష్ఠభాగముఖాః కేచిన్మస్తకాస్తథాఽపరే ।
 హృదినేత్రాః పృష్ఠనేత్రాః సూక్ష్మకణ్ఠా మహోదరాః ॥ ౩౯॥
 యథా రశ్మౌ జాలగతే భ్రమన్తి పరమాణవః ।
 తథా భ్రమన్తి గగనేఽనేకరూపాః సుదుఃఖినః ॥ ౪౦॥
 కోఽయం లోకో దూతవరౌ బ్రూతం మ ఇతి సోఽబ్రవీత్ ॥ ౪౧॥
 ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే స్వానన్దభువననామపంఞ్ఠానం ఏకపఞ్చాశత్తమోఽధ్యాయః
 ॥ ౫౦॥
 ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౬౩౨౨ + ౪౧ = ౬౩౬౩

౨.౦౫౨ ద్విపఞ్చాశత్తమోఽధ్యాయః

దూతాపూచతుః ।
 ప్రేతభూతపిశాచానాం లోకోఽయం రాజసత్తమ ।
 నిన్దాపైశూన్యతాన్త్రేయకృతో యాన్త్యత్ర భూపతే ॥ ౧॥
 తతోఽగ్రే పశ్యతి స్మాసౌ లోకావసురరక్షసామ్ ।
 యత్ర తే వివిధాకారా ఊర్ధ్వకేశా భయానకాః ॥ ౨॥
 ఘోరాస్యాశ్చ లలజ్జిష్టా మేఘునాదా ధరోపమాః ।
 అగ్నికుంజనిభాన్తాన్ స దృష్ట్వా పప్రచ్ఛ తౌ పునః ॥ ౩॥
 కేషామిదం పురం దూతౌ గదతం మేఽనుప్రచ్ఛతః ।
 తావుచతురయం లోకో దుష్టదానవరక్షసామ్ ॥ ౪॥

శ్రౌతస్మార్తక్రియాహీనా అత్ర తిష్ఠన్తి పాపినః ।

తదగ్రే స దదర్శాఽథ లోకం గన్ధర్వసేవితమ్ ॥ ౫॥

రౌఢ్యస్వర్ణగృహో యత్ర రత్నకాఞ్చనభూమయః ।

నరనార్యః కామరత్యో నృత్యగానవిశారదాః ॥ ౬॥

అతిసౌఖ్యకరం తం స దృష్ట్వా పప్రచ్ఛ తౌ పునః ।

కేషామిదం పురం దూతౌ గదతం మేఽనుపృచ్ఛతః ॥ ౭॥

తావూచతుః ।

గన్ధర్వనగరం చేదం దేవస్థానేషు గాయకాః ।

ప్రాప్నువన్తి మహాపుణ్యాదిదం పురమనుత్తమమ్ ॥ ౮॥

సిద్ధచారణయజ్ఞాణాం గుహ్యకానాం పురం మహత్ ।

నానావ్రతైస్తథా దానైర్గమ్యం పుణ్యసముచ్ఛయైః ॥ ౯॥

దూతౌ చ తౌ నృపం పశ్చాద్దర్శయేతాం గరీయసీమ్ । (దర్శయామాసతుస్తౌ చ నృపం పశ్చాత్ గరీయసీమ్ ।)

ఇన్ద్రస్య నగరీం రమ్యామశ్వమేధశతార్జితామ్ ॥ ౧౦॥

సువర్ణరత్నగోదానరథాశ్వగజదానతః ।

గమ్యాం తీర్థాభిషేకాద్యైః పుణ్యైర్నానావిధైరపి ॥ ౧౧॥

తత్రేన్ద్రభవనం రమ్యం తావదర్శయతాం శుభమ్ ।

నృపో నిరీక్ష్య తౌ ప్రోచే యచ్ఛుభ్రతం దృష్టమేవ తత్ ॥ ౧౨॥

అగ్నిలోకం తతోఽగ్రే తౌ దర్శయన్తౌ నృపం శుభమ్ ।

యత్రాగ్నిహోత్రిణో వహ్నితేజసో భాన్త్యనేకశః ॥ ౧౩॥

తతోఽదర్శయేతాం భూపం యమలోకం శుభాశుభమ్ ।

యత్ర పుణ్యకృతో యాన్తి తథా పాపకృతోఽపి చ ॥ ౧౪॥

స ధర్మః సుకృతాం భాతి క్రూరో దుష్కృతకర్మణామ్ ।

సుకృతః సర్వభోగాంస్తు దుష్కృతో నరకానపి ॥ ౧౫॥

భుజ్జాతే ప్రాణినః స్వస్వకర్మభోగాననేకశః ।

కుమ్భిపాకే చ పచ్చన్తే చిద్యన్తే చాసిపత్తకైః ॥ ౧౬॥

అయోఘనేన తాడ్యన్తే కృత్యన్తే కణ్ణకైరపి ।

తామినై చాన్దతామినై కృమికుణ్డే సపూయకే || ౧౭||
 పాత్యన్తే నరకే ఘోరే దుష్కృతః ప్రాణినః స తాన్ |
 నిరీక్ష్యామీలయన్నేత్రే యాతం యాతమితి బ్రువన్ || ౧౮||
 తతోఽగ్రే దర్శయేతాం తౌ కౌబేరం లోకముత్తమమ్ |
 అత్యాశ్చర్యకరం శక్రలోకాదతివరం పరమ్ || ౧౯||
 రత్నకాశ్చానయుక్తాని గృహాణి దీప్తిమన్తి చ |
 రత్నకాశ్చానదానేన తులాదానైశ్చ కోటిశః || ౨౦||
 ప్రాపువన్తి మహాభాగాః కౌబేరం లోకముత్తమమ్ |
 తతోఽదర్శయేతాం తం తౌ వారుణం లోకముత్తమమ్ || ౨౧||
 తీర్థాన్నదానతోలభ్యం కుబేరభవనాతిగమ్ |
 అపు సర్వే శుష్కదేహా వసన్తి సుఖభోగినః || ౨౨||
 వాపీకూపతడాగానాం దృశ్యన్తేః జలదాయినః |
 తతోఽగ్రే దర్శయేతాం తౌ వాయులోకం సుఖావహమ్ || ౨౩||
 దదతే వ్యజనం గ్రీష్మే సౌశీరం కర్పరం జలమ్ |
 వసన్తి వాయులోకే తే న్వేచ్ఛాయాతివిహారిణః || ౨౪||
 తతోఽగ్రేదర్శయేతాం తౌ సూర్యలోకం దురాసదమ్ |
 పశ్చాగ్నిసాధనరతాః సూర్యభక్తిపరాయణాః || ౨౫||
 అవాప్తకామా మునయః సర్వే తే సూర్యవర్చసః |
 నివసన్తి నిరాబాధా బ్రహ్మకల్పశతం నరాః || ౨౬||
 నాక్షత్రం చంద్రలోకం చ దర్శయేతాం నృపం తతః |
 ముక్తాఫలసువర్ణానాం దానేన సోమయాగతః || ౨౭||
 ప్రాపువన్తి మహాత్మానో లోకమేనం సుపుణ్యతః |
 గోలోకం చ తతోఽగ్రే తౌ దర్శయేతాం నృపం తదా || ౨౮||
 గోసహస్రాణి యే దద్యుర్బాహ్మణేభ్యో యథావిధి |
 రోమసంక్షైస్తు కల్పైస్తే గోలోకే నివసన్తి హి || ౨౯||
 సత్యలోకం తతోఽగ్రే తౌ దర్శయేతాం చిరన్తనమ్ |
 సత్యవ్రతా వేదవిదో వేదాధ్యయనతత్పరాః || ౩౦||

సదాచారాః శాస్త్రవిదః పురాణపాఠకాశ్చ యే ।

అన్నదానరతా యజ్ఞకర్తారస్తీర్థసేవినః ॥ ౩౧॥

అప్రతిగ్రాహకా విప్రాః పరోపకృతికారిణః ।

తపస్వినో దానపరాః సత్యలోకం వ్రజన్తి తే ॥ ౩౨॥

గవ్యూత్యష్టసహస్రేణ విస్తీర్ణం తావదాయతమ్ ।

యత్ర బ్రహ్మ మునిగజైర్గజై రాజర్షిణాం పరైః ॥ ౩౩॥

దేవర్షిణాం దానవానాం గన్ధర్వాప్సరసాం తథా ।

స్తూయమానో దివారాత్రం సేవ్యతే భక్తితత్పరైః ॥ ౩౪॥

యత్రేన్ద్ర భవనామాని గృహాణి పరితో లసన్ ।

తం దృష్ట్వా నృపతిర్లోకం విస్మితః ప్రాహ తౌ తదా ॥ ౩౫॥

నృప ఉవాచ ।

ధన్యోఽన్యనుగృహీతోఽస్మి గణేశేన కృపావతా ।

భవద్భ్యాంచ యతో దృష్టాః స్వర్గలోకాః సుదుర్లభాః ॥ ౩౬॥

క ఉవాచ ।

తం పునర్దర్శయేతాం తౌ వైకుణ్ఠం విశ్రుతం శ్రీషు ।

లోకేషు తత్ర గచ్ఛన్తి వైష్ణవా భక్తితత్పరాః ॥ ౩౭॥

సర్వలోకేషు శ్రేష్ఠం తం నోపమా యస్య విద్యతే ।

శేషో న వర్ణనే శక్తోఽనేకవక్త్రో న చాత్మభూః ॥ ౩౮॥

ఉర్జస్నాయీ రుషస్నాయీ మేషస్నాయీ తిలాన్నదః ।

గోదో గీతాధ్యయనవాన్ ప్రాణినాశ్చోపకృచ్ఛ యః ॥ ౩౯॥

విష్ణులోకం వ్రజత్యాశు సహస్ర పంచయోజనమ్ ।

సూర్యవన్ద్రప్రకాశాని విశ్వకర్మకృతాని చ ॥ ౪౦॥

మన్దిరాణి ప్రభాసన్తి రత్నకాశ్చానరాజతైః ।

యేషు నో ప్రవిశత్యేవ తమో రత్నమరీచిభిః ॥ ౪౧॥

పరివారయుతో లక్ష్మ్యో యత్ర తిష్ఠతి దైత్యహా ।

జహర్ష నృపవర్యోఽసౌ దృష్ట్వా తత్పుణ్యసంఘాయాత్ ॥ ౪౨॥

తతోఽగ్రే దర్శయేతాం తౌ కైలాసం గిరిశాలయమ్ ।

మేరోస్తు శిఖరే రమ్యేఽయుతయోజనవిస్తృతే ॥ ౪౩॥

రవిచన్ద్రప్రకాశాని హర్యాణి యత్ర భాన్తి చ ।
 యత్ర పశ్చాక్షరజపా రుద్రాధ్యాయజపాశ్చ యే ॥ ౪౪॥
 అనేకసాధనరతాః పుణ్యవన్తో వ్రజన్తి హ ।
 తం దృష్ట్వా ప్రాహ నృపతిర్విదానాయకప్రసాదతః ॥ ౪౫॥
 దృష్టవా సర్వే దేవలోకాః పుణ్యదా దర్శనాన్మృణామ్ ।
 తతోఽగ్రే న రవిశ్చన్ద్రః సహస్రయోజనావధి ॥ ౪౬॥
 విమానప్రభయా యాతి న చ పశ్యన్తి కింఞ్చన ।
 మేఘనాదనిభం శబ్దం శుశ్రావ దుఃసహం నృపః ॥ ౪౭॥
 గిరివర్యప్రకాశానాం భ్రమరాణాం సమన్తతః ।
 కస్య శబ్దః శ్రూయతేఽయమితి పప్రచ్ఛ తౌ నృపః ॥ ౪౮॥
 కదా ద్రక్ష్యామి దేవస్య పాదపద్మమితి స్ఫుటమ్ ।
 దదర్శ పురతో రాజా శక్తిం భ్రామరికాం దృఢామ్ ॥ ౪౯॥
 అనేకాదిత్యసజకాశాం బ్రహ్మాంజగ్రాససాహసామ్ ।
 ప్రసారితముఖాం భీమాం దృష్ట్వా మూర్ఛామియాన్మృషః ॥ ౫౦॥
 ఆశ్వాస్య నిన్యతుస్తం తు దూతావగ్రే నృపం తదా ।
 తత ఆధారశక్తిం స తతోఽప్యతిభయజకరామ్ ॥ ౫౧॥
 దృష్టవా చకమ్ప్వ నృపతిర్భ్రామరీం మన్తకే స్థితామ్ ।
 కరాలకేశాం లమ్బాష్ఠీ దీర్ఘజ్ఞాం ప్రభాయుతామ్ ॥ ౫౨॥
 ఆశ్వాసితో వ్రజన్నగ్రే సోఽపశ్యత్ కామదాయినీమ్ ।
 ఆధారశక్తిం సంవిష్టాం యోజనాయుతవిస్తృతామ్ ॥ ౫౩॥
 భ్రమన్తి పర్వతా యస్యాః శ్వాసవాయువివర్తనాత్ ।
 వజ్రాతినిష్ఠరైర్దేహార్యస్యాస్తిష్ఠతి సా పురీ ॥ ౫౪॥
 వదతః స్మ నృపం దూతౌ పశ్య స్వానన్దపత్తనమ్ ।
 యద్ధ్యానపరితృప్తోఽసి కోటిసూర్యనిభం శుభమ్ ॥ ౫౫॥
 రత్నకాఞ్చనసమ్మిన్నా భాతి యత్ర గృహః పరే ।
 ముక్తారజతసూర్యాశ్మనిర్మితాశ్చసహస్రశః ॥ ౫౬॥
 సీలాశ్మకుట్టిమా యత్ర పుమాంసో యత్ర వహ్నిభాః ।
 యత్ర వాపీకూపతడాగాశ్చ యత్ర భాన్తి సరాంసి చ ॥ ౫౭॥

స్వచ్ఛశీతాముప్పనీలాని పీతరత్నతటాని చ ।
యదముప్పపానాన్న జరా న క్షుద్ రోగో నృణాం భవేత్ ॥ ౫౮॥

ఆక్రీడా విమలా నానావృక్షవల్లివిరాజితాః ।
దివ్యాషధ్యో దివా సూర్యకోటిభా భాన్తి యత్ర చ ॥ ౫౯॥

చన్ద్రపృష్ఠే ప్రపశ్యన్తి కలజ్కరహితే ముఖమ్ ।
విలాసినీజనా యత్ర సర్వదాఽధోగతే నిశి ॥ ౬౦॥

యత్రపుష్పవనామోదః శ్రమం హన్తి విహారిణామ్ ।
ఇక్షుసాగరతీరం తత్ప్రాప్యోత్తరుర్ముదా యుతాః ॥ ౬౧॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే స్వానన్దభువనప్రాప్తివర్ణనం నామ ద్విపఞ్చాశత్తమోఽధ్యాయః
॥ ౫౨॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కాః - ౬౩౬౩ + ౬౧ = ౬౪౨౪

౨.౦౫౩ రాజస్వానన్దప్రాప్తివర్ణనం నామ త్రిపఞ్చాశత్తమోఽధ్యాయః

బ్రహ్మోవాచ ।
పపురిక్షురసం పుణ్యనివైయర్లభ్యమజ్ఞాసా ।
తన్మధ్యే పద్మినీ శ్వేతా సహస్రదలపద్మయుక్ ॥ ౧॥

సహస్రకిరణప్రఖ్యం తస్యాం యత్పద్మముత్తమమ్ ।
తన్మధ్యే తస్య దేవస్య పర్యఙ్కోతిమనోహరః ॥ ౨॥

దివ్యాస్తరణసమ్పన్నో దివ్యధూపైః సుధూపితః ।
దివ్యనానాకుసుమవాన్ స్వప్రభై రత్నసజ్జయైః ॥ ౩॥

భాసయన్ప్రభయా సర్వా దిశో విదిశ ఏవ చ ।
వ్యజన్తైర్విజ్యమానం స తత్ర శేతే వినాయకః ॥ ౪॥

కోటిచన్ద్రనిభో నానాలక్ష్మారో నాగభూషణః ।
రమాభివ్రమభినిభం శుణ్డాదణ్డం రదనసున్దరమ్ ॥ ౫॥

దధద్దివ్యామృతరచ్చన్నో భాలనేత్రః కిరీటవాన్ ।
కుణ్డలే చాక్రదే ముద్రాం కటిసూత్రం మహాధనమ్ ॥ ౬॥

సిద్ధిబుద్ధీ సిద్ధిహేతూ పాదౌ సంవహతోఽస్య హ ।

అణిమాగరిమాశ్వేతచామరైర్వీజితః స్మ హ ॥ ౭ ॥
 జ్ఞావినీ తేజినీ దీప్యమానే చోభయతః స్థితే ।
 దివ్యగన్ధేన లిప్తాఙ్గో దివ్యమాలావిభూషితః ॥ ౮ ॥
 మహిమా ప్రథిమాదాయ స్థితే దృష్టినమీపతః ।
 జలం గణ్డాషపాత్రం చ ఛత్రం కాఞ్చనరత్నయుక్ ॥ ౯ ॥
 తతో దూతౌ కరే ధృత్వా తం నృపం పురతోఽస్య తు ।
 ఈక్షేతే వాగవసరం తతో దేవోఽన్వబుధ్యత ॥ ౧౦ ॥
 తౌ దూతావూచతుర్దేవమానీతోఽయం తవాఙ్మయా ।
 ప్రణమ్య చ స్థితౌ దూరం తదాఙ్గాపేక్షకావృభౌ ॥ ౧౧ ॥
 తస్మిన్ప్రబుద్ధే రాజా స ప్రణనామ కృతాం జలిః ।
 ఉవాచ పరమప్రీత్యా ధన్యో వంశో మమాద్య హ ॥ ౧౨ ॥
 పితరౌ జన్మ విద్యా చ తపో దృష్టిః సుతాదయః ।
 యేన మే దర్శితం బ్రహ్మ ధ్యేయం పదయుగం తవ ॥ ౧౩ ॥
 న బ్రహ్మలోకే కైలాసే శక్రలోకేఽపి వైభవః ।
 ఏతాదృశోఽదర్శి మయా నాన్యలోకేఽపి కశ్చన ॥ ౧౪ ॥
 దూతావూచ ఆస్యతాం స తతస్తౌ చ నిషేదతుః ।
 తత్తేఽపశ్యద్ బాలరూపం ద్విభుజం స వినాయకమ్ ॥ ౧౫ ॥
 యేన తౌ నిహతౌ దైత్యో దేవాన్తకనరాన్తకౌ ।
 అతిగౌరం కోమలాఙ్గం హిమకర్పూరసన్నిభమ్ ॥ ౧౬ ॥
 న శశాక తదా వక్తుం బాష్పరుద్ధమహాగలః ।
 ఆనన్దాశ్రునదీపూరైరాసిఞ్చన్తత్పదద్వయమ్ ॥ ౧౭ ॥
 విజ్ఞాయ తన్మహాభక్తిముత్థాప్యాలిక్ల్య విఘ్నరాట్ ।
 మూర్ధ్నాస్థూతశ్చ పితృవద్ బహుకాలగతః సుతః ॥ ౧౮ ॥
 దేవోఽపి బాష్పకణ్ఠోఽభూదుభౌ రోమాఞ్చనన్యుతౌ ।
 ఉభౌ సుఖాబ్ధి సంమగ్నౌ దేహతీతౌ యథా మునీ ॥ ౧౯ ॥
 ఉవాచ వచనం పశ్చాద్బాలరూపీ వినాయకః ।
 త్వద్గృహేఽనేకథా తాత శ్రీడతా యత్యతం మయా ॥ ౨౦ ॥

తత్క్షాంతం హి త్వయా సర్వం శుభం వా యది వాఽశుభమ్ ।

నిహతా బహవో దైత్యా ధరాభారశ్చ సంహృతః ॥ ౨౦॥

పాలితాః సాధులోకాశ్చ స్థాపితా ధర్మసేతవః ।

తవాఙ్మయా పునర్యాతః కశ్యపం సృష్టికారకమ్ ॥ ౨౧॥

ప్రణమ్య తం నిజం లోకం ప్రాప్తోఽముం సర్వవైభవమ్ ।

త్వామేవ పరిచిన్త్యాహం విశ్రాంతిం న లభే క్వచిత్ ॥ ౨౨॥

తవాదిభావం జ్ఞాత్వాఽహం ముదగలం మునిపుంజవమ్ ।

అప్రేషయం తవ గృహం తదనుగ్రహతస్త్యయా ॥ ౨౩॥

ప్రాప్తం స్థానం ముద్ధలేన భక్తేనేదం త్వయాఽపి చ ।

యదగమ్యం సదా దేవైర్బ్రహ్మద్వైర్మునిపుంజవైః ॥ ౨౪॥

క ఉవాచ ।

పీత్వా వాగమృతం తస్య నృపో నత్వా పునఃపునః ।

ఉవాచ ధైర్యమాలమభ్య తుష్టావ చ యథామతి ॥ ౨౫॥

నృప ఉవాచ ।

నమామి తే నాథ పదారవిన్దం బ్రహ్మాదిభిర్ద్యేయతమం శివాయ ।

యత్పద్మపాశాసిపరశ్వధాదిసుచిన్హితం విఘ్నహరం నిజానామ్ ॥ ౨౬॥

యదర్చ్యతే విష్ణుశివాదిభిః సురైరనేకకార్యార్థకర్తైర్నరైశ్చ ।

అనేకశో విఘ్నవినాశదక్షం సంసారతప్తామృతవృష్టికారి ॥ ౨౭॥

నమామి తే నాథ ముఖారవిన్దం త్రిలోచనం వహ్నిరపీన్ద్రతారమ్ ।

కృపాకటాక్షామృతసేవనేన తాపత్రయోన్మూలనదృష్టశక్తి ॥ ౨౮॥

నమామి తే నాథ కరారవిన్దమనేకహేతిక్షతదైత్యసజ్జమ్ ।

అనేకభక్తాభయదం సురేశ సంసారకూపోత్తరణావలమ్బమ్ ॥ ౨౯॥

త్వామేవ సత్త్వాత్మతయా బిభర్షి సృజస్యజో రాజసతామవాప్య ।

తమోగుణాధారతయా చ హంసి చరాచరం తే వశగం గణేశ ॥ ౩౦॥

యః శుద్ధచేతా భజితేనిశం త్వామాక్రమ్య విఘ్నాన్ పరిధావసి త్వమ్ ।

స త్వాం వశే కృత్య సుఖం హి శేతే వత్సం యథా గౌరివ ధావసి త్వమ్ ॥ ౩౧॥

యేఽన్యే భజన్తః సమవాప్య తాపాన్ సంసారచక్రే బహుధా భ్రమన్తః ।

కదాపి తేఽనుగ్రహమాప్య తేఽపి భజన్తి మానుష్యమవాప్య తేఽపి ॥ ౩౨॥

ధరారజః కోఽపి మిమిత నాకే తారా గణం వారిముచాం చ ధారాః ।
నాలం గుణానాం గణానాం హి కర్తుం శేషో విధాతా తవ వర్షపూగైః ॥ ౩౪॥

నిరాకృతేస్తే యది నాకృతిః స్యాదుపాసనాకర్మవిధిర్వృథా స్యాత్ ।
గుణప్రపంచః ప్రకృతేర్విలాసో జనస్య భోగశ్చ తథా కథం స్యాత్ ॥ ౩౫॥

సత్సజ్జతిశ్చేత్సదనుగ్రహః స్యాత్సకర్మనిష్ఠా సదనుస్మృతిశ్చ ।
చిత్తస్య శుద్ధిర్మహతీ కృపా తే జ్ఞానం విముక్తిశ్చ న దుర్లభా స్యాత్ ॥ ౩౬॥

క ఉవాచ ।

ఇతి స్తోత్రం సమాకర్ణ్య పరితుష్టో వినాయకః ।
ఉవాచ కాశీరాజం స వరం వృణు హృది స్థితమ్ ॥ ౩౭॥

నృప ఉవాచ ।

జాతం వరస్య కృత్యం మే యత్రాహంహి సమాగతః ।
ఇతః పునర్జన్మమృతీ న స్యాతాం తద్విధీయతామ్ ॥ ౩౮॥

క ఉవాచ ।

స్తోత్రేణ ప్రీతస్తం ప్రాహ తథేతి దివ్యదేహినమ్ ।
స్థాపయామాస నికటే కల్పకోటియుగావధి ॥ ౩౯॥

మునే స్తోత్రం మయా తస్మాత్ప్రాప్తం తస్య ప్రసాదతః ।
నారదాయ మయా ప్రోక్తం నారదో గౌతమాయ చ ॥ ౪౦॥

ప్రాహ సోఽపి మునీన్సర్వాన్సర్వకామఫలప్రదమ్ ।
జ్ఞానదం మోక్షదం విఘ్ననాశనం పావనం పరమ్ ॥ ౪౧॥

యః పఠేత్స లభేద్భక్తిం గణేశసన్నిధౌ నరః ।
విద్యాకామో లభేద్ విద్యాం త్రిసన్ధ్యం యః పఠేన్నరః ॥ ౪౨॥

పుత్రకామో లభేత్పుత్రాన్ జయకామో లభేజ్జయమ్ ।
ఏవం సర్వం సమాఖ్యాతం యద్ యద్ పృష్టం త్వయా మునే ॥ ౪౩॥

ఆఖ్యానం కాశీరాజస్య కిమన్యచ్ఛ్రోతుమిచ్ఛసి ।

భృగురువాచ ।

ఇతి శ్రుత్వా బ్రహ్మవాక్యం వ్యాసో నిఃసంశయో గిరమ్ ॥ ౪౪॥

పునః పప్రచ్ఛ సుమతిర్విస్తరేణ కథాన్తరమ్ ।

వ్యాస ఉవాచ ।

శుక్లస్యాతిదరిద్రస్య హృతం దారిద్ర్యమాదరాత్ ॥ ౪౫॥

భుక్త్వా కదన్నం తద్గృహే కాశిరాజం సమేత్య చ ।

కిం చకార స దేవోఽపి కాశిరాజశ్చ తద్వద ॥ ౪౬॥

కథం తౌ నిహతౌ దైత్యౌ భూభారశ్చ కథం హృతః ।

స్థాపితశ్చ కథం ధర్మస్తస్మై శంస యథావిధి ॥ ౪౭॥

క ఉవాచ ।

కథయామి సమాసేన చరితం బాలరూపిణః ।

హృత్వా శుక్లస్య దారిద్రయం యద్యతేన కృతం మునే ॥ ౪౮॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే కాశిరాజస్య స్వానన్దప్రాప్తివర్ణనం (స్వానన్దప్రాప్తస్య కాశిరాజస్య శ్రీగణేశదర్శనం) నామ త్రిపఞ్చాశతతమోఽధ్యాయః ॥ ౫౩॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కైః - ౬౪౨౬ + ౪౮ = ౬౪౭౨

౨.౦౫౪ బాలచరితే చతుఃపఞ్చాశతతమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

భుక్త్వా శుక్లగృహే దేవో యావత్క్రిడతి చత్వరే ।

క్షణం సుష్వాప మధ్యే స తతో నాగరికా జనాః ॥ ౧॥

భోజనాయ సమారమ్భం కృత్వా మునిసుతస్య హ ।

కాశిరాజగృహం తావదాకారయితుమాగతాః ॥ ౨॥

తానూచే కాశిరాజస్తు క్రీడస్క్రిడన్నితో గతః ।

పశ్యన్తి స్మ తతో లోకా గృహేగృహే వినాయకమ్ ॥ ౩॥

శుక్లస్య స గృహం యాత ఇతి కేచిత్ సమూచిరే ।

తతో జనా నినిష్ఠస్తం దేవం శుక్లమకిచ్ఛనమ్ ॥ ౪॥

జనా ఊచుః ।

ఉప్రీస్తు కణ్ఠకాన్భుజ్జ్యే హిత్వా కోమలపల్లవాన్ ।

అస్మానాధ్యాన్విహాయాసౌ దరిద్రస్య గృహం గతః ॥ ౫॥

వృథైవేశ్వరతాం నీతో రాజ్ఞా బాలో యదీశ్వరః ।

స్యాదయం చేత్తదా కుర్యాత్సన్తప్తిం సర్వచేతసామ్ ॥ ౬॥

కదన్నం తదపి స్వల్పం కథం భోక్ష్యతి బాలకః ।
 కేచిత్సత్పురుషేస్తేషు తమానయితుముత్సుకాః ॥ ౭॥
 ఇతస్తతః ప్రధావన్తి విజ్ఞాతుం వినాయకమ్ ।
 పప్రమృర్మార్గగాంత్లోజ్ఞాన్కృచిదృష్టో వినాయకః ॥ ౮॥
 పృష్టా పృష్ట్యా వ్రజన్తి స్య జనాస్తదభక్తితత్పరాః ।
 కేచిదుచుః శుక్లగృహం గతః స్యాదితి తాన్ప్రతి ॥ ౯॥
 తే శీఘ్రం తద్గృహం యాతా జ్ఞాత్వా సుప్తం వినాయకమ్ ।
 అతిష్ఠన్ సాత్త్వికాస్తూష్ణీం ప్రబుద్ధః స్యాద్ యదా విభుః ॥ ౧౦॥
 తదైనం ప్రార్థయామేతి రాజసాస్తు తమబ్రువన్ ।
 ఉత్తిష్ఠ యాహి రే భోక్తుమన్నం పర్యుషితం భవేత్ ॥ ౧౧॥
 త్వదర్థం నగరే లోకాః కోలాహలం ప్రకుర్వతే ।
 దరిద్రస్యాస్య శుక్లస్య శుక్లభిక్షారతస్య హ ॥ ౧౨॥
 పర్యాప్తిశ్చాస్య భిక్షాయా జాయతే న కదాచన ।
 న జలం కోఽపి పిబతి తస్య గేహే కథం భవాన్ ।
 భుక్తవాన్ కుత్సితం చాన్నం కశ్యపస్యాత్మజోఽపి సన్ ॥ ౧౩॥
 కేచిత్తం వివిధైర్వాక్యైర్నిన్దస్తప్తువుః పరే ।
 మునిరువాచ ।
 ఏవం శ్రుత్వా సర్వవాక్యమువాచ కశ్యపాత్మజః ॥ ౧౪॥
 దేవ ఉవాచ ।
 భక్త్యోపపాదితం చాన్నం భుక్తమద్య యథేచ్ఛతః ।
 పదమాత్రం హి గన్తుం మే శక్తిస్తుప్తస్య నాస్తి చ ॥ ౧౫॥
 గ్రాసమాత్రం హి భోక్తుం మే వాఞ్ఞానాన్త్యధునా జనాః ।
 క ఉవాచ ।
 ఏవం నిష్ఠురతాం జ్ఞాత్వాం జనాన్తే విరసాస్తదా ॥ ౧౬॥
 ఊచుః పరస్పరం కేచిత్కర్తవ్యం కిం హి బాలకే ।
 సోఽపి విష్ణులతాం జ్ఞాత్వా పురవాసిజనస్య హ ॥ ౧౭॥
 ఏకోఽనన్తత్యమాపేదే ఘటాకాశ ఇవ క్షణాత్ ।
 జలకుమ్భగతో యద్వత్ సవితాఽనేకరూపవాన్ ॥ ౧౮॥

ప్రతిగృహం గతో నానాశ్రీడాసక్తోఽభవద్విభుః ।
 క్వచిత్ సోపానమార్గేషు క్వచిద్ దోలాగతోఽపి చ ॥ ౧౯ ॥
 క్వచిచ్ఛ పర్యజ్కుగత క్వచిత్సౌధగతోఽపి చ ।
 శ్రీడతే హసతే క్వాపి గృహబాల్వైర్భునక్తి చ ॥ ౨౦ ॥
 అధ్యేతి క్వాపి శాస్త్రాణి పాఠయత్యపి కుత్రచిత్ ।
 తం దృష్ట్వా స్వగృహం యాతం కాశిరాజేన సంయుతమ్ ॥ ౨౧ ॥
 జహ్యషే స గృహస్వామీ ధన్యోఽహమితి చాబ్రవీత్ ।
 ఏవం సర్వగృహే రాజసహితోఽసౌ వినాయకః ॥ ౨౨ ॥
 క్వచిదభ్యజ్యతే తైలైః స్నాతి క్వాపి శుభైర్జలైః ।
 పాదప్రక్షాలనం క్వాపి క్రియతే పరమాదరాత్ ॥ ౨౩ ॥
 ఉపచారైః షోడశభిః పూజ్యతే క్వాపి భక్తితః ।
 భుజ్యతే పరమాన్నేన బాలభావాద్ యథా తథా ॥ ౨౪ ॥
 క్వచిన్నానాపరిమలైః కస్తూరీచందనాదిభిః ।
 అర్ఘ్యతే సుమనోభిశ్చ వైవేద్యైర్వివిధైరపి ।
 నేవ్యతే గృహపత్నీభిః శిశుభిః సేవకైరపి ॥ ౨౫ ॥
 భుక్త్వా యథేష్టం సుషాప పాదసంవాహనాదిభిః ।
 వేదాపరాయణరతః క్వాపి గానరతస్తు సః ॥ ౨౬ ॥
 శృణోతి సత్కథాం క్వాపి హరేరపి కథాం క్వచిత్ ।
 క్వచిచ్ఛ ప్రమదానృత్యం పశ్యతి స్మ నృపేణ సః ॥ ౨౭ ॥
 ఆరార్తిక్యైశ్చ వివిధైః క్వాపి నీరాజ్యతే విభుః ।
 క్వచిచ్ఛ పాశహస్తోఽసౌ శ్రీడతే క్షుద్రబాలకైః ॥ ౨౮ ॥
 పురాణం వాచ్యతే క్వాపి ధర్మశాస్త్రం స్మృతిస్తథా ।
 ఏవం సర్వగృహే భుక్త్వా సర్వేషాం కామపూరకః ॥ ౨౯ ॥
 యస్య యస్య యథా వాఙ్మూల తథా తాం వ్యదధాద్ విభుః ।
 సుప్రసన్నో మహాదేవో యథాకల్పద్రుమోఽపి చ ॥ ౩౦ ॥
 యథా చింతామణిః కామధేనుర్వాఽఖిలకామదా ।
 దీననాథేతి యన్నామ కృతం తత్ సార్థకం తదా ॥ ౩౧ ॥

దేవదుష్టభయో నేదుః పుష్పవృష్టిర్గృహే గృహే ।
 దృష్టేష్టం కాశిరాజాఽసౌ బ్రాస్త ఊచే నిజాన్పృతి ॥ ౩౨॥
 ఆయం వినాయకో బాలః సన్నిధౌ మమ తిష్ఠతి ।
 స కథం సర్వగృహగః పూజ్యతే సర్వమానవైః ॥ ౩౩॥
 గృహే గృహే తు స కథం తిష్ఠత్యత్రాపి సామృతమ్ ।
 యో మామాకారయతి తం వదామి చ పునః పునః ॥ ౩౪॥
 వినా వినాయకం యామి కథం భోక్తుం భవద్గృహే ।
 గృహమధ్యస్థితం చాన్నం భుజ్జే కాశ్యపసంయుతః ॥ ౩౫॥
 తం భుక్తవన్తం త్యక్తైవ బహిష్ఠమథ దృష్టవాన్ ।
 ఇతస్తతోఽబ్రువత్లోకా దృఢవిస్మితమానసాః ॥ ౩౬॥
 నానాగృహగతో భుజ్జే కాశిరాజయుతో విభుః ।
 ఆకర్ణ్య వచనం తేషాం హసన్నూచే నృపః స తాన్ ॥ ౩౭॥
 వినా మాం స కథం యాతో భోక్తుం నానాగృహానితి ।
 తతో గృహాణి ద్విత్రీణి గత్వా రాజా హి దృష్టవాన్ ॥ ౩౮॥
 స్వం చ కశ్యపపుత్రం చ భుక్తవన్తం గృహే గృహే ।
 ఏతస్మిన్నన్తరే ప్రాప్తౌ స్నాత్వా తౌ మునిసత్తమౌ ॥ ౩౯॥
 భుక్త్యర్థం భ్రమమాణౌ తౌ సనకశ్చ సనన్దనః ।
 పురీం మహోత్సవయుతాం వినాయకమయీం శుభామ్ ॥ ౪౦॥
 యద్ యద్ గృహం ప్రవిశతస్తత్ర తత్ర వినాయకమ్ ।
 పశ్యతః స్మరతస్తౌ తు యాతః స్మ బహిరేవ చ ॥ ౪౧॥
 భుక్తం చ భుక్తవన్తం చ సుప్తం శ్రీడన్తమేవ చ ।
 జపన్తం చ పఠన్తం చ పాఠయన్తం చ పశ్యతః ॥ ౪౨॥
 ఏవం సర్వత్ర తం దృష్ట్వా పరస్పరమథోచతుః ।
 న స్థలం భోజనార్థాయ దృశ్యతేఽథాత్ర నిర్మలమ్ ॥ ౪౩॥
 యావః శుక్లగృహం కర్తా స నానాతిథ్యమాదరాత్ ।
 ఇత్యుక్తౌ తద్గృహం యాతో దృష్టస్తత్రాపి కాశ్యపః ॥ ౪౪॥
 అథోముఖౌ ఘృధార్తౌ తౌ యాతః స్మ నగరాద్ బహిః ।
 పశ్యతః స్మ పరాం మూర్తి స్ఫుటాం వైనాయకీం శుభామ్ ॥ ౪౫॥

అన్తర్బుది చ నేత్రే స్వే నిమిత్తోస్మీల్య వా పునః ।
 అథశోఽర్ధ్వం చాన్తరాలే దిక్షు చైవ విదిక్షు చ ॥ ౪౬ ॥
 తస్థతుస్తా తతః పశ్చాద్ ధ్యానస్తిమితవీక్షణౌ ।
 క్షణముద్ఘాట్య నయనే వినాయకస్వరూపిణమ్ ॥ ౪౭ ॥
 పరస్పరం పశ్యతి స్మ సనకస్తం పరోఽపి తమ్ ।
 యం దేవం తౌ ధ్యాయతః స్మ పశ్యతస్తం వినాయకమ్ ॥ ౪౮ ॥
 సర్వవ్యాపీ సర్వరూప ఆవిరాసిత్తయోః పురః ।
 దశబాహుః సింహగతః సిద్ధిబుద్ధి విరాజితః ॥ ౪౯ ॥
 సుప్రకాశం కిరీటం చ కుణ్డలే చాఙ్గదే దధత్ ।
 దివ్యగన్ధం చ మాల్యం చ నాగం చన్ద్రార్ధమేవ చ ॥ ౫౦ ॥
 కస్తూరీతిలకం దివ్యే వసనే దశనప్రభే ।
 సౌమ్యతేజాః సుమనసాం దుష్టానాం దుర్నిరీక్షణః ॥ ౫౧ ॥
 త్యక్త్వా భ్రమం తు తత్త్వజ్ఞౌ ప్రణమేతాం వినాయకమ్ ।
 బద్ధ్వా కరపుటం తౌ తం తుష్టువాతే మహామతీ ॥ ౫౨ ॥
 తౌ ఊచతుః ।
 నిత్యమద్వైతమపరం పరం బ్రహ్మం సనాతనమ్ ।
 తమేవ పరయా భక్త్యా పఞ్చభూతాత్మకం విభుమ్ ॥ ౫౩ ॥
 చరాచరగతం సర్వరూపిణం పరమేశ్వరమ్ ।
 భ్రువన్తి యస్య రోమాన్చగతా బ్రహ్మణ్డకోటయః ॥ ౫౪ ॥
 స కథం స్తవసీయోఽసౌ వేదాన్తానామగోచరః ।
 ఆవయోర్వాఙ్మితం దేవ త్వయా జ్ఞాత్వా ప్రపూరితమ్ ॥ ౫౫ ॥
 న విద్యో మహిమానం తే బాలరూపధరస్య హ ।
 భూభారహరణార్థాయ కాశ్యపం రూపముత్తమమ్ ॥ ౫౬ ॥
 క ఉవాచ ।
 అన్తర్దధే తు తద్రుపముభయోః స్తువతోః పురః ।
 న పశ్యతో యదా రూపం తదా తౌ శ్రమవర్జితౌ ॥ ౫౭ ॥
 ప్రాసాదం పరమం కృత్వా మూర్తిం వైనాయకీం శుభామ్ ।

బ్రహ్మవాదిత్రహ్మపైశ్చ యథా దృష్టం శుభే దినే ॥ ౫౮॥

స్థాపయామాసతుర్నామ వరరదోఽయం వినాయకః ।

గణేశతీర్థమితి చ తత్ర యత్ సర ఉత్తమమ్ ॥ ౫౯॥

స్థాపితం నామ తస్యాపి తత్ర తత్ ఖ్యాతిమాగమత్ ।

అత్ర స్నానేన దానేన గణేశ పూజనేన చ ॥ ౬౦॥

సర్వాన్ కామానవాప్నోతి హిత్వా పాపం పురాతనమ్ ।

తత్రేయర్చనయః సర్వే దేవాశ్చ సదిగీశ్వరాః ॥ ౬౧॥

దృష్ట్వా సమూజితం దేవం స్తుత్వా నత్వా యయుః పునః ।

మునిరువాచ ।

ఏవం తౌ బాలరూపస్య ప్రభావం ద్రష్టుమాగతౌ ॥ ౬౨॥

దృష్టప్రభావౌ సన్తుష్టౌ స్వస్థానమాపతుః పరమ్ ।

య ఇదం శృణుయాద్భక్త్యా బాలస్య చరితం శుభమ్ ॥ ౬౩॥

సర్వాన్కామానవాప్నోతి ప్రేత్యం బ్రహ్మమయో భవేత్ ।

న బాలగ్రహపీడా స్యాత్ సర్వత్ర విజయీ భవేత్ ॥ ౬౪॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే బాలచరితే సనకసనన్దసన్తుతివర్ణనం నామ చతుఃషష్ఠాశ్చత్తమోఽధ్యాయః ॥ ౫౪॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౬౪౭౨ + ౬౪ = ౬౫౩౬

౨.౦౫౫ దూతమోచనం నామ షష్ఠాపజ్ఞాశ్చత్తమోఽధ్యాయః

మునిరువాచ ।

తయోస్తు గతయోః పశ్చాన్మోహాపన్నౌ మహానృపః ।

కాశిరాజో హయారూఢో భ్రమతి స్మ గృహే గృహే ॥ ౧॥

వినాయకమచక్షాణః క్వ గతో భోక్తుమిత్యత ।

విహాయ మాం కథం యాతో మిష్ఠాన్నం భోక్తుమేకశః ॥ ౨॥

గృహే గృహే పర్యపృచ్ఛత్ క్వ గతోఽసౌ వినాయకః ।

ఇదానీం బహిరాయాతో భుక్త్వా క్రీడితుముత్సుకః ॥ ౩॥

కాశిరాజేన సహితో వృథా త్వం పృచ్ఛసే కథమ్ ।

ఏవం నిరాకృతః సర్వేః పురవాసిజవైరసౌ ॥ ౪॥

పరమం శ్రమమాపన్నో కుటుమ్భ్యుకించనో యథా ।

కేచిదూచుః శుక్లగృహే శ్రీడతేఽసౌ వినాయకః ॥ ౫॥

తతో హర్షయుతః శుక్లగృహం యాతో నృపస్తదా ।

దదర్శ చాఙ్గణే తస్య బాలం వృషగతం విభుమ్ ॥ ౬॥

దృష్ట్వా తం వృషభారూఢం త్రినేత్రమివ చాపరమ్ ।

ప్రణమ్య పరయా భక్త్యా బద్ధాఙ్గాలిపుటోఽబ్రవీత్ ॥ ౭॥

నృప ఉవాచ ।

న బాలే సాధుచరితం న జ్ఞానం స్నేహ ఏవ చ ।

విహాయ మాం కథం భుక్తం మిష్టాన్నం వివిధం త్వయా ॥ ౮॥

క ఉవాచ ।

ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యమువాచ స వినాయకః ।

యత్ర యత్ర మయా భుక్తం తత్ర భుక్తం త్వయాఽపి చ ॥ ౯॥

మిథ్యా త్వం భాషసే మన్ద బాలస్తవమసి బుద్ధితః ।

వదిష్యన్తి జనాః సర్వే పృచ్ఛేతి చ ససాక్షికమ్ ॥ ౧౦॥

శ్రుత్వా వైనాయకం వాక్యం జనా ఊచుర్నుపం తదా ।

ఇదాసీం హి త్వయా భుక్తం వినాయకసమీపతః ॥ ౧౧॥

కథం మిథ్యా భాషసే త్వం వృద్ధః సన్నపసత్తమ ।

తతః ప్రకృతిమాపన్నో జ్ఞాతవాన్స నృపోఽబ్రవీత్ ॥ ౧౨॥

అజ్ఞేయా తే పరా మాయా యోగినామపి మోహిన్సి ।

ధన్యోఽసి సర్వరూపేణ సర్వత్ర మానితో యతః ॥ ౧౩॥

క ఉవాచ ।

రోమాఙ్గాచ్చిచ్చతగాత్రః స ధ్యానమేవాన్వపద్యత ।

తతో వైనాయకం రూపం స్వయమేవాన్వపద్యత ॥ ౧౪॥

యథా జలే జలం క్షిప్తం జలత్వం ప్రతిపద్యతే ।

పునర్మాయాబలేనాసౌ భిన్నమూర్తిర్నృపోత్తమః ॥ ౧౫॥

స తు తం శిబికారూఢం నినాయ నిజమన్దిరమ్ ।

నానావాదిత్రనిర్ఘోషైర్నృత్యైర్గీతైరనేకశః ॥ ౧౬॥

శుశుభే బాలకోఽతీవ దేవేషు మదనో యథా ।
 అనుయాతి సపత్నీకో భక్త్యా శుక్లః శనైః శనైః ॥ ౧౭॥
 పరావర్త్య ముఖం దృష్టో బాలేన వ్రీడతా భృశమ్ ।
 కథం ప్రయాతోఽదత్త్వాఽస్మైఃవరం కం చ న తోషకమ్ ॥ ౧౮॥
 ఇత్యేవం మనసా తస్మై దదౌ సమ్మత్తిముత్తమామ్ ।
 కుబేరసమ్పదః శ్రేష్ఠాం సర్వాశ్చర్యకరీం విభుః ॥ ౧౯॥
 శుక్లః పరావృతో దీనః సపత్నీకో మహామనాః ।
 కదన్నభక్షణాద్ దేవో రుష్టః కిన్త్వీతి చిన్తయన్ ॥ ౨౦॥
 నాపశ్యత్ తాం పర్ణకుటీం చిన్తాం పరమికాం యయా ।
 తతస్తు సేవకాః శుక్లం సుగన్ధతైలమర్దనైః ॥ ౨౧॥
 స్నాపయిత్వాఽప్యలంఘ్యక్రుర్భూషణైః కాంక్షానాశుక్తైః ।
 తథైవ తస్య పత్నీం చ బలాదివ నియోజితాః ॥ ౨౨॥
 అత్యాశ్చర్యయుతౌ చోభౌ పశ్యతః సర్వసమ్పదః ।
 రత్నకాంక్షానభిత్తిశ్చ మఞ్చాన్ నానాసనాని చ ॥ ౨౩॥
 ముక్తామణిగణైశ్చిత్రాణ్యనేకాని స్థలే స్థలే ।
 కాంక్షానాని చ భాణ్డాని వస్త్రాణ్యాచ్ఛాదనాని చ ॥ ౨౪॥
 భక్ష్యాణ్యనేకరూపాణి ఖాద్యాని వివిధాని చ ।
 దృష్ట్వేత్థం సకలం చౌభౌ పరస్పరమభాషతామ్ ॥ ౨౫॥
 కిమిదం భవనం క్షుద్రం జాతమిన్ద్రగృహోపమమ్ ।
 తతః శుక్లోఽబ్రవీత్ పత్నీం వినాయకప్రసాదతః ॥ ౨౬॥
 సర్వం జానీహి సుభగే న సమక్షం మహావిభుః ।
 దదాతి తు పరాక్షేఽసౌ అల్పమాత్రేణ తోషయన్ ॥ ౨౭॥
 స్వయం దత్తం బహుతరమల్పమేవ హి మన్యతే ।
 భక్త్యోపపాదితం స్వల్పం మన్యతే బహులం విభుః ॥ ౨౮॥
 తస్మాద్ భయేన కామేన స్నేహేన రిపుభావతః ।
 స్మర్తవ్యో నమనీయశ్చ స్తవ్యః పూజ్యో హితాయ చ ॥ ౨౯॥
 మునిరువాచ ।
 తతస్తు నగరే గుప్తౌ నరాన్తకసమీరితౌ ।

ఆస్తాం దూతౌ చిరం కాలం శూరశ్చ చపలస్తథా ॥ ౩౦॥

యచ్చణ్డశబ్దాత్ త్రైలోక్యం కమృతేఽశ్వత్థపత్రవత్ ।

యచ్చిరఃకమృతః కమృం యాన్తి దేవాః సవాసవాః ॥ ౩౧॥

పరాక్రమే బలే శబ్దే త్రైలోక్యే న సమస్తయోః ।

అయం తు శిబికామధ్యే హస్తవ్యో మునిదేహజః ॥ ౩౨॥

యతోఽనేన హతా దైత్యా బలినః పూర్వమాగతాః ।

తేషాం ప్రతికృతిః కార్యేత్యేవమూచుః పరస్పరమ్ ॥ ౩౩॥

విద్యుద్రూపం సమాస్థాయ గర్జతః స్మ మహారవౌ ।

తత్రేజసా ప్రతిహతచక్షుషా వీరసంజ్ఞయాః ।

కిమిదం కిమిదమితి చుక్రుశుర్భృశవిష్టలాః ॥ ౩౪॥

ఏతస్మిన్నస్తరే ప్రాప్తౌ శిబికానికటం తు తౌ ।

వాహాః పలాయితాః సర్వే త్యక్త్వా తం చ వినాయకమ్ ॥ ౩౫॥

ధృతౌ వినాయకేనోభౌ హస్తాభ్యాం బలినౌ బలాత్ ।

ఉత్పాటితుం ధరణ్యాం స భ్రామయామాస తావుభౌ ॥ ౩౬॥

కరుర్ణాద్రమనాః పశ్యాత్ స్థాపయామాస భూతలే ।

హస్తవ్యః పురుషేణాసౌ యః పరాక్రమతోఽధికః ॥ ౩౭॥

మశకే నిహతే కః స్యాత్ పుమర్థః పురుషస్య హ ।

తతః పప్రచ్ఛ తౌ కస్య దూతౌ వా కథ్యతామితి ॥ ౩౮॥

స్వశక్త్యా తు కృతే యత్నే న దోషః పురుషస్య హ ।

ఏవం తద్వచనం శ్రుత్వా ప్రోచతుః పురతః స్థితౌ ॥ ౩౯॥

కరుణార్ధిర్భవాన్ధ్యాతో దిననాథః పితాఽసి నః ।

సేకకృచ్ఛోపనేతా చ విద్యాదోఽభయదోఽపరః ॥ ౪౦॥

అన్నదః పశ్చ పితరో విఖ్యాతా భువనత్రయే ।

ఆవాం దూతౌ గుప్తరూపౌ నరాస్తకసమీరితౌ ॥ ౪౧॥

తవ విఘ్నకరౌ దేవ రక్షితౌ కృపయా త్వయా ।

భూతం భవ్యం భవచ్చైవ సర్వం జానాసి సర్వవిత్ ॥ ౪౨॥

యే యే వైరేణ త్వాం యాతా హతాస్తే క్షణమాత్రతః ।

ఏతస్మిన్నస్తరే పౌరా వినాయకమథాబ్రువన్ ॥ ౪౩॥

కిమేతౌ రక్షితౌ దేవ దుష్టౌ లోకభయజ్కరౌ ।
అనయోరుపకారస్తు కృతోఽపకృతయే భవేత్ ॥ ౪౪॥

పన్నగాయ పయో దత్తం విషమేవ హి జాయతే ।

మునిరువాచ ।

తానువాచ తతో దేవః పూర్వమేవానయోర్మయా ॥ ౪౫॥

అభయం దత్తమధునా విపరీతం కథం భవేత్ ।
ఇత్యుక్త్వాఽమోచయత్ తౌ స తతో రాజాఽబ్రవీత్ పునః ॥ ౪౬॥

అపరాధానసంక్లృతాన్ జ్ఞాన్త్యా తౌ మోచితౌ రిపూ ।
మరణే జీవనే జన్తోరిచ్ఛా తే కారణం మతా ॥ ౪౭॥

ఇత్యుక్త్వా మన్దిరం ప్రాప్తౌ కాశిరాజవినాయకౌ ।
సత్వా తౌ సర్వలోకాశ్చ స్వం స్వం భవనమాగమన్ ॥ ౪౮॥

ప్రశంసంతో నృపం నానారూపిణం చ వినాయకమ్ ॥ ౪౯॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే దూతమోచనం నామ పంచపంచాశతత్రయోఽధ్యాయః ॥ ౫౦॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౬౫౩౬ + ౪౯ = ౬౫౮౫

౨.౦౫౬ నరాస్తకనిర్గమనం నామ షట్పంచాశతత్రయోఽధ్యాయః

మునిరువాచ ।

తౌ తు రౌద్రపురే రమ్యాం నరాస్తకసభాం గతౌ ।
సహస్రస్తమ్భురుచిరాం మణిముక్తావిభూషితామ్ ॥ ౧॥

అనేకవీరసమ్బధాం నానాశ్చర్యవతీం శుభామ్ ।
శతయోజనవిస్తీర్ణాం తావదాయామసంయుతామ్ ॥ ౨॥

నానామణిమయే రమ్యే ఆసనే స నరాస్తకః ।
ఉపవిష్టస్తత్యమయే తస్యామాత్యౌ వరాసనే ॥ ౩॥

ఉభౌ గగనసంలేహిమూర్ధానౌ బలినాం వరౌ ।
సత్వా తౌ వదతః శూరశ్చపలశ్చ గుణాన్బహూన ॥ ౪॥

వక్తవ్యం దూతవర్యేణ యత్యాత్యాధీశ్వరచ్చ యత్ ।
 అన్యథా దూతదోషః స్యాత్ స్వమికోపశ్చ దారుణః ॥ ౫॥
 శ్రుత్వా తత్త్వామినా కార్యం విచార్య స్వహితం శుభమ్ ।
 ఆవాం వినాయకే విఘ్నాన్ కర్తుం యాతః పురీం తు తామ్ ॥ ౬॥
 అతిగుప్తతరో తత్ర స్థితౌ బాలప్రతీక్షకౌ ।
 విఘ్నో దన్తురశ్చాథ ప్రథమం బాలరూపిణౌ ॥ ౭॥
 తాభ్యామాలిజ్జతస్తౌ స భస్మ చక్రే వినాయకః ।
 పతజ్జశ్చ విధూలశ్చ వాయురూపధరో తతః ॥ ౮॥
 యాతౌ బాలకముత్క్షేప్తుం శిర ఆక్రమ్య నాశితౌ ।
 పాషాణరూపీ ప్రబలః శతధా ఖణ్డితోఽసురః ॥ ౯॥
 కామక్రోధౌ ద్వావసురో రాసభం రూపమాస్థితౌ ।
 హన్తు బాలం తు మార్గే తో చూణితౌ ధరణీతలే ॥ ౧౦॥
 తతః కుణ్డియాన్తువరః కౌన్జరం రూపమాస్థితః ।
 మార్గమావృత్య సన్తస్థౌ తత్కుమ్భస్య విదారణాత్ ॥ ౧౧॥
 నిహతః క్షణమాత్రేణ కుమారేణ బలేన సః ।
 ధర్మదత్తగృహం పశ్చాద్ జృమ్భిణీ హన్తుమాగతా ॥ ౧౨॥
 నారికేలేన శిరసి హతా మృత్యుమవాప సా ।
 జ్వాలాసురో వ్యాఘ్రతుణ్డస్త్రతీయస్తు విదారణః ॥ ౧౩॥
 ఆగతా నాశితుం బాలమాద్యో జజ్వాల తాం పురీమ్ ।
 అన్త్యః సాహాయ్యమకరోద్ వాయురూపతయాఽస్య హ ॥ ౧౪॥
 విదార్యాస్యం వ్యాఘ్రతుణ్డోఽభక్షయచ్ఛాఖిలాన్ జనాన్ ।
 త్రయోఽపి నిహతాస్తేన బాలేనాఽనన్తమాయయా ॥ ౧౫॥
 మేఘనామా మహాదైత్యో గాణకం రూపమాస్థితః ।
 నిహతో ముద్రికాఘాతాత్ తదద్భుతమివాభవత్ ॥ ౧౬॥
 కూపశ్చ కన్తరశ్చౌభౌ నిహతౌ మాయినౌ బలాత్ ।
 అమ్భసురోఽన్ధకస్తుజ్ఞో నాశితుం బాలమాగతాః ॥ ౧౭॥
 ఏకేనాకారి తు తమో ధారాభిర్వవృషే పరః ।

అపరస్తుజ్గశిఖరో న్యపతద్బాలకోపరి ॥ ౧౮॥
 మహావిహజ్గరూపేణ దూరే క్షిప్రాత్రయోఽపి చ ।
 తేషాం ప్రతికృతిం కర్తుం భ్రమరా నామ రాక్షసీ ॥ ౧౯॥
 ఆగతా భక్షితుం బాలం దుష్టాశయవతీ శుభా ।
 తదురఃస్థలమాక్రమ్య ప్రాణాన్ జగ్రాహ విఘ్నరాట్ ॥ ౨౦॥
 తత ఆవాం తడిద్రూపమాస్థాయ బాలకం గతౌ ।
 విహన్తుం తేన విధృతౌ కరయోర్బలశాలినా ॥ ౨౧॥
 కృపావతా విముక్తౌ చ పృష్ట్యా సర్వ చిక్రీడితమ్ ।
 కథయిత్వోదన్తమముమాగతౌ స్వామినం ప్రతి ॥ ౨౨॥
 ఏకదా నగరే తత్ర సర్వైరేకః సమాహృతః ।
 భోజనాయ చ శుక్లేన దరిద్రేణ వినాయకః ॥ ౨౩॥
 విశిర్ణమోదనం భుక్త్వా సహ తైలేన ప్రాగ్విభుః ।
 పశ్వాద్ గతోఽనన్తకాయో భోక్తుం సర్వగృహేష సః ॥ ౨౪॥
 సర్వత్ర కాశిరాజేన సహితో బుభుజే హి సః ।
 కాశిరాజేన మూఢేన న జ్ఞాతం తద్విచేష్టితమ్ ॥ ౨౫॥
 స్వామిన్నేతాదృశీ శక్తిః క్వాపి దృష్టా న చ శ్రుతా ।
 ఇదాసీం యద్ధితం తే స్యాత్ తద్ధి సమ్యగ్విధీయతామ్ ॥ ౨౬॥
 జానీవహా న జేతాఽస్య త్రైలోక్యే విద్యతే పుమాన్ ।
 మునిరువాచ ।
 ఇత్థం శ్రుత్వా తయోర్వాక్యం ప్రజజ్ఞావల సురాన్తకః ।
 వమతి స్మ ముఖాదగ్నిం విశ్వమత్తుం ప్రసారితాత్ ॥ ౨౭॥
 కపిరుడ్డానశీలోఽపి న సింహం బాధతే క్వచిత్ ।
 బద్ధ్వా తు భ్రుకుటీముగ్రామువాచ స సరాన్తకః ॥ ౨౮॥
 గ్రాసశీలశ్చాజగరో న మహీం గ్రసతే క్వచిత్ ।
 ఆశ్చర్యం మమచిత్తే తు భవద్వాక్యాదుపాగతమ్ ॥ ౨౯॥
 ఖడ్గోతో రాజతే తావద్వావచ్చన్ద్రో న దృశ్యతే ।
 చన్ద్రోఽపి రాజతే తావద్ యావత్సూర్యో న దృశ్యతే ॥ ౩౦॥

న దృశ్యతే యదా రాహుస్తావత్ సూర్యోఽపి రాజతే ।
 న దృష్టః కాలరూపోఽహం తావద్ బాలో మహానయమ్ ॥ ౩౧॥
 సకాశిరాజం తం బాలం జానీయాతాం దివం గతమ్ ।
 యత్ర తే నిహతా దైత్యా గతాస్తత్ర గమిష్యతి ॥ ౩౨॥
 మునిరువాచ ।
 ఏవముక్త్యా సముత్తస్థా జగర్జ గర్జయన్ దిశః ।
 చ కమ్పే పృథీవీ సర్వా తద్గర్జనరవాకులా ॥ ౩౩॥
 తత ఆజ్ఞాపయత్ సర్వాన్వీరాన్ సజ్జిభవన్వీతి ।
 కాశిరాజస్య నగరీం యామి యుద్ధాయ దంశితః ॥ ౩౪॥
 తస్మిన్వదతి సేనేత్థం సన్నద్ధా సముపాగతా ।
 సర్వశాన్తికరా ఘోరా చతురంగధ్వజాన్వీతా ॥ ౩౫॥
 సైన్యేన రజసా సర్వం వ్యాప్తమాసీద్ దిగంతరమ్ ।
 ఆచ్ఛాదితే దినకరే న ప్రాజ్ఞాయత కిఞ్చన ॥ ౩౬॥
 పదాతయోఽప్యసంశ్లేయః సిన్ధూరారుణమస్తకాః ।
 ఉడ్డియోడ్డియ ధావన్తో మిథ్యాయుద్ధం ప్రవక్తీరే ॥ ౩౭॥
 ముక్తకేశాః ఖడ్గహస్తా భృశుణ్ణీచర్మపాణయః ।
 పాషాణద్రుమఖట్యుగ్ధశక్తిపాశకరాః పరే ॥ ౩౮॥
 తతో యయా గజానీకం ఘణ్టానాదవిభూషితమ్ ।
 సిన్ధూరారుణసగ్ధం దంతావరణరాజితమ్ ॥ ౩౯॥
 నానాధాతువిచిత్రో ను పర్వతానాం వ్రజో వ్రజన్ ।
 చీత్కారేణ నదద్దన్తైర్నిధిదన్నివ గిరివ్రజమ్ ॥ ౪౦॥
 ఆధోరణా యదా న స్యుస్తదా సర్వం హతం భవేత్ ।
 దానోదకేన తు రజః ప్రశాన్తమభవత్ తదా ॥ ౪౧॥
 అశ్వారోహస్తయోర్జగ్ముర్ముకుటాబోపమస్తకాః ।
 శస్త్రీకాచర్మనిస్త్రింశధనుర్బాణవిభూషితాః ॥ ౪౨॥
 బృంహితైర్వైష్ణవైర్వ్యూహ కుర్వంతః సగుణం భృశమ్ ।
 కఙ్కాలైశ్చ తనుత్రాణైస్త్రిశూలైశ్చ విరాజితాః ॥ ౪౩॥
 గదాముద్గరపట్టిశమహాపరశుపాణయః ।

చక్రతోమరభల్లాసిపాశస్పణికరాః పరే ॥ ౪౪॥

అశ్వా అలఙ్కృతా నానాలఙ్కారైశ్చామరైరపి ।
మనోజవా వాయువేగా వ్యోమైవాక్రాన్తుమిచ్ఛవః ॥ ౪౫॥

తతః సువర్ణరజతముక్తామణివిభూషితమ్ ।
సువర్ణాక్షైర్ధ్వజైర్మృక్తం నానాలఙ్కృతవాజిభిః ॥ ౪౬॥

నానాయుద్ధసమూహైశ్చ ధనుర్బాణశతైర్మృతమ్ ।
కార్తస్వరమహాచక్రం కింజీణీజాలమణ్డితమ్ ॥ ౪౭॥

మహారథీ మహామాత్యో రథమాస్థాయ నిర్యయౌ ।
కృష్ణదేహో మహాకాయో వీరకఙ్కణశోభితః ॥ ౪౮॥

లనత్కుణ్డలసుశ్రోత్రో మహాముకుటమణ్డితః ।
ముక్తాసువర్ణమాలాఢ్యో ముద్రికాఖడ్గమణ్డితః ॥ ౪౯॥

కేశరాగరుకస్తూరీకర్పూరాఙ్గవిలేపనః ।
శుచిరస్రాణి సస్మార న ప్రయుక్తాని కుత్రచిత్ ॥ ౫౦॥

వీరావేశేన స బభౌ రోగీ శోఘాం గతో యథా ।
నానావాదిత్రనిర్ఘోషైర్నాదయన్ విదిశో దిశః ॥ ౫౧॥

వీరా వినాయకం జేతుం హృష్టా గర్జన్త్యనేకశః ।
బృంహితైర్హృషితైఃక్షేపై రథనేమిస్వనైరపి ॥ ౫౨॥

నినాదం తం సమాకర్ణ్య తస్మా దేవా దరీం యయుః ।
ఏవం నరాన్తకః కాశీరాజస్య నగరీం యయౌ ॥ ౫౩॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే నరాన్తకనిర్గమనం నామ షట్పఞ్చాశత్తమోఽధ్యాయః ॥
౫౬॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కాః - ౬౫౮౫ + ౫౩ = ౬౬౩౮

౨.౦౫౭ రాజనిగ్రహనామ సప్తపఞ్చాశత్తమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

తస్మిన్ప్రయాతే దైత్యేన్ద్రే ప్రాగ్గుల్మేషు గతా నరాః ।
ధావమానా నృపం ప్రోమర్భుక్తవన్తం నరాన్తకః ॥ ౧॥

ఆగతో దైత్యరాజోఽసౌ చతురంగబలాన్వితః ।
 పారా వాదిత్రనిర్దోషాన్ శ్రుత్వా చక్రుర్మహాస్వనాన్ ॥ ౨॥
 కోలాహలో మహానాసీర్లోకానాం నగరే భృశమ్ ।
 పలాయితా దశ దిశో లోకాః ప్రాణపరీప్సయా ॥ ౩॥
 రాజాఽథ భోజనం త్యక్త్వా ప్రోత్తస్థా స్పర్శవానివ ।
 కృత్వా యుద్ధక్షమం వేషం లోకానాజ్ఞాపయత్పురా ॥ ౪॥
 సజ్జీభవన్తు యుద్ధాయ భేరీశబ్దమకారయత్ ।
 ఖణ్డచర్మధరో రాజా నిషజ్గీ చాపవాన్బలీ ॥ ౫॥
 తనుత్రాణీ చ కజ్కాలీ పుపూజే తం వినాయకమ్ ।
 జయపూర్వం చ తం స్మృత్వా నత్వా చాశ్వం సమారుహత్ ॥ ౬॥
 తృతీయమానకారావం శ్రుత్వా సేనాచరా యయుః ।
 సన్నద్ధాస్త్రరమాణాశ్చ పత్యశ్వస్యన్దైర్గజైః ॥ ౭॥
 అతిప్రహృష్టాస్తే యోధాస్త్రైర్లోక్యగ్రాససాహసాః ।
 నగర్యాః పూర్వభాగే స వేదికాయాం స్థితో నృపః ॥ ౮॥
 అమాత్యాన్ సర్వవీరాంశ్చ దదౌ వస్త్రధనాని సః ।
 ఉవాచ సమయోఽయం వో దర్శయన్తు పరాక్రమమ్ ॥ ౯॥
 వినాయకానుగ్రహాన్నో న భయం విద్యతే కచిత్ ।
 తథాపి బలవాన్ దైత్యో బలాజ్ఞగ్యో వసున్ధరామ్ ॥ ౧౦॥
 జయస్య నియమో నాస్తి దైవాధీనాశ్చ పూరుషాః ।
 న సేనా లక్షభాగేన విద్యతేఽతోఽబ్రవీమ్యహమ్ ॥ ౧౧॥
 క్వ సాగరః క్వ కుమ్భాదం క్వ ఖద్యోతః క్వ వా రవిః ।
 తేనైవ రక్షితాః సామ్నా స్థితా రాజ్యశ్రియా వయమ్ ॥ ౧౨॥
 అపరాధాః సుబహవో జాతా నో మస్తకే తతః ।
 కియన్తో నిహతా దైత్యా వినాయకబలేన చ ॥ ౧౩॥
 త్యక్త్వా సామ ప్రయాతోఽసౌ విచారః క్రియతాం హితః ।
 మునిరువాచ ।
 తత్రాబ్రవీన్మహామాత్యో రాజానం భయవిష్టలమ్ ॥ ౧౪॥

చతుర్భిర్బుద్ధిమద్భిస్త్వం యాహి దైత్యం నరాస్తకమ్ ।

శరణం స్వస్వకార్యార్థే నీచానుశరణం శుభమ్ ॥ ౧౫॥

బృహస్పతిమతం రాజన్ బ్రవీమి తే శృణుష్వ తత్ ।

శ్రుత్వా తత్కురూ రాజేన్ద్ర తతః క్షేమం భవిష్యతి ॥ ౧౬॥

బృహస్పతిరువాచ ।

కన్యాప్రదానసహభోజనవస్త్రదాన-సామాభిధాననమనప్రణయప్రమాణైః ।

తక్కిర్తీకీర్తనతదాప్తజనానువాద-ముఖ్యైరుపాయనిచయైరహితాన్విహంస్యాత్ ॥ ౧౭॥

మునిరువాచ ।

స చేద్ వినాయకం యాచేద్ దత్త్వా రాజ్యస్య రక్షణమ్ ।

కర్తవ్యమితి మే భాతి స్వహితం తద్విచిన్త్యతామ్ ॥ ౧౮॥

తతః సర్వజనాః సాధు సాధ్వీతి ప్రాబ్రువన్సుపమ్ ।

సమ్యగుక్తమమాత్యేన వైరచ్ఛేదాయ భో నృప ॥ ౧౯॥

విచారయత్సు తేష్యేవం దైత్యాస్తే బలవత్తరాః ।

రురుధుస్తాం పురీం సైన్యైః సర్వే తే శలభా ఇవ ॥ ౨౦॥

మధ్యే గతాన్ నరాన్ దృష్ట్వా దదహుస్తాం పురీం ఖలాః ।

ప్రజజ్ఞాన్ మహానగ్నిశ్చతుర్దిక్షు విదిక్షు చ ॥ ౨౧॥

ధూమేనాచ్ఛాది తపనో న ప్రాజ్ఞాయత కిఞ్చన ।

కల్పాంత ఇవ తత్రాసీల్లోకానామతిదారుణః ॥ ౨౨॥

ధీయన్తే తే పరైర్యైఃగ్నిభయాద్ యాన్తి బహిర్నరాః ।

సబాలా యోషితశ్చాపి లిలిఙ్గుశ్చ చుచుమ్భిరే ॥ ౨౩॥

పతివ్రతాస్త్యజః ప్రాణాన్ లజ్జయాఽతిపరిప్లుతాః ।

ఆరుహ్య గోపురం కాశ్చిద్దేహత్యాగం ప్రచక్రీరే ॥ ౨౪॥

అపరాస్తత్యజః ప్రాణాన్ శస్త్రైః పాశైర్విషైరపి ।

అతిరన్యా ధృతా దూతైర్నితాస్తా స్వామినం ప్రతి ॥ ౨౫॥

నరాస్తకేన భుక్త్వా తాః ప్రేషితా నగరం స్వయమ్ ।

ఏవం తం ప్రలయం దృష్ట్వాఽమాత్యానూచే నృపః పునః ॥ ౨౬॥

అస్మత్సమక్షం యోషాశ్చేన్నీతా దుష్టైర్దురాత్మభిః ।

తదాఽయశో మహన్నఃస్యాత్తస్మాద్యుధ్యామహేఽసురైః ॥ ౨౭॥

ఏవముక్తాస్వ స్వమశ్వం స ప్రేరయన్యధదుర్మదః ।
 సజ్జం కృత్వా ధనుః సద్యో బాణవృష్టిమథాకరోత్ ॥ ౨౮॥
 ఆచ్ఛాదితో రశ్మిమాలీ దైత్యా మోహముపాగమన్ ।
 ధారాధరా యథా ధారా విముఞ్చన్తి తథా ధనుః ॥ ౨౯॥
 ముఞ్చన్తి స్మ శరైస్తే తే నిహతా దైత్య సఞ్చయాః ।
 కేచిన్మృతాశ్చ భగ్నాశ్చ కేచిన్నిశ్చరణాః కృతాః ॥ ౩౦॥
 కేషాఞ్చదుదరం భగ్నం పరేషాం బాహవో హతాః ।
 కేషాఞ్చ త్స్ఫుటితే నేత్రే కేషాఞ్చదురవోఽపి చ ॥ ౩౧॥
 అమాత్యాః సేనయా సార్థం కాశీరాజం సమన్వయః ।
 ఖడ్గైః పరశ్చదైస్తే తాన్పరవీరాన్ నిజఘ్నరే ॥ ౩౨॥
 తదాఘాతైర్హతాః కేచిత్పతితా భూతలే పరే ।
 తేఽపి దైత్యా మహాశస్త్రీర్నిజఘ్నస్తాన్ రణాజరే ॥ ౩౩॥
 అన్ధకారే మహారోద్రే సేనాధూలికృతే పరే ।
 నిజఘ్నరేవ శస్త్రైస్తే వీరాన్ స్వాశ్చ పరానపి ॥ ౩౪॥
 మల్లయుద్ధం చ చక్రస్తే పరస్పరజగీషయా ।
 అశ్వాదుడైర్గజారూడై రథారూడైః పదాతిభిః ॥ ౩౫॥
 పదాతాశ్చ రథారూథా యుయుధుః శస్త్రసాయకైః ।
 ఏవం సమ్భ్రాంతమభవత్ తద్ యుద్ధం తుములం పరైః ॥ ౩౬॥
 ప్రభగ్నా దైత్యసేనా సా తదా యాతా పరాజముఖీ ।
 సింహనాదం చకారోచ్చైః కాశిరాజో జయాన్వితః ॥ ౩౭॥
 హర్షాత్ సేనాన్తరం యాతో నిఘ్నన్ యుద్ధే వరాన్వరాన్ ।
 భిన్దన్సేనాం మహాఘోరాం యుద్ధావేశీ గజో యథా ॥ ౩౮॥
 శతం సహస్రం వీరాణాం సేనామధ్యే జఘాన సః ।
 నిఘ్నన్తం తం తథా దృష్ట్వా రురుధుః పరస్మైనికాః ॥ ౩౯॥
 రాజాఽయమితి బుద్ధ్యా తే సర్వ ఏవ సమాయయః ।
 తచ్ఛరాణాం మహావృష్టిం సోధ్వా దధ్రుర్పలాదముమ్ ॥ ౪౦॥

అమాత్యయోస్తు పుత్రాభ్యాం సహ తే దైత్యపుంజవాః ।
 సేనాచరా మహాశబ్దం ధృతో రాజేతి చక్రీరే ॥ ౪౧॥
 తతః సేనాచరా రాజ్ఞో ధృతాః కేచిత్పలాయితాః ।
 మృతాః కేచిత్తతాః కేచిచ్ఛరణం కేఽపి తాన్యయుః ॥ ౪౨॥
 మహావనే మహాక్షేవ బలవద్భిర్వృక్షైరివ ।
 అమాత్యపుత్రసహితం నిన్యూర్ధ్వాతా నరాన్తకమ్ ॥ ౪౩॥
 దగ్ధా చ నగరీ సర్వా నివార్యైః సైనికైస్తు సా ।
 తతో నరాన్తకః స్వీయాన్ జగాద వీరసత్తమాన్ ॥ ౪౪॥
 యదర్థమాగతా వీరాస్తత్కార్యం సిద్ధమేవ నః ।
 న మేఽస్మి గణనా తస్య మునిపుత్రస్య సామృతమ్ ॥ ౪౫॥
 జితే ప్రభౌ జితా సేనా జితే దుర్గే జితం పురమ్ ।
 కాశిరాజే జితే బాలో జిత ఏవ న సంశయః ॥ ౪౬॥
 అథానేష్యతి రాజాఽయం బాలం నిగ్రహతోఽధునా ।
 ఏవముక్త్వా యయా వాద్యనిర్ఘోషైః స తథా పురీమ్ ॥ ౪౭॥
 కాశిరాజం పురస్కృత్య స్తూయమానోఽథ బన్ధిభిః ।
 యచ్ఛన్ వస్తూని బన్ధిభ్యో దదౌ విప్రేభ్య ఏవ చ ॥ ౪౮॥
 ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే రాజనిగ్రహనామ సప్తపంచాశత్తమోఽధ్యాయః ॥ ౫౭॥
 ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౬౬౩౮ + ౪౮ = ౬౬౮౬

౨.౦౫౮ నరాన్తకనిగ్రహో నామాష్టపంచాశత్తమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।
 అర్ధమార్గం గతో యావద్ధర్షణాఽసౌ నరాన్తకః ।
 తావదేవ శ్రుతం కాశిరాజపత్న్యై ధృతో నృపః ॥ ౧॥
 అత్యంతం సా శుశోచాథ పౌరా యే చావశేషితాః ।
 ఆక్రందః సుమహానాసీన్మత్యానాం నిర్ణలే యథా ॥ ౨॥
 అమ్బా సా పతితా భూమా ధృతే భర్తరి వైరిభిః ।
 మూర్ఛితా చ వివర్ణాఽభూద్ రమ్భా వాతహతా యథా ॥ ౩॥

సఖీభిః సహితాఽరోదీద్ రుదతీ ప్రాబ్రవీత్ తదా ।

అమౌష్ణవాచ ।

సింహభేతో గజానీకహంతా యో రిపుమర్దనః ॥ ౪॥

శృగాలతుల్యదైత్యేన స కథం విధృతో బలాత్ ।

కృతం మత్తమాతఙ్గసహస్రమ్బలశాలినః ॥ ౫॥

బలం భర్తుర్మదీయస్య దైత్యకోటిహరస్య హ ।

కథం రుష్టో మహేశో మే కదా ద్రక్ష్యే నిజం పతిమ్ ॥ ౬॥

కం దేవం శరణం యామి యస్తం శీఘ్రం విమోచయేత్ ।

కశ్యపస్యాస్య బాలస్య వరాయుధం కృతం వరమ్ ॥ ౭॥

తద్ధి సర్వం వృథా జాతం రాజ్ఞ మూఢత్వమాగతమ్ ।

యో బాలవచనాచ్ఛైష్టైర్విరోధం కృతవాన్ వృథా ॥ ౮॥

కో జయేత్ తం మహాదైత్యం భర్తుగ్రాహం నరాస్తకమ్ ।

వినా సర్వైః కథం కల్పకాలః ప్రాప్తో హతాశయా ॥ ౯॥

అహం చ ధరణీ చాపి కథం వైధవ్యమాగతా ।

న తాదృశః క్వాపి జాతో కరుణాభిః శరణ్యదః ॥ ౧౦॥

మునిరువాచ ।

ఏవం తచ్ఛోకమాకర్ణ్య కశ్యపస్యాత్మజో బలీ ।

శబ్దేన మహతాఽగర్జద్ బ్రహ్మాణ్ఘోసోటకారిణా ॥ ౧౧॥

ప్రతిశబ్దేన గగనం జగర్జ చ దిశోఽపి చ ।

చకమ్పే ధరణీ సర్వా సపర్వతవనాకరా ॥ ౧౨॥

పక్షిణః పతితాస్తేన మృతా భ్రాంతా జనాస్తదా ।

తతః సిద్ధిం సమాలోక్య క్రోధవ్యాకులలోచనః ॥ ౧౩॥

కృతాఽసి మహాయుధప్రసక్తం ప్రాహ తామితి ।

సా తదాశయమాలక్ష్య చక్రే నానావిధాం చమూమ్ ॥ ౧౪॥

వికరాలముఖా వీరాః ప్రాదురాసన్నహస్తశః ।

హలదంతాః సర్పజిహ్వా నరాః పర్వతమస్తకాః ॥ ౧౫॥

దారితాస్యాస్తు భూగోలమకస్మాద్ గ్రసయిష్టవః ।

ఆస్యానలం విముఞ్చంతః శతనేత్రా మహాబలాః ॥ ౧౬॥

యేషాం నాసారస్యగతా న దృశ్యన్తే మహాగజాః ।
 సూర్యాచన్ద్రామసౌ యేషాం శ్వాసాన్నిపతితౌ భువి ॥ ౧౭॥
 జటాభిః పృథివీ యేషాం సర్వా సమ్మార్జ్యతే భృశమ్ ।
 సహస్రయోజనహస్తా ద్విగుణాశ్చ తదజ్ఞయః ॥ ౧౮॥
 తేషాం తు నాయకః క్రూరో వినాయకసమీపతః ।
 ఆగతః పరిపప్రచ్ఛ కిం కార్యం వద మే ప్రభో ॥ ౧౯॥
 దేహి మే క్షుధితస్యాదౌ భక్ష్యం తృప్తికరం ప్రభో ।
 ఇత్సుక్తవన్తం పురుషమువాచ స వినాయకః ॥ ౨౦॥
 భక్షయస్వ మహాసేనాం నరాంతకసుపాలితామ్ ।
 హత్వా తు తచ్చిరో మహ్యామానయస్వ త్వరాన్వితః ॥ ౨౧॥
 తత్సైన్యేన న తృప్తిశ్చేద్ దాన్యే భక్ష్యాన్తరం తవ ।
 ఏవమాజ్ఞామనుప్రాప్య నత్వా తం కశ్యపాత్మజమ్ ॥ ౨౨॥
 మహాక్షేడితశబ్దం తు కృత్వా యాతో నరాంతకమ్ ।
 తస్య క్షేడితశబ్దస్య నాద్యగ్రూపేణ సైనికాః ॥ ౨౩॥
 నరాంతకోఽపి భీతాస్తే దుద్రువున్తే దిశో దశ ।
 హస్తే ధృత్వా తు తాన్సర్వాన్ముఖమధ్యే సమాక్షిపత్ ॥ ౨౪॥
 ఉద్దుఘాల రజో భౌమం న ప్రాజ్ఞాయత కిఞ్చన ।
 అన్ధకారే మహాఘోరే దీపికాభిర్వ్యలోకయన్ ॥ ౨౫॥
 తం దృష్ట్వా పురుషం ఘోరం కచిత్ప్రాణాన్ప్రజహ్నిరే ।
 తాన్శాచిపి జీవతః సర్వాన్ స్త్వరయా భక్షయత్యసౌ ॥ ౨౬॥
 నరాంతకస్తు దృష్టైవం సర్వసైన్యావినాశనమ్ ।
 అతర్కయత్స్వమనసా కృతాన్తస్యాన్తకోఽపరః ॥ ౨౭॥
 ఆగతః కిం మయా కార్యం దృశ్యతే బలవానయమ్ ।
 ఏవం వదన్ దదర్శాఽథ సేనామర్ధాం తు భక్షితామ్ ॥ ౨౮॥
 ప్రలయానలవచ్చాయం పృతనాం హరతే బలాత్ ।
 నిఃశేషామేవ కర్తాఽముమగస్త్య ఇవ వారిధిమ్ ॥ ౨౯॥

దైత్యసేనాచరాః సర్వ మహాశబ్దాన్ప్రచక్రీరే ।

కేచిచ్ఛ భక్షితాస్తేన చూర్ణితాః పాదఘాతతః ॥ ౩౦॥

శ్వాసానిలాహతాః కేచిత్కేచిద్ భీత్వైవ మమ్రురే ।

పరస్పరోపరి తదా వీరా నిపతితాః పరే ॥ ౩౧॥

యాహి యాహీహి వస్త్రాతుం చుక్రుశుస్తం నరాంతకమ్ ।

కరాఘాతేన నిహతాన్భక్షయత్యేష తత్క్షణాత్ ॥ ౩౨॥

అసంఖ్యభక్షణాదస్య న శాస్తో జరసానలః ।

అశ్వారోహా గజారోహాః పదాతా రథసాదినః ॥ ౩౩॥

భక్షితా నిహతా వాహా గజాశ్చాన్యేకశో మునే ।

ఏవం కోలాహలం శ్రుత్వా సజ్జం కృత్వా ధనుర్బలాత్ ॥ ౩౪॥

ధరణ్యాం జానుసీ స్థాప్య శరానుభయతస్తథా ।

ఆదాయ ధనురాకృష్య శరవృష్టిం తదాఽకరోత్ ॥ ౩౫॥

తతోఽన్ధకారమభవచ్ఛరవృష్టికృతం పునః ।

పక్షిణః పతితా భూమౌ రాజ్ఞో భృత్యా అనేకశః ॥ ౩౬॥

స గీలయతి పురుషో బాణాన్ దైత్యసమీరితాన్ ।

అసంఖ్యాతాః శరాస్తస్య రోమకూపేషు నిర్గతాః ॥ ౩౭॥

ప్రవన్తో రుధిరం సర్వే న జానాత్యణు వేదనామ్ ।

ప్రాదుశ్చక్రే తతోఽస్రాణి పారుషేణ నరాంతకః ॥ ౩౮॥

తాన్యస్రాణ్యగిలత్సర్వాణ్యడాన్యాజగరీ యథా ।

కుణ్డితాస్త్రః క్షీణశస్త్రో నష్టసాయకసశ్చాయః ॥ ౩౯॥

క్షీణశక్తిః పపాలాసౌ దైత్యరాజో నరాంతకః ।

స కాలపురుషస్తస్య పృష్ఠ ఏవాలగత్తదా ॥ ౪౦॥

బభ్రామ భూతలే దైత్యోఽపశ్యత్పృష్ఠే తు తం యదా ।

తదా స్వర్గం జగామాశు భయాత్ తస్య నరాంతకః ॥ ౪౧॥

పునః పృష్ఠే చ తం దృష్ట్వా పపాత ధరణీతలే ।

తత్రాపి తం దదర్శాథ ప్రావిశద్ధరణీతలమ్ ॥ ౪౨॥

స కాలపురుషః కేశే తతో దధ్రే నరాంతకమ్ ।

బిలం విశంతమురగం గరుడోఽతిబలం యథా ॥ ౪౩॥

తతో నరాస్తకం ప్రాహ పురుషః స బలాన్వితః ।
 క్వ గమిష్యసి దృష్టః సన్ మమగ్రే త్వం నరాస్తక ॥ ౪౪॥
 ఈశ్వరస్య వరాన్మత్తో వృథా దేవర్షిపీడనమ్ ।
 మనుష్యాణాం చ సంహారమనంతానాం మహాఖల ॥ ౪౫॥
 తవ సంహరణే దుష్టావతీర్ణోఽస్తి వినాయకః ।
 అహఙ్కారం చ సకలం త్యక్త్వా తం శరణం వ్రజ ॥ ౪౬॥
 అఘాని తే వినశ్యన్తి దృష్ట్వా తత్పాదపఙ్కజమ్ ।
 ఇత్యుక్త్వా తం బలాద్ దైత్యమానినాయ నరాస్తకమ్ ॥ ౪౭॥
 వినాయకస్య నికటే దైత్యరాజం పరం తతః ।
 ఉవాచాథ ప్రణమ్యాసౌ స్వామినం తం వినాయకమ్ ॥ ౪౮॥
 భక్షితం సర్వసైన్యం తే ఆజ్ఞాం ప్రాప్య మహత్తరమ్ ।
 అత్యంతం క్లేశితోఽనేన ధృత్త్వైనం త్వాం సమానయమ్ ॥ ౪౯॥
 మమ నిద్రాస్థలం యచ్ఛ శ్రమాపనుత్తయే విభో ।
 సర్వేషాం చ సుఖాయాస్య ముక్తిం యచ్ఛ వినాయక ॥ ౫౦॥
 ఏవం తద్వాక్యమాకర్ణ్య తం విభుః ప్రత్యభాషత ।
 మమ వక్త్రాన్తర్గతస్త్వం నిద్రాం ప్రాప్నుహి స్వేచ్ఛయా ॥ ౫౧॥
 ఇత్యాకర్ణ్య మహావాక్యం వినాయకముఖోద్గతమ్ ।
 తన్ముఖం ప్రవివేశాథ తద్రూపం సమపద్యత ॥ ౫౨॥
 యథా గన్తో ధరాజాతస్తత్రైవ పరిలీయతే ।
 తథా వినాయకాజ్ఞాతస్తత్రైవ లయమాప్తవాన్ ॥ ౫౩॥
 య ఇదం శృణుయాద్భక్త్యా మహాదాఖ్యానముత్తమమ్ ।
 సర్వాన్ కామానవాప్యాథ ముక్తిం చ లభతే ద్రువమ్ ॥ ౫౪॥
 ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే నరాస్తకనిగ్రహో నామాష్టపఞ్చశత్రమోఽధ్యాయః ॥ ౫౮॥
 ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కః - ౬౬౮౬ + ౫౪ = ౬౭౪౦

౨.౦౫౯ రాజమోక్షణం నామైకోనషష్ఠితమోఽధ్యాయః

మునిరువాచ ।

వినాయకేన బాలేన కుతః స పురుషః కృతః ।

యేన తద్భక్షితం సైన్యమానీతః స నరాస్తకః ॥ ౧॥

ఏతస్మై ప్రకటం బ్రూహి సంశయోఽత్ర మహాన్మమ ।

క ఉవాచ ।

యన్నిర్గుణం పరం బ్రహ్మ తదేతత్ సగుణం బభౌ ॥ ౨॥

వినాయకస్వరూపేణ బ్రహ్మవిష్ణుశివాత్మకమ్ ।

భూభారహరణార్థాయ దుష్టానాం నిధనాయ చ ॥ ౩॥

పాలనాయ స్వధర్మస్య బిభ్రతేఽనన్తరూపతామ్ ।

స ఏవ సృజతే విశ్వం పాతి హన్తి స్వతేజసా ॥ ౪॥

అపేక్షతే స లోకానాం నిమిత్తం నియతిం పరామ్ ।

న చాత్ర సంశయః కార్యోఽనేకమాయామయే విభౌ ॥ ౫॥

తదిచ్ఛయా సర్వమిదం జగద్ధి పరివర్తతే ।

ఇదానీం తస్య మాయాం తే కథయిష్యామి విస్తరాత్ ॥ ౬॥

అమాత్యపుత్రసహితో నరాస్తకధృతో నృపః ।

యావన్న పతనం ప్రాప తావత్కాలం పుమానసౌ ॥ ౭॥

భక్షయామాస తాం సేనాం దైత్యేన పరిపాలితామ్ ।

వినాయకేన పురుషో ముఖేఽసౌ నిహితస్తదా ॥ ౮॥

రాజామాత్యకుమారౌ చ సోఽపి తే సర్వ ఏవ తు ।

జఠరే తస్య దేవస్య దదృశుః సకలం జగత్ ॥ ౯॥

సప్తద్వీపవతీం పృథ్వీం పర్వతద్రుమసంయుతామ్ ।

సరిత్సాగరవాపీభిస్తడాగైర్మానవైః శ్రితామ్ ॥ ౧౦॥

దేవగన్ధర్వమునిభిః సిద్ధయక్షనిశాచరైః ।

పన్నగైరప్సరోభిశ్చ శోభితం స్వర్గమణ్డలమ్ ॥ ౧౧॥

పాతాలాని చ సప్తాని భ్రమన్తో దదృశుస్తదా ।

ఏవం తే జఠరే తస్య కోష్ఠే కోష్ఠే పృథకృథక్ ॥ ౧౨॥

దదృశుర్భాన్తమనసో బ్రహ్మణ్డనిచయాన్బహూన్ ।
 ఖిన్నాస్తే శరణం జగ్ముర్దేవదేవం వినాయకమ్ ॥ ౧౩॥
 మనసా ప్రార్థయామాసుస్తదా దేవం వినాయకమ్ ।
 భ్రాంతానాం ఖిన్నచిత్తానాం కృపాం కురూ కృపానిధే ॥ ౧౪॥
 తతస్తాన్బాలరూపేణ మార్గమాదర్శయద్విభుః ।
 తతో రోమాఞ్చూమార్గేణ బహిర్యాతా యథా పురా ॥ ౧౫॥
 దదర్శ కాశిరాజః స్వం నగరం భద్రమేవ చ ।
 కశ్యపస్యాత్మజం బాలం శ్రీడన్తం తం వినాయకమ్ ॥ ౧౬॥
 తత్ప్రసాదాదాప్తబుద్ధిర్నునావ పరయా ముదా ।
 జ్ఞాతా తే పరమా మాయా మయా కుక్షిగతేన చ ॥ ౧౭॥
 త్వమేవ కర్తా దేవానాం మనుష్యాణాం దిశామపి ।
 సర్గాణాం సాగరాణాం చ సరితాం బలిసదృశామ్ ॥ ౧౮॥
 యతస్తే రోమకూపేషు బ్రహ్మణ్డానాం హి కోటయః ।
 దృష్ట్వా భ్రాన్తేన చ మయా ప్రసాదాత్తవ నాథ భో ॥ ౧౯॥
 ఆశ్చర్యం బహుధా దృష్టం మయా తవ చ విశ్వవిత్ ।
 అహం యుద్ధాయ సమ్రాప్తో ధ్వజినీ పునరాగతా ॥ ౨౦॥
 నరాన్తకస్య సైన్యేన సా జితా తత్క్షణాదను ।
 అమాత్యపుత్రసహితో నరాన్తకముపాద్రవమ్ ॥ ౨౧॥
 విధృతస్తేన సహసా సైన్యం జితవా మమక్షణాత్ ।
 దగ్ధా చ నగరీ సర్వా దృష్టః స కాలపూరుషః ॥ ౨౨॥
 తేనాపి భక్షితా తస్య సేనా నానావిధా క్షణాత్ ।
 ధృత్వా నరాన్తకం యాతః పురుషః స తవాన్తికమ్ ॥ ౨౩॥
 సర్వే త్వదుదరం యాతాస్తత్ర దుష్టోఽసి మే ప్రభో ।
 సర్వ దృష్టం చ తత్రాపి జమ్బుద్వీపం సవిస్తరమ్ ॥ ౨౪॥
 ఏవం కోష్ఠాన్తరే దృష్టం భూతలం చ సవిస్తరమ్ ।
 తతో హి ఖిన్నాస్తాస్త్వా యాతాః శరణం జగదీశ్వర ॥ ౨౫॥
 త్వదాజ్ఞయా తు రోమాఞ్చూద్వారేణ నిర్గతా బహిః ।

పునర్దష్టోఽసి బాలస్త్యం నిజం చ భవనం మహత్ ॥ ౨౬॥

కిమిదం కౌతుకం దేవ మాయాజాలమిదం విభో ।

కశ్చాసౌ పురుషో దేవ యేనాభక్షి మహాచమూః ॥ ౨౭॥

కేనాసౌ విధృతో దైత్యో రక్షితశ్చాపి కేన చ ।

కేనాదర్శి చ రోమాఞ్చద్వారం నిర్గమనాయ చ ॥ ౨౮॥

ఇతి మే సంశయం దేవ నుద భక్తస్య యత్నతః ।

క ఉవాచ ।

ఏవం తేన కృతః ప్రశ్నో మస్తకే తస్య ధీమతః ॥ ౨౯॥

వినాయకః కరతలం కృపయా నిదధార హ ।

దివ్యజ్ఞానోఽభవద్రాజా కాశీరాజస్తు తత్క్షణాత్ ॥ ౩౦॥

తుష్టావ పరయా భక్త్యా దేవదేవం వినాయకమ్ ।

రాజోవాచ ।

త్వమేవ బ్రహ్మ విష్ణుశ్చ మహేశో భానురేవ చ ॥ ౩౧॥

త్వమేవ పృథివి వాయురస్తరిక్షం దిశో ద్రుమాః ।

పర్వతైః సహితాః సిద్ధా గన్ధర్వా యక్షరాక్షసాః ॥ ౩౨॥

మునయో మానవాశ్చాపి స్థావరం జిజ్ఞమం జగత్ ।

త్వమేవ సర్వం దేవేశ సచేతనమచేతనమ్ ॥ ౩౩॥

జన్మాన్తరీయపుణ్యేన దృష్టోఽసి కశ్యపాత్మజ ।

క ఉవాచ ।

ఏవం బ్రవతి రాజేన్ద్రో మోహయామాస తత్క్షణాత్ ॥ ౩౪॥

తతో రాజా పుపూజైనం వినాయకమనామయమ్ ।

తతః పౌరా హర్షాయుతా రాజానం ద్రష్టుమాయయుః ॥ ౩౫॥

నత్వా నత్వా దదుస్తస్మై వస్త్రాణ్యాభరణాని చ ।

రాజాఽపి దాపయామాస తేభ్యో వస్త్రాణ్యనేకతః ॥ ౩౬॥

విసృజ్య లోకాన్స్తాన్సర్వాన్ జననీమభ్యగతతః ।

తవ ప్రసాదాన్మాతస్తే దృష్టం పాదయుగం మయా ॥ ౩౭॥

గృహీతో దైత్యరాజేన దేవదేవేన రక్షితః ।

తతో హర్షయుతా మాతాఽఽలిలిజ్జ తం చిరాగతమ్ ॥ ౩౮॥

అమాత్యై రాజపత్నిం తాం నత్వాహతురుభౌ తదా ।

తవ పుణ్యప్రభావేణ దృష్టం తే చరణామ్బుజమ్ ॥ ౩౯॥

వినాయకస్య మాయాభిర్మోహితా మోచితాశ్చ హ ।

తతస్తత్ర యయౌ రాజా భార్యామమ్బా జగద చ ॥ ౪౦॥

నివృతేషు చ లోకేషు హర్షగద్గయా గిరా ।

రాజోవాచ ।

పరమం కష్టమాపన్నో ధృతో దైత్యేన తత్క్షణాత్ ॥ ౪౧॥

మోచితో మాయయాఽనేన ప్రాపితో నగరం నిజమ్ ।

క ఉవాచ ।

శుశుభే నగరం తచ్చ నానావాదిత్రనిస్సనైః ॥ ౪౨॥

పతాకాభిరనేకాభిర్వివిధైశ్చ మహోత్సవైః ।

ప్రత్యానీతైః సర్వలోకైర్వినాయకబలేన చ ॥ ౪౩॥

కుమారాః కన్యకాశ్చాపి యోషితః పతయోఽపి చ ।

జనకాశ్చ జనన్యశ్చ పుత్రాశ్చ భ్రాతరస్తథా ॥ ౪౪॥

లిలిజ్జుశ్చ జహర్షుశ్చ దదుర్దానాన్యనేకశః ।

బుభుజుర్భోజయామాసుర్లులోకుశ్చ పపుర్జగుః ॥ ౪౫॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే రాజమోక్షణం నామైకోనషష్ఠతమోఽధ్యాయః ॥ ౫౯॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౬౭౪౦ + ౪౫ = ౬౭౮౫

౨.౦౬౦ శ్రీగణేశనరాస్తకయుద్ధవర్ణనం నామ షష్ఠితమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

తతో నరాస్తకో దృష్ట్వా వినాయకవిచేష్టితమ్ ।

మేధయా తర్కయామాస దృష్టమస్యాద్భుతం మహత్ ॥ ౧॥

కాశీరాజే ధృతే తేన నిర్మితః కాలపురుషః ।

అఖిలా వాహినీ తేన భక్షితా మమ సర్వశః ॥ ౨॥

అమాత్యపుత్రసహితో రాజాఽసాపుదరం గతః ।

అవ్యక్తీ బహిరాసీతోఽదర్శి విశ్వం నృపస్య హ ॥ ౩॥

అస్మాద్ భుక్తిశ్చ ముక్తిశ్చ భవితా మే న సంశయః ।
తస్మాదేనం హనిష్యామి మామయం వా హనిష్యతి ॥ ౪॥

ఇత్యేవం నిశ్చయం కృత్వా ప్రోవాచ స వినాయకమ్ ।

దైత్య ఉవాచ ।

ఐష్టజాలికవిద్యేయం దర్శితా బహుధా త్వయా ॥ ౫॥

నాహం బిభేషి తస్యాస్తు మాయాపీ చ నరాస్తకః ।

యస్య నిశ్వసితేనాపి నిపతన్తి మహాద్రయః ॥ ౬॥

భూక్షేపమాత్రేణ చ మే బ్రహ్మణ్డం కమృతే భృశమ్ ।

యస్య హస్తతలాఘాతాద్భాగోఽపి ద్విధా భవేత్ ॥ ౭॥

తేన త్వం బాలరూపః సన్ కథం యుద్ధం కరిష్యసి ।

యో వ్యాఘ్రసమ్ముఖం గచ్ఛేత్స కథం సుఖమేష్యతి ॥ ౮॥

క ఉవాచ ।

ఇతి బ్రాహ్మీం సమాకర్ణ్య నరాస్తకసమీరితామ్ ।

అబ్రవీత్ పరమాత్మాఽసౌ బాలరూపీ వినాయకః ॥ ౯॥

వినాయక ఉవాచ ।

కిమర్థం వల్లనే మూఢ యదా తే పృతనాఽఖిలా ।

భక్షితా క్వ గతా శక్తిర్యదర్థం కథ్యతే ముహుః ॥ ౧౦॥

శూరాః శౌర్యం దర్శయన్తి న గాం పరబలారుజామ్ ।

వృశ్చికేనాల్పకాయేన మృగేన్ద్రో హన్యతే క్షణాత్ ॥ ౧౧॥

అల్పేన హి ప్రదీపేన నశ్యతే ప్రబలం తమః ।

యస్య సన్నిహితో మత్సుః సన్నిపాతాత్స లీయతే ॥ ౧౨॥

అల్పేన మృణినా మత్తమాతగ్లో హి నియమ్యతే ।

క ఉవాచ ।

ఇతి శ్రుత్వా తు వాక్యాని దేవప్రోక్తాని దైత్యరాట్ ॥ ౧౩॥

చకమ్పే పరయా భీత్యా జగర్జ ఘనవద్ దృఢమ్ ॥ ౧౪॥

భీషయన్ రోదయన్ రావైః కమృయన్భూమిమణ్డలమ్ ।

అథావత్ పరమావేశో హస్తకామో వినాయకమ్ ॥ ౧౫॥

యథా పతజ్ఞో దీపార్పిర్హస్తం యాతి త్వరాన్వితః ।
త్రివక్త్రం భ్రుకుటీం బద్ధ్వా వమన్నాస్యేన పావకమ్ ॥ ౧౬॥

తం తథా యాస్తమాలోక్య కాశిరాజో నిజం ధనుః ।
సజ్జీవకార సహసా కర్ణమాకృష్య సాయకమ్ ॥ ౧౭॥

ఉవాచ సామ్నా దైత్యం తం నిర్లజ్జ బద్ధమోచితమ్ ।
మా జీవం త్యజ దైత్యేన్ద్ర జీవన్మద్రాణి పశ్యసి ॥ ౧౮॥

పరావృత్య ప్రయాహి త్వం నో చేన్మృత్యుం ప్రయాస్యసి ।
క ఉవాచ ।

ఇతి తద్వాక్యమాకర్ణ్య ప్రాహ దైత్యో రుషా జ్వలన్ ॥ ౧౯॥
నరాన్తకేతి మే నామ త్వాదృశానాం హి భక్షణాత్ ।
ఇదానీం శరణం యాహి యది జీవీతుమిచ్ఛసి ॥ ౨౦॥

పునర్నృపోఽబ్రవిద్వాక్యం ముమూర్షుం తం నరాన్తకమ్ ।
విनाశసమయే మూఢ విపరీతా మతిర్భవేత్ ॥ ౨౧॥

మిత్రాణి శత్రుతాం యాన్తి విపరీ తేఽప్యనేహసి ।
త్వయాప్యోచరితం పాపం వరగర్వాదనేకశః ॥ ౨౨॥

వరస్యైవ ప్రభావేణ న వజ్రం గణితం త్వయా ।
ఇదానీమవతీర్ణోఽయం త్వాదృశానాం వధాయ చ ॥ ౨౩॥

కశ్యపస్యాత్మజో భారం హర్తుం భూమిగతం దృఢమ్ ।
వరః పుణ్యం చ శిథిలం జాతం తే పాపసఞ్చయాత్ ॥ ౨౪॥

భారతీమేవమాశ్రత్య చ కమ్పే హృది దైత్యరాట ।
ధావయిత్వా నృపకరాజ్జగృహే సశరం ధనుః ॥ ౨౫॥

బలాచ్ఛిడేప భూమౌ తచ్చుతథా చ వ్యశీర్యత ।
అహనన్ముష్టిఘాతేన తం నృపం స నరాన్తకః ॥ ౨౬॥

పతితః స ధరాప్యష్టే వజ్రాహత ఇవాచలః ।
దృష్ట్వా వినాయకోఽథావత్సృణిహస్తో మహాబలః ॥ ౨౭॥

గర్జయన్గగనం సర్వం దిశశ్చ విదిశః స్వనైః ।

చ కమ్పే పృథివీ సర్వాం దిశః ప్రజ్వలితా ఇవ ॥ ౨౮॥

తేజసా పరశోస్తస్య సర్వదృష్టిహరేణ చ ।

తేనాహనద్ దైత్యశిరో యథేన్ద్రో గిరిముత్కటమ్ ॥ ౨౯॥

తథా హతో దైత్యరాజో నిపపాత మహీతలే ।

మూర్ఛనాం మహతీం ప్రాప్తో మర్మభిన్నో యథాశ్మనా ॥ ౩౦॥

ఉదతిష్ఠత్క్షణాద్దైత్యో హస్తాభ్యాం పర్వతావుభౌ ।

ప్రగృహ్య చ ప్రచిక్షేప వినాయకజిహ్వాంసయా ॥ ౩౧॥

శతథా చూణితౌ తేన ముద్రా పరశఘాతినా ।

మాయయా దైత్యరాజోఽథ నానారూపధరోఽభవత్ ॥ ౩౨॥

యద్ యద్ రూపం చకారాశు తద్ తద్ రూపం వినాయకః ।

భగ్నదర్పం చకారాశు తేన తేన మహాసురమ్ ॥ ౩౩॥

శస్త్రైః శస్త్రాణి సంవార్య తథాఽగ్రైరస్రసంఘ్నయమ్ ।

తతస్తు మల్లయుద్ధేన యుయుధాతే పరస్పరమ్ ॥ ౩౪॥

చరణం చరణేనైవ హస్తం హస్తేన జఘ్నుతుః ।

జానుభ్యాం జానునీ చోభౌ పుష్పితావివ కింశుకౌ ॥ ౩౫॥

వక్షసా చైవ వక్షశ్చ పేతతుర్ధరణీతలే ।

పునరుత్థాయ బలినౌ కూర్పరాభ్యాం నిజఘ్నుతుః ॥ ౩౬॥

పునరైత్యో మహాదేవం స్మృత్వా వృక్షానవాసృజత్ ।

పుష్పేన పుష్పం ధావంతౌ లలాటేన లలాటకమ్ ॥ ౩౭॥

స్రవంతౌ రుధిరం చోభౌ గుల్ఫాభ్యాం గుల్ఫమేవ చ ॥ ౩౮॥

పర్వతాంశ్చ సవృక్షాంశ్చ వినాయకజిహ్వాంసయా ।

అప్రాప్తానేవ తాన్సర్వాంశ్చిచ్ఛేద స వినాయకః ॥ ౩౯॥

పద్మపాశాజకుశాఘాతైః పరశోర్ధ్వధకర్మణా ।

తస్యాం నివారితాయాస్తు దైత్యోఽముచ్చత్ తథా పరామ్ ॥ ౪౦॥

వృష్టిమన్యాం తథా చాన్యాం నిరస్తాం వీక్ష్య చాపరామ్ ।

కాశిరాజో యయౌ దూరం మృతం జ్ఞాత్వా వినాయకమ్ ॥ ౪౧॥

వినాయకోఽపి సక్ల్యేశాహృది చింతామథాకరోత్ ।

అసంఖ్యాతబలో దైత్యో జయోపాయో న దృశ్యతే ॥ ౪౨॥

కదా దేవాః స్వనిలయం ప్రాప్స్యన్తి నిహతారయః ।

నరాంతకోఽపి సజ్జాతో దేవానామప్యయాంతకః ॥ ౪౩॥

ఏవం చిత్తే చింతయతి వారంవారం వినాయకే ।

తూణేషు పతితా బాణాః కాలదణ్డోపమా దృఢాః ॥ ౪౪॥

పినాకోఽష్టాపదమయః పురస్తస్య పపాత హ ।

శోభయంతైజసాం స్వేన దిశశ్చ విదిశోఽపి చ ॥ ౪౫॥

కార్ముకం తు స్ఫురత్కాన్తి దృష్ట్వా సర్వ జహర్ష సః ।

మేనే జితం తం చ దైత్యం సిద్ధం చ దేవకాఙ్గితమ్ ॥ ౪౬॥

జగ్రాహ బాణాన్కోదణ్డం కృత్వా క్షేడితముచ్చతైః ।

పినాకం తోలయామాస సజ్జవక్త్రే ధనుస్తదా ॥ ౪౭॥

పృథివ్యా జానునీ స్థాప్య తూణౌ చోభయతస్తథా ।

తద్ధనుఃశబ్దమాకర్ణ్య చ కమ్పే భువనత్రయమ్ ॥ ౪౮॥

సవ్యదక్షిణహస్తాభ్యామాకృష్య సాయకద్వయమ్ ।

ముమోచ దైత్యమాలక్ష్య ముఞ్చన్నగ్నికణాన్మృహుః ॥ ౪౯॥

పపాతదైత్యభుజయోరకస్మాత్ సాయకద్వయమ్ ।

గర్జత్ ప్రకాశయద్వ్యోమ సంహరజ్జీవసశ్చాయాన్ ॥ ౫౦॥

ఉత్క్లివ పాత్రయామాస భుజౌ వృక్షావివాస్య తత్ ।

యథేంద్రో వజ్రఘాతేన పర్వతస్యేవ సానునీ ॥ ౫౧॥

నరాంతకద్వారదేశే మహానేకోఽపతత్కరః ।

అపరస్తత్పిత్తుర్ద్వారి చూర్ణయన్ప్రాణి సశ్చాయాన్ ॥ ౫౨॥

అన్యవాస్తాం కరో తస్య దదర్శ చ వినాయకః ।

అభ్యధావత్పునరైత్యో వ్యాదితాస్య ఇవాంతకః ॥ ౫౩॥

హస్తాభ్యాం తత్ర పాదాభ్యాం చిక్షేప పాదపాన్బహూన్ ।

ద్రుమాణాం చ మహావృష్టిం ప్రక్షిపత్స వినాయకే ॥ ౫౪॥

అన్ధకారం మహచ్ఛాసీన్న ప్రాజ్ఞాయత కిఞ్చన ।

తతోఽబ్రవీత్యరాజం దృష్ట్వా వీర్యం వినాయకః ॥ ౫౫॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే శ్రీగణేశనరాస్తకయుద్ధవర్ణనం నామ షష్ఠితమోఽధ్యాయః ॥
౬౦॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౬౭౮౫ + ౫౫ = ౬౮౪౦

౨.౦౬౧ దైత్యదమనం విరాజ్జర్మనం నామైకషష్ఠిత్తమోఽధ్యాయః

వినాయక ఉవాచ ।

నేదృశో దృష్టపూర్వో మే బలి చ వీర్యవత్తరః ।

ఇదానీ పౌరుషం పశ్య మమ బాలస్య చేష్టితమ్ ॥ ౧॥

ఇత్యుక్వా పునరేవాసౌ బాణం తూణాదకర్షయత్ ।

ఆకర్ణం ధనురాకకృష్య ప్రాక్షిపత్తం నరాస్తకమ్ ॥ ౨॥

ప్రకాశయన్వోమతలం పాతయన్వృక్షసశ్చయమ్ ।

ఆన్దోలయన్నివ యయౌ పుష్పవత్ తం నరాస్తకమ్ ॥ ౩॥

స బాణోఽఛేదయత్తస్య చరణౌ స పపాత హ ।

అర్ధకాయే నిపతితే దైత్యేఽగర్జద్విదినాయకః ॥ ౪॥

చరణౌ వ్యోమమార్గేణ భ్రమన్తౌ పతితౌ గృహే ।

దేవాస్తకస్య మహతి చూర్ణయన్తౌ బహూన్జనాన్ ॥ ౫॥

అర్ధకాయః స దైత్యేన్ద్రో ముఖం కృత్వా భయానకమ్ ।

అభ్యధావద్భలేనాసౌ గ్రసన్నివ జగత్త్రయమ్ ॥ ౬॥

తదైవ చరణావస్య మాయయా సమృభూవతుః ।

వినాయకస్య నికటే బభాషేఽభ్యేత్య దైత్యరాట్ ॥ ౭॥

త్వయా యద్ధర్మితం మహ్యం పౌరుషం కాయభేదనాత్ ।

ఛేత్సే తవాపి చాక్లాని పశ్య మే పౌరుషం తథా ॥ ౮॥

శ్రుత్వా వాక్యం పునస్తస్య జగర్జ్వాసౌ వినాయకః ।

శరవృష్టిం పునా రౌద్రాం సోఽస్పృజద్ దైత్యపుంజవే ॥ ౯॥

సోఽపి తాం భక్షయామాస సజ్ఞాతీతాం మహాబలః ।

తత ఏక మహాబాణమభిమన్త్య వినాయకః ॥ ౧౦॥

అగ్నితుణ్డం రుక్మపుంజం గర్జమానం భయానకమ్ ।

ఆకర్ణజ్ఞామపాకృష్య తత్సాజ దైత్యమస్తకే ॥ ౧౧॥

స యయా వాయువేగేన దారయన్నివ పర్వతాన్ ।
 సంహరన్ పక్షిసజ్ఘాతాన్ పాతయన్ వృక్షసజ్ఘయాన్ ॥ ౧౨॥
 శ్రుత్వా తదీయనినదం యయుః సేనా దిశో దశ ।
 పపాత దైత్యకణ్ఠే స గిరిసానౌ యథా పవిః ॥ ౧౩॥
 తదాఘాతాచ్ఛిరోఽప్యస్య పక్షీవద్ గగనం యయా ।
 న్యపతత్ పరికూజత్ తత్ పితుర్గేహ భయానకమ్ ॥ ౧౪॥
 పునరన్యచ్ఛిరోఽస్యాఘాదచ్ఛిన్నమివ పూర్వతత్ ।
 తతః కోపేన దైత్యోఽపి చక్రే క్షేడితముచ్చక్రైః ॥ ౧౫॥
 బిభృశః సురాః పక్షిసజ్ఘాః సర్వే చ జనసజ్ఘయాః ।
 శరవృష్టిం పునా రౌద్రా చక్రే తస్మిన్వినాయకే ॥ ౧౬॥
 స సర్వాన్ బాణవృష్టైశ్చ మధ్యే చిచ్ఛేద లాఘవాత్ ।
 అహోరాత్రమభూద్యుద్ధం గిరిబాణమయం నవమ్ ॥ ౧౭॥
 పరిశశ్రామ దేవోఽపి సోఽపి దైత్యో మహాబలః ।
 చిన్తామవాప మహతీం ప్రజిజ్ఞాన చ తేజసా ॥ ౧౮॥
 తతో జగ్రాహ పరశుం జ్వాలామాలాసమాకులమ్ ।
 తోలయామాస బలవాంశ్చకమ్పే ధరణీ తదా ॥ ౧౯॥
 విమానగాః సురాః సర్వే యుద్ధం ద్రష్టుముపాగతాః ।
 చకమ్పిరే తదా శేషో బిభాయ చ రసాతలే ॥ ౨౦॥
 అవాస్పజద్ దైత్యపతౌ స తస్యాశు శిరోఽహరత్ ।
 పునరన్యదభూచ్ఛారుశిరోముకుటకుణ్డలమ్ ॥ ౨౧॥
 పుతస్తత్ పాతయామాస శిరః క్రుద్ధో వినాయకః ।
 పునరన్యదభూత్తస్య ఛిన్నే తస్మిన్ పునఃపునః ॥ ౨౨॥
 ఏవం శతసహస్రాణి శిరాంసి సోఽచ్ఛినద్ విభుః ।
 పునశ్చ చిన్తయామాస మృతౌ దైత్యస్య కారణమ్ ॥ ౨౩॥
 మోహయామాస సహసా మాయయా తం నరాంతకమ్ ।
 శివస్య వరదానేన గర్వితం బలవత్తరమ్ ॥ ౨౪॥

నాజ్ఞాసీచ్చ తదా దైత్యోఽపరం చాత్మానమేవ చ ।
 క్షణాచ్చ భాసతే రాత్రిః క్షణాచ్చ దినమేవ చ ॥ ౨౫॥
 క్షణాచ్చ భాసతే స్వర్గం పృథ్వీ పాతాలమేవ చ ।
 జాగరత్స సుషుప్తిశ్చ తురీయా స్వప్న ఏవ చ ॥ ౨౬॥
 వినాయకోఽపి దేవో వా నారీ వా పురుషోఽపి వా ।
 గుహ్యకో వాన్ధ సద్ధో వా యక్షో రాక్షస ఏవ చ ॥ ౨౭॥
 స్వకీయో వా పరో వాపి పితా వా జననీ తు వా ।
 నిర్జీవో వా సజీవో వా భ్రమాదేవమమన్యత ॥ ౨౮॥
 చింతాం చ పరమామాప తర్కయామాస చేతసి ।
 ఏవం మే తు వరా దత్తాః శివేన శూలధారిణా ॥ ౨౯॥
 అయం చ సమయః ప్రాప్తః ప్రాయో మృత్యుర్భవిష్యతి ।
 క ఉవాచ ।
 ఏవం యావచ్చింతయతే పురస్తావద్దదర్శ సః ॥ ౩౦॥
 వినాయకం విరాజ్రాపం గగనోర్ధ్వగమస్తకమ్ ।
 పాతాలవ్యాప్తచరణం దిక్రోత్రం వృక్షరోమకమ్ ॥ ౩౧॥
 భ్రమద్భ్రుహ్మాంజ్ఞరోమాశ్చంపయోధిశ్రమబిస్తకమ్ ।
 నఖాగ్రే యస్య దేవానాం భాన్తి త్రింశస్త్రీకోటయః ॥ ౩౨॥
 ఉదరే భాన్త్యేకదశే భువనాని చతుర్దశ ।
 తతో వినాయకా దైత్యం మర్దయామాస తత్క్షణాత్ ॥ ౩౩॥
 పాదాఙ్గుష్ఠనఖాగ్రేణ మత్కుణం బాలకో యథా ।
 తతో దేవాశ్చ మునయో జయశబ్దైర్ముహుర్ముహుః ॥ ౩౪॥
 తుష్టుపుర్ముముచుః పుష్పవృష్టిం భక్త్యా ప్రహర్షితాః ।
 అన్తర్హితే తు వైరాటే రూపేఽగార్ధరణీ విభుమ్ ॥ ౩౫॥
 నత్వా ప్రోవాచ దేవేశ అర్ధభారో హృతో మమ ।
 పూర్ణే హృతే పరా ప్రీతిర్మే స్యాత్తస్మాత్సదా కురూ ॥ ౩౬॥
 తస్యామన్తహితాయాం తు కాశీరాజః పుపూజ తమ్ ।
 ఉవాచ చ ప్రసన్నాత్మా వినయావనతో నృపః ॥ ౩౭॥

అత్యాశ్చర్యం విభో దృష్టం మనోవాణ్యోరగోచరమ్ ।
అవతీర్ణోఽసి భూభారం హర్తుం తచ్చ కృతం త్వయా ॥ ౩౮॥

త్రయస్త్రింశత్కీటిదేవైరవధ్యోఽయం హతో యతః ।
అతిపుణ్యేన దృష్టం తే విరాజ్రాపం సురేశ్వర ॥ ౩౯॥

క ఉవాచ ।

ఏవం బ్రువతి రాజేన్ద్రే పౌరాః సర్వేఽబ్రువన్తదా ।
ధన్యోఽసి బాలభావేన సర్వాన్నో భ్రామయస్యహో ॥ ౪౦॥

యతః ప్రథయితుం సర్వం కృతమేతద్ విభో త్వయా ।
పుపూజశ్చ మహాభక్త్యా ప్రార్థయన్నితి తం విభుమ్ ॥ ౪౧॥

భక్తిం తే దేహి నో దేవ స్వవియోగం చ మా కురు ।
తతో రాజా చ తే లోకా దదుర్దానాన్యనేకశః ॥ ౪౨॥

బ్రాహ్మణాన్పార్థయమాసురేవమేవ జయోఽస్తు నః ।
ఉపాయనాని చ తదా దదూ రాజ్ఞే పరస్పరమ్ ॥ ౪౩॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే దైత్యదమనవిరాజ్రాపదర్శనం నామైకషష్టితమోఽధ్యాయః
॥ ౬౧॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౬౮౪౦ + ౪౩ = ౬౮౮౩

౨.౦౬౨ నగరీనిరోధో నామ ద్విషష్టితమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

రౌద్రకేతోస్తు యా భార్యా శారదాఖ్యా ద్విజస్య సా ।
విదరాభ్యముపవిష్టా సా సఖీభిః కౌతుకాన్వితా ॥ ౧॥ (వృష్యాం సముపవిష్టా)

నరాస్తకస్య చ శిరోఽకస్మాత్ తాభిర్దదర్శ హ ।
పతితం ప్రాజ్ఞణే కర్ణకుణ్డలాభ్యాం విరాజితమ్ ॥ ౨॥

నాదయత్పత్తనం సర్వం శిఖరం పార్వతం యథా ।
శ్యామలం హిమసంస్పృష్టం విశోభం కమలం యథా ॥ ౩॥

బిభ్యతో రౌద్రకేతుశ్చ శారదాఘాత విప్లవా ।
సావధానౌ దదృశతూ రుదతః స్మ భృశం తదా ॥ ౪॥

లుణ్ఠతః స్మ ధరణ్యాం తౌ తాడయన్తౌ చ వక్షసి ।

మూర్ఛామవాపతురుభౌ ముహూర్తాదివ చేతనామ్ ॥ ౫॥

మాతా శుశోచ తదా హృది స్థాప్య త తచ్చిరః ।

చక్రన్తే విష్ణులా సా గౌర్మృతవత్సా యథా భృశమ్ ॥ ౬॥

శారదోవాచ ।

వీరశ్రియా వ్యాప్తతనూ రణాయైవ సముత్సుకః ॥ ౭॥

ప్రోక్తవాన్న హి కిఞ్చిన్మామిదానీం గిరమాహర ॥ ౮॥

క్వ గతః పూర్వకాయన్తే శిరస్యైవ సమాగతః ।

ఏకాకీ కథమాయతః క్వ తే సైన్యం మహత్తరమ్ ॥ ౯॥

క్వ తే జలధరా యాతాశ్చత్రచామరధారిణః ।

యం దృష్ట్వా వరకామినో మ్లయన్తే విరహాగ్నినా ॥ ౧౦॥

స కథం మ్లానతాం యాతో రవిరస్తానుగో యథా ।

కిం మయా హ్యపరాధం తే పిత్రా వా వత్సలేన చ ॥ ౧౧॥

కిమర్థం వదనే వైవ రుదదశ్రు ప్రమార్జ్య నః ।

పరార్థ్యాస్తరణోపేతే మఞ్చుకే స్వాపతత్పరః ॥ ౧౨॥

కేవేదానీం పరిసుప్తోఽసి ఖిద్యతే మే మనో భృశమ్ ।

వినాభూతో త్వయా నేశావాస్యం సన్దర్శితుం సుత ॥ ౧౩॥

క ఉవాచ ।

శారదాయాః శుచం శ్రుత్వా రౌద్రకేతుః శుశోచ హ ।

వినా వృత్తాంతకథనాత్ క్వ గతోఽసి ప్రియాత్మజ ॥ ౧౪॥

ప్రత్యహం సర్వవృత్తాంతం జాతం భావినమేవ చ ।

సంశ్రావయసి స్వస్థానమిదానీం కిన్న భాషసే ॥ ౧౫॥

యది త్వం సమ్ముఖే యుధ్యన్ ధ్యారాపూతో దివం గతః ।

మామపృచ్ఛ్య చ మాం త్యక్తా కథం త్వం పరిజగ్మివాన్ ॥ ౧౬॥

కథం త్వయా కృతా పిత్రోః పుత్రతా శత్రుతాపి చ ।

యదా త్వం సేవకకరాత్ ఖడ్గం గృహ్లాసి స్వం కరే ॥ ౧౭॥

తదా సపర్వతవనా సస్వర్గా కమ్పితే చ భూః ।

స కేన పాతితో మహ్యం న జానే కాలపర్యయమ్ ॥ ౧౮॥

దేవం హి బలవల్లోకే పౌరుషం తు నిరర్థకమ్ ।
 భూషణం మమ వంశస్య లోకస్య చ గతం క్వ ను ॥ ౧౯ ॥
 లోకస్యాపి చ యః కాలః పఞ్చాస్యోఽరిగజస్య యః ।
 స కథం త్వం ద్వీధాభూతో వాతాహత ఇవ ద్రుమః ॥ ౨౦ ॥
 ప్రతాపసవితా రాజస్తూలదాహహుతాశనః ।
 క ఉవాచ ।
 ఏవం నానావిధం శోకం రౌద్రకేతుశ్చ శారదా ॥ ౨౧ ॥
 కృత్వా మూర్ధానమాదాయ దేవాస్తకమగచ్ఛతామ్ ।
 భద్రాసనాత్సముత్థాయ త్వరయా తో తథావిధౌ ॥ ౨౨ ॥
 దృష్ట్వా కణ్ఠం సమాలిక్ష్య రురోదావరజం తదా ।
 తత్పరీవారభూతా యే దైత్యాః కాలయమోపమాః ॥ ౨౩ ॥
 రురుదుఃసుస్వరం తత్ర దృష్ట్వా నారాస్తకం శిరః ।
 మాతుర్వస్తాచ్ఛిరో గృహ్య తత్స్వే హృది నిధాయ చ ॥ ౨౪ ॥
 చక్రన్త కురరీవాసౌ భ్రాతృస్నేహేన దుఃఖితః ।
 దేవాస్తక ఉవాచ ।
 సమం భుక్తం సమం పీతం శ్రీడితం సుప్తముత్థితమ్ ॥ ౨౫ ॥
 సమం తప్తం సమం జప్తం క్వ గతోఽసి విహాయ మామ్ ।
 యస్య తే దర్శనాన్మర్త్యాః సురా యాన్తి దిశో దశ ॥ ౨౬ ॥
 స కథం నిహతః కేన దుష్టేన చ బలీయసా ।
 రసా రసాతలం వైవ తవైవ చ నివేదితమ్ ॥ ౨౭ ॥
 విహాయ మాం కథం స్వర్గ గతోఽసి భ్రాతృవత్సల ।
 యస్య జ్యౌఘాషమాకర్ణ్య కమృతే స్మ చరాచరమ్ ॥ ౨౮ ॥
 అసంఖ్యతా నృపా యస్య సామ్నే ద్వారగతా బభుః ।
 స కథం పితరో హిత్యా గతశ్చ సున్దరాం త్రియమ్ ॥ ౨౯ ॥
 ఏవం తత్రాన్దనం శ్రుత్వా వీరలోకా సమాయయుః ।
 హేతుభిర్వారయామాసుర్బలాద్భృత్వా తు తం కరైః ॥ ౩౦ ॥
 జనా ఊచుః ।

న వీరాః పరిశోచన్తి వీరే యుద్ధే హతే నృప ।
 విఘ్నన్తి తం బలాధత్వా యేనాసౌ నిహతో భవేత్ ॥ ౩౧॥
 మృత్యుస్తు సర్వజన్తానాం సహ దేహేన జాయతే ।
 సోఽద్య వర్షతేనాపి భవిష్యతి న సంశయః ॥ ౩౨॥
 స్వస్య వాన్యస్య వా రాజన్ తత్ర కా పరిదేవనా ।
 శ్రుత్వా వాక్యం తు లోకానాం తదా దేవాన్తకోఽసురః ॥ ౩౩॥
 సావధానమనా భూత్వా పితరౌ ప్రాహ ధర్మవిత్ ।
 మా శోచతమహం యామి గ్రసితుం తం నిజం రిపుమ్ ॥ ౩౪॥
 వదతం క్వ నివాసోఽస్య యేన బన్ధర్హతో మమ ।
 తం హత్వా సుఖమేష్యామి బన్ధం యాస్యామి వా మృతః ॥ ౩౫॥
 మమ భ్రూభజమాత్రేణ కమృతే భువనత్రయమ్ ।
 మయి ఘ్నభే తు కస్తాతా లోకానాం పితరౌ యతః ॥ ౩౬॥
 క ఉవాచ ।
 శ్రుత్వా దేవాన్తకవచః ఆశ్వస్తౌ తావుభౌ తదా ।
 శోకసాగరమగ్నౌ తావద్భృతో తేన వాక్యతః ॥ ౩౭॥
 ఊచతః పరమం వాక్యం జ్యేష్ఠపృష్ఠౌ సవిస్తరమ్ ।
 కాశిరాజేతి విఖ్యాతో రాజాపరమధార్మికః ॥ ౩౮॥
 వైవాహికో మహోత్సాహస్తద్భృహే సమపద్యత ।
 ఆకారితాః సర్వజనాః కశ్యపస్యాత్మజోఽపి చ ॥ ౩౯॥
 స బాల ఏవ బలవాన్వినాయక ఇతి స్మృతః ।
 తేన మార్గే హతో భ్రాతా ధూమ్రాక్షో మమ పుత్రక ॥ ౪౦॥
 తస్య ప్రత్యామ్నాయకృతే ప్రేషితా వీరసమ్మతాః ।
 ధావమానా యయుస్తే చ సహస్రార్థ నిశాచరాః ॥ ౪౧॥
 సప్తవర్షేణ తే సర్వే నాశితా మునిసూనునా ।
 తేషాం ప్రత్యామ్నాయకృతే స్వయం యాతో నరాన్తకః ॥ ౪౨॥
 అనేకశస్త్రసమృన్నశ్చతురజబలాన్వితః ।
 ఏకోఽపి నాగతస్తస్మాదకస్మాద్ధదృశే శిరః ॥ ౪౩॥
 శోకం కృత్వా తవ పుర ఆసీతం తచ్చిరోఽధునా ।

క ఉవాచ ।

ఇతి తద్వాక్యమాకర్ణ్య చ కమేష్వ రక్తతోచనః ॥ ౪౪॥

దేవాన్తకశోచతిష్ఠద్ గ్రసన్నివ జగత్త్రయమ్ ।

ఉవాచ గర్వమోహేన పితరం వేగవత్తరమ్ ॥ ౪౫॥

కాలం హనిష్యేఽఖిలఘ్నం న్యుజ్ఞాం పృథీవీం విధాయ చ ।

కరిష్యే క్రోధదృష్టయైవ బ్రహ్మాణ్డం భస్మసాక్షణాత్ ॥ ౪౬॥

ఇత్యుక్త్వా క్షేడితం కృత్వా జగతీం కమ্পయన్నివ ।

దేవాధికారే యే దైత్యాస్తాన్సర్వాన్నాజహావ చ ॥ ౪౭॥

నత్వా తౌ పితరౌ వాక్యం ప్రోచే దేవాన్తకస్తదా ।

ఇదానీం మునిపుత్రం తమానయిష్యామి సత్వరమ్ ॥ ౪౮॥

సహైవ తేన దాస్యామి మూర్ధ్న్యస్య చ ధనజ్ఞాయమ్ ।

ఏవముక్త్వా బలాత్సర్వే ఉడ్డీయ సహసా చ తే ॥ ౪౯॥

దేవాన్తకోఽప్య సజ్ఞ్యాతా విహజ్ఞా ఇవ శీఘ్రగాః ।

కాశిరాజపురీం ప్రాప్యే వేష్టయేయుః సమన్తతః ॥ ౫౦॥

కోలాహలో మహానాసీద్ రజసాచ్ఛాదితా దిశః ।

న ప్రకాశో రవేరాసీత్పరాశ్చ చుక్రుశుర్భృశమ్ ॥ ౫౧॥

నరాన్తకే హతే ద్విత్రిదివసా వైవ యద్గతాః ।

తత్కృథం పునరాయాతః ప్రలయోఽత్ర జనాపహః ॥ ౫౨॥

కోఽయం ప్రచణ్డదేహేన దుష్ప్రేక్ష్యో వై సమాగతః ।

క్షమః కాలం కలయితుం భక్షితుం వా జగత్త్రయమ్ ॥ ౫౩॥

దైత్యానాం పరిఖా జాతాః ప్రేషితా దైత్యపుజ్జవాః ।

హతాస్తేనాథ తే సర్వే గన్తుం మార్గో న విద్యతే ॥ ౫౪॥

ఏవం తదస్తు పౌరేషు తావద్ దూతాః సమాగతాః ।

కాశిరాజం కథయితుం దేవాన్తకసమాగమమ్ ॥ ౫౫॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే నగరీనిరోధో నామ ద్విషష్టితమాఽధ్యాయః ॥ ౬౨॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కాః - ౬౮౮౩ + ౫౫ = ౬౯౩౮

౨.౦౬౩ బాలచరితే శుక్రత్యాగో నామ త్రిషష్టితమోఽధ్యాయః

దూతా ఊచుః ।

దేవాస్తకో మహారాద్రో రాద్రేరైత్త్యైః సమావృతః ।

అసంఖ్యైర్వివిధైః కాలభీతిదైర్వ్యమమస్తకైః ॥ ౧॥

వయం తద్దర్శనభావ్తాః పలాయ్య త్వాముపాగతాః ।

నగరీ వేష్టితా రాజన్ కరిష్యసి తత్కురు ॥ ౨॥

క ఉవాచ ।

శ్రుత్వా దూతముఖాద్ రాజా వృత్తాంతం సమకమ్పిత ।

అతిష్టానతయా యాతో బాలకం స వినాయకమ్ ॥ ౩॥

శ్రీడంతం శిశుమధ్యే తం వృత్తాంతం సర్వమబ్రవీత్ ।

రాజోవాచ ।

పరబ్రహ్మన్నమస్తేఽస్తు లీలామానుషవిగ్రహ ॥ ౪॥

చరాచరగురో నానాశీలాకర నమోఽస్తు తే ।

అనేకశో వయం త్రాతాస్త్వయా బాలస్వరూపిణా ॥ ౫॥

ఇదాసీమపి రక్షాస్మానస్మాదేవాస్తకాత్ప్రభో ।

క ఉవాచ ।

ఏవం సమృద్ధితస్తేన కాశిరాజేన బాలకః ॥ ౬॥

దేహం కృత్వా విశాలం స సింహారూఢో ధనుష్కరః ।

సిద్ధిబుద్ధియుతో గర్జన్నాదయన్ గిరికన్దరాః ॥ ౭॥

తేజసా లోపయన్సూర్యం వమన్నగ్నికణాన్ముఖాత్ ।

బాణం ఖడ్గం చ పరశుం ధనుర్హస్తే విధారయత్ ॥ ౮॥

నభోమార్గేణ నగరాద్ బహిర్యాతో వినాయకః ।

క్షేప్తడతేన స దైత్యానాం మనాంసి పరికమ్పయన్ ॥ ౯॥

దదర్శ దుష్టసైన్యం తం దేవాస్తకమమర్షణమ్ ।

అసంఖ్యైతాస్తదా దైత్యా బభ్రముః శలభా ఇవ ॥ ౧౦॥

దృష్ట్వా నానావిధం సైన్యం సిద్ధిం ప్రోవాచ విఘ్నరాట్ ।

ఏకాకినా న సాధ్యేయం సేనా నానా విధీయతామ్ ॥ ౧౧॥

స్వకీయా సాధితం దైత్యం కురు శీఘ్రమిదం వచః ।

క ఉవాచ ।

తతః సిద్ధిర్నమస్కృత్వా పరమాత్మాజ్ఞీపఙ్కజమ్ ॥ ౧౨॥

దేవాన్తకం యోధయితుం యయౌ చాథ జగర్జ చ ।

నినాదైః సర్వజన్తానాం దైత్యానాం భయదాయినీ ॥ ౧౩॥

చచాల శేషో ద్యౌశ్చాపి పర్వతా వృక్షసంఘయాః ।

తద్గర్జితమహారావైః ప్రతిశబ్దైరనేకశః ॥ ౧౪॥

సస్మార చాష్టసిద్ధీః సా తాశ్చ యాతా ముదాన్వితాః ।

అణిమా ప్రథమం ప్రాప్తా గరిమా తదన్తరమ్ ॥ ౧౫॥

మహిమా లఘిమా చాపి సమ్ప్రాప్తే తదన్తరమ్ ।

ప్రాప్తిశ్చైవ తు ప్రాకామ్యం వశిత్వం చ సమాయయౌ ॥ ౧౬॥

ఈశిత్వం తదను ప్రాప్తం తాసాం సైన్యమభూదను ।

గజాశ్వరథపాదాన్తం నానాయుధవిరాజితమ్ ॥ ౧౭॥

వర్షాకాలే యథా నద్యః సాగరం యాన్తి సర్వతః ।

తథా సైన్యం దశ దిశో యాతి స్మ యుద్ధలాలసమ్ ॥ ౧౮॥

అసంఖ్యవాద్యనిర్దోషం వీరశబ్దైర్నదదభృశమ్ ।

కృతాన్తసదృశాన్వీరాన్ భూగోలప్రాశనోత్సుకాన్ ॥ ౧౯॥

దృష్ట్వా దేవాన్తకః స్వాన్తం చిన్తయామాస చేతసా ।

బాలం క్షణేన జేష్యామిత్యేవం యుద్ధాయ చాగతః ॥ ౨౦॥

అకస్మాదీదృశం సైన్యం కుత ఏతద్వినిర్గతమ్ ।

దృష్టం విచిత్రసామర్థ్యం బాలస్య మాయయా కృతమ్ ॥ ౨౧॥

మరిష్యే మారయిష్యే వా జీవత్సాజ్యో యశో న హి ।

ఏవం వదతి దైత్యేన్ద్ర సేనాన్యః ప్రాబ్రువన్ వచః ॥ ౨౨॥

వయం యోత్సామహే సైన్యై రక్ష పృష్టం జయో భవేత్ ।

పీత్వా వాక్యామృతం తేషాం హృష్టో దేవాన్తకోఽబ్రవీత్ ॥ ౨౩॥

సమ్యగుక్తం మహావీరా యాన్తు యుద్ధాయ యామి చ ।

జయోఽస్తు మమ వాక్యేన భవతాం పుణ్యకర్మణామ్ || ౨౪||

ఆశిషం పరిగృహ్యైవ నమస్కృత్వా సురాస్తకమ్ |
కర్దమో నామ దైత్యోఽథ యయౌ వ్యూహం రథాకృతిమ్ || ౨౫||

దీర్ఘదన్తో యయౌ చక్రవ్యూహం పరమదుర్జయమ్ |
గరిష్ఠా వీరముఖ్యైస్తు రచితం వీరమోహనమ్ || ౨౬||

ప్రథిమ్నా పాలితం వ్యూహం తాలజఙ్ఘో యయౌ ముదా |
మహిమ్నా రచితం వ్యూహం యక్ష్యనామా సమాయయౌ || ౨౭||

ప్రాప్త్యా విరచితం వ్యూహం యయౌ ఘణ్ఠాసురో మహాన్ |
ప్రాకామ్యరచితం వ్యూహం రక్తకేశో బలాన్వితమ్ || ౨౮||

కాలాంతకో యయౌ వ్యూహం వశితారచితం పరమ్ |
ఈశితారచితం వ్యూహం దుర్జయోఽభియయౌ బలీ || ౨౯||

ఏతేషాం వచసాఽశక్యం వక్తుం సామర్థ్యమజ్ఞాసా |
అష్టౌ వ్యూహానయుధ్యన్త దైత్యా అష్టౌ మహాబలాః || ౩౦||

పరస్పరం వినిఘ్నన్తఃపరాన్ పరమదుర్జయాన్ |
శరధారా విముఞ్చన్తో జలధారా యథా ఘనాః || ౩౧||

చిచ్ఛిదురుత్తమాఙ్గాని శస్త్రైర్నానావిధైర్భటాః |
నిహతైశ్చ తదావీరైర్గజైర్వైర్వసున్ధరా || ౩౨||

ఊరుభిరానుభిర్వస్తైశ్చిన్మైరాసీత్సుదుర్గమా |
భేటాని పురతః కృత్వా జఘ్నుః పాదాంశ్చ కేచన || ౩౩||

ఉడ్డియ గిరివత్ కేచిత్పేతురీవరేషు చూర్ణితుమ్ |
రజోఽన్ధకారే నాఙ్గాసీత్స్వయః స్వీయం పరస్పరమ్ || ౩౪||

తతో నిపేతుః సహసా దైత్యా దేవహతా భువి |
దేవా హతాశ్చ దైత్యాశ్చ కుర్వతే భైరవాన్ రవాన్ || ౩౫||

కబంధా యుయుధుస్తత్ర ముముదుశ్చాప్సరోగణాః |
శుశుభుః శస్త్రసంఘాతైః పుష్పితాః కింశుకా యథా || ౩౬||

శుక్రస్తత్ర మృతానైత్యానుజ్ఞివయతి విద్యయా |
అష్టౌ వ్యూహా యయుశ్చిన్తాం మృతశేషా బలాన్వితాః || ౩౭||

ఈశితాయై తతః ప్రోచుః సర్వే తే శుక్రచేష్టితమ్ ।

తస్యః క్రోధవశాదేకా కృత్యా స్యాన్నిర్గతా పురః ॥ ౩౮॥

కటాక్షేణ తయాఽఽజ్ఞప్తా భార్గవం తు నిజే భగే ।

కృత్వా తదాఽన్తర్గధే సౌ పశ్చాత్తత్యాజ బర్హరే ॥ ౩౯॥

తేన బర్హరదేశీయం తం వదంతి మనీషిణః ।

తతో ముముదిరే దేవా యుయుధుశ్చ బలాన్వితాః ॥ ౪౦॥

నిహన్యమానా దైతేయాః పలాయనపరా యయుః ।

కేచిచ్ఛ శరణం ప్రాప్తా రక్ష రక్షేతి చాపరే ॥ ౪౧॥

ప్రత్యూచుర్దేవగన్ధర్వానణిమాదికృతాన్స్తదా ।

కదా విజయినో దైత్యాః కదాచిద్ దేవతాగణాః ॥ ౪౨॥

అభవన్ యుద్ధనిరతాః పరస్పరజయైషిణః ।

ద్వన్ద్వయుద్ధమభూద్ ఘోరం తస్మిన్నుపరతే యుధి ॥ ౪౩॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే బాలచరితే శుక్రత్యాగో నామ త్రిషష్టితమోఽధ్యాయః ॥

౬౩॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౬౯౩౮ + ౪౩ = ౬౯౮౧

౨.౦౬౪ బాలచరితే చతుఃషష్టితమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

కాలాన్తకేన దైత్యేన ప్రాకామ్యేన పరస్పరమ్ ।

కాలాన్తకో విజయేతే ప్రాకామ్యం యావదేవ హి ॥ ౧॥

తావత్ సాహాయ్యమకరోద్ వశిత్వం వేగవత్తరమ్ ।

తత్యాజ గిరిశ్క్లం తన్మన్తకే హస్తలాఘవాత్ ॥ ౨॥

తేన కాలాన్తకో భూమౌ సహసా నిపపాత హ ।

రుధిరాక్షం ద్విధాభూతం దృష్ట్వా కాలాన్తకం తదా ॥ ౩॥

హాహాకారో మహానాసీద్ దైత్యసేనాచరేష్వథ ।

ముసలో నామ దైత్యేశో భల్లశ్చైవాపరోఽసురః ॥ ౪॥

మహిమా వైవ చత్వారో యయుర్యుద్ధాయ సాదరాః ।

ప్రాకామ్యేన యుయుధిరేఽనేకశస్త్రప్రహారిణః ॥ ౫॥

అసంఖ్యాతా హతా దేవాః పతితా భగ్నవృక్షవత్ ।
 అస్పగ్జలప్రవాహిన్య ఆసన్ నద్యః సహస్రశః ॥ ౬ ॥
 ఈశితా చ వశిత్వం చ విభూతిశ్చ యయుస్తతః ।
 సాహాయ్యం చక్రీరే తస్య ప్రాకామ్యస్య తదా యుధి ॥ ౭ ॥
 చత్వారః పర్వతాస్తాభిశ్చతుర్వపి నిపాతితాః ।
 తైశ్చ తే చూర్ణితాః సర్వే గతాః స్వర్గం సుదుర్లభమ్ ॥ ౮ ॥
 అణిమా తు శిఖాం ధృత్వా కర్దమస్య రణే బలాత్ ।
 అపాటి సహసా భూమౌ శతధా స వ్యశీర్యత ॥ ౯ ॥
 అస్రవద్ రుధిరం వక్త్రాల్లరన్ ప్రాణాన్ జహౌ తదా ।
 మహిమా లఘిమా చైవ గరిమా వృక్షసంశ్చయైః ॥ ౧౦ ॥
 యజ్ఞాసురం తాలజంబుం దీర్ఘదంతం న్యపాతయన్ ।
 తతో ఘణ్టాసురో రక్తకేశో దైత్యోఽథ దుర్జయః ॥ ౧౧ ॥
 ఆయయుః సర్వసైన్యాని నిశ్వసంతో మహాబలాః ।
 త్రైరాహతం బలం దృష్ట్వా వశితాసిద్ధిబుద్ధయః ॥ ౧౨ ॥
 ముష్టిఘాతైర్నిజఘ్నుస్తా భాలదేశే దృఢం తదా ।
 తేఽపి భూమౌ నిపతితాః శతధా చూర్ణితాస్తదా ॥ ౧౩ ॥
 తతో జగర్జుః సర్వాస్తా జయం లభౌ స్వశక్తితః ।
 వినాయకో విజయతే సర్వాస్తా ఏవమూచరే ॥ ౧౪ ॥
 అన్యే ఊద్రతరా దైత్యాస్తేఽపి తాభిర్వినాశితాః ।
 పునః సర్వే దైత్యసింహాః సిద్ధినేనాం వ్యనాశయన్ ॥ ౧౫ ॥
 కోలాహలో మహానాసీత్ సేనయోరుభయోరపి ।
 హస్త నిఘ్నస్త బద్ధస్త సావధానా భవన్తితి ॥ ౧౬ ॥
 ప్రాదురాసీత్ తతశ్చాగ్నిః శస్త్రసంఘాతసమ్భవః ।
 భగ్నే శస్త్రే మల్లయుద్ధం చక్రుర్విరా రుషాన్వితాః ॥ ౧౭ ॥
 పునశ్చానియతం యుద్ధం పరస్పరవినాశనమ్ ।
 అభవత్ తుమూలం సూర్యస్తతశ్చాస్తచలం గతః ॥ ౧౮ ॥

అన్తకారేణ మహతా దిశో వ్యాప్తాః సమస్తతః ।
 తతో దివ్యాషధీర్గుహ్య నిజఘ్నస్తే పరస్పరమ్ ॥ ౧౯॥
 అహోరాత్రత్రయం ఘోరం యుద్ధమాసీన్నిరస్తరమ్ ।
 అసృజనద్యో దశదిశో యాతా వీరవహస్తదా ॥ ౨౦॥
 భేటకూర్మాః ఖడ్గర్ముషాః శిరఃకమలశోభితాః ।
 గజగ్రాహాః ప్రేతకాష్టాః కేశశైవలరాజితాః ॥ ౨౧॥
 భీరుభీతికరా వీరమహాహర్షవివర్ధనాః ।
 తతో జయత్సు దేవేషు సర్వదా బలశాలిషు ॥ ౨౨॥
 దేవాన్తకో యయౌ చింతాం తర్కయామాస చేతసి ।
 యేన సర్వే దేవగణా జితాస్తే స్వప్రభావతః ॥ ౨౩॥
 క్వేయం తత్ర బాలమాయా సామాన్యా జనమోహిణీ ।
 అష్టసిద్ధిః సర్వవైన్యమిదానీం నాశయామ్యహమ్ ॥ ౨౪॥
 ధృత్వా వినాయకం బాలం గయిష్యామి స్వమాలయమ్ ।
 ఏవముక్త్యా ఖడ్గపాణిః స్వనేనాపూరయన్దిశః ॥ ౨౫॥
 ఆయయౌ పరస్మిన్యాని నిఘ్నన్ ఖడ్గేన సర్వశః ।
 భయేన మూర్ఛితా దేవా నిపేతుర్ధరణీతలే ॥ ౨౬॥
 స్మృత్వా వినాయకం దేవం జహుః ప్రాణాంస్తు కేచన ।
 అసృజనదీవహాః కేచిత్ కేచిత్స్వర్గం గతాః సురాః ॥ ౨౭॥
 కేచిద్దైత్యం విలోక్యైవ జహుర్జీవితమాత్మనః ।
 తతో భగ్నా దేవసేనా పపాల చ దిశో దశ ॥ ౨౮॥
 సోఽపి దైత్యః ఖడ్గపాణిర్నిఘ్నన్ప్రృష్ఠే జహూన తామ్ ।
 గరిమా తన్నిరీక్ష్యాథ పర్వతం వృక్షసజకులమ్ ॥ ౨౯॥
 తత్యాజ దైత్యదేహే స ఖడ్గేన శతధాఽచ్చినత్ ।
 తతోఽష్టసిద్ధయః క్షుభ్ధా వవృషుః పర్వతానృహూన్ ॥ ౩౦॥
 చిచ్ఛేద త్వరయా తాన్ స ఖడ్గాఘాతేన లాఘవాత్ ।
 ఉడ్డియ మహిమా తస్య స్కన్ధే స్థిత్యా తమాదదే ॥ ౩౧॥
 ఖడ్గం దైత్యకరాచ్ఛిప్రుమస్తర్ధానం యయౌ తదా ।

బలాచ్చిక్షేప తం ఖడ్గం తస్య దైత్యస్య మస్తకే || ౩౨||
 స ఏవం శతధా జాతో న తు మూర్ధా తదద్భుతమ్ |
 శరవృష్టిం తదా దైత్యో భగ్నపృష్ఠశ్చకార హ || ౩౩||
 ఏకైకస్యాం దశదశపశ్చసప్తశరానసౌ |
 ఊర్ధ్వా వ్యాకులయాశ్చక్రే తతస్తా భువి పేతిరే || ౩౪||
 తతో దేవా యుయుధిరే పతితాస్వప్తసిద్ధిషు |
 ముహూర్తాత్ సావధానాస్తా యయుర్దేవం వినాయకమ్ || ౩౫||
 తముదంతం పరిజ్ఞాయ బుద్ధి ప్రోచే వినాయకమ్ |
 కథం విచారస్తస్య స్యాద్యత్ర బుద్ధిర్న దృశ్యతే || ౩౬||
 పరాజితాః సిద్ధయస్తే దేహ్యానుజ్ఞాం వ్రజామ్యహమ్ |
 యోధ్యం దైత్యేన తేనాథ పౌరుషం చాస్య లక్షయే || ౩౭||
 ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే బాలచరితేఽష్టసిద్ధిపరాజయో నామ చతుఃషష్ఠితమోఽధ్యాయః
 || ౬౪||
 ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౬౯౮౧ + ౩౭ = ౭౦౧౮

౨.౦౬౫ బుద్ధివిజయో నామ పశ్చాషష్ఠితమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ |
 శ్రుత్వా బుద్ధివచో దేవో హర్షం ప్రాప్య జగాద తామ్ |
 దేవ ఉవాచ |
 గచ్ఛ యుధ్యస్య దైత్యేన జహి తం యశ ఆపుహి || ౧||
 ఏవముక్త్వా సువాసాంసి దదౌ తస్యై వినాయక |
 సా చ నత్వా తదా దేవం యయౌ దైత్యం రణం ప్రతి || ౨||
 తస్యాః క్షేడితశబ్దేన కమ్పితం భువనత్రయమ్ |
 వదనాన్నిర్యయౌ తస్యా ఏకా శక్తిర్గరియసీ || ౩||
 జటిలా వికృతాస్యా చ జగద్భక్షణ లాలసా |
 విశాలాభ్యాం తు నేత్రాభ్యాం త్యజన్తి జ్వాలసశ్చయాన్ || ౪||
 దహన్తి దైత్యసేనాం సా యయౌ సా చ పపాల హ |

దర్శనే పతితా దైత్యాస్తస్యాః కేచిద్ హృతాసవః ॥ ౫॥
 అన్యే త్వతర్కయన్ క్వాద్య గస్తవ్యం క్వ సుఖం భవేత్ ।
 కేచిదాహుర్ధావ ధావ దేవాస్తక మృతా వయమ్ ॥ ౬॥
 ఏవం కోలాహలం శ్రుత్వా యయా దేవాస్తకః పురః ।
 సజ్జం కృత్వా ధనుః శీఘ్రం శరానాశివిషోపమాన్ ॥ ౭॥
 ససర్జ తస్యా గాత్రేషు దర్శయన్ పాణిలాఘవమ్ ।
 ఆచ్ఛాద్య భానుం తన్మూర్ధ్నా బాణజాలైస్తథావిధైః ॥ ౮॥
 సా ప్రసార్య మహద్వక్త్రం బిసవద్ గిలతే శరాన్ ।
 తూణీరాస్తస్య దైత్యస్య సర్వే రిక్తాస్తదాభవన్ ॥ ౯॥
 న తస్యాస్త్రపిరభవద్ రాక్షసస్యేవ మానుషైః ।
 దేవాస్తకం క్షీణశక్తిం దృష్ట్వా సా పైన్యమాయయా ॥ ౧౦॥
 భక్షయామాస తాన్ దైత్యాన్ కాంశ్చిద్ధస్తాదపాతయత్ ।
 కాంశ్చిద్ధలే వినిషిప్య చూర్ణయామాస చాపరాన్ ॥ ౧౧॥
 అసంఖ్యకోటిరైత్యానాం భక్షితాశ్చూర్ణితా హతాః ।
 చూర్ణయన్తీ పదాఘాతైః కాంశ్చిద్దేవాస్తకం యయా ॥ ౧౨॥
 తమువాచ తదా సా తు విశ మే భగగర్హరమ్ ।
 యత్ర తే శేరతే దైత్యా మాతుర్గర్భం గతా ఇవ ॥ ౧౩॥
 యే భక్షితా మృతాస్తే మే జరరే జీర్ణతాం గతాః ।
 తద్భిత్వా స పపాలాశు మూత్రవిద్గన్ధవిష్టలః ॥ ౧౪॥
 యత్ర యత్ర ప్రలీనోభూత్తత్ర తత్రాపి సా యయా ।
 బభ్రామ స్వర్గలోకాన్ స పాతాలాని దిశో దశ ॥ ౧౫॥
 తతః శిఖాం సమాక్రమ్య ధృత్వా తం ప్రాక్షిపద్ భగే ।
 తయా సహ తతో బుద్ధిర్విదామకముపాయయా ॥ ౧౬॥
 ననామ తాం పురస్కృత్య మదఘూర్ణితతోచనామ్ ।
 పాతయన్మిముభయతః స్తనాఘాతాద్ వనస్పతీన్ ॥ ౧౭॥
 శరధారాశ్చ ఘనవత్ స్రవన్తీ మన్దగామినీ ।
 నిరాకరోత్కరాలాం తాం దృష్ట్వా దేవో వినాయకః ॥ ౧౮॥

నిరాకృతాయాం తస్యాం తద్భగాదైత్యోఽపతదుభవి ।

సోఽపి దుర్గస్థిరిత్యేవ దూతైః సన్త్యాజితో బహిః ॥ ౧౯॥

స తు సంజ్ఞాం సమాసాద్య స్నాత్వా తూష్ణిం గృహం యయా ।

ప్రీతితోఽధోముఖశ్చింతాం యతో హ్లానోఽతిదుఃఖితః ॥ ౨౦॥

బుద్ధయా నివేదితా సా తు ననామ తం వినాయకమ్ ।

తాం దృష్ట్వా జహనుర్భిభ్యుర్మ్రుః పేతుశ్చ కేచన ॥ ౨౧॥

తతా సైనం జగదాశు భక్షితా దైత్యవాహినీ ।

సోఽపి దేవాన్తకః పాయా నిక్షిప్య స్థాపితో మయా ॥ ౨౨॥

ఇదానీం వసతిస్థానం దేది దేవ దయానిధే ।

దేవ ఉవాచ ।

వన్చయిత్వా గతో దైత్యో గృహం స్వం దైత్యనాశిని ॥ ౨౩॥

తవాపి పౌరుషం జ్ఞాతం శక్రాదిభ్యోఽధికం మయా ।

విశవక్త్రం మమైవ త్వం విశ్రాంతిం తత్ర గచ్ఛ చ ॥ ౨౪॥

అహం తం సాధయిష్యామి మా చింతాం కర్తుమర్హసి ।

క ఉవాచ ।

ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యం దృష్ట్వా వక్త్రం వివేశ సా ॥ ౨౫॥

సుష్వాప పరమప్రీతా మాతురజకే యథాఽర్భకః ।

ఉదరే దేవదేవస్య సర్వలోకనివాసిని ॥ ౨౬॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే బుద్ధివిజయో నామ షడ్వప్తితమోఽధ్యాయః ॥ ౬౫॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కః - ౭౦౧౮ + ౨౬ = ౭౦౪౪

౨.౦౬౬ సిద్ధిపరాజయో నామ షడ్వప్తితమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

శారదా రౌద్రకేతుశ్చ రాత్రౌ దేవాన్తకం సుతమ్ ।

ఏకాకినం నిరీక్ష్యైనం సమాలింగ్య సమూచతుః ॥ ౧॥

ఆచ్ఛాదయన్తం వదనం ప్రీడితం భృశవిష్టలమ్ ।

అభాషమాణం కమ్పన్తం వాతయుక్తమివ ద్రుమమ్ ॥ ౨॥

పితోవాచ ।

కిమర్థం వదనే వైవ స్వామవస్థాం తు మూకవత్ ।

ఈప్సితం సాధయిష్యామి యత్నాత్ త్రైలోక్యదుర్లభమ్ ॥ ౩॥

క ఉవాచ ।

పీత్వా వాగమృతం తస్య సావధానమనాః సుతః ।

ఉవాచ పితరం మాతుర్నికటే నిర్విశక్క్యా ॥ ౪॥

పుత్ర ఉవాచ ।

భవదాజ్ఞాం గృహీత్వైవ యోధ్యం యాతో వినాయకమ్ ।

శరైరాశివిషాకారైరసంఖ్యర్నాశితాః సురాః ॥ ౫॥

ప్రవర్తితా అసృజ్నద్యో భగ్నా నేనా తు కాశ్యపీ ।

తత ఏకా మహాకృత్యా దరీవక్త్రా నభఃస్పృశీ ॥ ౬॥

కరాలకేశీ పాతాలచరణా పర్వతస్తనా ।

ఆగతా దేవసేనాయా రక్షణార్థం మమాన్త్రికమ్ ॥ ౭॥

ఖడ్గేన నిహతా సా తు వివ్యథే వైవ కింశున ।

నిక్షిప్తా సర్వసేనా మే తయా తాత దరీభగే ॥ ౮॥

భక్షయన్త్యేవ సర్వాణి శస్త్రాణి శరసంఖ్యయాన్ ।

సా మాం భగే వినిక్షిప్య యాతా దేవం వినాయకమ్ ॥ ౯॥

స్నిగ్ధత్వాత్తదభగస్యాహం చలితః పతితో భువి ।

మహానకారే న జ్ఞాతః పలాయ్య గృహమాగతః ॥ ౧౦॥

స్నాత్వా నదీజలే తాత వ్రీడితోఽధోముఖస్తతః ।

క ఉవాచ ।

ఏవం పుత్రవచః శ్రుత్వా రౌద్రకేతుర్జగద తమ్ ॥ ౧౧॥

ఉపాయం తే వదామ్యేకం న చింతాం కర్తుమర్హసి ।

తతో ముహూర్తమాలోక్య దదౌ తస్మై మహామనుమ్ ॥ ౧౨॥

అఘోరస్య సబీజం తమువాచ జనకః పునః ।

శివం ధ్యాత్వా చ సమూర్జ్య కుర్వనుష్ఠానముత్తమమ్ ॥ ౧౩॥

హోమం చ తర్పణం విప్రభోజనం చ దశాంశతః ।

శివే ప్రసన్నే కుణ్డాద్ధి తురగ్గో నిఃసరిష్యతి ॥ ౧౪॥

తమారుహ్య వ్రజ రణం జయం ప్రాప్స్యసి నిశ్చితమ్ ।

క ఉవాచ ।

ఏవం పితుర్వచః శ్రుత్వా ప్రాహ పుత్రో ముదా చ తమ్ ॥ ౧౫॥

ఉపదేశః కృతః సమ్యగ్విధిమన్య బ్రవీతు మే ।

తతో లోకం నివార్యైవ జగ్ముత్సర్గహమధ్యతః ॥ ౧౬॥

ఉభావారక్తవసనౌ రక్తచన్దనవర్చితౌ ।

రక్తపుష్పాణి సన్నీయ శివం పుపూజతుస్తదా ॥ ౧౭॥

అనుష్ఠానం బహుదినం చక్రతుః పరమాదరాత్ ।

అనుష్ఠానే సమాప్తే తు కుణ్డం చక్రతురాదరాత్ ॥ ౧౮॥

షట్కోణం లక్షణైర్ముక్తం మేఖలాయోనిసంయుతమ్ ।

తత్రాగ్నిం విధివత్సాన్య పాత్రాణి చ యథావిధి ॥ ౧౯॥

పఞ్చప్రేతాసనగతౌ జహువుస్తౌ హవిస్తదా ।

స్వజానుభాగమాంసాని ఛిత్వా ఛిత్వా చ భక్తితః ॥ ౨౦॥

అస్పర్శ్యతేన మాంసేన తప్తోఽభూత్ పావకస్తదా ।

దశాంశహోమే జాతే తు పుపూజే వహ్నిదేవతామ్ ॥ ౨౧॥

బలిదానం చకారాశు ఛిత్వా పుత్రశిరస్తదా ।

తేన పూర్ణాహుతిం చక్రే విససర్జాథ పావకమ్ ॥ ౨౨॥

ఈశ్వరస్య ప్రసాదేన పుత్రోఽస్య పూర్వవద్ బభౌ ।

బ్రాహ్మణానోభిజయామాస తర్పణాన్తే యథావిధి ॥ ౨౩॥

తతో రాత్ర్యాం వ్యతీతాయాముదితే చ దివాకరే ।

దదర్శ తురగం కృష్ణం స్నిగ్ధాఙ్గం బలవత్తరమ్ ॥ ౨౪॥

మనోజవం హేషితేన కమ্পయన్తం జగత్త్రయమ్ ।

పుపూజ పరయా భక్త్యా నీరాజ్యేనం యథావిధి ॥ ౨౫॥

అలఙ్కృత్యాలఙ్కరణైర్మణిముక్తామయైః శుభైః ।

నమస్కృత్య ద్విజాన్ సమ్యక్ పితరం పరిగృహ్య చ ॥ ౨౬॥

ఆశిషోఽథ సమారుహ్య తమశ్వం స సురాన్తకః ।

శేషసేనాం సమాదాయ యయౌ శేషం ప్రకమ్పయన్ ॥ ౨౭॥

శస్త్రాస్త్రైః కవచైః శూలైర్భూతి సేనా ధనుఃశరైః ।

అససాద రణస్తమ్భం తయా సహ సురాస్తకః ॥ ౨౮॥

క్రన్దత్సు సర్వసైన్యేషు సంతస్తా దేవవాహినీ ।

వ్యాప్తే తు రాజసా వ్యోమ్ని న ప్రాజ్ఞాయత కిఞ్చన ॥ ౨౯॥

పునరప్యగతో దైత్యః సద్యః సేనావిఘాతకః ।

సిద్ధిసేనాచరాశ్చైవ ప్రాద్రవన్ దుఃఖితా భృశమ్ ॥ ౩౦॥

దృష్ట్వా రణాగతం తం తు సిద్ధిసేనా సముత్థితా ।

హేషాభిఃసింహనాదైశ్చ నాదయస్తీ దిగంతమ్ ॥ ౩౧॥

తతః శత్రుప్రహరైశ్చ విజఘ్నురితరేతరమ్ ।

సహస్వ ప్రహరామీతి ప్రబోధ్య జఘ్నురోజసా ॥ ౩౨॥

భువి జానుం వినిక్షిప్య శరానాశీవిషోమపాన్ ।

ఆకర్ణం ధనురాకృష్య యుయధుస్తే పరస్పరమ్ ॥ ౩౩॥

భేటాని చాన్తరే కృత్వా యుయుధుశ్చాపరే తదా ।

స్మృత్వా పూర్వప్రహారం చ పరిజఘ్నుశ్చ కేచన ॥ ౩౪॥

పూర్వవైరమనుస్మృత్య రిపుంశ్చక్రే విరూపిణః ।

కోఽపి వీరశ్రియా యుక్తో రిపుం కేశేషు చాగ్రహీత్ ॥ ౩౫॥

పార్శ్విఘాతైర్ముష్టిఘాతైః పాతయామాస భూతలే ।

కౌచిన్మత్తై శిరోఘాతం జఘ్నుతురితరేతరమ్ ॥ ౩౬॥

తతో భగ్నాం దైత్యసేనాం దృష్ట్వా స తు సురాస్తకః ।

అశ్వం సమ్ర్పిషయామాస సేనాం సిద్ధివినిర్మితామ్ ॥ ౩౭॥

అశ్వహేషాం సమాకర్ణ్య కేచిన్మూర్ఛాగతా భువి ।

పతితా అశ్వచరణైశ్చూర్ణితాశ్చాపరేసురాః ॥ ౩౮॥

శ్రీశూలేన హతాశ్చాన్యే ఖడ్గేన చ తథా పరే ।

బాణజాలైరనేకైశ్చ పాతయామాస వై సురాన్ ॥ ౩౯॥

సర్వస్మిన్ హన్యమానే తు స్వసైన్యే సిద్ధయస్తదా ।

పలాయనం సమాలమభ్య యయుః సర్వా వినాయకమ్ ॥ ౪౦॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే సిద్ధిపరాజయో నామ షట్షష్ఠితమాఽధ్యాయః ॥ ౬౬ ॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౭౦౪౪ + ౪౦ = ౭౦౮౪

౨.౦౬౭ అస్త్రయుద్ధం నామ సప్తషష్ఠితమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

స తజ్ఞాత్వా మహాశ్చర్యం చకార నిజచేతసి ।

తతో వినాయకః క్రోధాత్ సింహరూఢో రణోత్సుకః ॥ ౧॥

స్వగర్జితేన చ తదా గర్జయన్ గగనం దిశః ।

కమ্পయన్ సర్వలోకానాం మనాంసి పర్వతానపి ॥ ౨॥

యయా వేగేన మహతా దేవాన్తకసమీపతః ।

ప్రహస్య తమువాచాథ దైత్యో దేవాన్తకస్తదా ।

దైత్య ఉవాచ ।

కథం యాతః శుష్కతాలుర్నవనీతాదనక్షమః ।

యుద్ధాయ బాల న స్థేయం గచ్ఛ మాతుః స్తనం పిబ ॥ ౩॥

అదిత్యాం కశ్యపాజ్ఞాతః కథం మూఢ త్వమాగతః ।

యతో దేవాన్తకేనాద్యో యోధుమిచ్ఛసి బాలక ॥ ౪॥

కాలో బిభేతి మాం దృష్ట్వా వృథా త్వం మర్తుమిచ్ఛసి ।

అతికోమలగాత్రత్వాద్ గ్రాసమాత్రం భవిష్యసి ॥ ౫॥

క ఉవాచ ।

ఇతి దైత్యవచః శ్రుత్వా క్రోధసంరక్తతోచనః ।

వినాయకః ప్రహస్యాహ వమన్ వక్త్రాద్ హుతాశనమ్ ॥ ౬॥

దేవ ఉవాచ ।

క్షీవోఽసి మద్యపానేన ప్రాయో వా సన్నిపాతవాన్ ।

అసమ్బద్ధం యుక్తిహీనం వల్గనే మూఢభావతః ॥ ౭॥

వహ్నిర్దహతి సర్వం హి లఘుర్వాయుసమీరితః ।

త్వద్వాక్యనున్నస్తావం హన్యాం దైత్యాధమ న బుధ్యసే ॥ ౮॥

ఇదానీం త్యజ బుద్ధిం తాం నాన్తకో విద్యతే మమ ।

త్వదర్థమవతీర్ణోఽహం బ్రహ్మభూతః సనాతనః ॥ ౯॥

స్థాణోర్వరస్య గర్వేణ కృతం తే సర్వపీడనమ్ ।

అవధిం తస్య సమ్ప్రాప్తం బుద్ధిహీన న బుధ్యనే ॥ ౧౦॥

త్రైలోక్యపీడయా పాపం యజ్ఞాతం తవ దుర్మతే ।

అలం తే కత్థనేనాద్య దర్శయస్వ స్వపౌరుషమ్ ॥ ౧౧॥

శక్తిపాయోర్వినిర్గత్య కస్తావం వక్త్రం ప్రదర్శయేత్ ।

సహస్వ ప్రహరస్వాద్య యది యుద్ధం త్వమిచ్ఛసి ॥ ౧౨॥

శోభావినం మృత్యుమద్య మూఢభావాత్త్వమిచ్ఛసి ।

క ఉవాచ ।

ఏవమాభాష్య తం దైత్యం సజ్జం చక్రే ధనుః ప్రభుః ॥ ౧౩॥

నరాస్తగతిం తస్య దాతుమిచ్ఛన్వినాయకః ।

టణత్కారేణ ధనుషశ్చకమ్పే భువనత్రయమ్ ॥ ౧౪॥

ఆకర్ణం జ్యోమథాకృష్య బాణం దైత్యే ససర్జ హ ।

దైత్యేన శతధా భిన్నః స బాణః పతితో భువి ॥ ౧౫॥

తతో దైత్యో ధనుః సజ్జం కృత్వా చిక్షేప సాయకాన్ ।

ధనుషస్తస్య శబ్దేన వినేదుః పర్వతా దిశః ॥ ౧౬॥

హుజ్కారేణ చ తాన్ బాణాన్ పాతయామాస విఘ్నరాట్ ।

పునర్వినాయకో బాణాన్ బహూశ్చిక్షేప దైత్యవే ॥ ౧౭॥

ఏకేన ముకుటం తస్య శరేణ కర్ణకుణ్డలే ।

భూమౌ న్యపాతయద్దేవో బాహూ ద్వాభ్యాం బిభేద చ ॥ ౧౮॥

లలాటం సాయకేనైవ తతో దైత్యో రుషాన్వితః ।

చచర్వ దంతాన్నేత్రే చ విస్ఫూర్క్యాన్యాన్ శరాన్బహూన్ ॥ ౧౯॥

ఛాదయన్ గగనం కాష్ఠా విససర్జ వినాయకమ్ ।

నిరాస్యైకేన బాణేన ఖమధ్యే తాన్వినాయకః ॥ ౨౦॥

స్వయం చక్రే మణ్డపం స క్షణాద్ బాణమయం విభుః ।

అన్ధకారే ఘోరతరే యుయుధాతే పరస్పరమ్ ॥ ౨౧॥

శరవృష్టయా బాణవృష్టిం నిజఘ్నతూ రుషాన్వితౌ ।

శతశస్త్రా నిరాకృత్య బాణవృష్టి ఉభావపి ॥ ౨౨॥

తతో దైత్యో మహామన్త్రం జప్త్వాఽష్టశతసంఖ్యయా ।

మస్త్రయామాస తేనాశు వారణాస్తేణ సాయకమ్ ॥ ౨౩॥

తత్యాజాథ ప్రాదురాసన్ వారణాః కోటిశస్తతః ।

చతుర్దంతా గిరినిభా మేరుమన్దరచూర్ణినః ॥ ౨౪॥

యేషాం మదవహా నద్యః ప్రాదురాసన్ సమస్తతః ।

యేషాం బృంహితమాత్రేణ నాదితం భువనత్రయమ్ ॥ ౨౫॥

యథా ఘనానాం వర్షాసు గర్జితేన మహామునే ।

నాశయామాసురనిశం దేవసైన్యాని తే గజాః ॥ ౨౬॥

ధావతాం పృష్ఠలగ్నాస్తే గజా యాన్తి దిశో దశ ।

పాదాఘాతైశ్చ హస్తైశ్చ దంతాగ్రైర్వీరఘాతినః ॥ ౨౭॥

సేనాయాః కదనం దృష్ట్వా సింహాస్త్రం ప్రాక్షిపద్విభుః ।

తతః సింహాః ప్రాదురాసన్మతశోఽథ సహస్రశః ॥ ౨౮॥

తేషాం గర్జిత శబ్దేన గజా నిపతితా భువి ।

సింహా విదారయామాసుర్గజగణ్డస్థలాని తే ॥ ౨౯॥

సింహనాదైర్బృంహితైశ్చ దైత్యశబ్దైరనేకశః ।

త్రైలోక్యం కమిప్తమభూద్దేవాః సర్వే విసిస్మిరే ॥ ౩౦॥

ఉడ్డియోడ్డియ సింహాస్తే గజకుమ్భేష పేతిరే ।

ఏవం తే నిహతాః సర్వే కరిణః సింహసంఘాయైః ॥ ౩౧॥

విరేజరిన్ద్రనిహతా వజ్రేణేవ మహీధరాః ।

తతః సింహా యయురైత్యాన్ భక్షయన్తో దిశో దశ ॥ ౩౨॥

నిహతే సర్వసైన్యే తు చితామాప సురాస్తకః ।

అయం బాలోఽపి బలవాన్ దృశ్యతే కశ్యపాత్మజః ॥ ౩౩॥

ఇదాసీం దర్శయిష్యేఽస్య యమస్య సదనం ద్రువమ్ ।

ఏవముక్త్వా పునర్పాణం మస్త్రయామాస దైత్యరాట్ ॥ ౩౪॥

యోజయామాస ధనుషి శార్దూలప్రసవం తదా ।

ఆకర్ణం ధనురాకృష్య ముమోచ దేవవాహినీమ్ ॥ ౩౫॥

బాణః స చ యయౌ శీఘ్రం నాదయన్గగనం దిశః ।

యత్పృష్ఠవాయునా భగ్నా నిపేతుర్వక్షసంఘాయాః ॥ ౩౬॥

ప్రాదురాసన్ననేకాశ్చ తతః శార్దూలసంఘాతాః ।

సింహస్తే భక్షయామాసు సింహస్తేఽన్తర్హితాస్తతః ॥ ౩౭॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డేఽస్త్రయుద్ధం నామ సప్తషష్ఠితమోఽధ్యాయః ॥ ౬౭॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౭౦౮౪ + ౩౭ = ౭౧౨౧

౨.౦౬౮ అస్త్రయుద్ధం నామాష్టషష్ఠితమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

తతో దైత్యో బాణయుగం మస్త్రయామాస సాదరమ్ ।

నిద్రాస్త్రేణ తదా చైకం గన్ధర్వాన్స్త్రేణ చాపరమ్ ॥ ౧॥

వామజానుం పురః స్థాప్య జ్ఞామాకృష్య ససర్జ తా ।

తయోః శబ్దేన సహసా చ కమ్పే భువనత్రయమ్ ॥ ౨॥

ఏకః సైన్యే నిపతితోఽపరో దేవసమీపతః ।

తతస్తాలా మృదగాశ్చ గన్ధర్వామ్పురసస్తథా ॥ ౩॥

గాననృత్యాని చిత్రాణి పురోఽపశ్యద్ వినాయకః ।

పతితాని చ శస్త్రాణి న బుబోధ కరాత్తదా ॥ ౪॥

మోహితో మజ్జులరవైః కర్తవ్యం నాభ్యపద్యత ।

సైనికాః సుషుప్తుః సర్వే నిద్రాస్త్రేణ విమోహితాః ॥ ౫॥

నిశాముఖే యథా బాలా అవ్యవస్థం హి శేరతే ।

స్త్రియోఽపి చాథ తాః సర్వాః సుషపుర్విగతత్రపాః ॥ ౬॥

దేవాన్లకోఽపశ్యదేవం జహర్ష చ జగర్ష చ ।

తతః సంస్థాపయామాస గుల్మాని పరితో బహు ॥ ౭॥

దేవసైన్యస్య మహతో బలీ వీరయుతాని చ ।

చక్రే కుణ్డం త్రికోణం చ భూమిసాధనపూర్వకమ్ ॥ ౮॥

అస్సృక్కుమాభన్నమాసీయ శతసంఖ్యాన్ప్రయత్నతః ।

స్నాత్వా పద్మాసనం చక్రే నానాప్రేతేషు సాదరమ్ ॥ ౯॥

దైత్యాన్నిహత్య శతశో మాంసరాశిం మహత్తరమ్ ।

చకరాభిచరం దైత్యో వహ్నిం స్థాప్య యథావిధి ॥ ౧౦॥

దిగమ్బరో జహావాథ మాంసాని మస్త్రపూర్వకమ్ ।
 సహస్రే తు హుతే పశ్చాద్బలిం పూర్ణాహుతిం చ యః ॥ ౧౧॥
 చకార కుణ్డమధ్యే సోఽపశ్యచ్ఛక్తిం క్షుధాతురామ్ ।
 సరమాంసాని తస్యై స దదౌ పాతుం చ తాన్ఫటాన్ ॥ ౧౨॥
 అత్యస్తాం తాం పరిజ్ఞాయ ప్రేతానన్యానథార్పయత్ ।
 తతః సా బహిరాయాతా వ్యోమకేశీ భయఙ్కరా ॥ ౧౩॥
 విశాలగర్తనేత్రాఽతికరాలవదనాఽరుణా ।
 ఉవాచ పరమప్రీతా నాదయస్తీ దిశో దశ ॥ ౧౪॥
 తృప్తాస్మి రక్తమాంసైస్తే న భయం విద్యతే క్వచిత్ ।
 తామువాచాథ దైత్యోఽపి పుపూజే భక్తిభావతః ॥ ౧౫॥
 ఉపచారైః షోడశభిః ప్రణిపాతపురఃసరమ్ ।
 తతో దివ్యామ్బరధరో నానాలక్ష్మ్యరభూషితః ॥ ౧౬॥
 దేవ్యా అఙ్కం సమాసాద్య జగర్జ బలవత్తరమ్ ।
 సోడ్డియ తేన సహితా నభస్యేవ స్థితాఽభవత్ ॥ ౧౭॥
 నానాశస్త్రధరా సోఽపి ధనుర్బాణధరో బభౌ ।
 తామువాచ రౌద్రకేతుపుత్రః పరమహర్షితః ॥ ౧౮॥
 కశ్యపస్యాత్మజో బాలశ్చఞ్చలో బహులం పురా ।
 ఇదానీమత్ర కిం తేన కర్తవ్యం కుచరేణ మే ॥ ౧౯॥
 ఇదానీం సర్వసైన్యాని నాశయిష్యే తవగ్రతః ।
 ఏవం బ్రవతి దైత్యేన్ద్ర కాశిరాజోఽశ్మణోద్వచః ॥ ౨౦॥
 తతో వినాయకం రాజా బోధయామాస సాదరమ్ ।
 కాశిరాజోవాచ ।
 భూతభవ్యభవిష్యజ్ఞ కథం మాయాం న బుధ్యసే ॥ ౨౧॥
 గాన్ధర్వీం దైత్యరచితాం కథం సక్తోఽసి తత్ర వై ।
 దేవాస్తకేనాభిచరాన్నిర్మితాం రాక్షసీమివ ॥ ౨౨॥
 సా హనిష్యతి తే సైన్యం సావధానమనా భవ ।
 క ఉవాచ ।

ఏవం నృపవచః శ్రుత్వా సావధానమనా విభుః ॥ ౨౩॥

బుద్ధ్యా తజ్ఞానదృష్ట్యైవ సర్వం మాయామయం తదా ।
శరద్వయం వినిష్కృష్య మన్త్రాభ్యాం పరిమన్త్య చ ॥ ౨౪॥

ఘణ్టాస్త్రేణ ఖగ్నాస్త్రేణ శ్రోత్రాకర్షణసమ్భ్రమాత్ ।
వినియకో ముమోచాఽథ తౌ బాణౌ వేగవత్తరౌ ॥ ౨౫॥

గర్జన్తౌ ఘనవద్రక్మపుణ్ణౌ మారుతవేగినౌ ।
సహసాచ్ఛాదయన్తౌ చ సహస్రకరమణ్డలమ్ ॥ ౨౬॥

ఘణ్టానాదః సమభవన్ మహాన్ సర్వవిమోహనః ।
తతో ఘణ్టాస్వనాన్ శ్రుత్వా ప్రోత్తస్థుః సర్వసైనికాః ॥ ౨౭॥

సిద్ధయః సర్వవీరాశ్చ యుయుధుః శస్త్రపాణయః ।
అపరస్తస్య సైన్యేషు ముక్తో బాణః ఖగాస్తతః ॥ ౨౮॥

తతః ఖగాః ప్రాదురాసన్నానారూపా మహౌజసః ।
పక్షవాతేన తేషాం తద్గన్ధర్వం లయమాగతమ్ ॥ ౨౯॥

అన్ధకారం యథా సూర్యసారథేరుదయాన్మునే ।
తతస్తే పక్షిణః సర్వే బభక్షురైత్యసైనికాన్ ॥ ౩౦॥

పక్షాఘాతహతాః కేచిత్ కేచిచ్ఛ్చక్ష్వగ్రవిక్షతాః ।
కేచిద్ భీత్యేవ పతితా దైత్యాఃప్రాణాన్ విహాయ చ ॥ ౩౧॥

హాహాకారో మహానాసీద్ దైత్యసైన్యేషు సర్వశః ।
తతో దేవాన్తకో రోషాత్ ఖడ్గాస్త్రం ప్రాహిణోత్తదా ॥ ౩౨॥

తస్య ధ్వనిం సమాకర్ణ్య చుక్షుభే సైన్యసాగరః ।
దిగ్గజాశ్చ తతః ఖడ్గా అసంఖ్యేతా వినిసృతాః ॥ ౩౩॥

వహ్నిమన్తశ్చ సజ్జట్టాత్ సేనయోరుభయోరపి ।
అగ్నిదగ్ధాస్తదా దైత్యా నిపేతుర్ధరణీతలే ॥ ౩౪॥

ఖగాశ్చ నిహతాః కేచిత్ కేచిద్ దగ్ధాస్తథాగ్నినా ।
అపరే యయురన్తర్ధి దిశశ్చాథ చకాశిరే ॥ ౩౫॥

అసంఖ్యఖడ్గప్రభయా సేన్నాచక్షుర్మహోముషా ।
ఖడ్గవృష్టయా వినిహతా దేవాః పేతుర్ధరాతలే ॥ ౩౬॥

కేషాచ్చిద్ బాహవచ్చిన్నాః కేషాచ్చిన్మస్తకాః కరాః ।
 జఠరే జానుభాగే చ పృష్ఠభాగేఽపరా హతాః ॥ ౩౭॥
 నిపేతుర్దేవపుజ్ఞోషు మృతేషు చ గతాసవః ।
 అష్టసిద్ధికృతాః సర్వాః సేనా ఏవం వినాశితాః ॥ ౩౮॥
 అసృజ్నుద్యో దశ దిశో యాతాః ప్రేతవహస్తదా ।
 వినాయకస్తతో దృష్ట్యా దైత్యస్యాదృభతవిక్రమమ్ ॥ ౩౯॥
 బాణం నిష్కాశ్య సుదృఢం వజ్రాస్త్రేణాభిమన్త్య చ ।
 ఆక్రన్దనేన మహతా దైత్యసైన్యే ముమోచ తమ్ ॥ ౪౦॥
 పర్వతాశ్చ ద్రుమాస్తస్య శబ్దేన పతితా భువి ।
 తదస్త్రానలసంయోగాద్ దిగ్దాహః సమజాయత ॥ ౪౧॥
 దేదీప్యమానం సహసాచ్ఛాదయన్ రవిమణ్డలమ్ ।
 పక్షిణో నిహతా దగ్ధాస్తేజసా తస్య కేచన ॥ ౪౨॥
 ఖణ్డితం తేన సహసా ఖడ్గాస్త్రం తత్సహస్రశః ।
 నిర్దదాహ తదా దైత్యసేనాం వజ్రైరనేకశః ॥ ౪౩॥
 సహస్రశో నిహన్యస్తే ఏకయా వజ్రధారయా ।
 యతో యతోఽగమద్ దైత్యస్త్ర త్రాపతచ్చ తత్ ॥ ౪౪॥
 చుచూర్ణ మస్తకాన్ పాదాన్ హస్తాన్ స్కన్ధాసురూపి ।
 ధరాం భిత్త్వా గతా దైత్యాస్తానప్యథ జఘాన తత్ ॥ ౪౫॥
 ఏవం సర్వే హతా దైత్యా వజ్రైస్తీక్ష్ణైః సహస్రశః ।
 తతో దేవాన్తకం జగ్ముస్తాని వజ్రాణి సర్వశః ॥ ౪౬॥
 సోఽపి బాణం సమాదాయ మస్త్రయామాస యత్నతః ।
 రాద్రాస్త్రేణాథ సంయోజ్య ధనుషః కర్షణేన తమ్ ॥ ౪౭॥
 ససర్జ పరసైన్యేషు శివనామాఙ్కితం శుభమ్ ।
 నాదయన్ గగనం సోఽథ దిశశ్చ విదిశోఽపి చ ॥ ౪౮॥
 వమన్నగ్నికణాన్ దిక్షు ప్రలయానలసన్నిభః ।
 భూలోకా దేవలోకాశ్చ భయాద్ యాతా దిశో దశ ॥ ౪౯॥
 వినాయకస్య సైన్యేషు మహాకోలాహలో హ్యభూత్ ।
 తస్మిన్నిపతితే బాణే పురుషో ఘోరదర్శనః ॥ ౫౦॥

నిఃస్పృతో భీషణముఖస్తైలోక్యం గ్రాసయన్నివ ।

జటిలో దీర్ఘహస్తశ్చ దీర్ఘపాదో మహోదరః ॥ ౫౧॥

ధరాధరో వ్యోమగోష్ఠో గిరిజిహ్వో భయానకః ।

వజ్రాస్త్రం భక్షయామాస క్షణాత్ స పురుషో మహాన్ ॥ ౫౨॥

వినాయకం హస్తుకామో యయా తస్యావ్రికం క్షణాత్ ।

తతో వినాయకః శీఘ్రం బ్రహ్మాస్త్రం సమయోజయత్ ॥ ౫౩॥

మన్త్రేణ శతసంఖ్యేన సాయకే వేగవత్తరే ।

ఆకర్ణకర్షణాద్ దేవో ముమోచ సహసా చ తమ్ ॥ ౫౪॥

చక్రమ్ తస్య శబ్దేన తారేణ భువనత్రయమ్ ।

విస్ఫులికైర్దిశో దగ్ధా న ప్రాజ్ఞాయత కింఞ్చన ॥ ౫౫॥

తతోఽపి పురుషో జజ్ఞే తాదృశోఽతిభయానకః ।

తావుభౌ యుద్ధతో వ్యోమ్ని పరస్పరజయైషిణౌ ॥ ౫౬॥

నానావిధం మల్లయుద్ధం చక్రతుస్తౌ మహాబలౌ ।

క్షణేనాంతర్హితౌ చోభౌ న దృశ్యతేఽథ కుత్రచిత్ ॥ ౫౭॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే భయానకాస్త్రయుద్ధం నామాష్టషష్ఠితమోఽధ్యాయః ॥

౬౮॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్కాః - ౭౧౨౧ + ౫౭ = ౭౧౭౮

౨.౦౬౯ ఏకోనసప్తతితమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

తతో దేవాంతకోఽతీవ విస్మితోఽతర్కయత్ తదా ।

యథా యథా మయా మాయా క్రియతేఽస్య నివృత్తయే ॥ ౧॥

తథా తథాఽప్యయం బాలో దర్శయత్యేవ పౌరుషమ్ ।

కదాయం నిధనం యాయాత్ కదా స్వప్నస్య గతశ్రమః ॥ ౨॥

ఇత్యేవం చిన్తయావిష్టో ధనుః సజ్యమథాకరోత్ ।

అభిమన్త్ర్య శరం ఘోరం విససర్జ వినాయకే ॥ ౩॥

స సాయకో బాణవర్షమనన్తం కృతవాన్ విభౌ ।

శక్తిం చ నిర్మమే ఘోరాం త్రైలోక్యగ్రాససాహసామ్ || ౪ ||

దదర్శ విఘ్నరాజస్తం తదజ్ఞే దైత్యపుజ్జవమ్ |
వర్షస్తం శరజాలాని తీక్ష్ణాని సుబహూన్యపి || ౫ ||

తతోఽష్టసిద్ధయః శీఘ్రముడ్డీయ బలవత్తరమ్ |
దధ్రుస్తాం సహసా శక్తిమానిన్యస్తాం వినాయకమ్ || ౬ ||

ఆనీయమానా సా హస్తాన్నిఃసృత్యాఽథ పలాయితా |
రోషాత్ తాభిరైత్యపతిరానాయ స కచగ్రహాత్ || ౭ ||

అణిమానం తతో దైత్యో జఘాన ముష్టినా దృఢమ్ |
ముష్టిఘాతం సమాసాద్య మూర్ఛితా నిపపాత హ || ౮ ||

లఘుమా గరిమా చాథ వశిమా తం మహాసురమ్ |
యావల్లతాప్రహారైస్తు నిజఘ్నుస్తావదేవ హి || ౯ ||

దైత్యేన విధృతాః వేగాచ్చరణేషు పృథక్పృథక్ |
యావదాస్థిలయత్ పృథ్వ్యం నిఃసృతాస్తావదేవతాః || ౧౦ ||

ప్రాకామ్యం వైవ భూతిశ్చ జఘ్నుతుస్తం తతో బలాత్ |
పపాత భూతలే దైత్యో వమన్నగ్నిం ముఖాత్తతః || ౧౧ ||

క్షణాల్లభ్య తతః సంజ్ఞామారురోహ హయం దృఢమ్ |
శస్త్రపాణిర్వాయువేగో నిజఘాన వినాయకమ్ || ౧౨ ||

దృఢాసిఘాతాద్ దేవోఽథ కిఞ్చిన్ మూర్ఛామవాప్తవాన్ |
నిమేషాత్సావధానోఽభూదధావద్ దైత్యనాయకమ్ || ౧౩ ||

హిరణ్యకశిపుం విష్ణుర్యథా వృత్రం శచీపతిః |
శరం చ కమలం పాశమఙ్కుశం చ చతుఃకరైః || ౧౪ ||

బిభ్రాణః శుశుభే వీరశ్రియా పరమయా జ్వలన్ |
గర్జితాః ఘనవద్ దేవో జఘాన దైత్యపుజ్జవమ్ || ౧౫ ||

చతుర్భురాయుధైర్వేగాన్న చచాల తథాపి సః |
ఆశ్చర్యం పరమం ప్రాప దృష్ట్వా శస్త్రం వృథాగతమ్ || ౧౬ ||

వజ్రాత్ సారతరం మేనే దైత్యదైహం వినాయకః |
తతో దేవో రాక్షసస్య ధూమ్రాక్ష్యస్య మహాయుధమ్ || ౧౭ ||

వజ్రం సఖూర్ణయన్ సూర్యమణ్డలాదాగతం తు యత్ ।
 తదాదాయాఽహనతేన దైత్యం తచ్ఛతథాఽభవత్ ॥ ౧౮॥
 న రోమాపి చచాలాఽస్య తదప్యాశ్చర్యముత్తమమ్ ।
 తతో నానాశస్త్రఘాతైర్జఘ్నుతుస్తౌ పరస్పరమ్ ॥ ౧౯॥
 మస్తకే పృష్ఠభాగే చ హృదయే బాహుమణ్డలే ।
 తయోః శస్త్రవిఘాతేన జాతో వహ్నిర్వసున్ధరామ్ ॥ ౨౦॥
 దదాహ న చ తౌ భీతౌ యుద్ధమేవాన్వపద్యత ।
 నిశీధే తమసా వ్యాప్తే విరామం న సమీయతుః ॥ ౨౧॥
 తతః కృత్రిమదీప్త్యా తౌ పరస్పరమయుధ్యతామ్ ।
 తతో మాయాం రాధ్రకేతుశ్చక్రే సురవిమోహినిమ్ ॥ ౨౨॥
 అదితిం సున్దరాం కృత్వా దైత్యహస్తే న్యవేశయత్ ।
 పద్మనేత్రాం పీనకుచాం కుఙ్కుమారక్తభాలికామ్ ॥ ౨౩॥
 ముక్తహారాం సువలయాం దివ్యాంశుకవిరాజితామ్ ।
 లావణ్యలహరీం రుక్మవిలసద్దివ్యకంఠకామ్ ॥ ౨౪॥
 వినాయకం నిరీక్ష్యైవ రురోద దైత్యహస్తగా ।
 ధావ ధావేతి తం ప్రాహ త్రాసితాఽహం కిమీక్ష్యసే ॥ ౨౫॥
 ఏవం బ్రువత్యా దైత్యోఽస్యాశ్చిచ్ఛేద కంఠకీం బలాత్ ।
 అంశుకం చ చక్ర్రాంస్యా మదేనావిష్టచేతసా ॥ ౨౬॥
 ఉచ్చైరువాచ దేవం సా క్వ గతా పురుషార్థతా ।
 లోకలజ్జాభయాన్మాం త్వం నిఃన్నేహాశు విమోచయ ॥ ౨౭॥
 వినాయకో నిరీక్ష్యైతాం బాష్పకణ్ఠో రుషాన్వితః ।
 న సస్మార విచారం స శస్త్రాణి జగలుః కరాత్ ॥ ౨౮॥
 శుశోచ మమ మాతేయం కథమస్య కరే గతా ।
 ధిగ్జన్మ యస్య జనని గతాఽవస్థాం దురత్యయామ్ ॥ ౨౯॥
 దేవానాం జననీ చైవ సమ్ప్రాప్తా దృష్టసజ్జతిమ్ ।
 కాశిరాజోఽపి తం దృష్ట్వా శోచన్తం గణనాయకమ్ ॥ ౩౦॥
 స్వయం శుశోచ బహుధా లోకోఽపి నగరే స్థితః ।

తతో దేవాన్తకో దేవం జగద్వే బహుధా తదా ॥ ౩౧॥

ధిగ్గన్మ పారుషం తేఽద్య న ప్రాణం త్యజసే కథమ్ ।
నిర్లజ్జోఽసి ముఖం లోకే దర్శయన్యేవ యోఽధునా ॥ ౩౨॥

త్వత్సమీపం హనిష్యేఽస్యాః శిరః కాయాత్ఫలాధునా ।

క ఉవాచ ।

ఇతి తం నిష్ఠురం వాక్యం శ్రుత్వా దేవో వినాయకః ॥ ౩౩॥

తర్కయామాస మనసి సత్యమేవ వదత్యయమ్ ।
ప్రాణత్యాగాయ కిం కార్యం విషం వా పాశబన్ధనమ్ ॥ ౩౪॥

ఉదరే శస్త్రసజ్ఘాతః కార్యో వా మృత్యుహేతవే ।
ఇత్థం యావచ్చిన్తయతే దుఃఖశోకసమన్వితః ॥ ౩౫॥

తావదాకాశవాణీం స శుశ్రావ చ వినాయకః ।

సోవాచ ।

మాయేయం రచితా దేవ దైత్యేన దుష్టబుద్ధినా ॥ ౩౬॥

అవధేహి రణంయత్తో భూత్వా జహి నిజం రిపుమ్ ।
తతః స సావధానోఽభూజ్ఞాత్వా మాయామయాం తు తామ్ ॥ ౩౭॥

జహర్ష చ మహాబుద్ధిరైత్యం హన్తుం ప్రచక్రమే ।
స్మృత్వా చ తద్వరం శమ్భుదత్తం తస్మై దురాత్మనే ॥ ౩౮॥

ఉషఃకాలం వినా సర్వశస్త్రాస్త్రాణి వృథా త్వయి ।
ఏవం తస్య వరం జ్ఞాత్వా ప్రాతర్మధ్యాన నిర్యయౌ ॥ ౩౯॥

దైత్యోఽపి పురతోఽపశ్యద్ యుద్ధాన్తే తం వినాయకమ్ ।
ఆరక్షనయనం భ్రాజన్ముకుటం కుణ్డలోజ్వలమ్ ॥ ౪౦॥

దన్తప్రకాశరుచిరం ముక్తాదామవిభూషితమ్ ।
దీవ్యామృతం సుధామానం వ్యోమసప్సృక్పృష్కరం విభుమ్ ॥ ౪౧॥

దృష్ట్వా దేవాన్తకో రూపం బిభాయ చ విసస్మరే ।
అర్థం నరశరీరం కిమర్థం గజసమం పరమ్ ॥ ౪౨॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే మాయాప్రదర్శనం నామైకోనసప్తతితమోఽధ్యాయః ॥
౬౯॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౭౧౭౮ + ౪౨ = ౭౨౨౦

౨.౦౭౦ బాలచరితే పురప్రవేశో నామసప్తతితమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

ఏవం వదతి యావత్స భయభ్రాంతః సురాస్తకః ।

తావద్ దేవో దధారైనముత్సక్తే లఘుబాలవత్ ॥ ౧॥

కృత్వా పద్మాసనం చారు గణేశః స్వప్రభావతః ।

ఉవాచ వైనం దైత్యేన్ద్రం వరం స్మర నిజం శుభమ్ ॥ ౨॥

స దైత్యో రదనం చాస్య ధృత్వా హస్తద్వయేన హ ।

దోలయామాస దేహం స్వమన్తరిక్షే ముహూర్ముహః ॥ ౩॥

యావత్ పపాత భూపృష్ఠే భక్క్త్వా దన్తం సురాస్తకః ।

తావద్ దధార తం దేవః స్వదన్తం లాఘవాద్ విభుః ॥ ౪॥

అహనత్ తేన దన్తేన మన్తకే తం సురాస్తకమ్ ।

జగర్జ చ మహారావైర్గర్జయన్ విదిశో దిశః ॥ ౫॥

చాలయన్ పృథివీం సర్వాం పాతాలాన్యభిలాని చ ।

ద్విజాఘాతేన శతధాఽకారి దేహోఽస్య తత్క్షణాత్ ॥ ౬॥

అస్పృగ్వృష్టిః పపాతాశు గగనాన్మేఘవృష్టివత్ ।

ఉత్పాతం మేనిరే లోకాః సర్వే భూతలవాసినః ॥ ౭॥

దైత్యదేహగతం జ్యోతిస్తం వివేశ వినాయకమ్ ।

పశ్యతాం సర్వదేవానాం ప్రధనాలోకితం పునః ॥ ౮॥

దేహస్తు నిపపాతాఽస్య ధరాపృష్ఠే త్రియోజనమ్ ।

చూర్ణయన్స్వృక్షసజ్జాతాన్ పర్వతాన్ పాదపైర్యుతాన్ ॥ ౯॥

ఏవం దృష్ట్వా గతిం తస్య సైనికాశ్చ దిశో దశ ।

యాతాశ్చ కతిచిన్నాశం ప్రాప్తాస్తద్దేహపాతతః ॥ ౧౦॥

ముముచుః పుష్పవర్షం తే దేవాః స్వస్థానమాగతాః ।

దేవదున్దభయో నేదుర్నృపదున్దభినిష్వనైః ॥ ౧౧॥

దిశశ్చ విమలా ఆసన్ వపుర్వాతాః సుఖావహా ।

తేజాంసి వహ్నిర్లోకానాం ప్రసన్నాని తదాఽభవన్ ॥ ౧౨॥

ప్రతికూలవహో నద్య ఆసన్నస్మార్గగాస్తథా ।

తతః శక్రాదయో దేవా మునయస్తం పుపూజరే ॥ ౧౩॥

తుష్టువుః పరయా భక్త్యా దేవదేవం వినాయకమ్ ।

విమోచితా వయం బన్ధాద్ దేవాంతకకృతాద్ విభో ॥ ౧౪॥

ఉపేన్ద్ర ఇవ దేవేన్ద్ర కార్యం యస్మాత్కృతం త్వయా ।

ఉపేన్ద్ర ఇతి నామ్నా త్వం ఖ్యాతిం లోకే గమిష్యసి ॥ ౧౫॥

వయం స్వస్వాధికారేషు నిరాతజ్కా వసామహే ।

స్వాహాస్వధావషట్కారా భవిష్యన్తి గృహే గృహే ॥ ౧౬॥

ఏవముక్త్యా నమస్కృత్య దేవం తే చ ప్రదక్షిణమ్ ।

అనుజ్ఞాతా యయుః సర్వే స్వం స్థానం ముదాన్వితాః ॥ ౧౭॥

మునయశ్చ తదా దేవైర్బృషీకేశేతి నామ చ ।

కృత్వా నత్వా యయుః స్వం స్వమాశ్రమం హర్షనిర్భరాః ॥ ౧౮॥

తతః సర్వే ధరాధీశాః సమూజ్య చ ప్రణమ్య చ ।

ఊచువినాయకం దేవముద్ధృతా ధరణీ త్వయా ॥ ౧౯॥

దైత్యభార భరాక్రాంతా తస్మాత్ త్వం ధరణీధరః ।

ఇత్యుక్త్యా తే గతాః స్వస్వపత్తనాని తదాజ్ఞయా ॥ ౨౦॥

తతః పశ్చాత్ పశ్చతి స్మ కాశిరాజో వినాయకమ్ ।

సింహారూఢం బాలరూపం శ్రీడంతం బాలకైః సహ ॥ ౨౧॥

బాలోఽపితం నృపం దృష్ట్వా లిలిజ్ఞ పరమాదరాత్ ।

ఉభావాన్దభరితౌ ముఞ్చతోఽశ్రూణి నేత్రతః ॥ ౨౨॥

తత ఊచే నృపో దేవం మహద్ భాగ్యం మమోదితమ్ ।

బ్రహ్మదీనామగమ్యం యత్పరం బ్రహ్మ సనాతనమ్ ॥ ౨౩॥

తస్మై దృగ్గోచరం నిత్యం పూర్వపుణ్యఫలోదయాత్ ।

విశ్వస్య కారణానాం చ కారణం తద్వివర్జితమ్ ॥ ౨౪॥

వేదాన్తవేద్యం సత్ జ్యోతిర్జ్యోతిషామపి భాస్వరమ్ ।

నానారూపమరూపం యద్ బాలరూపేణ మే గృహే ॥ ౨౫॥

శ్రీడతే స్వేచ్ఛయా పృథీవీ భారహారి మనోహరమ్ ।

క ఉవాచ ।

ఏవం శ్రుత్వా స్తుతిం తస్య ప్రమృజ్యాశ్రూణి విఘ్నరాట్ ॥ ౨౬ ॥

ఉవాచ న క్షణం త్వత్తో యామి దూరం కదాచన ।

తతో రాజా పుపూజై నముపచారైరనేకశః ॥ ౨౭ ॥

తతో వాదిత్రనిర్ఘోషైర్బద్ధినిశబ్దైర్విమిశ్రితైః ।

సురాంతకవధార్థార్థయక్షైః సేనాచరైః సహ ॥ ౨౮ ॥

వినాయకం బాలరూపం స్తువద్ధి స్వపురం యయా ।

విసృజ్య సర్వలోకాశ్చ దత్త్వా వాసాంసి చైకశః ॥ ౨౯ ॥

తాముప్పలాని చ కేషాఞ్చిత్ పురస్కృత్య వినాయకమ్ ।

వివేశ స్వగృహం రమ్యం హర్షనిర్భరమానసః ॥ ౩౦ ॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే బాలచరితే పురప్రవేశో నామసప్తతితమోఽధ్యాయః ॥ ౭౦ ॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౭౨౨౦ + ౩౦ = ౭౨౫౦

౨.౦౭౧ వినాయకాశ్రమం ప్రతిగమనం నామకసప్తతితమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

అపరస్మిన్దినే బ్రహ్మన్ రాజా భద్రాసనం గతః ।

అమాత్యాన్ వీరముఖ్యాంశ్చ వృద్ధాంశ్చ సుహృదో ద్విజా ॥ ౧ ॥

ఆకార్య చ నమస్కృత్య జగాద హృది సంస్థితమ్ ।

రాజోవాచ ।

వివాహాయ తు పుత్రస్య సమాహూతో వినాయకః ॥ ౨ ॥

ఉత్పాతా బహవో జాతాస్తే చ తేన నిరాకృతాః ।

అదిత్యై చ మయా ప్రోక్తం శీఘ్రం తే తనయం శుభమ్ ॥ ౩ ॥

ఆనయిష్యే తత్ర బహుదివసా జగ్మురజ్ఞాసా ।

స్వస్థేషు త్రిషు లోకేషు వివాహోఽస్య విచిన్త్యతామ్ ॥ ౪ ॥

అమాత్యా ఊచుః ।

సమ్యగుక్తం మహారాజ విలంబో విఘ్నకారితః ।

జాతో వివాహకార్యేఽస్మిన్ గతేఽస్మిన్ స విధీయతామ్ ॥ ౫ ॥

వినాయకప్రసాదేన సర్వమవ్యాకులం జగత్ ।
 దూరస్థానాం చ సుహృదాం ప్రేష్యంతా లగ్నపత్రికాః ॥ ౬ ॥
 దూతాంశ్చ సర్వసమ్భారాన్కర్తుం గ్రామేషు యుజ్యతామ్ ।
 క ఉవాచ ।
 ఇతి ప్రకృతివాక్యాని శ్రుత్వా లోకాః సభాసదః ॥ ౭ ॥
 సాధూక్షమితి తత్రోచుస్తతో రాజా జహర్ష చ ।
 జ్యోతిర్విదీర్ఘర్లగ్నదినం నిశ్చికాయ తదైవ సః ॥ ౮ ॥
 ప్రేషయామాస సుహృదో దూతానాకారితుం శుభాన్ ।
 సామగ్రిం కారయామాస దూతైరాపైర్భూతావిధి ॥ ౯ ॥
 తతో మగధరాజోఽపి సుతామాదాయ తాం పురీమ్ ।
 ఆయయుః సర్వసుహృదో నానాదిగ్భ్యః సమాగతాః ॥ ౧౦ ॥
 ఉపాయనాని భూరీణి దదుస్తేన్యోన్యమాదరాత్ ।
 దేవతాస్థాపనం తౌ చ చక్రతుః సుమహోత్సవాన్ ॥ ౧౧ ॥
 సాజ్ఞోపాఙ్గ వివాహం తౌ సమ్యక్ సమ్పాద్య యత్నతః ।
 తోషయామాసతుర్విప్రాన్ సర్వలోకాన్ ధనాదిభిః ॥ ౧౨ ॥
 విసృజ్య సుహృదః సర్వాంస్తతో రాజా వినాయకమ్ ।
 భూషయామాస వివిధైర్భూషణైరంశుకైర్వరైః ॥ ౧౩ ॥
 అభ్యజ్య భోజయామాస స్వాద్యన్నం సహ బన్ధుభిః ।
 తతో రథం సమారుహ్య సహ తేన నుసత్తమః ॥ ౧౪ ॥
 యయా వాదిత్రనిర్ఘోషైః కశ్యపాశ్రమముత్తమమ్ ।
 తతో నాగరికాః సర్వే హిత్యా కృత్వాని నిర్యయుః ॥ ౧౫ ॥
 భోజనం పఠనం నిద్రా వ్యాసగ్గ తత్యజస్తదా ।
 అకృత్వా స్వస్వవేషం తే త్వరయా నిర్యయుః పురాత్ ॥ ౧౬ ॥
 తతో బాలసహస్రాణి రురుధుస్తం వినాయకమ్ ।
 అస్మాన్స్త్యక్త్వా కథం యాసి కథం నిష్ఠరతాం గతః ॥ ౧౭ ॥
 గమిష్య ఇతి పూర్వం నః కథం నోక్తం ప్రసజ్గతః ।
 అభుక్త్వాఽన్మధ్యహ్నం యాసి కథం తం నిజమాశ్రమమ్ ॥ ౧౮ ॥

కశ్చిద్బాలో దధారాఽస్య పాదపద్మం రుదన్ముహుః ।
 కశ్చిత్స్నేహాత్సమాఖిజ్య దధార కరపక్ష్మజమ్ ॥ ౧౯ ॥
 పౌరాజ్ఞనాస్తథైవైనం బాలా మున్దాః సయావనాః ।
 విపర్యస్య నిజా భూషా ఆయయుస్తం విలోకితుమ్ ॥ ౨౦ ॥
 యథా పాథోనిధిం సర్వాం వర్షాకాలే సముద్రగాః ।
 యాన్తి హంసా యథా ముక్తాసమూహం మరుతో హరిమ్ ॥ ౨౧ ॥
 అతిప్రీతియుతాః ప్రోచుః కథం యాసి వినాయక ।
 అకస్మాత్స్నేహముత్సృజ్య కథం నిష్ఠురతాం గతః ॥ ౨౨ ॥
 క ఉవాచ ।
 రథాదవతతారాఽసౌ దృష్ట్వా తాన్ నృపసంయుతః ।
 పరిశ్రాంతాన్ధావమానాన్స్థలతః పతతోఽపి చ ॥ ౨౩ ॥
 తానువాచ తతః సర్వాన్ముహూర్తం త్వరయా జనాః ।
 నృపేణ సహతః శీఘ్రమాగతో నగరాద్బహిః ॥ ౨౪ ॥
 ఇదాసీం ప్రార్థయే సర్వాన్ న త్యాజ్య కరుణా మయి ।
 అపరాధాస్తు క్షన్తవ్యా మయా వః సదనే కృతాః ॥ ౨౫ ॥
 న చ త్యాజ్యః పరిచయో యది వో దర్శనం భవేత్ ।
 ఏవం తద్వాక్యమాకర్ణ్య పౌరాః సర్వే శుచాన్వితాః ॥ ౨౬ ॥
 రోమాఞ్చాఞ్చోత్తగాత్రాస్తే ప్రోచుర్గర్గదయా గిరా ।
 జనా ఊచుః ।
 న మాయా మాయినస్తేఽస్తి సర్వస్య జగతః పితుః ॥ ౨౭ ॥
 న పితా త్యజతే బాలాన్ సాపరాధానపి ధ్రువమ్ ।
 న చన్ద్ర ఉష్ణతాం యాతి సువర్ణం నీలతామపి ॥ ౨౮ ॥
 కథం నిష్ఠురతాం యాతః కథం గన్తుం సముత్సుకః ।
 పూర్వమేవ న చాగాశ్చేత్తదా శోకో న సమ్భవేత్ ॥ ౨౯ ॥
 చోరయిత్వా కథం యాసి సర్వేషాం నో మనాంసి చ ।
 కథం కార్యం కరిష్యామో నీతేషు నో మనస్సు చ ॥ ౩౦ ॥
 జలే నష్టే జలచరాః కథం జీవన్తి తద్వద ।

ప్రాణే గతే శరీరేణ కిం ప్రయోజనమస్తి నః || ౩౧||

కస్తత్ర ప్రతికారః స్యాదిక్షుశ్చేత్సేవతే విషమ్ |

తస్మాన్నో నయ యత్ర త్వం యాసి తత్ర స్వకీజ్కరాన్ || ౩౨||

తద్వచః పరికర్ణ్యాఽసౌ ప్రాచే గద్గదయా గిరా |

ముఞ్చన్నేత్రాశ్రు బహులం సర్వాన్ స్త్రీవృద్ధబాలకాన్ || ౩౩||

దేవ ఉవాచ |

న ఖేదః సర్వదా కార్యో న వియోగో మమ క్వచిత్ |

సర్వాన్తర్యామిణోఽపాయహీనస్యానన్దరూపిణః || ౩౪||

న చిత్తస్య సమాధానం భవేద్వై చిన్తనేన మే |

మమ మూర్తిం మృదా కృత్వా పూజయన్తు గృహే గృహే || ౩౫||

సజ్కటం వో యదా తు స్యాత్స్మర్తవ్యోఽహం తదా జనాః |

సాక్షాత్కారం ప్రదాస్యామి నాశయిష్యామి సజ్కటమ్ || ౩౬||

క ఉవాచ |

వచనం తత్సమాకర్ణ్య ననన్ద సర్వనాగరాః |

నేమః ప్రదక్షిణీకృత్య జయశబ్దైః ప్రతుష్టపుః || ౩౭||

గృహీత్వాజ్ఞాం యయు సర్వే పౌరాః స్వం స్వం నివేశనమ్ |

వినాయకోఽపి శీఘ్రం స రథారూఢో యయౌ పురః || ౩౮||

కాశిరాజేన సహితో మాతృదర్శనలాలసః |

స దదర్శ పరావృత్యం ముఖం పౌరకుమారకాన్ || ౩౯||

ఆక్రన్తతస్మానువాచ పునర్యాన్యే వ్రజన్తు హి |

చిన్తా న కార్యా సత్యం వో బ్రవీమి నాన్యతం క్వచిత్ || ౪౦||

ఏవం తాన్ స పరావృత్య క్షణాత్ స్వాశ్రమమాప్తవాన్ || ౪౧||

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే వినాయకాశ్రమప్రతిగమనం నామైకసప్తతితమోఽధ్యాయః ||

౭౧||

ఆదితః శ్లోకానామ్ సమష్ట్యజ్కాః - ౭౨౫౦ + ౪౧ = ౭౨౯౧

౨.౦౭౨ వినాయకచరిత్రకథనం నామ ద్విసప్తతితమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

పూర్వమేవ చ దూతేన కథితోఽసౌ వినాయకః ।

అదిత్యై కాశిరాజేన రథస్థేన సహాగతః ॥ ౧॥

తతః సా తద్వియోగేన ధావమానా యయౌ పురః ।

ఔత్సుక్యత్వరితా వేద నాఞ్చులం పతితం స్వకమ్ ॥ ౨॥

దృష్ట్వా తాం మునిపుత్రోఽపి రథాత్ప్రస్కన్ద్య సత్వరః ।

ఆయయౌ మాతురభ్యాశమాలిలిజ్ఞ చ తాం ముదా ॥ ౩॥

ఆనన్దాశ్ర ముమోచాసౌ సోఽపి బాష్పం చిరాగతః ।

ముహూర్తమేకభావం తౌ ప్రాపతుః పయసీ ఇవ ॥ ౪॥

దదౌ స్నేహాత్స్వస్థచిత్తా స్తనపానం ముదాఽదితిః ।

ప్రమృజ్య నేత్రే ప్రోవాచ శ్రాన్తోఽసి బహువాసరమ్ ॥ ౫॥

తతో ననామ తాం రాజా జగౌ గర్గదభాషయా ।

రాజోవాచ ।

సీత్వా వినాయకం దేవం యాతాన్తు బహువాసరాః ॥ ౬॥

అతో న మాతః కోపం త్వం మయి కర్తుమిహార్హసి ।

వియోగమపి సోఢుం చ న శక్తోఽహం మునిప్రియే ॥ ౭॥

న తృప్తిరస్తి పీయూషే నౌదాసన్యం నిధావపి ।

దినే దినే నవప్రేమ వర్ధయత్యేష నో గృహే ॥ ౮॥

ఉత్పాతా బహవోఽనేన పురే నో వినివారితాః ।

అసంఖ్యేతా హతా దైత్యా దేవాశ్చ ముదమాపితాః ॥ ౯॥

బహులా చ కృతా కీర్తిః స్థాపితా ధర్మసేతవః ।

పౌరుషం చ తథాఽనేన కృతం నేన్ద్రాదిభిః కృతమ్ ॥ ౧౦॥

క ఉవాచ ।

ఏవం స సర్వవృత్తాంతం కథయామాస సాదరమ్ ।

తతోఽదితిస్తు దధ్యన్నం భ్రామయిత్వాఽత్యజద్ బహిః ॥ ౧౧॥

దుష్టదృష్టినిపాతస్య శాస్త్రయే బాలకోపరి ।

తతో బాలం స నృపతిం నినాయాశ్రమమణ్డలమ్ ॥ ౧౨॥

కశ్యపో హి బహిర్యాతో దృష్ట్యా పుత్రం స భూపతిమ్ ।

తౌ తం చ నేమతుర్భక్త్యా బద్ధాఙ్గాలిపుటాపుభౌ ॥ ౧౩॥

ఆలిలింజ మునిస్తౌ చ మూర్ధ్నాస్థూయ ముదా తదా ।

ఉవాచ రుద్ధకణ్ఠోఽసావజ్ఞే కృత్వా వినాయకమ్ ॥ ౧౪॥

కాశిరాజ నోచితం తే బాలం నీత్వా విలంబనమ్ ।

శీఘ్రమేవానయిష్యేఽహమిత్యక్త్యా నీతవాన్కథమ్ ॥ ౧౫॥

వియోగేనాస్య తప్తానామఙ్గానాం మేఽధునా నృప ।

జాతా శీతలతా పుణ్యాద్ దర్శనాదస్య సామృతమ్ ॥ ౧౬॥

క ఉవాచ ।

తత ఊచే కాశిరాజో నిపీయ మునిభాషితమ్ ।

ఉపవిశ్యాసనే రమ్యే ప్రాప్య్యానుజ్ఞాం మునేనృపః ॥ ౧౭॥

నృప ఉవాచ ।

అస్యైవ మాయయా జాతా సత్యతా మే మునీశ్వర ।

మద్గృహం దేవ దేవేన స్వకీయమితి నిశ్చితమ్ ॥ ౧౮॥

అవాప్తకామో దేవోఽయం స్వకామవశగో మునే ।

సమాప్తద్య మమ పుత్రస్య వివాహం సముపాగతః ॥ ౧౯॥

క ఉవాచ ।

తస్య దైత్యవధాదీని కర్మాణ్యస్మై న్యవేదయత్ ।

తతో జహర్షతురుభౌ మునిపత్నీ మునిశ్చ సః ।

జ్ఞాత్వా పరాక్రమం తస్య స్వపుత్రస్య గుణాన్బహూన్ ॥ ౨౦॥

తతస్తే భోజనం చక్రుః షడ్గసాన్నేన సాదరమ్ ।

దత్త్వాశీర్వచనం తస్మై విససర్జ నృపం మునిః ॥ ౨౧॥

సోఽపి తాన్పుణనామాథ ప్రాదక్షిణ్యేన నిర్యయౌ ।

ప్రాప్య్యానుజ్ఞాం నేత్రయుగ్మాన్ ముఞ్చన్నత్ర సుదుఃఖితః ॥ ౨౨॥

స్మరన్ గుణగణం తస్య స్నేహనిర్భరమానసః ।

శీఘ్రం ప్రయాతో నగరం వాద్యఘోషసమన్వితః ॥ ౨౩॥

సర్వే నాగరికా బాలా వినాయకదీదృక్షయా ।

ఆగతా దదృశుస్తత్ర తతో దుఃఖితమానసాః ॥ ౨౪॥

నిరీక్ష్య తం కాశిరాజం యయుః స్వం స్వం నికేతనమ్ ।
అపరేద్యుః సర్వపౌరాః పప్రచ్ఛుస్తం నృపం ముదా ॥ ౨౫॥

యాస్య ఇత్యుక్తవాన్ దేవో నాగతః స కథం నృప ।
త్వం తు నిష్ఠురభావేన త్యక్త్వా తం కథమాగతః ॥ ౨౬॥

రాజోవాచ ।

అత్యంతం ప్రార్థితో దేవ ఉక్తవాన్మాం మునిప్రియః ।
మన్మూర్ఛిస్థాపనం కృత్వా సేవధ్వం సర్వ ఏవ మామ్ ॥ ౨౭॥

వియోగో న చ సర్వాన్తర్యామిణా వః కథంఞ్చన ।
తతస్తే కారయామాసుర్మూర్ఛిం ధాతుమయీం శుభామ్ ॥ ౨౮॥

చతుర్భుజాం త్రినయనాం సర్వభూషణభూషితామ్ ।
శూర్పకర్ణాం గజముఖీం సర్వావయవసున్దరామ్ ॥ ౨౯॥

ఢుణ్ణిరాజేతి నామ్నా తాం స్థాపయామాసురాదరాత్ ।
ఋత్విగ్భిర్బ్రాహ్మణైరన్యైర్వేదశాస్త్రవిశారదైః ॥ ౩౦॥

ప్రాసాదం పరమం కృత్వా పుపూజస్తే దినే దినే ।
యేన యేనైవ కామేన పూజయేద్ యో వినాయకమ్ ॥ ౩౧॥

తం తం దదాతి తస్మై స భక్త్యా సమూజితో విభుః ।
ఏవం నానామూర్తిధరో భ్రాజతే స్మ వినాయకః ॥ ౩౨॥

విశ్వేశ్వరే స్వనగరం యాతే సర్వసురైః సహ ।
దివోదాసే చావిముక్తే కాశిరాజే సుఖం స్థితే ॥ ౩౩॥

వినాయకో మునిం ప్రాహ కశ్యపం మాతరం చ తామ్ ।
అహం తే పుత్రతాం యాతస్తపసారాధితః పురా ॥ ౩౪॥

భూభారశ్చ హృతః సమ్యక్ హతౌ దైత్యౌ మహాబలౌ ।
త్రైలోక్యపీడకౌ దుష్టౌ దేవాన్తకనరాన్తకౌ ॥ ౩౫॥

దేవాశ్చ సాధవశ్చైవ రక్షితాః స్థాపితాః పరే ।
ఇదాసిం తు గమిష్యామి నిజలోకం చిరన్తనమ్ ॥ ౩౬॥

క ఉవాచ ।

శ్రుత్వా వాక్యముభౌ ఖిన్నౌ బాష్పకణ్ఠౌ తమూచతుః ।

కదా తే దర్శనం దేవ పునరత్ర భవిష్యతి ॥ ౩౭॥

తతః స మాతరం ప్రాహ దర్శనం మే భవిష్యతి ।

భవాన్యా మన్దిరే మాతః సత్యం మే ప్రియభాషితమ్ ॥ ౩౮॥

ఏవం శ్రుత్వా దేవవాక్యం పునర్యావద్ వదత్యసౌ ।

తావదన్తర్హితో దేవస్తతస్తౌ ఖిన్నమానసౌ ॥ ౩౯॥

కారయామాసాతుర్మూర్తిం ప్రాసాదం చాతిశోభనమ్ ।

వినాయకేతి నామాఽస్య చక్రతుర్భుక్తితత్పరౌ ॥ ౪౦॥

తస్యాం మూర్తౌ ధ్యాతమాత్రో నిత్యం దర్శయతే విభుః ।

స్వాత్మానం సర్వగం నానారూపిణం స వినాయకః ॥ ౪౧॥

గృత్సమద ఉవాచ ।

ఏవం కీర్తే సమాఖ్యాతం చరితం తే మయా శుభమ్ ।

వినాయకస్య దేవస్య శ్రవణాత్సర్వ సిద్ధిదమ్ ॥ ౪౨॥

ధన్యం యశస్యమాయుష్యం సర్వోపద్రవనాశనమ్ ।

సర్వకామప్రదం సర్వపాపసంహారయనాశనమ్ ॥ ౪౩॥

పునస్తే కథయిష్యామి సిన్ధుదైత్యవధాయ సః ।

అవతీర్ణః శివగృహే మయూరేశ్వరసంజ్ఞితః ॥ ౪౪॥

బాల్యాత్ప్రభృత్యదుభితాని నానాకర్మాణి యోఽకరోత్ ॥ ౪౫॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖండే వినాయకచరిత్రకథనం నామ ద్విసప్తతితమోఽధ్యాయః ॥

౭౨॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౭౨౯౧ + ౪౫ = ౭౩౩౬

౨.౦౭౩ సిన్ధుతత్పరివర్ణనం నామ త్రిసప్తతితమోఽధ్యాయః

వ్యాస ఉవాచ ।

కథం బ్రహ్మన్ శివగృహే మయూరేశ్వర సంజ్ఞితః ।

అవతీర్ణః కిమర్థం వా కిం చ తచ్ఛరితం పితః ॥ ౧॥

మయరేశ్వరసంజ్ఞా చ కథం జాతా వినాయకే ।

ఏతన్నే సర్వమాచక్ష్య శృణ్వన్సృష్ట్యామి న క్వచిత్ ॥ ౨॥

క ఉవాచ ।

త్రేతాయుగే మహాదైత్యః సిన్ధునామాభవత్పురా ।

స హతస్తేన బలినాభవత్తీరే న శివాలయే ॥ ౩॥

అత్రాప్యదాహరన్తిమమితిహాసం పురాతనమ్ ।

శౌనకస్య చ సంవాదం రాజ్ఞా చ చక్రపాణినా ॥ ౪॥

మైథిలే విషయే రాజా గణ్ధకీనగరే శుభే ।

చక్రపాణిరితి ఖ్యాతః సాక్షాద్ విష్ణురివాపరః ॥ ౫॥

న గుణా వర్జితం శక్యః శేషేణాభ్య కదాచన ॥ ౬॥

తేజసా లోపయన్ భానుం లావణ్యేన చ మన్మథమ్ ।

మత్యా బృహస్పతిం స్కన్ధం విక్రమేణ బలేన చ ॥ ౭॥

యేనేయం సకలా పృథ్వీ క్షణేన వశవర్తినీ ।

కృతా సర్వే చ రాజానః సేవాయాం వినియోజితాః ॥ ౮॥

తురగ్గణాం గజానాం చ పదాతీనాం జయైషిణామ్ ।

రథానాం చ న యస్యాస్తి సజ్ఞానం జగతీతలే ॥ ౯॥

సాక్షాల్లక్ష్మీః స్థిరా యస్య గృహే దర్శనగోచరా ।

రత్నకాశ్చానముక్తాభిరనిశం భాసయన్ దిశః ॥ ౧౦॥

భద్రం భద్రకరం యస్య లోకనామలకోపమమ్ ।

యస్యామాత్యై మహాబుద్ధీ సామ్యైశ్చైవ సుబోధనః ॥ ౧౧॥

సేవంతా స్వామికార్యార్థే తృణీకృత్య స్వజీవితమ్ ।

యస్యాసీత్ ప్రమదా రమ్యా నామ్నోగ్రా చారుహాసినీ ॥ ౧౨॥

కుముదాని వికాసంతే దివా యన్ముఖచన్ద్రతః ।

అనేకభూషాదీప్త్యా యా నాశయిత్వాభిలం తమః ॥ ౧౩॥

పాతివ్రత్య గుణాన్దృష్టుం యాన్తి సర్వాః పతివ్రతాః ।

ఏవం రాజా బుధైర్మాన్యః సదా విష్ణుపరాయణః ॥ ౧౪॥

పురాణశ్రవణే సక్తో ధర్మశాస్త్రపరాయణః ।

సన్తత్యా రహితః సోఽథ దుఃఖమాప దివానిశమ్ ॥ ౧౫॥

అపత్యం జాయతే యద్యత్తత్తన్నశ్యతి తత్క్షణాత్ ।

అనేకవ్రతదానాని యజ్ఞాంశ్చ కృతవాన్బహున్ || ౧౬ ||

తతః స రాజా కస్మింశ్చిత్సమయే నిజభార్యయా |

ఆకార్య ప్రకృతీః పౌరాన్విరక్తో రాజ్యసంసది || ౧౭ ||

ఉవాచ సర్వాన్దణ్డం చ కోశం రాజ్యం త్యజేఽధునా |

కిమపుత్రస్య రాజ్యేన స్వర్గహీనస్య మేఽధునా || ౧౮ ||

యాని కర్మాణి చ మయా పుత్రార్థే చరితాని చ |

ఈశ్వరార్పణబుద్ధ్యా చేత్కృతాని స్యుర్యదా తదా || ౧౯ ||

ముక్తిః స్యాదుభయోః పూర్వజన్మకర్మక్షయోఽపి చ |

గతమాయుర్వృథా లోకా వనం యాస్యే ముదాఽధునా || ౨౦ ||

సర్వం ప్రకృతిసాత్కృత్వా యూయం తద్వాక్యకారిణః |

గమిష్యేఽహం వనం లోకాస్తపస్తప్తం హితాయ వై || ౨౧ ||

కదాచిదిష్టసిద్ధిశ్చేత్పునర్యాస్యే నిజాం పురీమ్ |

ధ్రువమాజ్ఞాం మమ పునః ప్రయచ్ఛతాధునా జనాః |

ఏవం శ్రుత్వా నృపవచః సర్వే దుఃఖితమానసాః || ౨౨ ||

అశ్రుధారాః ప్రముఖ్చుంతః ప్రోచుంతం నృపసత్తమమ్ |

పౌరా ఊచః |

జననీ జనకస్తవం నః కథం నిష్ఠరతాం గతః |

కిమర్థం త్యజసే నస్తవమపరాధం వినా ప్రభో || ౨౩ ||

వినా భవంత నో జన్మ వృద్ధైవ మాతరం శిశోః |

వయమప్యనుయాస్యామో యత్ర యాతి భవాన్ ప్రభో || ౨౪ ||

క ఉవాచ |

ఏవం వదత్సు లోకేషు నృపేణాథాగతో మునిః |

శౌనకో మునిశార్ధూలో జాతవేదా ఇవా పరః || ౨౫ ||

వేదవేదాఙ్గశాస్త్రాణాం వక్త్రైలోక్యవిశ్రుతః |

శక్రాదిసురవన్ద్యో యో భూతభవ్యభవిష్యవిత్ || ౨౬ ||

తం దృష్ట్వా పురతో రాజా ననామోత్థాయ చాసనాత్ |

స్వాసనే తముపావేక్ష్య పుపూజ పరయా ముదా || ౨౭ ||

భుక్తవంతం చ విశ్రాంతం పాదసంవాహనాదిభిః |

చక్రపాణిరథోవాచ పుణ్యం కిం ఫలితం మమ ॥ ౨౮॥

యజ్ఞాతం దర్శనం తేఽద్య సర్వపాపహరం శుభమ్ ।
సర్వకామప్రదం నృణాం దుర్లభం పాపకర్మణామ్ ॥ ౨౯॥

తతః ప్రోచే మునిశ్చక్రపాణిం నృపతిసత్తమమ్ ।
సన్తుష్టః పరయా భక్త్యా ప్రశ్రయేణ దమేన చ ॥ ౩౦॥

మునిరువాచ ।
మా చింతా కురు రాజేంద్ర మా చ రాజ్యం పరిత్యజ ।
పుత్రస్తే భవితా సమ్యక్ మద్వాక్యానాత్ర సంశయః ॥ ౩౧॥
మయా వాణీ నోక్తపూర్వాఽన్యతా హాసేఽపి కర్హిచిత్ ।

క ఉవాచ ।
ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యం జహృషే రాజసత్తమః ॥ ౩౨॥

అలఙ్కారాన్దదౌ తస్మై రత్నకాఞ్చననిర్మితాన్ ।
వస్త్రాణి చ మహార్థాణి న చ జగ్రాహ వై మునిః ॥ ౩౩॥
పునః ప్రోవాచ నృపతి వయం వల్కల ధారిణః ।
నిస్పృహః సర్వభోగేషు సర్వభూతహితే రతాః ॥ ౩౪॥
సృష్టిసంహారకరణే ససర్థా కరుణాబ్ధయః ।
సాధూనాం దర్శనరతాః సమతోష్ఠశ్మకాఞ్చనాః ॥ ౩౫॥
విద్యత్సు వైవ కమలా స్థానం ధత్తే కదాచన ।
తస్మాన్నేదం గ్రహీష్యామి కాఞ్చనం వసనం శుభమ్ ॥ ౩౬॥

తీర్థయాత్రాప్రసక్తేన త్వామహం సముపాగతః ।
దినాని చ వ్యతీతాని బహూని తవదర్శనే ॥ ౩౭॥

క ఉవాచ ।
పునస్తౌ నేమతుః సమ్యగ్దమృతీ శౌనకం మునిమ్ ।
పప్రచ్ఛతురుపాయం తం సంతానోత్పాదనే క్షమమ్ ॥ ౩౮॥

సర్వవ్రతతపోయజ్ఞాన్ మత్వా దానాని వై వృథా ।
తతోఽబ్రవీన్మునిః సౌరం వ్రతం సర్వార్థదం నృణామ్ ॥ ౩౯॥
అనేకజన్మపాపానాం శమనం పుత్రపౌత్రదమ్ ।

మునిరువాచ ।

మాసమాత్రం వ్రతం కార్యమారభ్య భానుసప్తమీ ॥ ౪౦॥

కృత్వాఽభ్యుదయికం శ్రాద్ధం మాతృపూజనపూర్వకమ్ ।
అభ్యర్చ్య గణనాథం చ స్వస్తీవాచ్య ద్విజర్షభాన్ ॥ ౪౧॥

సువర్ణకలశేస్తాప్యః సౌవర్ణం రవిమణ్డలమ్ ।
ఉపచారైః షోడశభిర్భక్తిభావసమన్వితః ॥ ౪౨॥

రక్తచందనమిత్రైశ్చ తన్దలైః కుసుమైరపి ।
రక్తర్నానావిధై రత్నైః ఫలైశ్చ వివిధైరపి ॥ ౪౩॥

అర్ఘ్యైర్వాదశసంఖ్యైశ్చ నమస్కారైః పరిక్రమైః ।
స్తుతిభిః ప్రార్థనాభిశ్చ ప్రార్థయేత్పరమేశ్వరమ్ ॥ ౪౪॥

తతో లక్షనమస్కారాన్ కుర్వీత కారయీత వా ।
ప్రత్యహం లక్షవిప్రాంస్తు భోజయేత్పరయా ముదా ॥ ౪౫॥

గామేకాం ప్రత్యహం దద్యాద్ వేదజ్ఞాయ కుటుంబినే ।
బ్రహ్మచర్యేణ తిష్ఠేచ్చ సపత్నీకో నృపోత్తమ ॥ ౪౬॥

దీనాన్ధకృపణేభ్యశ్చ దద్యాదన్నం దయాన్వితః ।
మాసాన్తే సర్వసంస్కారానాబ్రాహ్మణాయ సమర్పయేత్ ॥ ౪౭॥

ఏవం వ్రతే కృతే రాజన్పుత్రస్తే మత్పుసాదతః ।
భవిష్యతి మహాఖ్యాతః సూర్యభక్తియుతః శుచిః ॥ ౪౮॥

క ఉవాచ ।

ఏవం వ్రతం సమాదిశ్య శౌనకోఽన్తర్హితస్తదా ।
తతశ్చకార నృపతిర్యథాదిష్టం వ్రతం తు తత్ ॥ ౪౯॥

పత్న్యా సహ విసితాత్మా సూర్యభక్తిపరాయణః ।
బ్రాహ్మణాన్ భోజయామాస యథేచ్ఛం లక్షసంఖ్యయా ॥ ౫౦॥

ఉపవాసయుతః పత్న్యా మాసమాత్రం బభూవ సః ।
గోదానం చ నమస్కారాంశ్చక్రే చాకారయద్విజైః ॥ ౫౧॥

సూర్యమస్త్రం జపన్నిత్యం తన్నామస్మరణం సదా ।
తతః కదాచిత్ తత్పత్నీ రాత్రౌ స్వప్నే దదర్శ తమ్ ॥ ౫౨॥

నిజభర్తృద్విజరూపం సవితారం మనోరమమ్ ।

చకమే కామరూపం తం మదనాగ్నిప్రపీడితా ॥ ౫౩॥

ఉవాచ పరితప్తాజ్ఞీ కామో మే బాధతే భృశమ్ ।

ఋతుం మే దేహీ భర్తృస్త్వం నో చేన్మృత్యుర్భవేన్మమ ॥ ౫౪॥

సోఽపి వన్ద్యం వినిశ్చిత్త్య తత్ప్రతిం కాముకాం చ తామ్ ।

స్వప్న ఏవ భర్తృరూపి సవితా తామృతుం దదౌ ॥ ౫౫॥

సా ప్రబుద్ధా తతః ప్రాహ సముత్థాప్యనిజం పతిమ్ ।

నియమస్థేన కిం బ్రహ్మాంస్త్యయా మే ఋతురర్పితః ॥ ౫౬॥

స ఉవాచ తతస్తాం తు నాహం వ్రతమనాః శుభే ।

ఉపవాసరతః క్షీణో రరామ రవిభక్తిమాన్ ॥ ౫౭॥

తతః పునః ప్రాహ సతీ నాన్యం జానే కథశ్చన ।

త్వద్ప్రాపేణైవ ధ్యాయామి సవితారం వ్రతే స్థితా ॥ ౫౮॥

ఋతుజేన చ దగ్ధాఽహం వహ్నినాఽన్తర్గతేన హ ।

తతః పునశ్చక్రపాణిరూచే తాం ప్రియభాషిణీమ్ ॥ ౫౯॥

నృప ఉవాచ ।

తుష్టోఽసౌ సవితాకాన్తే నమస్కారైశ్చ భోజనైః ।

బ్రాహ్మణానాం గవాం దానైరుపవాసైర్జపైరపి ॥ ౬౦॥

ఆవాం సిద్ధిం దదౌ సమ్యక్ పుత్రస్తవ భవిష్యతి ।

క ఉవాచ ।

దినే దినే గర్భవృద్ధౌ తస్యాస్తాపోఽభివర్ధతే ॥ ౬౧॥

సా ముమూర్షుశ్చన్దనాని సోశిరాణి నిషేవతే ।

లిలేపాఽజ్ఞే చ కర్పూరం తాపో నాస్య శశామ చ ॥ ౬౨॥

న చార్ద్రపస్త్రపవనైస్తతః సా సఖిభిః సహ ।

తత్యాజ సిన్ధుతీరే తం గర్భం గత్వా మహత్తరమ్ ॥ ౬౩॥

ఆయయా సాథ విశ్రాంతా సఖిర్నిజమన్దిరమ్ ।

నివేద్య భర్తృ త్యక్తం తం గృహకార్యరతాఽభవత్ ॥ ౬౪॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే సిన్ధుతృప్తివర్ణనం నామ త్రిసప్తతితమోఽధ్యాయః ॥ ౭౩॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౭౩౩౬ + ౬౪ = ౭౪౦౦

౨.౦౭౪ వరప్రదానం నామ చతుఃసప్తతితమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

త్యక్తే గర్భే తయా సిన్ధౌ బాలోఽజని మహాబలః ।

తేజస్వి వికరాలాస్యో దీర్ఘభాలస్త్రిలోచనః ॥ ౧॥

రక్తకేశజటాభారశ్చక్రపాణిస్త్రీశూలభృత్ ।

బాలశబ్దేన తస్యాథ చ కమ్పే భువనత్రయమ్ ॥ ౨॥

ఆజానుబాహురాకాస్తుమియేష విష్టపత్రయమ్ ।

చుక్షుభే సాగరస్తేన యాదోభిర్మునిసత్తమ ॥ ౩॥

తత్ర స్థితస్తు బాలోఽసౌ సముద్రముపశోషయత్ ।

సముద్ర ఉవాచ ।

జీవనాయ మమ సుతం నేష్య ఏనం నృపాలయమ్ ॥ ౪॥

క ఉవాచ ।

ఇత్యానినాయ తం బాలం సముద్రో నృపమన్దిరమ్ ।

తవ పత్న్యాఽత్యాజి గర్భే దుఃసహత్వాన్మమోదరే ॥ ౫॥

దమృత్యోః పురతః స్థాప్య ప్రోచ ఏవం ద్విజస్తదా ।

ఉగ్రో బాలస్తతో జాతోఽఖిలలోకభయఙ్కరః ॥ ౬॥

యస్య ప్రథమశబ్దేన కమ్పితం భువనత్రయమ్ ।

నేత్రాభ్యాం నేషీతుం శక్యోఽత ఏవైనముపానయమ్ ॥ ౭॥

ఇత్యుక్త్వా బాలకం ముక్త్వాఽన్తర్దధే సాగరస్తదా ।

తత ఏనం కరాభ్యాం సా కటౌ దధే నృపాఙ్గానా ॥ ౮॥

స్థాపయిత్వా దదౌ ప్రేక్షా స్తనపానం ముదాన్వితా ।

ఉభావానన్దయుక్తౌ తౌ దమృతీ పుత్రదర్శనాత్ ॥ ౯॥

యథా చిరం యోగనిష్ఠో లభ్యా బ్రహ్మమృతం పరమ్ ।

తత ఆకారయామాస బ్రాహ్మణాన్సుహృదోఽపి చ ॥ ౧౦॥

జ్యోతిర్విద్భిర్విచార్యాస్య సిన్ధురిత్యభిధాం శుభామ్ ।

రాజ్ఞీ వక్రే నృపశ్చాన్య జాతకర్మ యథావిధి ॥ ౧౧॥
 కృత్వా దదౌ తతో దానమనేకం హర్షనిర్భరః ।
 అనేకేభ్యో ద్విజాతిభ్యో వస్త్రాణి వివిధాని చ ॥ ౧౨॥
 దాపయామాస నగరే పతాకాభిరలఙ్కృతే ।
 వాద్యతు సర్వవాద్యేషు శకరాం చ గృహే గృహే ॥ ౧౩॥
 గతేషు సర్వలోకేషు రక్తాఙ్గ ఇతి నామ చ ।
 చక్రతుర్దమృతీ స్నేహాదథామాత్యై సమూచతుః ॥ ౧౪॥
 ఉగ్రాయాస్తనయశ్చాయముగ్రముద్రాధరోఽపి చ ।
 అయముగ్రేక్షణ ఇతి నామ్నా ఖ్యాతో భవిష్యతి ॥ ౧౫॥
 విప్రప్రసాదన ఇతి పౌరా నామ ప్రచక్రరే ।
 తతః సర్వే పౌరజనా ఉపదా వివిధాస్తదా ॥ ౧౬॥
 దదుర్నృపాయ సోఽప్యేతాన్ దాపయామాస తత్క్షణాత్ ।
 వవృధే బాలకః సోఽథ శుక్లపక్షే యథా శశీ ॥ ౧౭॥
 యథాఽగ్నిర్వాయువేగేన వర్ధతే క్షణమాత్రతః ।
 తథా స్వతేజసా బాలః ప్రవృద్ధో గగనం స్పృశన్ ॥ ౧౮॥
 క్రీడన్నేవ సదా బాలో వృక్షాన్ గృహగతాన్బహూన్ ।
 ఉత్పాట్య పాతయామాస వామహస్తతలేన హ ॥ ౧౯॥
 అరణ్యే క్రీడతా తేన పర్వతాశ్చుర్జితా ద్రుమాః ।
 ఉడ్డీయ చన్ద్రహరిణం క్షణం జగ్రాహ కార్షిత ॥ ౨౦॥
 జలావతారమార్గే తు రుద్ధే క్వాపి కరేణునా ।
 ముష్టిఘాతేన బిభిదే గణ్డమస్యాః పపాత సః ॥ ౨౧॥
 ఏవం తస్యాద్భుతం కర్మ దృష్ట్వా లోకా విసిస్మరే ।
 జహర్ష జననీ చాన్య పితౄ జ్ఞాత్వాఽతిమానుషమ్ ॥ ౨౨॥
 ఏవం ప్రవృద్ధో బాలోఽసౌ సిన్ధునామా మహాబలః ।
 ఉవాచ పితరం యాన్యై తపస్తప్తమహం నృప ॥ ౨౩॥
 అనుష్ఠిత్యా స్వర్గలోకం భూలోకం చ రసాతలమ్ ।
 ఆక్రమిష్యే వృథాయుర్మే గచ్ఛతీతి మతిర్మమ ॥ ౨౪॥

ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యమూచతుః పితరౌ చ తమ్ ।
 ఉత్కర్షం స్వస్య పుత్రస్య నిత్యం ప్రార్థయతే పితా ॥ ౨౫॥
 జననీ సర్వదేవేభ్యో నృతదానాదినాపి చ ।
 ఏవమాజ్ఞామవాప్యైవ నత్వా తౌ స యయా వనమ్ ॥ ౨౬॥
 తత్ర భ్రమన్ దదర్శాథ కాసారం జలజైర్యుతమ్ ।
 తత్ర స్థాతుం మనశ్చక్రే వివిక్తమితి హర్షితః ॥ ౨౭॥
 ఏకాఙ్గష్టేన భూమిష్ఠ ఊర్ధ్వబాహూ రవిం స్మరన్ ।
 శుక్రోపదిష్టం తం మన్తం జపన్ పర్వతనిశ్చలః ॥ ౨౮॥
 దక్షిణే జానుని సదా వామపాదం నిధాయ చ ।
 అఙ్జాలిం హృది విన్యస్య ధ్యాయన్ దినమణిం తదా ॥ ౨౯॥
 శీతవాతాతపజలవృష్టినాం సహనో దృఢః ।
 వాయుమాత్రాశనస్తస్థౌ వల్మీకాక్రాంతవిగ్రహః ॥ ౩౦॥
 అస్థిమాత్రావశిష్టోఽపి జపత్యేవ మహామనుమ్ ।
 ఏవం తస్య వ్యతీతాయ శరదాం ద్విసహస్రకమ్ ॥ ౩౧॥
 తస్య సిన్ధోః శరీరోత్థాస్తేపుర్భాసో రవిం తదా ।
 ఏవముగ్రం తతో దృష్ట్వా ప్రత్యక్షోఽభూద్ దివాకరః ॥ ౩౨॥
 ఉవాచ పరమప్రీతోఽనుష్ఠానేన తవాధునా ।
 వరం వరయ చిత్తస్థం దాస్యామి జీవితావధి ॥ ౩౩॥
 సిన్ధుస్తదాకర్ణ్య వచో భాషితం భానునా స్వయమ్ ।
 దేహభావం గతౌఽపశ్యత్ పురతో భాస్కరం ప్రభుమ్ ॥ ౩౪॥
 నత్వా తత్పాదకమలం బద్ధాఙ్జలిపుటోఽబ్రవీత్ ।
 నమస్తే దీననాథాయ నమస్తే సర్వసాక్షిణే ॥ ౩౫॥
 నమస్తే త్రిదశేశాయ బ్రహ్మవిష్ణుశివాత్మనే ।
 నమస్తే విశ్వవన్ద్యాయ నమస్తే విశ్వహేతవే ॥ ౩౬॥
 నమస్తే వృష్టిబీజాయ ససోత్పాదనహేతవే ।
 పరబ్రహ్మస్వరూపాయ సృష్టిస్థిత్యంతహేతవే ॥ ౩౭॥
 గుణాతీతాయ గురవే గుణక్షోభవిధాయినే ।

సర్వజ్ఞాయ జ్ఞానదాత్రే సర్వస్య పతయే నమః ॥ ౩౮॥

ధన్యం మే జన్మ దేవేశ వంశో మే జనకోఽపి చ ।
జననీ చ తపశ్చాపి యజ్ఞాతం తవ దర్శనమ్ ॥ ౩౯॥

వరదశ్చేద్దినేశ త్వం దేది మే సర్వతోఽమృతిమ్ ।
తవ ప్రసాదాత్ సజ్జామే జయేయం సర్వదేవతాః ॥ ౪౦॥

వర్తమానాద్ దేవగణాన్న మే మృత్యుర్భవేదితి ।
ఏవం తస్య వరాన్ శ్రుత్వా పరితుష్టో విభావసుః ।
ఉవాచ నిజభక్తం తమనుష్ఠానభృశం కృశమ్ ॥ ౪౧॥

సూర్య ఉవాచ ।
న భయం విద్యతే దేవయోనిభ్యో నృభ్య ఏవ చ ।
న తిర్యగ్భ్యో న నాగేభ్యో న దివా న నిశి క్వచిత్ ॥ ౪౨॥

నోషఃకాలే న సన్ధ్యాయాం మమ వాక్యాద్భవిష్యతి ।
మరణం తే నృపసుత గృహాణామృతభాజనమ్ ॥ ౪౩॥

ఇదం యావత్కణ్ఠగతం తావన్మృత్యుర్న తే భవేత్ ।
నిష్కాశయేదిదం యస్తే తస్మాన్మృత్యుర్భవిష్యతి ॥ ౪౪॥

దేవో యోఽవతరోత్కోఽపి ధున్వన్ కేశాగ్రతో దివమ్ ।
యస్యాఙ్ముష్ణసఖాగ్రే స్యుర్బ్రహ్మణ్డానాం హి కోటయః ॥ ౪౫॥

స త్వాం హనిష్యతి విభురన్యస్మాదభయం తవ ।
మద్వరస్య ప్రసాదేన సర్వం తృణమయం తవ ॥ ౪౬॥

త్రైలోక్యరాజ్యం తే దత్తం నాత్ర కార్యా విచారణా ।
క ఉవాచ ।

ఏవం నానావరాన్ దత్త్వాఽన్తర్దధే సవితా తదా ॥ ౪౭॥

సోఽప్యానన్దసమాయుక్తో జగామ నిజమన్దిరమ్ ।
జననీ చ పితా తస్య మూర్ధ్నాఘ్రాయాపతుర్ముదమ్ ॥ ౪౮॥

ఊచతుస్తం తదా పుత్రం విరహాత్తేఽన్నవర్జితౌ ।
చిన్తయా కృశతాం యాతౌ పశ్య పుత్రదశామిమామ్ ॥ ౪౯॥

తయోః పాదౌ ప్రణమ్యాహ స పుత్రో హర్షనిర్భరః ।
ప్రసన్నః సవితా మహ్యం త్రైలోక్యస్వామితామదాత్ ॥ ౫౦॥

సాధయిష్యే తద్వరాత్ తాం న చింతాం కర్తుమర్హథః ॥ ౫౧॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే వరప్రదానం నామ చతుఃసప్తతితమోఽధ్యాయః ॥ ౭౪॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౭౪౦౦ + ౫౧ = ౭౪౫౧

౨.౦౭౫ సురపరాజయో నామ పంచసప్తతితమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

బుద్ధిమన్తం సుతం జ్ఞాత్వా సవితుర్వరదర్పితమ్ ।

రాజ్యం తస్మై దదౌ సర్వం దేశకోశబలాన్వితమ్ ॥ ౧॥

పితా వనం యయా తస్య స్వాత్మసాధనలాలసః ।

స తు పిత్రాభిషిక్తః సన్ రాజ్యం కర్తుం మనో దధే ॥ ౨॥

శ్రేణీముఖ్యాన్ సమాహూయ ప్రకృతీరధికారిణః ।

ఆస్థాపయత్ స్వాధికారే మానయిత్వాంఽశుకాదిభిః ।

డిణ్డిరవేణ స్వాజ్ఞాయా భజ్గదోషమఘోషయత్ ॥ ౩॥

దిగ్విమర్శం తతో వీరానాజ్ఞాపయత సత్వరమ్ ।

తేజసాఽహపయత్ సూర్యమతిభీషణవిగ్రహః ॥ ౪॥

వీరా అగ్రే ప్రయాన్తి స్మ వికరాలారుణాననాః ।

నగ్ననానాశస్త్రధరా రజశ్చాదితభాస్కరాః ॥ ౫॥

తతో గజాశ్చతుర్ధన్తా నానావర్ణవిభూషితాః ।

యయుర్మహాశ్చృణ్వినః కమ్పయన్తో వసున్ధరామ్ ॥ ౬॥

మహామాత్రసమారూఢాశ్చచ్ఛలాః పర్వతా ఇవ ।

నానావర్ణధ్వజయుతా దిగ్విమర్శేత్తుమిచ్ఛవః ॥ ౭॥

ఘణ్టాఘోషేణ మహతా నాదయన్తో దిగన్తరమ్ ।

అశ్వారోహా యయుః పశ్చాన్నానాలఙ్కరణాన్వితాః ॥ ౮॥

అసంఖ్యతూణధనుషాం శస్త్రాణాం మణ్డలాన్వితాః ।

సింధుదైత్యశ్చమూమధ్యే రరాజ హయపుష్టః ॥ ౯॥

ముక్తమాలాలసత్కణ్ఠో ధనుర్బాణలసత్కరః ।

ఖడ్గఖేటధరో గచ్ఛంతూర్ణయన్ద్వమపర్వతాన్ ॥ ౧౦॥

యద్ యన్నగరముద్ధిశ్య యాతి దైత్యో మహాబలః ।
 తస్య తస్యాధిపం వీరా ధృత్వా నిన్యూర్నిజాధిపమ్ ॥ ౧౧ ॥
 స్వకీయం నాయకం చిన్తం ముద్రాం తత్ర న్యవేశయన్ ।
 తతోఽన్యే శరణం యాతా దాసభావముపాగతాః ॥ ౧౨ ॥
 కరదాస్త్రాన్ స కృత్త్వివ రరక్ష స్వపదే బలాత ।
 ఏవం సర్వాన్ వశం చక్రే దైత్యకోట్యస్తతోఽన్వయుః ॥ ౧౩ ॥
 శుమ్భో నిశుమ్భో వృత్రశ్చ ప్రచణ్డః కాల ఏవ చ ।
 కదమ్బాసురనామాచ శమ్భురః కమలాసురః ॥ ౧౪ ॥
 కోలాసురోఽబ్రవీత్ తత్ర యథా త్రిపురదైత్యరాట్ ।
 విజిత్య లోకత్రితయమధికారాన్ హి నో దదౌ ॥ ౧౫ ॥
 తథా యచ్ఛాధికారాన్నో జిత్యా త్రైలోక్యమోజసా ।
 తస్మిన్ హతే శివేనాఽద్య దృష్టోఽసి ప్రబలోఽసురః ॥ ౧౬ ॥
 న తే పరాక్రమతులాం కృతాన్తోఽపి లభేత్ క్వచిత్ ।
 తవాజ్ఞాం కర్తుమిచ్ఛామస్తవ సేవాం మహాబల ॥ ౧౭ ॥
 ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యం సస్తుప్తః సిన్ధుదైత్యరాట్ ।
 దదావశ్వాన్ గజాన్ తేభ్యో వస్త్రాణి భూషణాని చ ॥ ౧౮ ॥
 సిన్ధురువాచ ।
 ప్రబలస్తు తదాఽహం స్యాం యదా జ్యేష్ఠేఽమరావతీమ్ ।
 హరవిష్ణుసత్యలోకాన్ పాతాలాని చ సప్త చ ॥ ౧౯ ॥
 క ఉవాచ ।
 సాధు సాధ్వీతి సర్వేషు బ్రువతు సర్వదైత్యపాః ।
 జగర్జుశ్చ జహ్నార్జశ్చ బ్రహ్మణ్డం పర్యకమ్పయన్ ॥ ౨౦ ॥
 న భూప యుద్ధాత్కృణ్ణారో హ్యశమద్ దేవయుద్ధతః ।
 శమం యాస్యత్యతో జగ్ముః శీఘ్రమేవావజన్ దివమ్ ॥ ౨౧ ॥
 రురుధుస్తే శక్రపురీం బ్రాహ్మణా ఇవ విత్తదమ్ ।
 మధ్యం వివిశురపరే లుణ్ఠన్తో రత్నసంఘాయాన్ ॥ ౨౨ ॥
 కోలాహలో మహానాసీద్ దేవానాం తత్ర గర్జతామ్ ।

తతః సభామధ్యగతో హరిర్దూతముఖాత్ తతః ॥ ౨౩॥

శుశ్రావ దైత్యాభిగమం వేష్టితాం చ నిజాం పురీమ్ ।

శీఘ్రమైరావతారూఢో వజ్రహస్తోఽమరాన్వితః ॥ ౨౪॥

ఆయయా తేన దైత్యేన యోధుకామః సురాధిపః ।

కేచిదూచుః సురాస్తత్ర నాయం యుద్ధక్షమో హరే ॥ ౨౫॥

వినా రమాపతిం చాస్య న సమో దృశ్యతే క్వచిత్ ।

యావద్ వదత్సు తేష్వేవం తావద్ దైత్యో మహాబలః ॥ ౨౬॥

శక్రం సురగజైర్ముక్తమవిధ్యచ్ఛరవృష్టిభిః ।

తావద్ దేవగణాః కేచిత్పలాయనపరా ప్రయుః ॥ ౨౭॥

తతోఽథావన్ మహేన్ద్రోఽసౌ గర్జమానో రుషాన్వితః ।

గ్రసన్ దేత్యగణాన్ సర్వాన్ వజ్రోద్యతకరోఽరిహా ॥ ౨౮॥

అహనద్ దైత్యరాజం తం మస్తకే వజ్రితో దృఢమ్ ।

స మూర్ఛాం మహతీం ప్రాయాన్ ముహూర్తాత్ పునరుత్థితః ॥ ౨౯॥

ఉవాచ చ హరిం గచ్ఛ స్వక్షయం న క్షయం వ్రజ ।

మమ ముష్టిప్రహరేణ కాలో మృత్యుం గమిష్యతి ॥ ౩౦॥

తత్ర కా గణనా తేఽస్తి నాశ్చణోత్తద్ధరిర్వచః ।

రోషావిష్టో మహాదైత్యస్తతో ముష్టిప్రహారతః ॥ ౩౧॥

బిభేదైరావతకటం రుధిరౌఘప్రవర్షితమ్ ।

తత ఉడ్డీయ దైత్యస్తచ్ఛతుర్దంతానధారయత్ ॥ ౩౨॥

అపాతయద్ గజపతిమాశ్చర్యం హరిరాయయా ।

దధార చ హరిం పాదేఽపొథయద్ యావదేవ తమ్ ॥ ౩౩॥

తావత్ సూక్ష్మేణ వపుషా నిర్గతో హస్తమధ్యతః ।

తతోఽమరగజైః సార్ధం శరణంతం హరిం హరిః ॥ ౩౪॥

జగామ వపుషాఽన్యేన విసృజ్యైరావతం గజమ్ ।

సిన్ధదైత్యస్తు సేన్ద్రేషు దేవేషు విద్రుతేషు చ ॥ ౩౫॥

ఇన్ద్రాసనసమారూఢో దైత్యవృన్దేన వేష్టితః ।

దదౌ పదాని దేవానాం దైత్యేభ్యః సకలాని సః ॥ ౩౬॥

తతః శుమ్భాదయో దైత్యాః స్థితాస్తేషు నిరాకులాః ।

నమస్యన్తోఽసురపతిం ప్రశంసన్తో బలాధికమ్ ॥ ౩౮॥

నానావాదిత్రనిర్ఘోషైర్నాదయస్తప్తవిష్టపమ్ ॥ ౩౯॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే సురపరాజయో నామ పంచసప్తతితమోఽధ్యాయః ॥ ౭౫॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కాః - ౭౪౫౧ + ౩ ౯ = ౭౪౬౦

౨.౦౭౬ షట్సప్తతితమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

వైకుణ్ఠే సుఖమాసీనమాగతోఽమరసంయుతః ।

హరిర్హరిం నమస్కృత్య నిజగాద ప్రయోజనమ్ ॥ ౧॥

ఇన్ద్ర ఉవాచ ।

కిం న జానాసి గోవింద సిన్ధుదైత్యకృతామిమామ్ ।

ఆపదం నోఽమరావత్యాం దుష్టైరాక్రమణం కృతమ్ ॥ ౨॥

తేన సార్థం కృతం యుద్ధం యథాశక్తి సురైః సహ ।

న స జేతుం క్షమో దైత్యోఽతస్తాస్త్వం శరణమన్వియామ్ ॥ ౩॥

న త్వాం వినా గతిర్నోఽస్తి సర్వదా త్వం గతిర్హి నః ।

నిర్దాలయైనం నో దేహి స్థానాని జగదీశ్వర ॥ ౪॥

క ఉవాచ ।

శ్రుత్వా హరివచో విష్ణుశ్చిన్తాశ్చర్యసమన్వితః ।

ఉవాచ తం న భీః కార్యా ప్రవిజ్యేష్యేఽసురం క్షణాత్ ॥ ౫॥

ఏవముక్త్వా హృషీకేశో రురోహ నిజవాహనమ్ ।

తదుడ్డానేన చ తదా చకమ్పే భువనత్రయమ్ ॥ ౬॥

పతితా అవనౌ వృక్షాః పక్షివృన్దసమన్వితాః ।

కిరీటకుణ్డలధరో వనమాలావిభూషితః ॥ ౭॥

కౌస్తుభార్చిర్లసద్వక్షాః కస్తూరీతిలకోజ్జ్వలః ।

శంఖచక్రగదాపద్మహస్తో యాతోఽమరావతీమ్ ॥ ౮॥

జ్ఞాత్వా దేవగణాన్ ప్రాప్తాన్ గరుడాసనసంయుతాన్ ।

యుద్ధాయాజగ్మురసురా నానాశస్త్రధరాస్తదా ॥ ౯ ॥

ధనుశ్చక్రధరో దైత్యః సతూణో హయసగ్గతః ।

సిన్ధురప్యగతో రోషాద్ యోధుకామో మహాబలః ॥ ౧౦ ॥

తతః కుబేరో వరుణో వాయురగ్నిః పురస్తరః ।

సోమో మిత్రశ్చ భౌమశ్చ నాసత్యౌ మదనోఽపి చ ॥ ౧౧ ॥

తతోఽభవద్ ద్వంద్వయుద్ధం సిన్ధుదైత్యేపురః స్థితే ।

ప్రచణ్డో వరుణేనాజౌ కమలేన చ యక్షరాట్ ॥ ౧౨ ॥

వృత్రేణ శతయజ్ఞా చ నిశుమ్భః పవనేన చ ।

శుమోభాఽపి యుయుధే తత్ర విష్ణునా ప్రభవిష్ణునా ॥ ౧౩ ॥

వహ్నిశ్చణ్డేన ముణ్డేన సోమశ్చ యుయుధే భృశమ్ ।

కదమ్బేన చ భౌమశ్చ మదనేన చ శమ్పరః ॥ ౧౪ ॥

నాసత్యౌ కాలదైత్యేన సర్వ ఏవ చ సైనికాః ।

శస్త్రైరస్త్రైః ప్రజఘ్నుస్తే మర్మస్థానాని చాసకృత్ ॥ ౧౫ ॥

కేచిద్ యుయుధిరే మల్లలీలయా యుద్ధదుర్మదాః ।

పరస్పరం శస్త్రఘాతైః కేచిత్ తత్ర ప్రవేదిరే ॥ ౧౬ ॥

మృతా ముమూర్షవః కేచిద్ వ్యఙ్గాత్ప్రైవ వవల్గిరే ।

జయం పరాజయం తేన ప్రాపుః క్వచిత్కమేవ చ ॥ ౧౭ ॥

తతో వృత్రాసురః శక్రమహానన్ ముష్టిఘాతతః ।

మస్తకం మస్తకేనైవ నిజఘ్నుతురథౌజసా ॥ ౧౮ ॥

ఏవం హస్తేన హస్తం చ పాదం పాదేన జఘ్నుతుః ।

వక్షఃస్థలేన వక్షశ్చ తతో వజ్రేణ సోఽహనత్ ॥ ౧౯ ॥

జఘాన వృత్రః శక్రం తం సోఽపతన్మూర్చ్ఛితో భువి ।

యావత్ పలాయతి సురో వమన్ రక్తం ముఖాద్బహు ॥ ౨౦ ॥

తతః పపాత భూపృష్ఠే హతో మూర్ఛాం గతో భృశమ్ ।

పునః సంజ్ఞామవాప్యైవ వజ్రకల్పేన ముష్టినా ॥ ౨౧ ॥

జఘాన వృత్రః శక్రం తం సోఽపతన్మూర్చ్ఛితో భువి ।

యావత్పలాయతి పురో వమన్ రక్తం ముఖాద్బహు ।

తావద్ దైత్యా యోధుకామాః సమీయుః సర్వతోదిశమ్ ।
 దృష్ట్వా పరాక్రమం తేషాం మఘవాఽన్తర్ధధే తదా ॥ ౨౨॥
 ఏవం యే యే ద్వన్ద్వయుద్ధం కుర్వన్తో దేవతాగణాః ।
 తే సర్వే భగ్నుదర్శన్తు పలాయనమకుర్వత ॥ ౨౩॥
 ఏవం దేవేషు భగ్నేషు గరుడం ప్రాహిణోద్ధరిః ।
 చక్రదీప్త్యా స్వదీప్త్యా చ భాసయన్విదిశో దిశః ॥ ౨౪॥
 అహనచ్ఛక్రధారాభిరైత్యశ్రేణీరనేకశః ।
 కేచిదభిగ్నాననా దైత్యాః కేచిదభిగ్నశిరోధరాః ॥ ౨౫॥
 కేచిచ్ఛ శతథా జాతాః శీర్షజానూరుబాహవః ।
 కేచిచ్ఛ శరణం యాతా న మమార జనార్దనః ॥ ౨౬॥
 సర్వే మహాబలా దైత్యా ముక్తిం హరిహతా గతాః ।
 మేదోమాంసవహా నద్యః సద్యస్తత్ర ప్రవర్తితాః ॥ ౨౭॥
 తతః శఙ్ఖనినాదేన హరిః సర్వం వ్యనాదయత్ ।
 ఏవం జయతి గోవిందే సర్వే శుమాభదయోఽసురాః ॥ ౨౮॥
 తమేవ యోధుమాయాతా ద్వన్ద్వయుద్ధం విహాయ తత్ ।
 విరాజ్రాపేణ భగవాన్సృత్యా తాంశ్చతురోఽసురాన్ ॥ ౨౯॥
 భిన్నీపాలేన పాషాణం యథా క్షిపతి మానవః ।
 తథా చణ్డం చ ముణ్డం చ నిశుమ్భం శుమ్భమేవ చ ॥ ౩౦॥
 భ్రామయిత్వాఽక్షిపద్ దూరే మధ్యే కృత్వా సరిద్వరామ్ ।
 తే మూర్ఖాః పరిభూయైవ పునశ్చ వాహినిం గతాః ॥ ౩౧॥
 హృది ప్రచణ్డం పృష్ఠే తు వృత్రం ముష్టిప్రహారతః ।
 జఘాన హరిరవ్యగ్రః కాలం కమలమేవ చ ॥ ౩౨॥
 భౌమాసురం చ శిరసి కదమ్బం చక్రఘాతతః ।
 కోలాసురం చ గదయా వివ్యాధ హృది మాధవః ॥ ౩౩॥
 తతః సిన్ధురగాత్తూర్ణం కృతకోలాహలారవః ।
 దిగన్తాన్ నాదయన్ప్రోచే బలం తే దర్శితం హరే ॥ ౩౪॥
 మమాపి పౌరుషం పశ్య న చ గన్తుం త్వమర్హసి ।

న మే దృష్టిగతో జీవన్ రిపుర్యాతి కదాచన || 3౫||

భూతభవ్యభవిష్యజ్ఞు కిం పూర్వం న విచారితమ్ |

యస్య శబ్దేన చ భృశం కమ్పితే భువనత్రయమ్ || 3౬||

తత్పురః కథమాయాతః ఖద్యోత ఇవ పూషణమ్ |

తతోఽమరగణాః ప్రోచుర్వల్లంతం సిన్ధుదైత్యపమ్ || 3౭||

శూరా న హి ప్రజల్పన్తి దర్శయన్త్యేవ పౌరుషమ్ |

అస్మాకం న హరేరాజ్ఞా నో చేత్త్వం శతధా భవేః || 3౮||

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే దేవదానవయుద్ధవర్ణనం నామ షట్సప్తతితమోఽధ్యాయః || ౩౯||

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞః - ౩౪౯౦ + 3౮ = ౩౫౨౮

౨.౦౩౩ సప్తసప్తతితమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ |

ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా క్రోధాద్ వహ్నికణాన్వమన్ |

యథా సింహో గజానీకం యాతి తద్వద్ యయౌ సురాన్ || ౧||

సిన్ధుర్ముష్టిప్రహరేణ జఘాన బలసూదనమ్ |

పపాత స ధరాప్యష్టే వాతాహత ఇవ ద్రుమః || ౨||

భాలదేశే కుబేరం చ హనౌ చ వరుణం యమమ్ |

పృష్ఠ దేశే జఘానాసౌ చక్రాఘాతేన దైత్యరాట్ || 3||

తాలుదేశే పావకం చ మన్మథం లత్రయాఽహనత్ |

అనిలం పాదఘాతేన శనైశ్చరమపోధయత్ || ౪||

సోమం భౌమం భ్రామయిత్వా తత్యాజ భూతలే బలాత్ |

పృష్ఠభాగేఽహనచ్ఛైవ సనకం చ సనన్దనమ్ || ౫||

నాసత్యౌ నారదశ్చాపి కుత్రాపి చ పలాయితాః |

తతః పలాయితాః సర్వే దృష్ట్వా వీర్యం సురాస్తదా || ౬||

పతితా మూర్ఛితాః కేచిద్దైత్యశ్చక్రేణ మాధవమ్ |

ముష్టిదేశే జఘానాసౌ చక్రం తస్యాపతదుభి || ౭||

మాధవో గదయా మూర్ధ్ని దైత్యేశం తమతాడయత్ ।
 వజ్రచిహ్నా చ శతధా గదాం స్వాం చ వ్యచిషిపత్ ॥ ౮॥
 జ్ఞాత్వా పరాక్రమం తస్య ప్రోచే తం మధుసూదనః ।
 వరయస్య వరం దైత్య యత్తే మనసి వర్తతే ॥ ౯॥
 నేతాదృశో మయాఽదర్శి పురుషార్థోఽసురే క్వచిత్ ।
 తతోఽబ్రవీద్దైత్యపతిః పరమాల్లాదసంయుతః ॥ ౧౦॥
 యదితుష్టోఽసి దేవేశ యది దేయో వరో మమ ।
 గణ్డకీ నగరే మే త్వం పరివారయుతో హరే ॥ ౧౧॥
 సార్వకాలం వసనిభో నాన్యం యాచే వరం పరమ్ ।
 తతః ఊచే మహావిష్ణు స్థాస్యామినగరే తవ ॥ ౧౨॥
 దత్తో వరో యతో నూనం తతోఽస్మి వశగస్తవ ।
 తతః స సత్య లోకేచ కైలాసే వైష్ణవే పదే ॥ ౧౩॥
 ఆస్థాపద్ దైత్యపతీన్ స్వయం శాక్రే పదేఽవసత్ ।
 తత్రాప్యన్యం స్థాపయిత్వా రమాపతియుతః స్వయమ్ ॥ ౧౪॥
 వాద్యదున్దభనిర్ఘోషైః స్వపురీం గణ్డకీం యయా ।
 నువన్తి బన్ధినస్తం తు నేదృశోఽభూత్పుమాన్మృచిత్ ॥ ౧౫॥
 యేన విష్ణుర్గుహం స్వీయం జిత్యాఽనాయ సురాన్బహూన్ ।
 దదృశుర్నాగరాస్తస్య సమీపే వరుణం హరిమ్ ॥ ౧౬॥
 కుబేరం దేవముఖ్యాంశ్చ తతః స్వభవనం యయుః ।
 తతః ప్రోచే హరి దైత్యో గణ్డకీనగరే సుఖమ్ ॥ ౧౭॥
 విహరస్వామరైః సార్థం తతః సోఽపి తథాఽకరోత్ ।
 పరితో దూరతో దైత్యో దైత్యానన్యాన్ న్యవేశయత్ ॥ ౧౮॥
 తతో దేవా హరిం ప్రోచుః కిం కృతం గరుడధ్వజ ।
 త్యక్త్వా స్వవిక్రమం కిన్త్వం స్థితోఽత్యానన్దనిర్భరః ॥ ౧౯॥
 కథం కారాగృహే ప్రాప్తా మృత్యులోకం గతాః కథమ్ ।
 కథమన్తో భవేదస్య భోగస్య జగదీశ్వర ॥ ౨౦॥
 తతః ఊచే హరిః సర్వాన్ కాలోహి దురతిక్రమః ।

కాలేన జాయతే సర్వం ప్రాసతే వర్ధతేఽపి వా ॥ ౨౧॥

తస్మాత్కాలం ప్రతీక్షధ్వం కాల ఏనం గ్రసిష్యతి ।
ఏవం జిత్వా త్రిలోకీం స మహాబలపరాక్రమః ॥ ౨౨॥

తతో దైత్యో జగౌ సర్వం వృత్తాంతం పితరౌ ముద్రా ।
ఆశిషం దదతుస్తౌ చ జ్ఞాత్వా పౌరుషమస్య హ ॥ ౨౩॥

తతో దైత్యో దుష్టమతిర్భూతలే సమఘోషయత్ ।
దేవద్విజగవామర్చా క్రియతే యేన కేనచిత్ ॥ ౨౪॥

స హస్తవ్యోఽథవా సాధురానేయో మమ సన్నిధౌ ।
ప్రతిమా యత్ర యత్ర స్వాత్ తాం భక్త్యై నిక్షిపేజ్జలే ॥ ౨౫॥

మమైవ ప్రతిమాం కృత్వా పూజయన్తు గృహే గృహే ।
ప్రాబోధయన్ సిన్ధవచో దూతా ఏవం స్థలే స్థలే ॥ ౨౬॥

భక్త్యై ప్రాసాదమూర్తీశ్చ తోఽయేగాధే చ చిక్షిపుః ।
సిన్ధోశ్చ ప్రతిమాం కృత్వాఽస్థాపయన్ పరమాదరాత్ ॥ ౨౭॥

పూజార్థం రాక్షసాశ్చాపి తతో యాతా నిజం పతిమ్ ।
ఊచుర్వైనాయకహరహరిభానురమాదికాః ॥ ౨౮॥

ప్రతిమాః ప్రవిభజ్యాశు షిప్తాః సర్వా మహాజలే ।
తవైవ ప్రతిమాస్తత్ర స్థాపితా రాక్షసా అపి ॥ ౨౯॥

పూజార్థం స్థాపితాః స్వామిన్ ఆగతాశ్చ తవాన్తికమ్ ।
ఏవం ధర్మస్య సర్వస్య విచ్ఛిత్తిః సమజాయత ॥ ౩౦॥

యజ్ఞదానస్వధాస్వాహావషట్కారాన్ చాకరోత్ ॥

దేవద్విజగురుణాశ్చ పూజనం క్వాపి నాఽభవత్ ॥ ౩౧॥

మేరు యాతా ఋషిగణాః కేచిద్ భ్రంశముపాగతాః ।
ఏవం త్రైలోక్యప్రబలా దైత్యా జాతాశ్చ రాక్షసాః ॥ ౩౨॥

విలీనా నిధనం ప్రాప్తాః సాధవో దేవతాగణాః ।
యథా దేవగణా మోక్షం సిన్ధోః ప్రాప్తాః శృణుష్వ తత్ ॥ ౩౩॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే సిన్ధుదుఃశాసనవర్ణనం నామ సప్తసప్తతితమోఽధ్యాయః ॥
౭౭॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౭౫౨౮ + 33 = ౭౫౬౧

౨.౦౭౮ సురర్థివరప్రదానం నామాష్టసప్తతితమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

సర్వే నిగృహితా దేవాః సిన్ధునా ప్రభవిష్టునా ।

తస్యైవ చ వధోపాయం చింతయామాసురుత్సుకాః ॥ ౧॥

హరిరువాచ ।

సర్వేషాం సమృతం జ్ఞాత్వా కర్తవ్యః కార్యనిశ్చయః ।

తస్మాత్ సర్వే బ్రువన్త్యద్య మతం యస్య యథా భవేత్ ॥ ౨॥

క ఉవాచ ।

ఇతి శక్రవచః శ్రుత్వాఽబువన్ బ్రహ్మదయః సురాః ।

ఈశ్వరః సర్వకర్తాఽస్తి స కల్యాణం కరిష్యతి ॥ 3॥

స యేన తుష్యతే దేవః స ఉపాయో విధీయతామ్ ।

స ఏనం పరిభూత్సైవ నః పదాని ప్రదాస్యతి ॥ ౪॥

తతో వక్తృప్రధానోఽసౌ బృహస్పతిరభాషత ।

స్వల్పయా పూజయా సద్యః ప్రసన్నో జాయతే విభుః ॥ ౫॥

చరాచరగురుః సద్యః సర్వైః ప్రార్థ్యోఽసురాస్తకః ।

దేవా ఉచుః ।

కో దేవః ప్రార్థనీయస్తే మతో వాచస్పతే వద ॥ ౬॥

తస్య తుష్టిం కరిష్యామః స్వపదప్రాప్తయేఽఖిలాః ।

గురురువాచ ।

సృజతే పాతి యో విశ్వం హన్తి రూపత్రయాత్మకః ॥ ౭॥

అబీజో బీజభూతశ్చాశేషవాచామగోచరః ।

నిత్యో బ్రహ్మమయో జ్యోతిః స్వరూపః శాస్త్రగోచరః ॥ ౮॥

అనాదిమధ్యనిధనో నిర్గుణో యో నిరామయః ।

బహురూపైకరూపశ్చ యస్య నామాఖిలా జనాః ॥ ౯॥

గృహీత్వా సర్వకార్యేషు సిద్ధిం యాన్తి నిజేప్సితామ్ ।

సంక్రష్టం హరతే భక్త్యా పూజితః స వినాయకః ॥ ౧౦॥

ఆరాధయన్తు సర్వే తం స వః సిద్ధిం విధాన్యతి ।
 మాఘస్య కృష్ణపక్షోఽయం సమృద్ధ్యవృత్తోఽధునా సురాః ॥ ౧౧॥
 చతుర్థీ భౌమయుక్తాఽస్య ప్రియా విఘ్నహరస్య హ ।
 స ఏవ ప్రకటిభూయ దాస్యతే స్వమ్నదాని వః ॥ ౧౨॥
 సిన్ధుం స సన్నిహత్యైవ నాత్ర కార్యా విచారణా ।
 యద్ యత్ కామయతే యో యస్తత్ తత్సర్వం ప్రదాన్యతి ॥ ౧౩॥
 దేవా ఊచుః ॥
 సమ్యగుక్తం గురోవాక్యం యేన తృప్తావయం మునే ।
 మహాస్రోతోపహన్నస్తవం కర్ణధారోఽసిసామృతమ్ ॥ ౧౪॥
 కః ఉవాచ ।
 నతస్తే శక్రవరుణకుబేరమధుసూదనాః ।
 గురుభౌమశశీనాశ్చ యమాగ్న్యనిలకాదయః ॥ ౧౫॥
 పఞ్చామృతం గన్ధమాల్యం శమీదూర్వాశ్చ పల్లవాన్ ।
 ఫలాన్యరణ్యజాతాని వివిధాని చ మృత్తికాః ॥ ౧౬॥
 అశర్కరాః సమాదాయ గణ్డకీం తాం నదీం యయుః ।
 మణ్డపం విపులం కృత్వా భక్త్యైవ వృజ్ఞాననేకశః ॥ ౧౭॥
 లతాభిః కదలీస్తమ్భైః సుచ్ఛాయం చ సుశీతలమ్ ।
 స్నాత్వా నిత్యక్రియాః కృత్వా మూర్తీంశ్చక్రుః సుశోభనా ॥ ౧౮॥
 సింహారూఢా దశభుజా దశాయుధవిరాజితాః ।
 వైనాయకీః కరికరా నానాభూషావిరాజితాః ॥ ౧౯॥
 సిద్ధిబుద్ధియుతాః పార్శ్వే కిరీటకుణ్డలోజ్వలాః ।
 పీతవస్త్రపరీధానాః సర్పభూషావిరాజితాః ।
 తస్మిన్మణ్డపమధ్యే తాః స్థాపయిత్వా యథావిధి ।
 పుపూజుః పరయా భక్త్యా షోడశైరుపచారకైః ॥ ౨౦॥
 పఞ్చామృతైః శుద్ధజలైర్వస్త్రగన్ధాదిదీపకైః ।
 వైవేద్యైర్వివిధశ్చైవ ఫలైరారాధికః శుభైః ॥ ౨౧॥
 ఏవం సమూహ్య తే మన్తం జేషుః సవితృతుష్టయే ।

అస్తం యాతే సవితరి సన్ధ్యాం కృత్వాఽస్తువన్విభుమ్ ॥ ౨౨॥

సర్వే ఊచుః ।

దీననాథ దయాసిన్ధో యోగిహృత్పద్మసంస్థిత ।

అనాదిమధ్యరహితస్వరూపాయ నమో నమః ॥ ౨౩॥

జగద్భాస చిదాభాస జ్ఞానగమ్య నమో నమః ।

మునిమానసవిష్టాయ నమో దైత్యవిఘాతినే ॥ ౨౪॥

త్రిలోకేశ గుణాతీత గుణజ్ఞోభ నభో నమః ।

త్రైలోక్యపాలన విభో విశ్వవ్యాపిన్ నమో నమః ॥ ౨౫॥

మాయాతీతాయ భక్తానాం కామపూరాయ తే నమః ।

సోమసూర్యాగ్నినేత్రాయ నమో విశ్వమృదాయ తే ॥ ౨౬॥

అమేయశక్తయే తుభ్యం నమస్తే చన్ద్రమౌలయే ।

చన్ద్రగౌరాయ శుద్ధాయ శుద్ధజ్ఞానకృతే నమః ॥ ౨౭॥

క ఉవాచ ।

ఏవం స్తువత్సు దేవేషు తేజోరాశిరభూత్పురః ।

సర్వే హతదృశో దేవా విస్మితా అభవన్తదా ॥ ౨౮॥

తతస్తత్కృపయా దేవః సౌమ్యతేజా అజాయత ।

తతస్తే దదృశుర్దైవం సింహరూఢం వినాయకమ్ ॥ ౨౯॥

దశాయుధధరం తావద్బుజం దివ్యకీరీటినమ్ ।

నానాభూషాభిరామం చ ముక్తాదామవిభూషితమ్ ॥ ౩౦॥

దివ్యగన్ధానులేపాఢ్యం వ్యాలబద్ధోదరం విభుమ్ ।

క్షుద్రపుష్పాక్షాక్షణత్పాదం కస్తూరీతిలకోజ్జ్వలమ్ ॥ ౩౧॥

ఏవం దృష్ట్వా సురా దేవం నమస్కృత్యోచిరే తదా ॥

యశ్చిన్త్రితో గురోర్వాక్యాత్ స ఏవాయం వినాయకః ॥ ౩౨॥

స ఏవ దృష్టః సాక్షాత్ తు వాఙ్మనోఽగోచరో విభుః ।

జన్మ ధన్యం దృశిర్ధన్యా తపోదానం చ నః సురాః ॥ ౩౩॥

తత ఊచే సురాన్ దేవస్త్వప్తోఽహం భవతాం స్తవైః ॥

పూజయాచైవ భక్త్యా చ సఙ్కష్టీవ్రతతోఽపిచ ॥ ౩౪॥

సజ్కుష్టహరమేతచ్చ స్తోత్రం ఖ్యాతం భవిష్యతి ।

యః పఠేత్ప్రయతో నిత్యం స మే మాన్యో భవేత్సురాః ॥ ౩౫॥

తస్య దర్శనతః సర్వే నశ్యేయుర్యక్షరాక్షసాః ।

భోగాసున్నక్తి వివిధానస్తే మోక్షపదం లభేత్ ॥ ౩౬॥

శృణ్వన్తు మే పునర్వాక్యం సిన్ధుదైత్యేన పీడితాః ।

శరణం మే ప్రపన్నాశ్చ యజ్ఞవేదావివర్జితాః ॥ ౩౭॥

నిరుద్ధా గణ్డకీదేశే స్వధాస్వాహావివర్జితాః ।

తతో హ్యస్య వధం కర్తుమవతారాన్తరం మమ ॥ ౩౮॥

గిరిజాయా గృహే దేవా భవిష్యామి చ సామృతమ్ ।

మయూరేశ్వరనామ్నాఽహం ఖ్యాతిం యాన్యే తదా చ వః ॥ ౩౯॥

పదానామాశ్రమాణాం చ ప్రాప్తిః సిన్ధౌ హతే మయా ।

భవిష్యతి న సన్దేహా యతః కృతయుగే సురాః ॥ ౪౦॥

సింహారూఢో దశభుజస్తేజోరూపీ వినాయకః ।

షడ్భుజః శశివర్ణశ్చ త్రేతాయాం బర్హివాహనః ॥ ౪౧॥

మయూరేశ్వరనామా చ ద్వాపరే రక్తవర్ణవాన్ ।

చతుర్బాహురాఖువాహో భూత్వా చాహం గజాననః ॥ ౪౨॥

తతః కలియుగే ప్రాప్తే శ్యామవర్ణో దృఢన్మయః ।

ధూమకేతురితి ఖ్యాతో భవిష్యామి సురా అహమ్ ॥ ౪౩॥

శీఘ్రమేవ కరిష్యామి భవతాం వాఙ్మృతం సురాః ।

క ఉవాచ ।

ఏవం నివేద్య తాన్ దేవస్తత్త్రివాఽన్తర్దధే విభుః ॥ ౪౪॥

ఆనన్దం చ సురా ప్రాపుః స్వకార్య కృతనిశ్చయాః ।

య ఇదం పరమాఖ్యానం శృణుయాచ్ఛ్రావయేచ్చ యః ॥ ౪౫॥

పఠేచ్చ పరయా భక్త్యా ధ్యాత్వా దేవం వినాయకమ్ ।

సర్వాన్ కామానవాప్నోతి ప్రేత్య బ్రహ్మమయో భవేత్ ॥ ౪౬॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే సురర్థివరప్రదానం నామాష్టసప్తతితమోఽధ్యాయః ॥ ౭౮॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞః - ౭౫౬౧ + ౪౬ = ౭౬౦౭

౨.౦౭౯ గౌరీమన్తప్రదానం నామ నవసప్తతితమాఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

నిర్జితాన్ సిన్ధునా దేవాన్ జ్ఞాత్వా శమ్భుర్నిజస్థలాత్ ।

సప్తకోటిగణాకీర్ణస్త్రిసన్ధ్యాక్షేత్రమభ్యగాత్ ॥ ౧॥

స్వాహాస్వధావషట్కారవేదాధ్యయనవర్జితాః ।

నివసన్తి భయాత్సిన్ధోర్గౌతమాద్యా మహర్షయః ॥ ౨॥

దృష్ట్వా తే త్ర్యమ్బకం దేవం పరివస్తుః సమన్తతః ।

యథా తీర్థం విప్రవరా బాలకా జననీం యథా ॥ ౩॥

ప్రణమ్య తం ప్రపూజ్యైవ ప్రోచుర్ధన్యతమా వయమ్ ।

అనుష్ఠానం దృశిర్జన్మ ధన్యం జ్ఞానం యతో హరః ॥ ౪॥

అగోచరో దృష్టిగతో దణ్డకారణ్యమాగతః ।

దురితం విలయం యాతం పుణ్యం చ ఫలితం మహత్ ॥ ౫॥

ఇదానీం న చ దుఃఖ నో దృష్టే దేవే భవిష్యతి ।

యథోదితే దివానాథే న ధ్వాన్తం దృశ్యతే క్వచిత్ ॥ ౬॥

తతోఽబ్రవీన్ మహాదేవః సర్వాంస్తాన్ మునిపుంజవాన్ ।

శివ ఉవాచ ।

సిన్ధునాఽక్రామి త్రైలోక్యం కృతో దేవ వినిగ్రహః ॥ ౭॥

ముసీనామపి కేషాఞ్చిత్తేన భిన్నం మనో మమ ।

విశ్రాన్తి న లభే స్థానే తతోఽహమిహ చాగతః ॥ ౮॥

భవతాం దర్శనేఽనాహం పరితుష్టో ముదాన్వితః ।

ఇదాసీమవకాశం సపరివారస్య దీయతామ్ ॥ ౯॥

అతిపుణ్యేన వః ప్రాప్తం దర్శనం పాపనాశనమ్ ।

యత్రస్థిత్యా పరం ధ్యానం కరీష్యే జగదీశితుః ॥ ౧౦॥

క ఉవాచ ।

ఇతి శూలివచః శ్రుత్వా ప్రోచుః సర్వే మహర్షయః ।

సర్వేశ్వరస్య తే దేవ దాతా స్థానస్య కో భవేత్ ॥ ౧౧॥

కల్మాద్రుమస్య కః కామః కేనాసౌ పరిపూర్యతే ।

క్షీరార్ణవతృషా కిం వా పల్లవేన గమిష్యతి || ౧౨||

తవైవ రూపం పృథివీ తవ వశ్యాఽత్ర సర్వదా |
త్వమీశః సర్వలోకస్య యథేచ్ఛసి తథా కురు || ౧౩||

దర్శయామః సురపతే సుందరం తవ చాశ్రమమ్ |
నానావృక్షలతాకీర్ణం రమ్యవాపీసరోజలమ్ || ౧౪||

యాదోభిః పక్షిభిర్భుక్తం ఘనచ్ఛాయం సువిస్తృతమ్ |
స్వాదుకన్దఫలోపేతం మృదుఘాసనమన్వితమ్ || ౧౫||
యదీచ్ఛాఽత్ర వస త్ర్యక్ష పరిపాలయ నోఽఖిలాన్ |

క ఉవాచ |

తత్రావసన్మహాదేవో గజ్ఞోరీగజైర్యుతః || ౧౬||

కైలాసాదధికం మేనే మునేరాశ్రమమణ్డలమ్ |
తదాశ్రయేణ తే సర్వే గౌతమాద్యా మహర్షయః || ౧౭||

చేరుస్తపాంసి వివిధాన్యాసస్తే విగతజ్వరాః |
శివోఽపి తప ఆరేభే గజ్ఞాగౌరిసహాయవాన్ || ౧౮||

తతో గణాశ్చ సామగ్రీం తస్య చక్రుర్మహాత్మనః |
కస్మింశ్చిత్సమయే గౌరీ పృచ్ఛతి స్మ సదాశివమ్ || ౧౯||

త్వమేవ కర్తా హర్తా త్వం పాతా విశ్వస్య శక్కుర |
అష్టమూర్తిరమూర్తిస్త్వం సర్వేశః సర్వభావనః || ౨౦||

సర్వశ్రేష్ఠతమస్తత్త్వం చ సర్వేషాం సర్వకామదః |
అష్టానాం కర్మణాం దేవ ఫలదాతాఽఖిలార్థవిత్ || ౨౧||

త్వత్తః శ్రేష్ఠతమః కోఽస్తి యం త్వం ధ్యాయసి తం వద |
దేవాశ్చ మునయో నాగా మేం యక్షమానుషరాక్షసాః || ౨౨||

యత్సత్తయాఽఖిలం విశ్వం త్వత్తః శ్రేష్ఠతమస్తు కః |
త్రయస్త్రింశతోఽటిదైవేః పూజ్యసే సిద్ధసాధకైః || ౨౩||

క ఉవాచ |

ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా శివో వచనబ్రవీత్ |

శివ ఉవాచ |

సమ్యక్ పృష్టం త్వయా దేవి తుష్టో వాక్యేన తే నఽఘే ॥ ౨౪॥

శృణుష్యామహితా దేవి విస్తరేణ బ్రహ్మిణి తే ।

అద్యాపి న కథం జ్ఞాతో యం ధ్యాయామి సురేశ్వరి ॥ ౨౫॥

తత్స్వరూపం నిరుపిష్యే తవ ప్రీతిచిక్రీయా ॥

లోకానామపకారాయ సంసారోత్తరణాయ చ ॥ ౨౬॥

యో దేవః సర్వభూతేషు గూఢశ్చరతి విశ్వకృత్ ।

యోఽనన్తశ్చిరానన్తశ్చిరనన్తచరణః స్వరాట్ ॥ ౨౭॥

అనన్తశ్రుతినేత్రశ్చానన్తనామా గుణాతిగః ।

అనన్తరూపీ యో దేవో వేదకర్తాఽఖిలార్థదః ॥ ౨౮॥

యోఽనన్తశ్చిర్విశ్వాత్మాఽనుపమేయః పురాతనః ।

నోపమా శేషచన్ద్రాభివ్యోమ్నాం నారాయణస్య చ ॥ ౨౯॥

భారతస్య చ వేదస్య వ్యాసస్య చ మునేరపి ।

యతో జీవా అనన్తాశ్చ జాయన్తేఽమృతముచో యథా ॥ ౩౦॥

జలధారా యథాఽగ్నేర్వా విస్ఫులిక్ఖా భవన్తి హి ।

బ్రహ్మవిష్ణుశివాదీనాం గుణత్రయప్రదః ప్రభుః ॥ ౩౧॥

సృష్టిపాలనసంహారానాజ్ఞాపయత తైరిహ ।

తతో గుణవిభాగేన గుణేశ ఇతి పప్రథే ॥ ౩౨॥

తమిమం పరమాత్మానం పరాత్పతరం విభుమ్ ।

గుణేశమనిశం ధ్యాయే పరబ్రహ్మస్వరూపిణమ్ ॥ ౩౩॥

గౌర్యవాచ ।

తుష్టాఽహం తవ వాక్యేన ప్రత్యయో మే కథం భవేత్ ।

తం గుణేశం కథం సాక్షాత్కరోమి చ భజామి చ ॥ ౩౪॥

తముపాయం వద విభో యది తుష్టోఽసి శఙ్కర ।

క ఉవాచ ।

ఇతి తస్యా వచః శ్రుత్వా పునరూచే మహేశ్వరః ॥ ౩౫॥

శివ ఉవాచ ।

ఏకనిష్ఠతయా యావత్ తపసారాధితో న తే ।

తావత్ప్రత్యక్షతాం దేవి కథం యాస్యతి స ప్రభుః ॥ ౩౬ ॥

దేవ్యువాచ ।

కథం మయా తపః కార్యం కేనోపాయేన వా విభో ।

యది తుష్టోఽసి దేవేశ వద సత్యం మమానఘ ॥ ౩౭ ॥

క ఉవాచ ।

ఏవం తదాదరం బుధ్వా ప్రోవాచ గిరిజాం హరః ।

యేన తస్యా భవేత్ప్రితో గుణేశో గుణవల్లభః ॥ ౩౮ ॥

ఏకాక్షరమనుం తస్యై దదౌ సమ్యగ్ధరస్తదా ।

ద్వాదశాబ్దం కురు తపస్తతస్తుష్టో భవేద్విభుః ॥ ౩౯ ॥

సాక్షాత్కారం గుణేశస్తే ప్రదాస్యతి స సంశయః ।

తదైవ సా నమస్కృత్య గిరిశం హృష్టమానసా ॥ ౪౦ ॥

జగామ తపనే గౌరీ మన్తధ్యానపరాయణా ।

జీర్ణాపురాదుత్తరే తు లేఖనాది మనోహరమ్ ॥ ౪౧ ॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే గౌరీమన్తప్రదానం నామ ఏకోనాశీతితమోఽధ్యాయః ॥ ౪౯ ॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కః - ౪౯౦౭ + ౪౧ = ౪౯౪౮

౨.౦౮౦ అశీతితమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

తత్ర సా కాననం దృష్ట్వా రమ్యం పుష్పజలాన్వితమ్ ।

తస్థా పద్మాసనగతా నాసాగ్రన్యస్తతోచనా ॥ ౧ ॥

గణేశధ్యాననిరతా ప్రాజ్ఞముఖీ జపతత్పరా ।

ఏకాక్షరస్య మన్తస్య శుష్కద్రుమ ఇవ స్థితా ॥ ౨ ॥

న ఫలం న జలం మూలం పర్ణం కన్దం న మారుతమ్ ।

అత్తి సా నిశ్చలా తత్ర నిర్వాణం పరమం శ్రితా ॥ ౩ ॥

ఏవం సా ద్వాదశాబ్దాని వ్యతీతాని తతో విభుః ।

కృపయాఽఽవిరభూత్ప్రితో గుణేశో గుణవల్లభః ॥ ౪ ॥

కిరీటకుణ్డలధరో దశబాహుస్త్రితూలభృత్ ।

భాలచన్ద్రః శఙ్ఖచక్రముక్తామాలావిభూషితః ॥ ౫ ॥

అక్షమాలాం చ కమలం కస్తూరీతిలకం దధత్ |
 మధ్యే నారాయణముఖో దక్షిణే చ శివాననః || ౬ ||
 వామే బ్రహ్మముఖః శేషే పద్మాసనగతో విభుః |
 తత్ఫణామణ్డలచ్ఛాయః కున్దకర్పూరసన్నిభః || ౭ ||
 ఉవాచ జగదమ్బాం తాం యం ధ్యాయసి దివానిశమ్ |
 గుణేశో గుణేశ ఇతి సోఽహం తే దర్శనం గతః || ౮ ||
 తప నిష్ఠాం చ భక్తి చ తప ఉగ్రమవేక్ష్య చ |
 మమ స్వరూపం వక్ష్యామి ప్రీతస్తవ వరాననే || ౯ ||
 త్రయస్త్రింశతోఽటిదేవేష్వధికో న చ మత్పరః |
 గుణత్రయవిభాగాచ్ఛ గుణేశ ఇతి మాం విదుః || ౧౦ ||
 త్రిదేహో గుణతశ్చాహం సస్తుష్టస్తపసా చ తే |
 వరం వరయ మత్తస్త్వం యత్తే మనసి వర్తతే || ౧౧ ||
 అసాధ్యమపి దాస్యామి త్రైలోక్యేఽస్మిన్ మహేశ్వరి |
 ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా హర్షగర్భదనిఃస్వనా || ౧౨ ||
 ఉస్మీల్య నయనే గౌరీ పశ్యతి స్మ పురో విభుమ్ |
 గుణశం త్రిగుణేశం చ త్రితనుం ప్రణనామ సా || ౧౩ ||
 ఉవాచ జన్మనిష్ఠా చ తపో మన్త్రో హరోఽపి చ |
 అద్య ధన్యతమో జాతో దృష్ట్వా తే పదపఙ్కుజమ్ || ౧౪ ||
 అద్య సిద్ధిః పరా ప్రాప్తా సాక్షాదృష్టో యతో భవాన్ |
 న కాక్షేఽన్యవరం కచ్చిత్ త్వద్వాక్యం న చ లఙ్ఘయే || ౧౫ ||
 అతస్తస్య పుత్రతాం యాహి మమ ప్రీతికరో భవ |
 నిరంతరం దర్శనం తే సేవనం పూజనం భవేత్ || ౧౬ ||
 ఇతి తస్యా వచః శ్రుత్వా గుణేశో హర్ష నిర్భరః |
 ఉవాచ గిరిజాం తాం స భవిష్యామి సుతస్తవ || ౧౭ ||
 వాఙ్మతం పూరయిష్యామి లోకానాం చ తవాపి చ |
 ఏవముక్త్యా గుణేశస్తామన్తర్ధానమగాత్క్షణాత్ || ౧౮ ||
 న దదర్శ యదా దేవీ గుణేశం తం క్షణాత్తదా |

అమన్యత మయా దృష్టః స్వప్నా కిం సుఖదఃక్షణమ్ ॥ ౧౯ ॥

ఈశ్వరస్యోపదేశేన దృష్టో దేవోఽఖిలార్థదః ।

న సోఢుం విరహం తస్య శక్తాస్మీతి వ్యధాచ్ఛివా ॥ ౨౦ ॥

గుణేశప్రతిమాం కృత్వా స్థాపయామాస సాదరమ్ ।

ప్రాసాదం కారయామాస చతుర్ద్వారం సుశోభనమ్ ॥ ౨౧ ॥

గిరిజాత్మజేతి తన్నామ స్థాపయామాస సున్దరమ్ ।

సిద్ధిక్షేత్రమితి ఖ్యాతం భవిష్యతి నృణామిహ ॥ ౨౨ ॥

అనుష్ఠానవతాం సిద్ధిర్భవిష్యతి న సంశయః ।

ఇతి దత్త్వా వరం తత్ర సమూహ్య చ యథా విధి ॥ ౨౩ ॥

ప్రదక్షిణా నమస్కారాన్కృత్వా చ ద్విజపూజనమ్ ।

దత్త్వా దానాని తేభ్యశ్చ గృహీత్వాశీర్వాచో ద్విజాత్ ।

త్రిసన్ధ్యాక్షేత్రమగమద్ యోగస్థం దదృశే హరమ్ ॥ ౨౪ ॥

తత్పాదపఙ్కజే స్వీయం శిరఃపద్మన్మయాచ్ఛివా ।

ఉవాచ నిజవృత్తాంతమాజ్ఞాం ప్రాప్య విభో తవ ॥ ౨౫ ॥

ఉపదేశం మనోశ్చాపి ద్వాదశాబ్దం కృతం తపః ।

అవాయుభక్షయా స్వామిన్ తతస్తుష్టో గుణేశ్వరః ॥ ౨౬ ॥

ఉవాచ పరమప్రీతో భావం జ్ఞాత్వా పరం మమ ।

తవోదరైవతారం తు కరిష్యామ్యవలాత్మజే ॥ ౨౭ ॥

వాఙ్మతం చ కరిష్యామి దేవానాం చ తవాపి చ ।

ఏవముక్త్వా క్షణేనాఽసౌ తత్రైవాఽన్తర్దధే విభుః ॥ ౨౮ ॥

తతోఽహం పరమప్రీతా మూర్తిం ప్రాసాదమేవ చ ।

విధాయ స్థాపయిత్వా తాం తవాన్తికముపాగతా ॥ ౨౯ ॥

క ఉవాచ ।

ఏవం శ్రుత్వా ప్రియావాక్యం ప్రహృష్టమానసో హరః ।

ప్రోత్ఫుల్లనయనః ప్రాహ ధన్యాఽసి గిరిజాత్మజే ॥ ౩౦ ॥

సాక్షాద్ దృష్టో గుణేశస్తే గృహే సోఽవతరిష్యతి ॥ ౩౧ ॥

హనిష్యతి మహాదైత్యం భూభారం చ హరిష్యతి ।

ఇన్ద్రాదిలోకపాలానాం స్వపదాని ప్రదాస్యతి || ౩౨||

ఏతన్మమ వచో దేవి న చ విస్మర్తుమర్హసి ।

క ఉవాచ ।

ఏవముక్త్వా శివో దేవ ఆలిలింజ శివాం తదా || ౩౩||

ఆనన్దాశ్రుణి ముఞ్చన్తై రోమాఞ్చతతనూ ఉభౌ ।

తిష్ఠన్తై పరమాల్లాదయుతావమ్భామహేశ్వరౌ || ౩౪||

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ्डే శ్రీగణేశదర్శనం నామ౭శీతితమో౭ధ్యాయః || ౮౦||

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కః - ౭౬౪౮ + ౩౪ = ౭౬౮౨

౨.౦౮౧ గణేశావిర్భావోనామైకాశీతితమో౭ధ్యాయః

క ఉవాచ ।

తతః సా పార్వతీ హృష్టా సఖీజనమగాన్నిజమ్ ।

వృత్తాన్తం సర్వమాచరఖ్యౌ హృష్టరూపో౭పి సో౭భవత్ || ౧||

తతః ప్రభృతి సా దేవీ గుణేశమానసా౭భవత్ ||

పశ్యతి స్మా౭న్యబాలం సా గుణేశో౭యం భవేదితి || ౨||

గృహీతుం ధావతి తదా తన్మాత్రా సా నిషిధ్యతే ||

న క్వాపి విశ్రమం యాతి గుణేశధ్యానతత్పరా || ౩||

తన్నామ జపతే నిత్యం తన్మయం లోకతే జగత్ ।

పప్రచ్ఛ చ సఖీః సర్వ గుణేశో౭యాస్యతే కదా || ౪||

పిత్రా మే కథితం పూర్వం వ్రతమీశాప్తయే శుభమ్ ।

పార్థివస్య గణేశస్య పూజనం చ యథావిధి || ౫||

తేన వ్రతప్రభావేణ ప్రాప్తా౭స్మి శక్కురం ప్రియమ్ ।

పునస్తదాచరిష్యామి గుణేశప్రాప్తయే౭ధునా || ౬||

తతో భాద్రచతుర్థ్యాం సా కృత్వా మూర్తిం ముదాన్వితా ।

ఉపచారైః షోడశభిః పుపూజ చ గజాననీమ్ || ౭||

షడ్భిర్ధ్యానాదికైః పఞ్చామృతైర్వస్త్రైరనేకశః ।

యజ్ఞోపవీతగన్ధైశ్చ ధూపదీపైర్యథావిధి ॥ ౮॥
 నానాపుష్పైశ్చ వైవేద్యైర్నానావిధఫలైరపి ।
 తామూర్తిరార్ధ్రపూగైశ్చ లవణాదిసమన్వితైః ॥ ౯॥
 దూర్వాభిశ్చ శమీపత్రైర్దక్షిణాభిరనేకశః ।
 ఆరార్తిక్యైర్విచిత్రైశ్చ మస్త్రపుష్పైః స్తవైరపి ॥ ౧౦॥
 ప్రదక్షిణాప్రార్థనాభిర్బాహ్మణానాం చ పూజనైః ।
 పరితుష్టా మూర్తిరసౌ పార్థివీ చేతనామగాత్ ॥ ౧౧॥
 తదైవ ప్రభయా తస్యాః కోటిసూర్యప్రభా జితా ।
 కల్పానలార్చిర్విజితానస్తచన్ద్రప్రభా హృతా ॥ ౧౨॥
 హతనేత్రప్రభా గౌరీ మూర్చితా పతితా భువి ।
 ముహూర్తాత్ సావధానా సా ప్రోవాచ జగదీశ్వరమ్ ॥ ౧౩॥
 కిం మయా వికృతం దేవపూజనేన చ తర్కయే ।
 అభిచారోఽథవా కేన ప్రయుక్తోఽయం న వేద్మి తం ॥ ౧౪॥
 కథం మే విఫలో యతోన్ జాతో దేవ కృపానిధే ।
 క ఉవాచ ।
 శ్రుత్వేత్థం వచనం తస్యాః సౌమ్యతేజా అభూత్ప్రభుః ॥ ౧౫॥
 సా తదైవాభవద్ హృష్టా బాలం వీక్ష్య పురోగతమ్ ।
 అసంఖ్యవక్త్రనయనమసంఖ్యాజ్ఞీశిరోధరమ్ ॥ ౧౬॥
 అసంఖ్యముకుటం సూర్యచన్ద్రాగ్నిలోచనం విభుమ్ ।
 ముక్తామణిమయీం మాలాం బిభ్రన్తం దీప్తిమత్పరమ్ ॥ ౧౭॥
 అనేకాయుధహస్తం చ సర్వావయవసున్దరమ్ ।
 దృష్ట్వా తు పార్వతీ రూపం పవిత్రం పరమాద్భుతమ్ ॥ ౧౮॥
 అతర్కయచ్చేతసా సా నిమిల్య నయనే శుభే ।
 కంపమానాన్గయష్టిః సా కర్తవ్యం నాభ్యపద్యత ॥ ౧౯॥
 చిన్తితం కిం మయా దృష్టమరిష్టమద్భుతం ను కిమ్ ।
 ఉన్మిల్య నయనేఽపశ్యద్ దివ్యదృష్టిర్ధరాత్మజా ॥ ౨౦॥
 తావచ్చివోపదిష్టం తదవేదీచ్చ జగాద చ ।

పార్వత్యువాచ ।

అస్మైవ మాయయా భ్రాన్తా న జానామి విభుం ప్రభుమ్ ॥ ౨౧॥

పప్రచ్ఛ తం తతః కస్త్యం కుత ఆగమనం తవ ।

కిమర్థం త్వం గుణేశశ్చేద్ధే భవితాసి వదస్వ మామ్ ॥ ౨౨॥

క ఉవాచ ।

ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వాఽవదత్ తే పురుషో మహాన్ ।

స్వనేన నాదయన్సర్వా దిశో విదిశ ఏవ చ ॥ ౨౩॥

దేవ ఉవాచ ।

యం ధ్యాయసి దివారాత్రావనుష్ఠానవతీ శుభే ।

సోఽహం గుణేశస్తే గేహేఽవతీర్ణః పరమః పుమాన్ ॥ ౨౪॥

పరాత్పరతరో యస్మాదవదం త్వా వరార్థినీమ్ ।

యాస్యే తే పుత్రతాం దేవి యత్కృత్యం మే శఙ్ఖుష్య తత్ ॥ ౨౫॥

ఉభయోః సేవనం కార్యం సిన్ధుదైత్యవినాశనమ్ ।

అమరాణాం పదప్రాప్తిం కృత్వా యాస్యే నిజం పదమ్ ॥ ౨౬॥

క ఉవాచ ।

పీత్వా వాక్యామృతం తస్య ప్రితా సా గిరిజాత్మజా ।

ఉవాచేహ పరం భాగ్యం పరమం మే తపఃఫలమ్ ॥ ౨౭॥

నాయకోఽనస్తకోఽహం బ్రహ్మాణ్డానాం విభుర్మయా ।

దృష్టశ్చిదానన్దఘనో యస్మాత్ సృష్టమనేకశః ॥ ౨౮॥

పఞ్చభూతాని బ్రహ్మతౌ హరిశ్చన్ద్రేన్ద్రభాస్కరాః ।

నక్షత్రాణి చ గన్ధర్వా యక్షా మునిగణా ద్రుమాః ॥ ౨౯॥

శైలాః పక్షిగణాః సర్వే భువనాని చతుర్దశ ।

స్థావర జంగమం యస్మాత్సచేతనమచేతనమ్ ॥ ౩౦॥

స త్వం మమ కుమారత్వం ప్రాప్తోఽసీతి విడమ్బనమ్ ।

అథ త్వాం ప్రార్థయే దేవ ప్రాకృతో భవ సామృతమ్ ॥ ౩౧॥

యేన తే లాలనం కుర్యా సేవనం పరమాదరాత్ ।

క ఉవాచ ।

యావద్వదతి సైవం తు దదర్శ పురతస్తు తమ్ ॥ ౩౨॥

షడ్భుజఞ్చన్ద్రసుభగం లోచనత్రయభూషితమ్ ।

సునాసం సుభ్రు వదనం స్థూలవక్షసమీశ్వరమ్ ॥ ౩౩॥

ధ్వజాఙ్కుశోర్ధ్వరేఖాబ్జచిన్హితం పాదపఙ్కజమ్ ।

కోటిస్ఫటికసఙ్కాశం కోటిచన్ద్రప్రభం విభుమ్ ॥ ౩౪॥

హేమతారానిభాన్ కేశాన్దధన్తం బాలరూపిణమ్ ।

కుర్వన్తం ప్రథమం శబ్దం కమప్యన్తం వసున్ధరామ్ ॥ ౩౫॥

జనస్థానాని మర్యాదాం తత్యజస్తస్య శబ్దతః ।

నీరసా వృక్షనిచయాః సపల్లవచయాస్తదా ॥ ౩౬॥

జాతా గావో బహుక్షీరాస్త్రైలోక్యం జహృషే పునః ।

దేవదున్దభయో నేదుః పుష్పవృష్టిరథాపతత్ ॥ ౩౭॥

దృష్ట్వా బాలం తు గిరిజా హస్తాభ్యాం జగృహే ముదా ।

స్నాపయామాస పయసా తప్తేన స్నేహభావతః ॥ ౩౮॥

ప్రస్నుతౌ పాయయామాస స్తనౌ పరమహర్షితా ।

శివోఽపి జహృషే తేన శిశునా పరమేణ హ ॥ ౩౯॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే గణేశావిర్భావో నామైకాశీతితమోఽధ్యాయః ॥ ౮౧॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కొః - ౭౬౮౨ + ౩౯ = ౭౭౨౧

౨.౦౮౨ ద్వ్యశీతితమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

తతః శివగణాః శముఖం వృత్తాన్తం తన్యవేదయన్ ।

ఆశ్చర్యం పరమం దేవం శివా పుత్రసమన్వితా ॥ ౧॥

జాతా పుత్రావలోకార్థం తతో యాహి నిజ స్థలమ్ ।

ఏవం గణవచః శ్రుత్వా తుతోష గిరిజాపతిః ॥ ౨॥

ఆగత్య వీక్ష్య తం బాలమద్భుతం శశిసన్నిభమ్ ।

స్ఫటికాద్రినిభం కున్దధవలం కఙ్గలోచనమ్ ॥ ౩॥

ఆశ్చర్యం పరమం లేభే ప్రోవాచ చ వచస్తదా ।

శివ ఉవాచ ।

నాయం బాలోఽనాదిసిద్ధో జరాజన్మవివర్జితః ॥ ౪॥

లీలావిగ్రహవానేష స్వప్రకాశో గుణాతిగః ।

శుద్ధసత్త్వమయః సర్వజీవేశో భువనేశ్వరః ॥ ౫॥

మునిధ్యేయోఽఖిలాధారో బ్రహ్మభూతోఽఖిలప్రదః ।

క ఉవాచ ।

ఏవముక్త్వా కరాభ్యాం స బాలమాదత్త శఙ్కరః ॥ ౬॥

లాలయిత్వా హృది స్థాప్య సర్వహృత్తోఽపి యః సదా ।

పునరూచే చ గిరిజాం శివోఽశివహరో విభుః ॥ ౭॥

పరమాత్మా గుణాతీతః పుత్రతాం తే సమాగతః ।

పరానుష్ఠానతో దేవి సాక్షాద్ దృష్టో విభుస్త్వయా ॥ ౮॥

క ఉవాచ ।

తతో విప్రాన్ సమాహూయ పూజయిత్వా గణాధిపమ్ ।

పుణ్యాహం వాచయిత్వా చ మాతృపూజనపూర్వకమ్ ॥ ౯॥

కృత్వాఽఽభ్యుదయికం శ్రాద్ధం ప్రాశయిత్వా ఘృతం మధు ।

అభిమన్త్య శిశుం భూమిం గిరిజా తం స్తనం దదౌ ॥ ౧౦॥

గౌతమాదీన్ పూజయిత్వా దదౌ దానాన్యనేకశః ।

తతస్తే తదనుజ్ఞాతా నామ ప్రోచుర్మహర్షయః ॥ ౧౧॥

అయం తే బాలతాం యాతోఽనాదిసిద్ధోఽఖిలేశ్వరః ।

నిర్మాతా సర్వలోకాన్నా చరాచరగర్భరుః ॥ ౧౨॥

మాయాపీ వేదవేదాంతాఽగోచరో మధ్యగే రవౌ ।

అవతీర్ణః సుమహూర్తే కీర్తిమావిష్కరిష్యతి ॥ ౧౩॥

భాద్రశుక్లవత్సర్యాం తు శశివారే చ వాయుభే ।

సింహలగ్నే పంచశుభగ్రహయుక్తేఽభవత్పుతః ॥ ౧౪॥

శ్రీమాన్ పరాక్రమయుతోఽద్భుతకర్మా మహాబలః ।

భవిష్యతి చ లోకానాం భక్తానామతిసౌఖ్యదః ॥ ౧౫॥

ఏకాదశదినే శమ్భో కురునామాస్య సుందరమ్ ।

క ఉవాచ ।

ఏవముక్త్యా గతాః సర్వే మునయో నిజమన్దిరమ్ ॥ ౧౬ ॥

హరో బాలం వినిషిష్య గిరిజాశయనే శుభే ।

విసృజ్య లోకానఖిలాన్భహిరాయాన్మదాన్వితః ॥ ౧౭ ॥

తతః శేషో యయా తత్ర ఫణాచ్ఛాయామథాకరోత్ ।

నీరజస్కా ధరాం చక్రుర్మేఘాస్తత్ర సుఖావపుః ॥ ౧౮ ॥

మారుతో మాలతీగన్ధో ననృతుశ్చాప్సరోగణాః ।

జగుర్గన్ధర్వ సజ్జాశ్చతుష్టపుశ్చార్చణా విభుమ్ ॥ ౧౯ ॥

తతో మునిగణాఃసర్వేమృన్మూర్తిశ్చ కురుత్తమామ్ ।

మణ్డపం శోభనం కృత్వా కదలీపుష్పమణ్డితమ్ ॥ ౨౦ ॥

పుపూజుః పరయా భక్త్యా పద్మాసనగతా ముదా ।

గుణేశేతి గుణేశేతి జేపుః సర్వే నిరస్తరమ్ ॥ ౨౧ ॥

అహోరాత్రోషితాః సవే రాత్రౌ చ జాగరాన్వితాః ।

యథాశక్తి ద్విజానోభిజ్య చక్రున్తే పారణం ద్విజాః ॥ ౨౨ ॥

ఏవం దశదినే విప్రానోభిజయామాసురాదరాత్ ।

గృహే గృహే మహోత్సాహంశ్చక్రుర్దేవస్య తుష్టయే ॥ ౨౩ ॥

ఏకాదశే తు దివసే సర్వ మునిగణాః శివమ్ ।

ఆహూతా ఆయయుర్నామ కర్తుం శివసుతస్య హ ॥ ౨౪ ॥

మానితాస్తేన తే సమ్యక్ కారయామాసురుత్తమమ్ ।

సర్వేశత్వాద్ గుణేశేతి సర్వవిఘ్నహరం శుభమ్ ॥ ౨౫ ॥

శివోఽపి తాన్మృసీన్సాహ సమ్యజ్నామ సమీరితమ్ ।

సర్వారమేభిషు పూజ్యోఽయమితి తస్మై వరం దదౌ ॥ ౨౬ ॥

పూజితా మునయః సర్వే దత్త్వా దానాని సర్వశః ।

ఆజ్ఞాం గృహీత్వా శమోఘ్నే స్వస్వాశ్రమపదం యయుః ॥ ౨౭ ॥

అన్తర్గృహగతా దేవీ పుపూజే దేవతాః స్వయమ్ ।

తదాది సా తిథిఃఖ్యాతా గుణేశస్య వరప్రదా ॥ ౨౮ ॥

తస్యాం మహోత్సవః కార్యశ్చతుర్థ్యాం స్వశుభాప్తయే ।

మృన్మయాం ప్రతిమాం కృత్వా పూజయేచ్ఛ యథావిధి ॥ ౨౯ ॥

కృత్వా మణ్డపికాం చారుముపోష్య జాగృయాన్నిశి ।
 మోదకాపూపలడ్డూకైః పాయసైః పూజయేద్విభుమ్ ॥ ౩౦॥
 అపరస్మిన్దినే విప్రానోభజయేచ్ఛ యథావిధి ।
 ఏకవింశతినఙ్ఖ్యాకాన్ యథాశక్తి చ దక్షిణామ్ ॥ ౩౧॥
 దత్త్వా తేభ్యో నమస్కృత్య పశ్చాద్దోభజనమాచరేత్ ।
 యో న పూజయతే చాస్యాం గణేశం మృన్మయం నరః ॥ ౩౨॥
 స విఘ్నైరభిభూతః సన్నానారోగైః ప్రపీడ్యతే ।
 న తస్య దర్శనం కుర్యాత్పతితస్యేవ కర్త్వచిత్ ॥ ౩౩॥
 జాతే తు దర్శనే తస్య గణేశం నామ సంస్మరేత్ ।
 చతుర్థ్యా మహిమానం నో న శక్యం సునిరూపితుమ్ ॥ ౩౪॥
 కర్మాణి తు గుణేశస్య యథామతి నిరూపయే ।
 గుప్తరూపాః సిన్ధుదూతాః శఙ్కరాలయసంస్థితాః ॥ ౩౫॥
 తముదన్తం తు తే గత్వా ప్రావదన్నిన్దవే తదా ।
 సమాసీనాయ యోధైశ్చ బహుభిర్వేష్టితాయ చ ॥ ౩౬॥
 స్థాపయిత్వాఽప్సరోన్మత్యం గానం గన్ధర్వసమ్భవమ్ ।
 దూతా ఊచ ।
 దక్షిణేదణ్డకారణ్యే త్రిసన్ధ్యాక్షేత్రసంజ్ఞితే ॥ ౩౭॥
 గత్వా తత్ర దృష్టవన్తో భగవన్తం శివాభిధమ్ ।
 అష్టాశీతినహస్రాణాం ముసీనామాశ్రమాన్పహూన్ ॥ ౩౮॥
 ఏకస్మిన్దినే బాలం శివా ప్రాసూత షడభుజమ్ ।
 లావణ్యకోశం త్రైలోక్యేఽనుపమం మహాసోజ్జ్వలమ్ ॥ ౩౯॥
 దశాహస్సు మహోత్సాహైర్గతేషు మునిపుంజవాః ।
 చక్రర్నామ గుణేశేతి తస్య బాలస్య శఙ్కరః ॥ ౪౦॥
 వయం వాదిత్రనిర్హోషైర్బుధిరా ఇవ తస్థిమ ।
 యది హన్తుం గమిష్యామః సప్తకోటిగణాస్తదా ॥ ౪౧॥
 ఏకైకస్య బలం ఘోరం పర్వతోన్మూలనక్షమమ్ ।
 నిహన్యుః సహసాఽభ్యేత్య వృత్తాన్తం కో నివేదయేత్ ॥ ౪౨॥

క ఉవాచ ।

ఏవం వదత్సు దూతేషు శుశ్రువే వ్యోమవాక్ తదా ।

ఉత్పన్నః క్వాపి తే హంతా సిన్ధో సావధతాం వ్రజ ॥ ౪౩॥

సిన్ధురువాచ ।

వధ్యతాం వధ్యతాం కోఽయం బ్రూతే దుష్టవచోఽత్ర హా ।

క ఉవాచ ।

కేచిదుడ్డియ పతితా ధావయిత్వాఽపరే యయుః ॥ ౪౪॥

తావద్దైత్యో మహామూర్ఖాం సమ్ప్రాప్తః పతితో భువి ।

చింతామగ్నో మ్లానముఖో నిరుత్సాహో హతప్రభః ॥ ౪౫॥

ఉవాచ విస్ఫలద్వాచో ముహూర్తాత్ప్రాప్య చేతనామ్ ।

త్రైలోక్యకణ్ణకస్యాపి కణ్ణకః కః ఉపస్థితః ॥ ౪౬॥

కథం హన్యాద్గజః సింహం మశకో వాథవారణన్ ।

త్రయస్త్రింశత్కృటిదేవా నిర్జితాః క్షణమాత్రతః ॥ ౪౭॥

తస్యమే మరణం కస్మాజ్జాయేత వ్యోమవాజమృషా ।

ఋతాఽస్తు వా గమిష్యామి భక్షితుం తమహం రిపుమ ॥ ౪౮॥

ఏవముక్త్వా క్షణార్ధాత్స భద్రాసనగతోఽభవత్ ।

సర్వే వీరాస్తతో యాతాః శ్రుత్వా వార్తాం తథావిధామ్ ॥ ౪౯॥

తస్యమేవ మృత్యోర్మృత్యుశ్చ తవ మృత్యుః కథం భవేత్ ।

ఇత్యూచుస్తే భవేద్వాపి తం వయం ఘాతయామహే ॥ ౫౦॥

స్వర్గే భూమౌ తలే వాపి గగనే వా వసేద్ యది ।

దేహ్యజ్ఞాం నో గమిష్యామో దైత్యాస్తానబ్రవీదథ ॥ ౫౧॥

సఖీనాం సేవకానాం చ పీత్వా వాక్యామృతం పరమ్ ।

ప్రీతోఽహం యాస్తు శీఘ్రం తు యత్ర మే స రిపుర్భవేత్ ॥ ౫౨॥

అనేకమాయయా హత్వా రిపుం మమ నివేద్యతామ్ ।

క ఉవాచ ।

ఏవమాజ్ఞాం గృహీత్వా తే సజ్జ్యోతీతా యయుస్తతః ॥ ౫౩॥

త్రిసన్ధ్యాక్షేత్రమాసాద్య గుప్తరూపేణ చావసన్ ।

గౌరీసుతం తత్ర కుత్ర మాయయా హన్మ ఇత్యుత ॥ ౫౪॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే గుణేశనామకరణం నామ ద్వ్యశీతితమోఽధ్యాయః ॥ ౮౨॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౭౭౨౧ + ౫౪ = ౭౭౭౫

౨.౦౮౩ త్ర్యశీతితమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

శుక్లవన్ద్య ఇవ బ్రహ్మన్ వవృథే స దినే దినే ।

తతో హిమాలయః ప్రాయాచ్ఛత్వా గౌరీసుతం శుభమ్ ॥ ౧॥

అలజ్కరాన్ సమాదాయ మూల్యరత్నసమన్వితాన్ ।

అజరే తం నిరీక్ష్యైవ ధావయిత్వా యయౌ సుతా ॥ ౨॥

ఆలిలింజ ముదా గౌరీ బహుకాలాగతం చ తమ్ ।

ఆనన్దాశ్రుణి సాఽముఞ్చత్సోఽపి సా తం తతోఽవదత్ ॥ ౩॥

గౌర్యువాచ ।

కథం నిష్ఠరతాం యాతో వృత్తాంతం మమ కర్హిచిత్ ।

న గృహ్లాసి న వా స్వీయం ప్రేషయన్యపి నిర్దయ ॥ ౪॥

హిమవాసువాచ ।

సత్యం వదసి గౌరి త్వం కణ్ఠే ప్రాణా మమ స్థితాః ।

అతస్తస్యద్ధర్మనాకాక్షీ ప్రాప్తోఽహం హరవల్లభే ॥ ౫॥

వత్సే ధేనుమనో యద్వత్తద్వత్త్వయి మనో మమ ।

క ఉవాచ ।

ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యం సా దదావాసనం శుభమ్ ॥ ౬॥

ఉపవిష్టోబ్రవీద్వాక్యం పునర్గిరివరః సుతామ్ ।

శ్రుతో నారదవాక్యేన పుత్రస్తే పరమాద్భుతః ॥ ౭॥

తతస్తం ద్రష్టుమాయాతః సర్వవిఘ్నహరం శుభమ్ ।

క ఉవాచ ।

పార్వతీ బాలమాదాయ పితరజ్ఞే న్యవేశయత్ ॥ ౮॥

సోఽలక్ష్మార్దైరలజకృత్య మహిమానం తతోఽబవీత్ |

స ఉవాచ |

అయం బాలో మహామాయః కరిష్యతి మహిమిమామ్ || ౯ ||

నిష్కణ్డకాం యథా చన్ద్రః శీతలా స్వకరైరిమామ్ |

అయం దేవగణాన్ సర్వాన్స్వస్థానే స్థాపయిష్యతి || ౧౦ ||

కరిష్యత్యజ్ఞీనేవాం తే శిశోరస్య మునీశ్వరాః |

ఏతస్య సర్వరూపాణి స్థావరాణి చరాణి చ || ౧౧ ||

అయమేవ సదా ధ్యేయో బ్రహ్మాదీనాం సహస్రదృక్ |

సహస్రాస్థ్యః సర్వజగత్కారణానాం చ కారణమ్ || ౧౨ ||

సహస్రాస్యోఽనన్తమూర్తిః సమష్టివ్యష్టిరూపవాన్ |

త్రైలోక్యే నేదృశో బాలో దృష్టః క్వాపి శుభాఙ్గావాన్ || ౧౩ ||

అహం తన్మయతాం యాతో దృష్టాస్య తత్పాదపఙ్కజమ్ |

యథాఽమృసి పయః క్షిప్తం యాతి తన్మయతాం క్షణాత్ || ౧౪ ||

అస్య యత్నం కురు శుభే నిధిరేష పురాతనః |

క ఉవాచ |

మన్తకే ముకుటం చాస్య స్వాఙ్గదే భుజయోరపి || ౧౫ ||

పఙ్కజం హృది శ్రుత్యోశ్చ కుణ్డలే రత్నభూషితే |

కటిసూత్రం కటౌ చాఙ్ఘ్యోర్మహర్వాః క్షుద్రఘణ్టికాః || ౧౬ ||

ఏవం దత్త్వా భూషణాని నామ చక్రే శుభం గిరిః |

హేరమ్భేతి మహావిఘ్నహరం భక్తాభయప్రదమ్ || ౧౭ ||

తతో భుక్త్వా గృహీత్వాఙ్గాం యయా స్వస్థానమద్రిరాట్ర |

ఏకస్మిన్ద్రివసే బాలశ్చిక్రీడ నిజమన్దిరే || ౧౮ ||

గృధ్రాసురో గృధ్రరూపి మహాబలపరాక్రమః |

పక్షవాతేన యస్యాద్రిచయశ్చూర్ణత్వమీయవాన్ || ౧౯ ||

గణ్డశైలాశ్చ వృక్షాశ్చ పాదాఘాతేన తస్య చ |

సపక్షచాఘాయా బాలమాచ్ఛాద్య భేఽభ్రమత్తదా || ౨౦ ||

నయనాని చ సర్వేషాం పక్షాఘాతరజఃకణ్ఠైః |

ఆచ్ఛాదయన్మహాశబ్దైః శ్రోత్రే బధిరతామియే ॥ ౨౧॥

తతశ్చక్షాన్ తు తం బాలం గృహీత్వా గృధ్రపుష్పవః ।
వ్యోమమార్గం గతో దూరం గరుడో భుజగం యథా ॥ ౨౨॥

బభ్రామ గగనే దుష్టోఽజానన్ బాలపరాక్రమమ్ ।
తతోఽపశ్యద్ గిరిసుతా బాలః కుత్ర కుతో గతః ॥ ౨౩॥

నాపశ్యచ్ఛత్రే తం తు తతః శోకాకులాఽభవత్ ।
కేన సీతో మమ సుతో దుష్టేన చ దురాత్మనా ॥ ౨౪॥

ఉపవిష్టా తతోఽపశ్యద్ వ్యోమ్ని గృధ్రముఖే సుతమ్ ।
మూర్ఛిచ్ఛతా పతితా భూమౌ ధావ ధావేతి చాబ్రవీత్ ॥ ౨౫॥

మమ ప్రాణా గమిష్యన్తి వినా పుత్రం సురేశ్వర ।
కథం మమోపరి వ్యోమ పతితం శక్కురః కథమ్ ॥ ౨౬॥

నైష్ఠుర్యం పరమం ప్రాప్తో మయ్యేవ జగదీశ్వరః ।
ద్వాదశాబ్దం తపస్తప్తం నిరాహారతయా మయా ॥ ౨౭॥

కరుణార్థిః స్వప్రకాశోఽవతీర్ణోఽభూన్మమాలయమ్ ।
స గతో నిధిరూపో మేఽభాగ్యాయాః పాపసశ్చాయాత్ ॥ ౨౮॥

గతే బాలే గతం సర్వం సుఖమాత్మన్తికం మమ ।

క ఉవాచ ।

ఏవం తస్యాం తు శోచన్త్యాం శుశుచుస్తత్సఖీజనాః ॥ ౨౯॥

తతస్తే తత్సమాధానం చక్రురానేన యుక్తిభిః ।

అనాదినిధనే బాలే న శోకం కర్తుమర్హసి ॥ ౩౦॥

స్వప్రకాశేఽవతీర్ణే తే బద్ధనుష్ఠానయోగతః ।

కుత్ర వా మృన్మయా మూర్తిశ్చేతనామగమద్ వద ॥ ౩౧॥

స్థిరా భవ క్షణేన త్వం ద్రక్ష్యసే స్వసుతం శుభే ।

అన్తకస్యాన్తకో బాలః పునరేష్యతి నిష్ఠయా ॥ ౩౨॥

సఖీజనే వదత్యేవం తావద్ బాలః స్వముష్టినా ।

దధార చన్చు బలవాన్ యథా శ్వాసో న నిర్యయౌ ॥ ౩౩॥

శ్వాసరోధాద్ గతాసుః స గృధ్రస్తేన సమన్వితః ।

నిపపాత మహీపృష్ఠే వజ్రహత ఇవాచలః || ౩౪||

పతమానో గృధ్రదేహో దశయోజన విస్తృతః |

చూర్ణయామాస గేహాని తచ్చిత్రమభవద్ భృశమ్ || ౩౫||

చైత్యవృక్షేషు భగ్నేషు యయుః పక్షిగణా దిశః |

తతో దృష్ట్వా తు తం బాలమవదత్ స సఖీగణః || ౩౬||

అయమక్షతదేహస్తు పతితో గిరిజాసుతః |

క ఉవాచ |

శ్రుత్వేత్థం వచనం తస్య త్వరితా బాలమాదదే || ౩౭||

గౌరీ నిధాయ హృదయే పరమానందమాప చ |

ఆశ్చర్యం పరమం ప్రాప్య దదౌ దానాన్యనేకశః || ౩౮||

గతమస్య మహారిష్టమగ్రే న స్యాదితి ద్విజాః |

నమస్కృత్య ద్విజాన్ ప్రాయాన్మన్దిరాభ్యస్తరం శివా || ౩౯||

దశయోజనవిస్తారః క్వాసురో బలవత్తరః |

క్వ బాలః కోమలతనుర్లఘురూపో జఘాన తమ్ || ౪౦||

ఏతావతో బలమిదమగ్రే కిం వా కరిష్యతి |

ఇత్యువాచ సఖీం గౌరీ స్తనపానం దదౌ ముదా || ౪౧||

అయం లఘుర్న మస్తవ్యో యథా వహ్నికణో దహేత్ |

మహాస్తం కాష్ఠనిచయం తథాఽనేన హతోఽసురః || ౪౨||

తతస్తద్దేహఖణ్డాని గణా దూరే నిచిక్షిపుః |

శృణుయాదిదమాఖ్యానం సోఽసురైర్నాభిభూయతే || ౪౩||

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే గృధ్రాసురవధో నామ త్ర్యశీతితమోఽధ్యాయః || ౮౩||

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౭౭౭౫ + ౪౩ = ౭౮౧౮

౨.౦౮౪ బాలాసురవధో నామ చతురశీతితమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ |

మాసే ద్వితియే గౌరీ తం సాయమభ్యజ్య బాలకమ్ |

స్థాపయామాస దోలాయాం గాయతి స్మ ముదా బహు || ౧||

తావదాఖూ సమాయాతౌ మాయారూపధరౌ సుతమ్ ।

తౌ క్షేమకుశలౌ దైత్యౌ తద్వధకాజ్ఞణావుభౌ ॥ ౨॥

నఖదంష్ట్రాయుధౌ ఘోరౌ మన్దిరాభ్యన్తరం గతౌ ।

యుధ్యన్తౌ పాలనాభ్యాశే స్ఫురదఙ్గురుహౌ ఖలౌ ॥ ౩॥

యయోశ్చిత్కారశబ్దేన శ్రుతయో బధిరీకృతాః ।

పాదాఘాతేన భూః సర్వా కృష్ణక్షేత్రసమా కృతా ॥ ౪॥

తతో యష్టిం గృహిత్వా సా భీషయామాస తావుభౌ ।

పలాయనపరౌ చోభావుపరిష్టాద్ గతౌ తదా ॥ ౫॥

యుధ్యన్తౌ పతితౌ ఘోరౌ బాలకోపరి తావుభౌ ।

ఉరఃస్థలాభిఘాతాత్ స బుబుధే బాలకోత్తమః ॥ ౬॥

కృత్వా కర్కశశబ్దం తు సా బిభాయ తదా శివా ।

బాలభావేన హస్తౌ స చాలయామాస భీతితః ॥ ౭॥

తదాఘాతాదుభౌ నష్టజీవితౌ పతితావధః ।

వమన్తౌ రుధిరం వక్త్రద్ దృష్ట్వా భ్రాన్తా శివాభవత్ ॥ ౮॥

కిఞ్చిజ్జీవితశేషౌ తౌ బహిర్నీతౌ గణైస్తదా ।

మోక్షం జగ్ముతురాఘాతాద్ గణేశకరసమ్భవాత్ ॥ ౯॥

తద్దేహౌ పతితౌ ఘోరౌ దశయోజనవిస్తృతౌ ।

కోలాహలో మహానాసీద్ దృష్ట్వా దేహౌ తథా గతౌ ॥ ౧౦॥

గణానాం చ సఖీనాం చ పార్వత్యా సుమహాస్తదా ।

విధ్వన్తా ఆశ్రమా వృక్షాః పర్వతా భువనాని చ ॥ ౧౧॥

పతద్భయాం తచ్ఛరీరాభ్యాం నిర్జీవాభ్యాం మహాన్యపి ।

ఛిత్త్వా ఛిత్త్వా తు తద్దేహౌ గణా నిన్యర్భహిస్తదా ॥ ౧౨॥

పార్వతీ భయవిత్రస్తా బాలమాదాయ సత్వరమ్ ॥

పాయయామాస నైహేన స్తన్యం బాలకవత్సలా ॥ ౧౩॥

ఋషిపత్న్యః సమాయాతా పార్వతీమూచిరేనఘాః ।

పుణ్యం మహాత్ తు తే గౌరి యేన విఘ్నం వినశ్యతి ॥ ౧౪॥

ద్విమాసికేన బాలేన హతౌ దుష్టౌ మహాసురౌ ।

అగ్రే త్రిభువనేనైవ సదృశో న భవిష్యతి ॥ ౧౫॥

మాతః రాక్షసభూరత్ర యత్నః కార్యః శిశావిహా ।
నేష్యన్తి రాక్షసా గుప్తా అసురా మాయినః పరే ॥ ౧౬॥

క ఉవాచ ।

ఏవముక్త్వా గతా దేవ్యో గణాస్తాం తు సమూచిరే ।
అయం తు తే శివే బాలో హనిష్యతి దినే దినే ॥ ౧౭॥

అస్మాభిస్తు కియత్కాలం బహిః కార్యా హతాసురాః ।
తతస్తు మునయో జగ్ము రక్షాం చక్రరథార్థకే ॥ ౧౮॥

దదౌ దానాని తేభ్యః సా వినసర్జ ప్రణమ్య తాన్ ।
తతస్తృతీయే మాసే తు స్వస్వకార్యరతే జనే ।
మధ్యాహ్నే పార్వతీ బాలం గృహీత్వా మఞ్చుకేఽస్వపత్ ॥ ౧౯॥

తత్పరీచారికాః సుప్తాః కాశ్చిత్కార్యాన్తరే స్థితాః ।
చక్రః కాశ్చిద్ వారి వార్తామేతస్మిన్నన్తరేఽసురః ॥ ౨౦॥

క్రూరాఖ్యశ్చోతువేషేణ వివేశ గిరిజాలయమ్ ।
వఞ్చయిత్వా లోకదృష్టిం శ్వేవదుష్టో మహాబలః ॥ ౨౧॥

స నిరీక్ష్య శివాం సుప్తాం జహృషే మనసా తదా ।
యావన్నిద్రాతి గిరిజా తావన్నేష్యే శిశుం త్వహమ్ ॥ ౨౨॥

లాఘవాన్మఞ్చుకారూఢో బాలమాదాయ మస్తకే ।
మఞ్చుకాధః పపాతాశు చక్రోశ బాలకస్తదా ॥ ౨౩॥

తతః ప్రబుద్ధా గిరిజా బిడాలాస్యగతం శిశుమ్ ।
నిరీక్ష్య ధావ ధావేతి ప్రాకోశద్ భయవిష్టలా ॥ ౨౪॥

నిమిల్య నయనే మూర్చ్ఛమగాద్ దుఃఖేన భీతితః ।
కణ్ఠే దశతి యావత్ స తావద్బాలో దధార తమ్ ॥ ౨౫॥

కర్ణయోరుభయోర్దోర్భ్యాం స్వభావాత్ పాదతాడనాత్ ।
న్యపాతయచ్చిరోదేశే మఞ్చుకాధో మహాసురమ్ ॥ ౨౬॥

స భిన్నహృయోఽధావద్ బహిర్గత్వా పపాత హా ।
మహావాతేన వృక్షాత్తు పక్వం కిశ్కేత్ఫలం యథా ॥ ౨౭॥

దుర్గన్తం రుధిరం తస్య పతితం ధరణీతలే ।
 ఆచాచ్ఛదయన్నాసికాం సా గిరిజా శోకవిష్టలా ॥ ౨౮॥
 ఆదాయ తస్మై ప్రాదాత్సాన్తనపానం శిశోస్తదా ।
 ఆగతా బాలశబ్దేన సర్వాస్తాః పరిచారికాః ॥ ౨౯॥
 స్పృశన్తి స్మ తదాజ్ఞాని ప్రత్యేకం కౌతుకాన్వితాః ।
 అజరామరతామస్య నిశ్చిత్వ మనసా తు తాః ॥ ౩౦॥
 స తు దీర్ఘ బిడాలోఽభూత్తదా ద్వాదశయోజనమ్ ।
 కియత్కృతార్జితాః సఖ్యః కియత్కః పరిచారికాః ॥ ౩౧॥
 గణాశ్చైవ సమాయాతా ఓతుం దృష్ట్వా తథావిధమ్ ।
 ఆశ్చర్యం పరమం చక్రుర్బాలకస్య పరాక్రమే ॥ ౩౨॥
 క్వ దైత్యో మాయితో దుష్టః క్వ బాలచరణాహతిః ।
 ఇన్ద్రాదీనామవధ్యా యే హన్యన్తేఽనేన లీలయా ॥ ౩౩॥
 ఇత్యనుజ్ఞాం గృహీత్వా తే గణా యాతా నిజం పదమ్ ।
 కేచిచ్ఛ బలితో దైత్యమాకృష్య తత్యజర్బహిః ॥ ౩౪॥
 కటిదేశే గృహీత్వైనం సాఽవిశన్నిజమన్దిరమ్ ।
 తతశ్చుత్థే మాసే తు మునిపత్న్యః సమాగతాః ॥ ౩౫॥
 నానాసౌభాగ్యద్రవ్యాణి గృహీత్వోత్తరగే రవే ।
 అబాలాశ్చ సబాలాశ్చ పార్వత్యా మన్దిరం శుభమ్ ॥ ౩౬॥
 తాసామాససత్కారాన్దదౌ దాక్షాయణీ తదా ।
 సమస్కరోతి తా నారీః కటౌ బాలం ప్రగృహ్య చ ॥ ౩౭॥
 పరస్పరం సమర్చ్యన్త్యో హరిద్రాకుంజుమాదిభిః ।
 భూమౌ సంస్థాప్య బాలాని గతిమన్యగతీని చ ॥ ౩౮॥
 పార్వతీయస్తతస్తేషు కీడతేస్మాపి బాలకః ।
 తేన సర్వే శుశుభిరే శశినోడుగణో యథా ॥ ౩౯॥
 దృష్ట్వా తా మునిపత్న్యస్తమూచర్గిరిసుతామితి ।
 ధన్యాఽసి గౌరి పుత్రేణ శివదత్తేన భాస్వతా ॥ ౪౦॥
 తవ బాలస్య సాన్నిధ్యాద్భాసన్తే నోఽపి బాలకాః ।
 నిధిసజ్జేన హేమత్వం లోహేనాపి సమాప్యతే ॥ ౪౧॥

ఏవం కౌతుకయుక్తాస్తా ఆనర్చుశ్వ పరస్పరమ్ ।
 హరిద్రాభిః కుఙ్కుమేక్షుఖణ్డచందనగృజ్జాకైః ॥ ౪౨॥
 తిలైర్గుడైస్తాలపత్తైర్నానాపరిమలైరపి ।
 కాశ్చిదగ్గే హరిద్రాం చ ముఖేషు చ లిలిమ్పిరే ॥ ౪౩॥
 ఏతస్మిన్నంతరే దైత్యో నామ్నా బాలాసురో మహాన్ ।
 బాలరూపి సమవయాస్తన్మధ్యే క్రీడితుం యయా ॥ ౪౪॥
 చిక్రీడ పార్వతీయేన యుద్ధ్యన్నివ వినోదతః ।
 యథా సింహేన క్రోష్టా తు మహిషో వా గజేన చ ॥ ౪౫॥
 కణ్ఠేన కణ్ఠం సఙ్ఖుష్య పేతతుర్భువి దారుణౌ ।
 మస్తకే చరణాభ్యాం సోఽహనద్ దుష్టో గజాననమ్ ॥ ౪౬॥
 కచాదానాయ హస్తాభ్యాం విచక్ర్ష బలాదముమ్ ।
 స్వయం చ గర్జతే దుష్టో వృద్ధః క్రోష్టా యథా నిశి ॥ ౪౭॥
 దృష్ట్వా తథావిధౌ తౌ సా గిరిజా ప్రాహతా స్త్రియః ।
 కస్యరేర్హృదబాలోఽయం తాడయిత్వా శిశుం మమ ॥ ౪౮॥
 క్రన్తతేసౌ ఖర ఇవ ప్రహరే ప్రహరే ఖలః ॥
 అర్భకాణాం స్వభావోఽయమిత్సుపేక్షితవత్ససౌ ॥ ౪౯॥
 తౌ తు భూమిగతౌ బాలౌ లుణ్ఠతఃస్మానువత్సలౌ ।
 ధృత్వా పరస్పరం కేశానాకర్షంతౌ చ సర్వశః ॥ ౫౦॥
 హసంతౌ హాసయంతౌ చ బాలకాంశ్చ మునిస్త్రియః ।
 జానన్నపి మహాదైత్యం ఖేలతి స్మ వినాయకః ॥ ౫౧॥
 తతో బాలాసురో దుష్టో హస్తాభ్యాం బలవత్తరమ్ ।
 జీవగ్రాహం కణ్ఠదేశే దధార గణనాయకమ్ ॥ ౫౨॥
 తథా తం సోఽపి జగ్రాహ రుద్ధశ్వాసోఽసురోఽభవత్ ।
 విష్వలం దైత్యపుత్రం తం దృష్ట్వా దుశ్చిత్తతాం స్త్రియః ॥ ౫౩॥
 యయుశ్చ చుక్రుశుర్బాలో నిహతోఽతేన నిశ్చితమ్ ।
 ధావమానా యయుః కాశ్చిన్నాశకన్మోచితుం హి తౌ ॥ ౫౪॥

స్త్రియశ్వ పురుషాః సర్వే తతస్తామమ్బికాం శుభామ్ ।
 ఊచుర్విమోచయైనం త్వం మనిపుత్రో మరిష్యతి ॥ ౫౫॥

తతః సా పార్వతీ బాలం ముఖ్య ముఖ్యేతి సాఽబ్రవీత ।
 అస్మిన్మృతే శపిష్యన్తి మునయో నస్తపోన్వితాః ॥ ౫౬॥

జీవదానాత్పరం పుణ్యం నాస్తి బ్రహ్మణ్ణగోలకే ।
 గమిష్యతి మహాశక్తిస్తవ తేషాం తు శాపతః ॥ ౫౭॥

క ఉవాచ ।

ఏవం యావత్పూర్థయతే గిరిజా తావదేవ హి ।
 నేత్రద్వారేణ తత్పూజా గతా బుద్ధుదవత్క్షణాత్ ॥ ౫౮॥

దదృశుస్తం తతః సర్వే దశయోజనమాయతమ్ ।
 కరాలవక్త్రం పతితం చూర్ణయిత్వా మహాద్రుమాన్ ॥ ౫౯॥

తతః స్త్రియో యయుర్భీతా బాలమాదాయ సత్వరాః ।
 వృకవృన్దం హి దృష్త్వైవ ధేనవోఽజా యథా భయాత్ ॥ ౬౦॥

గిరిజాపి స్వకం గృహ్య భ్రామయిత్వా సుతం మృదమ్ ।
 దత్త్వా స్తనం కారయిత్వా శాన్తికం ద్విజపృజ్జవైః ॥ ౬౧॥

దదౌ దానాని తేభ్యః సా జగృహే ఆశిషో బహు ।
 న జానే ఆసురీం మాయాం కియన్తో యాన్తి నాశితుమ్ ॥ ౬౨॥

తతస్తే విలయం యాన్తి మమ బాలాన్మహాఖిలాః ।
 ఈశ్వరే సానుకూలే కః పీడితుం క్షమతే జనమ్ ॥ ౬౩॥

క ఉవాచ ।

ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యం మునిపత్న్యో యయుశ్చ తే ।
 గణాస్తం దూరతః క్షిప్త్వా స్నాత్వా స్వం ధామ లేభిరే ॥ ౬౪॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే బిడాలసురబాలాసురవధో నామ చతురశీతితమోఽధ్యాయః
 ॥ ౮౪॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౭౮౧౮ + ౬౪ = ౭౮౮౨

౨.౦౮౫ గణేశకవచం నామ పంచాశీతమోఽధ్యాయయః

క ఉవాచ ।

శ్రుత్వా మునిముఖాత్పుత్రం గిరిజాయా మహాబలమ్ ।

పంచమే మాసి సమ్యాప్తే మరీచిర్విక్షితుం యయా ॥ ౧॥

భూతభవ్యభవిష్యజ్ఞః సమలోష్ఠాశ్మకాఞ్చనః ।

వేదశాస్త్రార్థతత్త్వజ్ఞో న్యస్తస్వపరవిభ్రమః ॥ ౨॥

సంహారే రక్షణే సృష్టౌ మనసా జగతః క్షమః ।

తం దృష్ట్వా పాదయోస్తస్య పతితా సఖిభిః సహ ॥ ౩॥

ఉపవేశ్యాసనే పాదౌ ఞ్జాలయామాస భక్తితః ।

తజ్జలం పావనం పీత్వా సిషేచాన్తర్గృహం ముదా ॥ ౪॥

ఉపచారైః షోడశభిః పుపూజేశ్వరభావనా ।

ఉవాచ పార్వతీ తుష్టాఽలభ్యం దృష్టం పదం హి తే ॥ ౫॥

మునిరువాచ ।

అహమాత్మమనా దేవి న వ్రజామి హి కుత్రచిత్ ।

అకస్మాద్ధ్యానవిషయస్తవ పుత్రో బభూవ మే ॥ ౬॥

తస్య తే దర్శనాకాక్షీ శివస్యాప్యహమాగతః ।

క ఉవాచ ।

ఏవమాకర్ణ్య సా వాక్యం తస్యర్థేన్ద్రనయం స్వకమ్ ॥ ౭॥

అతిప్రీతిమనా గౌరీ తస్యాజ్ఞే సంన్యవేశత్ ।

ఊచే సా తం మహాభాగ్యం ఫలితం దర్శనాత్తవ ॥ ౮॥

పుణ్యం చ పరమం ప్రాప్తం శుభమగ్రే భవిష్యతి ।

మునిరువాచ ।

గౌరి తేఽయం సుతో బ్రహ్మస్వరూపో భాసతే మమ ॥ ౯॥

షట్చక్రభేదనరతా యోగనిష్ఠా మహర్షయః ।

వాయుభిక్షా ఉపాసన్తే యం తే సోఽయం తవాత్మజః ॥ ౧౦॥

గుణత్రయవిభేదేన త్రితనుస్త్రిక్రియాకరః ।

యత్సత్తయాఽథ శేషోఽపి వహతే మస్తకే భువమ్ ॥ ౧౧॥

అణురూపః స్థూలరూపః సప్తవింశతితత్త్వకృత్ ।

చేతనాచేతనం విశ్వం యద్రూపం సర్వకర్మకృత్ ॥ ౧౨॥

యుగే దశభుజః పూర్వే సింహారూఢో వినాయకః ।

ద్వితీయే షడ్భుజో బద్ధివాహనః శశిసన్నిభః ॥ ౧౩॥

మయూరేశ ఇతి ఖ్యాతో నానాదైత్యనిబర్హణః ।

తృతీయే తు యుగే దేవో రక్తవర్ణశ్వతుర్భుజః ॥ ౧౪॥

గజానన ఇతి ఖ్యాతో ధూమ్రవర్ణః కలౌ యుగే ।

ధూమకేతురితి ఖ్యాతో ద్విభుజః సర్వదైత్యహా ॥ ౧౫॥

ఏతస్య రక్షణం గౌరి దైత్యేభ్యః కురు సర్వదా ।

గౌర్యువాచ ।

ఏషోఽతిచపలో బాలో దైత్యాన్ హన్తి బహూనపి ॥ ౧౬॥

అగ్రే కిం కర్మ కర్తేతి న జానే మునిసత్తమ ।

దైత్యా నానావిధా దుష్టాః సాధుదేవద్రుహః ఖలాః ।

అతోఽస్య కణ్ఠే కింఞ్చత్త్వం రక్షార్థం బద్ధమర్హసి ॥ ౧౭॥

మునిరువాచ ।

ధ్యాయేత్ సింహగతం వినాయకమముం దిగ్బాహుమాద్యే యుగే

త్రేత్రాయాం తు మయూరవాహనమిమం షడ్బాహుకం సిద్ధిదమ్ ।

ద్వాపారే తు గజాననం యుగభుజం రక్తాంగరాగం విభుమ్

తుర్యే తు ద్విభుజం సితాంగురుచిరం సర్వార్థదం సర్వదా ॥ ౧౮॥

వినాయకః శిఖాం పాతు పరమాత్మా పరాత్పరః ।

అతిసున్దరకాయస్తు మస్తకం సుమహోత్కటః ॥ ౧౯॥

లలాటం కాశ్యపః పాతు భ్రూయుగం తు మహోదరః ।

నయనే భాలచన్ద్రస్తు గజాస్యతోష్ఠపల్లవౌ ॥ ౨౦॥

జిహ్వాం పాతు గణక్రీడశ్చుబుకం గిరిజాసుతః ।

వాచం వినాయకః పాతు దంతాన్ రక్షతు దుర్ముఖః ॥ ౨౧॥

శ్రవణౌ పాశపాణీస్తు నాసికాం చిన్తితార్థదః ।

గణేశస్తు ముఖం కణ్ఠం పాతు దేవో గణజ్ఞాయః ॥ ౨౨॥

స్కన్ధౌ పాతు గజస్కన్ధః స్తనో విఘ్నవినాశనః ।

హృదయం గణనాథస్తు హేరమ్భో జఠరం మహాన ॥ ౨౩॥

ధరాధరః పాతు పార్శ్వే పృష్ఠం విఘ్నహరః శుభః ।

లింగం గుహ్యం సదా పాతు వక్రతుణ్ణో మహాబలః ॥ ౨౪॥

గణక్రీడో జానుజఙ్ఘః ఊరూమణ్డలమూర్తిమాన్ । (జానుజఙ్ఘః ఊరూమణ్డలమూర్తిమాన్)
ఏకదంతో మహాబుద్ధిః పాదౌ గుల్ఫౌ సదాఽవతు ॥ ౨౫॥

క్షిప్రప్రసాదనో బాహూ పాణీ ఆశాప్రపూరకః ।

అఙ్గులీశ్చ నఖాన్ పాతు పద్మహస్తోఽరినాశనః ॥ ౨౬॥

సర్వాఙ్గాని మయూరేశో విశ్వవ్యాపీ సదాఽవతు ।

అనుక్తమపి యత్థానం ధూమకేతుః సదాఽవతు ॥ ౨౭॥

ఆమోదస్త్యగ్రతః పాతు ప్రమోదః పృష్ఠతోఽవతు ।

ప్రాచ్యాం రక్షతు బుద్ధీశ ఆగ్నేయ్యాం సిద్ధిదాయకః ॥ ౨౮॥

దక్షిణస్యాముమాపుత్రో నైఋత్యాం తు గణేశ్వరః ।

ప్రతీచ్యాం విఘ్నహర్తాఽవ్యాద్ వాయవ్యాం గజకర్ణకః ॥ ౨౯॥

కౌబేర్యాం నిధిపః పాయాదీశాన్యామీశనన్దనః ।

దివాఽవ్యాదేకదంతస్తు రాత్రౌ సన్ధ్యాసు విఘ్నహృత్ ॥ ౩౦॥

రాక్షసాసురవేతాలగ్రహభూతపిశాచతః ।

పాశాఙ్కుశధరః పాతు రజః సత్త్వం తమః స్మృతిమ్ ॥ ౩౧॥

జ్ఞానం ధర్మం చ లక్ష్మీం చ లజ్జాం కీర్తిం దయాం కులమ్ ।

వపుర్ధనం చ ధాన్యం చ గృహం దారాన్ సుతాన్సఖీన్ ॥ ౩౨॥

సర్వాయుధధరః పౌత్రాన్ మయూరేశోఽవతాత్సదా ।

కపిలోఽజావికం పాతు గవాశ్వం వికటోఽవతు ॥ ౩౩॥

భూర్జపత్రే లిఖితేష్వదం యః కణ్ఠే ధారయేత్సుధీః ।

న భయం జాయతే తస్య యక్షరక్షః పిశాచతః ॥ ౩౪॥

త్రిసన్ధ్యం జపతే యస్తు వజ్రసారతనుర్భవేత్ ।

యాత్రాకాలే పఠేద్ యస్తు నిర్విఘ్నోన ఫలం లభేత్ ॥ ౩౫॥

యుద్ధకాలేపఠేద్యస్తు విజయం ప్రాప్నుయాద్భువమ్ ।

మారణోచ్ఛాటనాకర్షస్తమ్భమోహనకర్మణి ॥ ౩౬॥

సప్తవారం పరేద్ యస్తు దిననామేశకవంశతిమ్ ।
 తత్తత్ఫలమవాప్నోతి సాధకో నాత్ర సంశయః ॥ ౩౭॥
 ఏకవింశతివారం చ పరేత్ తావద్దినాని యః ।
 కారాగృహగతం సద్యో రాజ్ఞా వధ్యం చ మోచయేత్ ॥ ౩౮॥
 రాజదర్శనవేలాయాం పరేద్యస్తు త్రివారతః ।
 స రాజానం వశం నీత్వా ప్రకృతిం చ సభాం జయేత్ ॥ ౩౯॥
 ఇదం గణేశకవచం ముద్గలేన సమీరితమ్ ।
 కశ్యపాయ చ తేనాఽథ మాణ్డవ్యాయ మహర్షయే ॥ ౪౦॥
 సర్వరక్షాకరం సర్వకామ ప్రపూరకమ్ ॥
 ముద్గలాయచతే నాథ మాణ్డవ్యాయమహర్షయే ॥ ౪౦॥
 మహ్యం స ప్రాహ కృపయా కవచం సర్వసిద్ధిదమ్ ।
 న దేయం భక్తిహీనాయ దేయం శ్రద్ధావతే శుభమ్ ॥ ౪౧॥
 అనేనాస్య కృతా రక్షా న బాధాఽస్య భవేత్క్వచిత్ ।
 రాక్షసాసురవేతాలదైత్యదానవసమ్భవా ॥ ౪౨॥
 ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే గణేశకవచం నామ పంచాశీతితమోఽధ్యాయయః ॥ ౫౫॥
 ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞః - ౭౮౮౨ + ౪౨ = ౭౯౨౪

౨.౦౮౬ భూమ్యుపవేశవర్ణనం నామ షడశీతితమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।
 తతోఽస్యాజ్ఞాత్సుతం గౌరీ నమస్కృత్య సమాదదే ।
 ఆజ్ఞాం గృహీత్వా ప్రాయాత్ స్వం మన్దిరం భృషహర్షితా ॥ ౧॥
 సోఽప్యనుజ్ఞాం తతో గృహ్య శివం నత్వాశ్రమం యయా ।
 తతో గౌరీ చకారాఽస్య సుమహూర్తే శుభే దినే ॥ ౨॥
 గౌతమాదీన్సమాహూయ బ్రాహ్మణానుపవేశ్య చ ।
 ద్విజేభ్యో నమయాం చక్రే సా ప్రణమ్య స్వయం చ తాన్ ॥ ౩॥
 సర్వే దేవగణాస్తత్ర నానోపాయనపాణయః ।
 ఆయయుస్తం గణాశ్చాపి గన్ధర్వాప్సరసస్తథా ॥ ౪॥

ఉవాచ గౌరీ తాన్ విప్రానుపవేశనమస్య హ |
 ఏచార్య సర్వమునిభిః కుర్వన్తు ద్విజపుజ్జవాః || ౫ ||
 త ఊచుర్మునయః సర్వే గురువారస్రయోదశీ |
 పౌష్ణం నక్షత్రమద్యాస్తి తస్మాత్కార్యో మహోత్సవః || ౬ ||
 తతో గృత్సమదః శీఘ్రం నానారత్నచయం భువి |
 నిధాయ చ చకరాశు చతుష్కం రత్ననిర్మితమ్ || ౭ ||
 గణేశపూజనం కృత్వా పుణ్యాహవాచనం తథా |
 దివ్యవస్త్రావృతే తస్మిన్నుపవేశ్య శివాసుతమ్ || ౮ ||
 సిరాజయామాస చ తం పతివస్త్రీభిరాదరాత్ |
 రత్నప్రభాజాలగతం నానాలంకారదీపితమ్ || ౯ ||
 ఉపాయనాని తే సర్వే శివాభ్యాం తత్సతాయ చ |
 వాద్యత్స దివ్యవాద్యేషు ప్రదదుర్భక్తితత్పరాః || ౧౦ ||
 సాఽపూజయత్ తతో విప్రాన్ రత్నవస్త్రాదికాఞ్ఞనైః |
 ఆశిర్వాదాక్షతాస్త్రస్మింశ్చిక్షేప సకలార్పితాన్ || ౧౧ ||
 భవాని పూజయామాస మునిపత్నీః సకన్యకాః |
 తా ఊచుర్గిరీజే ధన్యా త్వదన్యా నాస్తి కుత్రచిత్ || ౧౨ ||
 ఏతాదృశఃసుతోవాపి సర్వలక్షణమణ్డితః ||
 క ఉవాచ |
 ఏవం వదత్సు సర్వేషు స్త్రీజనేషు మహాఖలః || ౧౩ ||
 వ్యోమాసురో వ్యోమకర్ణో నానామాయావిశారదః |
 న బలే సదృశస్తస్య కోఽపి త్రిభువనేఽభవత్ || ౧౪ ||
 స తు ద్వారి స్థితం చూతం నానాశాఖాసమన్వితమ్ |
 అభేద్యం వారణశతైః కల్పాంతమారుతైరపి || ౧౫ ||
 ప్రవేశ తదావ్యోమో మాయయా స తదంతరమ్ |
 యథా దృష్టివశాద్భూతం విశతే దుష్టచేష్టతే || ౧౬ ||
 దోలయామాస తం వృక్షం కల్పాన్తే మారుతో యథా |
 ద్రుమపాతభయాత్సర్వే మునయశ్చ సమాగతాః || ౧౭ ||

భీతాః ప్రోమర్షినా వాయుం కమృతే కిం మహాద్రుమః ।
 తావత్కటకటాశబ్దం శుశ్రువుర్వృక్షసమృభవమ్ ॥ ౧౮॥
 స్త్రియో గణాశ్చ సర్వే తే చక్రీరే తు పలాయనమ్ ।
 విస్మృత్య బాలకం భ్రాంతా గిరిజాపి పలాయితా ॥ ౧౯॥
 ఏతస్మిన్నంతరే వృక్షో నిపపాతార్భకే తదా ।
 హస్తాభ్యాం నిహతస్తేన శతచూర్ణోఽపతద్భువి ॥ ౨౦॥
 యథా ఘననిపాతేన క్రముకం దృషదీ స్థితమ్ ।
 భ్రువున్తి స్మ తదా వ్యోమ్ని తచ్ఛాఖాః పల్లవాన్వితాః ॥ ౨౧॥
 ఋషీణామాశ్రమాః కేచిద్భగ్నాః శాఖానిపాతతః ।
 పలాయితే జనే పేతుః కాశ్చిచ్ఛాఖాః సపల్లవాః ॥ ౨౨॥
 తతో వ్యామాసురో దుష్టో గతాసుర్నిపపాత హా ।
 వ్యాదాయాస్యం వమన్ రక్తం శతధా తేన సోఽభవత్ ॥ ౨౩॥
 ఆయయుస్తే తతః సర్వే స్త్రియశ్చ బాలకం తదా ।
 దదృశుస్తే యథా పూర్వముపవిష్టం నిరాకులమ్ ॥ ౨౪॥
 సుమేరూనిశ్చలం స్వస్థం తతః సర్వే విసిస్మిరే ।
 పఞ్చామాసేన బాలేన మహాబలపరాక్రమః ॥ ౨౫॥
 లీలయా హస్తతో దైత్యః స వృక్షః శతధా కృతః ।
 హాహాకారరవా గౌరీ ధావతి స్మ నిజం సుతమ్ ॥ ౨౬॥
 మునయస్తామథోచుస్తే హతదైత్యః సుతస్తవః ।
 సా దదర్శ తతో బాలం హిమవత్పర్వతోపపమ్ ॥ ౨౭॥
 ఉత్థాయ కటిదేశే తం ధృత్వా స్తన్యం దదౌ ముదా ।
 మరీచివాక్యం సస్మార ప్రశశంస మహేశ్వరమ్ ॥ ౨౮॥
 యమీశ్వరోఽవతి సదా తం హస్తం యః సమీహతే ।
 స ఏవ విలయం యాతి పతజ్గ ఇవ దీపగః ॥ ౨౯॥
 మునయో యోషితః సర్వా యయుః స్వం స్వం నివేశనమ్ ।
 తతో గణా యయుః కేచిదక్షతం వీక్ష్య తత్స్పృతమ్ ॥ ౩౦॥
 ఊచేర్ధన్యతరా మాతా రక్షితస్తే సుతోఽసురాత్ ।
 దుష్టో ఏవ లయం యాన్తి సాధుర్న కాపి సీదతి ॥ ౩౧॥

తతః సా శర్కరాం తేభ్యో దత్త్వాజ్ఞాం ప్రదదౌ శివా ।

సర్వాభ్యశ్చ తతో యాతా దృష్టా తేన నిజం గృహమ్ ॥ ౩౨॥

య ఇదం శృణుయాత్పుణ్యమాఖ్యానం భక్తిమాన్సరః ।

న స బాధాం లభేత్కాఽపి సర్వత్రనిర్భయో భవేత్ ॥ ౩౩॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే భూమ్ముపవేశవర్ణనం నామ షడశీతమోఽధ్యాయః ॥
౮౬॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కాః - ౭౯౨౪ + ౩౩ = ౭౯౫౭

౨.౦౮౭ కమలాసురవధో నామ సప్తాశీతితమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

వ్యోమాసురస్య భగినీ తస్య దుఃఖేన దుఃఖితా ।

నిశాముఖే దర్శదినే సముత్పన్నా క్షుధాతురా ॥ ౧॥

భక్షయామాస మహిషాన్ శతసంఖ్యాన్మహాబలాన్ ।

కరాలకేశీలమ్బాష్ఠీ తాలనాసా దరీముఖా ॥ ౨॥

హలదంతా కూపనేత్రా శ్రోతావరణసంయుతా ।

దీర్ఘస్తనీ మహాఘరా భూమిస్పృక్వచకా ఖలా ॥ ౩॥

దీర్ఘబాహుర్నిమ్ననాభిర్గోధేవ కర్కశా త్వచి ।

నామ చక్రుస్తదా లోకాః శతమాహిష భక్షణాత్ ॥ ౪॥

అన్వర్థం భావదుష్టాయాః స్ఫుటం తు శతమాహిషా ।

సా యయౌ బన్ధహంతారం హన్తుం బన్ధప్రియఙ్కరీ ॥ ౫॥

కమనీయతరా భూత్వా సర్వావయవసున్దరా ।

నానాలక్ష్మరసంయుక్తా గౌరా షోడశవార్షికీ ॥ ౬॥

కృత్వా షోడశశృంగారాన్మోహయన్తీ కటాక్షతః ।

సా యయౌ దుష్టభావేన గిరిజాలయముత్తమమ్ ॥ ౭॥

ప్రణనామ శివాం చాదౌ ప్రోవాచ పరమాదరాత్ ।

ధన్యాఽహం కృతకృత్యాఽహం ప్రాప్తాఽహమీప్సితం ఫలమ్ ॥ ౮॥

యతస్తస్యం సర్వజనసీ సర్వదేవమయీ శుభా ।

సర్వధ్యేయా సర్వసిద్ధిః సర్వకారణకారణమ్ ॥ ౯॥

జగన్మోహనదక్షా త్వం పుణ్యేన దృష్టిమాగతా ।

క ఉవాచ ।

శ్రుత్వా వాచం తదీయాం సా ప్రోవాచ గిరిజా తు తామ్ ॥ ౧౦॥

ఉత్తిష్ఠోత్తిష్ఠ భద్రం తే సన్తుష్టాఽహం తవేక్షణాత్ ।

కస్యాసి కుత ఆయాసి కిమర్థం చ వరాజ్ఞనే ॥ ౧౧॥

కామం తే పూరయిష్యామి వద సత్యం మమాగ్రతః ।

శతమాహిషా ఉవాచ ।

అహం చిరం వియోగార్తా శరణం త్వాముపాగతా ॥ ౧౨॥

శ్రుతం స్యాదమరావత్యా నాయకోఽసురవర్జితః ।

స లీనః క్వాపి గిరిజే సర్వే దేవగణా అపి ॥ ౧౩॥

త్వం తు భాగ్యవతీ దేవి న వియోగో హరస్య తే ।

సహ్యాం భవేత్సర్వదుఃఖమసహ్యాం తు వియోగజమ్ ॥ ౧౪॥

పార్వత్యువాచ ।

బాలోఽయం మమ సుభగే హనిష్యతి ఖలాన్బలాత్ ।

మోచయిష్యతి దేవాన్స కాలః కశ్చిత్ప్రతీక్ష్యతామ్ ॥ ౧౫॥

ఏతదర్థం గణేశేన ధృతో దేహో మమాలయే ।

భూభారోత్తారణార్థాయ ముసీనాం పాలనాయ చ ॥ ౧౬॥

క ఉవాచ ।

ఇత్యుక్త్యా పూజయామాస పాదక్షాలనపూర్వకమ్ ।

సఖీభిః కుంజుమాద్వైశ్చ భోజయామాస సాదరమ్ ॥ ౧౭॥

సాపి భుక్త్యా శివాతల్పే సుష్వాపోవాచ తత్సఖీః ।

గిరిజాబాలకం సఖ్య ఆనయన్తు మమాన్తికమ్ ॥ ౧౮॥

విశ్వస్తాః సర్వసఖ్యస్తా దదుర్బాలం తు తత్కరే ।

లాలయామాస సా స్నేహాన్ముఖమృచవల్గనైః ॥ ౧౯॥

తజ్జఘాంసాం స విజ్ఞాయ సర్వజ్ఞః స శివాత్మజః ।

రాక్షసీమితి నిశ్చిత్య హస్తాభ్యాం శ్రోత్రయోరధాత్ ॥ ౨౦॥

నాసికాం చ తతో భారం మహాపర్వతసన్నిభమ్ ।

తదజ్ఞం పాతయామాస సా చ శ్వాసనిరోధతః ॥ ౨౧॥

విష్ణులా పరిచిక్షేప పాదాఘాతాన్ శిశౌ భృశమ్ ।

ముఞ్చ ముఞ్చేతి భాషంతీ కౌతుకం ద్రష్టుమాగతామ్ ॥ ౨౨॥

కథం హంసి స్త్రియం దుష్ట త్వనాగస్కాం శివాసమామ్ ।

క ఉవాచ ।

తదాక్రందనమాకర్ణ్య సఖీభిః సహ పార్వతీ ॥ ౨౩॥

ఆగతా మోచితుం పుత్రం నాశకత్ తమువాచ సా ।

న మారయాశు ముఞ్చేనాం శక్రస్య మహిషీం స్త్రియామ్ ॥ ౨౪॥

శ్రుత్వా మాతృవచో బాలో దూరే చిక్షేప తాం తదా ।

పపాతోపరి వ్యాజేన క్షణాత్సౌఽభ్యుదతిష్ఠత ॥ ౨౫॥

తత్కర్ణం నాసికాహస్తో దృష్టః సాస్పక్న్యవోఽపి చ ।

తదజ్ఞీఘాతాత్సా ప్రాణాంస్తత్యాజ క్షణమాత్రతః ॥ ౨౬॥

గతాసుం తాం శుశోచాఽథ పార్వతీ స్నేహనిర్భరా ।

ఉవాచ చపలో బాలో దుర్యశోఽరితవానయమ్ ॥ ౨౭॥

శ్రుత్వా శచీం హతామిన్ద్రః కిం వాగత్య కరిష్యతి ।

దదర్శ పురతో గత్వా రాక్షసీం తాం శివాఽశివామ్ ॥ ౨౮॥

దశయోజనవిస్తీర్ణాం క్షతభూభూరుహాం తదా ।

తత్యాజ శోకం జహృషే ప్రశశంస నిజం సుతమ్ ॥ ౨౯॥

ఆదాయ సుతమవ్యజ్ఞం పార్వతీ మన్దిరం యయా ।

విస్మాపయత్యసౌ బాలా శక్కితా బాలపౌరుషమ్ ॥ ౩౦॥

విస్మయం పౌరుషే తస్య సమపద్యత పార్వతీ ।

తత్సఖ్యచ్ఛిన్నకర్ణాం తాం ఛిన్ననాసాం వ్యలోకయన్ ॥ ౩౧॥

కథమస్యా లాఘవం చ కథమస్య బలం శిశోః ।

అహసన్ప్రవదన్నిత్యం దత్త్వా తాలం పరస్పరమ్ ॥ ౩౨॥

తతస్తాం రాక్షసీం దూరాచ్ఛిషిపుః ప్రమథాస్తదా ।

అరిష్టే విహతే గౌరీ దదౌ దానాని భక్తితః ॥ ౩౩॥

తతస్తు సప్తమే మాసే ప్రవృత్తే నిద్రితే జనే ।

తమసా సర్వతో వ్యాప్తే దశదీజ్యుణ్ణలేఽఖిలే ॥ ౩౪ ॥
 నిశీధేఽరణ్యపశుషు రువత్సు దద్దురేషు చ ।
 పర్యజ్ఞే పరిసుప్తాయాం పార్వత్యాం దివ్యసంస్తరే ॥ ౩౫ ॥
 సఖీజనే నిద్రితే చ సేవకాన్నా గణేశతథా ।
 ఏతస్మిన్నస్తరే దుష్టో నామ్నా యః కమతాసురః ॥ ౩౬ ॥
 ఆచ్ఛాదయత్స్వదేహేన శివాప్రాజ్ఞణమద్భుతమ్ ।
 యస్య స్ఫుర్గేన సహసా శీర్యతే వజ్రసంహతిః ॥ ౩౭ ॥
 అతిశీతలగాత్రః స పార్వణశ్చన్ద్రమా ఇవ ।
 ఉదితే తు దివానాథే తత్పుష్టే విచరజ్ఞానాః ॥ ౩౮ ॥
 కేచిత్సాన్సత్వా స్థితా జప్తుం కేచిన్నిద్రాం ప్రచక్రరే ।
 స్థిత్యా పతితాః కేచిదతికోమలదేహతః ॥ ౩౯ ॥
 సిషిచుర్బాలికా వారి గోమయైరజ్గమాలికాః ।
 చక్రుస్తతో బహిర్యాతా సబాలా గిరిజా తదా ॥ ౪౦ ॥
 ఆస్వాపయత్సుతం గౌరీ మహాద్వాస్తరణేఽత్ర సా ।
 సఖీస్తత్ర చ సంస్థాప్య యయా సా సేవితుం శివమ్ ॥ ౪౧ ॥
 ఏవం జ్ఞాత్వాఽసౌ కమరః స్వస్య పృష్ఠమచాలయత్ ।
 భూమికమ్పః కథమిహ కిం వారిష్టం భవిష్యతి ॥ ౪౨ ॥
 ఇత్యబ్రువంస్థితాస్తత్ర గణాశ్చక్రితమానసాః ।
 నిద్రితాః ప్రతిబుద్ధాస్తే కిం జాతమితి చాబ్రువన్ ॥ ౪౩ ॥
 తదైవ తేన బాలేన సర్వజ్ఞేన వివర్తతా ।
 ఉదరం తస్య పృష్ఠే తు న్యధాయ ధర్షతా భృశమ్ ॥ ౪౪ ॥
 చతుర్థశభువనజం భారం నిదధతాఽత్ర చ ।
 నిరుద్ధశ్వాసనవాయుః సోఽగాని స్వాని వ్యచాలయత్ ॥ ౪౫ ॥
 అస్తవద్ రక్తమతులమస్య దేహాత్ తథావిధాత్ ।
 ఉడ్డానం కర్తుమారేభే నాశకత్కమరస్తతః ॥ ౪౬ ॥
 తతో గణా యయుః సర్వే యే తత్రాసన్నుఖోపితాః ।
 కిమరిష్టం సముత్పన్నం ముహూర్భూతృతే ను కిమ్ ॥ ౪౭ ॥

సఖ్యశ్చ బాలికాః సర్వాః పార్వతీం నేవితుం యయుః ।
ఉత్తిష్ఠ మాతర్బాలస్తే నీతః స్యాద్వా మృతోఽపి వా ॥ ౪౮॥

త్వరయా పార్వతీ యాతా ధావమానా బహిః సుతమ్ ।
దదర్శ నిశ్చలం గౌరీ సోత్థాపయితుముద్యతా ॥ ౪౯॥

భూగోలభారసదృశం మత్వా తస్థా విమానసా ।
తతో మమర్ద సహసా బాలస్తం స మమార చ ॥ ౫౦॥

తతః సా దదృశే దైత్యం దశయోజనమాయతమ్ ।
ప్రసారితముఖం కూర్మం వమస్తం రుధిరం బహు ॥ ౫౧॥

చూర్ణయామాస సహసాఽశ్రమాన్ నానావిధాన్యమాన్ ।
తతః సా బాలమాదాయ స్తనపానం దదౌ ముదా ॥ ౫౨॥

న జ్ఞాయతేఽసురాణాం హి నానామాయాం ప్రకుర్వతామ్ ।
త్రిలోచనప్రసాదేన పునర్లబ్ధః సుతో మయా ॥ ౫౩॥

యతః కృతాంతాద్బలవాన్ నిహతః కమలాసురః ।
సఖ్యశ్చ తద్గణాః ప్రాపుః పప్రచ్ఛుః క్షేమమర్భకే ॥ ౫౪॥

క్షేమమిత్యేవతాన్గౌరీ నిజగాద ముదాన్వితా ।
తతో గణాః ఖణ్డశస్త్రం కృత్వా దూరతరం జహుః ॥ ౫౫॥

వవర్షుః పుష్పవర్షాణి తస్మిన్దేవగణాస్తదా ।
య ఇదం పరమాఖ్యానం శృణుయాచ్ఛాప్యయేత్తథా ॥ ౫౬॥

సర్వారిష్టవినిర్ముక్తః సర్వాన్కామానవాప్నుయాత్ ॥ ౫౭॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖండే శతమాహిషా-కమలాసురవధో నామ సప్తాశీతితమోఽధ్యాయః
॥ ౮౭॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౭౯౫౭ + ౫౭ = ౮౦౧౪

౨.౦౮౮ మఞ్చుకాసురవధో నామాష్టాశీతితమోఽధ్యాయః

వ్యాస ఉవాచ ।

అద్భుతాని చరిత్రాణి శ్రుతాని త్వన్ముఖాముజాత్ ।
బ్రహ్మన్నఘోషహరీణి గుణేశేన కృతాని వై ॥ ౧॥

తథాపి శ్రోతుమిచ్ఛా నో నాపైతి సర్వవిత్తమ్ ।
అతో బాలస్య చరితం పునర్మే బ్రూహి సాదరమ్ ॥ ౨॥

బ్రహ్మోవాచ ।
శృణుష్యావహితోత బ్రహ్మన్ గుణేశస్య కథాం పునః ।
శ్రుతిరన్యాచ పాపానాం సంహర్త్రి ధర్మమోక్షదా ॥ ౩॥

అష్టమే మాసి మధ్యాహ్నే గ్రీష్మర్తే గిరిజా కిల ।
ఊష్మణా పీడితాం గేహ సా యయా పుష్పవాటికామ్ ॥ ౪॥

అశోకాశ్చన్దనా యత్ర పనసాశ్చ బిభీతకాః ।
మాలతీచమ్పకా జాతీచిచ్ఛిణీపిమమన్దకాః ॥ ౫॥

పారిజాతకవృక్షాశ్చ ఘనచ్ఛాయాసమన్వితాః ।
రమ్యం శీతజలం చారు సరః కమలమణ్డితమ్ ॥ ౬॥

తత్ర మఞ్చుకవర్యే సా సఖ్యానీతే శుభాస్తరే ।
సుషోష గిరిజా బాలయుక్తా నిఃశఙ్కచేతసా ॥ ౭॥

సఖీభ్యాం వీజితా బాలవ్యజనేనాశ్మముష్టినా ।
సుషుప్తిమగమద్ యావత్తావదైత్యో మహాబలః ॥ ౮॥

తల్పాసుర ఇతిఖ్యాతో వాయురూపోఽవిశత్తతః ।
మఞ్చుకాన్తర్గతః సోఽథ తేన సాకం యయా దివమ్ ॥ ౯॥

తస్య శబ్దేన సన్తప్తే తే సఖ్యౌ పతితే భువి ।
ఆక్రన్దం పరమం చక్రే పర్యఙ్కుస్థా తదా శివా ॥ ౧౦॥

వ్యోమస్థా పర్యదేవత్ సా ధావ ధావేతి శఙ్కర ।
కిం మయా వికృతం దేవ కిమర్థం మాముపేక్షసే ॥ ౧౧॥

అయం దైత్యోఽతిబలవాన్ వ్యోమాక్రమ్య ప్రధావతి ।
పరహస్తగతాం కాన్తాం శక్తః కథముపేక్షసే ॥ ౧౨॥

అస్య పుత్రస్య యోగేన నానాదుఃఖమభూన్మమ ।
అస్మాద్ దైత్యాన్మృతిర్మే కిం సపుత్రాయా వినిర్మితా ॥ ౧౩॥

అయమేవ న జాతశ్చైత్కథం బన్ధనమాప్నుయామ్ ।

క ఉవాచ ।

ఏవామాక్రన్దనం శ్రుత్వా ఉమాబాలో మహామనాః ॥ ౧౪॥

తదా ముహురగ్రరాసౌ ఘనవద్గర్జయన్తిశః ।

చక్రమ్పే ధరణీ తేన ససముద్రవనాకరా ॥ ౧౫॥

తామదృష్ట్వా తు శోచత్సు గణేశు ప్రమథాదిషు ।

పాదాఘాతేన బాలోఽథ మఞ్చుకం సమతాడయత్ ॥ ౧౬॥

బిభ్యుర్భూతాని సహసా శతధేవాభవన్నభః ।

మఞ్చుకః ఖణ్డశస్త్రేన భూత్వా నిపతితో భువి ॥ ౧౭॥

తతస్తల్పాసురో దృశ్యో జాతో బాలో దధార తమ్ ।

హస్తేనైకేన జనసిం దధారాసౌ స్వలీలయా ॥ ౧౮॥

ఘనముక్తం తోయబిన్దం చక్షౌష్టవ చాతకః క్షణాత్ ।

స్కన్ధారూఢాం తు తాం కృత్వా శిఖాం వామేన తస్య చ ॥ ౧౯॥

తతస్తత్యాజ భూదేశే తం బాలః సహసా బలాత్ ।

పద్మాసనం దైత్యదేహా కృత్వా యోగీవ తస్థివాన్ ॥ ౨౦॥

స భూమౌ పతితో దూరాన్మర్దితో బలవత్తరమ్ ।

ప్రాణాంస్తత్యాజ దైత్యోఽథ వమన్నాస్యాదసృజ్మహః ॥ ౨౧॥

స తు దృష్టో జనైరైత్య ఏకవింశతియోజనః ।

చూర్ణయన్స్వృక్షపాషాణానాశ్రమాన్ శరణాన్యపి ॥ ౨౨॥

తతో దృష్టో బాలకోఽసౌ గణైః సఖిజనైరపి ।

ఊచుస్తే గౌరి బాలోఽయం రమతే కుశలీ బలీ ॥ ౨౩॥

సౌ తు భ్రాన్తైవ నాజానాద్గగనం ధరణీం శిశుమ్ ।

మునయస్తామథోచుస్తే సావధానమనా సతి ॥ ౨౪॥

భవ దైత్యో హతస్తేన ధృత్వా రూపం మహత్తరమ్ ।

ఉన్మీల్య నయనే పశ్య పునర్బాలం శివం శుభమ్ ॥ ౨౫॥

క ఉవాచ ।

తద్వాక్యాత్ ప్రతిబుద్ధా సౌఽపశ్యద్ దైత్యం చ బాలకమ్ ।

గౌర్యువాచ ।

విపరీతం మయా దృష్టం గూఢో బాలేన వా కథమ్ ॥ ౨౬॥

హతోఽనేన మహాదైత్య ఏకవింశతియోజనః ।

మాత్యూణామృణముత్తిర్ణో బాలో మే జీవితప్రదః ॥ ౨౭॥

ఇత్యుక్త్వా బాలమాదాయ కారయామాస శాన్తికమ్ ।
దత్త్వా దానాని చ దదౌ స్తనపానం శిశోరపి ॥ ౨౮॥

దృష్ట్వా తే కౌతుకం తస్య ప్రశశంసుర్ముదాన్వితః ।
ఏతస్మిన్నంతరే ఘోరం చక్రే శబ్దం మహాసురః ॥ ౨౯॥

దున్దభేః సదృశం సోఽపి ఖ్యాతో దున్దభినామతః ।
యస్య పాణితలాఘాతాద్ధరా చూర్ణత్వమాగతా ॥ ౩౦॥

ఆచ్ఛాదితో దినమణిర్దేహేన గగనస్పృశా ।
గణబాలస్వరూపేణ గౌరీబాలం జహావ సః ॥ ౩౧॥

ఇత ఏహి రమావోఽద్య సోఽపి యాతస్తదైవ తమ్ ।
స్వాఙ్గం కృత్వా తు తం బాలం హాలాహలఫలం దదౌ ॥ ౩౨॥

అధ్యర్థితి ఫలం బాలం శీఘ్రమిత్యబ్రవీచ్ఛ సః ।
దూరదేశాత్సమానీతం జన్మమృత్యుజరాపహమ్ ॥ ౩౩॥

స తు జానన్తష్టభావం ఫలం తజ్జగృహే తతః ।
అభిక్షయదయాచత్స ఫలాన్తరమభీః పునః ॥ ౩౪॥

క ఉవాచ ।

అమృత విషతాం యాతి విషం తత్తాం శివేచ్ఛయా ।
ధృత్వా వక్షః స్థలం తస్య తత్క్షణాదుదతిష్ఠత ॥ ౩౫॥

తజ్ఞానునోర్న్వస్య పాదౌ కరాభ్యాం జగృహే శిఖామ్ ।
పరాభ్యాంశ్చక్రత్రణీ గృహ్య దోలయామాస లీలయా ॥ ౩౬॥

ననర్త జానుభాగేఽస్య భూమణ్డలభరాన్వితః ।
స పీడిత ఉవాచాఽథ జానుభాగాదవాతర ॥ ౩౭॥

తవ భారేణ నృత్యేన మమ దేహోఽతిపీడితః ।
ముఞ్చ ముఞ్చ గమిష్యామి స్వాలయం గిరిజానుత ॥ ౩౮॥

క ఉవాచ ।

ఏవం సమ్ప్రార్థితస్తేన న మోచయతి బాలకః ।
ఉదతిష్ఠద్బలాదైతోఽభిగ్నదేహస్తు పూర్వతః ॥ ౩౯॥

బలాచ్చకర్ష బాలోఽపిఃమూర్ధానమస్య తత్క్షణాత్ ।

కణ్ఠనాలాత్ తచ్చిరోఽపి బాలహస్తగతం బభౌ ॥ ౪౦॥

రుధిరాక్తా మహీ సర్వా తత్క్షణం సమపద్యత ।

శిరఃకమలహస్తోఽసౌ ఖేలతే గిరిజాసుతః ॥ ౪౧॥

శోణితేన విలిప్తాఙ్గో గణా మాత్రే న్యవేదయన్ ।

సా గత్వా పశ్యతి స్మాఽథ పుత్రం దృష్ట్వా తథావిధమ్ ॥ ౪౨॥

తచ్చిరో దూరతః క్షిప్త్వా వస్త్రేణ చ మమార్జ తమ్ ।

స్నాపయిత్వా స్వయం స్నాత్వా దదౌ స్తన్యం తదా ముదా ॥ ౪౩॥

తతః సఖ్యో గణాశ్చాపుః పప్రచుః క్షేమమర్భకమ్ ।

సోవాచ పరమం క్షేమ బాలకే శివభక్తితః ॥ ౪౪॥

మరీచిరక్షణాచ్ఛాపి కుశలం మమ బాలకే ।

తతస్తే తం నిరాసుర్వై దురతో దుష్టదానవమ్ ॥ ౪౫॥

తతో హర్షయుతా జగ్ముర్గణాః సఖ్యో నిజం గృహమ్ ।

పార్వతీ హర్షసంయుక్తా సబాలా ప్రావిశద్గృహమ్ ॥ ౪౬॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే ముచ్చుక-దున్దుభివధో నామాష్టాశీతితమోఽధ్యాయః ॥

౮౮॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౮౦౧౪ + ౪౬ = ౮౦౬౦

౨.౦౮౯ శలభాసురవధో నామైకోననవతితమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

తతస్తు దశమే మాసే త్రిముహూర్తాగతే రవౌ ।

కీఞ్చిచ్చ రింజమాణోఽసౌ రమతే చ శివాసుతః ॥ ౧॥

పాదాభ్యాం చాలయన్క్వాపి గూఢం గూఢం చ భాషతే ।

లుణ్ఠితే నర్తతే చాపి రోదనం కురుతే చ తామ్ ॥ ౨॥

దృష్ట్వా శివాం చ సహసా పృష్టలగ్నో వ్రజత్యపి ।

దృష్ట్వా తథావిధం బాలం జహృషే పార్వతీ తదా ॥ ౩॥

ఏతస్మిన్నంతరే దృష్టో దైత్య ఆజగరాభిధః ।

వమదగ్నికణాన్దృష్ట్వా వజ్రసారతనుర్దృఢః ॥ ౪॥

లలజ్జిష్టో దీర్ఘదేహో గ్రసన్నివ మహాగిరిమ్ ।
 ఉపవిష్టో ద్రుమతలే ద్వే జిష్టే లాలయన్మహుః ॥ ౫॥
 తం బాలో బాలభావేన రిగ్గేత్వా విదధార హా ।
 స నినాయ చ తం శీఘ్రమాస్యాన్తః సహ తేన చ ॥ ౬॥
 అస్తఃప్రవిష్టే ఓష్ఠౌ స న్యమీలయత వాయుభుక్ ।
 నాపశ్యదగ్గణే బాలం గౌరీ విష్టలమానసా ॥ ౭॥
 అత్ర కీడ్ధన్ధితో బాలః కేన నీతో హతో ను వా ।
 శుశోచ పరమార్తాసౌ తతాడ మస్తకం నిజమ్ ॥ ౮॥
 తావద్ గణైర్నిషిద్ధా సా మా మాతర్విమనా భవ ।
 బాలప్రభావో విజ్ఞాతః శతశో బలవత్తరః ॥ ౯॥
 బాలస్తదుదరగతో వవృధే చ నిరుధ్య చ ।
 శ్వాసం తస్య తు దైత్యస్య పుచ్చాన్తం సోఽప్యచాలయత్ ॥ ౧౦॥
 ప్రాణవాయుస్తు నేత్రాభ్యాం రుధిరేణ వినిర్యయౌ ।
 విదార్య దేహమస్యాసౌ బహిర్యాతోఽమృతాసుతః ॥ ౧౧॥
 చిక్రీడ రుధిరార్ద్రాగ్గః కిం ను పుష్పితకింశుకః ।
 తతో గణాస్తం నిరీక్ష్య లిహన్తం స్వాఙ్గులిం శిశుమ్ ॥ ౧౨॥
 ఉచ్చైరుచుర్గిరిసుతామయం బాలో వినిర్గతః ।
 అస్యాస్యాన్మారయిత్వా తం దైత్యమాజగరం ఖలమ్ ॥ ౧౩॥
 క ఉవాచ ।
 తద్వధానన్తరం బాలమాదాయ సత్వరం శివా ।
 స్నాపయామాస సహసా లాలయిత్వా స్తనం దదౌ ॥ ౧౪॥
 క్వ గతోఽసి క్షణో బాల త్వాం వినాబ్ధత్వమాగతః ।
 తతో దదర్శాజగరం విస్తీర్ణం శతయోజనమ్ ॥ ౧౫॥
 భయానకముఖం దుష్టం వమన్తం రుధిరం బహు ।
 పతితం వృక్షజాలాని పాతయిత్వా గృహాణి చ ॥ ౧౬॥
 గౌర్యువాచ ।
 అస్మిన్మలే కియన్తో ను భవేయైరైత్యరాక్షసాః ।

కియన్తో నిధనం ప్రాప్తా అస్య బాలస్య విక్రమాత్ ॥ ౧౭॥

తతస్తం చిక్షిపుః సర్వే గణా దూరే మహాసురమ్ ।
తతస్త్వికాదశే మాసే ద్వాదశే శివా యయౌ ॥ ౧౮॥

పశ్యన్తి సఖీభిర్బాలకౌతుకానిబహూన్యపి ।
కస్యచిద్వదనం బాలశ్చుమ్భతే చుమ్భయత్యపి ॥ ౧౯॥

ఆచ్ఛాదతే చక్షుషీ చ కస్యచిత్పుష్పగః స్వయమ్ ॥
పిబతే మాతురన్యస్యాః స్తన్యం గత్వా బలాదసౌ ॥ ౨౦॥

ముఖమాచ్ఛాద్య వస్త్రేణ బిభీషయతి చాపరాన్ ॥
ముఖం కేశాన్నాసికాఞ్చ కర్షతే భూషణాన్యపి ॥ ౨౧॥

వదతే స్థలితాం వాణీ పరాన్ దృష్ట్వా స్వకానపి ।
ఏతస్మిన్నంతరే దుష్టో దానవః శలభాసురః ॥ ౨౨॥

బ్రహ్మదీనాగమ్యౌఽసౌ పర్వతస్కన్ధమణ్డలః ।
వ్యోమస్ఫోటిమహామూర్ధా నీలవర్ణో యథా ఘనః ॥ ౨౩॥

జపాకుసుమనయనో మేఘస్పృక్కృజ్జిమణ్డలః ।
బాలాన్తికముపాయాతో గ్రసన్నివ జగత్త్రయమ్ ॥ ౨౪॥

తం ధర్తుం బాలకో యాతి యత్ర యత్ర స గచ్ఛతి ।
ఏవం తౌ సుచిరం కాలం భ్రమతః స్మ మహాజవౌ ॥ ౨౫॥

తతః శ్రాన్తోఽభవద్బాలో రుషాఽధావత్ తదన్తికమ్ ।
దధార సహసా దైత్యం శలభం బలవత్తరమ్ ॥ ౨౬॥

సపక్షౌ స్ఫాలయామాస శ్యేనో హస్తగతో యథా ।
బాధతే చరణాఘ్రాతైస్తం బాలం శలభాసురః ॥ ౨౭॥

ప్రసార్య నయనే క్రూరే పశ్యతీ స్మ తదా శిశుమ్ ।
ముముచే తం తదా బాలో దధార చ పునఃపునః ॥ ౨౮॥

దర్శయామాస జననీం ధరాప్యష్టే వ్యపోథయత్ ।
శివోవాచ దయావిష్టా తం బాలం క్రూరమానసమ్ ॥ ౨౯॥

జీవఘాతో న కర్తవ్యో ముఞ్చనం ప్రాణినం శిశో ।
బలాత్ పునః శిలాప్యష్టే హరాచ్ఛిషేష బాలకః ॥ ౩౦॥

స తదా శతధా జాతో నిపపాత చ భూతలే ।

గర్జయన్ గగనం వృక్షాన్నాతయన్ గృహతోరణాన్ ॥ ౩౧॥

వమన్ రక్తం బహు ముఖాద్ దశయోజనవిస్తృతః ।

చూర్ణయన్నాశ్రమాన్ వృక్షాన్స్తతో మాతా నినాయ తమ ॥ ౩౨॥

బాలం సంస్థాపయామాస ప్రాదాత్ స్తన్యం చ భోజనమ్ ।

సఖ్యో నిరీక్ష్య తం బాలం మృతం దైత్య తథావిధమ్ ॥ ౩౩॥

సాధు సాధ్యతి తాః ప్రోచుస్తాం చ పర్వతకన్యకామ్ ।

గృహం వివేశ గిరిజాతాశ్చ సఖ్యో ముదాన్వితాః ॥ ౩౪॥

విషిపూర్ణారతో దైత్యం తదాజ్ఞావశగా గణాః ।

ముముచుః పుష్పవర్షాణి బాలం దేవగణాస్తదా ॥ ౩౫॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే ఆజగరాసురశలభాసురవధో నామైకోననవతితమోఽధ్యాయః

॥ ౮౯॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౮౦౬౦ + ౩౫ = ౮౦౯౫

౨.౦౯౦ అవిజయవధో నామ నవతితమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

తతో ద్వాదశమాసే తు గిరిజా సుతమద్భుతమ్ ।

ఉపవిష్టాలిభిఃసార్థమజ్ఞే కృత్వా స్వలజ్జృతమ్ ॥ ౧॥

కోటిసూర్యనిభం కోటిభూషణైశ్చ విరాజితమ్ ।

తతస్తస్యా మహానాసీదుత్సవో నృత్యదర్శనే ॥ ౨॥

బాలకానాం హరస్యైథ జ్ఞాత్వా వాఙ్మాం శిశుస్తదా ।

ధేధీధేయీతి శబ్దేన ననర్త గిరిజాసుతః ॥ ౩॥

శ్రుత్వా తదీయం తం శబ్దం హరో నర్తితుమాగతః ।

శివం నృత్యన్తమాలోక్య ననర్త శ్రీవరోఽపి చ ॥ ౪॥

తత ఇన్ద్రియో దేవాస్తత్ర నర్తితుమాగతాః ।

స యథా నర్తతే బాలస్తైఽపి నృత్యన్తి తాదృశమ్ ॥ ౫॥

దర్శయన్తి తథా భావం స యథా దర్శయత్యపి ।

మనుష్యాః పశవో వృక్షా యక్షరాక్షసపన్నగాః ॥ ౬॥

మునయో మనవో భూపా భువనాని చతుర్దశ ।
 ఏకవింశతిస్వర్గస్థాః సచేతనమచేతనమ్ ॥ ౭॥
 బాలప్రభావాన్ననృతే బాలచ్ఛన్దేన భూతలమ్ ।
 మునిపత్నీ దేవపత్నీ ననృతుర్గిరికన్యయా ॥ ౮॥
 నూపురాణాం సింజితేన క్షుద్రఘణ్టారవేణ చ ।
 పాదాఘాతస్య శబ్దేన దిశో విదిశ ఏవ చ ॥ ౯॥
 గగనం పర్వతా ఆసన్ నాదయుక్తాస్తదా మునే ।
 చక్రమ్ ధరణీ శేషో రవిశ్చంద్రశ్చ తారకాః ॥ ౧౦॥
 తతో నృత్యస్యాతిశయం జ్ఞాత్వా గౌరీ న్యషేధయత్ ।
 న చక్రే బాలకో వాక్యం యదా గౌరీసమీరితమ్ ॥ ౧౧॥
 నూపురాణ్యో మహాదైత్యో మహాకృష్ణతనుర్దృఢః ।
 పాతాలచరణో వ్యోమసంస్పర్శిద్భృథమస్తకః ॥ ౧౨॥
 నూపురాన్తర్గతో దుష్టః సూక్ష్మరూపః శిశోరసౌ ।
 స బాలస్తం బబన్ధాశు మాయయా బలవత్తరమ్ ॥ ౧౩॥
 శృంఖలాభిశ్చతుర్దంతం యథా మదచ్యుతం గజమ్ ।
 అజ్కే జగ్రాహ తం బాలం పునరేవాద్రికన్యకా ॥ ౧౪॥
 తద్భారేణ పిపీడా౭థ భూభారేణ సమేన సా ।
 ఉవాచ వచసా గౌరీ కథం గురుతరో భవాన్ ॥ ౧౫॥
 ఇదాసీమేవ జాతో౭సి తస్మాదుత్తర మే౭జ్జుతః ।
 మమ ప్రాణా గమిష్యన్తి తవ భారేణ బాలక ॥ ౧౬॥
 క ఉవాచ ।
 శ్రుత్వా మాతుర్వచో బాలః పీడితా సా భృశం తదా ।
 ఉత్తతార బలాదజ్కాద్ దధావాఙ్ఘ్రియుగం శిశుః ॥ ౧౭॥
 తతో నిసృత్య దైత్యో౭సౌ వ్యోమ్ని బభ్రామ పక్షివత్ ।
 తమసా౭వ్యాపి భూః సర్వా తేన సఞ్చాదితే రవౌ ॥ ౧౮॥
 సో౭కస్మాన్నిపపాతోర్వాం శతథా చాభవత్థలః ।
 తతస్తే మునయో దేవాః పరమానందనిర్వృతాః ॥ ౧౯॥

తుష్టువూర్బాలరూపం తం పరమాత్మానమవ్యయమ్ ।

దేవర్షయ ఊచుః ।

న జానీమో వయం దేవ రూపాణి తవ యన్మహాః ॥ ౨౦॥

లీలామాయాశ్చ వివిధా దైన్యదానవనాశికాః ।

చరణాత్మాజితోదైత్యో రవిమణ్డలలోపకః ॥ ౨౧॥

భ్రమిత్వా వ్యోమని భృశం పతితః శతధాభవత్ ।

సంహృత్య జీవసజ్జాతాన్ వృక్షానాశ్రమపర్వతాన్ ॥ ౨౨॥

తవ నృత్యం తతో వీక్ష్య సర్వే నృత్యం ప్రచక్రీరే ।

క ఉవాచ ।

తతస్తే పుపుజుః సర్వే తం బాలం విశ్వరూపిణమ్ ।

నృత్యోత్సవే నివృత్తే తు గౌతమాదీన్ విసృజ్య సా ॥ ౨౩॥

పార్వతీ బాలమాదాయ లాలయిత్వా స్తనం దదౌ ।

స్త్రియః సర్వా విసృజ్యార్థ వివేశ నిజమన్దిరమ్ ॥ ౨౪॥

తతః పునః కదాచిత్స మునిబావైః సమన్వితః ।

గృహద్భహిః శ్రీడనార్థం యయౌ చిశ్రీడ లీలయా ॥ ౨౫॥

మల్లయుద్ధం చ తే చక్రుర్ద్వన్ద్వశోఽనేకధా బహు ।

పాతయామాసురాగృహ్య శిఖాయాం తే పరస్పరమ్ ॥ ౨౬॥

జఘ్నుః శిరః శిరోభిశ్చ జానుభిర్జానునీ తథా ।

కూర్పరం కూర్పరేణైవ చరణం చరణేన చ ॥ ౨౭॥

రురుహుః పృష్ఠభాగం తే స్కన్ధభాగం పరస్పరమ్ ।

లతాప్రహారాన్నిర్జఘ్నురుదరే మస్తకేఽపి చ ॥ ౨౮॥

కేచిచ్ఛ పుపుజుర్బాలం గన్ధపుష్పాక్షతాదిభిః ।

కేచిన్నిత్వాశ్రమపదం భోజయామాసురన్ధసా ॥ ౨౯॥

నమశ్చక్రుః పదయుగం కేచిన్మాలాం దదుః శుభామ్ ।

అవిపుత్రస్వరూపేణ దైత్యః సిన్ధప్రణోదితః ॥ ౩౦॥

యం దృష్ట్వా భయమభ్యేతి దణ్డపాణిర్భయానకః ।

స్వబలేన జఘానారీంస్త్రీక్షణధారనఖో బలీ ॥ ౩౧॥

బిరుదం బాహుదేశే స జిత్వా సర్వాన్నబ్రవన్ హ |
 విశాలాక్షో బృహచ్చక్షో మహాగోత్రవిదారణః || ౩౨||
 పుచ్చాఘాతేన జీవానాం యశ్చక్రే నాశనం ఖలః |
 ఉన్మూలయామాస ద్రుమాన్ శృంజాఘాతేన పర్వతాన్ || ౩౩||
 పృష్ఠలగ్నో మనుష్యాణాం బలాన్మారయతే బలీ |
 స యయౌ పార్వతీబాలం హస్తుకామో మహాసురః || ౩౪||
 పృష్ఠతో ధావయిత్వా స యావన్మారయతే తు తమ్ |
 దధార శృంజయోర్పాలో హస్తాభ్యాం తావదేవ హి || ౩౫||
 రురోహ చ స తత్పృష్ఠే హయపృష్ఠే యథాఽర్భకః |
 తతో మునిసుతాః కేచిత్పుచ్చం ధృత్వా వ్యకర్షయన్ || ౩౬||
 కేచిద్దణ్డైశ్చ లగుడైర్నిజఘ్నైర్దైత్యపుజ్జవమ్ |
 సోఽవమత్య తు తాన్ జఘ్నే పుచ్చాన్తేన స సత్వరమ్ || ౩౭||
 నిపేతుస్తే తదా భూమౌ పుచ్చాఘాతేన పీడితాః |
 దృష్టవా తస్య బలం బాలోఽవతరచ్చ దధార తమ్ || ౩౮||
 ఆస్ఫాలయత్తదా పృష్ఠే భ్రామయిత్వా చిరం తు తమ్ |
 సహస్రధా విశీర్ణాక్షో మమార సహసాఽసురః || ౩౯||
 అన్త్యశబ్దేన తస్యాథ బిభాయ భువనత్రయమ్ |
 వమన్ రక్తం బహుముఖాత్ప్రసార్య వికృతం ముఖమ్ || ౪౦||
 తతో బాలా ముసీనాం తేఽకథయన్నచలోద్భవామ్ |
 అనేన నిధనం నీత అవిజేయో మహాసురః || ౪౧||
 నిహస్తుం నః సమాయాతః శ్రీడతా బలశాలినా |
 క ఉవాచ |
 అమ్బా నిరీక్ష్య నిహతం మహాదైత్యం సుతం చ తమ్ || ౪౨||
 ఆశ్చర్యం పరమం కృత్వా నినాయ నిజమన్దిరమ్ |
 దధ్యోదనం భ్రామయిత్వా బాలోపరి జలేన హ || ౪౩||
 తత్యాజ దూరతో గేహాత్ స్తనపానం తతో దదౌ |
 తాని ఖణ్డాని దైత్యస్య తత్యజర్దూరతో గణాః || ౪౪||

మునయో మునిపత్న్యశ్చ మునిబాలాః స్త్రీయోఽపి చ ।

ప్రశశంసుః సుతం గౌర్యా దేవాః పుష్పాణి తత్యజః ॥ ౪౫॥

అశిషోఽపి దదుర్విప్రా నృత్యన్తేస్మాప్సరోగణాః ॥ ౪౬॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే నూపూరాసుర-మేషాసురవధో నామ నవతితమోఽధ్యాయః
॥ ౯౦॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౮౦౯౫ + ౪౬ = ౮౧౪౧

౨.౦౯౧ వత్సశైలాసురవధో నామైకనవతితమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

తతో ద్వితీయ వర్షే స బాలో బాలైరసంజ్ఞితైః ।

చిక్రీడ వాటికామధ్యే నానాద్రుమలతాకులే ॥ ౧॥

ఫలాని భక్షయామాస ఖర్జూరీపనసాని చ ।

దదౌ తేభ్యోఽతిబలాత్స పాతయిత్వా బహూన్యపి ॥ ౨॥

కటో నామ మహాదైత్యః కూటమాయాకరః ఖలః ।

తత్ప్రపాకాలమాజ్ఞాయ వాపికాయాం విషాణి సః ॥ ౩॥

లోడయామాస దుర్బుద్ధిః సర్వేషాం హి జిఘాంసయా ।

యేషాం తు స్పర్శమాత్రేణ ప్రియన్తే ప్రాణినః క్షణాత్ ॥ ౪॥

యదుత్థవాయునా స్పృష్టా నిపతన్తి ఖగా భువి ।

తతః కూటో గతస్తత్ర తస్థౌ నాశదిదృక్షయా ॥ ౫॥

తతస్తే బాలకాః పాతుమజ్ఞానాత్తు జలం యయుః ।

పపుః సర్వే స్వచులుకైరజ్ఞానీభిశ్చ కేచన ॥ ౬॥

మృతాన్ మత్స్యసన్మాదాయ బహిర్యాతా మృతాస్తదా ।

రక్షకో గ్రామమధ్యే తు ఘోషయామాస తస్మృతిమ్ ॥ ౭॥

తతో మహారవం కృత్వా తత్రాయుః సర్వనాగరాః ।

ఘ్నన్తః పాణితలైర్వక్షః పాషాణైరపరే శిరః ॥ ౮॥

హాహాకారో మహానాసీత్ పుంవధూయోషితామపి ।

తేషామాక్రన్దనం శ్రుత్వా శివాయా అపి బాలకః ॥ ౯॥

అజీవయద్ దృష్టిపాతైః సర్వాన్స్తాన్ పురబాలకాన్ ।
 క్రూరదృష్ట్యా కూటదైత్యం మృతం భూమౌ న్యపతయత్ ॥ ౧౦॥
 పశ్చయోజనవిస్తీర్ణాం చూర్ణితాం తేన వాటికామ్ ।
 దదృశుర్నాగరాః సర్వే కతిచిచ్ఛ పలాయితాః ॥ ౧౧॥
 సోఽజీవయజ్జలచరాన్నిర్విషాం వాపికా వ్యధాత్ ।
 స్వం స్వం బాలం సమాదాయ సర్వే తే స్వాలయం యయుః ॥ ౧౨॥
 ప్రశశంసుః శివాబాలం నినిష్ఠర్నాస్తికాః ఖలాః ।
 అస్య సఙ్గాదరిష్టాని నశ్యంతితి పరేఽబ్రువన్ ॥ ౧౩॥
 తతస్తృతీయవర్షే తు ప్రాతఃకాలేఽద్రిజానుతః ।
 వశ్చయిత్వా బహిర్యాతో మునిబాలాస్తమన్వయుః ॥ ౧౪॥
 అహోరాత్రవియోగేన పరస్పరమథాశ్చిషన్ ।
 త ఊచుర్నిశి దేవ త్వాం స్వప్నే పశ్యామః సర్వదా ॥ ౧౫॥
 రాత్రిర్యుగసమా దేవ జాయతే త్వామపశ్యతామ్ ।
 ఇదాసీం త్వాం నిరీక్ష్యైవ ప్రసన్నాః స్మోఽఖిలా వయమ్ ॥ ౧౬॥
 శ్రీడామోఽద్య మహాసత్త్వం ద్వన్ద్విభూయ యథాసుఖమ్ ।
 తతోఽర్థ ఏకతో భూత్వా పరేఽర్థే పరతోఽపి చ ॥ ౧౭॥
 అభ్యఘ్నన్ పజ్కుగోలేన నాదయన్తోఽథ రోదసీ ।
 ఆప్లాదేనాఽథ యుధ్యన్తో వికర్షంతః పరస్పరమ్ ॥ ౧౮॥
 రమన్తస్తే యయుర్ధూరమాశ్రమం కస్యచిన్మునేః ।
 సరోవరే తత్ర రేముర్యోజనాయతవిస్తరే ॥ ౧౯॥
 సింహున్తోఽఙ్గాలిభిర్వాసి ద్వన్ద్విభూతా యథా పురా ।
 నిమజ్య స్కన్ధమారుహయ మజ్జయన్తో బలాత్పరమ్ ॥ ౨౦॥
 తతో దైత్యో మత్స్యరూపీ తేషు శ్రీడారతోఽభవత్ ।
 ఆస్ఫాలయన్ కరాఘాతైస్తజ్జలం తేషు పుచ్ఛతః ॥ ౨౧॥
 కలుషాత్తజ్జలాదృఙ్గాజ్జగ్ముస్తీరం ముహుర్ముహుః ।
 తీరే దృష్టోఽద్రిజాపుత్రం మత్స్యస్తన్నికటం యయౌ ॥ ౨౨॥
 వ్యాదాయ వదనం దధ్రే తదఙ్గీ విచక్ర్ష చ ।
 నినాయ ధావ ధావేతి క్రోశయన్తం మహాజలే ॥ ౨౩॥

నిమజ్జ్య స జలే తేన చిరకాలం మహాసురః ।
 అరోదీషుర్మునిసుతా మగ్నం వీక్ష్యాద్విజాసుతమ్ ॥ ౨౪॥
 హాహాకారం ప్రకుర్వంతః కరపృష్ఠాష్ఠసంయుతమ్ ।
 కేచిద్ధత్వా సరోరమ్యం పశ్యంతో దదృశుర్న తమ్ ॥ ౨౫॥
 భవాసీతాడనాద్ భీతాః కేచిద్ బాలాః పలాయితాః ।
 కేచిత్ తే బాలకా గత్వాఽశంసన్ మగ్నం శిశుం చ తమ్ ॥ ౨౬॥
 సర్వాన్నః శ్రీడతో హిత్యా నీతో మత్స్యేన బాలకః ।
 క ఉవాచ ।
 శ్రుత్వా తద్వచనం గౌరీ మూర్ఛితా పతితా భువి ॥ ౨౭॥
 ముహూర్తాచ్చేతనాం లబ్ధ్వా రోదమానా యయౌ బహిః ।
 ముఞ్చన్తీ నేత్రజం వారి మస్తకాత్ పతితాఞ్చలా ॥ ౨౮॥
 స్థలన్తీ నిశ్వసన్తీ చ పతన్తీ ధరణీతలే ।
 సఖ్యస్తామన్వయుః కాశ్చిద్ధిత్యా కార్యాణి సత్వరాః ॥ ౨౯॥
 సరస్తీరం శీఘ్రతరమాగతా సఖిభిః సహ ।
 మునయస్తమదన్తం చ శ్రుత్వా యాతాః సరః ప్రతి ॥ ౩౦॥
 అగాధేఽమృసి తే కేచిన్మగ్నా నాపురుమాసుతమ్ ।
 తామచుర్జనసిం కేచిన్మగ్నా నో బాలకా జలే ॥ ౩౧॥
 తైః పునర్న చ దృష్టశ్చ మతోన్యదరగతః సుతః ।
 రోదనం పునరారేభే గౌరీ శ్రుత్వా తు తద్వచః ॥ ౩౨॥
 ఉమోవాచ ।
 మమ ప్రాణా గమిష్యన్తి వినా తం సర్వసున్దరమ్ ।
 అతిక్లేశేన సంలబ్ధమతిపౌరుషమీశ్వరమ్ ॥ ౩౩॥
 చరాచరగురుం మాయాతీతం మాయావినం పరమ్ ।
 అనన్తకోటిబ్రహ్మాణ్డనాయకం విశ్వసమ్భవమ్ ॥ ౩౪॥
 లలాటం నిజఘానోరో వారం వారం కరేణ సా ।
 రురుదుర్మునయో వీక్ష్య రుదతీం తాం తథావిధామ్ ॥ ౩౫॥
 తతః కారుణీకో దేవో నిశమ్య కరుణం వచః ।

స్వయమణ్డజరూపోఽభూద్ యుయుధాతే పరస్పరమ్ ॥ ౩౬ ॥

తదాఘాతేన జలజా మృతాస్తీరే నిపేతిరే ।

దంష్ట్రాభ్యాం దశతః స్కోభౌ ఘ్నతః స్మ పుచ్చఘాతతః ॥ ౩౭ ॥

ఉదరం స్కోదరేణైవ పృష్ఠం పృష్ఠేన జఘ్నుతుః ।

ఏవం చిరతరం యుద్ధం కృత్వా దారుణమోజసా ॥ ౩౮ ॥

మత్స్యరూపం గుణేశోఽథ బలాజ్ఞఘ్న ముఖే ముఖమ్ ।

భగ్నాస్కో భగ్నదర్పౌఽసౌ భగ్ననేత్రోఽభవచ్చ సః ॥ ౩౯ ॥

పపాల జలమధ్యే స పృష్ఠేఽగాత్స ఉమాసుతః ।

యత్ర యత్ర యయా సోఽథ తత్ర తత్రాప్యసౌ యయా ॥ ౪౦ ॥

క్వచిల్లీనం తు తం దృష్ట్వా పుచ్చాఘాతైరతాడయత్ ।

తత్పుచ్చం తు ముఖే ధృత్వా గుణేశో బహిరానయత్ ॥ ౪౧ ॥

చుచూర్ణ నిజభారేణ గతానుం విససర్జ సః ।

త్యజంతం రుధిరం వక్త్రాన్నదంతం బలవత్తరమ్ ॥ ౪౨ ॥

తేన శబ్దేన మహతా చకమ్పే భువనత్రయమ్ ।

నిర్యయౌ జలమధ్యాత్ స లిలిజం పార్వతీం తదా ॥ ౪౩ ॥

ఆనన్దమగ్నా గౌరీ తం స్తనపానం ముదా దదౌ ।

మామపృష్టాస్థాథ కుత్ర త్వం గతోఽసి బాలకైః సహ ॥ ౪౪ ॥

యద్ యదాయాతి విఘ్నం తే తత్తద్దైవాద్వినశ్యతి ।

మరీచే రక్షణాచ్ఛమోఘాః కృపయా జగదీశితుః ॥ ౪౫ ॥

కురుషే కిం చపలతాం రక్షితవ్యః కథం మయా ।

త్వద్వియోగాన్మమ ప్రాణా గమిష్యన్తి స్రీయార్భక ॥ ౪౬ ॥

క ఉవాచ ।

తతో మునిగణాః ప్రోచుస్తావం వినా దుఃఖితా వయమ్ ।

ఇదానీం పునరానన్దం ప్రాప్తాస్త్యద్ధర్మనాద్విభో ॥ ౪౭ ॥

పుపూజర్మునయో నానాద్రవ్యైః సఖ్యః స్త్రియోఽపి చ ।

నమస్కృత్య గుణేశం చ ప్రార్థయన్సర్వ ఏవ తమ్ ॥ ౪౮ ॥

వయం త్వదీయా దేవేశ న నస్త్యక్తం త్వమర్హసి ।

తతోమా బాలమాదాయ యయౌ స్వస్థానముత్తమమ్ ॥ ౪౯॥

అనన్తరం గణాః సఖ్యే మునయో హర్షనిర్భరాః ।
మార్గమధ్యే పరః శైలనామా దైత్యో మహాబలః ॥ ౫౦॥

సర్వశత్రుహరో నక్రదృఢాఙ్గోఽశనినాశనః ।
గిరీణాం యస్య శబ్దేన దారణం జాయతే క్షణాత్ ॥ ౫౧॥

మార్గం నిరుధ్య సహసా సంస్థితో రోదసీ స్పృశత్ ।
ద్వీయోజనమస్తకోఽసావధో ద్వాదశయోజనః ॥ ౫౨॥

సరస్తడాగా వృక్షాశ్చ లతా యత్ర విభాన్తి చ ।
క్రీడన్తి సింహశార్దులా వారణా యక్షరాక్షసాః ॥ ౫౩॥

సర్వే తే విష్టలాః ప్రోచుః కిమిదం విఘ్నముత్థితమ్ ।
తదన్తికే స్థితా గౌరీ తేఽపి సర్వే స్థితాస్తదా ॥ ౫౪॥

తతస్తే మునయః ప్రోచుః కదా ద్రక్ష్యామ యోషితః ।
అపత్యాని గుణేశస్య కదా స్యాదత్ర విక్రమః ॥ ౫౫॥

గమిష్యతి వృథా హోమకాలోఽయం నః స్వధాక్రియాః ।
గౌరీ జగాద తాన్సర్వాన్ ఖేదం కర్తుమర్హథ ॥ ౫౬॥

మమాపి చింతః సమ్ప్రాప్తా శక్కురస్య హి జాయతే ।

క ఉవాచ ।

శ్రుత్వా వాక్యాని తాన్యాశు గుణేశో బుద్ధిమత్తరః ॥ ౫౭॥

ప్రగృహ్య తు విరాజ్రాపం శ్వాసమాత్రాన్నిరాకరోత్ ।
దదృశుర్న చ తద్రూపం మోహితా మునయోఽపి తే ॥ ౫౮॥

తచ్ఛ్వాసయోగాత్ స గిరిర్బ్రాహ్మ గగనే తదా ।
ఆశ్చర్యం పరమం ప్రాప్తాః సర్వే తే తం ప్రశంసిరే ॥ ౫౯॥

వాత్సాగతం యథా పత్రం తతోఽసౌ పతితో భువి ।
సహస్రధాఽభవచ్ఛైలః పునర్వృక్షానచూర్ణయత్ ॥ ౬౦॥

తతస్తే మునయః ప్రోచుః సాధు సాధు గుణేశ్వర ।
దూరికృతమరిష్టం నః స్వాశ్రమస్థా వయం సుఖమ్ ॥ ౬౧॥

వసామస్త్యత్ప్రసాదేన స్వస్వకర్మరతా భృశమ్ ।

క ఉవాచ ।

ఏవముక్త్వా చ నత్వా చ దృష్ట్వా సమ్పూజ్య తం యయుః ॥ ౬౨॥

పార్వతీ చ తమాదాయ వివేశనిజమన్దిరమ్ ।

సఖ్యశ్చ మునిపత్న్యశ్చ పృష్ట్వా తాం స్వగృహం యయుః ॥ ౬౩॥

ఇదం యః శృణుయాన్ మర్త్యః సర్వత్ర సుఖమాప్నుయాత్ ।

ఆయురారోగ్యమైశ్వర్యం సర్వత్ర విజయం తథా ॥ ౬౪॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే కూటమత్స్యశైలాసురవధో నామైకనవతితమోఽధ్యాయః ॥ ౯౦॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞః - ౮౧౪౧ + ౬౪ = ౮౨౦౫

౨.౦౯౨ విశ్వరూపదర్శనం నామ ద్వినవతితమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

తతః కదాచిద్ గిరిజా ప్రాతః స్నాత్వా త్వరాన్వితా ।

సుప్తే బాలే చతుర్వర్షే లింగపూజాం చకార సా ॥ ౧॥

వామహస్తే నిధాయైవ పార్థివీం మూర్తిముత్తమామ్ ।

స ఉత్థాయ రుదన్ స్తన్యం యయాచే హఠతత్పరః ॥ ౨॥

క్షణం తిష్ఠ క్షణం తిష్ఠేత్యేవం మాతా న్యషేధయత్ ।

స రుషాఽపాతయన్మూర్తిం తద్ధస్తాద్ధస్తపూతతః ॥ ౩॥

తం చ సా హస్తపూతేన జఘాన దృఢ రోషతః ।

స రుషా పునరాగత్య దదంశాఙ్గులిముల్బణమ్ ॥ ౪॥

మఞ్చ ముఞ్చ మమ ప్రాణా గమిష్యన్తీతి సాఽబ్రవీత్ ।

దష్టామఙ్గులిమృతస్పృజ్య పపాల దూరతోఽర్చకః ॥ ౫॥

అస్తవద్రుధిరం తస్యా అఙ్గులేర్బహులం భువి ।

యథా క్షీరకర్మవృక్షాద్ దృఢాఘాతేన పీడితాత్ ॥ ౬॥

తతో యష్టిం సమాదాయ తాడితుం సా సుతం యయా ।

ధావయిత్వా దధారైనం దదర్శ శివరూపిణమ్ ॥ ౭॥

పఞ్చవక్త్రం దశభుజం త్రినేత్రం శేషశోభితమ్ ।

త్రిశూలం డమరూం భస్మ రుణ్ణమాలాం చ బిభ్రతమ్ ॥ ౮॥

వసానం చర్మణీ హస్తివ్యాఘ్రయోః శశిశేఖరమ్ ।
 దృష్ట్వేత్థం లజ్జితా యష్టిం తత్కాజ్ఞాధోముఖీ శివా ॥ ౯ ॥
 పురో వా మన్దిరం వాపి గన్తుం సా నాశకత్ తదా ।
 తచ్చిన్తాం స పరిజ్ఞాయ బభూవార్భకరూపవాన్ ॥ ౧౦ ॥
 క్రీడతే మునిపుత్రేషు మునిబాలస్వరూపవాన్ ।
 అన్వయాద్ గిరిజా బాలం నాపశ్యత్ తేషు తం సుతమ్ ॥ ౧౧ ॥
 పప్రచ్ఛ తాన్ మునిసుతాన్ మమ బాలః కుతో గతః ।
 దష్ట్యాఙ్గులీం మదియాం తు పపాల చపలోఽర్భకః ॥ ౧౨ ॥
 త ఊచుర్మునిపుత్రాస్తాభితో యాతోఽర్భకస్తవ ।
 తతో జగామ గిరిజా పురతః పురతోఽపి చ ॥ ౧౩ ॥
 విశిర్ణకబరీభారా శ్రమధర్మసమన్వితా ।
 ఇతస్తతో ధావమానా స్రస్తవస్త్రాఙ్గులా శివా ।
 తస్యః శ్రమం స విజ్ఞాయ యయౌ పూర్వస్వరూపవాన్ ॥ ౧౪ ॥
 తదన్తికం దధారైనం హస్తాభ్యాం గిరిజా దృఢమ్ ।
 స్వీయాఙ్గులేన తం బద్ధ్వా యయౌ హృష్టా స్వమన్దిరమ్ ॥ ౧౫ ॥
 ఉవాచ రోషాత్ సమ్యక్త్వం మమ హస్తే సమాగతః ।
 అపస్మారాతిచపల మారయిష్యేఽధునా భృశమ్ ॥ ౧౬ ॥
 శమ్భవే వా నివేదిష్యే స త్వాంవా తాడయిష్యతి ।
 శ్రుత్వేత్థం వచనం మాతుర్గులుణ్ణ ధరణీతలే ॥ ౧౭ ॥
 నిఃసృతం బన్ధనం జ్ఞాత్వా పపాల త్వరయా పునః ।
 పునర్ధావతి సౌ పృష్ఠే దుఖితా భృశవిష్టలా ॥ ౧౮ ॥
 ఏతస్మిన్నన్తరే దుష్టో దానవః కర్దమాసురః ।
 ద్విజరూపధరో మాలాం దధానో దక్షిణే కరే ॥ ౧౯ ॥
 కమణ్డలుం వారిపూర్ణం భస్మోద్ధూలితవిగ్రహః ।
 అరుణార్కనిభే వస్త్రే వసానో మాయుకో భృశమ్ ॥ ౨౦ ॥
 స ఊచే వచనం బాలం కిమర్థం త్వం పలాయనే ।
 త్వద్భీతేవార్తణం సద్యః కరిష్యేఽహం న సంశయః ॥ ౨౧ ॥

నేష్యే త్వాం యత్ర తే మాతా న జానీయాత్ కథశ్చన ।
న చ కాలభయం తత్ర న చాన్యధ్యయమణ్వపి ॥ ౨౨॥

క ఉవాచ ।

తమువాచార్భకో భీతస్తథా కురు యథా మమ ।
న పశ్యేజ్జనసీ తాత శరణం త్వాముపాగతః ॥ ౨౩॥

ఏవం వదతి యావత్త్ర యయౌ బాలస్వభావతః ।
గిగీల తావదేవాసౌ తం దుష్టః కర్తమానురః ॥ ౨౪॥

రమాభిషలస్య పక్వస్య ఖణ్ణ కోమలమర్థకమ్ ।
తత్పాదపద్మచిహ్నాని భూమౌ దృష్ట్వా యయౌ శివా ॥ ౨౫॥

ద్విజం దదర్శ పురతోఽపృచ్ఛత్ తం చ తతోఽర్భకమ్ ।
స్వామిన్ త్వయా మమ సుత ఇతో గచ్ఛన్నిరీక్షితః ॥ ౨౬॥

ఇమాని పదపద్మాని చిహ్నయుక్తాని పశ్య భోః ।
ఇదాసీం ధావమానః స కుత్ర గుప్తోఽభవద్ ద్విజ ॥ ౨౭॥

తతస్తామబ్రవీద్ విప్రో దుఃఖితాం తద్ధియోగతః ।

ద్విజ ఉవాచ ।

కిం నః ప్రయోజనం మాతస్తనయేన తవానఘే ॥ ౨౮॥

ఉదాసీనతయా మాతస్త్రిష్టతామీశచేతసామ్ ।
తథాపి నైవ దృష్ట్వస్తే తనయః క్వాపి శైలజే ॥ ౨౯॥

తనయః కిం త్వయా దేవి మదధీనః కృతోఽభవత్ ।

క ఉవాచ ।

ఏవం వదతి తస్మింస్తు దుఃఖితాం వీక్ష్య శైలజామ్ ॥ ౩౦॥

ఆవిరాసీన్నిర్వికారస్తన్ముఖాత్ స గుణేశ్వరః ।
సా ప్రాహ తనయం దృష్ట్వా కథం మిథ్యా బ్రవీషి రే ॥ ౩౧॥

తవైవ నికటే పుత్రో దృష్టోఽయం గోపితస్త్యయా ।
సస్తః ప్రాణాత్యయే ప్రాప్తే న భాషంతేనృతం క్వచిత్ ॥ ౩౨॥

క ఉవాచ ।

ఇతి తస్యా వచః శ్రుత్వా స దైత్యో దీర్ఘదేహవాన్ ।
వ్యోమస్పృజమస్తకో బాలమాదాయ నిర్యయౌ తతః ॥ ౩౩॥

తతః సా పృష్ఠతో లగ్నా క్షన్తస్తీ తనయం శివా ।
 గణేశోఽపి తతో దధ్రే తస్మాద్ద్విర్ధతరం వపుః ॥ ౩౪॥
 దృష్ట్వా దుఃఖం జనన్యాస్తు ప్రశోచన్త్యా ముహుర్ముహుః ।
 తద్దేహం శతధా కృత్వా చుచూర్ణాజ్ఞివిఘాతతః ॥ ౩౫॥
 పతమానోఽపి తద్దేహశ్చార్ణయామాస శాఖినః ।
 జనన్యా అగ్రతస్తస్థౌ సంహృత్యేవం తు దానవమ్ ॥ ౩౬॥
 గుణేశో మునయో దేవాస్తత్ప్రత్యోఽథ సమాగతాః ।
 ఊచుస్తాం పార్వతీం విఘ్నాః కియన్తోఽస్య భవన్తి హి ॥ ౩౭॥
 త ఏవ నాశమాయాన్తి తవ పుణ్యాత్ సురేశ్వరి ।
 సర్వేస్త్వైః పూజితం బాలం గృహీత్వా స్వకటౌ శివా ॥ ౩౮॥
 గృహం జగామ తైస్తాభిర్ద్వర్షనిర్భరమానసా ।
 పురామరగణాన్ జిత్వా గరుత్మానమృతం యథా ॥ ౩౯॥
 ఉత్తతార శివా బాలం స్వాఙ్గణే కటిదేశతః ।
 స తు మూర్చాఙ్గతో లుణ్ఠనరణ్యాం చ పునః పునః ॥ ౪౦॥
 వారం వారం దదౌ జృమ్భాం ప్రాసార్య ముఖపఙ్కజమ్ ।
 కిం జాతమధునైవాస్య ధావయిత్వా యయౌ శివా ॥ ౪౧॥
 ముఖమధ్యే దదర్శాస్య విశ్వం విశ్వస్వరూపిణః ।
 సప్తద్వీపాం వసుమతీం పురగ్రామవనాకరాన్ ॥ ౪౨॥
 బ్రహ్మణం భాస్కరం శేషం విష్ణుం పర్వతసాగరాన్ ।
 గన్ధర్వాన్యక్షరణ్డౌసి మునిన్ పక్షిగణానపి ।
 నదీవాపీతడాగాని మనునష్టౌ వనూనపి ॥ ౪౩॥
 శశిసూర్యానలోడూని సచేతనమచేతనమ్ ।
 పాతాలాన్యపి సప్తాని స్వరానవ్యేకవింశతీమ్ ॥ ౪౪॥
 ఏవం త్రిభువనం దృష్ట్వా ముమూర్చ్ఛ గిరిజా తదా ।
 నిమిల్య నయనే భ్రాన్తా ముహూర్తద్వయమాస్థితా ॥ ౪౫॥
 శివం సంస్మార మనసా సావధానా తతోఽభవత్ ।
 యథా పూర్వస్థితం బాలం పశ్యతి స్మ పురఃస్థితమ్ ॥ ౪౬॥

తతస్తం పరితుష్టావ తత్ప్రసాదప్రసన్నధీః ।

పార్వత్యువాచ ।

పరమాత్మా త్వమేవాసి చరాచరగురుర్భవాన్ ॥ ౪౭॥

చిదానందఘనో నితోఽనిత్యానిత్యస్వరూపవాన్ ।

త్వత్కుక్షౌ పరిదృష్టాని భువనాని చతుర్దశ ॥ ౪౮॥

దేవా యజ్ఞశ్చ రక్షాంసి సరితో వృక్షసంఘాయాః ।

సర్వం చరాచరం దృష్టం మయా వక్తుం న శక్యతే ॥ ౪౯॥

భ్రాంతాఽహం పతితా భూమా సావధానా శివస్మృతేః ।

జాతాఽహం బాలరూపేణాపశ్యం త్వాం ప్రాకృతం శిశుమ్ ॥ ౫౦॥

క ఉవాచ ।

ఏవం స్తువత్యాం తస్యాం తు మాయామావిశ్వకార సః ।

లాలయిత్వా కటౌ గృహ్య స్తనపానం దదౌ శివా ॥ ౫౧॥

గృహం ప్రవిష్టా గిరిజా గృహకార్యరతాఽభవత్ ।

మునయో మునిపత్న్యశ్చ యయుః స్వం స్వం నివేశనన్ ॥ ౫౨॥

ఇదమాఖ్యానకం శ్రుత్వా సర్వపాపైః ప్రపుచ్ఛతే ॥ ౫౩॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే విశ్వరూపదర్శనం నామ ద్విసవతితమోఽధ్యాయః ॥

౯౨॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్కాః - ౮౨౦౫ + ౫౩ = ౮౨౫౮

౨.౦౯౩ చఞ్చలవధోనామ త్రిసవతితమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

తతస్తు పఞ్చమే వర్షే ప్రవృత్తే మునిబాలకాః ।

ఉషఃకాలే గుణేశస్య సమాగమ్య గృహం ప్రతి ॥ ౧॥

ప్రాతఃకాలే కథం శేషే ప్రోత్తిష్ఠోత్తిష్ఠ హే సఖే ।

ఉత్థాపయ నిజం బాలమిత్త్యాచుస్తే శివామపి ॥ ౨॥

తానువాచ శివా వాక్యం నిద్రా వో న సమాగతా ।

శ్రీడాయామేవ సక్తానాం చపలానాం దివానిశమ్ ॥ ౩॥

కథం యాహీత్యనుదితే నిర్లజ్జా మూఢభావతః ।

త ఊచుః ।

మాతర్న తవ వాక్యేన కోపో నో జాయతే క్వచిత్ ॥ ౪॥

వయం తే బాలకాః కిం న త్వం వా నో జననీ న కిమ్ ।

అస్మింస్తవ శిశౌ సక్తం సర్వేషాం మానసం సదా ॥ ౫॥

ఏనం పశ్చామ పురతో దివానక్తం నిరస్తరమ్ ।

ఏనైనం చ సమాధానం న నశ్చేతసి జాయతే ॥ ౬॥

శ్రుత్వా వాక్యాని తేషాం తు ప్రోదతిష్ఠత్ తదా శిశుః ।

లిలింజ బహిరాగత్య గుణేశస్తైః పరస్పరమ్ ॥ ౭॥

యయుర్బహిర్ముదా యుక్తా ధృత్వా హస్తాన్ పరస్పరమ్ ।

ద్విభాగీభూయ చిక్రీడుర్నానాయుద్ధవిచేష్టితైః ॥ ౮॥

మస్తకం మస్తకేనైవ వక్షసా వక్ష ఏవ చ ।

బాహుభ్యాం వైవ బాహూ చ నిజఘ్నస్తే పరస్పరమ్ ॥ ౯॥

జలేన రజసా వైవ కన్ధకైర్ముష్టిభిస్తథా ।

కర్దమైర్గోమయైః కేచిదాన్దోలనవికర్షణైః ॥ ౧౦॥

కోలాహలం ప్రకుర్వంతః శృంగవంశరవానపి ।

దైత్యభూతా జయం ప్రాపుర్దేవభూతాః పరాజయమ్ ॥ ౧౧॥

ఏవం యుధ్యత్సు తేష్యేవం ఖడ్గనామా మహాసురః ।

ఆయయా వృషరూపేణ విశాలేన నభస్పృశా ॥ ౧౨॥

పుచ్చవాతేన మహతా పతితా వృక్షసంఘాయాః ।

శూలదంతో లలజ్జప్తాః పాదేనామర్దయన్దిశః ॥ ౧౩॥

స మహాన్తం రవం కృత్వా తమధావద్గుణేశ్వరమ్ ।

ప్రతిశబ్దేన సహసా నాదయన్విదిశో దిశః ॥ ౧౪॥

తం దృష్ట్వా విద్రుతాః సర్వే మునిపుత్రా భయాతురాః ।

ధావ ధావేతి తం బాలం చుక్రుశః కేచిదరభకాః ॥ ౧౫॥

తేషామాక్రన్ధితం శ్రుత్వా సహసా స గుణేశ్వరః ।

కృత్వా పమాత్తరం రూపముడ్డియ తం జఘాన హ ॥ ౧౬॥

ముష్టిఘాతేన శిరసి వజ్రణేవ మహాచలమ్ ।
 స భిన్నహృదయో దుష్టో వమనక్షం ముఖాద్బహు ॥ ౧౭॥
 కృత్వా ఘోరం మహాశబ్దం పతితో ధరణీతలే ।
 విచాల్య చరణాన్ గ్రీవామాక్రన్ద్య చ పునః పునః ॥ ౧౮॥
 స్వీయం దేహం సమాస్థాయ తత్కాజ జీవితం క్షణాత్ ।
 దశాష్టయోజనాయామః పాతయన్ వృక్షసంశ్చయాన్ ॥ ౧౯॥
 ఉద్ధూల రజో భౌమం గగనం ప్రావృతం క్షణాత్ ।
 తద్దేహపాతాత్పతితా జన్తవోఽథ పతత్రిణః ॥ ౨౦॥
 తం తథా పతితం దృష్ట్వా సర్వ ఏవ కుమారకాః ।
 సాధు సాధు శివాపుత్ర మహాదైత్యో నిపాతితః ॥ ౨౧॥
 దృష్ట్వా మహాన్తం తం దైత్యం వయం భీత్వా పలాయితాః ।
 కథం త్వయా మహాదైత్యః పౌరుషేణ కనీయసా ॥ ౨౨॥
 హతోఽయం విస్మితః సర్వే పునస్తం సముపాగతాః ।
 ఇత్యుక్త్వా తే పునః శ్రీడాం చక్రుః సర్వే యథా పురా ॥ ౨౩॥
 కర్షయన్తోఽఙ్గీకమలే ధృత్వా కేచిత్పరస్పరమ్ ।
 తతస్తస్య సఖా ప్రాయాన్మృతప్రతికృతీచ్ఛయా ॥ ౨౪॥
 ఛాయారూపం సమాస్థాయ మహాబలపరాక్రమః ।
 పాదాఘాతేన తస్యాశు చకమ్పే శేషవిగ్రహః ॥ ౨౫॥
 వ్యోమస్పృశ్చిస్తకో దుష్టో గుణేశపృష్ఠతో యయా ।
 ఛాయాం తదీయామావిశ్య పాతయామాస తం తదా ॥ ౨౬॥
 ఇతరేషామదృశ్యోఽసౌ మాయావీ బలవత్తరః ।
 యథా యథా నృత్యతే స తథా దైత్యోఽపి నృత్యతి ॥ ౨౭॥
 తం పతన్తం గుణేశం తే నిరీక్ష్య మునిబాలకాః ।
 ఊచుస్తం ధావితాః కేచిత్ కేచిచ్ఛ దుఃఖితా భృశమ్ ॥ ౨౮॥
 కథంవా పతనే నాథ క్వ సామర్థ్యం గతం తవ ।
 వారంవారం స్థలసి కిం ప్రియేషు చ సఖిష్యపి ॥ ౨౯॥
 తతో బాలో దదర్శాశు దశదిక్షు సమన్తతః ।

సామర్థ్యాదగ్రతో యాతుమియేష నాశకచ్చ సః ॥ ౩౦॥

పునశ్చ ప్రణిధానేన సమన్తాదవలోకయన్ ।

ఛాయాప్రవిష్టం తం దైత్యం జ్ఞాతవాన్ స గుణేశ్వరః ॥ ౩౧॥

గణ్ణశైలం సమాదాయ ప్రాక్షిపచ్ఛదరేఽస్య హ ।

ఉపరిష్టాన్ననర్తాసౌ స మృతశ్చూర్ణతాం గతః ॥ ౩౨॥

అన్తకాలే మహద్ద్రూపం సమాస్థాయ నిజం ఖలః ।

చూర్ణయామాస వృక్షాన్ సపర్వతాన్ప్రాణిసంశ్చయాన్ ॥ ౩౩॥

తస్మేదసౌ చ రక్షేన ధరణీ చ గుణేశ్వరః ।

రక్షతాం సమనుప్రాప్తౌ వసన్తే కింశుకావప ॥ ౩౪॥

ఏవం తం వినిహత్త్యాశు గుణేశో లీలయాఽరమత్ ।

తత ఏకో వృషస్కన్ధః సూకరాస్యో గజోదరః ॥ ౩౫॥

గణ్ణశైలా రజ ఇవ శ్వాసాసస్య చలన్తి చ ।

చఞ్చలాఖ్యో మహాదైత్యో బాలరూపధరోఽవిశత్ ॥ ౩౬॥

తేషు నానావిధాః శ్రీడా దర్శయామాస లాఘవాత్ ।

మహాబలో మహామాయః పోధయామాస కాంశ్చన ॥ ౩౭॥

చరణం కన్యచిద్ ధృత్వా చకర్ష మునిబాలకమ్ ॥

ఉభౌ కరౌ విధృత్త్వైవ కన్యచిన్మస్తకేఽహనత్ ॥ ౩౮॥

యస్య నృత్యే ధరా సర్వా కమ్పతే స్మ స పర్వతా ॥

తే ధర్మే మృత్తికాం సర్వే చర్చయన్తి స్వవిగ్రహే ॥ ౩౯॥

సోఽపి చర్చయతే స్వాఙ్గం చన్దనేనేవ భాగ్యవాన్ ।

తతస్తే కన్ధకం కృత్వా తేన శ్రీడామధారభన్ ॥ ౪౦॥

కన్ధకో వ్యోమమార్గస్థో బాలత్యక్తోఽస్పృశత్కరమ్ ।

కృత్వాశ్వవచ్చ తం బాలమారోహత్ స సకన్ధకః ॥ ౪౧॥

ఆరోహకో బలాద్భూమౌ నిక్షిపేత్తం చ కన్ధకమ్ ।

అపరో ధారయేదూర్ధ్వమాగతం సోఽపి వా పునః ॥ ౪౨॥

యద్ధస్తే కన్ధకః సోఽథ బాలమారుహ్య తం త్యజేత్ ।

భూమౌ నిపతితం బాలమాదాయ తేన తాడయేత్ ॥ ౪౩॥

తేషు మధ్యే పలాయత్సు యస్య లగ్నః స కన్ధకః ।

తేనాపి వ్యోమమార్గస్థః కార్యో యస్య కరం స్పృశేత్ ॥ ౪౪॥

హస్తే నాయాతి చేత్ సోఽపి వ్యోమగం తం తు కారయేత్ ।

యేన హస్తే ధృతః సోఽముమారుహ్యౌ పూర్వవత్ షివేత్ ॥ ౪౫॥

కదాచిత్కన్ధకః షిప్తో గుణేశేన చ వ్యోమని ।

చఞ్చలేన ధృతో హస్తే తమారూఢస్తదాఽసురః ॥ ౪౬॥

భారేణాక్రమ్య తం దేవమువాచ దుష్టదానవః ।

సహస్వ భారం మే దుష్ట వల్గనేఽర్భకసఞ్చయే ॥ ౪౭॥

త్యక్తం త్యక్తం కన్ధకం స గృహ్లాతి స్వకరే పునః ।

ముహుర్తద్వయమేవం హి చిక్రీడే దుష్టదానవః ॥ ౪౮॥

ప్రాహసన్మునిబాలాస్తే గుణేశం తం తథాగతమ్ ।

తతో గుణేశో దైత్యం తమారూఢో దృఢవిక్రమః ॥ ౪౯॥

చఞ్చులశ్చఞ్చులో జాతో నేతుం దూరే ముదాన్వితః ।

వ్యోమమార్గేణ సహసా బాలా భూమిగతా యయుః ॥ ౫౦॥

విమానవత్పక్షివచ్చ స జగామ త్వరాన్వితః ।

తతో నివృత్తాస్తే బాలాఃశోచ మానా యయుర్గృహన్ ॥ ౫౧॥

స్థితాస్తత్త్రివ కేచిచ్చ ప్రతీక్షంతో గుణేశ్వరమ్ ।

తతో గుణేశస్తం జ్ఞాత్వా మనసా దుష్టదానవమ్ ॥ ౫౨॥

హిమవత్సదృశం భారం చకార సహసా విభుః ।

భారేణ పతితో దైత్యః ప్రావదత్ తం గుణేశ్వరమ్ ॥ ౫౩॥

ఉత్తరస్వ మహాభారం గమిష్యన్తి మమాసవః ।

దయాం కురుష్వ దీనే త్వం ప్రపన్నే శరణం తవ ॥ ౫౪॥

ఏవం వదన్ ముమూర్ఛాచ్ఛౌ సౌ తతో బాలో దధార తమ్ ।

భ్రామయామాస బహుశో గరుడో భుజగం యథా ॥ ౫౫॥

తత్యాజ దూరదేశే తం చఞ్చులం దుష్టదానవమ్ ॥ ౫౬॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే ఖణ్డ-చఞ్చులవధోనామ త్రినవతితమోఽధ్యాయః ॥ ౯౩॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కః - ౮౨౫౮ + ౫౬ = ౮౩౧౪

౨.౦౯౪ చతుర్నవతితమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

తతో మునిసుతా యాతాః ప్రతీక్షంతః స్థితాశ్చ యే ।

తేషాం జయరవైర్వ్యోమ గర్జితం చ దిగంతరమ్ ॥ ౧॥

చిక్రీడుస్తే పునస్తత్ర నానాన్మత్స్యైశ్చ గాయంతైః ।

ఏవం రమత్సు బాలేషు సార్థయామే దివాకరే ॥ ౨॥

పితరౌ తానదృష్టైవ గ్రామమధ్యే క్వచిద్గృహే ।

ప్రత్యేకం యష్టిమాదాయ యయుః సర్వే శిశూన్పుతి ॥ ౩॥

రమన్తో వివిధాః శ్రీడా మధ్యే కృత్వా గుణేశ్వరమ్ ।

నృత్యంతం నర్తయంతం చ తం చ తే నిరభర్త్యయన్ ॥ ౪॥

పితర ఉచుః ।

త్వయా వినా నో బాలాశ్చ నాచరన్ స్నానభోజనే ।

ఆచారాధ్యయనే చాపి బ్రాహ్మణ్యం వినయం తథా ॥ ౫॥

తతః పరస్పరం ప్రాహుర్గతక్రోధా నిరీక్ష్యతమ్ ।

ఏతస్య తాడనే బుద్ధిర్గతైనం వీక్ష్య నః కుతః ॥ ౬॥

కథయామో యది శివౌ తావస్య కిం కరిష్యతః ।

అనేకే నిహతా దైత్యా బాలేనైవ మహాబలాః ॥ ౭॥

వయం దేశాంతరం యామో భీత్యా తవ గుణేశ్వర ।

క ఉవాచ ।

ఏవం వదత్సు లోకేషు పిదధే స గుణేశ్వరః ।

ఆవిరాసీద్ దూరదేశే తతో బాలా వ్యలోకయన్ ॥ ౮॥

ధావయిత్వా పితౄణాంస్త్యక్త్వా గుణేశం తే యయుః పునః ।

శ్రీడంతస్తే యయుః శీఘ్రం గౌతమాశ్రమముత్తమమ్ ॥ ౯॥

ధ్యానస్థం తం మునిం వీక్ష్య పచన్తి తత్స్త్రియం చ తే ।

గుణేశోఽగాన్మధ్యదేశం జగ్రాహౌదనపాత్రకమ్ ॥ ౧౦॥

దదౌ తేభ్యో విభజ్యాన్నం ప్రార్థయామాస సాదరమ్ ॥ ౧౧॥

మత్స్యజ్ఞేన చిరజ్ఞానం యూయం సర్వే బుభుక్షితాః ।
 సావకాశం ప్రభుజ్ఞాధ్వం తతః శ్రీదామహే పునః ॥ ౧౨॥
 అహల్యా తం చుకోపాశు మమాన్నం సృష్టవాన్కథమ్ ।
 న కృతో వైశ్వదేవో వా నైవేద్యం చపలార్భకాః ॥ ౧౩॥
 విసృజ్య ధ్యానం కిం కుర్యాద్ గౌతమో మునిసత్తమః ।
 ఉత్థాపయామాస తదా ధ్యానస్థం మునిసత్తమమ్ ॥ ౧౪॥
 స ఉత్థాయ దదర్శా౭థ గౌతమః సకలార్భకాన్ ।
 జఙ్గతో౭న్నం ఘృధా యుక్తాన్ బభాషే చ గుణేశ్వరమ్ ॥ ౧౫॥
 గౌతమ ఉవాచ ।
 మహతోః పుత్రతాం ప్రాప్య కథమన్యాయకృద్ భవాన్ ।
 అత్యద్భుతాని కర్మాణి శ్రుత్వా తే త్వాం వయం పురా ॥ ౧౬॥
 పరాత్పరతరం దేవం పరబ్రహ్మస్వరూపిణమ్ ।
 మన్యామహే బాలభావం కురుషే త్వం గుణేశ్వర ॥ ౧౭॥
 క ఉవాచ ।
 ధృత్వా కరం స చ మునిః పావత్యా గృహమాగమత్ ।
 కరే ధృత్వా౭న్నసహితం తత్పాత్రం నిజమన్దిరాత్ ॥ ౧౮॥
 ఉవాచ మాతస్తే బాలో నిత్యమన్యాయకృన్మమ ।
 అద్య త్వాం కథితుం యాతః కిం కార్యం గౌర్యతః పరమ్ ॥ ౧౯॥
 ఇతో వా గమనం దూరే మన్యసే యది తద్వద ।
 క ఉవాచ ।
 తతో రుషో సమాయుక్తా శ్రుత్వా వాక్యం మునీరితమ్ ॥ ౨౦॥
 తాడయామాస యష్టయా తం వమస్తీ నేత్రతో౭నలమ్ ।
 ఉవాచ చ మునిం గౌరీ ప్రణతా క్రోధసంయుతా ॥ ౨౧॥
 మమాపి చ మునే త్రాసో జాయతో జన్మతో౭స్య హ ।
 ద్రష్టవ్యా రాక్షసకృతాః కియన్తో విఘ్నసంఘాయాః ॥ ౨౨॥
 స్త్రియః ప్రవక్తుం కుత్రాపి నాయాన్తి మునిపుంగవాః ।
 అయం తు సర్వతో దుష్టో మునిపుత్రవిభేదకః ॥ ౨౩॥
 మమాత్మజ ఇతి జనో వైనం శాపం ప్రయచ్ఛతి ।

బద్వైసం హస్తపాదేషు తత్సమక్షం శివా సుతమ్ ॥ ౨౪॥
 గృహమధ్యే తు సంస్థాప్య తద్గృహం పిదధే దృఢమ్ ।
 మైవం మైవం వదన్యాతో గౌతమః స్వాశ్రమం ప్రతి ॥ ౨౫॥
 తతస్తే బాలకాః సర్వే శోచన్తస్తం గుణేశ్వరమ్ ।
 కథం నో దర్శనం చాస్య భవిష్యతి కదా ను వా ॥ ౨౬॥
 ద్వార దత్త్వా దృఢం మధ్యే స్థాపితో గిరికన్యయా ।
 ఏవం తేషు వదతేనైవ తన్మధ్యే స యయౌ క్షణాత్ ॥ ౨౭॥
 జనన్యాః కటిదేశేఽపి దృశ్యతే తద్గృహోఽపి చ ।
 ఊచస్తాం గౌరి పుత్రస్తే నిఃసృతో గృహమధ్యతః ॥ ౨౮॥
 పశ్యతి స్మ గేహమధ్యే బద్ధమేవ గుణేశ్వరమ్ ।
 బహిస్తాన మునిపుత్రాన్ సా తత్స్వరూపానపశ్యత ॥ ౨౯॥
 యం కఞ్చిత్త్వనపానాయ జహావ విష్ణులా శివా ।
 నిషిద్ధా సా సుతైస్తైస్తు గృహమధ్యే శివే స్థితః ॥ ౩౦॥
 ఉష్ణాట్య ద్వారం సా బాలం ముక్త్వా స్తన్యం దదౌ ముదా ।
 గౌతమః స్వాశ్రమం యాతో దేవతార్చనమారభత్ ॥ ౩౧॥
 గుణేశరూపానోఽపశ్యత్ తృప్తాన్దేవాన్స్తథాఽఖిలాన్ ।
 పురః ప్రకీర్ణమన్నం చ తతో విస్మితమానసః ॥ ౩౨॥
 చిన్తయామాస మనసి దుర్బుద్ధిస్తు కృతా మయా ।
 ఉమాయై కథితం సర్వమన్నపాత్రం ప్రదర్శితమ్ ॥ ౩౩॥
 తయా స తాడితో బద్ధోఽవ్యక్తో వ్యక్తస్య కారణమ్ ।
 పరాత్పరతరో దేవో యస్మిన్స్తృప్తే మహాఫలమ్ ॥ ౩౪॥
 ఆగత్య బుభుజే బాలైః సార్ధన్త మునిసమ్భవైః ॥
 మోహితో మాయయా చాస్యఽపూర్వజ్ఞాసిషం న తమ్ ॥ ౩౫॥
 క ఉవాచ ।
 అహల్యాపి పునః పాకం చకారాద్భుతమానసా ।
 సోఽపి ధ్యానస్థితో భూత్వా నిత్యకర్మ సమాపయత్ ॥ ౩౬॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే గౌతమభోజనహరణం నామ చతుర్నవతితమోఽధ్యాయః ॥
౯౪॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కః - ౮౩౧౪ + ౩౬ = ౮౩౫౦

౨.౦౯౫ వృకాసురవధో నామ పంచనవతితమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

షష్ఠే వర్షే ప్రవృత్తే తు క్వచిద్భాతో బహిః శిశుః ।

ఉమాయా బాలకైః సార్థం చిక్రీడానేకథా పునః ॥ ౧॥

తం దిదృక్షుర్విశ్వకర్మా యయావన్తర్గహం ప్రతి ।

పార్వతీ బహిరగత్య మానయామాస తం బహు ॥ ౨॥

చిత్రాసనే సమావేశ్య పూజయామాస సాదరమ్ ।

ప్రక్షాల్య చరణౌ ప్రాదాద్ గన్ధం తామ్బూలమేవ చ ॥ ౩॥

తతస్తదాదరం దృష్ట్వా విశ్వకర్మా తుతోష హ ।

తుష్టావ పరయా భక్త్యా ప్రణిపత్య శివాం ముదా ॥ ౪॥

విశ్వకర్మోవాచ ।

నమామి విశ్వేశ్వరి విశ్వరూపే బ్రహ్మన్ద్యుర్దుర్రామవిష్ణురూపే ।

త్వయా తతం విశ్వమనన్తశక్తే బ్రహ్మదీదేవైరభినన్ద్యరూపే ॥ ౫॥

త్వమేవ విశ్వం రజసా విధత్సే సత్త్వేన మాతః పరిపాసి తవ్చ ।

త్వమేవ సర్వం తమసాఽథ హంసి త్రైగుణ్యమేతత్తవ నిత్యరూపమ్ ॥ ౬॥

త్వయా హతా దైత్యగణా విముక్తిం బ్రహ్మర్షయో జ్ఞానబలాత్ ప్రపన్నాః ।

త్వమేవ విష్ణోరతులాఽసి శక్తిః సర్వస్య హేతుః పరమాఽసి మాయా ॥ ౭॥

సతోఽసతో యాపి పరాసి శక్తిశ్చరాచరం త్వం విదధాసి విశ్వమ్ ।

సమ్మోహ్య లోకాన్సకలాన్సురేశాన్కాష్ఠాకలాభిశ్చ దదాసి భోగమ్ ॥ ౮॥

యే త్వాం ప్రపన్నా న భయం తు తేషాం మృత్యోస్తస్థా దైత్యకృతం కదాచిత్ ॥ ౯॥

త్వమేవ లక్ష్మీః సుకృతామలక్ష్మీర్దుష్టాత్మనాం త్వం ప్రమదాస్వరూపా ।

విద్యాస్వరూపాసి జగత్త్రయే త్వం ప్రభాస్వరూపా శశిసూర్యయోత్సవమ్ ॥ ౧౦॥

య ఆశ్రితాస్తే జగదాశ్రయాస్తే విపత్తిలేశో న చ తేషు మాతః ।

త్వమేవ విశ్వేశ్వరి విశ్వమేతద్ధరస్యథాప్యాయసి వారిరూపా ॥ ౧౧॥

అనాదిమధ్యాఽనిధనాప్యగమ్యా హరీశలోకేశసురేశ్వరాణామ్ ।

తేఽనుగ్రహత్వాప్రభజన్తి భక్తా ఆనందరూపా నివసన్తి నాకే ॥ ౧౨॥

అభక్తికామాన్ వినిహంసి రుష్టా త్వామేవ మాతః శరణం ప్రపన్నః ।

ధన్యే మమైతే నయనేఽథ విద్యా జనుశ్చ మాతా పితృవంశ ఏవ ॥ ౧౩॥

కులం చ ధన్యం చరణౌ త్వదీయా దృష్టౌ యతస్తే జగదమృతే మయా ।

క ఉవాచ ।

ఏవం స్తుతా జగన్మాతా వరమస్మై న్యవేదయత్ ॥ ౧౪॥

స వస్తే పరమాం భక్తిం సాత తథేతి తమబ్రవీత్ ।

ఇదం స్తోత్రం పఠేద్ యస్తు సర్వాన్ కామాల్లాభేచ్ఛ సః ॥ ౧౫॥

సర్వత్ర విజయం పుష్టిం విద్యామాయుః సుఖం శివమ్ ।

శివోవాచ ।

విశ్వకర్మన్ మహాబుద్ధే జ్ఞానవానసి సర్వతః ॥ ౧౬॥

యచ్చుతం శివవాక్యేన దృష్టం తత్సకలం త్వయి ।

సిన్ధునా పీడితా దేవాః సర్వే కారాగృహే స్థితాః ॥ ౧౭॥

శివశ్చాత్ర సమాయాతః కైలాసే తు హృతే సతి ।

దణ్డకారణ్యదేశేఽత్ర కోఽప్యస్తో న హి దృశ్యతే ॥ ౧౮॥

త్వం తు సమ్యక్ సమాయాతో బహుకాలేన దర్శనమ్ ।

విశ్వకర్మోవాచ ।

కిమాశ్చర్యం జగన్మాతర్పాలో మాతరమావ్రజేత్ ॥ ౧౯॥

ద్రష్టుం దేవం మహాభక్తో విద్యాకామో గురుం శివే ।

పుత్రస్య తే శ్రుతో మాతర్మహిమా పరమాద్భుతః ॥ ౨౦॥

తమహం ద్రష్టుమాయాతో యువయోర్దర్శనోత్సుకః ।

క ఉవాచ ।

ఏవం తయోస్తు వదతోరాగతోఽసౌ వినాయకః ॥ ౨౧॥

అసంఖ్యశశిసంక్రాశో రజసాఽరుణవిగ్రహః ।

ప్రసన్నవదనో బాలసమూహపరివారితః ॥ ౨౨॥

తన్మధ్యే శోభతే స్మాసౌ మరున్మధ్యే యథా హరిః ।

తం దృష్ట్వా ప్రణీపత్యాసౌ కృతాజ్ఞానిపుటః స్థితః ॥ ౨౩॥

తుష్టావ పరమాత్మానం జ్ఞాత్వా తం గిరిజాసుతమ్ ।

విశ్వకర్మోవాచ ।

నమామి పరమాత్మానం సచ్చిదానందవిగ్రహమ్ ॥ ౨౪॥

చరాచరగురుం సర్వకారణానాం చ కారణమ్ ।

గుణేశ చ గుణాతీతం సృష్టిస్థిత్యంతకారిణమ్ ॥ ౨౫॥

సర్వవ్యాపినమీశానం వ్యక్తావ్యక్తస్వరూపిణమ్ ।

అగమ్యం సర్వదేవానాం మునిహృత్పద్మవాసినమ్ ॥ ౨౬॥

సిద్ధిబుద్ధిపతిం నానాభక్తసిద్ధిప్రదం విభుమ్ ।

అభక్తకామదహనం సహస్రరవిసన్నిభమ్ ॥ ౨౭॥

అనేకశక్తిసంయుక్తం దైత్యదానవమర్దనమ్ ।

అనాదిమవ్యయం శాస్త్రం జరామరణవర్జితమ్ ॥ ౨౮॥

త్రితనుం చ త్రయీమూలం బ్రహ్మవిష్ణుశివాత్మకమ్ ।

క ఉవాచ ।

ఏవం స్తుతిం సమాకర్ణ్య సన్తుష్టః స గుణేశ్వరః ॥ ౨౯॥

స్వాసనే తముపావిశ్య పూజయామాస సాదరమ్ ।

ప్రక్షాల్య చరణౌ గన్ధమక్షతాన్ పుష్పమేవ చ ॥ ౩౦॥

ధూపం దీపం చ నైవేద్యం నివేద్య తమథా బ్రవీత్ ।

గుణేశ ఉవాచ ।

విశ్వకర్మన్నాగతోఽసి మమ దర్శనకాఙ్క్షయా ॥ ౩౧॥

కిమాసితం మమ ముదేహ్యుపాయనమనుత్తమమ్ ।

విశ్వకర్మోవాచ ।

నిజస్వానందపూర్ణానాం పరవాఙ్మూలిధాయినామ్ ॥ ౩౨॥

నిస్సృహాణాం సర్వకృతాం సర్వశక్తిమతామపి ।

సమలోష్ఠాశ్మహేమ్నాం చ కల్పవృక్షాధరీ కృతామ్ ।

కర్తుమకర్తుం శక్తానామన్యథాకర్తుమేవ చ ॥ ౩౩॥

స్వాధీనానాం చ తుష్టానాం స్వసత్తావర్తినామపి ।

పరాధీనైరశక్తైశ్చాపిశ్చునైర్మర్త్యధర్మభిః ॥ ౩౪॥

కిం దేయం పరితోషాయ స్వశక్త్యా కిష్కాదాహృతమ్ ।

క ఉవాచ ।

ఏవముక్త్యా విశ్వకర్మాఽస్థాపయత్పురతః సృణిమ్ ॥ ౩౫॥

పద్మం చ పరశుం పాశం సహస్రాదిత్యసన్నిభమ్ ।

సర్వశత్రుహరం తీక్షణం దధార స గుణేశ్వరః ॥ ౩౬॥

ఉవాచ విశ్వకర్మాణం కుత ఏతాని విశ్వకృత్ ।

ఆనీతాని మమ ప్రీత్యై తద్వదస్వాధునాఽనఘ ॥ ౩౭॥

విశ్వకర్మోవాచ ।

సంజ్ఞా నామేతి నామ్నా మే కన్యా చారుస్వరూపిణీ ॥ ౩౮॥

లఙ్ఘితో యన్ముఖం వీక్ష్య సహసా శశలాఞ్చనః ।

రమా శచీ చ సావిత్రీ శారదాఽరున్ధతీ రతిః ॥ ౩౯॥

త్రిలోక్యాం న సమా కాపి పరా యస్యా గుణేశ్వర ।

సా మయా త్వయే దత్తా త్రివేదాయ త్రిరూపిణీ ॥ ౪౦॥

ఆగతేషు త్రిలోకేషు సాఙ్గోపాఙ్గేషు సర్వశః ।

మహోత్సవో మహానాసీద్ దినాష్టకమహర్నిశమ్ ॥ ౪౧॥

యాం దృష్ట్వా స్థలితా దేవా లఙ్ఘయాఽధోముఖా గతాః ।

సవితా తామథాదాయ యయా స్వస్థానముత్తమమ్ ॥ ౪౨॥

తేజసా తస్య తప్తా మే కన్యకా కృశతామగాత్ ।

సా తతో నిర్మమే ఛాయాం సంజ్ఞా తు స్వప్రభావతః ॥ ౪౩॥

సర్వం తస్యై నివేద్యైవ సద్యో మమ గృహం గతా ।

గతే కియతి కాలే సా ఛాయా జ్ఞాతా తు భానునా ॥ ౪౪॥

నేయం సంజ్ఞేతి స ప్రాయాద్ గృహం సద్యో మమార్ఘమా ।

తతో భీతా పునః సంజ్ఞా మామువాచ న మాం పితః ॥ ౪౫॥

నివేదయ రవేర్హస్తే తేజోఽహం న క్షమేఽస్య చ ।

తతః పిత్రా ధిక్కృతా సా బహిరేవ యయా కిల ॥ ౪౬॥

అశ్విసీరుపమాస్థాయ గుప్తరూపా వనేఽవసత్ ।

తతస్తు విశ్వకర్మా తామనవేక్ష్య క్వచిద్భవే ॥ ౪౭॥

ప్రోవాచార్యమణం సోఽథ తేజస్తే సోఽథమక్షమా ।

క్వ గతా న చ జానే తాముపాయం తే బ్రవీమి చ ॥ ౪౮॥

యది తే తేజసో భాగో న్యూనః కిఞ్చిద్భవిష్యతి ।

తదా సా ప్రకటిభూయాద్ విహరస్వ తతస్తయా ॥ ౪౯॥

రవిరువాచ ।

యథా తవ భవేచ్ఛేతస్తథా కర్తుం త్వమర్హసి ॥

క ఉవాచ ।

విశ్వకర్మా తతశ్చైనం యస్త్రే స్థాప్యోల్లిలేఖ హ ॥ ౫౦॥

తేజోహ్రసం చకరాశు కిఞ్చిత్సేమ్యోఽభవచ్ఛ సః ॥

యత్ర గుప్తాఽభవత్సంజ్ఞా తత్ర యాతోఽర్యమా విభుః ॥ ౫౧॥

అశ్వోభూత్వా తయా రేమే సా నాసత్వావసూత చ ॥

తామాదాయార్యమా లోకం నిజం హర్షయుతోఽగమత్ ॥ ౫౨॥

విశ్వకర్మోవాచ ।

తేజఃశేషేణ తస్యాథ ప్రబలేన గుణేశ్వర ।

నిర్మితాన్యాయుధాన్యాశు త్వదర్థే జగదీశ్వర ॥ ౫౩॥

అతితీక్ష్ణాని కాలస్య సదా జయకరాణ్యపి ।

చత్వారి తే ప్రదత్తాని దత్తే చక్రగదే హరేః ॥ ౫౪॥

త్రిశూలః శమభ్రవే దత్తః సర్వశత్రునిబహర్ణవమ్ ।

గుణేశ ఉవాచ ।

సమ్యక్ కృతం విశ్వకర్మన్నాయుధాని శుభాని మే ॥ ౫౫॥

దత్తాని దైత్యనాశాయ పరోపకృతయే సతామ్ ।

క ఉవాచ ।

ఏవముక్తాయుధాన్యాశు దధార చ దుధావ చ ॥ ౫౬॥

తదా చకమ్పే పృథివీ పర్వతాశ్చ వనాని చ ।

శుశుభే సోఽపి త్రైః శస్త్రైః కోటిసూర్యనిభైర్విభుః ॥ ౫౭॥

విశ్వకర్మా నమస్కృత్య యయౌ స్వస్థానమాజ్ఞయా ।

ఉమాత్మజోఽపి చిక్రీడ మునిబాలైర్వృతః పునః ॥ ౫౮॥

తత్రాయయా వృకోనామ మహాన్ దుష్టతమోఽసురః ।

భయంకరాననో మత్తో గ్రసన్నివ మహాబలీ ॥ ౫౯॥

పుచ్చాఘాతేన చ భువం కమ్పయన్ హలదస్తవాన్ ।

దుష్టాశ్చ భయంకరం దైత్యం మునిపుత్రాః పలాయితాః ॥ ౬౦॥

స ఆయుధాని గృహ్యయాశు తం వృకం సమతాడయత్ ।

అజకుశాఘాతమాత్రేణ పతితో భువి సోఽసురః ॥ ౬౧॥

వమన్ రక్తం నిజం రూపమాస్థితశ్చూర్ణయన్ ద్రుమాన్ ।

సంహరణ్ణోవసంజ్ఞాతాన్ దశయోజనవిస్తృతః ॥ ౬౨॥

స తతోఽస్తమితే సూర్యే యయా బాలయుతో గృహమ్ ।

బాలాః ప్రాహురుమామై తేఽనేనాద్య నిహతోఽసురః ॥ ౬౩॥

వృకో నామాంకశాఘాతాద్ దశయోజనమాయతః ।

తానువాచాద్రిజా రోషాద్ వ్రజన్తు నిజమన్దిరమ్ ॥ ౬౪॥

తతస్తద్వాక్యమాకర్ణ్య తే బాలాః స్వాలయాన్ యయుః ॥ ౬౫॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే వృకాసురవధో నామ పంచనవతితమోఽధ్యాయః ॥ ౬౫॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౮౩౫౦ + ౬౫ = ౮౪౧౫

౨.౦౯౬ గౌర్యాదితివివాదో నామ షణ్ణవతితమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

తతః కదాచిద్గిరిజా ప్రసన్నం ప్రాహ శంకరమ్ ।

శివోవాచ ।

దేవేశ సప్తమం వర్షం ప్రవృత్తం సామృతం శిశోః ॥ ౧॥

క్రియతాం వ్రతబంధోఽస్య సుముహూర్తే మహోత్సవాత్ ।

శివ ఉవాచ ।

సమ్యగుక్తం త్వయా భద్రే జ్ఞాత్వా చేతోగతం మమ ॥ ౨॥

సమ్పాదయిష్యే సాధ్వస్య వ్రతబంధం యథావిధి ।

క ఉవాచ ।

ఇత్యుక్తా గిరిజాం దేవః సమాకార్య చ గౌతమమ్ ॥ ౩॥

విచార్య సుదినే లగ్నం సామగ్రీ సమపాదయత్ ।
మణ్డపం చ సువిస్తీర్ణం సర్వాన్ ఋషిగణాన్మునీన్ ॥ ౪॥

ఆకార్య పరిపూజ్యైతాంస్తదాజ్ఞావశగో హరః ।
యథావిధి చకారాస్య వ్రతబంధం ముదా తదా ॥ ౫॥

ఉపాయనాని సర్వే తే శివయోర్బాలకస్య చ ।
అష్టాశీతినహస్రేభ్యో నమస్కృత్య హరోఽపి చ ॥ ౬॥

సమూజ్య విధివత్ ప్రాదాన్నానోపాయనసంక్చయాన్ ।
త్రింశస్త్రికోటిదేవేభ్యో యక్షేభ్యోఽపి తదైవ చ ॥ ౭॥

కిన్నరేభ్యశ్చారణేభ్యో వాద్యఘోష నదత్యపి ॥ ౮॥

గాయత్సు కిన్నరేష్వాశు నర్తకీనాం గణేషు చ ।
నృత్యత్సు సర్వలోకేషు పశ్యత్సు సుమహాత్సవమ్ ॥ ౯॥

ఉపాయనాని దానాని దదౌ హర్షాత్సదాశివః ।
దేవతాస్థాపనం కృత్వా భోజయామాస చాఖిలాన్ ॥ ౧౦॥

ప్రాతఃకాలే బటం స్నాప్య చౌలకర్మ సమాప్య చ ।
చతుర్భిర్భూహ్మణైః సార్థం తం భోజ్య సంస్నాప్య వై పునః ॥ ౧౧॥

వేదికాయామస్తరా దు ధృత్వా పటమనుత్తమమ్ ।
ముహూర్తం సాధయామాస మునిభిర్మస్త్రవాదిభిః ॥ ౧౨॥

ఏతస్మిన్నస్తరే దైత్యౌ కృతాస్తకాలసంజ్ఞకౌ ।
గజరూపధరౌ మత్తై మదోదస్రావిణౌ దృఢౌ ॥ ౧౩॥

తీక్ష్ణదంతౌ దీర్ఘశుణ్ణౌ గగనస్పర్ధిపుష్కరౌ ।
చీత్కారభిషితజనౌ సిన్ధూరారుణమస్తకౌ ॥ ౧౪॥

కమ্পతే పాదఘాతేన యయోరాశు వసున్ధరా ।
దంతాఘాతేన యుధ్యంతౌ రజసాచ్ఛాద్య రోదసీ ॥ ౧౫॥

సభాద్వారగతం శక్రకీరణం సముపాగతౌ ।
దస్తప్రహారైస్తదగ్ధం భిస్తంతౌ బలవత్తరమ్ ॥ ౧౬॥

స్త్రవద్రక్షః పపాతోర్వ్యాం మూర్ఛితో గజరాట్ క్షణాత్ ।

ఐరావతః పపాలాశు ముహూర్తాత్ప్రాప్య చేతనామ్ ॥ ౧౬ ॥

కరిణౌ పృష్ఠలగ్నౌ తౌ దంతాఘాతైర్నిజఘ్నతుః ।

తతస్తౌ మత్తమాతఙ్గా సభామధ్యం సమీయతుః ॥ ౧౭ ॥

శుణ్డాభ్యాం మణ్డపం తౌ తు తాడయామాసతుస్తదా ।

ఉత్తస్థుః సర్వలోకాస్తే శ్రుత్వా కోలాహలం తయోః ॥ ౧౮ ॥

యతో యతో గచ్ఛతః స్మ తతో దేవాః పలాయితాః ।

మునయశ్చ తయోర్భీత్యా దశదిక్షు పలాయితాః ॥ ౧౯ ॥

గణా ఊచుః ।

శివం తత్ర సమాచఖ్యుర్విఘ్నమేతదుపస్థితమ్ ।

సేన్ద్యా సభా మునియుతా విధ్వస్తా గజభీతితః ॥ ౨౦ ॥

తతః పలాయితా గౌరీ సఖీభిర్గృహమాగతా ।

బాలస్తతో నిరీక్ష్యతౌ దన్తినౌ బలవత్తరౌ ॥ ౨౧ ॥

జగర్జ్జ ఘనవచ్ఛిఘ్రం తయోః శుణ్డే దధార హ ।

ఉభాభ్యామపి హస్తాభ్యాం చీత్కారం తౌ ప్రచక్రతుః ॥ ౨౨ ॥

భ్రామయిత్వాస్ఫలయత్స ఏకస్మిన్నపరం గజమ్ ।

ఉభౌ తౌ శతధా జాతౌ పతితౌ ధరణీతలే ॥ ౨౩ ॥

ధరా చ కమ్పే వృక్షాశ్చ నిపేతుశ్చూర్ణితా భువి ।

తతః ఖణ్డాని తాన్యాశూ దూరతశ్చిక్షిపుర్గణాః ॥ ౨౪ ॥

బటుం జగ్రాహ జననీ శీఘ్రమాగత్య స్వే కటౌ ।

సర్వే పలాయితా దేవా మునయోఽనేన దానవౌ ॥ ౨౫ ॥

బాలేన నిహతౌ శీఘ్రమిత్యవాచ శివాం సఖీ ।

తతస్తే మీలితా దేవా ఇన్ద్రాద్యా మునయోఽపి చ ॥ ౨౬ ॥

ఊచుర్గుణేశం తే సర్వే స్వామిన్ సర్వగుణాకర ।

సర్వప్రాణహరౌ దైత్యే కాపటయాధగజరూపిణౌ ॥ ౨౭ ॥

నిహతౌ లీలయా దేవ మాయినౌ బలవత్తరౌ ।

ఇత్యుక్తౌ శక్రమునయౌ దేవాశ్చ వివిశుః సభామ్ ॥ ౨౮ ॥

ఉపవిష్టేషు సర్వేషు నన్యతుశ్వాప్సరోగణాః ।

తతో వాద్యాన్యవాద్యస్త బ్రహ్మరుద్రసమీపగః ॥ ౨౯ ॥

దత్త్వా పరస్పరం ప్రైషం బబన్ధ మేఖలాం శిశోః ।
 యజ్ఞోపవీతమజినం హోమం చ సమిధామపి ॥ ౩౦॥
 కారయామాస విధివత్ సావిత్రివాచనం తతః ।
 తతో మాతా దదౌ భిక్షామంశుకే భూషణాని చ ॥ ౩౧॥
 ఉత్తరీయం చ రత్నాని ముక్తాఫలయుతాని చ ।
 లడ్డూకానభిక్ష్యఖాద్యాని త్రిశూలం శశినం శివః ॥ ౩౨॥
 దదౌ నామ చకారాస్య భాలచన్ద్ర ఇతి స్ఫుటమ్ ।
 శూలపాణిరితి పరం తతశ్చక్రం హరిర్దదౌ ॥ ౩౩॥
 శోచిష్కశేతి నామాస్య చక్రే సమ్యజమహాత్మనః ।
 తతః పురన్దరః పూజ్య కణ్ఠే చిన్తామణిం దదౌ ॥ ౩౪॥
 నామ చిన్తామణిరితి చక్రే సర్వార్థదం శుభమ్ ।
 దదౌ తదైవ కమలమభ్యర్చ్య కమలాసనః ॥ ౩౫॥
 విధాతేతి చ నామాస్య స్థాపయామాస సంసది ।
 తతః సర్వే సురగణాః సమభ్యర్చ్య గుణేశ్వరమ్ ॥ ౩౬॥
 నానావిధాని నామాని చక్రః స్వస్వేచ్ఛయా సురాః ।
 అదితిః కశ్యపశ్చాథ తం పుపూజతురాదరాత్ ॥ ౩౭॥
 దర్శయామాస దేవోఽపి పూర్వరూపం తయోశ్శుభమ్ ।
 భాలచన్ద్రం దశభుజం ముకుటేన విరాజితమ్ ॥ ౩౮॥
 దివ్యామృతం దివ్యగన్ధం దివ్యాభరణభూషితమ్ ।
 సింహరూఢం విరాజన్తమురగోదరబన్ధనమ్ ॥ ౩౯॥
 దృష్ట్వేత్థమదితిర్హృష్టాఽఽలిలిక్త స్నేహనిర్భరా ।
 రోమాఞ్చౌతశరీరా సా ప్రేమగద్గదనిఃస్వినా ॥ ౪౦॥
 విస్మయం పరమం ప్రాప్తా స్త్రవదశ్రుజలావలా ।
 పరమానన్దమగ్నాఽభూత్స్నేహస్నుతపయోధరా ॥ ౪౧॥
 తదైవ కశ్యపో దేహభావం తత్యాజ తత్క్షణాత్ ।
 ఊచతుస్తౌ సుతస్నేహద్ వత్సావాం తే వియోగతః ॥ ౪౨॥

కృశతాం గమితౌ తేఽద్య దర్శనాత్పుష్పతాం గతౌ ।
నాయన్తవ సుతేదానీం దీనౌ త్వచ్చరణే రతౌ ॥ ౪౩॥

గజానన ఉవాచ ।

ప్రతిశ్రుతం మయా మాతర్దాన్యే దర్శనమేకదా ।
తదిదానీం మయా దత్తం న శోకం కర్తుమర్హసి ॥ ౪౪॥

సర్వాన్తర్యామిణో మే వై వియోగో న కదాచన ।

క ఉవాచ ।

ఏవం తు వదతోరేవ పార్వతీ సముపాగతా ॥ ౪౫॥

ఉవాచ పరమప్రీతా దృష్ట్వా స్నేహం తయోః శిశౌ ।
అదితే దేహి మే పుత్రం గృహీతం చిరకాలతః ॥ ౪౬॥

నాయం తవ సుతః సుభ్రు సమ్యక్ పశ్య శుచిస్మితే ।
సాఽపశ్యత్ పునరేవైనం స్వస్యైవ తనయం విభుమ్ ॥ ౪౭॥

అదితిరువాచ ।

త్వమేవ గౌరి పశ్యాశు తనయం మే పురః స్థితమ్ ।
సాఽపశ్యత్పునరేర్వేనం గుణేశం తనయం స్వకమ్ ॥ ౪౮॥

అదితిస్తాం మమేత్యాహ పార్వతీ తాం మమేతి చ ।
ఏవం వివదమానే తు ప్రాహుర్దేవాః సువిస్మితాః ॥ ౪౯॥

అనాదినిధనో దేవః సృష్టిస్థిత్యన్తకారకః ।

అనన్తరూపోఽనన్తశ్రీరనేకశక్తిసంయుతః ॥ ౫౦॥

కస్యా అయం భవేత్పుత్ర ఉభే భ్రాన్తేఽస్య మాయయా ।

తే ఊచతుః ।

యస్యా అయం భవేత్పుత్రస్తస్యా హస్తే ప్రదీయతామ్ ॥ ౫౧॥

క ఉవాచ ।

తతో దేవా నిరీక్షేనం నానారూపిణమీశ్వరమ్ ।
కశ్చిదాహ విధాతాఽయం కశ్చిద్విష్ణుం చతుర్భుజమ్ ॥ ౫౨॥

కశ్చిత్రిలోచనం ప్రాహ వరుణం విస్మితాః సురాః ।
ఊచుస్తే నిశ్చయోఽస్మాభిర్విధాతుం వైవ శక్యతే ॥ ౫౩॥

భవతిభ్యాం వివేకేన గ్రాహ్యోఽయం పరమః పుమాన్ ।

తతో గౌరీ గృహణాశు తం విభుం తనయం స్వకమ్ || ౫౪ || (తతో గౌర్యగృహాదాశు?)

స్తనపానం దదౌ స్నేహాదదిత్సీరసాభవత్ |

మమచేద్బాలకోఽయం స్యాత్కథం యాయాత్పరం ప్రతి || ౫౫ ||

అహం భ్రాన్త్యాభవం సక్తా పరస్య తనయే వృథా |

మునయః కశ్యపత్సైనం పుపూజస్తే గుణేశ్వరమ్ || ౫౬ ||

నమస్కృత్యాభ్యనుజ్ఞాప్య యయుః స్వం స్వం నివేశనమ్ |

భవానీ చ గృహం యాతా పుత్రమదాయ హర్షితా || ౫౭ ||

తతః సమాగతాః సర్వే ప్రాగమన్నిలయాన్స్వకాన్ || ౫౮ ||

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే గౌర్యాదితివివాదో నామ షణ్ణవతితమోఽధ్యాయః || ౯౬ ||

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౮౪౧౫ + ౫౮ = ౮౪౭౩

౨.౦౯౭ సప్తనవతితమోఽధ్యాయః

మునిరువాచ |

త్వయా వినాయకో దేవో మయూరేశ్వరసంజ్ఞితః |

తతో గుణేశనామ్నా మే మహిమాఽయం నిరూపితః || ౧ ||

స కథం ప్రాప తన్నామ కిం చ తేన కృతం మహత్ |

కర్మ తస్మై సమాచక్ష్య సామృతం విశ్వస్సృగ్విభో || ౨ ||

క ఉవాచ |

యథా తేన కృతం కర్మ మయూరేశ్వరనామ చ |

ప్రాపద్వినాయకో దేవో నిరూపిష్యేఽఖిలం తవ || ౩ ||

పాతాలభవనే శేషః సభామధ్యగతోఽభవత్ |

వాసుకిప్రమఖైః సర్వైః సమన్తాత్పరివారితః || ౪ ||

తత్తః కద్రూః సమాయాతా తేజోరూపా సురూపిణీ |

ముక్తామణియుతం చారు బిభ్రతీ కఙ్కుకం శుభమ్ || ౫ ||

బిమ్బొప్పి చన్ద్రవదనా దివ్యభూషామ్బరావృతా |

తాం దృష్ట్వా జనసిం శేషో వాసుకిప్రముఖాశ్చ యే || ౬ ||

నేముర్మాతర్బహుదినైరభవద్ దర్శనం తవ |

కాఙ్క్షన్తే దర్శనం సర్వే త్వం తు నిష్ఠురతాం గతా ॥ ౭॥
 ఇత్యుచుస్తాం కరే ధృత్వాఽస్థాపయన్ పైత్య ఆసనే ।
 పుపూజుః పరయా భక్త్యా తతః శేషోఽబ్రవీత్తు తామ్ ॥ ౮॥
 శేష ఉవాచ ।
 త్వం మాతః కశ్యపస్యాపి పత్నీ చారుతరా సతీ ।
 సర్వవిద్యానిధానస్య సృష్టిస్థిత్యంతకారిణః ॥ ౯॥
 బ్రహ్మాదయో దేవగణాస్తత్త్వం యస్య న వై విదుః ।
 త్వం చాపి సహసా శాపానుగ్రహే చ క్షమా హ్యసి ॥ ౧౦॥
 తవ పుత్రా వయం మాతస్మైలోక్యగ్రాససాహసాః ।
 సా కథం త్వమిహాయాతా కిముద్దిశ్య ప్రయోజనమ్ ॥ ౧౧॥
 కదూరువాచ ।
 వినా ప్రయోజనం పుత్ర కోఽపి నాయాతి కిఞ్చన ।
 తచ్చ తే కథయిష్యేఽహం శృణు సాదరమాత్మజ ॥ ౧౨॥
 వినతా మే సపత్నీ యా జననీ పుత్ర పక్షిణామ్ ।
 తస్యా దర్శనకాఙ్క్షా మే కదాచిత్సమ్భూవా హ ॥ ౧౩॥
 అనాదృతా తయాఽహన్తు తద్గృహం సహసా గతా ।
 నాసనం న చ సత్కారం స్వాగతం న చ సాఽకరోత్ ॥ ౧౪॥
 పూర్వవైరం స్మరన్తీ సా జటాయుం పుత్రమాదిశత్ ।
 తేన చాకర్షితా వేణీ వివస్త్రాఽహం కృతా క్షణాత్ ।
 మామువాచ మహాదుష్టే నావలోక్యం ముఖం తవ ॥ ౧౫॥
 మమ మాతుస్తు దాసీ త్వం పూర్వమాసీః కృతం త్వయా ।
 తదా న కరుణాలేశో ధృతో మనసి కర్ణిచిత్ ॥ ౧౬॥
 ఇతో గచ్ఛన చేత్ ప్రాణాన్ గృహీష్యామి మహాఖలే ।
 శ్రుత్వా తదీయవాక్యాని దుఃఖితాఽహం ఫణిశ్వర ॥ ౧౭॥
 ఆక్రన్దం పరమం ప్రాప్తా ప్రాణత్యాగే తు నిశ్చితా ।
 ఆగతాఽహం తతో యుష్మద్దర్శనార్థం సుదుఃఖితాః ॥ ౧౮॥
 యది వో మయి భక్తిః స్యాత్ సాహాయ్యం క్రియతాం మమ ।
 సత్పుత్రా యది మాన్యాఽహం తదా తస్యా వినాశనమ్ ॥ ౧౯॥

కర్తవ్యం చ సపత్న్యో మే తతో హృది సుఖం భవేత్ ।

క ఉవాచ ।

ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యం శేషో రోషసమన్వితః ॥ ౨౦॥

జజ్ఞాల్లసహసా వహ్నిర్హృతేనేవ ప్రదీపితః ।

మమ మాతుః కృతా పీడా వినతాతనయైర్యది ॥ ౨౧॥

తదాఽహం తత్ప్రతీకారం కరిష్యామి న సంశయః ।

ఏవముక్త్వా స శేషోఽథ వాసుకిప్రముఖైర్యుతః ॥ ౨౨॥

తత్ర గన్తుం మనశ్చక్రే యత్ర సా వినతాఽభవత్ ।

వాసుకిరువాచ ।

అహమేవ గమిష్యామి కోటిలాగైర్యుతోఽనఘ ॥ ౨౩॥

వినతామానయిష్యామి తిష్ఠ త్వం భుజగాధిప ।

క ఉవాచ ।

ఏవముక్త్వా యయా శీఘ్రం వాసుకిర్వినతాశ్రమమ్ ॥ ౨౪॥

అసంఖ్యానురగాన్ దృష్ట్వా బిభాయ వినతా తదా ।

తదైవ వేష్టితా సర్వైః క్రూరైర్దుష్టస్వభావకైః ॥ ౨౫॥

నిన్యున్తే శేషనికటం సా చ తానబ్రవీత్ తదా ।

వినతోవాచ ।

కిమర్థం బన్ధనం కృత్వా మమ నేతుం సముద్యతాః ॥ ౨౬॥

అపరాధవిహినాయాః పాపిష్ఠా గదతాశు మే ।

మమ పుత్రస్యానుభవో జ్ఞాతోఽస్మి సర్వపన్నగైః ॥ ౨౭॥

అతో ముఞ్చన్తు మాం నో చేత్స సంహారం కరిష్యతి ।

క ఉవాచ ।

ధార్మ్యం తేషాం సమీక్ష్యైవ సస్మార గరుడం తు సా ॥ ౨౮॥

సోఽపి జ్ఞాత్వా స్మృతిం తస్యా ఆగతః పక్షిభిః సహ ।

శ్యేనః సమ్పాతిరథ చ జటాయుః పక్షిపుంజవః ॥ ౨౯॥

యేషాం పక్షసమిరేణ చ కమ్పే భువనత్రయమ్ ।

భుజగాస్తే తు సర్వేఽపి వమద్విషకణాభవన్ (బభుః) ॥ ౩౦॥

యుద్ధమాసీన్మహాఘారం భుజగేన్ద్రపతత్త్రిణామ్ ।

తతో జటాయుం సమ్పాతిం శ్యేనం బద్ధానయంస్తు తే ॥ ౩౧॥

మాతుః స్మృతే తు సమ్ప్రాప్తో గరుడః పక్షఘాతతః ।

కమ্পయజ్ఞగతీం సర్వా పాతయన్ ద్రుమపర్వతాన్ ॥ ౩౨॥

తద్గంధం భుజగా స్పృత్వా పలాయనపరా యయుః ।

పక్షవాతేన గగనే బభ్రముర్భుజగాః పరే ॥ ౩౩॥

ముక్తా తు వినతా బన్ధాత్ స్వస్థానం గన్తుముద్యతా ।

తాం దృష్ట్వా వాసుకిః కుద్ధో దహన్ వ్యోమ వమన్ విషమ్ ॥ ౩౪॥

పక్షఘాతేన గరుడోఽపాతయద్ భూతలే చ తమ్ ।

వినతా తు గతా వేగాత్ స్వస్థా స్వస్థానముత్తమమ్ ॥ ౩౫॥

ప్రతాపం వాసుకేర్దృష్ట్వా గరుడః సూక్ష్మరూపధృక్ ।

వినతాం రక్షితుం యాతో యాతే తస్మింశ్చుకోప హ ॥ ౩౬॥

వాసుకిర్విషమత్యన్తమస్పృజజ్జగతీం దహన్ ।

నాగలోకం నినాయాశు బద్ధాన్ తాన్ వివరేఽక్షిపత్ ॥ ౩౭॥

పిథాయద్వారం శిలయా తతో మాతరమభ్యుగాత్ ।

ఉదన్తం సర్వమాచఖ్యో మాత్రే శేషాయ చారుధిః ॥ ౩౮॥

శుశోచ వినతా శ్రుత్వా బద్ధాన్ నీతాన్ సుతాంస్తుతాన్ ।

ప్రయయౌ కశ్యపం శీఘ్రం నమస్కృత్యాబ్రవీదిదమ్ ॥ ౩౯॥

విపరీతమిదం జాతం ప్రత్యక్ సూర్యోదయో యథా ।

గృహే స్థితాం మామనయత్ సహసా వాసుకీ రిపుః ॥ ౪౦॥

పృష్ఠతోఽనుయయౌ శ్యేనో జటాయుర్మోచితుం చ మామ్ ।

సమ్పాతిః సర్పసంక్లాంస్తే మారయామాసురోజసా ॥ ౪౧॥

పరాజితేషు తేష్వాశు భుజగైబహుభిర్మునే ।

గరుడం చాస్మరం తేన జిత్వా సర్పగణాన్స్తు తాన్ ॥ ౪౨॥

మోచితా చాణురూపేణ తేనాప్యగమనం కృతమ్ ।

జటాయుస్తేన సమ్పాతిః శ్యేనో వాసుకినా బలాత్ ॥ ౪౩॥

నీతాః పాతాలవివరే పిథాయ స్థాపితా దృఢమ్ ।

గమిష్యన్తి మమ ప్రాణాస్తాన్ వినా నిశ్చింతం మునే ॥ ౪౪॥

ఏతావద్దుఃఖతప్తాఽహం త్వయి నాథే సతి ప్రభో ।

క ఉవాచ ।

ఇతి శ్రుత్వా ప్రియా వాక్యం ప్రాహ తాం కశ్యపో మునిః ॥ ౪౫॥

మునిరువాచ ।

మా చింతాం కురు భద్రే త్వం వ్యతు తే మానసో జ్వరః ।

ఋతుం తేఽహం ప్రదాస్యామి పుత్రస్తేఽన్యో భవిష్యతి ॥ ౪౬॥

అభేద్యమణ్డం వజ్రేణ పార్వత్యా యది బాలకః ।

క్రీడనేభిత్స్యతి పాదాభ్యాం తతః పుత్రో భవేత్తవ ॥ ౪౭॥

స నీలకణ్ఠో బలవాన్ నీలకణ్ఠ ఇవాపరః ।

శ్రవణాత్ తస్య శబ్దస్య భుజగాన్తే పరాభవమ్ ॥ ౪౮॥

యాస్యన్తి చ గుణేశోఽపి తమారుహ్య భువో భరమ్ ।

హరిష్యతి తదా పత్రాః మోక్ష్యన్తే నాగబన్ధనాత్ ॥ ౪౯॥

ఏవముక్త్వా మునిస్తస్యై రహో నీతావ ఋతుం దదౌ ।

వినతాథ యయౌ హర్షాత్ కాననం జన్తువర్జితమ్ ॥ ౫౦॥

కాలేన సుషువే చాణ్డమభేద్యం వజ్రపర్వతైః ।

మృద్భాణ్డే వల్కలైర్వేష్టయ నిక్షిప్యాణ్డం స్థిరాఽభవత్ ॥ ౫౧॥

యథా భూమిగతం ద్రవ్యం భుజగో బలవత్తరః ॥ ౫౨॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే కద్రూవినీతాకలహప్రసక్తే కశ్యపద్వారా వినతాయాం

గర్భాధానం నామ సప్తనవతితమోఽధ్యాయః ॥ ౯౭॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కః - ౮౪౭౩ + ౫౨ = ౮౫౨౫

౨.౦౯౮ శిఖణ్డివరప్రదానం నామాష్టనవతితమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

ఏవం గతం సప్తమేఽబ్ధే త్వష్టమే స గుణేశ్వరః ।

ఉషఃస్నాత్వా స్థితో బ్రహ్మ జపన్వేదచతుష్టయమ్ ॥ ౧॥

కస్తూరీతిలకో నానాభూషణైః సువిరాజితః ।
 దివ్యామృతరథరో దివ్యగన్ధమాలావిభూషితః ॥ ౨॥
 తతస్తే తాపససుతా ఆగతాస్తం గుణేశ్వరమ్ ।
 తద్దీప్త్యా భాసితాః సర్వేఽరుణదీప్త్యా యథా ఘనాః ॥ ౩॥
 తాన్ద్రస్థ్వాఽధ్యయనే బుద్ధిర్జాతా తస్యార్థకైః సహ ।
 సర్వేషాం మస్తకే హస్తం న్యధాత్ తత్సమయే విభుః ॥ ౪॥
 త్రివతుః పంచువర్షాణాం వేదస్ఫూర్తిస్తతోఽభవనత్ ।
 వినా తు చేతనాం శబ్దో నభోవాణ్యా హి శ్రూయతే ॥ ౫॥
 చతుర్థామపి వేదానాం సర్వే పారాయణం వ్యధుః ।
 నాభక్షయన్ పశుగణా గ్రాసం ముఖగతం తదా ॥ ౬॥
 శ్రవణే తత్పరా జాతాః శబ్దానాం వేదచారిణామ్ ।
 సమాప్తే వేదద్వితయే సామగానమథారభన్ ॥ ౭॥
 హరిణాః సింహశార్దూలా భుజగాః పక్షిజాతయః ।
 గానస్య శ్రవణే సక్తా అశ్రుపాతాన్ ప్రసుస్రువుః ॥ ౮॥
 అష్టాశీతసహస్రాణి మునయః శ్రవణే రతాః ।
 ఆనందహృదసమ్మగ్నాః శేరతే స్మ యథా నిశి ॥ ౯॥
 ప్రమథాద్యా గణాః సర్వే శివాద్యా హర్ష నిర్భరాః ।
 అనందచామృతం చన్ద్రః శివభాలస్థితస్తదా ॥ ౧౦॥
 తత్సంసర్గాద్రుణ్ణమాలారుణ్ణాని పురూషా బభుః ।
 లజ్జితాః కిన్నరాః సర్వే గన్ధర్వాశ్చాప్య గానతః ॥ ౧౧॥
 స్మరతప్తాః స్త్రియః శాన్తా ఆరార్తిక్యం వ్యధుస్తదా ।
 తత్రాజగామ సహసా దైత్యశ్చాభినవాకృతిః ॥ ౧౨॥
 యస్య శబ్దేన దీర్ఘాస్తా మన్దరాద్రిగుహాస్తదా ।
 హలదన్తో వాపినానస్తడాగనయనోఽరిహా ॥ ౧౩॥
 స తు శ్వాపదరూపేణ బభ్రామ తత్ర తత్ర హ ।
 పంచునేత్రశ్చతుఃశ్క్లజ్ఞో వసుపాదశ్చతుఃశ్రుతిః ॥ ౧౪॥
 త్రిముఖశ్చ ద్విపుచ్ఛోఽసౌ జహాసోఽచ్చైర్నిరీక్ష్య తమ్ ।
 పశ్యన్తు కౌతుకం బాలాః ప్రోవాచేతి శిశున్ విభుః ॥ ౧౫॥

అత్యద్భుతం దృష్టమిదమిత్యాచుస్తే గుణేశ్వరమ్ ।
 తతో దైత్యో ననర్తేచైరుడ్డియ న్యపతద్ భువి ॥ ౧౬ ॥
 క్షణం లీనః క్షణం తిష్ఠన్ దృశ్యాదృశ్యస్వరూపధృక్ ।
 ధ్రీయతా ధ్రీయతామేష ఇత్యువాచ శిశునిష్ఠః ॥ ౧౭ ॥
 ఇత్యుక్త్వా దైత్యమగమద్వేగేన చ గుణేశ్వరః ।
 పలాయతి మహాదైత్యో యాతి పృష్ఠే స బాలకైః ॥ ౧౮ ॥
 మహారణ్యం గతాః సర్వే యత్ర వాయుర్న సర్పతి ।
 గర్జన్తిసింహశార్దూలా గజసూకరవానరాః ॥ ౧౯ ॥
 తం ధర్తుం తత్ర యాతోఽసావుడ్డియ దైత్యపుంజవః ।
 క్వాపి యాతో దూరదేశం తతః ఖిన్నో గజాననః ॥ ౨౦ ॥
 క్రోధసంరక్తనయనో ముమోచ పాశముల్బణమ్ ।
 చకమ్పే ధరణీ వ్యోమ భ్రమన్మేఘమభూత్తదా ॥ ౨౧ ॥
 న్యపతన్ భాని ఖాత్పుథీం కకుభో వ్యనదన్స్వనాత్ ।
 స పాశో దైత్యమాక్రమ్య క్షణేనాయాధుణేశ్వరమ్ ॥ ౨౨ ॥
 శ్వాసరోధాత్ పపాతోర్వాం లుణ్ఠన్నాదౌ భుజౌ ముఖమ్ ।
 నేత్రద్వాదా గతాః ప్రాణాః పశ్యత్సు బాలకేష్వపి ॥ ౨౩ ॥
 పతితో రూపమాస్థాయ చతుర్వింశతియోజనన్ ।
 సపాశకణ్ఠం తం కేచిద్ విచకర్షురితస్తతః ॥ ౨౪ ॥
 గుదే కాష్ఠం ముఖే ధూలిం ప్రాక్షిపన్సపరేఽర్భకాః ।
 కేచిన్మాత్రం పురీషం చ చక్రుస్తన్మస్తకేఽర్భకాః ॥ ౨౫ ॥
 గుణేశనికటే యాతాః సవే బాలాః క్షుధాతురాః ।
 రసాలాని బభక్షుస్తే కేచ్చిత్తన్మస్తకే గతాః ॥ ౨౬ ॥
 ఆజఘ్నుః ఫలఘాతేన భూమిస్థా ఉపరిస్థితాన్ ।
 పతితాన్యపరే ఖాదన్ దదృశుర్వినతాం తతః ॥ ౨౭ ॥
 అణ్ఠమాచ్ఛాద్య తిష్ఠన్తి సాఽధావద్ బాలకాన్ప్రతి ।
 పలాయమానాస్తాన్మస్తాస్త్వా వినతా పృష్ఠతో యయా ॥ ౨౮ ॥
 నిఘ్నుతీ పక్షవాతేన శ్వాపదాని ద్రుమానపి ।

గుణేశస్తత్యమాలోక్య లీనో వృక్షస్య కోటరే ॥ ౨౯॥

దదర్శాణం శ్వేతతరం మణ్డలం శశినో యథా ।
దధార హస్తే సహసా గుణేశో బలవత్తరమ్ ॥ ౩౦॥

అస్ఫుటత్తత్ర దదృశే పతత్రీ నీలకణ్ణవాన్ ।
ద్భిప్రక్షో విశాలాక్షో వమన్ జ్వాలాకణాన్ముఖాత్ ॥ ౩౧॥

వ్యాధూనయదుభౌ పక్షౌ కమ్పయన్ జగతీతలమ్ ।
చేలవేలామతిక్రమ్య సముద్రాస్తస్య శబ్దతః ॥ ౩౨॥

చచాల మణ్డలం భానోరర్భకాస్తే పలాయితాః ।
పృష్ఠతోఽనయయౌ సోఽథ పక్షఘాతేన తాడయన్ ॥ ౩౩॥

తద్ దృష్ట్వా కదనం తేషాం యోద్ధుకామో గుణేశ్వరః ।
జగ్రాహ పక్షే తం క్రూరం తతో యుద్ధమవర్తత ॥ ౩౪॥

పక్షఘాతైశ్చఙ్గుపుటైర్జరఘాన పక్షిపుంజవః ।
ఆరక్తనయనః సోఽపి తం జఘ్నే ముష్టిఘాతతః ॥ ౩౫॥

అతిదార్ఢ్యం తస్య దృష్ట్వా చతుర్భిరప్యథాయుధైః ।
గుణేశస్తం జఘానాశు తాని పేతుర్ధరాతలే ॥ ౩౬॥

ఉడ్డీయ స పపాలాశు బాలానాదాయ సత్వరః ।
గుణేశస్తాన్సమున్ముచ్య సమారూఢోఽణ్ణజే తతః ॥ ౩౭॥

వశే తమణ్డజం కృత్వా చారురోహ గుణేశ్వరః ।
తతస్తమాయయుర్బాలా వినతాపి సమాయయౌ ॥ ౩౮॥

తుష్టావ పరమాత్మానం గుణేశం తం ధియా స్వయా ।
త్వం సృష్టికర్తా రజసా బ్రహ్మ సత్త్వేన పాలకః ॥ ౩౯॥

విష్ణుస్త్యమసి తమసా సంహరన్ శక్కురోఽపి చ ।
న దేవా నర్షయస్తత్త్వం విదుస్తే సగుణస్య హ ॥ ౪౦॥

నిర్గుణస్య తు కో వేద చరాచరగురోరపి ।
ఏవం స్తుత్వాఽవదత్ సా తం ప్రణతా భక్తితత్పరా ॥ ౪౧॥

కశ్యపస్య మునేర్భార్యాం వినతాం విద్ధి మామిహ ।
తస్య పుత్రః శిఖణ్డీ చ నేవకస్తే భవిష్యతి ॥ ౪౨॥

మునినా పూర్వముక్తం మే యోఽణ్ణమేతద్ భినత్తి చ ।

సోఽస్య స్వామీ న సన్దేహో మోచయిష్యాతి తే సుతాన్ ॥ ౪౩॥

ప్రతిక్షన్త్యా మయా దృష్టం పాదపద్మం చిరస్తవ ।

జటాయుః శ్యేనసమ్పాతీ నీతా కద్రూసుతైస్తయః ॥ ౪౪॥

తాన్యోచయ జగన్నాథ శీఘ్రం దర్శయ మే సుతాన్ ।

గణేశ ఉవాచ ।

మా చిన్తాం కురు మాతస్తస్య దర్శయిష్యే సుతాస్తవ ॥ ౪౫॥

క ఉవాచ ।

ఏవముక్త్వా తు వినతాం బహుహర్షసమన్వితః ।

శిఖినం చ తతః ప్రాహ వరం మత్తో వృణీష్వ హ ॥ ౪౬॥

మయూర ఉవాచ ।

యది మే త్వం ప్రసన్నోఽసి యది దేయో వరో మమ ।

తదా మన్నామపూర్వం తే నామాఖ్యాతం భవేద్భువి ॥ ౪౭॥

ఏతత్మే దేహి సర్వేశ తవ భక్తిం దృఢాం తథా ।

దేవ ఉవాచ ।

సాధు సాధు త్వయా ప్రోక్తం నిర్లోభేనాన్తరాత్మనా ॥ ౪౮॥

త్వన్నామపూర్వం మన్నామ మయూరేశ్వర ఇత్యథ ।

విఖ్యాతం త్రిషు లోకేషు భక్తిర్మయి దృఢా భవేత్ ॥ ౪౯॥

క ఉవాచ ।

ఏవమాకర్ణ్య సా సర్వం వినతా స్వాశ్రమం యయా ।

శిఖిణీనం సమారూఢో మయూరేశో నిజం గృహమ్ ॥ ౫౦॥

మయూరేశ మయూరేశ మయూరేశేతి చాసకృత్ ।

గృహ్లాద్భిర్మునిబాలైస్తైరన్వితః శోభయన్దిశః ॥ ౫౧॥

మాతరం ప్రణిపత్వాహ వృత్తాన్తం సర్వమజ్ఞాసా ।

వర్ణయన్తో మయూరేశం మునిపుత్రా గృహాన్యయః ॥ ౫౨॥

ఇత్యం మయూరేశనామ ప్రాప చాసౌ గుణేశ్వరః ॥ ౫౩॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే శిఖిణీవరప్రదానం నామాష్టనవతితమాఽధ్యాయః ॥ ౯౮॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౮౫౨౫ + ౫౩ = ౮౫౭౮

౨.౦౯౯ నవనవతిమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ॥ ౧౦॥

అద్భుతం కృతవాన్స్వరే నవమేఽసౌ గుణేశ్వరః ।

శిఖణ్డినం సమారుహ్య చతురాయుధభూషితః ॥ ౧॥

నానాలజ్ఞారసంయుక్తో మృగనాభిజశోభితః ।

దివ్యామృతరథరో బాలః క్రీడితుం సముపాయయౌ ॥ ౨॥

పూర్ణచంద్రనిభః శ్రీమాన్ జయశబైరభిష్టుతః ।

కేచిన్నమన్తి తం బాలాః కేచిచ్ఛత్రం ధ్వజం పరే ॥ ౩॥

దధ్రు కేచిద్ ద్విజయస్తస్తద్ధర్మనమహోత్సవాః ।

క్రీడంతః సరసీం యాతాః పశ్చయోజనవిస్తృతామ్ ॥ ౪॥

అగాధోదాం నక్తర్ముషకూర్మమణ్డాకసంయుతామ్ ।

లతాతరుపరీవారాం నానాపక్షిగణైర్మృతామ్ ॥ ౫॥

ఉడ్డీయ పతితాః కేచిత్తస్యాం కేచిచ్ఛనైర్యయుః ।

చూతం తత్తీరగం దృష్ట్వా విశాలం ఫలసంయుతమ్ ॥ ౬॥

ఆరురోహ మయూరేశో బాలాః ఫలజిఘత్సయా ।

రసాలైస్తే నిజఘ్నస్తానభిన్నాఙ్గాన్మలాయితాః ॥ ౭॥

బాలాః స్కన్ధాన్ దారయంతో నిపేతుః కేఽపి తజ్జలే ।

ఏవం క్రీడత్సు బాలేషు దైత్యోఽగాదశ్వరూపవాన్ ॥ ౮॥

యస్య పాదప్రహరేణ చూర్ణతాం యాన్తి పర్వతాః ।

యస్య ప్రేషితశబ్దేన కమృతే భువనత్రయమ్ ॥ ౯॥

పుచ్ఛచ్ఛాఙ్చుల్యతో జీవాన్తన్తి స్కన్ధం జఘర్ష హ ।

యస్మింశ్చూపతేఽస్య శబ్దేన కమృతే పతితాఽర్భకే ॥ ౧౦॥

కేచిత్పలాయితా బాలాః కేచిద్భగ్నాశ్చ మస్తకే ।

కేచిన్నిపతితాశ్చాశు గుణేశో పతితే జలే ॥ ౧౧॥

నిమగ్నే ద్విముహూర్తేఽస్మిన్ప్రారుదన్మునిబాలకాః ।

కిం వక్తవ్యముమాయై చ దర్శనీయం ముఖం కథమ్ || ౧౨||

శక్మరోఽపి రుషావిష్టో భస్మసాన్నః కరిష్యతి |
అగాధేఽస్మిజలే మగ్నం ప్రవేష్టుం చ న శక్నుమః || ౧౩||

మాతా పితా పాలయితా భ్రాతా త్రాతా సఖా చ నః |

క ఉవాచ |

ఏవం శోచత్సు బాలేషు మయూరేశో దధార తమ్ || ౧౪||

కర్ణయోర్జలమధ్యే తు చకర్ష బలవాన్విభుః |
ఆరురోహ బలాద్ దైత్యం భారేణామజ్జయన్ముహుః || ౧౫||

స దైత్యో నిర్వమన్నేత్రాన్ముఖాద్భహు జలం ముహుః |
జలపూర్ణశ్రుతిశ్వాసోఽత్యజత్ ప్రాణాన్మహారవః || ౧౬||

ఏకహస్తేన ధృత్వా తం దోలయిత్వా జలాద్ బహిః |
మయూరేశస్తతో బాలా జహర్షుర్ననృతుర్భృశమ్ || ౧౭||

భువి తే శతథా జాతం దదృశురైత్యపుజ్గవమ్ |
ప్రశశంసుర్మయూరేశం మహాబలపరాక్రమమ్ || ౧౮||

త ఊచుస్తం తదా దేవం మృతం మత్వా రుదామహే |
తావదేవ హి దృష్టోఽసి హతదైత్యో బహిర్గతః || ౧౯||

పునస్తే జలమావిశ్య ప్రాసిఞ్చన్నజ్ఞాతీన్మితః |
ఏకమత్యా చ సర్వే తే ప్రాసిఞ్చన్ గణనాయకమ్ || ౨౦||

వర్షాకాలే యథా మేఘా ధరణీం పర్వతానపి |
షడ్భుజైః పరిషిఞ్చన్ సన్నపర్యాప్తోఽభవద్ యదా || ౨౧||

తదాఽసంఖ్యభుజైర్వారి చిక్షేప బాలకేషు సః |
తదాశ్చర్యం తు తే దృష్ట్వా పరస్పరమథాబ్రువన్ || ౨౨||

షడ్భుజోఽయం కథమభూదనస్తభుజమణ్డితః |
మస్తిభూతా మునిసుతాః క్వ ద్విహస్తా వయం విభో || ౨౩||

అసంఖ్యభుజవీర్యజాః క్వ చ త్వం భువనేశ్వర |
పునః సర్వే సిషిఞ్చుస్తే మయూరేశం రుషాన్వితాః || ౨౪||

సోఽనస్తరూపస్తాన్ సర్వాన్ సిషేచే గణనాయకః |

ఏకైకస్యాగ్రతో భూత్వా షడ్భుజో నిజతేజసా ॥ ౨౫॥

తావచ్చిఖణ్డినిష్ఠోఽసౌ చతురాయుధభూషితః ।
ప్రణేముస్తేఽన్తలిపుటం బధ్వా దేవం గుణేశ్వరమ్ ॥ ౨౬॥

పశ్యన్నస్తస్మభే విశ్వం సర్వస్వర్గాన్వితం తు తే ।
గన్ధర్వయక్షరక్షాంసి సరిదభిమానపి ॥ ౨౭॥

సర్వం చరాచరం విశ్వం సదేవాసురమానుషమ్ ।
ప్రార్థయామాసురథ తే దృష్ట్వేత్థం తే భయాతురాః ॥ ౨౮॥

బాలా ఊచుః ।

న విదామః స్వమాత్మానం పరం వా నాపి కిఞ్చన ।
ఏకరూపో భవ విభో కృపాం కృత్వాఽఖిలేశ్వర ॥ ౨౯॥

క ఉవాచ ।

ఇతి తత్ప్రార్థనాం శ్రుత్వా జాతోఽసౌ పూర్వవద్ విభుః ।
ఏతస్మిన్నస్తరే తత్ర చిక్రీడుర్నాగకన్యకాః ॥ ౩౦॥

యా నిరీక్ష్యవచ్చాష్టనాయికానాం త్రపా భృశమ్ ।
నేత్రే నిరీక్ష్య ప్రీమన్త్యః ప్రాపలన్ హరిణస్త్రియః ॥ ౩౧॥

అతిసుందరగాత్రాస్తాః సర్వాలంకారభూషితాః ।
తా నిరీక్ష్య మయూరేశం విష్టలా మదనాగ్నినా ॥ ౩౨॥

తా ఊచుశ్చ మిథః సర్వా ఆయం భర్తా భవేద్ యది ।
సఫలం నస్తదా జన్మ జీవితం చ వయోఽపి చ ॥ ౩౩॥

ధైర్యాత్ తమూచుస్తాః సర్వాః కుత ఆగమనం తవ ।
దృష్ట్వా తే వదనం చేతో విష్టలం నోఽభిజాయతే ॥ ౩౪॥

విశ్రాంతం కురు చేతో నః స్వాఙ్గసంజ్ఞాన్నృషాత్తమ ।

దేవ ఉవాచ ।

అహం శివసుతో నామ్నా మయూరేశ ఇతి స్ఫుటమ్ ॥ ౩౫॥

విఖ్యాతో మునిపుత్రైస్తు మజ్జితో బలవత్తరైః ।
దృష్టవాన్ పాదకమలం భవతీనాం ప్రసంజితః ॥ ౩౬॥

తా ఊచుః ।

అస్మద్గృహే క్షణం స్థిత్యా విశ్రామం కర్తుమర్హసి ।

దేవ ఉవాచ ।

పార్వతీ మద్వియోగేన పరితప్యేద్ భృశం యతః ॥ ౩౭॥

అతో నాయామి వః స్థానం గచ్ఛన్తు నాగకన్యకాః ।

క ఉవాచ ।

ఏవం వదతి తస్మిన్స్తు ధృత్వా నిన్యర్పహం తు తాః ॥ ౩౮॥

తమదృష్ట్యా పునః శోకం వ్యధుర్మునిసుతాస్తదా ।

బాలా ఉచుః ।

కథం కఠినతాం యాతో దయాలుః స గుణేశ్వరః ॥ ౩౯॥

అమృతస్రావికిరణో న చన్ద్ర ఉష్ణతాం వ్రజేత్ ।

న పితా త్యజతే బాలానపరాధాయుతే సతి ॥ ౪౦॥

క్వ గతోఽసి వినా త్వాం హి గమిష్యన్తి హి నోఽసవః ।

క ఉవాచ ।

కేచిన్నిపతితా భూమౌ కేచిద్భాలం నిజఘ్నరే ॥ ౪౧॥

కేచిద్ యయుః స్వాశ్రమం తే పథి తస్య పదామ్బుజే ।

దృష్ట్వా నేమూ రుదన్తస్తే దదృశుస్తే భగాసురమ్ ॥ ౪౨॥

మూర్ధజాఘాతతో యస్య భాని భూమౌ నిపేతిరే ।

శతయోజనపాదాబ్జో భూమావాస్యం ప్రసార్య సః ॥ ౪౩॥

తేషాం మార్గే ప్రసుష్వాప తతస్తే శిశవో యయుః ।

ధ్యాయన్తస్తం మయూరేశం శోచన్తః పథి విప్లవాః ॥ ౪౪॥

ఉదరే తస్య తే యాతా ఆపగా జలధీనివ ।

భ్రాన్తాః పరస్పరం చక్రుర్వారా నానావిధాన్తతః ॥ ౪౫॥

మయూరేశో గతః క్వాపి వయం కుత్ర వ్రజామహే ।

న జానీమో దిశం సర్వే నో దృశ్యన్తే గృహాణి చ ॥ ౪౬॥

ఇన్ద్రియాణామధిపతిర్మనో నీతం తు తేన నః ।

వినా నో మనసా జ్ఞానం కథముత్పత్స్యతేఽరభకాః ॥ ౪౭॥

క్వ మాతరో భ్రాతరో వా పితరః క్వ గుణేశ్వరః ।

ఏవం వదత్సు బాలేషు మయూరేశోఽఖిలార్థకృత్ ॥ ౪౮॥

ఆవిరాసీత్ పురస్తేషాం చతురాయుధభూషితః ।

గుణేశ ఉవాచ ।

మా శోచన్తు భవద్దుఃఖం జ్ఞాత్వాఽహం శీఘ్రమాగతః ॥ ౪౯॥

భగాసురోదరగతా నాత్మానం విదురర్భకాః ।

క ఉవాచ ।

నిద్రయా మోహయామాస మునిపుత్రాన్ గుణేశ్వరః ॥ ౫౦॥

దైత్యదేహాన్తరగతో వవృధే వామనౌ యథా ।

విపాటయ దేహం తస్యాశు శకలే ద్వే వ్యధాద్ విభుః ॥ ౫౧॥

తతోఽస్తమిత ఆదిత్యే నాగతేష్వర్భకేషు చ ।

మాతరః పితరశ్చైవ చింతామాపుః శుచాన్వితాః ॥ ౫౨॥

ఊచుః పరస్పరం తే తు శివాపుత్రో మహాబలః ।

బాలాన్ సీత్వా గతః కుత్ర మృతో వా శిశుభిః సహ ॥ ౫౩॥

జీవశ్చేదాగతః స స్యాత్ సాయంకాలే బుభుక్షితః ।

కేచిత్ ప్రాణాన్ వినా తైస్తు తత్యజిర్మాతరోఽపి చ ॥ ౫౪॥

కేచిదూచురుమాయై తద్ వృత్తం సర్వం నివేద్య తామ్ ।

కేచిత్ తేషు వనం యాతా బభ్రుముర్వనపర్వతాన్ ॥ ౫౫॥

నాపుస్తం చ స్వకాన్ బాలాన్ ఖిన్నాః ప్రాపుర్గృహాన్సునః ।

నానాకోలాహలం చక్రుర్జనన్యః పితృసోదరాః ॥ ౫౬॥

తేషామాక్రన్ధితం శ్రుత్వా కృపాలుః స మయూరరాట్ ।

తత్తద్రూపం స్వమాత్మానం తత్తద్భూషాసమన్వితమ్ ॥ ౫౭॥

తత్తద్వాసఃపరీధానం తత్తచ్ఛీలగుణాన్వితమ్ ।

తత్తదగ్గం చకారాశు వివేశాసౌ గృహే తతః ॥ ౫౮॥

కృత్వా తత్తద్వయోవేషం తత్తన్మానయుతం శుభమ్ ॥

జనన్యాస్తాః సముస్థాయ బాలానాదాయ సత్వరాః ॥ ౫౯॥

స్తనపానం దదుః ప్రీత్యా పరమానందనిర్భరాః ॥

తతో దదృశిరే బాలాః పితృభిర్మాతృభిస్తదా ॥ ౬౦॥

తా ఊచుః క్వ స్థితా రోషాదుషఃకాలే గతాః కుతః ।

న స్నానం న చ భుక్తం వా న చాన్యద్ వాపి భక్షితమ్ ॥ ౬౧॥

మయూరేశ్వరసజ్జేన నేదానీం గన్తుమర్హథ ।

క ఉవాచ ।

ఏవం శిక్షాప్య తాన్ బాలానాల్లిజ్య బుభుజుః సుఖమ్ ॥ ౬౨॥

శివాపి పురతోఽపశ్యన్మయూరేశం సమాగతమ్ ।

అలిజ్య పరిపప్రచ్ఛ కిం భుక్తం వనగోచరే ॥ ౬౩॥

త్వద్వియోగజదుఃఖేన మయా కిఞ్చిన్న భక్షితమ్ ।

స్తనౌ పిబ పయోవృద్ధౌ భోజనం చ సమాచర ।

తతః సర్వం చకారాసౌ మాతృవాక్యం గుణేశ్వరః ॥ ౬౪॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే మయూరేశపాతాలప్రయాణం నామ నవనవతిమోఽధ్యాయః
॥ ౯౯॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కైః - ౮౫౭౮ + ౬౪ = ౮౬౪౨

౨.౧౦౦ భగాసురవధో నామ శతతమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

అనేకరూపవాన్ దేవో మయూరేశోఽఖిలేశ్వరః ।

అతిసున్దరదేహః సన్నాగకన్యాభిరాహృతః ॥ ౧॥

గృహం స్వకీయం శ్రీడార్థం పూజితో బహువిస్తరాత్ ।

సుగన్ధతైలోద్వర్తనైః స్నాప్తోష్ణైరపి తం జలైః ॥ ౨॥

దివ్యవస్త్రైరలక్ష్మణైశ్చన్ద్రనైరపి పూజ్య చ ।

ధూపద్దిపైశ్చ నైవేద్యైః ఫలతాముబులకాఞ్చనైః ॥ ౩॥

ఊచుః కరపుటం బద్ధ్వా వయం ధన్యతమా విభో ।

యద్ దృష్టస్తే పదం దేవ బ్రహ్మద్వైరపి కాఙ్క్షితమ్ ॥ ౪॥

నాగలోకో ధన్యతమో జీవితం నః సుజీవితమ్ ।

ఆనన్దహృదమగ్నం నో మానసం తాపమత్యజత్ ॥ ౫॥

యద్యత్తే ఈప్సితం దేవ తత్తదత్రాపి గృహ్యతామ్ ।

అత్ర స్థిత్యా కతి దినం పశ్యాత్త్వం గన్తుమర్హసి ॥ ౬ ॥

మయూరేశ ఉవాచ ।

వాఞ్ఞాతం వో విధాన్యేహం గిరిజా మాం ప్రతీక్షతే ।

మద్వియోగేన తప్తా సా న భక్షయతి కిఞ్చన ॥ ౭ ॥

యూయం కస్యాత్మజాస్తస్య దర్శనం చేద్ భవేన్మమ ।

క ఉవాచ ।

తత ఊచుర్నాగకన్యా వాసుకేః పుత్రికా వయమ్ ॥ ౮ ॥

బ్రహ్మద్యా మునయో దేవా యాన్తి యస్య గృహం సదా ।

యస్య విషభవా జ్వాలా దహత్ త్రిభువనం విభో ॥ ౯ ॥

క ఉవాచ ।

ఇత్యుక్తౌ తం పురస్కృత్య పితరం ప్రాపురజ్జనాః ।

రత్నసింహాసనే దీప్తే తిష్ఠన్తం పన్నగైర్యుతమ్ ॥ ౧౦ ॥

సూర్యకోటినిభం రత్నమాలయా శోభితం తదా ।

మూర్ధస్థరత్నకిరణైర్భాసయన్తం దిశోఽఖిలాః ।

తం దృష్ట్వా వాసుకిం దేవో గర్వితం బలవత్తరమ్ ॥ ౧౧ ॥

ఉడ్డీయ తత్ఫణాసంస్థం మణిం జగ్రాహ సత్వరమ్ ।

యేన పాతాలవివరే నాన్ధకారోఽభవత్కిల ॥ ౧౨ ॥

ఆన్దోలయామాస శిరః కమ్పయన్ సప్తపర్వతాన్ ।

ఉదధీన్ సప్తస్వర్గాంశ్చ పాతాలాని రసాతలమ్ ॥ ౧౩ ॥

హస్తేనైకేన తం గృహ్య మయూరేశః స్వలీలయా ।

వాసుకిం నిజకణ్ఠే తం బబన్ధ సర్పభూషణః ॥ ౧౪ ॥

విఖ్యాతః స్వర్గలోకేఽభూజ్జగర్జానన్దతో విభుః ।

తద్గర్జితం సమాకర్ణ్య చుక్షుభే భువనత్రయమ్ ॥ ౧౫ ॥

తతః సర్పగణాః శేషం నీతుం వాసుకిమబ్రువన్ ।

స చ క్రోధసమావిప్లో విస్తార్య నిఖిలాన్ఫణాన్ ॥ ౧౬ ॥

విషాగ్నిముత్స్పృజన్దగ్ధం త్రైలోక్యముపచక్రమే ।

ఉవాచ కః క్షమో జేతుం మమ బన్ధం తు వాసుకిమ్ ॥ ౧౭ ॥

ఆవేశేన యయా రోషాద్ దావానల ఇవ జ్వలన్ |
 శీఘ్రం యాతో మయూరేశం తిష్ఠ తిష్ఠేతి చాబ్రవీత్ || ౧౮ ||
 తతో నాగకులాన్యాశు తం శేషమన్వయుస్తదా |
 తతః పన్నగవృన్దం తం దృష్ట్వా దేవో వ్యతిష్ఠత || ౧౯ ||
 శిఖణ్డిమస్తకే హస్తం న్యధాద్ యుద్ధాయ పన్నగైః |
 స యయా తం నమస్కృత్య గ్రసన్నివ మహాద్భుతః || ౨౦ ||
 దుధావ పక్షే తద్వాతాద్ భ్రామయన్ భుజగోత్తమాన్ |
 కాశ్చిత్ స భక్షయామాస చుచూర్ణ చాపరానపి || ౨౧ ||
 మారయామాస కాంశ్చిత్స భుజగాన్బలవత్తరాన్ |
 నిరీక్ష్య తం మృతాః కేచిత్ పన్నగా భయవిష్టలాః || ౨౨ ||
 దృష్ట్వా పరాక్రమ తస్య శేషః శ్వాసమపాస్పజత్ |
 శిఖణ్డి పతితస్తేన మూర్చ్ఛితో ధరణీతలే || ౨౩ ||
 మయూరేశం తతః శేషో యయా క్రోధాద్ దహన్నివ |
 త్రైలోక్యం విషవన్త్సిన్ధం సమాలోక్య గుణేశ్వరః || ౨౪ ||
 విరాట్రూపం సమాస్థాయ రురోహ తత్పణోపరి |
 ఉడ్డియ బాలభావేన గర్జన్మేఘ ఇవాపరః || ౨౫ ||
 ననర్త కరతాలేన పాదాఘాతేన మర్దయన్ |
 అనన్తకోటిబ్రహ్మణ్ణభారేణ పరిపీడితః || ౨౬ ||
 ఏకబ్రహ్మణ్ణవాహీ స కథం తద్భారమావహేత్ |
 బబన్ధ శేషం హి కటౌ రజ్జుం బాలో యథా రమన్ || ౨౭ ||
 తతస్తే భుజగాః సర్వే యోద్ధు కామాస్తమన్వయుః |
 హుక్మార్జైవ తాన్ సర్వాన్ పాతయామాస విఘ్నరాట్ || ౨౮ ||
 అబధ్నాన్మస్తకే కాంశ్చిత్కాంశ్చిచ్ఛ కర్ణయోర్విభుః |
 పరిశ్రాన్తస్తదా శేషస్తం నునావ గుణేశ్వరమ్ || ౨౯ ||
 న స్వరూపం విదుర్దేవా బ్రహ్మద్యా మునయోఽపి చ |
 త్వమేవ సృజసే విశ్వం పాసి హంసి త్వమేవ హి || ౩౦ ||
 నానావతారకర్తా త్వం నానాదైత్యవిమర్దనః |

త్వమేవ సాక్షీ సర్వస్య సర్వాస్త్రస్యమితాం దధత్ ॥ ౩౧॥

సర్వత్రకారణం త్వం హి కారణానాం చ కారణమ్ ।

అజ్ఞానాదభిమానేన యోధుకామాన్ క్షమస్వ నః ॥ ౩౨॥

సమాప్తిఞ్చ జటాయుం చ శ్యేనమాసీయ సర్పరాట్ ।

నివేద్య చ నమస్కృత్య శేషస్తూఽణీం బభూవ హ ॥ ౩౩॥

తేఽపి తం ప్రణిపత్యాహుర్దీననాథ ప్రసాదతః ।

బన్ధాన్ముక్తాః సర్పకృతాన్నమస్తే పరమేశ్వర ॥ ౩౪॥

క ఉవాచ ।

ఏవముక్త్వా మయూరేశ బన్ధం తం శిఖినం త్రయః ।

ఆలిలింజుర్ముదా యుక్తాస్తదా గద్గదభాషిణః ॥ ౩౫॥

పప్రమృః కుశలం మాత్రే తే చ క్షేమమథాబ్రువన్ ।

తతః శిఖణీనం సోఽథ రురోహ గణనాయకః ॥ ౩౬॥

పాతాలాద్ ధరణీం ప్రాయాత్ స్త్రీభిశ్చ సంయుతో వశీ ।

భగాసురం దదర్శార్థమార్గే శిశుహరం చ తమ్ ॥ ౩౭॥

ఉద్యమ్య పరశుం దీప్తం శశిసూర్యనిభం విభు ।

తత్యాజ కణ్ఠే తం తస్య పశుమారమమారయత్ ॥ ౩౮॥

తచ్చిరః పరిబ్రామ శృంగం వజ్రహతం యథా ।

తతస్తదుత్థితా బాలా యోగమాయావిమోహితాః ॥ ౩౯॥

మయూరేశః క్వ చాస్తీతి ప్రాకోశన్ సర్వ ఏవ తే ।

ఆసనే క్రీడనే స్వాపే జాగృతౌ భోజనేఽపి చ ॥ ౪౦॥

తమేవ ధ్యాయమానాస్తే తన్ముఖాద్భహిరాయయుః ।

గర్భసాసాదివోత్తిర్థా దదృశుస్తం గుణేశ్వరమ్ ॥ ౪౧॥

దృష్ట్వా తే రురుదుః స్నేహదాలిలింజుర్మదాఖిలాః ।

తే ఊచుః ।

త్యక్త్వాఽస్మాన్మైత్యజరరే మృతాన్ క్వాస్తి గతో భవాన్ ॥ ౪౨॥

త్వత్స్మృతేస్తస్య జరరే జీవితా నిర్గతాస్తతః ।

మయూరేశ ఉవాచ ।

సర్వవ్యాపీ సర్వగతః సర్వవేత్తాఽఖిలేశ్వరః ॥ ౪౩॥

న త్యక్త్వాన్మదాచిద్ వో మా చింతాం కర్తుమర్హథ ।

క ఉవాచ ।

తతో యయా మయూరేశో బాలకైః పరివేష్టితః ॥ ౪౪॥

కేచిద్ ధావన్తి పురతో నానాశబ్దకరా భృశమ్ ।

కేచిచ్ఛత్రధరాః కేచిద్ దణ్డచామరధారిణః ॥ ౪౫॥

ధూలిధ్వజం సమాలోక్య యయుర్మునిగణా బహిః ।

శిఖ్యారూఢం మయూరేశం బాలకైః పరివేష్టితమ్ ॥ ౪౬॥

ఊచుః పరస్పరం సర్వే మునయో విస్మయాన్వితాః ।

గృహేఽస్మిన్ శిశవశ్చాపీ కుతోఽన్యేఽన్య సమీపతః ॥ ౪౭॥

తాంశ్చ తాన్ మీలితాః సర్వేఽపశ్యన్ తే దేవరూపిణః ।

విచారేణ చ తాన్ సర్వే పరబ్రహ్మస్వరూపిణః ॥ ౪౮॥

ఆనన్దహృదమగ్నాస్తే న విదుః స్వపరం పునః ।

నాపశ్యన్తే పునస్తాస్తాన్భ్రాన్తా ఇవ వ్యలోకయన్ ॥ ౪౯॥

మాయయా మోహితాః సర్వే స్వాన్ స్వాన్ బాలాన్ వ్యలోకయన్ ।

కశ్చిత్ పితరమాసాద్య పఠతి స్మ యథా పురా ॥ ౫౦॥

కశ్చిన్మాతరమాసాద్య పిబతిస్మ స్తనం ముదా ।

ఆలిలింజాథ జననీం పితరం వాపి కశ్చన ॥ ౫౧॥

భ్రాతరం తాడయిత్వాఽన్యో రురోద తాడనాదివ ।

ఉమాపి తనయం దృష్ట్వాలింజ్య ప్రాదాత్ స్తనం ముదా ॥ ౫౨॥

కథం చిరతరం యాత ఇతి క్రోధాదభాషత ।

ఆదాయ హస్తే గిరిజా మయూరేశం గృహం యయా ॥ ౫౩॥

సర్వే తే మునయో జగ్ముః శిశుభిః స్వం స్వమాశ్రమమ్ ॥ ౫౪॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే భగాసురవధో నామ శతతమోఽధ్యాయః ॥ ౧౦౦॥

ఆదిత శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః ౮౬౪౨ + ౫౪ = ౮౬౯౬

౨.౧౦౧ దైత్యనేనావధో నామ ఏకశతతమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

తతస్తు దశమే వర్షే సుఖాసీనం మహేశ్వరమ్ ।

గిరిజాసహితం వామే సప్తకోటిగణాన్వితమ్ ॥ ౧॥

నృత్యస్తం తం మయూరేశం పశ్యస్తం స్వాఙ్గణే శిశుమ్ ।

ఆయయుర్మునయః సర్వే గౌతమాద్యాః ప్రణమ్య తమ్ ॥ ౨॥

ఊచుః ప్రబుద్ధమతయో మహాదేవం మహాజనమ్ ।

యావత్కాలం శివాత్ర త్వం మయూరేశసమన్వితః ॥ ౩॥

స్థితోఽసి తావద్ దైత్యానామనన్తానాం సమాగమః ।

వయం తేన ప్రవీడయామోఽన్యత్ర యాహి శివాధునా ॥ ౪॥

వయం వాఽన్యత్ర గచ్ఛామో యద్యాజ్ఞా తే భవేద్ధర ।

శివ ఉవాచ ।

భవత్సజ్జేన చ మయా నవవర్షాణి సౌఖ్యతః ॥ ౫॥

అత్రిక్రాన్తాతి విఘ్నాని మయూరేశేన తాని చ ।

భవతాం గమనేఽస్మాకం స్థిత్యా కిన్ను ప్రయోజనమ్ ॥ ౬॥

అహమేవ ప్రయాస్యామి స్థలమన్యన్నిరాకులమ్ ।

క ఉవాచ ।

ఇతి శమ్భవచః శ్రుత్వా మునయస్తం ప్రణమ్య తే ॥ ౭॥

జయ దేవ మయూరేశేత్యుక్త్వా స్వస్థానమాయయః ।

శివోఽపి గణసంయుక్తో వృషారూఢోఽమృతాయుతః ॥ ౮॥

బర్హ్యారూఢం మయూరేశం పురస్కృత్య ముదాన్వితః ।

నానావాదీనిర్ఘోషైర్నాదయన్విష్టపం తతః ॥ ౯॥

అన్వయుర్మునయః సర్వే మయూరేశం శివాన్వితమ్ ।

పత్నోఽపి బాలకైః సార్థం స్నేహగద్గదభాషిభిః ॥ ౧౦॥

రజసా వ్యోమని తతే న ప్రాజ్ఞాయత కిఞ్చన ।

పరావృత్య శివః సర్వాన్దక్షిణాభిముఖో యయౌ ॥ ౧౧॥

దదృశుర్మార్గమధ్యే తం ద్వాదశాక్షోహిణీయుతమ్ ।

కమలాసురమాయాస్తం ధూలిధూసరితామ్బరమ్ || ౧౨||

గజాశ్చ పురతో యాన్తి రథాశ్చపాదచారిణః |
న జ్ఞాయతే రవేన్ద్రేజః శస్త్రదీప్త్యాథ కింఞ్చన || ౧౩||

కోలాహలో మహానాసీద్ గజాశ్చరథపత్తిజః |
నానావిధానాం శస్త్రాణాం సజ్జట్టస్వనమిశ్రితః || ౧౪||

దదృశుస్తం మహాదైత్యం శివచారాః పురో గతాః |
శక్త్యాసురస్య తం బన్ధు నానాభూషావిరాజితమ్ || ౧౫||

నానాయుధధరం ప్రోచురాగత్య తు శివం గణాః |
పాదాఘాతేన తస్యాశు కమ్పతే కమలాదయః || ౧౬||

మునయోఽగ్రేచరాః పేతుర్భయభీతాస్తమబ్రువన్ |
మయూరేశ మహాభాగ కథం రక్షసి నోఽఖిలాన్ || ౧౭||

క ఉవాచ |
ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా ప్రావదత్ స గుణేశ్వరః |
విద్యమానే శివే చిన్తా న కార్యా మునిపుంజవా || ౧౮||
మయూరేశో హరం ప్రాహ నమస్కృత్య తతః పునః |

దేవ ఉవాచ |
మహాసేనాయుతో దైత్యో నామ్నాఽసౌ కమలాసురః || ౧౯||
యది తేఽనుగ్రహో మే స్యాద్ యుద్ధాయాశు వ్రజామ్యహమ్ |

శివ ఉవాచ |
సమ్యగుక్తం త్వయా పుత్ర హృదయానన్దనం వచః || ౨౦||
ద్వాదశాక్షోహిణీసేనాయుతోఽసౌ దైత్యపుంజవ |
ఏకాకీ కథమాయాసి సప్తకోటిగణైర్యుతః || ౨౧||

వ్రజాప్నుహి జయం శీఘ్రం జహి శత్రుం మహాబలమ్ |
దేవ ఉవాచ |

తవ ప్రసాదాత్ త్రైలోక్యం దహేయమితి మే మతిః || ౨౨||

కియన్తో న హతా దైత్యా న జ్ఞాతాస్తే త్వయా ను కిమ్ |
అస్య కా గణనా స్వామిన్నాయాన్యే జయవానహమ్ || ౨౩||

క ఉవాచ ।

ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యం శమ్భూరావిజ్ఞ్య తం దదౌ ।

త్రిశూలం పుత్రహస్తే తన్మూర్ధ్ని న్యన్య కరం శుభమ్ ॥ ౨౪॥

ఆజ్ఞాం దదౌ స్వపుత్రాయ గణయుక్తాయ శక్కరః ।

క్షేడితైర్జయశబ్దైశ్చ నాదయన్స దిశో దశ ॥ ౨౫॥

ప్రయయౌ ప్రమథైర్యుక్తో విఘ్నహో యుద్ధలాలసః ।

వృషారూఢః శివాయుక్తో హరోఽపి ద్రష్టుమన్వగాత్ ॥ ౨౬॥

దృష్ట్వాఽపారాం దైత్యసేనాం మయూరేశః శరీరతః ।

నిర్మమే బహులాం సేనాం తతో యుద్ధమవర్తత ॥ ౨౭॥

కాలానురూపాస్తే వీరా బ్రహ్మాజ్ఞాశనతత్పరాః ।

మేరోరధికమానాస్తే శబ్దతః శృంగపాతినః ॥ ౨౮॥

పరస్పరం నిజఘ్నుస్తే తుములే సంయుగే తతః ।

అన్ధకారో మహానాసీద్ రజసాచ్ఛాదితా దిశః ॥ ౨౯॥

విస్మయం చక్రీరే దైత్యా ఇదానీమయమేకలః ।

అనేకతాం కథం యాతస్తస్మాదేష పరః పుమాన్ ॥ ౩౦॥

భూభారం హర్తుకామోఽయమవతీర్ణః శివాలయే ।

సోఽపి దీర్ఘతరం రూపం దధార సహసా విభుః ॥ ౩౧॥

దృష్ట్వా దీర్ఘం దైత్యరూపం యోగమాయాసమావృతః ।

దశాయుధధరో దేవో దశహస్తో మహాబలః ॥ ౩౨॥

మయూరేశశ్చ దైత్యశ్చ యుధ్యమానౌ విరేజతుః ।

నానాశస్త్రప్రహరణైర్నానాయుధవిశారదైః ॥ ౩౩॥

వ్యస్తావ్యస్తమయుధ్యన్త గణాః సేనాచరాశ్చ తే ।

ముష్టిప్రహరైర్దస్తైశ్చ శస్త్రాస్త్రైరితరేతరమ్ ॥ ౩౪॥

కేషాచిన్ మస్తకా భగ్నా అపరేషాం ముఖాని చ ।

జానుజఙ్ఘావిరహితా నిపేతురపరే రణే ॥ ౩౫॥

గర్జయన్తో దశ దిశః శస్త్రాస్త్రఘాతనిస్వనైః ।

స్వామిస్వనామతో జఘ్నురన్ధకారే రజస్కృతే ॥ ౩౬॥

కబన్ధామారయస్తత్ర పరాన్వానపి సమ్ముఖమ్ ।

దైత్యసేనాచరా భగ్నా దైత్యమేవాన్వయుస్తదా ॥ ౩౭॥

అసంఖ్యాతాన్ మృతాన్ప్రాహుర్నద్యస్తు రక్తసమ్భవాః ।

దైత్య ఉవాచ ।

ఇన్ద్రాదయో లోకపాలా బ్రహ్మాద్యా దేవతాగణాః ॥ ౩౮॥

నిర్జితా యేన తేనేహ కో యుద్ధం కుర్తుముత్సహేత్ ।

భూగోలం న్యుబ్జతాం నేతుం కోఽన్యః శక్తో భవిష్యతి ॥ ౩౯॥

క ఉవాచ ।

ఇత్యుక్త్వాన్దోలయామాస శస్త్రాన్దోలనతో జగత్ ।

క్రోధసంరక్తనయనో మారయామాస దైత్యరాట్ ॥ ౪౦॥

మయూరేశగణాన్ సర్వాన్ నానావాహనహేతికాన్ ।

శిరఃపాదాకృత్తిహస్తాన్ భిత్త్వాఽపాతయదాహవే ॥ ౪౧॥

ఉత్కర్షం తస్య తం దృష్ట్వా మయూరేషో యయు పురః ।

స్వర్గం చ గర్జయన్ వ్యోమ దశశస్త్రిర్ద్విషోఽహనత్ ॥ ౪౨॥

అసంఖ్యాతా హతా దైత్యా ముక్తిం ప్రాపుః సుదుర్లభామ్ ॥ ౪౩॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే దైత్యసేనావధో నామైకశతతమోఽధ్యాయః ॥ ౧౦౧॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కః - ౮౬౯౬ + ౪౩ = ౮౭౩౯

౨.౧౦౨ కమలాసురసంక్రామో నామ ద్విశత్తరశతతమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

విసప్తే బహుధా వైన్యే రురోహాశ్వం స దైత్యరాట్ ।

ఖడ్గపాణిర్యయో యోధుం మయూరేశం రుషాన్వితః ॥ ౧॥

తం దృష్ట్వా తు మయూరేశో రురోహ స్వం శిఖణ్డినమ్ ।

తం దృష్ట్వా శిఘ్రమాయాన్తం పన్నగాన్త్రం స దైత్యరాట్ ॥ ౨॥

జప్త్వా మన్తం చ శతధా భార్గవాదిష్టమాదరాత్ ।

ససర్జ పన్నగాన్త్రం తత్రేజసా జజ్వలుర్దిశః ॥ ౩॥

సర్వసైన్యైరవేష్ట్యన్త దేవసేనాచరా నరాః ।

మృతాః కేచిద్ గతాః కేచిత్ పాతితాశ్చాపరేఽవనౌ ॥ ౪॥

ననన్త దేవన్తం దైత్యమతిపీర్యపరాక్రమమ్ ।

సాధు యుధ్యసి దైత్యేన్ద్ర నేదృశః కోఽపి వీక్షితః ॥ ౫॥

ఏవముక్త్వా రిపుం దేవో గరుడాస్త్రమవాస్పృజత్ ।

తతః పలాయితాః సర్పాః ప్రోత్తిష్ఠశ్చ చమూచరాః ॥ ౬॥

చక్రాస్త్రమస్పృజద్దేవో దైత్యసేనానిబర్హణమ్ ।

తేన కేచిన్మృతా దైత్యాః కేచిచ్ఛిన్నాఙ్క్షీమన్తకాః ॥ ౭॥

విభిన్నజానుజఙ్ఘాశ్చ భిన్నగుల్ఫాః పరేఽపతన్ ।

గర్జన్తి ధావ ధావేతి పితర్మాతః సుతేతి చ ॥ ౮॥

ముక్తిం యాతా మయూరేశం దృష్ట్వా ప్రాణాం జహుశ్చ యే ।

ఏవం సేనా నిరస్తాఽస్య తతో దైత్యో రుషాఽద్రవత్ ॥ ౯॥

ఖడ్గపాణీ రుషా గర్జన్ వేగేనాయాధజాననమ్ ।

తథావిధం రిపుం దృష్ట్వా పరశుం జగృహే విభుః ॥ ౧౦॥

యయా దైత్యం మహావేగమస్పృజత్పరశుం చ తమ్ ।

స దహం స్త్రేజసా వ్యోమ దిశః పక్షిగణానపి ॥ ౧౧॥

అచ్ఛిన్నద్ దైత్యహస్తం చ ఖడ్గం చ శతధా జవాత్ ।

స చాపం సహసా గృహ్య సజ్జం కృత్వా శరాన్బహూన్ ॥ ౧౨॥

అసఙ్ఖ్యాతాన్బలాద్ విధ్యన్ ఛాదయామాస సైనికాన్ ।

గగనం చ దిశః సర్వా జగర్జ ఘననిస్వనః ॥ ౧౩॥

శరాఘాతేన బలవాన్నివార్య శరపఞ్చరమ్ ।

అన్ధకారే బాణమయే నాఙ్ఘాసీతోఽపి కఞ్చన ॥ ౧౪॥

మయూరేశోఽథ శీఘ్రం తదశ్వం భూమావపాతయత్ ।

తతోఽన్తరిక్షే తిష్ఠన్ స ప్రోచే చ గణనాయకమ్ ॥ ౧౫॥

అశ్వో నిపాతితస్తస్య పశ్యమే కౌతుకం మహత్ ।

శిఖణ్డినం హనిష్యామి పశ్యతస్తే గుణేశ్వర ॥ ౧౬॥

ఉభయత్ర నిషక్లస్థాన్ శరాన్ భూమౌ వ్యచిక్షిపత్ ।

చాపమాకృష్య కర్ణాన్తం చిక్షేప శరసఞ్చయాన్ ॥ ౧౭॥

మయూరేశస్య సేనాయాం మారయన్సర్వ సైనికాన్ ।
 వవర్ష శరజాలాని వర్షాకాలే ఘనా యథా ॥ ౧౮॥
 కియన్తో భిన్నసర్వాఙ్గాః కేచిత్ప్రాణాఙ్గాహుః సురాః ।
 ఏవం నశ్యత్సు పీరేషు మయూరేషో రుషాన్వితః ॥ ౧౯॥
 కమలాసురబాణైస్తు విద్ధం త్యక్త్వా శిఖణ్డినమ్ ।
 పాశం కరేణ జగ్రాహ తోలయిత్వా స సాదరమ్ ॥ ౨౦॥
 జగర్జ నాదయన్ వ్యోమ తత్యాజ మహసా యుతమ్ ।
 స పాతయన్ దైత్యగణాన్ దదాహ రిపుసైనికాన్ ॥ ౨౧॥
 కణ్ఠే చ న్యపతత్తస్య దైత్యసేనాధిపస్య హ ।
 రురోధ శ్వాసమస్యాసౌ దైత్యో రూపాన్తరం శ్రితః ॥ ౨౨॥
 మూర్ధ్నా సఙ్చాదయామాస తత్క్షణాద్రవిమణ్డలమ్ ।
 అన్ధకారే ఘోరతమే న ప్రజ్ఞాయత కిఞ్చన ॥ ౨౩॥
 ఉవాచ సమ్ముఖో భూత్వా మయూరేశం రుషాన్వితః ।
 మయా కిం యుధ్యసే బాల గచ్ఛ మాతుః స్తనం పిబ ॥ ౨౪॥
 రమన్య బాలకైర్నోచేన్మరిష్యసి మమగ్రతః ।
 మమ చాక్రన్తేనైవ కమృతే భువనత్రయమ్ ॥ ౨౫॥
 పాదే భూమౌ స్థాప్యమానే శేషోఽపి చలతే హ్యధః ।
 మమ ముష్టిప్రహరేణ చూర్ణీ భూతా మహాచలాః ॥ ౨౬॥
 నఖాగ్రేణ శిరస్తేఽహం గమయిష్యే రసాతలమ్ ।
 క ఉవాచ ।
 ఏవణాకర్ణ్య దుర్బుద్ధేర్వాక్యం ప్రోచే గజాననః ।
 పిశాచవన్మద్యపవత్కిం వల్గసి మమగ్రతః ॥ ౨౭॥
 న జయం ప్రాప్నుతే క్వాపి దేవద్విజవినిన్దకః ।
 మమ చేద్ భవితా క్రోధో జ్వాలయేద్ భువనత్రయమ్ ॥ ౨౮॥
 యశస్తే ఖ్యాపితుం లోకే యుద్ధయామి హర్షనిర్భరః ।
 నో చేద్ హుక్మారమాత్రేణ నీతః స్యాద్ యమసాదనమ్ ॥ ౨౯॥
 క ఉవాచ ।

ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యం దైత్యః క్రోధానలాకులః ।

క్షేడితం ప్రతిశబ్దేన నాదయన్ విదిశో దిశః ॥ ౩౦॥

తదా గార్భ నిపతితాస్తస్య శబ్దేన తత్క్షణాత్ ।

ప్రమథాద్యా గణాః కేచిన్మూర్ఛితా ధరణీం గతాః ॥ ౩౧॥

ఆకర్ణం ధనురాకృష్య ముమోచ కమలాసురః ।

శరవృష్టిం పునా రౌద్రాం మయూరేశే బలేఽపి చ ॥ ౩౨॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే కమలాసురసంహారో నామ ద్విత్వత్తరశతతమోఽధ్యాయః ॥ ౧౦౨॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౮౭౩౯ + ౩౨ = ౮౭౭౧

౨.౧౦౩ కమలాసురవధోనామ త్వుత్తరశతత మోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

ఉత్కర్షం తస్య దైత్యస్య దృష్ట్యా దేవస్తవరాన్వితః ।

ఆయయా పురతో దైత్యం జఘాన శరవృష్టిభిః ॥ ౧॥

న్యవారయత దైత్యేఽపి స్వశరైరతివేగితైః ।

తతస్తుతోష భగవాన్మయూరేశో గుణాగ్రణీః ॥ ౨॥

దర్శయామాస తస్మై స విశ్వరూపమనంతకమ్ ।

దశ దిక్షు మయూరేశం దదర్శ కమలాసురః ॥ ౩॥

విస్మితశ్చాద్య నయనే హృది తం పరిదృష్టవాన్ ।

తతః పలాయనపరో యావద్గచ్ఛతి దైత్యరాట్ ॥ ౪॥

శిఖామాక్రమ్య దేవోఽపి ధృత్వా ప్రోవాచ తం పునః ।

తిష్ఠ యుధ్యస్య దైత్యేన్ద్ర స్మర వాక్యాని తాని చ ॥ ౫॥

పునర్దదర్శ దైత్యస్తమేకమేవ పురః స్థితమ్ ।

అథావత్ సహసా యోధ్యం జగర్ష చ మహాబలీ ॥ ౬॥

దశాయుధధరో దేవో యోధయామాస తం తదా ।

బిభేదాస్య శరీరం స విఘ్నరాట్ శస్త్రఘాతతః ॥ ౭॥

యత్రాస్య న్యపతద్ రక్తబిన్దస్తత్రాసురోఽభవత్ ।

తద్రూపస్తద్బల్వైవమసంఖ్యాతాస్తదాఽసురాః ॥ ౮॥

నానాశస్త్రైరథాస్త్రైస్తే తం జఘ్నుః శరవృష్టిభిః ।
 తతః పరావృతో దేవో మయూరేశో రుషా జ్వలన్ ॥ ౯॥
 సార్థకోటిత్రయమితైః సిద్ధిబుద్ధీ తదా బలైః ।
 ఈయతుః పరమక్రుద్ధే తతో యుద్ధమవర్తత ॥ ౧౦॥
 ఊచతుర్గణరాజం తే దేహి భిక్ష్యం క్షుధాపహమ్ ।
 త ఊచే భిక్షతం దేవో దైత్యాస్సగ్జ్ఞనితానృహూన్ ॥ ౧౧॥
 ఇత్యుక్తే తే తదా తేన మయూరేశేన సత్వరమమ్ ।
 బభిక్షతుర్భూతగణైస్తాన్ దైత్యానఖిలానపి ॥ ౧౨॥
 దేవో జఘాన ఖడ్గేన తం దైత్యం కమలాసురమ్ ।
 పునశ్చ శతశో జాతా దైత్యాస్తదక్షసమృభవాః ॥ ౧౩॥
 బభిక్షుస్తానపి తతో పిబన్తక్తం సమన్తతః । (పిబన్తో రక్తముల్బణమ్)
 తతః ఖిన్నో మయూరేశః శూలముద్యమ్య వేగవాన్ ॥ ౧౪॥
 తత్యాజ సహసా దైత్యే యయౌ స ప్రదహద్ దిశః ।
 చూర్ణయన్ పర్వతాన్ వ్యోమ నాదయన్ భాని పాతయన్ ॥ ౧౫॥
 వేగేన పతితో దైత్యదేహం భిత్వా ద్విధాఽకరోత్ ।
 మస్తకస్తస్య పతితో భీమాయా దక్షిణే తటే ॥ ౧౬॥
 కృష్ణాయా ఉత్తరే తీరే తస్థౌ తత్ర గుణేశ్వరః ।
 సర్వే సస్తుప్తమనసో జయశబ్దైస్తమబ్రువన్ ॥ ౧౭॥
 జయ దేవ మయూరేశ కురు దుష్టవినాశనమ్ ।
 తతస్తత్రాయయౌ గౌరీపతిర్గణపరీవృతః ॥ ౧౮॥
 గౌతమాద్యైశ్చ మునిభిః పార్వత్యా చ సమాయుతః ।
 వాద్యత్స సర్వవాద్యేషు పుష్పవృష్టిః పపాత ఖాత్ ॥ ౧౯॥
 ఆలింగ్య పార్వతీ ప్రాదాత్ స్తనపానం ముదా తదా ।
 మునయస్తుష్టువుత్తైనం మయూరేశం సురేశ్వరమ్ ॥ ౨౦॥
 కమలాకాన్తహృదయ హృద్ధయానన్దవర్ధన ।
 కమలాకాన్తసమిత కమలాసురనాశన ॥ ౨౧॥

కమలాసేవితపద జయ త్వం కమలాప్రద ।
 కమలాసనవన్ద్యేశ కమలాకరశీతల ॥ ౨౨॥
 కమలాఙ్కుసుపాదాబ్జ కమలాఙ్కీతసత్కర ।
 కమలాబద్ధమతిలక భక్తానాం కమలాప్రద ॥ ౨౩॥
 కమలాసూనురిపుజ కమలాసూనుసుందర ।
 కమలాపితృరత్నానాం మాలయా జయ శోభిత ॥ ౨౪॥
 కమలాసురబాణానాం కమలేన నివారక ।
 కమలాక్రాంతకమలకోశజిత్రపఙ్కుజ ॥ ౨౫॥
 కమలాపతిహస్తస్థపద్మకోశనిభేక్షణ ।
 సర్వహృత్కమలానంద జయ సర్వాఘనాశన ॥ ౨౬॥
 కమలాఙ్కుశహస్తాబ్జ జయవిఘ్నహరావ్యయ ।
 త్వయా వినిహతః పాపః శక్రాదిభయదో రిపుః ॥ ౨౭॥
 వజ్రచక్రాద్యభేద్యో యో మునీనామపి భీతిదః ।
 ఏవం స్తుత్వా పుపూజస్తే గౌతమాద్యా మహర్షయః ॥ ౨౮॥
 దశభిర్దోర్భిరాలిఙ్గ్య పుపూజ గిరిశోఽపి తమ్ ।
 తతస్తే మునయః ప్రోచుర్మయామరేశం చ శఙ్కరమ్ ॥ ౨౯॥
 అత్రత్వం సర్వదా తిష్ఠ సర్వదేవగణైర్యుతః ।
 పూరయన్ భక్తకార్యాణి వారయన్విఘ్నసంహారయన్ ॥ ౩౦॥
 క ఉవాచ ।
 ఏవం తైః ప్రార్థితౌ దేవౌ సర్వదేవగణైర్యుతౌ ।
 పూరయంతే భక్తకామాన్ హరంతే విఘ్నసంహారయన్ ॥ ౩౧॥
 స్థితౌ తత్ర మయూరేశశఙ్కరౌ లోకశఙ్కరౌ ।
 విశ్వకర్మా వ్యధాత్ తత్ర మన్దిరం సుందరం తతః ॥ ౩౨॥
 అసఙ్ఖ్యశిఖరద్వారమసఙ్ఖ్యశ్చర్యసంయుతమ్ ।
 తత్రాభూన్నగరం చారు సర్వలోకసమన్వితమ్ ॥ ౩౩॥
 మయూరేశపురం తస్య నామ చక్రుర్మహర్షయః ।
 తపస్తేపుర్మునిగణా నానాభరణసంశ్రితాః ॥ ౩౪॥
 హరోఽపి చ తపస్తేపే గిరిజాగణసంయుతః ।

తస్య ధ్యానం పూజనం చ స్మరణం తే వ్యధుర్ద్విజాః ॥ ౩౫॥

మయూరేశః పునర్నాలైః శ్రీడతి స్మ యథా పురా ॥ ౩౬॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే కమలాసురవధోనామ త్త్యుత్తరశతత మోఽధ్యాయః ॥ ౧౦౩॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౮౭౭౧ + ౩౬ = ౮౮౦౭

౨.౧౦౪ విశ్వరూపదర్శనం నామ చతురధికశతతమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

అహం ప్రయాతస్తం ద్రష్టుం గుప్తరూపో ద్విజోత్తమ ।

అదర్శం తత్ర తం దేవముమయా సహితం ప్రభుమ్ ॥ ౧॥

స్నాత్వాసీనం జపంతం చ పరం బ్రహ్మసనాతనమ్ ।

అహం తమస్తువం దేవం మయూరేశ్వరసంజ్ఞకమ్ ॥ ౨॥

పురాణపురుషం దేవం నానా శ్రీడాకరం ముదా ।

మాయావినం దుర్విభావ్యం మయూరేశం నమామ్యహమ్ ॥ ౩॥

పరాత్పరం చిదానన్తం నిర్వికారం హృదిస్థితమ్ ।

గుణాతీతం గుణమయం మయూరేశం నమామ్యహమ్ ॥ ౪॥

సృజంతం పాలయంతం చ సంహరంతం నిజేచ్ఛయా ।

సర్వవిఘ్నహరణేవం మయూరేశం నమామ్యహమ్ ॥ ౫॥

ఇన్ద్రాదిదేవతావృన్తైరభిష్టుతమహర్నిశమ్ ।

సదసద్యక్షక్షమవ్యక్తం మయూరేశం నమామ్యహమ్ ॥ ౬॥

నానాదైత్యనిహంతారం నానారూపాణి బిభృతమ్ ।

నానాయుధధరం భక్త్యా మయూరేశం నమామ్యహమ్ ॥ ౭॥

సర్వశక్తిమయం దేవం సర్వరూపధరం విభుమ్ ।

సర్వవిద్యా ప్రవక్తారం మయూరేశం నమామ్యహమ్ ॥ ౮॥

పార్వతీనన్దనం శమ్భోరానన్దపరివర్ధనమ్ ।

భక్తానన్దకరం నిత్యం మయూరేశం నమామ్యహమ్ ॥ ౯॥

మునిధ్యేయం మునీనుతం మునికామప్రపూరకమ్ ।

సమష్టివ్యష్టిరూపం త్వాం మయూరేశం నమామ్యహమ్ ॥ ౧౦॥

సర్వాఽజ్ఞాననిహంతారం సర్వజ్ఞానకరం శుచిమ్ ।

సత్యజ్ఞానమయం సత్యం మయూరేశం నమామ్యహమ్ ॥ ౧౧॥

అనేకకోటిబ్రహ్మాండానాయకం జగదీశ్వరమ్ ।

అనన్తవిభవం విష్ణు మయూరేశం నమామ్యహమ్ ॥ ౧౨॥

త్వద్ధర్మనేన పూతోఽహం పరమానన్దనిర్భరః ।

ఆశ్చర్యం పరమం ప్రాప్తస్తస్య దైత్యస్య మారణాత్ ॥ ౧౩॥

యేన శక్రోఽన్తకో దేవా లోకపాలా జితా బలాత్ ।

సహస్రశతయోధీ యోఽసంక్లయదేహో రణే హతః ॥ ౧౪॥

త్రిధా భూతస్త్రిస్థలేషు పతితః కమలాసురః ।

తం సమాపూజయమహం సర్వతీర్థజలైః శుభైః ॥ ౧౫॥

కమణ్డలగతైరేనోనాశకైరభిషేచయమ్ ।

దివ్యవస్త్రే దివ్యగన్ధం దివ్యపుష్పమయీం శుభామ్ ॥ ౧౬॥

వనమాలామస్య కణ్ఠే దత్త్వా నామ వ్యధామహమ్ ।

వనమాలీతి లోకేషు విఖ్యాతం సర్వమంగళమ్ ॥ ౧౭॥

పూజావిధిం సమాప్యైనం ప్రదక్షిణామథో వ్యధామ్ ।

పాదాఘాతేన మే తత్ర న్యుబ్జతాం గమితః క్షణాత్ ॥ ౧౮॥

నానాతీర్థజలైర్మృక్తః స్థాపితో మే కమణ్డలుః ।

యతేఽహం తజ్జలం భర్తుం తతో మామబ్రవీద్విభుః ॥ ౧౯॥

మయూరేశ ఉవాచ ।

ఇదం బ్రహ్మకృతం స్తోత్రం సర్వపాపప్రణాశనమ్ ।

సర్వకామప్రదం నృణాం సర్వోపద్రవనాశనమ్ ॥ ౨౦॥

కారాగృహగతానాం చ మోచనం దినసప్తకాత్ ।

ఆధివ్యాధిహరం చైవ భుక్తిముక్తిప్రదం విధే ॥ ౨౧॥

స్థిరో భవ విరిణ్ఢో త్వం నదీయం సర్వపావనీ ।

కమణ్డలుభవా నామ్నా ఖ్యాతా లోకే భవిష్యతి ॥ ౨౨॥

దర్శనాద్ వాచికం పాపం స్పర్శనాచ్ఛ మనోమయమ్ ।

స్నానాచ్ఛ కాయకం సర్వం నాశయిష్యతి నిమ్నగా ॥ ౨౩॥

నిరస్తరం సేవనాచ్చ మోక్షమేషా ప్రదాస్యతి ।
 క ఉవాచ ।
 ఏవం దత్తే వరే తేన సస్సుస్తత్ర మునీశ్వరాః ॥ ౨౪॥
 సదారాః సపరీవారాః సప్తకోటిగణా అహమ్ ।
 తపస్తేపుస్తదా తత్ర మునయస్తే మయా సహ ॥ ౨౫॥
 తతోఽహం మాయయా తస్య మోహితః ప్రాబ్రువం బహూన్ ।
 జగత్కర్తా జగద్వన్యః శక్రాదిసురపూజితః ॥ ౨౬॥
 బాలమేకాదశాబ్దం తం కథం ప్రణతవానహమ్ ।
 అర్భుకైః క్రీడమానం తమాచారరహితం శిశుమ్ ॥ ౨౭॥
 ధిజ్ఞో మే జ్ఞానం మహత్త్వం చ పైతామహపదం చ ధిక్ ।
 ఇమాం సృష్టి విధాయాఽహం స్థాస్యామి గుప్తరూపధృక్ ॥ ౨౮॥
 అయం చేత్పరమాత్మా స్యాదపరాం నిర్మమేత్ పునః ।
 ఏవం నిశ్చిత్య మనసా సృష్టిమాత్మానమేవ చ ।
 అస్తర్ధాయ స్థితో యావత్తావద్దేవో గజాననః ॥ ౨౯॥
 న దదర్శ సఖీన్ బాలాంస్తతస్తేషాం గృహానగాత్ ।
 శూన్యాన్యప్తాస్య గృహాన్సర్వాన్ ఖిన్నో వృజానలోకయత్ ॥ ౩౦॥
 న దదర్శ ద్రుమాన్ జస్తాన్పశుపక్షిగణాన్ యదా ।
 తదా స్వర్గం గతో దేవో నాపశ్యత్ తత్ర తాన్ సురాన్ ॥ ౩౧॥
 గన్ధర్వాన్ కిన్నరాన్ యక్షాన్ పితౄన్ శశిరపీ న చ ।
 అన్ధకారే గాఢతమే న ప్రాజ్ఞాయత కిఞ్చన ॥ ౩౨॥
 తతోఽసౌ ప్రణిధానేన జ్ఞాత్వా బ్రహ్మకృతం చ యత్ ।
 సామర్థ్యం నిజమాయాం చ ఆవిశ్చక్రేఽఖిలాత్మకః ॥ ౩౩॥
 బ్రహ్మణ్డం నిర్మమే దేవో మయూరేశః స్వలీలయా ।
 విశ్వం జరాజరం తత్ర మయూరేశపురీమపి ॥ ౩౪॥
 యథాపూర్వం పశ్యతి స్మ సర్వం త్రిభువనం విభుః ।
 స్వం చ బాలైః పరివృతం బ్రహ్మణ్డం చ తథావిధమ్ ॥ ౩౫॥
 శఙ్కరం చ భవాసిం తామనుష్ఠానగతాన్ మునీన్ ।

తపనం శశినం భాని స్వర్గాన్దేవగణానపి ॥ ౩౬॥

పుథివీం సర్వవృక్షాంశ్చ సముద్రాన్ సరితోఽపి చ ।
పాతాలాని మయూరేశో దదర్శ పూర్వవద్విభుః ॥ ౩౭॥

క ఉవాచ ।

తతోఽహం స్మృతిమాపన్నోఽపశ్యన్ దేవం చిదాత్మకమ్ ।
కలాకాష్ఠాముహూర్తాదిదినపక్షస్వరూపిణమ్ ॥ ౩౮॥

దృష్టేష్టం తమహం నత్వా క్షమాపయముదారణీః ।
మాసర్త్తవర్షకల్పాదిచరాచరస్వరూపిణమ్ ॥ ౩౯॥

అసంఖ్యబ్రహ్మాణ్డయుతరోమాశ్చైచ్చరుపశోభితమ్ ।
దేవర్షియక్షగన్ధర్వసరిత్యాగరరూపిణమ్ ॥ ౪౦॥

మనుష్యకిన్నరలతావృక్షపన్నగరూపిణమ్ ।
దృష్టేష్టం తమహం నత్వా క్షమాపయముదారణీః ॥ ౪౧॥

పునః పునరపశ్యం తం మయూరేశం కిరీటినమ్ ।
కుంజలాభ్యాం నూపురాభ్యామక్లదాభ్యాం విరాజితమ్ ॥ ౪౨॥

శేషనాభిం సర్పకణ్ఠం దివ్యమాలామృరావృతమ్ ।
దివ్యసింహాసనగతం సర్వదేవైరభిష్టుతమ్ ॥ ౪౩॥

సిద్ధిబుద్ధిసమాయుక్తం విభూతిభిరుపాసితమ్ ।
చరాచరమయం సర్వనమస్యం తత్స్వరూపిణమ్ ॥ ౪౪॥

ప్రత్యేకం తత్ర చాత్మానం తద్రూపం స్వం వ్యలోకయమ్ ।
తతస్తం స్తుతవాన్ నత్వాఽప్రార్థయం చ పునః పునః ॥ ౪౫॥

క్షమాపరాధం మే దేవ త్వన్మాయాగర్వితస్య మే ।
ప్రభావం ద్రష్టుకామస్య దీనస్య శరణార్థినః ॥ ౪౬॥

క్షణేనానన్తబ్రహ్మాణ్డకారిణే తే నమో నమః ।
ఏవం వదంతం మాం నాసాపవనాత్ స్వోదరేఽనయత్ ॥ ౪౭॥

తత్రాపశ్యం సర్వలోకం యథా బహిః ప్రదృష్టవాన్ ।
దేవం తథావిధం చాపి కోటిబ్రహ్మాణ్డరోమకమ్ ॥ ౪౮॥

సర్వం చరాచరం విశ్వం యథా భూమౌ యథాదివి ।
ఏకస్మాదణ్డతశ్చాన్యద్ బ్రహ్మాణ్డాన్తరమావిశమ్ ॥ ౪౯॥

తదైవ దృష్టవాన్ సర్వానేవం నానాణ్డమధ్యగః ।

అపశ్యం విశ్వమఖిలం స్వాత్మానం దేవమేవ చ ॥ ౫౦॥

తతఃఖిన్నోఽబ్రువం దేవం నాన్తం పశ్యామి తే క్వచిత్ ।

కృపాం కురు మమ విభో మాయామేతాం నివారయ ॥ ౫౧॥

తతః స కరుణావిప్లవః సర్వమన్తర్దధే క్షణాత్ ।

పునరేవ మయూరేశమపశ్యం బాలకైర్వృతమ్ ॥ ౫౨॥

శ్రీడన్తం పూర్వవన్నత్వాఽబ్రువం మాయాం న తేఽవిదమ్ ।

అపరాధసహస్రం మే మాతృవత్ త్వం క్షమస్వ చ ॥ ౫౩॥

మయూరేశోఽబ్రవీన్మాం హి మూర్ధ్ని హస్తం నివేశ్య హ ।

దేవ ఉవాచ ।

న మే క్రోధో న భిన్నా ధీః స్వీయః పర ఇతి భ్రమః ॥ ౫౪॥

కస్మాదపి భయం మే న న మత్తో భయమణ్వపి ।

శ్రుత్వేథం వచనం తస్య మయూరేశపురం శివమ్ ॥ ౫౫॥

భవానీమపి తత్సానుమద్రాక్షం మునిబాలకైః ।

గృహీత్వాజ్ఞాం స్వకం స్థానమగమం హర్షనిర్భరః ॥ ౫౬॥

భవానీ బాలకైరాయాన్మన్దిరం స్వం చ బాలకాః ॥ ౫౭॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే విశ్వరూపదర్శనం నామ చతురధికశతతమోఽధ్యాయః ॥ ౧౦౪॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్కాః - ౮౮౦౭ + ౭ = ౮౮౬౪

౨.౧౦౫ విశ్వదేవభేదబుద్ధినిరాసో నామపంచాధికశతతమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

తతో భాద్రచతుర్థ్యాం తు తే సర్వే మునిబాలకాః ।

మృదమాహర్తుమాయాతా విమలాం తామథానయన్ ॥ ౧॥

స్వస్వబుద్ధ్యా విధాయాశు మూర్తీర్నానావిధాః శుభాః ।

సింహారూఢా మయూరస్థాః కాశ్చిన్మూషకసంస్థితాః ॥ ౨॥

నానాయుధధరా నానాదివ్యాలజ్కారసంయుతాః ।

చతుర్భుజా గణేశస్య దివ్యగన్ధామృరాః శుభాః ॥ ౩॥
 భక్త్యా పరమయాఽపూజన్నుపచారైః పృథక్పృథక్ ।
 మణ్డపే తాః ప్రతిష్ఠాప్య పుష్పాదర్శప్రభాయుజి ॥ ౪॥
 పద్మపుష్పయుతా మాలా దదుస్తాః సుమనోహరాః ।
 వాద్యత్న తూర్యఘోషేషు నగరీ హర్షమాప సా ॥ ౫॥
 గౌరీ తస్యాం జన్మతిథౌ ద్వాదశాబ్దికమర్భకమ్ ।
 స్నాపయామాస చ దదౌ వాయనాని సువాసినీః ॥ ౬॥
 సమ్పూజ్య విధివత్ భక్త్యా హరిద్రాకుంజుమాదిభిః ।
 ఏతస్మిన్నంతరే దైత్యే విశ్వదేవ ఇతి శ్రుతః ॥ ౭॥
 భగవద్రూపమాస్థాయ శ్రీముద్రాఙ్కీతమాయయా ।
 శఙ్ఖచక్రగదాపద్మవనమాలాలసత్తనః ॥ ౮॥
 తులసీదామరుచిరో దివ్యవస్త్రాసులేపనః ।
 కమణ్డలు వారిపూర్ణం వేణుదణ్డం దధౌ కరే ॥ ౯॥
 గౌరీ తమతిథిం ద్వారి తిష్ఠంతం ప్రాహ భక్తితః ।
 కుత ఆగమ్యతే బ్రహ్మస్తుష్టాఽహం తవ తేజసా ॥ ౧౦॥
 ఇత్యుక్తః ప్రాహ తాం విప్రః శ్రుతవానస్మి యత్పురా ।
 తదృష్త్వా నయనాభ్యాం తే పరితుష్టం మనో మమ ॥ ౧౧॥
 క్షుధయా పీడితశ్చాహం భవతీ గృహమాగతః ।
 పార్వత్యువాచ ।
 ఆస్యతాం భుజ్యతాం స్వస్థం స చ తత్రాసనేస్థితః ॥ ౧౨॥
 ఆసీనస్యమయూరేశో విష్ణురేఽశ్చాలయత్తదా ।
 చరణౌ తత్తీర్థజలైః సిషేచ సర్వతోఽమలైః ॥ ౧౩॥
 అపోశానకరస్తూష్ణిమాసీచ్చిన్తాతురో ద్విజః ॥ ౧౪॥
 ఉమోవాచ ద్విజం పశ్చాద్ భుజ్యతాం భుజ్యతామితి ।
 యది నాన్నం మనోయోగ్యం తదా దాస్యేఽతివాఙ్మతమ్ ।
 వద తచ్ఛిప్రమాన్యవ్యే శక్కురస్య ప్రభావతః ॥ ౧౫॥
 ద్విజ ఉవాచ ।

క్షీరార్ణవస్థితం దేవం దృష్ట్వా నిత్యం భుజన్మహమ్ ।

జలం పిబామి తచ్చాద్య విస్మృతం మోహతో మయా ॥ ౧౬॥

ఉమోవాచ ।

పూర్వమేవ కథం నోక్తో నియమస్తే ద్విజోత్తమ ।

పాత్రాదుత్థాయ గన్తాసి కథం సత్త్వవిలుమ్పక ॥ ౧౭॥

శక్కురః క్షోభమాపన్నో న జానే కిం కరిష్యతి ॥ ౧౮॥

మయూరేశోఽబ్రవీత్ తత్ర యది భావో దృఢో హృది ।

తదాత్రైవ భవేత్పద్మనాభేర్దర్శనమాశు తే ॥ ౧౯॥

ప్రాయోఽభాగ్యం మహద్దృష్టం యత్పక్వాన్నం చ పాయసమ్ ।

త్యక్తైః ప్రజసి కుత్ర త్వం మూఢభావేన వా ద్విజ ॥ ౨౦॥

బహుజన్మతపోభిర్యత్కటాక్షో భువి లభ్యతే ।

తయా తే పరివిష్టాన్నం కథం త్యజసి సువ్రత ॥ ౨౧॥

బ్రహ్మాదీనాం న గమ్యా యా దృష్టా సాక్షాత్ త్వయా శివా ।

సర్వలోకస్య జననీ సర్వయోషిద్వరా హి సా ॥ ౨౨॥

సర్వేషామేవ దేవానాం శక్తిః సా పరమాద్భుతా ।

తద్దర్శనేన దేవస్య విష్ణోర్జాతం హి దర్శనమ్ ॥ ౨౩॥

చకోరన్యేవాగ్నిభుజో మిష్టాన్నం వైవ రోచతే ।

తథా కిం తే న రోచేత దేవాన్నమమృతోపమమ్ ।

మమ వా సర్వరూపస్య దర్శనే సా దృశిర్భవేత్ ॥ ౨౪॥

ద్విజ ఉవాచ ।

రమాపతేరహం దాసో న నమస్యామి కిఞ్చన ।

యది త్వం సర్వరూపోఽసి యది సామర్థ్యమస్తి తే ॥ ౨౫॥

తదా దర్శయ విశ్వేశం నారాయణమనామయమ్ ।

ఏవం బుద్ధ్యా దృఢం తస్య నిశ్చయం స మయూరరాట్ ॥ ౨౬॥

అస్తర్ధాయ ప్రాదురాసీన్నారాయణస్వరూపవాన్ ।

పీతామ్బరః శఙ్ఖచక్రగదాపద్మధరో విభుః ॥ ౨౭॥

నానాలక్ష్మీరరుచిరః సర్వాలక్ష్మీరసుందరః ।

కౌస్తుభేన లనద్వజ్ఞా వనమాలావిభూషితః ॥ ౨౮॥

శేషశాయీ మహాలక్ష్మ్యో సంవాహితపదామ్బుజః ।
 విశ్వదేవశ్చ తం దృష్ట్వా ననామ పరిపూజ్య చ ॥ ౨౯ ॥
 యాతస్తన్మయతాం భక్త్యో విస్మృత్య చ శరీరతామ్ ।
 ఉవాచ చ చిదానన్దపరిపూర్ణో ద్విజోత్తమః ॥ ౩౦ ॥
 అద్య ధన్యం జనుర్మౌఽద్య జీవితం చ సుజీవితమ్ ।
 అద్యేయం నగరీ ధన్యా ధన్యో తౌ పితరౌ మమ ॥ ౩౧ ॥
 మయూరేశోపదేశేన భవాన్యా దర్శనేన చ ।
 పరాత్పరస్య విష్ణోస్తే చరాచరస్వరూపిణః ॥ ౩౨ ॥
 లబ్ధం దర్శనమత్రైవ సర్వాన్తర్యామిణో విభోః ।
 నారాయణోఽపి తం భక్తం బాహుభిః పరిషస్వజే ॥ ౩౩ ॥
 ఉవాచ చ ప్రసన్నాత్మా బాష్పగద్గదయా గిరా ।
 మదర్థం త్యక్తవాన్భుక్తిం క్షీరాభేరహమాగతః ॥ ౩౪ ॥
 దృష్ట్వా తే నిశ్చయం భక్తిం దృఢామవ్యభిచారిణీమ్ ।
 భక్తమార్గం ప్రసిఞ్ఞామి మారుతోద్ధృతకణ్ఠకమ్ ॥ ౩౫ ॥
 భక్తతృషానివృత్త్యర్థం జాతోఽహం జలరూపధృక్ ।
 నానారూపధరో జాతో భక్తానామూర్తినాశనః ॥ ౩౬ ॥
 యథా భక్తః ప్రియో నిత్యమితి తే దర్శయామ్యహమ్ ।
 అభూద్ భాద్రచతుర్థ్యాం హి మయూరేశమహోత్సవః ॥ ౩౭ ॥
 మూర్తిం మహిమయాం కృత్వా బర్హ్యఖుసింహగాం పృథక్ ।
 నానాలక్ష్మీరశోభాఢ్యాం నానారజ్జైః సుశోభితామ్ ॥ ౩౮ ॥
 అనేకైః పూజ్య తాం సమ్యగ్బాలకైర్మునిసఞ్ఞయైః ।
 కేచిదగ్రే ప్రగాయన్తి కేచిన్నృత్యన్తి భక్తితః ॥ ౩౯ ॥
 వాచయన్తి పురాణాని ప్రదక్షిణపరాః పరే ।
 ఏతస్మిన్నన్తరే పౌత్రో వసిష్ఠస్య మహాత్మనః ॥ ౪౦ ॥
 పరాశర ఇతిఖ్యాత ఆయయౌ స్వేచ్ఛయా మునిః ।
 స చతుర్వార్షికో మూర్తిం విదధే భక్తితత్పరః ॥ ౪౧ ॥
 శుష్కపర్ణకృతాం మాలాం కృత్వా తస్మై న్యవేదయత్ ।

గన్ధబుద్ధయా కర్దమేన తాం వ్యలేపయదాదరాత్ ॥ ౪౨॥

మిష్టాన్నాని చ లడ్డూకాన్ దక్షిణాం చ ఫలాని చ ।

న్యవేదయత్తదా పత్త్రిరనేకైః కర్దమైరపి ॥ ౪౩॥

సజ్కుల్పం లీలయా చక్రే జజ్ఞావాద్యం శనైః శనైః ।

ముహూర్తం నర్తనం కృత్వా రురోద భక్షయేతి చ ॥ ౪౪॥

సమృద్ధ్య మూర్తిం బహుధా తతః సా చేతనాం యయా ।

యద్యతైన యదుద్దేశాత్థాపితం పురతోభవత్ ॥ ౪౫॥

తత్తదైవ చ సజ్ఞాతం తతః సాభక్షయత్ తదా ।

లడ్డూకాన్ మోదకాన్ నానా పక్వాన్నం పాయసాన్వితమ్ ॥ ౪౬॥

విశ్వదేవశ్చ తద్ దృష్ట్వా మిథ్యాభూతం యథార్థవత్ ।

మృత్తికాన్నాని సత్యాని సర్వం పుష్పఫలాదికమ్ ॥ ౪౭॥

సచేతనాం చ తాం మూర్తిం షడ్భుజాం చ పునః పునః ।

వ్యలోకయద్ విష్ణురూపాం చతుర్బాహువిరాజితామ్ ॥ ౪౮॥

ఉవాచ సతతం దేవ కిమిదం మృత్తికాశనమ్ ।

మూర్తిరువాచ ।

భక్త్యా యదర్పితం మహ్యం సుధారససమం భవేత్ ॥ ౪౯॥

అభక్తార్పితమమృతం విషమేవ భవేన్మమ ।

క ఉవాచ ।

ఏవం తద్వచనం శ్రుత్వా విశ్వదేవోబ్రవీత్పునః ॥ ౫౦॥

కస్తే భక్తో మమ చ తం దర్శయస్వ సురేశ్వర ।

తతస్తస్య కరం ధృత్వా బహిరాయాన్మయూరరాట్ ॥ ౫౧॥

గృహే గృహే పూజ్యమానం దేవం తస్మై వ్యదర్శయత్ ।

శిఖినం స సమారాధం మయూరేశమలోకయత్ ॥ ౫౨॥

తత్రాపి పర్యపశ్యత్ స విశ్వదేవయుతం చ తమ్ ।

నాయం మమ భవేత్ స్వామీత్యేవం బుద్ధిం విసృజ్యతామ్ ॥ ౫౩॥

గృహే గృహే విశ్వదేవో నారాయణమలోకయత్ ।

సర్వత్ర స దదర్శాభ పూజ్యమానం గుణేశ్వరమ్ ॥ ౫౪॥

క్వాపి క్వాపి మయూరేశం దదర్శ విష్ణురూపిణమ్ ।

పునరాలోకయన్ తత్ తన్మయూరేశమలోకాయత్ ॥ ౫౫॥

భుజం స్వం పరిగృహ్యైవ బహిర్యాతం స్వలీలయా ।

ఆక్షిప్య హస్తం స ప్రాయాన్నాయం స్వామీ మమేతి చ ॥ ౫౬॥

అటన్ గృహే గృహే సోఽథ పూజ్యమానం దదర్శ హ ।

మయూరేశం వాద్యఘోషైర్నృత్యగీతైరనేకథా ॥ ౫౭॥

క్వాపి దృష్ట్వా విష్ణురూపం నమస్కర్తుం యథావధ ।

పునర్మయూరేశరూపం దదర్శ స శిఖిస్థితమ్ ॥ ౫౮॥

గరుడారూఢమన్యత్ర శేషారూఢం తథా క్వచిత్ ।

నమస్కర్తుం యదా యాతి విశ్వదేవో ముదా యతః ॥ ౫౯॥

తావద్ సింహమారూఢం పశ్యతి స్మ పునః పునః ।

భుజ్జ్వలంతం చ రమంతం చ స్వపంతం చ దదర్శ సః ॥ ౬౦॥

తతః ఖిన్నో విశ్వదేవో వసిష్ఠద్వారమాగమత్ ।

తతోఽబ్రవీమయూరేశః పశ్య మే భక్తముత్తమమ్ ॥ ౬౧॥

తతః పరాశరం సోఽథ దదర్శ పురతః స్థితమ్ ।

మృన్మయైరుపచారైస్తం పూజయంతం గుణేశ్వరమ్ ॥ ౬౨॥

భక్షయంతం చ లడ్డూకాన్ మృన్మయాన్ దేవమేవ చ ।

పశ్యతి స్మ పునర్వ్యోమ్ని జలే భూమౌ తమేవ సః ॥ ౬౩॥

క్షణం నారాయణం దేవం మయూరేశం క్షణాదపి ।

తతః స్వభేదబుద్ధిం స్వాం తత్యాజ బ్రాన్తిమేవ చ ॥ ౬౪॥

సర్వభావేన తం నత్వా స్తుత్వాఽభేదధియా పునః ।

అనుజ్ఞాతో ముదా ప్రాయాద్విశ్వదేవః స్వమాశ్రమమ్ ॥ ౬౫॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే విశ్వదేవభేదబుద్ధినిరాసో నామపంచాధికశతతమోఽధ్యాయః

॥ ౧౦౫॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౮౮౬౪ + ౬౫ = ౮౯౨౯

౨.౧౦౬ షడధికశతతమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

తతస్ప్రయోదశే వర్షే నమస్కృత్య మహేశ్వరమ్ ।

భస్మాఙ్గూగరుచిరం పఞ్చాన్యం దిగ్బుజం శుభమ్ ॥ ౧॥

రుణ్ణమాలాధరం సుప్తం చన్ద్రశేఖరమచ్యుతమ్ ।

మయూరేశోఽథ జగ్రాహ శశినం తచ్చిరోగతమ్ ॥ ౨॥

క్రీడన్ బహిః సమాయాతో బాలకైః పరివారితః ।

సుహృద్భిః పరిన్మత్యద్భిర్వద్భిశ్చ పరస్పరమ్ ॥ ౩॥

ఏతస్మిన్నస్తరే తత్ర దైత్యో మజ్జలనంజ్ఞకః ।

కరాలవదనః క్రోడీ విజేతా మరమాద్భుతః ॥ ౪॥

వరాహరూపో బలవాన్దస్తచ్చిన్నమహీరుహః ।

వజ్రసారసటాభిః స భిన్దన్వోమపదైర్ధరామ్ ॥ ౫॥

అఙ్గానాద్రిరీవ శ్యామో వహ్నికుణ్డనిభేక్షణః ।

దృష్ట్వా తం విద్రుతా బాలా వర్షాఘననిభస్వనః ॥ ౬॥

న దృష్టః సూకరః కావపీదృశ ఇత్యబ్రువంశ్చ తే ।

యావన్ మారయతే బాలాంస్తావద్ దేవో మయూరరాట్ ॥ ౭॥

దధార దస్తయోర్ద్వం తదా సూకరదానవమ్ ।

అథాపరేణ హస్తేన దధారాధరపోత్రకమ్ ॥ ౮॥

పాటయామాస సహసా వంశఖణ్డమివార్భకః ।

పూర్వదేహం సమాస్థాయ దశయోజనవిస్తృతమ్ ॥ ౯॥

పతితశూర్ణయన్వృజ్ఞాన్దారయన్ధరణీతలమ్ ।

తతస్తమబ్రువన్ బాలా ధన్యోఽయం పార్వతీసుతః ॥ ౧౦॥

క్షణేన నాశితో దైత్యో లీలయాఽసౌ మహాబలః ।

అస్య దర్శనతస్తస్మా వయం యాతా దిశో దశ ॥ ౧౧॥

పతమానేన యేనేహ చూర్ణితాని గృహాణి చ ।

క ఉవాచ ।

తతః శివో లలాటే నేవ నాపశ్యచ్ఛశినం యదా ॥ ౧౨॥

క్రోధాసంరక్తనయనో విష్ణుపం ప్రదహన్నివ ।
 గణానూచే రుషావిష్టో రక్షణం క్రియతే కథమ్ ॥ ౧౩॥
 కేన దైత్యేన నీతో మే లలాటస్థోఽమలః శశీ ।
 క ఉవాచ ।
 తతో లీనా గణాః సర్వే కమ్పమానా భయాతురాః ॥ ౧౪॥
 అపరే ధైర్యమాలమ్భ్య వదన్తి స్మ శివం ప్రతి ।
 ఉమాకాన్త భవత్పుత్రో మయూరేశ్వరసంజ్ఞకః ॥ ౧౫॥
 క్రీడితుం బహిరాయాతస్తస్య హస్తే విలోకితః ।
 చన్ద్రస్తేన కదా నీతో న జానీమో వయం విభో ॥ ౧౬॥
 ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా ప్రోచే రుష్టో మహేశ్వరః ।
 కథం ను క్రియతే రక్షా భవద్భిరభిక్ష్యతత్పరైః ॥ ౧౭॥
 చన్ద్రో వా చన్ద్రహర్తా వా యద్యానీతస్తదా శుభమ్ ।
 నో చేద్భస్మీకరిష్యామి సర్వేషాం నాత్ర సంశయః ॥ ౧౮॥
 తతస్తే క్షుబ్ధమనసో ధావమానాస్త్వరాన్వితాః ।
 మయూరేశం సమభేత్య ప్రాభణన్ రుష్టచేతసః ॥ ౧౯॥
 యాహి దుష్టం శివం దేవం చన్ద్రం వా యచ్ఛ తస్కర ।
 గణవాక్యం పరిశ్రుత్య చుకోప గణనాయకః ॥ ౨౦॥
 న మేఽస్మి గణనా కాపి భవతాం తస్య వా గణాః ।
 జగత్ త్రయ జనన్యా మే తనయస్య ప్రభావినః ॥ ౨౧॥
 క ఉవాచ ।
 తస్య శ్వాసేన సర్వే తే వాత్యా పత్రమివోద్ధృతాః ।
 పేతుః శివస్య పురతో గణా దీనాస్తదాఽఖిలాః ॥ ౨౨॥
 ఆతిరోషాన్మహాదేవః ప్రమథాదీనథాబ్రవీత్ ।
 ఆనీయతా స దుష్టాత్మాబద్ధోఽమాతనయో లఘుః ॥ ౨౩॥
 తే తు శీఘ్రతరం యాతా యత్ర క్రీడారతః శిశుః ।
 దదృశుస్తం శిశుగతం క్రీడన్తమకుతో భయమ్ ॥ ౨౪॥
 వేష్టితుం తాన్సమాయాతాన్ మోహయిత్వా వినాయకః ।
 అన్తర్హితశ్చతుర్దిక్షు గణాన్తే తం వ్యలోకయన్ ॥ ౨౫॥

గృహే గృహే కాననేషు నాపశ్యంతే వినాయకమ్ ।
 క్వచిదృష్ట్వా తు తం ప్రాహురస్మదగ్రే కథం భవాన్ ॥ ౨౬ ॥
 గన్తుం శక్తో బ్రహ్మలోకే స్థితం నేష్యామ తం శివమ్ ।
 ఏవమన్తర్హితో దృశ్యో వారంవారం బభూవ సః ॥ ౨౭ ॥
 తతః ఖిన్నానగణాన్ దృష్ట్వా పరమాత్మా కృపాన్వితః ।
 తస్థౌ తత్పురతః సమ్యగృష్ట్వా తం హర్షనిర్భరాః ॥ ౨౮ ॥
 బబన్ధుర్గిరిజాసూనుం నిన్యస్తే శఙ్కరం ప్రతి ।
 పృథీవీభారసదృశముపవిష్టం తు తే గణాః ॥ ౨౯ ॥
 న శేకురుత్థాపయితుం తతో విస్మితమానసాః ।
 హతోద్యమా గణాః సర్వే శివమేత్య సమూచిరే ॥ ౩౦ ॥
 సర్వే వయం సమానేతుమేకం శక్తా న శఙ్కర ।
 ఆజ్ఞాపయామాస శివో నన్దినం పురతః స్థితమ్ ॥ ౩౧ ॥
 రుఘటిత్యానయ గచ్ఛ త్వం మయూరేశం తు తస్కరమ్ ।
 నన్యవాచ ।
 శేషం సూర్యం శశాంకం చ హనిష్యేహం తవాజ్ఞయా ॥ ౩౨ ॥
 కనీయసో న మే కాచిద్ గణనాన్తస్తి మహేశ్వర ।
 క ఉవాచ ।
 ఇత్యుక్త్వాహైగాద్వాయువేగో భజ్జన్వృక్షాంశ్చ పర్వతాన్ ॥ ౩౩ ॥
 క్రోధసంరక్తనయనస్తీక్ష్ణశృంగోగ్రసన్ దివమ్ ।
 ఉవాచ తం మయూరేశం యాహి రే త్వం శివం ప్రతి ॥ ౩౪ ॥
 నో చేదద్య నయిష్యామి న సమో హి గణైరహమ్ । (నో చేదద్యైవ నేష్యామి)
 ఏవం వదతి తస్మిన్స్తు మయూరేశో రుషాన్వితః ॥ ౩౫ ॥
 శ్వాసచక్రేక్షిపత్తం తు గమనాగమసఙ్కలే ।
 తత్యాజ తం దృఢం శ్వాసాదతిభిన్న శివాన్తికే ॥ ౩౬ ॥
 వమన్తం రుధిరం వక్త్రాత్ పృథీవ్యాం పతితం తు తమ్ ।
 బ్రువన్తం పౌరుషం నానా మూర్చ్ఛితం ద్విముహూర్తతః ॥ ౩౭ ॥

అపశ్యచ్ఛ మయూరేశం జానుభాగే స్థితం శివః ।

దేదీప్యమానం వపుషాదివ్యభూషాసమన్వితమ్ ॥ ౩౮॥

గణా ఊచుః శివం దృష్ట్వా భాలచన్ద్రం యథా పురా ।

లలాటే తే శశీదేవ వృథాజ్ఞప్తా వయం శివ ॥ ౩౯॥

మయూరేశం గణాంశ్చాహ శశినం వీక్ష్యమస్తకే ।

శివ ఉవాచ ॥

శ్రాన్తాస్తేవ గణాస్త్యఞ్చ నస్తీచాపి మమాజ్ఞయా ॥ ౪౦॥

చన్ద్రే స్థితే లలాటే మే వృథా యుద్ధమభూద్ధి యత్ ।

ప్రమథా ఊచుః ।

అద్యప్రభృతి దేవేశ స్వామీ నోఽస్తు మయూరరాట్ ॥ ౪౧॥

క ఉవాచ ।

తథేతి శివ ఊచే తాన్గణరాజోఽభవత్తు సః ।

నత్వా శివం గణేశం చ గణేశజననీమపి ॥ ౪౨॥

ప్రశంసయత్వా దేవేశం మయూరేశం తథావిధమ్ ।

గర్జన్తోఽథ గణా జగ్ముర్ముదా స్వం స్వం నివేశనమ్ ॥ ౪౩॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే శివలలాటగతచన్ద్రహరణం నామ షడధికశతతమోఽధ్యాయః
॥ ౧౦౬॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కాః - ౮౯౨౯ + ౪౩ = ౮౯౭౨

౨.౧౦౭ సప్తాధికశతతమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

తతశ్చతుర్దశే వర్షే గౌతమాద్యాః సురర్షయః ।

ఆయయుర్గిరిజాగేహం నానాగణయుతం శివమ్ ॥ ౧॥

నమస్కృత్య చ తానమ్బా నానాసనగతాన్పురః ।

పూజయిత్వా విధానేన ప్రోవాచ హృద్రతం వచః ॥ ౨॥

విఘ్నభీత్యా పరిత్యక్తం త్రిసన్ధ్యాక్షేత్రముత్తమమ్ ।

అస్య బాలస్య మే విఘ్నా అత్రాపి బహవోఽభవన్ ॥ ౩॥

దిశన్తు విఘ్నరహితం కర్మ వా స్థానముత్తమమ్ ।

మునయ ఊచుః ।

ఇన్ద్రయాగే కృతే దేవి సర్వవిఘ్నం హరిష్యతి ॥ ౪॥

క ఉవాచ ।

తదేవ కారయామాస మణ్డపం బహువిస్తరమ్ ।

సమ్భారాన్ కారయామాస శక్రసన్తోషకారకాన్ ॥ ౫॥

ఆజ్ఞాం గృహీత్వా శమ్నోభిః సా పార్వతీ హర్ష నిర్భరా ।

కారయామాస విధివదిన్ద్రయాగం మహర్షిభిః ॥ ౬॥

ధ్యానమావాహనం చక్రుర్దిన్ద్రస్యైతే మహర్షయః ।

పుపూజర్గిరిజాదేశాత్ సాజ్ఞమిన్ద్రం గణానపి ॥ ౭॥

కుణ్డే వహ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య మన్తైరేవ ద్విజర్షభాః ।

జపానాం తద్దశాంశేన జహువుస్త్రిలపాయసమ్ ॥ ౮॥

ప్రణవాద్వైర్నమోఽనైశ్చ సాహస్వైర్మన్త్రసంఘ్నయైః ।

శాన్తిపారాన్ పఠన్తి స్మ చతుర్వేదభవాన్ ద్విజాః ॥ ౯॥

ఏతస్మిన్నంతరే బాలాః క్రీడిత్వా బాలకైః సహ ।

యజ్ఞవాటముఖో యాతి దైత్యౌ తు కలవిఙ్కతౌ ॥ ౧౦॥

తావత్సమ్ముఖితాం యాతౌ మాహిషం రూపమాస్థితౌ ।

మహారవౌ మహాశృంగౌ భీషయన్తౌ జగత్త్రయమ్ ॥ ౧౧॥

సటాభిన్నఘనౌ పుచ్ఛాద్ దారయన్తౌ గిరీనథ ।

నాసారిరోధపవనాచ్ఛార్జయన్తౌ ద్రుమానపి ॥ ౧౨॥

ఉమాసుతం హస్తకామౌ యాతౌ శీఘ్రం తదన్తికమ్ ।

ప్రాయుధ్యేతాం తదా ద్వా తౌ మత్తావివ మహాగజౌ ॥ ౧౩॥

తయోః శబ్దేన గగనం గర్జతి స్మ యథా ఘనైః ।

జయం భంగం క్రమేణోభౌ ప్రాపతూ రుధిరోక్షితౌ ॥ ౧౪॥

విద్రుతా మునిబాలాస్తే తాభ్యాం భీతా వృకాదివ ।

దూరాద్ దదర్శ గిరిజాసుతస్తౌ దైత్యపుంగవౌ ॥ ౧౫॥

కథమేతౌ మహదుష్టౌ హనిష్యామీతి చిన్తయన్ ।

పశ్యత్సు తేషు బాలేషు చిక్షేప గగనే చ తౌ ॥ ౧౬॥

పుచ్చే గృహీత్వాఽతిబలౌ భ్రామయిత్వా పునః పునః ।
ముహూర్తాత్ పతితౌ పృథ్వాన్ తాన్ విదార్య ద్రుమానపి ॥ ౧౭॥

శతథా దేహఖణ్డాని తయోరాదన్ వృకాదయః ।
తతస్తే మునిబాలాస్తం యయుర్భక్త్యా ప్రతుష్టపుః ॥ ౧౮॥

యస్య తత్త్వం న జానంతి బ్రహ్మాద్యా మునయోఽపి చ ।
సర్వాన్తర్యామిణస్తే తు కథం విద్యామహే వయమ్ ॥ ౧౯॥

బాల్యాత్పుభృతి దైత్యాస్తే నాశితాః కోటిశస్త్రయా ।
ఏతౌ మాహిషరూపేణ హన్తుం త్వా సముపాగతౌ ॥ ౨౦॥

మూషకావప సంత్యక్తౌ పుచ్చే ధృత్వా స్వలీలయా ।
యయోః శ్వాసేన చలితాః పర్వతాశ్చ ద్రుమాధరాః ॥ ౨౧॥

క ఉవాచ ।

మయూరేశస్తతః ప్రాయాద్ యజ్ఞవాటం రమన్రమన్ ।
దదర్శేన్ద్రిమఖం రుష్టో ధ్వంసయా మాస తక్షణాత్ ॥ ౨౨॥

దూరే ఊప్త్యా శక్రమూర్తిం ప్రోచే సర్వాన్మునీశ్వరాన్ ।
వృత్తైర్మునిసుతైః సర్వైః కిం కర్మ క్రియతేఽమలాః ॥ ౨౩॥

కిం తుష్టేన ప్రదాతవ్యం వాసవేనాఖిలార్థినా ।
అజాప్తార్థనయా కిం ను కామధేనుఫలం లభేత్ ॥ ౨౪॥

స ఆదచ్చేషసామగ్రీం కృత్వా శాన్తం హుతాశనమ్ ।
మునయో విస్మితహృదో వీక్ష్య చాపల్యమస్య తత్ ॥ ౨౫॥

ఉమానివిష్టహృదయా నాశకన్ తం గుణేశ్వరమ్ ।
ఉపాలబ్ధం శిక్షితం వా వక్తుం క్రోధేన కిఞ్చన ॥ ౨౬॥

ఉమాయై సర్వమాఖ్యాయ జగ్ముః స్వం స్వం నివేశనమ్ ।
శ్రుత్వేన్ద్రి క్షుబ్ధహృదయే యత్యాత్మవృత్తౌ భవత్పితి ॥ ౨౭॥

స్వాపమానే పరిజ్ఞాతే శక్రశ్చక్రోధ వై భృశమ్ ।
క్రోధసంరక్తనయనో దహన్నివ జగత్త్రయమ్ ॥ ౨౮॥

ఆకార్య దేవనిచయానువాచ వాక్యముత్తమమ్ ।

ఇన్ద్ర ఉవాచ ।

మమ యాగో మునిగణైరారబ్ధః పరమాదరాత్ ॥ ౨౯॥

స విధ్వస్తో గుణేశేన తస్య ద్రక్ష్యేఽద్య పౌరుషమ్ ।

రుష్టే మయి భవేన్నష్టం త్రైలోక్యం సచరాచరమ్ ॥ ౩౦॥

దేవా ఊచుః ।

తవాజ్ఞా చేన్మయూరేశం బద్ధ్వానీమః క్షణేన హ ।

శక్ర ఉవాచ ।

మయూరేశపురే వహ్నోః స్థానం మాస్తు క్వచిత్తవ ॥ ౩౧॥

సర్వేషాం జాతరోఽపి త్వం లీనో భవ మమాజ్ఞయా ।

క ఉవాచ ।

ఇతి శ్రుత్వా వచస్తస్య శక్రస్య రుషితాత్మనః ॥ ౩౨॥

వహ్నిరన్తర్హితస్తత్ర పురేఽపి జతరేఽపి చ ।

నాపశ్యన్మునయో వన్తిం మమన్థర్హోమహేతవే ॥ ౩౩॥

నాయాతీతి పరిజ్ఞాయ తేఽపక్వం జక్షురాదరాత్ ।

న చ తత్పచ్యతే తేన వ్యథా భవతి దుర్ధరా ॥ ౩౪॥

తతస్తే మునయో జగ్ముర్మయూరేశం కృపాకరమ్ ।

నమస్కృత్యాబ్రువన్సర్వే శక్రాహూతో గతోఽనలః ॥ ౩౫॥

జాతరోఽపి గతో వహ్నిరిన్ద్రయాగే హతే త్వయా ।

ఇత్యాకర్ణ్య వచస్తేషాం ప్రత్యేకం జతరేఽనలః ॥ ౩౬॥

సోఽభవత్తుధయాఽఽవిష్టాః సర్వే జాతాస్తు తత్క్షణాత్ ।

మహానసేషు కుణ్డేషు తథైవ జ్వలితోఽభవత్ ॥ ౩౭॥

తతో వాయుం నినాయాశు శక్రః స్త్రధో మహాబలః ।

ప్రేతభూతా పురీ సర్వా పఞ్చప్రాణే గతేఽభవత్ ॥ ౩౮॥

పఞ్చప్రాణమయో దేవస్తతస్తాన్ సమజీవయత్ ।

తత ఇన్ద్రోఽబ్రవీత్సూర్యం తాపయైనాం పురీం బహు ॥ ౩౯॥

తతః సూర్యోఽతపత్ సర్వం ద్వాదశాదిత్యరూపవాన్ ।

వాపీకూపతడాగేషు నద్యాం జలమశోషయత్ ॥ ౪౦॥

జజ్వాల పృథివీ సర్వా పురగ్రామవనాకరా ।

తతః శీఘ్రం మయూరేశో మేఘో భూత్వా వవర్ష హ ॥ ౪౧॥

శమయామాస తం వన్తి మృతాంశ్చ సమజీవయత్ ।

తతో హర్షయుతా లోకాః సాధు సాధ్విత్యపూజయన్ ॥ ౪౨॥

క ఉవాచ ।

ప్రతికూలం కృతం యద్య యత్ యత్ తత్ సర్వం నిరాకృతమ్ ।

జ్ఞాత్వా శక్రో యయౌ దేవం మయూరేశం ననామ చ ॥ ౪౩॥

బద్ధాఙ్గులిపుటో భూత్వా స్తోతుం సవేశ్వరం విభుమ్ ।

శక్ర ఉవాచ ।

న వేదా నర్షయో జగ్ముర్బ్రహ్మాద్యాస్తే గతిం విభో ॥ ౪౪॥

సర్వాన్తర్యామిణః సర్వరూపస్య బ్రహ్మరూపిణః ।

బ్రహ్మాదీనాం విశ్వస్సృజాం కారణానాం చ కారణమ్ ॥ ౪౫॥

అపరాధాన్ క్షమస్వాద్య త్వామహం శరణం గతః ।

మస్తకం పాదయోయర్ఘ్యస్య ప్రార్థయామాస సాదరమ్ ॥ ౪౬॥

క ఉవాచ ।

నిర్వికల్పం మన్నతస్య జ్ఞాత్వా ప్రాహ గుణేశ్వరః ।

ఉత్తిష్ఠోత్తిష్ఠ భద్రం తే పదే తిష్ఠ సుఖం స్వకే ॥ ౪౭॥

తతః సమ్ప్రాప్య తం దేవం నమస్కృత్య శచీపతిః ।

ప్రదక్షిణీకృత్య యయౌ దృష్టః సన్నమరావతీమ్ ॥ ౪౮॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే ఇన్ద్రమఖభక్తో నామ సప్తాధికశతతమోఽధ్యాయః ॥ ౧౦౭॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కః - ౮౯౭౨ + ౪౮ = ౯౦౨౦

౨.౧౦౮ రవిజగర్వపరిహారో నామాష్టాధికశతతమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

తతః పంచదశే వర్షే మయూరేశోఽర్ఘ్యకైః సహ ।

గతః స్నాతుం నదీం పుణ్యాం నామ్నా బ్రహ్మకమణ్డలుమ్ ॥ ౧॥

స్నాత్వా నిత్యం సమాప్యాశు మానసైః షోడశైః పృథక్ ।

ఉపవారైః పుపూజస్తే హృదిస్థం గణనాయకమ్ ॥ ౨॥

కేచిత్పద్మాసనగతం కేచిద్బర్హిగతం చ తమ్ ।

దివ్యగన్ధాదివ్యవస్తైః దివ్యైః పుష్పైరపూజయన్ ॥ ౩॥

గార్గ్యో మునిర్మన్దిరే తం ధ్యాత్వా రత్నాన్వితేఽర్చయత్ ।

ఏతస్మిన్నన్తరేఽకస్మాత్ పిదధే ద్వా రమస్య తత్ ॥ ౪॥

యావదుద్ధాటత్యేవ తావత్ తత్ దృఢతామగాత్ ।

తత్ర ఆక్రందనం చక్రే స చ తే బాలకా అపి ॥ ౫॥

బాలకా ఉచుః ।

త్వమేవ జననీ తాతః కథమభ్యన్తరే స్థితః ।

దత్త్వా కపాటం దేవేశ నోఽపరాధాన్మమస్య చ ॥ ౬॥

క ఉవాచ ।

ఏతస్మిన్నన్తరే దైత్యో మహాబలపరాక్రమః ।

యస్య శబ్దేన మహతా కమృతే భువనత్రయమ్ ॥ ౭॥

సటాభిన్నఘనో దుష్టో వ్యాఘ్రరూపీ సమభ్యగాత్ ।

వ్యాదాయ వదనం ఘోరం గ్రసన్నివ జగత్త్రయమ్ ॥ ౮॥

దృష్ట్వా తం దుద్రువుర్బాలాః క్రందన్తస్తే దిశో దశ ।

స తు ద్వారం వినిర్భిద్య మయూరేశం తమాయయౌ ॥ ౯॥

శార్దూలసదృశం రూపం కృత్వాయాతోఽపి తం క్షణాత్ ।

పపాల సహసా వ్యాఘ్రః పృష్ఠే లగ్నో యయౌ చ సః ॥ ౧౦॥

భ్రమన్స తు వనం యాతో నికుజ్ఞో లీయతస్థివాన్ ।

దేవో వృక్షం సమారుహ్య కుజ్జామధ్యే పపాత హ ॥ ౧౧॥

ఉభాభ్యాం వదనం తస్య కరాభ్యాం జగృహే దృఢమ్ ।

అన్యాభ్యాం బహిరానీయ తతః పరశునాఽచ్ఛినత్ ॥ ౧౨॥

నాసికాం శ్రవణే పాదౌ పుచ్ఛమగ్రభువావుభౌ ।

న ముఖం దర్శయేత్సుక్త్వా వినసర్జ గుణేశ్వరః ॥ ౧౩॥

నిజం రూపం సమాస్థాయ తదైవ వికృతోఽభవత్ ।

ఏవమేవ కరిష్యామి త్వద్దేహమిత్సువాచ తమ్ ॥ ౧౪॥

యయౌ నిజాలయం దైత్యో దేవః స్వం ధామ చాయయౌ ।
 తతో మునిసతా భ్రేముః క్రదంతః క్వ మయూరరాట్ ॥ ౧౫॥
 అతిశ్రాంతా ద్రుమతలే సుచ్ఛాయే ప్రాస్వపస్తదా ।
 అనేన యాన్యతి పథా ద్రక్ష్యామస్తత్పదామ్బుజమ్ ॥ ౧౬॥
 పాదౌ దక్షిణతస్తేషాం దృష్ట్వా చుక్రోధ భానుజః ।
 అత్యారక్తదృశౌ రోషాద్ బ్రహ్మాణ్డగ్రాససాహసః ॥ ౧౭॥
 బద్ధవా తాన్స్వస్థలం యాతో మయూరేశస్తతోఽగమత్ ।
 నాపశ్యత్ తత్తటే బాలాన్విస్మయం పరమం యయౌ ॥ ౧౮॥
 చింతాం పరమికాం ప్రాప్తో వినా తైః స మయూరరాట్ ।
 న సుఖం క్వాపి సమ్ప్రాయాత్తతో మునిగణా యయుః ॥ ౧౯॥
 మునయ ఊచుః ।
 క్వాస్మాకం బాలకా దేవ ప్రాతర్నితాస్త్యయాఽఖిలాః ।
 వినా తైర్నో గమిష్యన్తి ప్రాణాస్త్యయ్యాగతేఽధునా ॥ ౨౦॥
 క ఉవాచ ।
 న కిచ్ఛిదూచే తాన్దేవో ముఞ్చన్నశ్ర ముహుర్ముహుః ।
 విచార్య భాస్కరీం యాతః పురీం దూతైర్నివేదితః ॥ ౨౧॥
 దూతా ఊచుః ।
 కోఽపి యాతో యోద్ధుకామో లోకత్రయవినాశకృత్ ।
 ఉగ్రారావో మహాబాహుర్వార్యమాణో బలాద్ యమ ॥ ౨౨॥
 యమ ఉవాచ ।
 బ్రహ్మాణ్డం చూర్ణితాం యాతి దణ్డాఘాతేన యస్య మే ।
 తస్య మే పురతో యుద్ధం కథం బాలో విధాస్యసి ॥ ౨౩॥
 దేవ ఉవాచ ।
 త్వమాత్మానం వర్ణయనే రజ్జువద్భాసి మే యమ ।
 మమ వక్రభువా సర్వం బ్రహ్మాణ్డం చ వినశ్యతి ॥ ౨౪॥
 ఏవముక్త్యా మయూరేశో యమస్కన్ధం రురోహ సః ।
 పాతయామాస మహిషాత్పపాతోపరి తక్షణాత్ ॥ ౨౫॥
 పరాక్రమం తస్య బుద్ధ్యా బద్ధాఞ్జలిపుటో యమః ।

తుష్టావ పరయా భక్త్యా మయూరేశం సురేశ్వరమ్ ॥ ౨౬ ॥

యమ ఉవాచ ।

న తే రూపం విదుర్దేవా బ్రహ్మాద్యాః సనకాదయః ।

నేతి నేతి చ వేదాత్సావం వదంతి పరమేశ్వరమ్ ॥ ౨౭ ॥

సప్తారం పాలకం సృష్టేః సంహరారం నిజేచ్ఛయా ।

దైత్యానాం సర్వదుష్టానాం నాశకం సర్వరూపిణమ్ ॥ ౨౮ ॥

అకస్మాదపరాధం నః కృతం క్షన్తుం త్వమర్హసి ।

క ఉవాచ ।

ఏవముక్త్వా పుపూజాసౌ వస్త్రైః రత్నైః ఫలైరముమ్ ॥ ౨౯ ॥

బాలానానీయ తద్ధన్తే నివేద్య పురతః స్థితః ।

అలిలిఙ్గుర్ముదా సర్వే పరస్పరమథాఽబ్రువన్ ॥ ౩౦ ॥

బాలా ఊచుః ।

శ్రాంతాస్త్యద్ధర్మనార్థాయ బద్ధ్యా నీతా యమేన హ ।

త్వద్ధర్మనాద్ బన్ధముక్తా యాస్యామో నిజమన్దిరమ్ ॥ ౩౧ ॥

క ఉవాచ ।

తతస్తే స్వాశ్రమం ప్రాప్తా మయూరేశపురస్కృతాః ।

మయూరేశపూరం యాతా నానావాదిత్రసంజ్కలమ్ ॥ ౩౨ ॥

నానాధ్వజపతాకాఢ్యం పుష్పమాలావిభూషితమ్ ।

యమోఽపి పృష్ఠతో యాతి ద్రష్టుం తత్కౌతుకం మహత్ ॥ ౩౩ ॥

సమ్ముఖం తస్య తే సర్వే మునయోఽపి యయుస్తదా ।

పుపూజస్తుష్టువుర్దేవం లిలిఙ్గుర్బాలకానపి ॥ ౩౪ ॥

ఉవాచదేవతాన్సర్వాన్ మునీన్సూర్యం ప్రకుప్యతః ।

ఆనీతా బాలకా లోకాద్ యమస్య క్షణమాత్రతః ॥ ౩౫ ॥

మునయ ఊచుః ।

సర్వత్ర రక్షనే త్వం హి సర్వశక్తిః సదా చ నః ।

క ఉవాచ ।

ఇత్యుక్త్వా తమనుజ్ఞాప్య స్వాశ్రమాన్మునయో యయుః ॥ ౩౬ ॥

యమోఽపి తం నమస్కృత్య స్వాలయం ముదితోఽగమత్ ।

దేవోఽపి స్వామయం ప్రాప్య హర్షయామాస మాతరమ్ ॥ ౩౭॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే యమగర్వపరిహారో (రవిజగర్వపరిహారో) నామాష్టాధికశతతమోఽధ్యాయః ॥ ౧౦౮॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞః - ౯౦౨౦ + ౩౭ = ౯౦౫౭

౨.౧౦౯ రాక్షసవధో నామ నవాధికశతతమోఽధ్యాయః

కదాచిత్పార్వతీ ప్రాహ సుఖాసీనం మహేశ్వరమ్ ।

గతాని తు మహాదేవ వర్షాణి దశపంచ చ ॥ ౧॥

వివాహశ్చిన్త్యతామస్య మయూరేశస్య సామృతమ్ ।

సుశీలా సుముఖీ బాలా మృగాక్షీ హంసగామినీ ॥ ౨॥

పికవాక్ సునసా తస్మి వధూః క్వాపి విచార్యతామ్ ।

మన్మథాతులదేహస్య సర్వాజ్ఞసుందరస్య హ ॥ ౩॥

క ఉవాచ ।

ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా సాధు సాధ్విత్యభాషత ।

సోఽచిన్తయచ్ఛృణోత్యం మనసా నాపకుత్రచిత్ ॥ ౪॥

తతశ్చిన్తాం పరాం ప్రాప తావన్నారద ఆగతః ।

సమ్పూజ్య చోపవేశ్యైనమాసనే శమ్మురబ్రవీత్ ॥ ౫॥

శమ్మురువాచ ।

ఆల్లాదం పరమం ప్రాప్తస్తవాగమనతో మునే ।

చిరాగతోఽసి చ మునే దినం స్థాతుం త్వమర్హసి ॥ ౬॥

అతిసుందరకాయస్య తనయస్య మమానఘ ।

గవేషయ వధూం విప్ర యతస్తైతోక్యగో భవాన్ ॥ ౭॥

క ఉవాచ ।

తథైవ పార్వతీ ప్రాహ వధూం శీఘ్రం విచారయ ।

నారద ఉవాచ ।

న స్థాతుం శక్యతే స్వామిన్ కర్మణా ద్విముహూర్తకమ్ ॥ ౮॥

ఏతదర్థమహం ప్రాప్తో బ్రహ్మణా ప్రేషితః శివ ।

తవ పుత్రప్రభావశ్చ లావణ్యం వయ ఏవ చ ॥ ౯॥

జ్ఞాతం ధాత్రా సిద్ధిబుద్ధీ తస్మై దాతుమభీషతా ।
 అనసూయా శచీ చాపి తయో రూపేణ లజ్జితే ॥ ౧౦॥
 సంజ్ఞాఽభూద్దణ్డకారణ్యే శిలాఽహల్యాపి సా హ్యభూత్ ।
 జాలస్థరస్య యా పత్నీ వృన్దా మాధవమోహినీ ॥ ౧౧॥
 సాపి వృక్షత్వమాపన్నా యద్రూపదర్శనాద్ హర ।
 అన్యే నానావరా గౌరి నాగతా బ్రహ్మణో హృది ॥ ౧౨॥
 వైతాదృశం క్వాపి దేవి సౌందర్యం శౌర్యమేవ చ ।
 తయోర్యోగేన చ తవ సుతః శోభామవాప్నుయాత్ ॥ ౧౩॥
 రత్నకాఞ్చనయోర్యద్యద్యథా ముక్తాప్రవాలయోః ।
 క ఉవాచ ।
 ఏవం నారదవాక్యేన స తుతోష హరః శివా ॥ ౧౪॥
 శివ ఉవాచ ।
 సమ్యగుక్తం మునే వాక్యం వాఞ్చితార్థకరం శుభమ్ ।
 క ఉవాచ ।
 శివోఽపి తత్క్షణదేవ వృషారూఢః సమాహ్వయత్ ॥ ౧౫॥
 ఇన్ద్రాదీదేవనిచయాన్లోతమాదీన్మునీనపి ।
 అర్ధాఙ్గే పార్వతీం గృహ్య యయా హర్షసమన్వితః ॥ ౧౬॥
 శిఖణ్డినం సమారుహ్య మయూరేశః పురో యయా ।
 నారదస్తు తపోయోగాదన్తరిక్షచరో యయా ॥ ౧౭॥
 సప్తకోటిగణాః శ్రీడాం కుర్వంతోఽభియయుస్తదా ।
 నానాయుధధరా హర్షాద్ గర్జయంతో దిశోదశ ॥ ౧౮॥
 వాద్యతు సర్వవాద్యేషు రజసాచ్ఛాదితే రవౌ ।
 అష్టాశితిసహస్రాణి మునయోఽపి యయుర్ముదా ॥ ౧౯॥
 గణ్డకీనగరం సర్వం గన్తుకామా వ్యతోకయన్ ।
 గుమ్మం మార్గే రక్షసాం తే సప్తకోటి గణాన్వితమ్ ॥ ౨౦॥
 నభస్పర్కిముఖానాం చ సర్వదా కాలధిక్యతామ్ ।
 నిశాచరాః శుశ్రువుస్తే సేనాయాస్తు రవం దృఢమ్ ॥ ౨౧॥

సుప్రోత్థితాశ్చ సన్నద్ధా యయూ రణవిధిత్సయా ।

రాక్షసా ఊచుః ।

కస్య యూయం కుతో యాథ కృత ఆగమనం చ వః ॥ ౨౨॥

న విజ్ఞాయ పురే గన్తుం దాస్యామః స్వామినశ్చ నః ।

మయూరేశ ఉవాచ ।

స్వతన్త్రా అన్తకా దైత్యరక్షసాం సాధుపాలకాః ॥ ౨౩॥

అత్తో యచ్ఛన్తు నో మార్గం నో చేన్నాశం వ్రజిష్యథ ।

క ఉవాచ ।

ఏతస్మిన్నన్తరే ప్రాప్తో వికృతో హేమనామకః ॥ ౨౪॥

అసురోఽథాబ్రవిద్ దేవమేకాకీ ప్రహితః పురా ।

ఇదానీం రాక్షసైః సార్థమాదాస్యే జీవితం తవ ॥ ౨౫॥

ఉవాచ రాక్షసాన్ సోఽథ నానాదైత్యా హతా బలాత్ ।

అహం చ వికృతోఽనేన యతోఽహం హన్యతే జవాత్ ॥ ౨౬॥

క ఉవాచ ।

ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా చుక్రోధ స మయూరరాట్ ।

మునిపుత్రాన్సమాజ్ఞాప్య యుధ్యధ్వం మే హ్యనుగ్రహాత్ ॥ ౨౭॥

కుశానుద్యమ్య తే హర్షాత్ యుద్ధం కర్తుం సముద్యతాః ।

ఉవాచ పృష్ఠతో దేవో ఘ్నన్తు బాలాః కుశైరిమాన్ ॥ ౨౮॥

మన్రితాస్తే కుశాస్తేషాం మన్తకానచ్ఛినన్ బహూన్ ।

తేషాం శస్త్రాణి కుణ్డాని జాతాని తదనుగ్రహాత్ ॥ ౨౯॥

జాయన్తే తావదేతే తాన్ కుశైర్బఘ్నన్తు రాక్షసాన్ ।

ఖణ్డశస్త్రే నిపేతుర్వై ఛిన్నబాహూరుజానవః ॥ ౩౦॥

వ్యస్మయన్త చ రక్షాంసి తృణైర్మృత్యుం వ్రజన్తి కిమ్ ।

ఏవం సర్వే హతా బాలైరఖిలా రాక్షసాస్తదా ॥ ౩౧॥

జగర్జున్తే మయూరేశం ప్రాపుర్నత్వాఽప్యపూజయన్ ।

బాలా ఊచుః ।

ఆజ్ఞయా నిహతాః సర్వే రాక్షసాస్త్యత్ప్రసాదః ।

పనరాజ్ఞాం నః ప్రయచ్ఛ కరిష్యామో గుణేశ్వర ॥ ౩౨॥

ఆశ్చర్యం పరమం జగ్ముర్మునయో యే సమాగతాః ।
దృష్ట్వా బాలైర్దత్తాన్సర్వాన్ రాక్షసాన్కుశసంఘమ్మైః ॥ ౩౩॥

పార్వతీ వృషభాత్ తస్మాదవరుహ్యోలిలిజ్జ తమ్ ।
శివోఽపి ప్రాబ్రవీద్దేవం దృష్టస్తేఽద్య పరాక్రమః ॥ ౩౪॥

తవ శస్త్రహతాః పూర్వం నిహతా బాలకైః కుశైః ।
బ్రహ్మాదీనామగమ్యస్తే ప్రభావో గిరిజాసుత ॥ ౩౫॥

న జ్ఞాయతే మయా వాపి కిం కిమగ్రే కరిష్యసి ॥ ౩౬॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే రాక్షసవధో నామ నవాధికశతతమోఽధ్యాయః ॥ ౧౦౯॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౯౦౫౭ + ౩౬ = ౯౦౯౩

౨.౧౧౦ దశాధికశతతమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

జయశాలీ మయూరేశో యాత్యగ్రే హర్షనిర్భరః ।
పుష్పతో యాన్తి బాలాస్తే తతో వృషగతః శివః ॥ ౧॥

గౌతమాద్యా మునిగణా లగ్నసిద్ధ్యో యయుస్తతః ।
గర్జంతో గర్జయంతశ్చ దిశశ్చ విదిశోఽపి చ ॥ ౨॥

యోజనావధి గణ్డక్యా అవరుహ్య శిఖణ్డినః ।
అతిష్ఠత్ స మయూరేశో మహార్ధాసనముత్తమమ్ ॥ ౩॥

తతః సర్వానుపావేశ్య శివం గణమునీశ్వరాన్ ।
వాద్యత్సు సర్వవాద్యేషు తానాహ స మయూరరాట్ ॥ ౪॥

సిన్ధునా నిహితాః కారాగృహే శక్రాదిదేవతాః ।
వినా తన్మోచనం లగ్నసిద్ధిర్మైవ భవిష్యతి ॥ ౫॥

అతస్తన్మోచనార్థాయ ప్రేష్యతాం సిన్ధవే మహాన్ ।
బుద్ధిమాన్ స గృహీత్వా చేదాగచ్ఛేత్ తాన్ సురానథ ॥ ౬॥

తదా సామైవ సర్వేషాం కుశలం హి భవిష్యతి ।
నో చైద్యుద్ధేన జష్యామో రణే సిన్ధు మహాబలమ్ ॥ ౭॥

మోచయిష్యామ తాన్ దేవాస్తతో లగ్నం భవిష్యతి ।

క ఉవాచ ।

ఏవం తద్వచనం శ్రుత్వా ప్రాహుః సర్వే గుణేశ్వరమ్ ॥ ౮॥

సమ్యగుక్తం మయూరేశ సుధయా సదృశం వచః ।

బాలభావేపి తే బుద్ధిర్బృహస్పతిసమా శుభా ॥ ౯॥

పుష్పదంతం మహాబుద్ధిం నీతిశాస్త్రవిశారదమ్ ।

ప్రేష్యతాం సిన్ధునికటే దేవమోచనహేతవే ॥ ౧౦॥

వక్తారం బలినం శ్రేష్ఠం స్తోత్రసన్తోషితేశ్వరమ్ ।

క ఉవాచ ।

తత ఊచే పుష్పదంతో మయూరేశం సురేశ్వరమః ॥ ౧౧॥

మహిమా తే మయూరేశ మనోవాచామగోచరః ।

జానంతి న జనా మాయామోహితాస్తవ నిత్యదృక్ ॥ ౧౨॥

భూభారహరణార్థం త్వమవతీర్ణః శివాలయే ।

న మాం ప్రేషయ తత్ర త్వమన్యం ప్రేషయ సామృతమ్ ॥ ౧౩॥

అపారసేనయా యుక్తం సిన్ధుదైత్యం మహాబలమ్ ।

ఉద్భృతం బలినం ద్రష్టుమహం శక్ష్మామి న క్వచిత్ ॥ ౧౪॥

యుద్ధమేవ కరిష్యామి తతో దోర్దణ్ణతేజసా ।

యది సామా భవేత్కార్యం యుద్ధం తత్ర వృథా మతమ్ ॥ ౧౫॥

దానం భేదో వృథా దణ్డో నీతిరేషా సనాతనీ ।

ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యమువాచ పార్వతీపతిః ॥ ౧౬॥

సమ్యగుక్తః పుష్పదన్త నీతిమార్గః పురాతనః ।

క్రోధవాన్ క్షమః సాన్ని కేవలం బలవాన్ పరః ॥ ౧౭॥

ధరిష్యతి మహాదుష్టం ప్రేషితశ్చేత్ షడాననః ।

ప్రేషితో వీరభద్రశ్చేత్క్రోధమేవ కరిష్యతి ॥ ౧౮॥

శృంగీ చేత్ప్రేషితస్తత్ర సంహారం స విధాన్యతి ।

ప్రమథః ప్రేషితో మత్తో న జానే కిం కరిష్యతి ॥ ౧౯॥

ప్రేషితశ్చేద్ భూతరాజో భాషయిష్యతి తాం సభామ్ ।

స్త్రీసమ్భాగరతః స్యాత్తు ప్రేషితో రక్తతోచనః ॥ ౨౦॥

తతోఽబ్రవీన్నయూరేశో నిరస్తేషు చ తేషు చ ।

నస్థి సముద్రగమ్భిరో ధైర్యే పర్వతసన్నిభః ॥ ౨౧॥

బుద్ధ్యా బృహస్పతినమో జమ్భూరిసదృశో బలమ్ ।

ధూర్తః పరాశయజ్ఞాతా ప్రేష్యతాం సామహేతవే ॥ ౨౨॥

శివ ఉవాచ ।

సమ్యగుక్తం మయూరేశ జ్ఞాతాసి గుణదోషయోః ।

నస్థినే దీయతాం వస్త్రం రత్నాని వివిధాని చ ॥ ౨౩॥

తతో దదౌ మయూరేశస్థాని తస్య శివాజ్ఞయా ।

ఆజ్ఞాపయామాస చ తం గచ్ఛ సిన్ధుం మహాబలమ్ ॥ ౨౪॥

యథా దేవా విముచ్యన్తే తథా నీతిర్విధీయతామ్ ।

స తు నత్వా మయూరేశం స శివాం శివమేవ చ ॥ ౨౫॥

గణాన్సర్వాన్మహావాక్యైః స్తుత్వా తం చ శివం శివామ్ ।

ఉవాచ బుద్ధిసంపన్నో దిష్టయోచితమిదం వచః ॥ ౨౬॥

నన్ద్యవాచ ।

స మహాన్ జాయతే లోకే యస్య వః స్యాదనుగ్రహః ।

అతోఽహం శ్రేష్ఠతాం నీతః సాధయిష్యే ప్రయోజనమ్ ॥ ౨౭॥

వః ప్రసాదేన భూగోలం విధాన్యే న్యుబ్జమజ్ఞాసా ।

శేషం సూర్యం వో నికటే ఆనయిష్యే న సంశయః ॥ ౨౮॥

క ఉవాచ ।

ఏవముక్త్యా యయౌ నస్థి సిన్ధుదైత్యం బలాన్వితః ।

గతః స నగరద్వారం మనోవేగేన ధైర్యవాన్ ॥ ౨౯॥

ధ్యాయన్గణేశం శముఖం చ శివాం సర్వార్థసాధికామ్ ।

ఋతాం కర్తుం ప్రతిజ్ఞాం తాం ప్రార్థయామాస చేతసి ॥ ౩౦॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే దూతప్రేషణం నామ దశాధికశతతమోఽధ్యాయః ॥ ౧౧౦॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కైః - ౯౦౯౩ + ౩౦ = ౯౧౨౩

౨.౧౧౧ విచారవర్జనం నామైకాదశాధికశతతమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

ప్రాయాత్సభాం మహారమ్యాం ద్వారపాలనివేదితః ।

నస్తీ ననన్ద తం దృష్ట్వా దైత్యం సిన్ధు సభాగతమ్ ॥ ౧॥

మహావీరైః పరివృతం నానాశస్త్రేషు పాణిభిః ।

వారాజ్ఞానాన్యత్యరతం వీజ్యమానం నృభిర్ముదా ॥ ౨॥

వాద్యత్సు సర్వవాద్యేషు నాదనాదితదిక్షు చ ।

దృష్ట్వా తం నన్దినం కేచిన్మేనిరే రవిమాగతమ్ ॥ ౩॥

మహాకాయం మహావీరం వీక్ష్య కేచిచ్ఛకమ్పరే ।

జగర్జురపరే తత్ర భీషయన్తో బలాదముమ్ ॥ ౪॥

న బిభేతి మహాధైర్యాన్మన్తీ స్వబలగర్వితః ।

కరసంజ్ఞార్పితం నస్తీ భేజే ఆసనముత్తమమ్ ॥ ౫॥

సర్వే తటస్థతాం యాతాశ్చిత్రగా ఇవ పుత్తలాః ।

బుద్ధ్యా తదగ్గతం ప్రాహ నస్తీ వాచస్పతిః పరః ॥ ౬॥

నానాసభా దృష్టపూర్వా నేదృశాస్తాసు మూఢకాః ।

యూయం సర్వేతిబలినః శ్రియా పరమశోభితాః ॥ ౭॥

సున్దరాః కామసదృశా బుద్ధ్యా హీనా వృకా ఇవ ।

సభాయామాగతః సాధురసాధుర్దుర్బలో బలీ ॥ ౮॥

ప్రప్తవ్యో మాననీయశ్చ నీతిరేషా సనాతనీ ।

న సా దృష్టా సభామధ్యే హ్యతో మే విస్మితం మనః ॥ ౯॥

వృథా సభాసదః సవేం వృథాఽమాత్యాశ్చ నాగరాః ।

నాయం ధర్మో రాజ్ఞ ఏవ సభ్యానాం కృత్యమేవ తత్ ॥ ౧౦॥

క ఉవాచ ।

ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా సిన్ధుః ప్రోవాచ నన్దినమ్ ।

పద్మయోనేరివ తవ మతిర్దృష్టా గుణాకర ॥ ౧౧॥

కస్య త్వం కుత ఆయాతః కిమర్థం వా వృషేశ్వర ।

తేజసా వహ్నిసదృశః పఞ్చాన్య ఇవ విక్రమే ॥ ౧౨॥

నన్ద్యవాచ ।

సురభేః కామరూపాయా అపత్యం నన్దినామకమ్ ।

విద్ధి మాం గిరిజానాథవాహం బ్రహ్మాణ్డభేదినమ్ ॥ ౧౩॥

మయూరేశో ధరాభారహరో దుష్టనిబర్హణః ।

అవతీర్ణః శివగృహే బాల్యాత్ ప్రభృతి దైత్యహా ॥ ౧౪॥

శేషో మూకోఽభవత్ తస్య ప్రతాపవర్ణనేఽబ్జజః ।

సముద్రమథనాద్ యద్వద్ రత్నజాతం బహిర్యయా ॥ ౧౫॥

తద్వన్నీతిం విమథ్యాఽద్య కార్యసిద్ధిం విచారయ ।

ఆజ్ఞాం శృణు మయూరేశప్రేషితాం బలవత్తరామ్ ॥ ౧౬॥

ఆజ్ఞాభక్తే తస్య భవద్ వినాశో యస్య కస్యచిత్ ।

యతః స సృజతే విశ్వం పాతి హన్తి చరాచరమ్ ॥ ౧౭॥

త్వయా వినిహితాః కారాగృహే దేవగణా బలాత్ ।

పదాని తేషాం లబ్ధాని భాగ్యం స్యాత్ కిమతః పరమ్ ॥ ౧౮॥

ఇదాసీం వైరనిర్మోకం విచార్య కర్తుమర్హసి ।

మోచయాశు సురాన్ సర్వానాజ్ఞయా స్వామినో మమ ॥ ౧౯॥

త్రిపురేణ కృతం వరం శివేన సహ తత్క్షణాత్ ।

హిరణ్యకశిపుం స్త్రమేభఽవతీర్య హతవాన్ హరిః ॥ ౨౦॥

తారకేణ జితా దేవా అతిష్ఠత్ తత్పదే స్వయమ్ ।

స్కన్దేన నిహతో యుద్ధే క్షణేన తారకో బలాత్ ॥ ౨౧॥

అతో దత్త్వా సురాన్మహ్యం తిష్ఠ స్థానే సుఖం చిరమ్ ।

క ఉవాచ ।

ఏవం నన్దివచః శ్రుత్వా చుక్రోధ సిన్ధుదైత్యరాట్ ॥ ౨౨॥

ఉవాచ రక్తనయనో వమన్నివ హుతాశనమ్ ।

సిన్ధురువాచ ।

చాతుర్యం బహుధా దృష్టం త్వదీయం వృషనన్దన ॥ ౨౩॥

ప్రసక్తం నైవ జానాసి యతో వాచస్పతేరపి ।

అజ్ఞానాత్ ప్రకృతార్థస్య వచో యాతి వృథార్థతామ్ ॥ ౨౪॥

బాలస్య తవ వాక్యేన స్వామినస్తేఽపి వాక్యతః ।
 మోచయేయం కథం దేవాన్ యావత్సోఽపి న నిర్జితః ॥ ౨౫॥
 ప్రమాణం కిన్ను తే వాక్యం తృణాదవనచారిణః ।
 క్వ తే గిరీశస్తత్పుత్రో వృథా భీతిః ప్రదర్శ్యతే ॥ ౨౬॥
 లాఙ్గలే యోజయామ్యుద్య దౌత్యేన నాగతో యది ।
 యది మే వక్రతాం యాయాద్ భృకుటీ క్రోధతో వృష ॥ ౨౭॥
 తదా త్రిభువనం నశ్యేత్ కా తత్ర గణనా తయోః ।
 రుష్టః శృంగాలః కిం కుర్యాదప్రియం సింహనాగయోః ॥ ౨౮॥
 క ఉవాచ ।
 ఏవం శబ్దశరైర్విధో నస్తి క్రోధాదథాబ్రవీత్ ।
 నన్యస్యవాచ ।
 విపరీతాం మతిం తేఽద్య లక్షయామ్య సురాధమ ॥ ౨౯॥
 సన్నిపాతీవ వికలం వల్గనే మరణోన్ముఖః ।
 పూర్వం సామ ప్రయోక్తవ్యమితి తేనాహమీరితః ॥ ౩౦॥
 త్వయి నీతిర్వృథా జాతా హ్యుపదేశో యథా ఖలే ।
 యది నిన్దా ప్రయుక్తా తే మయూరేశే శివేఽపి చ ॥ ౩౧॥
 క్షీయమాయుస్తయా తేఽద్య న యుద్ధే జయమేష్యసి ।
 ఇదాసీం హన్మి త్వాం మూఢ నాజ్ఞాఽస్తి స్వామినో మమ ॥ ౩౨॥
 నాయకేన న హస్తవ్యో దూతస్తేనాపి నాయకః ।
 ఇత్యుక్త్వా పాతయన్ దైత్యాన్ నస్తి నిశ్వాసవాయునా ॥ ౩౩॥
 క్రోధేన తమపృష్టైవ ప్రతస్థే హర్షనిర్భరః ।
 సాన్నిధ్యం ప్రాప్య దేవస్య మయూరేశస్య తక్షణాత్ ॥ ౩౪॥
 దూరాద్ దదర్శ దేవోఽపి ప్రాహ నస్తి సమాగతః ।
 ప్రణిపత్యాబ్రవీద్ దేవం వృత్తాంతం సర్వమాదితః ॥ ౩౫॥
 నన్యస్యవాచ ।
 బహుథా బోధితో దైత్యో న స్వీచక్రే వచో మమ ।
 నిర్భర్త్సితో బహువిధం తేనాహం చ మయా చ సః ॥ ౩౬॥

న్యజ్ఞే ఘటే యథా బిష్టస్తస్మిన్నర్వం వృథా భవేత్ ।

క ఉవాచ ।

ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా ప్రయాతస్య యథాగతమ్ ॥ ౩౭॥

జహర్ష స మయూరేశో దైత్యమర్దనలాలసః ।

ఆజ్ఞాపయత్స యుద్ధాయ ప్రమథాదీదాన్ గణాంస్తథా ॥ ౩౮॥

ఇదాసీం సిన్ధునగరే యుద్ధం కర్తుం సముత్సుకాః ।

గర్జన్తు వీరశబ్దైశ్చ మోచితుం బన్ధనాత్ సురాన్ ॥ ౩౯॥

హత్వా సిన్ధుం చ సబలం మోచితుం చాఖిలాన్సురాన్ ।

ముసీనాం త్వరమాణానాం గన్తుం స్వాశ్రమమణ్డలమ్ ॥ ౪౦॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే విచారవర్ణనం నామైకాదశాధికశతతమోఽధ్యాయః ॥
౧౧౧॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౯౧౨౩ + ౪౦ = ౯౧౬౩

౨.౧౧౨ ద్వాదశాధికశతతమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

శిఖణ్డినం సమారుహ్య మయూరేశః పరే దినే ।

ఆయుధాని చ చత్వారి ప్రగృహ్య కరపజ్కజే ॥ ౧॥

జగర్జ్ఞ ఘనవద్ ఘోరం యయౌ రణచిక్రీర్షయా ।

శివోఽపి గర్జన్ సహసా వృషారూఢో యయౌ తదా ॥ ౨॥

సప్తకోటిగణాః పశ్చాత్సన్నద్ధా యయురోజసా ।

తతో నన్ది ప్రాహ తత్ర న గన్తుం సహసార్హథ ॥ ౩॥

గణానాం నాయకే వీరభద్రే చ మయి తిష్ఠతి ।

ప్రమథే వా విద్యమానే శక్తే హన్తుం సురద్విషామ ॥ ౪॥

పశ్యన్తు సేవకమహస్తతో యాన్తు సుసంయుగమ్ ।

క ఉవాచ ।

భారతీమేవమాకర్ణ్య దేవో నన్దిరితాం తదా ॥ ౫॥

ఉవాచ పరమప్రీతః సాధు సాధు త్వయోదితమ్ ।

పరాక్రమవతః సిన్ధోర్ద్రష్టవ్యస్తు పరాక్రమః ॥ ౬ ॥

ఇతి యామి పురో నన్దిన్ యూయం యాన్తు సహైవ నః ।
తతస్తు భూతరాజోఽథ పుష్పదన్తోఽపి వీర్యవాన్ ॥ ౭ ॥

ఈయతుః పురతస్తస్య కోటిసఙ్ఖ్యాయుతా గణాః ।
వీర్యశ్రియా దీప్యమానాః సర్వే వీరా మదాన్వితాః ॥ ౮ ॥

ఆక్రమన్తో దిగంతాన్ వై గర్జన్తో ఘనవద్ భృశమ్ ।
భారేణ శేషశీర్షాణి నామయన్తో ధరామపి ॥ ౯ ॥

క్రోధానలం వమన్తస్తే ప్రాపుస్తాం గణ్డకీం పురీమ్ ।
దైత్యగుల్మే నిపేతుస్తే దశకోటయసురైర్యుతే ॥ ౧౦ ॥

తతస్తత్రాభవద్యుద్ధం తుములం రోమహర్షణమ్ ।
శస్త్రాస్త్రైర్బాణనిచయైర్భిణ్డిపాలపరశ్వఘైః ॥ ౧౧ ॥

కేషాఞ్చన్మస్తకా భిన్నాః పాదా హస్తాస్తథోరవః ।
జానుజఙ్ఘశ్చ గుల్ఫాశ్చ భగ్నాః కేఽపి గతాసవః ॥ ౧౨ ॥

నిపత్య పునరుత్థాయ ప్రాయుధ్యన్ స్వపరైః సహ ।
ఏవం నిపతితా దైత్యా అసఙ్ఖ్యతా గతాసవః ॥ ౧౩ ॥

పలాయ్య నిర్గతాః కేచిదాచఖ్యుః సిన్ధవేఽఖిలమ్ ।
సభామధ్యే వీరగణైరుపవిష్టాయ కేచన ॥ ౧౪ ॥

శస్త్రాఘతైః స్రవద్రక్తాః పుష్పితా ఇవ కింశుకాః ।
తత్రాగత్య మృతాః కేచిత్ కేచిత్ ధైర్యాత్తమబ్రువన్ ॥ ౧౫ ॥

నగరద్వారగుల్మే తు దశకోటినిశాచరాః ।
నివృత్తాః శస్త్రసఙ్ఖ్యైర్యుద్ధం కృత్వా పరస్పరమ్ ॥ ౧౬ ॥

యదా శైలభిదో యుద్ధమభూత్తత్ర జయోఽభవత్ ।
ఉపవిష్టోఽని కిం తూష్ణీం సిన్ధో స్వహితమాచర ॥ ౧౭ ॥

ఆరామా రిపుభిర్దగ్ధా గృహాణి చ ప్రతోలికాః ।
అన్ధకారే ధూలికృతే ప్రాపలన్వహ్నితేజసా ॥ ౧౮ ॥

భుజ్జన్తో నిద్రితాః కేచిన్నిర్యయుర్నగరాద్భహిః ।
బాలానాదాయ పపలుస్త్యక్త్యా భోగం చ కేచన ॥ ౧౯ ॥

విస్తప్తవసనాః కేచిద్ధ్యానస్థా వహ్నినా హుతాః ।

తత్రాపి నిధనం జగ్ముర్నానాశస్తప్రహరతః ॥ ౨౦॥

ధనశ్చాయం సర్వదిక్షు వీక్ష్య పౌరా భయాతురాః ।

మేనిరే ప్రలయం ప్రాప్తం దహ్యతే సకలా పురీ ॥ ౨౧॥

క ఉవాచ ।

ఏవం దూతముఖాచ్ఛుత్వా సిన్ధుర్జమాభిమథాకరోత్ ।

ఖాదన్నివ మృగాన్సింహాః పర్వతేన్ద్రవినిగతః ॥ ౨౨॥

ఉవాచ దుర్ధరా సేనా దృశ్యతే కిం భవిష్యతి ।

దిదీపే క్రోధానలతో గ్రసన్నివ త్రివిష్టపమ్ ॥ ౨౩॥

సింహస్యాగ్రే కిం శశకః కరిష్యతి పరాక్రమమ్ ।

మేరోః కిం శలభః కుర్యాచ్ఛాలనం జమ్బుకోఽపి వా ॥ ౨౪॥

కాలస్య మమ కిం కుర్యాద్బాలోఽయం తు మయూరరాట్ ।

ఇత్యుక్త్వా క్షేడితేనాసౌ నాదయన్విదిశో దిశః ॥ ౨౫॥

చిన్తాతురః క్షణం తస్థౌ మునిర్మౌనమివాస్థితః ।

తతో వీరా సిన్ధుదైత్యం ప్రాబ్రువన్కౌఢమూర్ఛితాః ॥ ౨౬॥

ఆజ్ఞాం దేహి మయూరేశ జేష్యామః క్షణమాత్రతః ।

తవ ప్రతాపాత్మైలోక్యం వశం నేష్యామ సామృతమ ॥ ౨౭॥

సిన్ధురువాచ ।

సమ్యగుక్తం మహావీరా మమాపి రిపుదర్శనే ।

మన ఉత్కణ్ఠితం యస్మాత్సైన్యేన యుద్ధయతామిహ ॥ ౨౮॥

తతః సర్వే పురో యాతా గర్జన్తో వీరసత్తమాః ।

అసంఖ్యేతాః శస్త్రధరాశ్చతురజ్జబలాన్వితాః ॥ ౨౯॥

హయారూఢః సిన్ధుదైత్యః క్రోధహర్షసమన్వితః ।

వమన్కౌఢానలం వక్త్రాన్నేత్రాభ్యాం రణదుర్మదః ॥ ౩౦॥

యయావశ్యం పురోధాయ మనోవేగం మహాధనమ్ ॥ ౩౧॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే ద్వాదశాధికశతతమోఽధ్యాయః ॥ ౧౧౨॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౯౧౬౩ + ౩౧ = ౯౧౯౪

౨.౧౧౩ మిత్రకౌస్తుభవధో నామ త్రయోదశాధికశతతమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

పదాతయః పురో యాన్తి కమ్యయన్తో వసున్ధరామ్ ।

వికరాలముఖా వీరాః సిన్ధూరారుణమస్తకాః ॥ ౧॥

కేచిన్నిబద్ధకవచా ముక్తకేశాః సుదారుణాః ।

కేచిన్నిబద్ధకటయః కేచిచ్ఛన్దనచర్చితాః ॥ ౨॥

నానాశస్త్రప్రహరణా నానాయుద్ధవిశారదాః ।

పురో యాన్తి గజా మత్తా ధాతుచిత్రా ఇవాదయః ॥ ౩॥

దీర్ఘదంతా విభాన్తి స్మ భూషణైర్వివిధైరపి ।

ఘణ్ణానాదైర్జనం సర్వం బధిరం చక్రరజ్జుసా ॥ ౪॥

చూర్ణయన్తో గిరీన్ వృక్షాన్ యయుః శుణ్ణాప్రహారతః ।

లసత్కుమ్భాః పతాకాఢ్యాశ్చిత్రధ్వజవిరాజితాః ॥ ౫॥

తతోఽశ్వాశ్చ ఖురాఘాతైశ్చూర్ణయన్తో వసున్ధరామ్ ।

హేషితైర్నాదయన్తో వై గగనం చ దిశో దశ ॥ ౬॥

సువర్ణరత్నముక్తాభిరూఢిషితా వ్యోమచారిణః ।

అధిష్ఠితా మహాయోధైస్తనుత్రాణప్రశోభిభిః ॥ ౭॥

నానాశస్త్రధరైర్వీరైః పరసేనావిమర్దిభిః ।

తతస్తు రథినో జగ్ముః శస్త్రాస్త్రై రిపుఘాతినః ॥ ౮॥

సహితా యుద్ధమార్గజ్ఞైర్వీరైః సారథిభిర్మృధే ।

ముక్తామణిమయా మాలా వహన్తో గన్ధమాలినః ॥ ౯॥

ధనుస్కున్ధాస్త్రాణభృతో భల్లహస్తాః సఖజ్ఞకాః ।

శస్త్రప్రభాభిర్వేత్తాణి ఛాదయన్తో జనస్య హ ॥ ౧౦॥

ఏవం సేనా సమాయాతా గర్జయన్తి దిశో దశ ।

భూతరాజేన సా దృష్టా పుష్పదన్తేన వాహినీ ॥ ౧౧॥

మయూరేశముభౌ యాతౌ తతో భీత్యా పలాయితౌ ।

తావూచతుః ।

తవాజ్ఞయా పురో యాతావావాభ్యాం నిహతా చమూః ॥ ౧౨॥

గుల్మస్థా నగరద్వారి దగ్ధం చ నగరం బహు ।
ప్రతాపం నౌ సమాకర్ణ్య సిన్ధుః స్వయముపాగతః ॥ ౧౩॥

చతుర్థౌ చమూం గృహ్య నానాశస్త్రాస్త్రధారిణీమ్ ।
తతో భీత్యా భవంతం చ సమాయాతో మహాబల ॥ ౧౪॥

క ఉవాచ ।

సిన్ధునైన్యసముద్రోఽథ వదతోరేవమేతయోః ।
దదృశే పూర్వదిగ్భాగే దుస్తరః శస్త్రయోధిభిః ॥ ౧౫॥

తతో హర్షయుతో జ్ఞాత్వా దైత్యవృత్తం సమాసతః ।
నీలకణ్ఠం సమారుహ్య మయూరేశో యయౌ పురః ॥ ౧౬॥

ఆయుధాని చ చత్వారి చతుర్దోషు ప్రగృహ్య సః ।
సన్నద్ధా గణకోటయస్తా ధనుర్భాణాసిపాణయః ॥ ౧౭॥

పరివార్య స్థితా దేవం నీలకణ్ఠం వృషస్థితమ్ ।
మునీశ్వరాః స్తువన్తి స్మ దదురాశిర్వచోఽపి తమ్ ॥ ౧౮॥

ఉభయోః సేనయోర్వాద్యఘోషకోలాహలో మహాన్ ।
పరస్పరం సమ్పదం తాం వీక్ష్యసేనే సువిస్మితే ॥ ౧౯॥

అసంఖ్యేత బలం వీక్ష్య తుతోష స మయూరరాట్ ।
యదుక్తం నన్దినా పూర్వం తదృష్టం సర్వమేవహి ॥ ౨౦॥

తతో నన్ది మయూరేశం నత్వా గర్జన్ముహుర్యయౌ ।
నభోమార్గేణ వైన్యేషు చిచ్ఛేద పీరమస్తకాన్ ॥ ౨౧॥

శృంగైర్జ్ఞానాతేన మహతా హయమస్యాహనద్ దృఢమ్ ।
శీఘ్రముడ్డీయ చ యయౌ మయూరేశం యథాఽక్షతః ॥ ౨౨॥

ఆచ్ఛర్యం చక్రీరే సర్వే గణాః సాధ్వీతి శంసీరే ।
ఛత్రం చ పాతయామాస నన్ది శృంగప్రహరతః ॥ ౨౩॥

పతితేఽశ్వే చ ఛత్రే చ సిన్ధురశ్వాన్తరే గతః ।
ధారయామాస చ తదా ఛత్రమన్యన్మహాధనమ్ ॥ ౨౪॥

ఆచ్ఛర్యం పరమం మేనే నన్దినః కర్మణాఽసురః ।
చుక్రోధ స మహావీరాన్క్వ గతో వః పరాక్రమః ॥ ౨౫॥

ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యం కౌస్తుభో మైత్ర ఏవ చ ।
 అమాత్యో తం నమస్కృత్య సేనయా చతురంగయా ॥ ౨౬ ॥
 మా చింతాం కరు సిన్ధో త్వం విధాస్యావో రిపుక్షయమ్ ।
 అన్యథా న ముఖం నాథ దర్శయావః కథఞ్చన ॥ ౨౭ ॥
 ఏవముక్త్యా ప్రచలితౌ పరస్యైన్యనిబర్హణౌ ।
 పదాతీనాం గణా యాతా బ్రహ్మణ్ణాస్ఫోటతత్పరాః ॥ ౨౮ ॥
 న్యుబ్జతామిచ్ఛవో నేతుం భూగోలం రణదుర్మదాః ।
 కౌస్తుభో౭థ మయూరేశం యాతో మైత్రశ్చ పాతితుమ్ ॥ ౨౯ ॥
 శరవర్షైః పరిచ్ఛాద్య యాతావస్యాన్తికం యదా ।
 వీరభద్రస్తదాయాతో యోధుం స చ షడాననః ॥ ౩౦ ॥
 అసంఖ్యసేనయా యుక్తౌ గర్జయంతౌ దిశోదశ ।
 నిజఘ్నుతురుభౌ రోషాత్ సిన్ధుం నానాప్రహారతః ॥ ౩౧ ॥
 కౌస్తుభోఽప్యథ మైత్రశ్చ జఘ్నుతుస్తౌ పరస్పరమ్ ।
 సహస్య మారయన్వేతి వ్యాహరంతః పరస్పరమ్ ॥ ౩౨ ॥
 శస్త్రైస్త్రైస్త్రేనేకైశ్చ తాభ్యాం యుద్ధమకుర్వతామ్ ।
 శరవ్రాతైర్భిణ్ణిపాలైః పరిఘైర్ముసలైరపి ॥ ౩౩ ॥
 నానాసేనావరా జఘ్నుః పరస్పరవధేష్పవః ।
 నష్టేషు సర్వశస్త్రేషు శరేషు చ పరస్పరమ్ ॥ ౩౪ ॥
 మల్లయుద్ధం ప్రచక్రుస్తే జీవగ్రాహమమారయన్ ।
 వ్యసవః పతితాః కేచిద్ కేచిద్ రక్తం ముఖాద్ బహు ॥ ౩౫ ॥
 పాదం పాదేన జఘ్నుస్తే స్కన్ధం స్కన్ధేన చాపరే ।
 పృష్ఠం పృష్ఠేన కేచిచ్ఛ హస్తం హస్తేన చాపరే ॥ ౩౬ ॥
 మస్తకం మస్తకేవైవ కూర్పరం కూర్పరేణ చ ।
 పతితాః పాత్యమానశ్చ మృతా భగ్నాశ్చ చూర్ణితాః ॥ ౩౭ ॥
 భిన్నకణ్ఠా భిన్నభుజా భగ్నజడః ఘోరుబాహవః ।
 ఏవం నష్టేషు వైన్యేషు సిన్ధుసేనా జయం యయౌ ॥ ౩౮ ॥

జయశబ్దైః స్తూయమానైర్బుద్ధిభిర్వాద్యనిస్వనైః ।
 సిన్ధుదైత్యశ్వరం యాతౌ అమాత్యౌ మిత్రకోస్తుభౌ ॥ ౩౯॥
 మయూరేశం సమాయాతౌ వీరభద్రషడాననౌ ।
 తతోఽస్తమగమత్సూర్యస్తతో యుద్ధముపారమత్ ॥ ౪౦॥
 అపరేఽహ్ని న్యధ్యస్త దేవసైన్యేన దానవాః ।
 పలాయమానాం తాం సేనాం నిజఘ్నూః శరసశ్చయైః ॥ ౪౧॥
 పునరావేశమాపన్నౌ వీరభద్రషడాననౌ ।
 గర్జంతౌ గర్జయంతౌ చ గగనం చ దిశో దశ ॥ ౪౨॥
 నిఘ్నంతౌ రిపుసేనాం తాం నిదర్శంతౌ కృతాస్తవత్ ।
 అన్ధకారే మహాఘోరే న ప్రాజ్ఞాయత కిఞ్చన ॥ ౪౩॥
 స్వాన్ పరానపి జఘ్నుస్తే యుధ్యమానా మహాబలాః ।
 భగ్నాయాం సిన్ధుసేనాయాం చక్రతుర్జయనిస్వనమ్ ॥ ౪౪॥
 దైత్యామాత్యౌ పునర్యాతౌ మరణే కృతనిశ్చయా ।
 ప్రేరయామాసతురుభౌ నిజాశ్వౌ పరవాహినీమ్ ॥ ౪౫॥
 కిరంతౌ శరజాలాని జఘ్నుతుః కరవాలతః ।
 తతః షడాననో దృష్ట్వా తయోరతిపరాక్రమమ్ ।
 ముష్టిఘాతేన తౌ హత్వా నిజసేనామగాజ్జవాత్ ॥ ౪౬॥
 మిత్రస్తు భూమిమగమద్ వమనక్తం ముఖాద్బహు ।
 తథావిధం చ తం దృష్ట్వా కౌస్తుభో యోధుమాగతః ॥ ౪౭॥
 షడాననమథో రోషాన్నిజఘ్ను కరవాలతః ।
 తస్మిన్ మూర్ఛామవాప్తే తు వీరభద్రోఽప్యయుధ్యత ॥ ౪౮॥
 కౌస్తుభః ప్రాహనద్ రోషాచ్ఛరాఘాత్తైరనేకశః ।
 సోఽపి తం ప్రాహనన్ముష్టయా భూమౌ వైనమఘాతయత్ ॥ ౪౯॥
 హతే తస్మిన్ననన్దాసౌ వీరభద్రో మహాబలః ।
 పపాల దైత్యసేనా సా హతే మిత్రే చ కౌస్తుభే ॥ ౫౦॥
 తముదంతం శస్త్రహతాః స్రవంతో రుధిరం బహు ।
 న్యవేదయన్ దైత్యరాజసిన్ధవే దేవశత్రవే ॥ ౫౧॥
 వాచా విస్పష్టయా దుఃఖాచ్ఛరాఘాతకృతాద్ భృశమ్ ।

జయమాకాంక్షతే నిత్యం మిత్రకౌస్తుభయోర్భృశమ్ ॥ ౫౨॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే మిత్రకౌస్తుభవధో నామ త్రయోదశాధికశతతమోఽధ్యాయః
॥ ౧౧౩॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౯౧౯౪ + ౫౨ = ౯౨౪౬

౨.౧౧౪ చతుర్దశోత్తరశతతమోఽధ్యాయః

వీరా ఊచుః ।

నానాశస్త్రప్రహరణౌ మృతౌ తౌ మిత్రకౌస్తుభౌ ।

అసంఖ్యతా హతా సేనా తాభ్యాం నిశి దివాఽపి చ ॥ ౧॥

తతో రిపుబలాద్ దృష్టౌ వీరౌ ద్వౌ సముపస్థితౌ ।

తాభ్యాం బలిభ్యాం నిహతా నిజసేనా విమర్శితౌ ॥ ౨॥

యయోః కరప్రహారాభ్యాం గతౌఽతౌ యమసాదనమ్ ।

దృష్టౌ నానావిధా సేనా న దృష్టౌ తాదృశౌ సురౌ ॥ ౩॥

సిన్ధురువాచ ।

యౌ దృష్ట్యా స బిభేతి స్మ కృతాన్తౌ భూతహరకః ।

తౌ కథం శరఘాతేన మృతౌ శంసథ సైనికాః ॥ ౪॥

పరాక్రమమిదాసీం మే పశ్యన్తు సర్వసైనికాః ।

రణభూమౌ నర్తయిష్యే శిరః శత్రోర్నసంశయః ॥ ౫॥

చక్రయుద్ధం కరిష్యామి చక్రపాణేర్యతః సుతః ।

ఇత్యుక్తౌ హృయమారుహ్య మయూరేశం యయౌ ఖలః ॥ ౬॥

అసంఖ్యకోటయో దైత్యానాం పురో యాతా మహాబలాః ।

యోధుకామాః సురేంద్రేణ శివపుత్రేణ దుర్ధరాః ॥ ౭॥

తతో నన్దిపుష్పదన్తౌ యోద్ధుం యాతౌ మహాబలౌ ।

భూతరాజశ్చ వికటో దశలక్షైశ్చ యోద్ధృభిః ॥ ౮॥

చపలోఽప్యర్థలక్షేణ యోధుకామోఽభినిర్యయౌ ।

షడాననో వీరభద్రోఽసంఖ్యసేనాసమాయుతౌ ॥ ౯॥

ఈయతుర్యుద్ధబలినౌ నానాశస్త్రధరావుభౌ ।

సప్త వ్యూహాన్ సమాలోక్య ప్రావ్యూహాన్ దైత్యసైనికాన్ ॥ ౧౦॥

గన్ధాసురోఽథ మదనః కాన్తో వీరో ధ్వజస్తథా ।

మహాకాయశ్చ శార్దూలో ధూర్తనామాథ సప్తమః ॥ ౧౧॥

సప్తవ్యూహాన్ పురస్కృత్య యుయుధుస్తాన్ సమాగతాన్ ।

బాణవృష్టయా సమాచ్ఛాద్య భల్లాగ్రైస్తాన్ నిజఘ్నరే ॥ ౧౨॥

భిణ్ణిపాలహతాః కేచిన్నిపేతుర్ధరణీతలే ।

షడాననేన యుయుధే బలాద్ గన్ధాసురో బలీ ॥ ౧౩॥

వీరభద్రేణ మదనకాన్తోఽపి యుయుధే రణే ।

సద్ధీ చ వీరరాజశ్చ యుయుధాతే పరస్పరమ్ ॥ ౧౪॥

ధ్వజాసురపుష్పదన్తో శస్త్రాస్త్రైర్బాణసంఘయైః ।

భూతరాజో మహాకాయో యుయుధాతే పరస్పరమ్ ॥ ౧౫॥

ధూర్తశ్చ వికటశ్చైవ ద్వన్ద్వయుద్ధమకుర్యతాన్ ।

చపలేనం హతో రోషాచ్ఛార్దూలో న్యపతద్ భువి ॥ ౧౬॥

పునః సంజ్ఞామవాప్యైసం సోఽపి ఖడ్గేన చాహనత్ ।

మూర్ఛాఘ్నమవాప మహతీం చపలశ్చపతో యుధి ॥ ౧౭॥

ప్రవృత్తే ద్వన్ద్వయుద్ధే తు యుయుధాతే బలే హ్యుభే ।

జఘ్నుతుః శస్త్రసంఘైర్బాణజాలైః పరస్పరమ్ ॥ ౧౮॥

సహస్వ జహి మా భైస్త్వం హతః స్వర్గం సమేష్యసి ।

క్షీణేషు శస్త్రబాణేషు లతాభిర్ముష్టిభిః పునః ॥ ౧౯॥

యయధుః సర్వసైన్యాని నాశయన్తి పరస్పరమ్ ।

కశ్చిచ్ఛ చరణౌ ధృత్వా పోథయామాసం వైరిణమ్ ॥ ౨౦॥

కశ్చిదుడ్డియ న్యపతచ్ఛార్దూయామాస వై పరమ్ ।

కశ్చిచ్చిచ్ఛేద చ శిరః కశ్చిద్బాహుం రిపో రణే ॥ ౨౧॥

కశ్చిత్పాదౌ జానునీ చగుల్ఫౌ చిచ్ఛేద చాపరః ।

శరవృష్టిం పరే కేచిత్ పరస్పరమవాసృజన్ ॥ ౨౨॥

సప్తద్రక్షః శస్త్రహతో మరణావధ్యయుధ్యత ।

కబన్ధా యుయుధస్తత్ర జఘ్నుః స్వాంశ్చ పరానపి ॥ ౨౩॥

అపరే సహసా పేతుర్విదీర్ణవక్షసో నరాః ।
 పరస్పరాఘాతహతౌ మృతౌ కౌచిద్ రణాజరే ॥ ౨౪॥
 ఏకాస్పరః ప్రాప్తికృతే స్వర్గయుద్ధమకుర్వతామ్ ।
 అస్పృష్ణద్యభవన్ తత్ర కేశశైవలసంయుతా ॥ ౨౫॥
 ఖడ్గ మత్స్యవతీ ఖేటమహాకూర్మా దురత్యయా ।
 ప్రేతకాష్ఠవహా ఘోరా చామరతృణసంయుతా ॥ ౨౬॥
 కఞ్చుకగ్రాహశోభాఢ్యా మహాకటకభేకికా ।
 శూరమోదకరా భీరూమహాభయవివర్ధినీ ॥ ౨౭॥
 మేదోజలా దుఃఖతరా మాంసకర్ణమశాలినీ ।
 తతోఽస్తమిత ఆదిత్యే న ప్రాజ్ఞాయత కిఞ్చన ॥ ౨౮॥
 న హస్తవ్యా వయం దైత్యవాహినీచారిణః సురాః ।
 న హస్తవ్యా వయం దేవవాహినీచారిణోఽసురాః ॥ ౨౯॥
 ఏవం కోలాహలైస్తత్ర ప్రాయుధ్యస్త పరస్పరమ్ ।
 ఆశిషోఽథ దదుస్తత్ర శ్వాపదా భూతరాక్షసాః ॥ ౩౦॥
 శృగాలాః పతగాః శ్యేనాస్త్రప్తా పార్వతినన్దనమ్ ।
 దినత్రయమభూదేవం దివారాత్రౌ మహారణః ॥ ౩౧॥
 వాద్యశబ్దైర్యం రాత్రౌ ఘోషయన్తః పరస్పరమ్ ।
 ఏవం గన్ధాసురోఽయుధ్యత్ సేనాన్యో బహువిస్తరమ్ ॥ ౩౨॥
 మద్యపానేన మత్తోఽసౌ త్యక్త్వా శస్త్రాణి వేగవాన్ ।
 అహనద్ ముష్టిఘాతేన సహసా తం షడాననమ్ ॥ ౩౩॥
 న్యపతత్ స తదా భూమౌ వజ్రాహత ఇవాచలః ।
 అధావత్ సోఽపి లభ్యాశు సపక్ష ఇవ పర్వతః ॥ ౩౪॥
 సంజ్ఞాం ద్వాదశభిర్నైరైరివిధ్యత్ తం మహాసురమ్ ।
 శరజాలాన్యనేకాని విస్మజన్ షడ్రధనుర్వరైః ॥ ౩౫॥
 నివార్య శరజాలాని ఛాదయామాస తం శరైః ।
 గన్ధాసురో మహావేగాత్ షడాననమనామయమ్ ॥ ౩౬॥
 తన్నివార్య దధారైనం చరణే స షడాననః ।

అకస్మాద్ భ్రామయిత్వైనం పాతయామాస భూతలే || ౩౭||

తస్యాఙ్గం శతధా జాతం గతాసోర్ద్ధృఢఘాతః |

తస్మిన్వత్తే తస్య సేనా యయా వ్యగ్రా దిశోదశ || ౩౮||

పృష్ఠలగ్నో నిర్దతి స్మ సేనాం తాం స షడాననః |

సేనశ్చ క్రోధనత్వైవ శతఘ్నా యోద్ధుమాయయుః || ౩౯||

యేషాం శబ్దో మహానాసీద్ ఘనానామివ గర్జతామ్ |

ఊచుః షడాననం దుష్ట సేనా నో నిహనా బహు || ౪౦||

ఇదాసీం యాహి భవనం హతో రవిసుతస్య హ |

తత ఆచ్ఛాదయామాసుర్మృగపత్ తే షడాననమ్ || ౪౧||

గ్రామసింహో యథా సింహ బహవో బలవత్తరాః |

షడ్మనరోచితైర్బాణైర్మృగహనత్ తాన్షడాననః || ౪౨||

తతస్తే మూర్ఛితాః పేతుర్ముహూర్తాదుత్థితా పునః |

పాశం ఊప్త్యా స్కన్దగలే నిన్యస్తం పశువత్తయః || ౪౩||

జ్ఞాత్వా నీతం షణ్ముఖం తమాధావన్తే త్రయో జవాత్ |

హిరణ్యగర్భో బలవాన్ శ్యామలో రక్తలోచనః || ౪౪||

త్రిభిస్తే ముష్టిఘాతేన హతాః పేతుర్ధరాతలే |

తతో మదనకాన్తోఽపి వీరభద్రో మహాబలమ్ || ౪౫||

న్యహనచ్చస్రఘాతేన స మూర్ఛాం మహతీం యయా |

త్యక్త్వా మూర్ఛాం వీరభద్రో దణ్డఘాతాన్న్యపాతయత్ || ౪౬||

మృతం మదనకాన్తం తం వీరరాజో మహాబలః |

జ్ఞాత్వా ప్రాయాన్నిహన్తుం తాన్ప్రీన్ సురాన్బలవత్తరాన్ || ౪౭||

తతస్తాన్ న్యహనద్ రోషాచ్చుక్లౌఘ్యాం నన్దికేశ్వరః |

ఆస్రవద్ రుధిరం వక్త్రాచ్ఛతధా భూతలేఽపతత్ || ౪౮||

తం హతం తు విలోక్యాశు చత్వారోఽసురసత్తమాః |

ఆయయుర్నిన్దినం హన్తుం శార్దూలోఽథ ధ్వజాసురః || ౪౯||

మహాకాయో ధృతత్వైవ సర్వదేవజితో రణే |

నానాశస్త్రీర్నిజఘ్నుస్తే నన్దినం బలవత్తరమ్ || ౫౦||

పతితే నన్దిని తతశ్చత్వారో యుద్ధదుర్మదాః ।

పుష్పదన్తో భూతరాజో వికటశ్చపతోఽపి చ ॥ ౫౧॥

తే తు శైలాన్ సమాదాయ తోలయిత్వా నిచిక్షిపుః ।

సర్వేషాం మస్తకా భిన్నాశ్చూర్ణీభూతాశ్చ కేచన ॥ ౫౨॥

శరాఘాతేన తే సర్వే ధరాయాం పతితా రణే ।

కేచిచ్చ సిన్ధుమగమన్ శస్త్రఘాతప్రపీడితాః ॥ ౫౩॥

పరాజయం స్వనైన్యానాం ప్రాహుర్దేవజయం తథా ।

జయం ప్రాప్తా దేవసేనా బహువాద్యాన్యవాదయత్ ॥ ౫౪॥

మయూరేశ మయూరేశ జయ త్వం జయ సర్వదా ।

ఇత్యబ్రవీద్ హర్షయుతా స్వాననేన ననర్త చ ॥ ౫౫॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే శ్రీగణేశసేనావిజయవర్ణనం నామ చతుర్దశోత్తరశతతమోఽధ్యాయః
॥ ౧౧౪॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౯౨౪౬ + ౫౫ = ౯౩౦౧

౨.౧౧౫ సిన్ధువైరుప్యకరణం నామ పంచదశాధికశతతమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

శ్రుత్వా సేనాజయం దైత్యో యయా చింతాం మహత్తరామ్ ।

అత్యన్తష్టానవదనో నిమగ్నో దుఃఖసాగరే ॥ ౧॥

మనసా పరితప్తేన చింతయామాస దైత్యరాట్ ।

సిన్ధురువాచ ।

విపరీతమిదం కస్మాజ్ఞాతం న జ్ఞాయతే మయా ॥ ౨॥

పిపిలికా గ్రనేత్ కిం ను బ్రహ్మాణ్డం లోకసంజ్ఞులమ్ ।

యస్యాగ్రే మశకా దేవా ఆసన్నిన్ద్యాదయో మమ ॥ ౩॥

శివార్భకేన తస్యాద్య కథం సేనా వినిర్జితా ।

క ఉవాచ ।

ఇత్యుక్త్వా హయమారుహ్య ధనుర్బాణాసిచర్మభృత్ ॥ ౪॥

అహత్వా తం మయూరేశం దర్శయిష్యే ముఖం న చ ।

ఇత్యుక్త్వాఽభియయౌ సిన్ధూ రణభూమౌ పతజ్జవత్ ॥ ౫॥

సజ్జం చకార చ ధనుర్నాదయన్ గగనం దిశః ।
 వ్యసృజద్ బాణజాలాని తీక్ష్ణన్యగ్నిముఖాని సః ॥ ౬ ॥
 చ కమ్పే పృథీవీ సర్వా మూర్ఛితా జన్తవోఽఖిలాః ।
 ప్రాక్షిపద్ దేవసేనాయామసజ్ఞాతాశ్చ పత్రిణః ॥ ౭ ॥
 భిన్నా భిన్నాః సురాః పేతుస్తచ్చస్రాఘాతపీడితాః ।
 పలాయంతః సురాః పేతుస్తేఽపి పృష్ఠే శరైర్హతాః ॥ ౮ ॥
 తతః సర్వా మయూరేశవాహినీ వ్యగ్రతామియాత్ ।
 ద్విధాభూతా జానుపాదాః కేషాఞ్చన్మస్తకా అపి ॥ ౯ ॥
 శరవృష్టయా సిన్ధుహస్తముక్తయా రణమూర్ధని ।
 అభవత్ తుములం యుద్ధమనివార్యం భయావహమ్ ॥ ౧౦ ॥
 సిన్ధోశ్చైవ గణేశస్య సేనయోరుభయోరపి ।
 కోలాహలే మహాఘోరే ధ్వాన్తే గాఢే రజఃకృతే ॥ ౧౧ ॥
 పురోగాన్ జఘ్నురే సర్వే పరాన్ స్వానపి తే తదా ।
 శస్త్రాఘాతైర్హతా సేనా దేవసేనాచరైః పరా ॥ ౧౨ ॥
 తతః సిన్ధుర్హయాత్ తస్మాదవరుహ్యా పదేఽగ్రహీత్ ।
 పాతయామాస సహసా వీరభద్రం చ వేగతః ॥ ౧౩ ॥
 అహనన్మస్తకే సోఽథ నన్దినం బలవత్తరమ్ ।
 భూతరాజం చ ఖడ్గేన మారయన్సహసాకబౌ ॥ ౧౪ ॥
 పుష్పదన్తస్యోదరం చ బిభేద బలవత్తరమ్ ।
 శిఖామాక్రమ్య ప్రాకర్షద్ధిరణ్యగర్భమోజసా ॥ ౧౫ ॥
 శ్యామలస్య లలాటం స బిభేద శరఘాతతః ।
 చపలస్య హనూ రోషాజ్జఘాన వికటం రణే ॥ ౧౬ ॥
 లమ్బకర్ణస్య కణ్ఠం స బిభేద బాణసఞ్చయైః ।
 ధృత్వా తు చరణౌ రక్తతోచనం చ న్యపాతయత్ ॥ ౧౭ ॥
 హస్తాన్నిస్తీర్య సహసా సుముఖః ప్రాపలజ్జవాత్ ।
 సోమం లతాప్రహరేణ రణభూమావపాతయత్ ॥ ౧౮ ॥
 జఠరం దారయామాస భృగ్గిణోఽసిప్రహరతః ।

దావానలస్య చ శిరో భేదయామాస సాయక్తైః ॥ ౧౯ ॥

పఞ్చాననస్య పృష్ఠే సోఽవధీచ్ఛ చపతో యుధి ।

ఏవం సర్వే మహావీరా నిహతా రణమూర్ధని ॥ ౨౦ ॥

ద్రుతం పలాయితాశ్చాన్యే తతః సిన్ధుః పురో యరౌ ।

జగర్జ్జ ఘనవద్ ఘోరం నాదయన్ భువనత్రయమ్ ॥ ౨౧ ॥

స వివ్యాధ మయూరేశం శరజాలైరనేకథా ।

తస్య దేహం సమాలోక్య వికరాలం భయానకమ్ ॥ ౨౨ ॥

విరూపాక్షాదయః సర్వే పలాయనమకుర్వత ।

మునియుక్తో గణేశశ్చ యుయుధే సంయుగే తదా ॥ ౨౩ ॥

స చక్రే కరిశిఖః సింహస్యేవాస్య దర్శనాత్ ।

తతోఽబ్రవీద్ రోషవశాత్ సిన్ధుస్తం తు గుణేశ్వరమ్ ॥ ౨౪ ॥

సిన్ధురువాచ ।

దురాత్మైశ్చైవి బహుశః పురుషార్థః శివార్థక ।

ప్రత్యక్షం దృశ్యనే రే త్వం జమ్బూక ఇవ దుర్బలః ॥ ౨౫ ॥

కథం మే సహసే మూఢ తలాఘాతం శిలాభిదమ్ ।

త్వయా మాతుః స్తనం పీత్వా నర్తవ్యం హి గృహోజ్జణే ॥ ౨౬ ॥

శక్రాదయో జితా యేన తస్య తే గణనాఽత్ర కా ।

నివారయతి మాం మూఢ కృపా త్వాం హస్తముత్సుకమ్ ॥ ౨౭ ॥

కథం తే కోమలాజ్ఞేషు విధ్యే తీక్ష్ణేతరాన్ శరాన్ ।

దేవ ఉవాచ ।

కిమర్థం వల్గనే మూఢభావేనాధమ పామర ॥ ౨౮ ॥

నావతారం గృహిష్యేఽహం యది జానేఽల్పకం వపుః ।

తవేదానీం హనిష్యామి క్షణేన దేహమల్పకమ్ ॥ ౨౯ ॥

సూర్యదత్తాద్ వరాద్ దుష్ట దుష్కర్మనిరతో భవాన్ ।

ఇదానీ స గతః కాలో మత్స్యకాల ఉపస్థితే ॥ ౩౦ ॥

వల్గనాకుశలస్త్రం కిం యుద్ధమద్య కరిష్యసి ।

త్వా హస్తం మోచితుం దేవాన్మృతం రూపమిదం మయా ॥ ౩౧ ॥

అన్తకాలే సన్నిహితే పురుషార్థో వృథా భవేత్ ।

మయా హతే మహాస్థానం మమ ప్రాప్స్యసి దుర్లభమ్ ॥ ౩౨॥

సిన్ధురువాచ ।

యావన్నచ్చేద్మి తే మూఢ కోమలం దేహముత్తమమ్ ।

తావద్వల్గసి యో యస్య భక్తః స్యాత్ స మృతో వ్రజేత్ ॥ ౩౩॥

తస్య లోకం వృథా హి త్వం న ప్రశంసాం వదాత్మనః ।

క ఉవాచ ।

ఏవముక్త్వా మహాదైత్యః సాయకం పరభేదినమ్ ॥ ౩౪॥

న కదాచిత్ ప్రకటితమతితీక్షణం జయావహమ్ ।

స్మృత్వా సూర్యం ధనుర్గృహ్య సజ్జం కృత్వా న్యయోజయత్ ॥ ౩౫॥

టణక్కారేణ ధనుషో నాదితం భువనత్రయమ్ ।

ముమోచ బాణం తం దేవే మయూరేశే బలాత్ఫలః ॥ ౩౬॥

స జజ్జ్వాల దిశః సర్వా గగనం విదిశోఽపి చ ।

తం దృష్ట్వా స మయూరేశస్తత్యాజ పరశుం నిజమ్ ॥ ౩౭॥

వక్త్రాత్ సారతరం సర్వవైరిదర్పహరం పరమ్ ।

అదహత్ సోఽపి శ్రీంల్లోకాన్పులయానలసన్నిభః ॥ ౩౮॥

పరశుః ఖణ్డయామాస నభస్యేవ చ తం శరమ్ ।

ధరాయాం పాత్య శతథా దైత్యహస్తమథాచ్ఛినత్ ॥ ౩౯॥

ధనుర్భారసహం ఘోరం నభస్యేవ గతం కరాత్ ।

తతః క్రోధేన దైత్యః స చక్రం తత్యాజ శస్త్రవే ॥ ౪౦॥

శతహృదేవ తచ్ఛబ్దం చకార గర్జయన్దిశః । (శతధారఞ్చ)

దృష్ట్వా తత్ర మయూరేశః శూలముగ్రం ముమోచ హ ॥ ౪౧॥

దదాహ భువనం తచ్ఛ పపాత దైత్యమస్తకే ।

ముకుటం కుణ్డలే కర్ణౌ ఖణ్డయిత్వా యయౌ పునః ॥ ౪౨॥

మయూరేశకరం శీఘ్రం యథా న త్యాజితం తథా ।

తతః క్రోధాదువాచైనం ఛిన్నకర్ణో మహాసురః ॥ ౪౩॥

పౌరుషం దర్శితం తేఽద్య దర్శయిష్యే తవాపి చ ।

ఇదానీం శరఘాతేన ఛినద్మి నాసికాం తవ ॥ ౪౪॥

ఇత్యుక్త్వా ఖండః గహస్తోఽసౌ తం జగామ గుణేశ్వరమ్ ।
మయూరేశస్తదా చక్రే నానా రూపాణి సర్వతః ॥ ౪౫॥

ఆయుధాని చ చత్వారి బిభ్రత్ కరచతుష్టయే ।
తతః స విస్మయావిప్రో దశదిక్షు వ్యలోకయత్ ॥ ౪౬॥

దదర్శ తత్ర తం దేవం చతురాయుధభూషితమ్ ।
తతః స లజ్జితో గేహం నిజం గన్తుం మనోదధే ॥ ౪౭॥

తథాపి పురతోఽపశ్యన్మయూరేశం తథావిధమ్ ।
ఆచ్ఛాద్య నేత్రే స యయా హృద్యేనం సమలోకయన్ ॥ ౪౮॥

ఉస్మీస్య నేత్రే సోఽపశ్యత్పుర ఏనం శిఖణ్డిని ।
తతో దైత్యో బుబోధైనం స్వాన్తే రవిప్రసాదతః ॥ ౪౯॥

రణస్థలాత్పురీం యాత ఆచ్ఛాద్య వదనాముజమ్ ।
హతశేషైశ్చ వీరైశ్చ తాదృశైః పరివారితః ॥ ౫౦॥

పర్యజ్ఞే న్యపతచ్ఛిన్తాపర్యాకులితమానసః ।
విరాస్తే స్వగృహం యాతాశ్చిన్తావ్యాకులచేతసః ॥ ౫౧॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే సిన్ధువైరుప్యకరణం నామ పంచదశాధికశతతమోఽధ్యాయః
॥ ౧౧౫॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౯౩౦౧ + ౫౧ = ౯౩౫౨

౨.౧౧౬ రణశోధనం నామ షోడశాధిక శతతమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

జయం ప్రాప్తే మయూరేశే యయుస్తత్ర మునిశ్వరాః ।
శివోఽపి గిరిజాయుక్తో యయా తం చ నిరీక్షితుమ్ ॥ ౧॥

ఔత్సుక్యాత్ పార్వతీ చైనం సమాలిక్ష్యోఽబ్రవీత్తదా ।

పార్వత్యువాచ ।

అతిశ్రాన్తోఽసి దైత్యస్య కఠినస్య రణే సుత ॥ ౨॥

కోమలాని తవాఙ్గాని కథం శస్త్రాణి సేహిరే ।

కృతాన్తసదృశో దైత్యో మాయావీ బలవత్తరః ॥ ౩॥

స కథం కోమలాజ్ఞేన త్వయా యుధి వినిర్జితః ।
ప్రారుదత్ కరుణం దేవీ ధృత్వాజ్ఞే నిజబాలకమ్ ॥ ౪॥

తతో మునిగణాః శమ్భుర్వారయామాస తాం శివామ్ ।

శివ ఉవాచ ।

న జానీషే మయూరేశం సర్వకారణకారణమ్ ॥ ౫॥

అనాదినిధనం దేవం వేదాంతాగోచరం విభుమ్ ।
త్రయస్త్రిశత్కృటిదేవైర్నుతం దేవారిదారణమ్ ॥ ౬॥

సృష్టిస్థితిజ్ఞానహేతుం లయహేతుమనామయమ్ ।
భూభారోత్తారణార్థాయ నానారూపధరం పరమ్ ॥ ౭॥

బ్రహ్మణ్యవ్యాప్తరోమాఙ్కమేకానేకస్వరూపిణమ్ ।
తపోబలసమాయుక్తం యోగశాస్త్రసమన్విమ్ ॥ ౮॥

మాయావిభేదకం దేవం మాయినామపి మాయినమ్ ।
బాలభావేఽపి దైత్యానాం హంతారం కిం న వేత్సి తమ్ ॥ ౯॥

క ఉవాచ ।

ఏవం స్తుతిం సమాకర్ణ్య హృష్టా సా పార్వతీ తదా ।
తతో హృష్టో మయూరేశో మునీన్ ప్రాహ శివం శివామ్ ॥ ౧౦॥

మయూరేశ ఉవాచ ।

న భయం వజ్రహస్తాన్మే అన్యస్మాత్ తత్ కథం భవేత్ ।
సర్వేషాం నమనాన్మాతర్మునీనామాశిషోఽపి చ ॥ ౧౧॥

శివస్య వరదానేన సిన్ధుదైత్యో జితో మయా ।
స్కన్దాదయో జితా యేన యుధ్యన్తే న హి తేన తే ॥ ౧౨॥

అసంఖ్యాతా హతా దేవా దైత్యసేనాచరైర్నరైః ।
అసృక్లనద్యః సమృద్ధవృత్తా వీరహర్షకరా బహు ॥ ౧౩॥

రణే నిపతితాన్ దేవాన్ విచిన్వానో మునీశ్వరాః ।

క ఉవాచ ।

ఏవం మయూరేశవచో నిశమ్య ప్రాహ ధర్మవిత్ ॥ ౧౪॥
వసిష్ఠో మునివర్యస్తం యామః సర్వే చలన్తు వై ।

తతో యయా రణే ద్రష్టుం మునిభిస్తైర్మయూరరాట్ ॥ ౧౫॥

మజ్జారక్తవసాగన్ధో సూతుం యత్ర న శక్యతే ।

అతిభీషణకాయాంస్తాన్ ఛిన్నభిన్నాననేకశః ॥ ౧౬॥

దృష్ట్వా బీభత్సరూపాంస్తాన్ ప్రఫుల్లాన్ కిశుకానివ ।

వికృతిం పరియాతాని మనాంసి దానవద్విషామ్ ॥ ౧౭॥

పశ్యతాం వీరరాశింస్తాన్ వీరో పరి ప్రతిష్ఠితాన్ ।

కాంశ్చిచ్ఛ జీవతః కాంశ్చిన్మూర్ఛితాన్స్వప్తఘాతతః ॥ ౧౮॥

కాంశ్చిచ్ఛ ప్రవిశీర్ణాజ్ఞాన్ దేవాన్ దేవా వ్యకర్షయన్ ।

సహసా న విదుర్దేవా దేవాన్ వా దానవానపి ॥ ౧౯॥

అబ్రువన్స్తత్ర కేచిచ్ఛ త్వదర్థం మృత్యుమాగతాః ।

అన్తే తే దర్శనం ప్రాప్తమియుక్త్వా వ్యసృజన్వసూన్ ॥ ౨౦॥

క ఉవాచ ।

ఏవం శ్రుత్వా తు తద్వాక్యం సాశ్రుకణ్ఠో మయూరరాట్ ।

భ్రమన్ భ్రమన్ దదర్శాగ్రే మూర్ఛితం తు షడాననమ్ ॥ ౨౧॥

పతదశ్రుర్మయూరేశః స్నేహాత్ తచ్ఛాబ్రవీదితి ।

ఉత్తిష్ఠోత్తిష్ఠభద్రన్తే కిం శేషే ప్రాకృతోయథా ॥ ౨౨॥

శ్రాన్తోఽసి దైత్యహననాత్ యచ్ఛాలిక్లనమద్య మే ।

ప్రమార్జితస్తు హస్తేన తతః స ప్రోదతిష్ఠత ॥ ౨౩॥

అపశ్యన్నికటే దేవపాదపద్మం భయాపహమ్ ।

ఉవాచ చ మయూరేశం దర్శనాత్ తే గతం మమ ॥ ౨౪॥

సర్వదుఃఖం శ్రమత్సైవ విశ్రాంతశ్చాస్మి సామృతమ్ ।

ఆలిలిక్ల మయూరేశం దోర్భర్ద్వాదశభిస్తదా ॥ ౨౫॥

ఉభౌ యాతౌ రణం ద్రష్టుం గృహిత్వా చ పరస్పరమ్ ।

అపశ్యతాం పురః సుప్తం వీరభద్రమిషుక్షతమ్ ॥ ౨౬॥

నన్దినం చ శరాఘాతైః పీడితం బలవత్తరమ్ ।

భూతరాజం చ పురతో విభిన్నమస్తకం తదా ॥ ౨౭॥

క్రన్దన్తం వికటం చైవ పుష్పదన్తం భృశార్ధితమ్ ।

లలాటే దృఢవిధం చ హిరణ్యగర్భమేవ చ ॥ ౨౮॥
 మృతప్రాయం చ చపలం మృతం శ్యామలమేవ చ ।
 లంబుకర్ణో న చాజ్ఞాసిద్ భ్రాన్త్యా కఞ్చన సజ్గరే ॥ ౨౯॥
 ఉదానవాయునాక్రాంతః సుముఖస్తత్ర చాభవత్ ।
 పరమం ఖేదమాపన్నః సోమశ్చ రక్తలోచనః ॥ ౩౦॥
 శేతే స్మ మూర్ఛయాః భృగ్గో పశ్చాస్యశ్చ ముమూర్షయా ।
 శఙ్ఖః ప్రేతత్వమాపన్నో భయకృత్ సర్వయోధినామ్ ॥ ౩౧॥
 ఏవం దృష్ట్వా సర్వవీరాన్ హతప్రాయాన్ హతానపి ।
 చిన్తయా పరయావిష్టః పప్రచ్ఛ తం షడాననమ్ ॥ ౩౨॥
 మయూరేశ ఉవాచ ।
 అసురాశ్చ స్వకీయాశ్చ మహావీరా హతా మృధే ।
 నిజధామగతాః సర్వే జీవతామత్ర కా గతిః ॥ ౩౩॥
 స్కన్ద ఉవాచ ।
 అనన్తకోటిబ్రహ్మాణ్డనాయకస్త్యం గుణేశ్వర ।
 చతుర్దశానాం విద్యానాం సర్వాసాం చ స్వయం నిధిః ॥ ౩౪॥
 కలానాం తత్ర కిం ప్రశ్నం కరోషి త్వం మమాన్తికే ।
 నాహం మన్త్రం విజానామి వేత్త త్వం హి న వై సురాః ॥ ౩౫॥
 వివర్ధయసి కీర్తిం త్వం నానాదైత్యవిభజ్ఞానాత్ ।
 యథామతి బ్రహ్మిణి త్వామాజ్ఞాయా చ స్మృతేర్బలాత్ ॥ ౩౬॥
 పూర్వం తు త్రిపురవధే శివేన యుద్ధమద్భుతమ్ ।
 కృతం తత్ర మృతాన్దేవాన్ ద్రోణాద్రివల్లిజం రసమ్ ॥ ౩౭॥
 దేవః క్షతేషు సంయోజ్య జీవయామాస తత్క్షణాత్ ।
 క ఉవాచ ।
 శ్రుత్వేత్థం వచనం దేవో జగద తం షడాననమ్ ॥ ౩౮॥
 ఇదాసీం దైత్యకోటయన్తు యుద్ధార్థం బలవత్తరాః ।
 ఆయాస్యన్తి తదా కోఽత్ర యుద్ధేత తాభిః షడానన ॥ ౩౯॥
 కశ్చానేతుం వ్రజేదద్రిం వల్లీరసమనుత్తమమ్ ।

ఏవం బ్రువన్మయూరేశో మాయామావిశ్చకార హ ॥ ౪౦॥

ఉజ్జీవయామాస తదా నిజాఙ్గావాయుస్పర్శతః ।
తతస్తే హర్షసమ్పన్నాః ప్రణేముస్తం గుణేశ్వరమ్ ॥ ౪౧॥

ఆలిలిఙ్గా పునర్యుద్ధం కర్తుం తం చ విజిఙ్గపః ।
త్వద్ధృష్టివినిపాతేన తేజో నో ద్విగుణీకృతమ్ ॥ ౪౨॥

గుణేశ్వర ఉవాచ ।
బ్రహ్మాదయో దేవగణాః స్తువన్తి వః పరాక్రమమ్ ।
తారకాసురముఖ్యాశ్చ నిహతా దైత్యదానవః ॥ ౪౩॥

క ఉవాచ ।
తతస్తైః సహితా దేవైర్మయూరేశః శివం యయా ।
నమస్కృత్య శివం గౌరీం యుద్ధాయ గన్తుముద్యతః ॥ ౪౪॥

ఆలిలిఙ్గా ముదా గౌరీ శివస్తం చ గుణేశ్వరమ్ ।
తతః షడాననాద్యాస్తే శివమాలిఙ్గరే ముదా ॥ ౪౫॥

వయం రణే నిపతితాః పునః సఙ్ఘీవితా హర ।
మయూరేశాఙ్గాసమ్భూత వాయునాఽద్భుతకారిణా ॥ ౪౬॥

పునర్యుద్ధాయ యాస్యామోఽనేన సార్థం శివాధునా ।
ప్రసాదాత్తవ జేష్ఠ్యామః సర్వానేవాసురాన్ యుధి ॥ ౪౭॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే రణశోధనం నామ షోడశాధిక శతతమోఽధ్యాయః ॥
౧౧౬॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కాః - ౯౩౫౨ + ౪౭ = ౯౩౯౯

౨.౧౧౭ దుర్గావాక్యం నామ సప్తదశాధికశతతమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।
సిన్ధుస్తల్పగతశ్చిన్తామవాప మహతీం తదా ।
అగ్నిసంతప్తహృదయో విచారాన్ నాన్వపద్యత ॥ ౧॥

నిర్వర్షో మ్లానవదనో నిస్తేజః నిష్క్రతోఽపి సః ।
తత ఉగ్రాత్మజా దుర్గా లావణ్యలహరీ శుభా ॥ ౨॥
చింతాశావిషదగ్ధం తం శ్రుత్వాఽగాన్ మఞ్చకస్థితమ్ ।

అసంఖ్యభూషణైర్యస్యాః కబరీ భాతి మస్తకే || ౩||

కస్తూరీతిలకం యస్యా లలాటే భాతి సుందరమ్ |

కణ్ఠే హరం కటౌ కాఞ్చ బిభ్రతీం రత్నసంయుతామ్ || ౪||

సర్వాలంకారసంయుక్తాం సర్వావయవసుందరామ్ |

ఆగతాం తు నిరీక్ష్యైవ మఞ్చుకాభ్యాశముత్సుకామ్ || ౫||

బహిస్తత్యేవకా యాతాస్తతః సా పతిమబ్రవీత్ |

దుర్గోవాచ |

కిం చింతాం కురుషే స్వామిన్ యద్ భావ్యం తద్భవిష్యతి || ౬||

ఈశ్వరస్య వశే లోకో న స్వతంత్రః కదాచన |

సర్వేషాం మానసం త్వం కిముద్వేజయసి మేఽపి చ || ౭||

కో హేతుస్తే వద విభో తతో యుక్తిం వదామి తే |

క ఉవాచ |

ప్రియా వాక్యం సమాకర్ణ్య గణ్ఠకీనాయకస్తదా || ౮||

సావధానమనా భూత్వా వృత్తాంతం తామథాబ్రవీత్ |

సిన్ధురువాచ |

కిం వదామి ప్రియే శ్లాఘ్యే మనఃభేదకరం పరమ్ || ౯||

యుద్ధ్యతో మే రణే కర్ణౌ మయూరేశేన సాదితౌ |

సప్తకోటిమితా సేనా నిహతా పౌరుషేణ హ || ౧౦||

స్కన్దాదయో మహావీరాః పతితాః శరవృష్టిభిః |

అకస్మాన్మే హృతౌ కర్ణౌ త్రిశూలం ప్రేష్య శత్రుణా || ౧౧||

ఆచ్ఛాద్య ముఖమాయాతో వాససా నిజమన్దిరమ్ |

యేనోపాయేన మే శత్రువధః స్యాత్తం వదస్వ మే || ౧౨||

దుర్గోవాచ |

వీరధర్మః కృతః సమ్యజ్ నిహతాః సర్వసైనికాః |

న యశః ప్రాప్యతే స్వామిన్ గోబ్రాహ్మణసురద్విషామ్ || ౧౩||

తద్వేషాచ్చైవ కల్యాణం కస్యాపి హి న జాయతే |

సేవనాద్ వందనాద్ ధ్యానాత్స్మరణాత్పూజనాదపి || ౧౪||

దేవైరిన్ద్రాదిభిః స్థానాన్యాస్తాని చ స్థిరాణి చ ।
 యః సమః సర్వభూతేషు శుభాశుభఫలప్రదః ॥ ౧౫॥
 తత్సేవయాఽభిష్టసిద్ధిః కామధేనోరివాభవత్ ।
 అఙ్కురో జాయతే తాదృగ్యాదృగ్భిజం హి ఉపశ్యతే ॥ ౧౬॥
 అశుభాత్కర్మణో దుఃఖం సుఖం స్యాచ్ఛుభకర్మణః ।
 అతః సంతః ప్రకుర్వన్తి శుభం కర్మసదాదరాత్ ॥ ౧౭॥
 హితం చ సర్వజన్తూనాం కాయేన మనసా గిరా ।
 భవతా పురుషార్థేన పీడితాస్తే సురర్షయః ॥ ౧౮॥
 పురుషార్థః స విజ్ఞేయో యశ్చతుర్థాం హి సాధకః ।
 యన్మనో నార్థలుబ్ధం స్యాత్ పరదారేషు న క్వచిత్ ॥ ౧౯॥
 స ఏవ పురుషార్థః స్యాద్ యశ్చానిన్ద్యం న నిన్దతి ।
 శరణాగతరక్షాయాం దృఢో ధర్మపరాయణః ॥ ౨౦॥
 సమః సర్వేషు భూతేషు పురుషార్థః స గమ్యతే ।
 స్వామిన్ మే పరమం వాక్యం శృణు తే హితకారకమ్ ॥ ౨౧॥
 అదుష్టవాక్ సత్యశీలః స్వగుణానామకీర్తకః ।
 పరోపకరణే సక్తః పరపైశున్యవర్జితః ॥ ౨౨॥
 తత్కురుష్వ మహాభాగ మమ ప్రీతిం యదీచ్ఛసి ।
 మోచయస్వ సురాన్ సర్వాన్ ప్రబధ్ధాన్ శక్రసంయుతాన్ ॥ ౨౩॥
 ప్రయాన్యతి మయూరేశోఽఖిలలోకప్రపాలకః ।
 వత్స్యావః సుసుఖం స్వామిన్ నాన్యథా తు సుఖం భవేత్ ॥ ౨౪॥
 క ఉవాచ ।
 ఏవం వాక్యామృతం తస్మాన్తదభూద్ విషసన్నిభమ్ ।
 ముమూర్షోరోషధం యద్వద్గృహరోగాప్లతస్య హ ॥ ౨౫॥
 క్రోధసంరక్తనయనో దుర్గాం తాం సిన్ధురబ్రవీత్ ।
 న దధే హృది తస్యాః స ఉపదేశం హితావహమ్ ॥ ౨౬॥
 సిన్ధురువాచ ।
 సమ్యగుక్తం త్వయా భద్రే లోకనిన్దాకరం వచః ।

చాతుర్యం తవ విజ్ఞాతం కార్యకార్యవిదా మయా || ౨౭||

న శత్రుం భజతే కోఽపి రిపుర్మానపరాయణః |
నారభేత్కృత్యమన్యాయ్యమారబ్ధం చేన్న తత్ త్యజేత్ || ౨౮||

తతో దుఃఖం సుఖం వా స్వాదయశో యశ ఏవ చ |
లాభో వాప్యథవాఽలాభో జీవనం మృత్యురేవ వా || ౨౯||

పూర్వం భద్రే మయా సన్నిః సామ్నా తేన న వై కృతః |
ఇదాసీం భవితా యద్ యత్ తద్ భవత్యేవ సర్వథా || ౩౦||

పూర్వమేవహి యజ్ఞస్తోర్లిఖితం సాధ్యసాధు వా |
కశ్చిన్న పురుషార్థేన కర్తుం శక్తోఽన్యథా సతి || ౩౧||

రణే మృతస్య స్వర్గోఽథ ఖ్యాతిః స్యాద్ విష్టపత్రయే |
యాతస్య శరణం శత్రోరయశో నరకేఽపి చ || ౩౨||

పూర్వజైః సహితస్యాశు జాయతే నాత్ర సంశయః |
జానామి తం మయూరేశం దేవదేవం జగద్గురుమ్ || ౩౩||

సమ్భూతం మమ నాశాయ రావణే రాఘవం యథా |
పాతయిష్యే శిరోఽస్యాహమితి మే నిశ్చితా మతిః || ౩౪||

త్యజన్తి జీవితం శూరా నాభిమానం కదాచన |
న మేఽస్తి గణనా సుభ్రు కృతాస్తస్యాపి కర్తృచిత్ || ౩౫||

తత్ర కా గణనాఽన్యేషాం లజ్జా మే కర్ణతః కృతా |

కః ఉవాచ |
ఏవముక్త్వా భూషణాని వస్త్రాణి చ దధార సః || ౩౬||

కేయూరం ముకుటం రత్నయుక్తం హారం చ కుణ్డలే |
తూణౌ ఖడ్గం చ ఖేటం చ చాపం సజ్జం చ శస్త్రికామ్ || ౩౭||

ఆఛాద్య కర్ణౌ రొక్మీయవస్త్రముష్ణిషమేవ చ |
ఆయయావుపవిష్టః స భద్రాసనముత్తమమ్ || ౩౮||

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే దుర్గాసింధుసంవాదో నామ సప్తదశాధికశతతమోఽధ్యాయః || ౧౧౭||

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౯౩౯౯ + ౩౮ = ౯౪౩౭

౨.౧౧౮ కలవికలవధో నామాష్టాదశోత్తరశతతమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

యుద్ధావేశదురాధర్షః ఉపవిష్టో మహాసనే ।

స తదా వీరముఖ్యాన్స్తానుపవిష్టానథాబ్రవీత్ ॥ ౧॥

సిన్ధురువాచ ।

గతౌ మమ ప్రధానౌ తౌ త్రైలోక్యాకర్షణక్షమౌ ।

న తాదృశోఽస్తి వీరోఽత్ర యో మే హన్యాద్ రిపుం బలాత్ ॥ ౨॥

నేతాదృశౌ బుద్ధిమన్తౌ పరాక్రమజయైషిణౌ ।

వీరా ఊచస్తతః సిన్ధుం మా చిన్తాం కురు సర్వథా ॥ ౩॥

యావద్వయం ప్రాణవన్తో లఘుకృత్య ఉపస్థితే ।

కిమర్థం చిన్తాకులతాం తావద్ వ్రజసి దైత్యరాట్ ॥ ౪॥

స్వాపం కురు మహాభాగ పర్యజ్ఞే పుష్యసంస్తరే ।

కృతాన్తస్తాడితో యాభ్యాం తయోః కస్మాద్ భయం భవేత్ ॥ ౫॥

ఏవముక్త్వా కలః సిన్ధుం వికలశ్చ మహాబలౌ ।

శ్శాలకౌ తస్య దైత్యస్య నిర్యాతౌ యుద్ధదుర్మదౌ ॥ ౬॥

నానాయుద్ధేషు కుశలౌ నానాయుధధరావుభౌ ।

నానాభూషణవస్త్రాఢ్యౌ నానాసేనాసమన్వితౌ ॥ ౭॥

నానాగర్జనతో వ్యోమ చక్రతుర్నాదసంయుతమ్ ।

దేవకోటినిహంతారౌ అసంఖ్యవాహినీయుతౌ ॥ ౮॥

యయుస్తత్పురతోవీరాః సిన్ధూరారుణమస్తకాః ।

అగ్నిశస్త్రధరా ముక్తకేశపాశాః సచన్దనాః ॥ ౯॥

లసచ్ఛస్త్రధరాః సర్వే యమమత్తుమివోద్యతాః ।

తతః కరిషుటా యాతా నానాధాతువిచిత్రితాః ॥ ౧౦॥

అధిష్ఠాతా మహామాత్రైర్నానాభూషావిరాజితాః ।

తీక్ష్ణదన్తాః సిన్ధురితా ఘణ్ణానాదనినాదితాః ॥ ౧౧॥

తతోఽశ్వసాదినో యాతాస్తనుత్రాణవిరాజితాః ।

ధనుర్బాణధరాః సర్వే లసచ్ఛత్రవిభూషితాః ॥ ౧౨॥

అనేకయుద్ధసమ్భార రథా యాతాస్తతః పరమ్ ।
 అనేకవీరసంయుక్తా నానాసూతవిరాజితాః ॥ ౧౩॥
 ఏవం తౌ శాలకౌ యాతౌ రణస్థానం రుషాన్వితౌ ।
 దదృశాతే మయూరేశమాశీవిషభుజి స్థితమ్ ॥ ౧౪॥
 షడాసనాదిభిరీషైరైరన్వైశ్చ పరివారితమ్ ।
 దృష్టా తైస్త తయోః సేనా ఘోరా సా చతురఙ్గణీ ॥ ౧౫॥
 అనఙ్ఘ్రితం బలం తస్య సమాయాతం విచిత్రితమ్ ।
 ప్రేషితో దేవప్రవరైర్దూతో నీతివిశారదః ॥ ౧౬॥
 జ్ఞాత్వా వృత్తాంతమాయాతః స జగాద సురాన్వృతి ।
 దూత ఉవాచ ।
 కలశ్చ వికలశ్చైవ నానాసేనాసమాయుతౌ ॥ ౧౭॥
 జేతుం సురాన్ సమాయాతౌ నానాయుద్ధవిశారదౌ ।
 తాభ్యాం యుద్ధాయ సమ్ప్రప్తౌ పుష్పదంతవృషావుభౌ ॥ ౧౮॥
 ధనుషీ సజ్జతాం నీత్యా షష్టయా బాణైరవిధ్యతామ్ ।
 దైత్యౌ బాణాన్ నివార్యైవ తావుభౌ బాణవృష్టిభిః ॥ ౧౯॥
 ఛాదితౌ శరఘాతేన ఘ్నతః స్మ దేవసైనికాన్ ।
 కలస్య ఖడ్గం ఖడ్గేన బిభేద స మహావృషః ॥ ౨౦॥
 సైన్యమాదాయ తస్యాశు ఖడ్గం ఛిత్వా న్యపాతయత్ ।
 వికలస్య పుష్పదంతో ధనుశ్చిచ్ఛేద సాయకైః ॥ ౨౧॥
 తతస్తౌ మల్లయుద్ధేన పరస్పరమయుధ్యతామ్ ।
 తే సేనేయుధ్యతాం తత్ర నానాశస్త్రాస్త్రపత్రిభిః ॥ ౨౨॥
 మాయాభిర్వివిధాభిశ్చ పరస్పరజయేచ్ఛయా ।
 తతః పపాల దైత్యానాం సేనా శస్త్రార్ధితా భృశమ్ ॥ ౨౩॥
 కేఽపి దేవాః పృష్ఠలగ్నా మారయన్త్యసురాంశ్చ తాన్ ।
 పాదాఘాతేన నిహతా దైత్యసేనాచరా నరాః ॥ ౨౪॥
 మృతాస్సకృప్తవహా తత్ర వాహినీ భీరుభీతిదా ।

సమ్ప్రవృత్తా మహాఘోరా భూతపక్షిప్రమోదినీ ॥ ౨౫॥

తతో వేగాత్ సముడ్డియ కలశ్చ వికలశ్చ హ ।

శస్త్రవృష్టి మహాగ్రాం తౌ చక్రతుర్యుద్ధదుర్మదౌ ॥ ౨౬॥

తయా హతా దేవసేనా స్రవద్రక్తా పపాల హ ।

తతో వృషోఽహనత్ సేనాం శృంఖ్లాభ్యాం చ తయోర్భృశమ్ ॥ ౨౭॥

లత్తాభిశ్చ జఘానాశు పూత్కారేణ న్యపాతయత్ ।

పుచ్చాఘాతేన కాంశ్చిచ్ఛ చూర్ణయామాస దైత్యపాన్ ॥ ౨౮॥

ఏవం తేన హతా సేనా నానాదైత్యసమాకులా ।

హాహాకారో మహానాసీద్ దైత్యానాం తత్ర నశ్యతామ్ ॥ ౨౯॥

తతోఽతిబలినౌ వీరో కలశ్చ వికలశ్చ హ ।

జగర్జతురుభౌ రోషాద్ గర్జయంతౌ దిశో దశ ॥ ౩౦॥

నినిస్తతుస్తౌ వృషభం కిం త్వం యుధ్యసి నౌ పురః ।

తృణాదనేషు శక్రస్త్రం తృణరూపోఽసి సామృతమ్ ॥ ౩౧॥

దధ్రాత ఏవముక్త్యా తౌ తస్య శృంఖ్లే మహాబలౌ ।

వికృష్య ప్రాపతురుభౌ స్వసేనాం చతురశ్శీఘ్రమ్ ॥ ౩౨॥

తం మోచితుం పుష్పదంతోఽభియయౌ సహసా జవాత్ ।

తతస్తం వికరో లత్తాప్రహరైః పాతయన్ భువి ॥ ౩౩॥

ననర్థ వాద్యఘోషేణ హర్షనిర్భరమానసః ॥

స మూర్చ్ఛితో ముహూర్తాత్తు సంజ్ఞాం ప్రాపదనాతురః ॥ ౩౪॥

తతో యోధుం సమాయాతౌ వీరభద్రషడాననౌ ॥

కలః పర్వతఘాతేన శతధాన్యపతద్ భువి ॥ ౩౫॥

వీరభద్రస్తు వికలం తలఘాతాదపాతయత్ ।

దృష్ట్వా స్కన్దేన నిహతం కలం దైత్యం మహాద్రీణా ॥ ౩౬॥

తతో యయుః స్వశిఖిరం గణాన్తే జయశాలినః ।

తతః శస్త్రహతాః కేచిజ్జీవంతౌ గణ్ధకీం యయుః ॥ ౩౭॥

శశంసురైత్యరాజాయ నానాసేనాయుతః కలః ।

వికలశ్చ హతో రోషాద్ వీరభద్రాదిభిర్గణైః ॥ ౩౮॥

గతాస్తే శిబిరం దేవగణాస్తు జయశాలినః || ౩౯ ||

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే కలవికలవధో నామాష్టాదశోత్తరశతతమోఽధ్యాయః || ౧౧౮ ||

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౯౪౩౭ + ౩౯ = ౯౪౭౬

౨.౧౧౯ ఏకోనవింశోత్తరశతతమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ |

కలం చ వికలం శ్యాలం దేవసేనావిఘాతినమ్ |

నిహతం వీరభద్రేణ పర్వతేన మహాసురమ్ || ౧ ||

షడాననేన వికలం హతం తలప్రహారతః |

శ్రుత్వా భద్రాసనగతో నానావీరసమన్వితః || ౨ ||

ప్రాప సిన్ధుర్మహాచింతాం స్మరన్ శివసుతం తదా |

కిం కరిష్యతి దేవోఽసౌ నాశమిత్యం సురద్విషామ్ || ౩ ||

ఇత్యేవం చితయావిష్టో మూర్ఛాచ్ఛమాప మహత్తరామ్ |

తావదాజగ్ముతురుభౌ పుత్రావస్య మహాబలౌ || ౪ ||

ధర్మాధర్మా భద్రపీఠే జనకం వాక్యమాహతుః |

కథం బిభేషి జనక శివాయా అర్భకాల్లఘాః || ౫ ||

నావాఙ్మాం దేహి దైత్యేన్ద్ర హనిష్యావః క్షణాదముమ్ |

సమ్ముఖే తౌ హతౌ వీరౌ మాతులౌ నౌ దివం గతౌ || ౬ ||

ఉత్తీర్ణౌ తౌ స్వామికార్యే కీర్తిం కృత్వా మహత్తరామ్ |

హత్వాఽనేకవిధాం సేనాం నానావీరైః ప్రపాలితామ్ || ౭ ||

ఆవామపి ప్రయుధ్యావో యావో హత్వా రిపుం బలాత్ |

అథవా మోక్షమాయావో నిహతౌ తేన చేద్ రణే || ౮ ||

యావదావాం హి జీవావశ్చింతాం తావచ్చ మా కురూ |

ఇన్ద్రాదయ సురగణాః కారాగారేఽధునా తవ || ౯ ||

యదా త్వం విజితాః పూర్వం పితరస్తత్ర కేఽభవన్ |

ఆనయావ మస్తకం తస్య రిపోస్తవ న సంశయః || ౧౦ ||

అన్యథా దర్శయిష్యావో ముఖం లోకేషు న క్వచిత్ ।

క ఉవాచ ।

ఏవం తయోః సమాకర్ణ్య వచనం హర్షమాప్తవాన్ ॥ ౧౧॥

తావూచే పరమం యుద్ధం ప్రాప్నుతం యశ ఉత్తమమ్ ।

నాశయిత్వా రిపుం ఘోరం యాతం శీఘ్రం మమాన్తికమ్ ॥ ౧౨॥

ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యమీయతుర్యుద్ధలాలసౌ ।

నమస్కృత్య పితుః పాదౌ మాతుర్గృహ్య తదాశిషః ॥ ౧౩॥

దశకోటిమితా సేనాం ప్రత్యేకం గృహ్య సత్వరౌ ।

రథాశ్వహస్తిపాదాత్తైర్నానాశస్త్రధరైర్యుతామ్ ॥ ౧౪॥

పత్రయోఽపి యయుర్బ్రష్టాః సిన్ధూరారూణమస్తకాః ।

గజా నానాగిరినిభా నానాధాతుధ్వజాన్వితాః ॥ ౧౫॥

అశ్వాః సాదిభిరారూఢా నానాశస్త్రాసిపాణిభిః ।

గర్జదీభిర్రేఘసదృశ గర్జయద్భిర్దిశోదశ ॥ ౧౬॥

తతః సేనామధ్యగతౌ రేజతుర్భృతరావుభౌ ।

నానాలక్ష్మీర సంయుక్తౌ నానాయుధధరావుభౌ ॥ ౧౭॥

రత్నకాంచనసంయుక్తకుణ్డలాభ్యాం విరాజితౌ ।

కిరీటాభ్యాం సుతేజోభ్యాం భ్రాజమానౌ మహాబలౌ ॥ ౧౮॥

ముక్తామణి మయౌ హరౌ బిభృన్తౌ యుద్ధదుర్మదౌ ।

ప్రాపతూ రణభూమిం తౌ నానావాదిత్రనిస్వనైః ॥ ౧౯॥

దదృశుర్విరభద్రాద్యాస్తౌ చ తాం వాహినీమపి ।

నికటే తౌ సమాలోక్య మయూరేశప్రచోదితాః ॥ ౨౦॥

ఆజ్ఞయాఽభియయుర్వీరభద్రోఽసౌ చ షడాననః ।

హిరణ్యగర్భః సజ్కుర్ధో భూతరాజో విశాలదృక్ ॥ ౨౧॥

అసంఖ్యసేనయా సార్థం తతో యుద్ధమవర్తత ।

పరస్పరమయుధ్యంత తతః సేనాచరా భృశమ్ ॥ ౨౨॥

ఘ్నంతః శిరాంసి పాదాంశ్చ బాహూరూదరకన్ధరాః ।

నిహతాశ్చ నిహన్యన్తే తమసాచ్ఛాదితే రవౌ ॥ ౨౩॥

కేచిచ్చక్రాణి ముముచుర్భిణ్ణిపాలాంస్తథా౭పరే ।
 బాణవృష్టిం పరే చాపి నానాశస్త్రాణి కేవల ॥ ౨౪॥
 మల్లయుద్ధం చ తత్రాసీత్ సైనికానాం పరస్పరమ్ ।
 ఏవం సా సంహృతా సేనా మయూరేశప్రపాలితా ॥ ౨౫॥
 పపాల తత్ర శేషా యా విష్వలా తు దిశో దశ ।
 తతః షడాననః క్రుద్ధో ద్వాదశాయుధభూషితః ॥ ౨౬॥
 తైరాయుధైర్జూహునాశు సేనాం తాం దైత్యపాలితామ్ ।
 కేషాచ్చిద్బాహవో భిన్నాః కే౭పి మధ్యే ద్విధాకృతాః ॥ ౨౭॥
 కేషాచిన్మస్తకా భిన్నాః కేషాచిచ్చ రణాఙ్గణే ।
 ఏవం సా నాశితా సేనా హస్త్యశ్వరథసంక్కులా ॥ ౨౮॥
 కే౭పి స్వర్గం గతాః కేచిద్ రూపం ప్రాపుః షడాననమ్ ।
 నిరీక్ష్య యే మయూరేశం జహుః ప్రాణాన్ ప్రహారితాః ॥ ౨౯॥
 జగ్ముస్తే తత్ప్రసాదేన నిజధామ మహాబలాః ।
 తద్ దృష్టిపాతాత్ తదఘం నష్టం సర్వం జనుఃకృతమ్ ॥ ౩౦॥
 దృష్ట్వా విశాఖవిశిఖైః సశిఖైర్నిహతాం స్వకామ్ ।
 సేనాం తస్య సుతౌ వీరావధర్మో ధర్మ ఏవ చ ॥ ౩౧॥
 యుయధాతే బహువిధం శస్త్రైర్నస్త్రైః శరవ్రజైః ।
 చక్రతుర్మల్లయుద్ధం తౌ మహాసేనేన తత్క్షణాత్ ॥ ౩౨॥
 తయోర్బలం నిరీక్ష్యైవ కార్తికేయో మహాబలాః ।
 శిఖయోస్తౌ దధారాశు షడ్బాహుః షట్కరైర్బలాత్ ॥ ౩౩॥
 భ్రామయామాస బహుధా పోధయామాస భూతలే ।
 శతఖణ్డాని జాతాని తయోస్తు పతతోర్భువి ॥ ౩౪॥
 జయం ప్రాప్తే శివసుతే నేదుర్వాద్యాని సర్వశః ।
 జయ త్వం హి మయూరేశ జగుః సర్వే౭పి సైనికాః ॥ ౩౫॥
 చత్వారస్తే యయుర్దేవం మయూరేశం నిజం ప్రభుమ్ ।
 ఆలిలిఙ్గర్ముదా తే తు పరస్పరమథా౭బ్రువన్ ॥ ౩౬॥
 ప్రాప్తా ఇవ పునర్జన్మ ముముదుస్తే పరస్పరమ్ ।

శశంసుః సర్వ సర్వవృత్తాన్తం శివాయై చ శివాయ చ ॥ ౩౭॥

సేనాం చ నిహతాం సిన్ధోః పుత్రౌ చ బలవత్తరౌ ॥ ౩౮॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే ధర్మాధర్మవధో నామైకోనవినశోత్తరశతతమోఽధ్యాయః ॥ ౧౧౯॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౯౪౭౬ + ౩౮ = ౯౫౧౪

౨.౧౨౦ పితృసిన్ధుసంవాదో నామ వింశత్యధికశతతమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

హతశిష్టాః కేఽపి వీరాః స్రవద్రక్షాః సుదుఃఖితా ।

సిన్ధుం సభాగతం చేత్థం భీత భీతా అథాబ్రువన్ ॥ ౧॥

వీరా ఊచః ।

ధనుర్ధర నిబోధేదమతిదుఃఖకరం వచః ।

ధర్మాధర్మౌ తవ సుతౌ కృత్వా యుద్ధం మహత్తరమ్ ॥ ౨॥

నిన్యతుర్దేవసేనాం తౌ హత్వా హత్వా యమక్షయమ్ ।

తతః కోఽపి మహావీరో ముఖైః షడ్భిర్విరాజితః ॥ ౩॥

సోఽపి తాభ్యాం రణే ఘోరే పాతితో ధరణీతలే ।

పునస్తేన ధృతౌ వీరౌ శిఖాయాం తాపుభావపి ॥ ౪॥

భ్రామయిత్వా బహుతరం పాతితో తౌ ధరాతలే ।

శతథా శీర్షదేహౌ తౌ గతౌ తౌ స్వర్గముత్తమమ్ ॥ ౫॥

క ఉవాచ ।

ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యం న్యపతద్దైత్యపుంజవః ।

శోకసాగరమగ్నోఽభూద్ వజ్రహత ఇవాచలః ॥ ౬॥

ధావమానైః సుహృద్వర్తైః స ఆశుత్థాపితో బలాత్ ।

ముహూర్తాత్ప్రకృతిం యాతః శుశోచ బహుదుఃఖితః ॥ ౭॥

సిన్ధురువాచ ।

శక్రాదయో లోకపాలా జితా యాభ్యాం రణే పురా ।

తౌ హతౌ ను కథం వీరౌ షడాన్యేన మహాబలౌ ॥ ౮॥

విహాయ మృత్యులోకే మాం కథం స్వర్గం గతావుభౌ ।

సురసేనానిహంతారౌ కృతాస్తస్యాస్తకావుభౌ ॥ ౯॥

నానేష్యే శత్రుమూర్ధానం తదాఽఽస్యం దర్శయే న చ ।

గమనావసరే ప్రోక్తం తత్సత్యం కిం కృతం త్వయా ॥ ౧౦॥

అథ దుర్గాసఖీభిస్తు వృత్తాంతోఽస్తః పురే తదా ।

కథితో విస్తరేణైవ రుదతీభిః సుదుఃఖతః ॥ ౧౧॥

సఖ్యువాచ ।

భర్తా రోదితి తే సుభ్రు ధర్మాధమౌం మృతావితీ ।

సాథ పర్యజ్కుసుగతా న్యపతత్ పృథివీతలే ॥ ౧౨॥

రమ్యేవ వాతనిహతా కోమలారుణపల్లవా ।

సఖీదుష్టవచోభిః సా బాణైరివ హృది క్షతా ।

విస్త్రస్తకేశాభరణా సాప్యరోదీతదా భృశమ్ ॥ ౧౩॥

విస్త్రస్తవస్త్రా వికసత్ బిల్వచారూపయోధరా ।

అశ్రుశ్యామలగణ్డా సా శోకానలహతప్రభా ॥ ౧౪॥

జహ్ను ముఖం సా పాణిభ్యాం దంతాసృక్పిక్తభూతలా ।

నిరస్తదేహభావా సా కా వికలా విగతత్రపా ॥ ౧౫॥

సభాజుణగతాఽలుణ్ణద్ధరకృద్ బాలకో యథా ।

సర్వే తతః సభ్యవరా రురుదుర్దుఃఖకర్షితాః ॥ ౧౬॥

ప్రసవన్నేత్రసలిలాఃప్రాబ్రవీత్ తాన్ సభాసదః ।

రాజ్ఞీ ఉవాచ ।

కథం సర్వేషు వీరేషు జీవత్సు తౌ సుతౌ మమ ॥ ౧౭॥

ప్రేషితౌ రణభూమిం తౌ మామపృష్ట్యా తు కోమతౌ ।

మయాశీశ్చేన్నియుక్తా స్యాన్న తయోర్మరణం భవేత్ ॥ ౧౮॥

న హి మే వచనం ధాతా మిథ్యా కర్తుం సమీహతే ।

యాభ్యాం జితా దేవగణాస్తౌ కథం నిధనం గతౌ ॥ ౧౯॥

క్వ ద్రక్ష్యామ్యహమేతౌ యౌ జిగ్యతుర్మదనం రుచా ।

బుద్ధీనా యౌ సరస్వతౌ తౌ మాం త్యక్తౌ కథం గతౌ ॥ ౨౦॥

తయోః శోకాగ్నినా దగ్ధా మరిష్యామ్యహమద్య వై ।
 ఇత్యుక్త్వా న్యపతద్ భూమౌ నిఘ్నతీ హృదయే ముహుః ॥ ౨౧॥
 తతః సఖ్యో నాగరాశ్చ బోధయామాసురజ్ఞాసా ।
 న మాతః కోఽపి శోకేన యో మృతః పునరాగతః ॥ ౨౨॥
 మృత్యులోకే చిరం స్థాతా నేషితో న శ్రుతోఽపి చ ।
 విహాయ హనుమంతం చ కృపం శారద్యతం బలిమ్ ॥ ౨౩॥
 వ్యాసం పరశురామం చ బిభీషణమథాపి చ ।
 ద్రోణీం నాన్యశ్చిరం స్థాయీ న భూతో న భవిష్యతి ॥ ౨౪॥
 బ్రహ్మాదీనాం భవేన్మృత్యుః కా తత్ర గణనాత్మనః ।
 రోదనం తేన కర్తవ్యం న స్యాన్మృత్యుః కదాఽస్య చేత్ ॥ ౨౫॥
 క్షీణే ఋణానుబద్ధే చ స్త్రీ పుత్రః పశురేవ చ ।
 న తిష్ఠతి ద్రువం తత్ర కృతః శోకో వృథా భవేత్ ॥ ౨౬॥
 యథా కాష్ఠం కాష్ఠగతం పురేణైవ వియుజ్యతే ।
 తద్వజ్జన్తుర్వియోగం చ యోగం చ ప్రాప్నుతేవశః ॥ ౨౭॥
 నానాపక్షిగణా రాత్రావేకవృక్షాగతా యథా ।
 ప్రాతర్దశదిశో యాన్తి తత్ర కిం పరివేదనమ్ ।
 క ఉవాచ ।
 ఏవం ప్రబోధితా దుర్గా సిన్ధుశ్చ జన ఏవ చ ॥ ౨౮॥
 హఠాచ్ఛంకం నిగృహ్యసావాసనే సంవివేశ హ ।
 ఉపహాసం కరిష్యన్తి సపత్నా రుదతామితి ॥ ౨౯॥
 దుర్గాం ధృత్వా బలాల్లోకా నిన్మ్యరన్తఃపురం హి తామ్ ।
 నిశ్వసన్తి పపాతాసౌ పర్యజ్కే శోకకర్షితా ॥ ౩౦॥
 స సిన్ధుః క్రోధసంయుక్తో జగ్రాహ శస్త్రసజ్చయమ్ ।
 పుత్రయోనిష్కృతిం కర్తుం హయారూఢో యయౌ రణమ్ ॥ ౩౧॥
 యాతే తస్మిన్మహావైన్యం చతురంగ రణోత్సుకమ్ ।
 ఉడ్డియోడ్డియ ధావన్తో యయుః పూర్వం పదాతయః ॥ ౩౨॥
 నానావర్ణా ఏకరూపా నానాశస్త్రాస్త్రపాణయః ।

తతో వారణసంఘాతా నానాధాతువిచిత్రితాః ॥ ౩౩॥

ఘణ్ణాభరణశోభాఢ్యా దానోదకప్రవర్షిణః ।

చీత్కారభీషితపరా మహారావభయజ్వరాః ॥ ౩౪॥

తతో౭శ్వా ప్రాగమన్ సాదియుక్తా వాయుజవా రణమ్ ।

ఖురాఘాతాద్ విస్ఫులిక్లాన్ పాతయంతో ధరాతలే ॥ ౩౫॥

శుశుభుః సాదినస్తత్ర భేటకుంతాసిపాణయః ।

చన్దనాగరులిప్తాఙ్గా నానామాలావిభూషితాః ॥ ౩౬॥

తనుత్రాణభృతః సర్వే కఙ్కటభ్రాజమస్తకాః ।

గ్రసన్త ఇవ చాకాశం నాదయంతో దిశో దశ ॥ ౩౭॥

రథాస్తతో౭గమన్నానామహావీరైరధిష్ఠితాః ।

నానాశస్త్రాస్త్రసమ్పూర్ణా ధనుస్తూణీరసంయుతాః ॥ ౩౮॥

తన్మధ్యే శుశుభే సిన్ధుర్మహాముకుటకుంజలః ।

నానాశస్త్రధనుః పాణిస్తూణీరకృతభూషణః ॥ ౩౯॥

వీరకఙ్కణశోభాఢ్యః కటిసూత్రాఙ్గదప్రభః ।

క్రోధసంరక్తనయనో లోకత్రయబుభుక్షయా ॥ ౪౦॥

వాద్యస్తు సర్వవాద్యేషు బన్దిషు చ స్తువత్సు చ ।

యావద్యాతి మహావేగాత్ తావద్ దూతస్తమబ్రవీత్ ॥ ౪౧॥

పితా తే యాతి దైత్యేశ తం ప్రతీక్షస్వ సువ్రత ।

పరావృత్యేక్షతే యావత్ తావదశ్వగతం సుతమ్ ॥ ౪౨॥

అపశ్యదభ్యాశగతం నమశ్చక్రే స చాపి తమ్ ।

దదౌ పితా తత్ర సుతం దుర్గం కృత్వా చమూచరైః ॥ ౪౩॥

ఉపదేశం చ కృతవాన్ సుఖాయాముత్ర చేహ చ ।

చక్రపాణిరువాచ ।

గర్వేణ వర్తసే పుత్ర శ్రియా మత్తో న బుధ్యసే ॥ ౪౪॥

అథజ్ఞానే మహావృద్ధాః ప్రప్లవ్యా భూతిమిచ్ఛతా ।

అగ్రే శుభేచ్ఛయా పూర్వమశుభం న సమాచరేత్ ॥ ౪౫॥

అల్పేన కర్మణా నాశం పుణ్యమేత్య శుభేన హ ।

అణుర్గిర్దహేత్ సర్వం పుణ్యం దోషస్తథా సుత ॥ ౪౬॥

న లాభో దృశ్యతే పుత్ర బద్ధేషు తేషు తే క్వచిత్ ।

స ఏవ పుత్రో యో మాతృపితృవాక్యకరోఽనిశమ్ ॥ ౪౭॥

తస్య చోల్లంబనే పుణ్యం నాశమేతి చ జాయతే ।

దోషజాలం మోహజాలం నానానిరయదం సుత ॥ ౪౮॥

అతః శృణు హితం వాక్యం మోచయాశు సురాన్ సుత ।

ముక్తేషు తు భవేన్మిత్రం మయూరేశోఽఖిలార్థదః ॥ ౪౯॥

న చేహ ద్వేషతః కశ్చిత్ సుఖం ప్రాప్తో ధరాతలే ।

విनाశం ప్రాపితా దేవైర్నిరణ్యాజ్ఞాదయోఽసురాః ॥ ౫౦॥

క ఉవాచ ।

ఇతి పితృవచః శ్రుత్వా చుకోపాతితరాం సుతః ।

ధిక్కుత్య పితరం ప్రాహ మమ భ్రాన్తిరభూతుపరా ॥ ౫౧॥

చతురస్త్యం పితా మే వై జ్ఞానం సమ్యక్ ప్రకాశితమ్ ।

భాషసే మూఢవత్ తాత కృత్వాం శ్యామం ముఖం వ్రజ ॥ ౫౨॥

యేన మే నిహతా సేనా పరార్ధగణితాపితః ।

తేనేదాసీం కథం సామ కర్తవ్యమయశస్కరమ్ ॥ ౫౩॥

కుశాక్షమాలా ధరణం రాజధర్మేహి నేష్యతే ॥

తస్మాద్ దయా నరేంద్రేణ న కార్యా శత్రుసంఘయే ॥ ౫౪॥

నిర్దయత్వమరావేవ స్మృతం నీత్యాఽఽమయే యథా ।

ఏవముక్త్యా నమస్కృత్య పితరం సిన్ధుదైత్యరాట్ ॥ ౫౫॥

పరావృత్య బలాత్తం స యయౌ యోధం రణోత్సుకః ॥ ౫౬॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే పితృసిన్ధుసంవాదో నామ వింశత్యధికశతతమోఽధ్యాయః ॥

౧౨౦॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౯౫౧౪ + ౫౬ = ౯౫౭౦

౨.౧౨౧ ఏకవింశోత్తరశతతమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

వీరభద్రాదిభిర్వీరైః సుఖాసీనం గణేశ్వరమ్ ।

ఆయుర్వ్యుధైః దేవా భీతాః శ్వాసమాకులాః ॥ ౧॥

న్యవేదయంత వృత్తాంతం స్వయం సిన్ధుః సమాగతః ।

మేనిరే తే పునః ప్రాప్తం కాలం సంహర్తుమాత్మనః ॥ ౨॥

తతో హర్షాన్మయా రేశో రురోహ శిఖినం తదా ।

ఆయుధాని చ చత్వారి ప్రగృహ్య చ జగర్జ చ ॥ ౩॥

నమస్కృత్య శివం వేగాద్ యయా స ద్యోతయన్దిశః ।

తదాశీకవచో వీరసహితో వాహినీయుతః ॥ ౪॥

యావత్పురతో యాతి సింధుం హస్తం సముద్యతః ।

తావత్క్షణాననః ప్రాహ యామి యుద్ధాయ విఘ్నరాట్ ॥ ౫॥

తిష్ఠత్సు బహువీరేషు కథం యుద్ధాయ యాస్యసి ।

పౌరుషం పశ్య సర్వషాం తస్మిన్ క్షీణే రణం కురు ॥ ౬॥

ఏవముక్త్యా నమస్కృత్య యయా యుద్ధాయ షణ్ముఖః ।

చతురక్లబలం గృహ్య సిన్ధునేనామథాఽవధీత్ ॥ ౭॥

సోఽపి తాం న్యహనత్ సేనాం నానాశస్త్రైః శరవ్రజైః ।

సహస్ర ప్రహరస్వాద్య హన్మి సమ్ముఖతాం వ్రజ ॥ ౮॥

ఏవం కోలహలోఽప్యాసీద్ వీరాణాం తత్ర యుద్ధ్యతామ్ ।

పేతుర్వీరాః శస్త్రహతాః శరజాలగతాసవః ॥ ౯॥

ఛిన్నాఙ్గా భిన్నపాదాశ్చ ఛిన్నబాహూరుమస్తకాః ।

అసిభిర్భిణ్డిపాలైశ్చ కున్తైర్ముగ్ధరసశ్చయైః ॥ ౧౦॥

మారయంతః స్థిరా వీరాస్తాన్పరాన్ యుద్ధదుర్మదాన్ ।

కోలాహలో మహానాసీత్వేడితైర్దేషితైరపి ॥ ౧౧॥

వాద్యధ్వనిప్రతిధాన్వైరబ్బంహితై రథనేమిభిః ।

అసమ్బుద్ధమభూద్ యుద్ధం సేనయోరుభయోరపి ॥ ౧౨॥

యథాప్రతిజ్ఞం వీరాస్తే నిజఘ్నూర్మస్తకం ముఖమ్ ।

నేత్రే బాహూదరం నాభిం పాదౌ గుల్ఫౌ చ జానుసీ ॥ ౧౩॥

కోఽపి హస్తేన పాదేన కోఽపి ఖడ్గేన నాశయన్ ।

అసినా కేఽప్యరిగణానన్ధకారే మహాత్యపి ॥ ౧౪॥

అస్తం యాతే దినకరే దృష్ట్వా పృష్ట్వా నిజఘ్నిరే ।

దేవాన్ జ్ఞాత్వాఽసురా జఘ్నురితరానితరేఽపి చ ॥ ౧౫॥

అస్సకృవాహస్తత్రాసీత్ప్రధనే తుములే తదా ।

వహన్ ప్రేతానిషజ్జివాన్ హుజ్కూరేణ చ తాన్పరే ॥ ౧౬॥

బలాన్నిష్కాశయామాసుర్విశల్యాంశ్చక్రీరే యథా ।

ఇతో న నేనే పశ్చాహవిరామం యుద్ధలమ్పటే ।

ఏవం పదాతాః సిన్ధోస్తే కోటిశోఽథ హతాః సురైః ॥ ౧౭॥

తతోఽగాత్ తద్గజానీకమసంఖ్యం శస్త్రసంయుతమ్ ।

ధీప్థితం సాదిభిర్విరేర్నానాయుద్ధవిశారదైః ॥ ౧౮॥

వీరభద్రాదయో జఘ్నుర్గజసేనాం దురత్యయామ్ ।

కేషాఞ్చన్మస్తకా భిన్నాః కేషాచిచ్ఛ కరా ద్విజాః ॥ ౧౯॥

అగ్నిశస్త్రధరైః కేచిత్పాతితా వీరసంయుతాః ।

వీరభద్రోఽతివీర్యేణ గజేనైవాహనద్ గజమ్ ॥ ౨౦॥

పేతతురష్టథా భిన్నాపుభావపి తదా గజౌ ।

తతః షడాననో నిఘ్నన్ గజానీకే వ్యరోచత ॥ ౨౧॥

వీరైస్తు సహితాన్ మత్తాననన్తాన్ కరిసంశ్చయాన్ ।

శక్త్యా శరైరనేకైః సోఽనాశయత్ షడ్గనుశ్చుష్టైః ॥ ౨౨॥

హిరణ్యగర్భోఽనేకవీరయుతాంస్తానప్యపాతయత్ ।

భూతరాజోఽపి శస్త్రస్థాన్ గజాన్నానావిధాన్ రణే ॥ ౨౩॥

న్యపాతయద్ వీరయుక్తాన్ నారాచక్షతజీవితాన్ ।

సింహో భూత్వా పుష్పదన్తో దారయామాస తాన్ గజాన్ ॥ ౨౪॥

నన్ధీ తు గజరూపేణ బభ్రజ్జ తాన్ గహన్ బహూన్ ।

అన్యైశ్చ శరసంఖ్యతైః సర్వే తే వినిపాతితాః ॥ ౨౫॥

కఞ్చిత్ పుచ్ఛే గృహిత్యేభం భ్రామయిత్వా పరేఽక్షిపత్ ।

ఉభావపి లయం యాతౌ దృఢాఘాతేన చూర్ణితౌ ॥ ౨౬॥

తతోఽశ్వచారా యుయుధర్మజానీకే నివారితే ।
 అసంఖ్యేతాన్ నిజఘ్నస్తాన్ సురాన్నానాయుధై రణే ॥ ౨౭ ॥
 పతితా మూర్ఛితా దేవాః పునః సంజ్ఞాం చ లేభిరే ।
 తతో విష్యధురశ్వస్థాన్ వీరానశ్వానథో రుషా ॥ ౨౮ ॥
 క్రోధేన దేవాఘ్నై స్మ హయారూఢా మహాసురాః ।
 సురాంస్తాన్ నిన్యరంత తే శస్త్రాస్త్రశరవృష్టిభిః ॥ ౨౯ ॥
 షడ్విరాః పునరాయాతాః శ్రుత్వా దేవాన్ హతాన్ యుధి ।
 తతస్తే పునరాజఘ్నైరైతే యానశ్వసాదినః ॥ ౩౦ ॥
 చత్వారస్తే చతుర్దిక్షు ప్రాయుధ్యన్ బలవత్తరమ్ ।
 రరక్షతురుభౌ సైన్యం స్వీయం దేవగణైర్యుతమ్ ॥ ౩౧ ॥
 మారయామాసురశ్వాంస్తానశ్వస్థాన్ వీరసంయుతాన్ ।
 అయుధ్యన్ పాదచారేణ నిఘ్నన్తోఽరిగణాన్ బహూన్ ॥ ౩౨ ॥
 కోటికోటిమితాస్త్ర పేతుస్తే తు శరార్ధితాః ।
 నస్తీ భృగ్గీ హతానశ్వాన్ పతితాన్ వీక్ష్య సాదినః ॥ ౩౩ ॥
 పాదాఘాతేన తేనాశు పాతయన్ నన్దికేశ్వరః ।
 వీరభద్రోఽప్యసంఖ్యేతాన్ అశ్వయోధాన్ న్యపాతయత్ ॥ ౩౪ ॥
 హతేషు ముఖ్యవీరేషు చతుర్భిః సర్వతో దిశమ్ ।
 కల్పాంత ఇవ తత్రాసీద్ దైత్యానాం రణకర్మణామ్ ॥ ౩౫ ॥
 తతః కేచిత్సురగణాన్ పేదిరే శరణం తదా ।
 హాహాకారో మహానాసీద్ దైత్యసైన్యాశ్వసాదిషు ॥ ౩౬ ॥
 ఏవం హత్వాఽఖిలాం సేనాం షడ్విరాస్తే ముదం యయు ।
 వాద్యతు సర్వవాద్యేషు జగర్జుస్తుష్టువుర్విభుమ్ ॥ ౩౭ ॥
 జయః ప్రాప్తో మయూరేశప్రభావాత్స్మరణాన్నతేః ।
 తతః సిన్ధుః సమాకర్ణ్య శరణాగతవాక్యతః ॥ ౩౮ ॥
 వృత్తాంతం హతసేనాయా హస్త్యశ్వరథ సంయుతః ।
 అమాత్యాన్సర్వవీరాంశ్చ ప్రోవాచ యుద్ధలాలసః ॥ ౩౯ ॥
 సిన్ధురువాచ ।

యే యే గచ్ఛన్తి యోధారస్తాన్ శృణోమి హతాన్మరైః ।

ఇదానీం యామి తం హస్తం గుణేశం చ స్వయం బలాత్ ॥ ౪౦॥

క ఉవాచ ।

ఇత్యుక్త్వా క్షేపితేనాసౌ గగనం చ దిశో దశ ।

నాదయామాస శ్రీంల్లోకాన్ గ్రసన్భూస్వర్గమణ్డలమ్ ॥ ౪౧॥

యోజయిత్వాఽక్షిపత్ బాణమాకర్ణకర్షణాజ్జవాత్ ।

సేనాయాం వీరభద్రాదిపాలితాయాం మహాబలైః ॥ ౪౨॥

నిరీక్ష్య సర్వవీరాన్ స బాణం ధనుషి సన్నధే ।

అస్త్రమస్త్రేణ సహసా శతజప్తేన దైత్యరాట్ ॥ ౪౩॥

కృపీటయోనిః సహసా తస్మాజ్జాతో దదాహ తామ్ ।

దేవసేనాం చ పృథివీం సవనాం చ సపర్వతామ్ ॥ ౪౪॥

తతోఽపశ్యన్ సైనికాస్తే దహ్యామానాన్కృశానునా ।

పురుషం వహ్నిసమ్భూతం జటిలం దీప్తతేజసమ్ ॥ ౪౫॥

విద్యుజ్జ్వలం కరాలాస్యం గిలంతం దేవసైనికాన్ ।

షడాసనాదయో భీతా దుద్రువుస్తే దిశో దశ ॥ ౪౬॥

యం యం స భక్షతి స్మాజౌ స స ప్రాప స్మరన్ముదా ।

నిజధామ మయూరేశమేవ మత్తాఽఖిలా చమూః ॥ ౪౭॥

యతో యతో యాతి సేనా తతస్తద్వక్త్రసమ్భవః ।

తనూనపాద్ దహత్యేనాం ప్రలయాగ్నిరివ జ్వలన్ ॥ ౪౮॥

ఏవం సా వహ్నినా దగ్ధా మయూరేశస్య వాహిని ।

ధూమాన్ధకారే మహతి న ప్రాజ్ఞాయత కిఞ్చన ॥ ౪౯॥

తతః సర్వే మయూరేశపుష్పభాగం సమాశ్రితాః ।

త్రాహి త్రాహితి జల్పన్తో దగ్ధాస్తే జాతవేదసా ॥ ౫౦॥

అనివార్యం మహాస్త్రం తద్దృష్ట్వా దేవో మయూరరాట్ ।

నిస్తేజాశ్చింతయామాస భీతో లోకే లఘుత్వతః ॥ ౫౧॥

శివః ప్రసాదం చేత్ కుర్యాత్ తదైవాత్ర జయో భవేత్ ।

ఇత్యుక్త్వా పరశుం గృహ్య మస్త్రయిత్వాఽక్షిపన్బలాత్ ॥ ౫౨॥

మహసా జితసూర్యః స గర్జయన్ గగనం దిశః ।

యాతో దహన్వైరిసేనాం జగత్కల్పానలో యథా || ౫౩ ||

తస్మాదపి మహానేకః పురుషః సమజాయత |

యస్యాస్యే సర్వభూగోలః కిన్ను మాస్యతి సామృతః || ౫౪ ||

పురుషః పురుషేణాసావస్తమస్త్రేణ వై తదా |

అయుధ్యతాం తతో జగ్గుర్దృష్టుం దేవర్షయస్తదా || ౫౫ ||

దైత్యాస్త్రం భక్షితం తేన కృతాంతాస్త్రేణ సత్వరమ్ |

యయౌ సేనాం చ నిర్దగ్ధం జ్వాలామాలివ హవ్యభుక్ || ౫౬ ||

దైత్యరాజోఽపి తం దృష్ట్వా బాణవృష్టిమవాసృజత్ |

ఏకస్మాన్మన్విత్రాద్ బాణాదనంతా నిఃసృతాః శరాః || ౫౭ ||

దేవసేనాచరాస్తేషు నిమగ్నా వేగశాలినః |

మయూరేశః క్రోధవశాన్నానాఽస్రాణి తదాఽసృజత్ || ౫౮ ||

తైరస్త్రైరైత్యరాజస్య నిరస్యాస్త్రాణి సర్వశః |

అభక్షయ దైత్యసేనాం స కాలపురుషః పునః || ౫౯ ||

యతో యతః పలాయన్తేఽసురాస్తత్ర చ యాతి సః |

చింతాక్రాంతస్తతో దైత్యః కర్తవ్యం నాభ్యపద్యత || ౬౦ ||

కిం కర్తవ్యం క్వ గన్తవ్యం క్వ న స్థేయమచిన్తయత్ |

అస్తం యాతే దినకరే స్వధామ ప్రత్యపద్యత || ౬౧ ||

గచ్ఛన్ స్థలన్నతనూభమౌ నష్టకుణ్డలభూషణః |

నగరం ప్రావిశదసౌ తతః శమ్భురివాపరః || ౬౨ ||

గుప్త ఏవావసత్ క్వాపి స్త్రీణాం చైవానుజీవినామ్ |

జగర్జ సగణో దేవో జ్ఞాత్వా తద్వృత్తమాశు సః || ౬౩ ||

తేన నాదేన సహసా నాదితం భువనత్రయమ్ |

సంజ్ఞాహార కృతాంతాస్త్రం మన్తవిద్యుజగం యథా || ౬౪ ||

స్వనివేశం జగామాశు మయూరేశో గజైర్వృతాః || ౬౫ ||

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే యుద్ధవర్ణనం నామైకవింశోత్తరశతతమోఽధ్యాయః ||

౧౨౧ ||

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౯౫౭౦ + ౬౫ = ౯౬౩౫

౨.౧౨౨ ద్వావింశోత్తరశతతమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

సింహాసనస్థే దేవేశ మయూరేశే గణైర్వృతే ।

గౌతమాద్యా మునిగణాః ప్రశశంసుర్గుణేశ్వరమ్ ॥ ౧॥

ఋషయః ఉచుః ।

యేన శక్రో జితః సజ్జ్యే నాగైః శేషో ధరాతలే ।

తస్య కా గణనాన్యేషాం సోఽపి యుద్ధే జితస్త్యయా ॥ ౨॥

రక్షితా బహవస్తస్మాత్ సిన్ధోర్ధుష్టాత్సురేశ్వర ।

గణానాం సర్వలోకానామన్యథా జీవనం కథమ్ ॥ ౩॥

క ఉవాచ ।

ఇత్థం తేషు వదత్స్వేవ తత్కిర్తిం గిరిజఽఽయయా ।

ఆలిక్ష్మ్య ప్రాహ పుత్రం సా శ్రాన్తోఽసి యుద్ధలాలసః ॥ ౪॥

తతః శీఘ్రం సమాయాతో భర్గో దేవం స సస్వజే ।

ఉవాచేన్ద్రాదిభిర్దేవైరసాధ్యం కృతవానసి ॥ ౫॥

పరబ్రహ్మస్వరూపస్య చరాచరగురోరపి ।

సర్వజ్ఞస్య ధరాభారోద్ధరణే నిరతస్య తే ॥ ౬॥

మహిమానం స్వరూపాణి బ్రహ్మాద్యా న విదుః సురాః ।

గౌతమాద్యాశ్చ మునయః శక్తిః కా తత్ర నో భవేత్ ॥ ౭॥

క ఉవాచ ।

ఇత్థం వదతి దేవేశే శివేఽథ పార్వతీం జగౌ ।

నారదో మునివర్యోఽసౌ మాతః శృణు వచో మమ ॥ ౮॥

బహవో వాసరా జాతా ఆత్ర స్థానే కదా శివే ।

మోక్షమేష్యతి దైత్యోఽసౌ సిన్ధుర్ధుష్టతమోఽనఘే ॥ ౯॥

కదా వివాహో భవితా మయూరేశస్య సువ్రతే ।

వాసవాద్యా జితా యేన నాశం స కథమేష్యతి ॥ ౧౦॥

ఆజ్ఞాం దేహి గమిష్యామః పునరేష్యామ సత్వరమ్ ।

కదా స్యుః సిన్ధుదైత్యాత్తే దేవాశ్చ ముక్తబన్ధనాః ॥ ౧౧॥

దైత్యస్య మరణం మాతరసాధ్యం దృశ్యతే మయా ।

క ఉవాచ ।

సురర్షిర్వాక్యమాకర్ణ్య ప్రోచుస్తం తే గణాస్తదా ॥ ౧౨ ॥

షడాననాదయో వీరా నారదం దేవదర్శనమ్ ।

ఉద్ధిపయస్తం తం దేవం మయూరేశం సురేశ్వరమ్ ॥ ౧౩ ॥

ఆశ్చర్యం నారదమునే సర్వజ్ఞస్యాపి తేనఘ ।

ఏతద్ధం సమాయాతో నిజధామ్నో భువం విభుః ॥ ౧౪ ॥

అవాప్తసకలార్థోఽసౌ మయూరేశోఽఖిలార్థకృత్ ।

అగుణస్య గుణేశస్య గుణక్షోభవిధాయినః ॥ ౧౫ ॥

స్వరూపం కిం న జానాసి బ్రహ్మద్వైరనిరూపితమ్ ।

మయూరేశస్య వీర్యం చ భూభారోత్తరజైషిణః ॥ ౧౬ ॥

ఇన్ద్రాద్యవధ్యానసురన్నిఘ్నతో బలశాలినః ।

అనంతకోటిబ్రహ్మణ్ణనాయకస్యాఖిలాత్మనః ॥ ౧౭ ॥

ఉత్పత్తిస్థితిసంహారకారిణో జగతామపి ।

క ఉవాచ ।

ఇతి తద్భారతీ శ్రుత్వా పునః ప్రోవాచ నారదః ॥ ౧౮ ॥

యదా ద్రక్ష్యామి తం దైత్యం నిహతం ముక్తిమాగతమ్ ।

తదా సర్వం వచః సత్యం మన్యేఽహం నాన్యథా క్వచిత్ ॥ ౧౯ ॥

నిశమ్యత్థం వచస్తస్య చక్రోధ స మయూరరాట్ ।

జగర్జ క్రోధదీప్తోఽసౌ నాదయన్భువనత్రయమ్ ॥ ౨౦ ॥

దహన్నివ త్రిలోకీం స శీర్ణయన్ పృథివీమపి ।

మేఘగమ్భిరయా వాచా బభాణ తం మునిం తదా ॥ ౨౧ ॥

మయూరేశ ఉవాచ ।

మాన్యోఽసి బ్రహ్మపుత్రత్వాత్ సర్వజ్ఞత్వాన్మునీశ్వర ।

అతస్తావం ప్రబ్రవీమ్యద్య మర్యాదాం పరిపాలయన్ ॥ ౨౨ ॥

తవ ప్రసాదాత్ బ్రహ్మణ్డం ప్రాశయిష్యేఽన్తకం క్షణాత్ ।

భూగోలం న్యుబ్జతాం నేష్యే శోషయిష్యేఽముద్భీనపి ॥ ౨౩ ॥

చాలయిష్యే తథా మేరుం మునే నిశ్వాసవాయునా ।

శృణు నారద సత్యాం మే ప్రతిజ్ఞామద్య సర్వగ ॥ ౨౪ ॥

హనిష్యే సిన్ధుదైత్యం తం నాత్ర కార్యా విచారణా ।

క ఉవాచ ।

ఇత్యుక్త్వా ప్రయయా యోధుం బర్హ్యరుథో వినాయకః ॥ ౨౫ ॥

ఆహతుస్తం తదా నన్ది భృగ్జీ చౌభౌ వినాయకమ్ ।

ఆవాం యుద్ధం కరిష్యావో పశ్య నౌ రణకౌశలమ్ ॥ ౨౬ ॥

ఇత్యుక్త్వా వాయువేగేన గతౌ తౌ గణ్డకిం పురీమ్ ।

వీరభద్రో భూతరాజో యయా శ్రుత్వా తయోర్గతిమ్ ॥ ౨౭ ॥

తదా చ కమ్పే ధరణీ శేషో విష్వలతాం యయా ।

దదృశుస్తే చ చత్వారో దుర్గం దుర్గం సురేశ్వరైః ॥ ౨౮ ॥

పర్యజ్ఞే సుఖమాసీనం సిన్ధుం చారా న్యవేదయన్ ।

చత్వారః పర్యతాకారా గర్జయంతో దిశో నభః ॥ ౨౯ ॥

వీరాస్తవ పురీం యాతాః కిం స్థితోఽసి మహాసుర ।

శ్రుత్వేత్థం వచనం సిన్ధుర్మగ్నశ్చిన్తార్ణవే క్షణాత్ ।

దుర్గాపి చిన్తయావిష్టా సా సోఽపి శ్యామతామియాత్ ॥ ౩౦ ॥

అథోముఖతయా చౌభౌ దుఃఖం ప్రాపతురజ్ఞాసా ।

దుర్గా ప్రోచే మహారాజ మయోక్తం న కృతం త్వయా ॥ ౩౧ ॥

తస్యేదం హి ఫలం ప్రాప్తమిదానీం కిం ను చిన్తయా ।

ఏవం వదతి సా వాక్యం తావత్తే వీరసత్తమాః ॥ ౩౨ ॥

నానాశ్చర్యయుతం నానారత్నకాశ్చాననిర్మితమ్ ।

అనేక శిఖరం తస్య సభామణ్డపమాయయుః ॥ ౩౩ ॥

ఉడీయ సహసా భృగ్జీ తస్థౌ క్రుద్ధస్తు మణ్డపే ।

బభ్రజ్జ మణ్డపం సద్యః స బలేన మహాబలః ॥ ౩౪ ॥

అఙ్గణే తస్య ఖణ్డాని పతితాని సమన్తతః ।

తత్తప్తయోఽపి తే వీరా భృగ్జీనం సముపాగతాః ॥ ౩౫ ॥

యుద్ధావేశారుణముఖాః ససైన్యం తం గ్రసిష్టవః ।

దృష్ట్వా తత్కర్మ తేషాం తు సిన్ధుసేనా యయా పురః ॥ ౩౬ ॥

ఖడ్గచర్మధనుర్బాణకుస్తముద్గరధారిణీ ।
 ఘ్నస్తు ఘ్నస్తు మహావేగాంశ్చతురో వీరపుష్కవాన్ ॥ ౩౭॥
 ఇత్యుక్త్వా చతురో హస్తుమాగతా దైత్యసైనికాః ।
 అసంఖ్యేతాశ్చతుర్భుజైర్జయధుర్జాతసమ్భ్రమాః ॥ ౩౮॥
 హన్మి త్వాం జహి మహ్యం చేత్యత్ర కోలాహలోఽభవత్ ।
 తతోఽభూత్తుములం యుద్ధం చతుర్భుదైత్యసేనయా ॥ ౩౯॥
 రజోఽన్ధకారే శస్త్రాంశాం ప్రకాశనావలోకయన్ ।
 శతకోటి హతా దైత్యాశ్చతుర్భుః సంయుగే తదా ॥ ౪౦॥
 అసంఖ్యేతాన్ మహావీరాన్ పోథయామాసురోజసా ।
 గృహీత్వా పాదయోస్తే తాన్ భ్రామయిత్వా పునః పునః ॥ ౪౧॥
 సభోఽక్షిపన్మహావీరాస్తే భూమా శతధాఽపతన్ ।
 శరైర్నైశ్చ శస్త్రైశ్చ పాదేన కరఘాతతః ॥ ౪౨॥
 నాశితా సర్వసేనా సా దైతేయీ రణమణ్డలే ।
 తతస్తే తద్గుహం గత్వా సిన్ధుం పర్యజ్కుసంస్థితమ్ ॥ ౪౩॥
 రణస్తమ్భం సమానిన్మృగ్యత్వా కేశేషు వేగతః ।
 తతః సిన్ధుర్మహాస్త్రైః స చక్రే యుద్ధం తు తైః సహ ॥ ౪౪॥
 వ్యసృజత్ పన్నగాస్త్రం స భుజగైర్వేష్టితాస్త్రయః ।
 గరుడాస్త్రం చ సహసా భృంశాణామోచి తత్క్షణాత్ ॥ ౪౫॥
 అగ్నిస్త్రై మోచితే తేన పర్జన్యాస్త్రం చ సోఽసృజత్ ।
 వాయుస్త్రై మోచితే తేన పర్వతాస్త్రం చ తేఽసృజన్ ॥ ౪౬॥
 తతస్తే మల్లయుద్ధేన యోధయామాసురాదరాత్ ।
 నస్థి తు పాతయామాస ముకుటం దైత్యమస్తకాత్ ॥ ౪౭॥
 భృంగీ తు తాడయామాస పృష్ఠే దైత్యం మహారుషా ।
 వీరభద్రోఽగ్రహీద్ భార్యాం కచే తస్యాథ పశ్యతః ॥ ౪౮॥
 భూతరాజో జఘానైసం లత్తయా వైరభావతః ।
 దుర్గా నేత్రే నిమిల్యైవ నాపశ్యత్తం తథావిధమ్ ॥ ౪౯॥
 నిన్దస్తీ తస్య కర్మాణి పపాల నిజమద్ధిరమ్ ।

ఆవేశాత్స్థిన్ధైత్యోఽపి వీరభద్రం పదేఽగ్రహీత్ ॥ ౫౦॥

ముష్టినా నన్దినం హత్వా శిఖామాక్రమ్య భృగ్గణః ।
అపాతయద్ భూమితలే భూతరాజో ముమూర్ష హ ॥ ౫౧॥

ముకుటం మస్తకేన్యస్య ముక్తాహారం గలే తథా ।
తురంగవరమారుహ్య శేషానాహూయ సైనికాన్ ॥ ౫౨॥

హనిష్యేఽద్య మయూరేశమిత్సుక్త్వా యుయుధే పునః ।
జగర్ణ సహసా దైత్యో గర్ణయన్విదిశో దిశః ॥ ౫౩॥

గతేషు తేషు వీరేషు చతుర్షు గణనాయకమ్ ।
వదత్సు దైత్యసేనాయాం సర్వేషాం నాశనం కృతమ్ ॥ ౫౪॥

ఆనీతః సిన్ధుదైత్యోఽపి రణభూమిం గణేశ్వర ।
అల్పసేనాచరైర్ముక్తం మోచయేనం భవార్ణవాత్ ॥ ౫౫॥

వయమేవ హనిష్యామో నాజ్ఞాసీత్ తవ విఘ్నరాట్ ॥ ౫౬॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే శ్రీగణేశసేనావిజయవర్ణనం నామ ద్వావింశోత్తరశతతమోఽధ్యాయః
॥ ౧౨౨॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కః - ౯౬౩౫ + ౫౬ = ౯౬౯౧

౨.౧౨౩ త్రయోవింశత్యుత్తరశతతమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

ఆగతం సిన్ధుమాకర్ణ్య జహృషే స మయూరరాట్ ।
నీలకణ్ఠం సమారుహ్య యయౌ యుద్ధాయ సత్వరః ॥ ౧॥

చతుర్భిరాయుధైః సర్వాభాసన్ విదిశో దిశః ।
కల్పాన్తమేఘసదృశనాదేన నాదయన్నభః ॥ ౨॥

దదర్శ పురతః సిన్ధుం యుద్ధాయ కృతనిశ్చయమ్ ।
సోఽప్యేనం సమరే దృష్ట్వా పశ్యతి స్మ పునః పునః ॥ ౩॥

యథా సిహం నాగరాజో గరుడం చాథ వాయుభుక్ ।
మధుకైటభౌ యథా విష్ణుం త్రిపురో వా శివాపతిమ్ ॥ ౪॥

శుమ్భో వాపి నిశుమ్భో వా జగదమ్భాం మహాబలామ్ ।

తతో యుద్ధం ప్రకుర్వాతే నానాశస్త్రైః పరస్పరమ్ || ౫||

జపాకుసుమసంకాశౌ దేహౌ జాతో తదా తయోః |

దదాహ పృథివీం సాద్రిం శస్త్రసంఘటణోఽనలః || ౬||

చ కమేష్వ పృథివీ సర్వా సాబ్ధిద్విపా సపర్వతా |

బాణమాదాయ సిన్ధుః స వహ్నాయస్త్రేణాభిమన్త్య చ || ౭||

ససర్జ దగ్ధం తం దేవం మయూరేశం రణాఙ్గణే |

స దహన్ దేవసేనాం తాం దశదిక్షు ససర్ప హ || ౮||

తతః పాశం మయూరేశో మేఘాన్త్రేణ సుయోజ్య చ |

న్యక్షిపద్ దైత్యసేనాయాం కమ్పయన్ భువనత్రయమ్ || ౯||

అశమచ్ఛ తతో వహ్నిర్జ్వలధారాఽభివృష్టిభిః |

ప్రభూతేనాథ తమసా దిశో వ్యాప్తా దశాపి చ || ౧౦||

విశిర్ణాః పర్వతాస్తాభిః పతితా వృక్షసంఘాయాః |

అయం కిం ప్రలయః ప్రాప్త ఇత్యశోచత్ స దైత్యరాట్ || ౧౧||

పవనాన్త్రేణ తాన్మేఘాన్స్తదా సిన్ధుర్న్వవారయత్ |

స వాయుః కమ్పయామాస గగనం చ దిశో దశ || ౧౨||

తతో దేవోఽమన్తయత్స కమలం నిజహస్తకే |

పర్వతాన్త్రేణ సహసా తత్యాజ దైత్యపుంజవే || ౧౩||

ఉన్మూల్య తద్ ద్రుమాన్ వ్యోమ ద్యోతయచ్ఛ దిశో దశ |

అగచ్ఛద్ దైత్యసేనాయాం ప్రాసువత్ పర్వతాన్సహూన్ || ౧౪||

అసంఖ్యాత్కైర్గిరివరైశ్చాదితం పృథివీతలమ్ |

స స్థాతుమవకాశోఽభూన్న చ గన్తుమథాపి చ || ౧౫||

పవనం కుణ్ఠితం దృష్ట్వా పర్వతాన్సర్వతోఽపి చ |

వజ్రాస్త్రం ప్రేరయామాస తతో వజ్రాణి నిర్యయః || ౧౬||

అసంఖ్యాత్రైశ్చ వజ్రైశ్చ పర్వతాశ్చూర్ణితాస్తదా |

తతోఽకుశం మయూరేశో వజ్రాన్త్రేణ న్యమన్తయత్ || ౧౭||

ససర్జ తేషు వజ్రేషు వజ్రయుద్ధమభూత్ తదా |

తచ్ఛబ్దేన చ కమేష్వ భూః పాతాలాని దిశో నభః || ౧౮||

న్యపదత్ వజ్రఘాతేన వహ్నిర్లోకాన్తదాహ సః ।
 పరస్పరం నిరస్తాని వజ్రాణ్యన్తర్ధధుస్తదా ॥ ౧౯॥
 తతోఽవదన్మహాద్వైత్యోఽమాత్యాన్ ప్రతి మహారుషా ।
 కిమనేన ప్రయోగేణ భస్మ కుర్యాం క్షణాదముమ్ ॥ ౨౦॥
 శివబాలం శివాస్తన్యపానదక్షం శివోచితమ ।
 ఇత్యుక్త్వాఽభిద్రవద్వైత్యో హన్తుం తం స గుణేశ్వరమ్ ॥ ౨౧॥
 దధార తం నిరీక్ష్యైవమాయాన్తం దైత్యపుంజవమ్ ।
 విరాడ్రూపో మయూరేశో బిభేద సహసా నభః ॥ ౨౨॥
 చరణాక్రాన్త పాతాలః శ్రోత్రవ్యాప్తదిగన్తరః ॥ ౨౩॥
 సహస్రపాదం సహసా నిరీక్ష్య సహస్రనేత్రం చ సహస్రశీర్షమ్ ।
 ఖం రోదసీ వ్యాప్య చ తిష్ఠమానం సింధుర్ముమూర్ఛాభ పతశ్చ భూమౌ ॥ ౨౪॥
 ఆచ్ఛాదయన్తం హస్తేన వ్యోమ సర్వం సురేశ్వరమ్ ।
 సావధానమనాః కిఞ్చిత్ సస్మార రవిజం వరమ్ ॥ ౨౫॥
 సింధురువాచ ।
 రవిణా పూర్వముక్తోఽహం వరదానే మహాజసా ।
 ఆచ్ఛాదయేద్ యో గగనమేకహస్తేనరేఽసుర ॥ ౨౬॥
 స తే ముక్తిపదం సద్యో నేష్యతే బహుకాలతః ।
 అతోఽనేన రణేనాఽలం యద్ భావ్యం తద్భవిష్యతి ॥ ౨౭॥
 పునర్నిరీక్ష్యమాణోఽసౌ హ్రాస్వకాయం దదర్శ తమ్ ।
 షడ్భుజం తు మయూరేశం పరం విస్మయమాయమౌ ॥ ౨౮॥
 తతోఽవరుహ్య దేవేశో మయూరేశః శిఖణ్డినః ।
 ఉపస్పృశ్య జలం శుద్ధం జజాప పరమం మనుమ్ ॥ ౨౯॥
 పరశుం మన్తయామాస మహోవ్యాప్తం దిగన్తరమ్ ।
 లక్ష్మీకృత్య రిపోర్నాభిం సుధామన్త్రేణ సంయుతమ్ ॥ ౩౦॥
 స్ఫోటయన్నివ బ్రహ్మాణ్డం క్రోధసంరక్తతోచనః ।
 జ్వాలామాలాకులం తం స ముమోచ గిరిజాసుతః ॥ ౩౧॥
 స మోచ్యమానో గగనం నాదయన్ విదిశో దిశః ।
 భాసయన్ మహసా పృథ్వీం సపర్వతవనాకరామ్ ॥ ౩౨॥

దృష్ట్యా దైత్యః సమాయాంతం పరశుం కాలసన్నిభమ్ ।
 శీఘ్రం చక్రే ధనుర్ఘోరం శరం యావద్ధియోజ్యతే ॥ ౩౩॥
 తావత్ బిభిదే నాభిమమృతాభియుతం లఘు ।
 అమృతే నిఃస్పృతే దైత్యో వాతాహత ఇవ ద్రుమః ॥ ౩౪॥
 పపాత సహసా భూమౌ వజ్రాహత ఇవాచలః ।
 ప్రసార్య వక్త్రం రుధిరం వమన్ప్రాణాన్విస్సృజ్య సః ॥ ౩౫॥
 మయూరేశప్రతాపేన ముక్తిం ప్రాప సుదుర్లభామ్ ।
 పశ్యతాం సర్వలోకానాం తద్భుతమివాభవత్ ॥ ౩౬॥
 అవతేరుర్విమానాని యుద్ధం ద్రష్టుం స్థితాని హ ।
 పపాత పుష్పవృష్టిశ్చ శనైర్మేఘా జగర్జరే ॥ ౩౭॥
 అశిశమద్ రజో భౌమం వవౌ వాతః సుఖావహః ।
 ప్రసేదుశ్చ దిశః సర్వా గన్ధర్వా మధురం జగుః ॥ ౩౮॥
 నన్మతుశ్చాప్సరః సజఘాస్తృష్టపుర్మునిదేవతాః ।
 షడాననాదయో వీరా మయూరేశం ముదా యుతాః ॥ ౩౯॥
 సర్వే ఊచుః ।
 పరబ్రహ్మరూపం చిదానన్దరూపం సదానన్దరూపం సురేశం పరేశమ్ ।
 గుణాబ్ధి గుణేశం గుణాతీతమిశం మయూరేశమాద్యం నతాః స్మృతాః స్మృతాః స్మృతాః ॥ ౪౦॥
 జగద్వన్ద్యమేకం పరోజ్ఞానమేకం గుణానాం పరం కారణం నిర్వికల్పమ్ ।
 జగత్పాలకం హారకం తారకం తం మయూరేశమాద్యం నతాః స్మృతాః స్మృతాః స్మృతాః ॥ ౪౧॥
 మహాదేవసూనుం మహాదైత్యనాశం మహాపూరుషం సర్వదా విఘ్ననాశమ్ ।
 సదా భక్తపోషం పరం జ్ఞానకోశం మయూరేశమాద్యం నతాః స్మృతాః స్మృతాః స్మృతాః ॥ ౪౨॥
 అనాదిం గుణాదిం సురాదిం శివాయా మహతోషదం సర్వదా సర్వవన్ద్యమ్ ।
 సురార్కవర్షకం భుక్తిముక్తిప్రదం తం మయూరేశమాద్యం నతాః స్మృతాః స్మృతాః స్మృతాః ॥ ౪౩॥
 పరం మాయినం మాయినామప్యగమ్యం మునిధ్యేయమాకాశకల్పం జనేశమ్ ।
 అసంఖ్యావతారం నిజాజ్ఞాననాశం మయూరేశమాద్యం నతాః స్మృతాః స్మృతాః స్మృతాః ॥ ౪౪॥
 అనేకక్రియాకారణం శ్రుత్యగమ్యం త్రయీబోధితానేకకర్మాదిబీజమ్ ।
 క్రియా సిద్ధిహేతుం సురన్ద్రాదినేవ్యం మయూరేశమాద్యం నతాః స్మృతాః స్మృతాః స్మృతాః ॥ ౪౫॥

మహాకాలరూపం నిమేషాదిరూపం కలాకల్పరూపం సదాగమ్యరూపమ్ ।
జనజ్ఞానహతుం నృణాం సిద్ధిదం తం మయూరేశమాద్యం నతాః స్మృతాః స్మృతాః ॥ ౪౬ ॥
మహేశాదిదేవైః సదా సేవ్యపాదం సదా రక్షకం యోగినాం చిత్స్వరూపమ్ ।
సదాకామరూపం కృపామ్నోనిధిం తం మయూరేశమాద్యం నతాః స్మృతాః స్మృతాః ॥ ౪౭ ॥

సదా భక్తానాం త్వం ప్రసభపరమానందసుఖదో
యతస్తస్య లోకానాం పరమకరుణామాతృ తనుషే ।
షడూర్మీణాం వేగం సురవర సదా నాశయ విభో
తతో ముక్తిః శ్లాఘ్యా తవ భజనతోఽనందసుఖదాత్ ॥ ౪౮ ॥

కిమస్మాభిః స్తోత్రం గజవదన తే శక్యమతులం
విధాతుం వా రమ్యం గుణనిధిరసి ప్రేమ జగతామ్ ।
న చాస్మాకం శక్తిస్తవ గుణగణం వర్జితమహో
త్పదీయోఽయం వారాం నిధిరివ జగత్సర్జనవిధిః ॥ ౪౯ ॥

కః ఉవాచ ।
ఏవం స్తుత్వా పునస్తేఽముం ప్రార్థయామాసురాదరాత్ ।
యదుక్తం తే మయూరేశ తత్కృతం పరమం వచః ॥ ౫౦ ॥

సర్వేషాం సురసజ్ఞానామవధ్యోఽయం హతోఽసురః ।
తతోఽగాత్ పార్వతీ తత్ర జహృషే చాలిలిజ్గ తమ్ ॥ ౫౧ ॥

శివోఽపి ప్రయయా తత్ర సమాలిక్ష్మ చ తమబ్రవీత్ ।
సమ్యక్ కృతం త్వయా వత్స త్రైలోక్యం హర్ష నిర్భరమ్ ॥ ౫౨ ॥

సిద్ధోర్వధః సర్వసురైరసాధ్యో న చ తే శ్రమః ।
పరాక్రమవతః సర్వలోకరక్షారతస్య చ ॥ ౫౩ ॥

చతుర్వేదానిరుప్యస్య సర్వవిద్యానిధేరపి ।
ఏవముక్త్వా గతాస్తే తు సర్వే స్వస్థానమాదృతాః ॥ ౫౪ ॥

మయూరేశం నమస్కృత్య తతో దేవాబ్రువశ్చ తమ్ ।
ఇదం యః పఠతే స్తోత్రం స కామాలభతేఽఖిలాన్ ॥ ౫౫ ॥

సహస్రావర్తనాత్ కారాగృహస్థం మోచయేజ్జనమ్ ।
అయుతావర్తనాన్మర్త్యోఽసాధ్యం యత్సాధయేత్ క్షణాత్ ॥ ౫౬ ॥

సర్వత్ర జయమాప్నోతి శ్రియం పరమదుర్లభామ్ ।
పుత్రవాన్ధనవాన్జైవ వశతామఖిలం నయేత్ ॥ ౫౭॥

క ఉవాచ ।

ఏవముక్త్యా హ్యనుజ్ఞాతాః సాధ్వీత్యుక్త్యా యయుః సురాః ।
మయూరేశో గణైర్భుక్తః స్వధామ ప్రత్యపద్యత ॥ ౫౮॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే సిన్ధవదో నామ త్రయోవింశత్యుత్తరశతతమోఽధ్యాయః ॥
౧౨౩॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౯౬౯౧ + ౫౮ = ౯౭౫౯

౨.౧౨౪ చతుర్వింశత్యుత్తరశతతమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

పతితే సిన్ధుదైత్యే తు హతశేషా రణే స్థితాః ।
ఆయయుర్గణ్డకీం యావత్తావత్తే చిన్తయాముతాః ॥ ౧॥

ఉగ్రా దుగ్రా చక్రపాణిరతిష్ఠన్ విహ్వలా భృశమ్ ।
తావత్ తేషాం దుష్టచిన్తం బభూవ వివిధం తదా ॥ ౨॥

ఉదక్కిరాః ప్రసుష్వాప కాశ్చిత్తత్రాశుభావహాః ।
జానునోర్మస్తకం న్యన్య తస్థౌ తూష్టిం చలన్నివ ॥ ౩॥

హనౌ పాణితలం న్యన్య తస్థౌ కాచిన్ముదం వినా ।
ఏతస్మిన్మన్తరే దూతా యమదూతా ఇవాయయుః ॥ ౪॥

అతిష్టానముఖా దీనా నాబ్రువన్మూకతాం గతాః ।
పుష్టాస్తే ప్రాహురపరే వృత్తాన్తం రణభూగతమ్ ॥ ౫॥

దూతా ఊచుః ।

అసంఖ్యాతాన్ మహావీరాన్ హత్వా సిన్ధుర్దివం గతః ।
బాలానస్మాన్ పరిత్యజ్య తేన హీనా రుదామహే ॥ ౬॥

నిరీక్ష్య దేవాన్ నిహతాన్ క్రుద్ధోఽగాద్ గిరిజాసుతః ।
అస్మైరస్త్రాణి సంవార్య ముమోచ పరశుం శితమ్ ॥ ౭॥

తేన సిన్ధుర్మృతస్తత్ర పతితో ధరణీతలే ।
ముమూర్ఛస్తత్ర సర్వేఽపి తదీయా నాగరాశ్చ హ ॥ ౮॥

శ్రుత్యా వార్తాం దూతముఖాద్ రురుదుః సర్వ ఏవ తే ।
 విలలాపాథ దుర్గా సా జఘాన శిర ఉత్కటమ్ ॥ ౯॥
 ముక్తకేశా ముహుర్వక్త్రం నిఘ్నతీ గతభూషణా ।
 ఉగ్రా చ జననీ చాస్య చక్రపాణిః పితా తదా ॥ ౧౦॥
 పారాశ్చ రురుదుస్తత్ర నిఘ్నంతః పాణినా ముఖమ్ ।
 అవనౌ శిర ఆస్ఫాల్య లులుఱ్ఱర్థోరనిస్వనాః ॥ ౧౧॥
 కశ్చిద్ధూలిం నిచిక్షేప ముఖే శిరసి దుఃఖితః ।
 హస్తపృష్ఠం దదంశాన్యాస్తాభ్యాం భూమిమథాహనత్ ॥ ౧౨॥
 అశపన్ నిగరిజాపుత్రం స్త్రియో భక్క్త్వా కరాజ్ఞులీః ।
 ఉగ్రోవాచ ।
 నానాయత్నైస్తపసా సూర్యతుష్ట్యా నత్యా స్తత్యా లజఘనైః సర్వదానైః ।
 ప్రాతఃకాలాన్ మా హతస్త్యం కథఞ్చిచ్ఛూరో మానీ కేన నీతోఽసి రేం త్వమ్ ॥ ౧౩॥
 త్రిలోకనాయకేనాఽహం శ్లాఘ్య త్రిలోక్యమణ్డలే ।
 శపిష్యన్తి చ మాం లోకా హతభాగ్యాసి సామృతమ్ ॥ ౧౪॥
 జితః కృతాంతః పూర్వం తే కథం తేన సమాగమః ।
 ప్రాప్తస్త్యయా కథం పుత్ర న జితః పునరేవ సః ॥ ౧౫॥
 సకామో గిరిజాపుత్రస్త్యయి యాతే దివం సుత ।
 మామపృష్ట్యా కథం యాతః స్వర్గ లోకం సుఖావహమ్ ॥ ౧౬॥
 దుఃఖితాయాం మయి సుత కథం సన్తోషమేష్యసి ।
 గర్జన్తి నైవ జీమూతస్త్యయి గర్జతి పుత్రక ॥ ౧౭॥
 నిఃశబ్దః స కథం పుత్ర పతితస్త్యం రణాగణే ।
 దుర్గోవాచ ।
 దేహైక్యం కృతవాన్ ధాతా దమృతోఽర్వేదదర్శనాత్ ॥ ౧౮॥
 ప్రాణైక్యం న కృతం కస్మాదబ్రహ్మణా మూఢబుద్ధినా ।
 నాహం శచీం చ సావిత్రీం సౌభాగ్యమదగర్హితా ॥ ౧౯॥
 గణయామి న చాన్యాశ్చ సా కథం విధవాఽభవమ్ ।
 స్వహస్తేన చ కస్తూరీం చన్దనం చ యదా భవాన్ ॥ ౨౦॥

చర్చతి స్మ తదాఙ్గాని శీతలాని మమాభవన్ |
 ఇదాసీం దహ్యామానాని శోకేన తాని నిర్వప || ౨౧||
 న భక్షయసి పూర్వం త్వం మద్విదా విషమణ్డపి |
 స కథం మాం వినా స్వర్గసుఖం భోక్ష్యసి తాదృశమ్ || ౨౨||
 అపరాధం వినా భృత్యే నోదాసీనా భవన్తి హి |
 సాధవః సమశీలాశ్చ తత్కథం మాముపేక్షనే || ౨౩||
 ఉపాధిరహితం ప్రేమ కృతం నానావిధం పురా |
 అనిర్వాచ్యం కథం త్యక్త్వా తద్గతోఽసి సురాస్తక || ౨౪||
 క ఉవాచ |
 తపోవృద్ధా జ్ఞానవృద్ధాః ప్రాబువన్నిష్ఠురం వచః |
 న రోదనం ప్రశంసన్తి ధర్మశాస్త్రవిదో జనాః || ౨౫||
 యదశ్రు సుహృదామాన్యే ప్రేతస్య తత్పతేద్ ధృవమ్ |
 తస్మాత్తస్య హితం యత్ స్యాత్ తత్ కర్తవ్యం దయావతా || ౨౬||
 విచార్యమాణే తస్యాపి మోక్షోఽదాయీ కృపావతా |
 నిర్గుణేన చిదానన్దఘనేన బ్రహ్మరూపిణా || ౨౭||
 దయాపరవశాజ్ఞన్మ బిభ్రతా లోకశక్జ్జుతా |
 మయూరేశేన సఙ్గామే నిఘ్నతా సమ్ముఖం చ తమ్ || ౨౮||
 ఆత్మనో నైవ మరణం నోత్పత్తిః క్వాపి విద్యతే |
 అనాదిత్వాన్నిర్గుణత్వాన్నిత్యత్వాద్ వేదనిశ్చయాత్ || ౨౯||
 స్వార్థం హి రోదతే జన్తుర్హితం ప్రేతస్య నేహతే |
 అసంఖ్య భారవాడ్దేవీ న భారం సహతే ధరా || ౩౦||
 ప్రేతస్య శేషః కమరో వరాహోఽసౌ ధరాధరః |
 ఇత్యుక్త్వా తే తదా శోకం విజహుర్బుద్ధవాక్యతః || ౩౧||
 ఉగ్రా చ చక్రపాణిశ్చ దుగ్రా చ సఖిభిః సహ |
 నాగరాశ్చాపి శోచన్తో యయుః సఙ్గామమణ్డలమ్ || ౩౨||
 దదృశుః సేవకైః సిన్ధుం వీజ్యమానం రణాజ్ఞణే |
 పతితం వక్త్రకమలం వ్యాదాయ సితలోచనమ్ || ౩౩||

అస్సకృవస్తం దుర్గస్తం పక్షిశ్వాపదసజకులమ్ ।
 ఉపవిష్టాస్తు పరితః శోచన్తో భృశదుఃఖితాః ॥ ౩౪॥
 అజ్ఞే కృత్వా శిరస్తస్య దుర్గాశోచత్ ఖరస్వనా ।
 పాదసంపాహనం నాథ హస్తాభ్యామ్ పూర్వమాచరమ్ ॥ ౩౫॥
 జనమధ్యే న తచ్ఛక్యముత్తిష్ఠ ప్రాణనాయక ।
 శత్రో జీవతి నిద్రాం త్వం కథం విరాధిగచ్ఛసి ॥ ౩౬॥
 తన్ముఖే స్థాపయిత్వాస్యం హోహాకారం చ సాకరోత్ ।
 న్యషేధన్ వృద్ధవిజ్ఞాస్తాం తత ఉగ్రాబ్రవీద్ వచః ॥ ౩౭॥
 చక్రపాణిః పితా చాస్యం జ్వాలయన్తౌ శుశోచ తమ్ ।
 ఉత్తిష్ఠ వత్స కిం శేషే శేషే రిపుగణే సతి ॥ ౩౮॥
 వజ్రీ వజ్రాహత ఇవ పతితో ధరణీతలే ।
 ఇదాసీం బాల యుద్ధే త్వం కథం నిపతితో భువి ॥ ౩౯॥
 జితః కృతాన్తో భూషేపాత్ తద్వశం కథమాగతః ।
 కిఞ్చిద్వాక్యం వద విభో హృదయానన్దకారకమ్ ॥ ౪౦॥
 యస్య శబ్దేన త్రైలోక్యం కమ్పితే స్మ పురానఘ ।
 కథం స్వవచనం నాద్య వదనే మన్దవిక్రమ ॥ ౪౧॥
 నావాభ్యామపరార్ధం తే యేన మౌనం త్వమాశ్రితః ।
 న భాషనే రోషపశాత్ సేనాశేషసమన్వితః ॥ ౪౨॥
 కథం విష్ణులతాం యాతః కామం యో జితవాన్ రుచా ।
 తతో విజ్ఞాశ్చ వృద్ధాశ్చ నానాదృష్టాన్తదర్శనైః ॥ ౪౩॥
 సమాదధ్యుః ప్రరుదతో మృతానుమరణం న హి ।
 రామో దాశరథిః కిం ను లోకాన్తరగతో న హి ॥ ౪౪॥
 విక్రమేణ రిపూం జిత్వా గతః కిం న రఘూత్తమః ।
 అన్యేషిపి శతశో భూపాస్త్యత్కృతే మరణం గతాః ।
 కీర్తిం నానావిధాం కృత్వా స్వర్గస్థాః సుఖమశ్నుతే ॥ ౪౫॥
 క ఉవాచ ।
 తతస్తే సంస్కృతిం చక్రుర్బిల్వచన్దనదారుభిః ।
 దుర్గా సహైవ సంయతా పాతివ్రత్యగుణాన్వితా ॥ ౪౬॥

తతో యయా మయూరేశం చక్రపాణిః సనాగరః ।

సమస్కృత్య ప్రతుష్టావ బద్ధాజ్ఞానిపుటః శవైః ॥ ౪౭॥

రాజోవాచ ।

నిర్గుణస్త్యం పరాత్మాసి చరాచరగతిర్విభో ।

త్రయీగమ్యో గుణాధ్యక్షో విరజో విశ్వనాయకః ॥ ౪౮॥

తవైవ మాయయా దేవా మోహితస్త్యాం న తే విదుః ।

అహం ధన్యో నాగరికా ధన్యాస్త్యద్ధర్మనాద్విభో ॥ ౪౯॥

క ఉవాచ ।

ఏవం తేన స్తుతో దేవః కరుణాభిర్మయూరరాట్ ।

ఉవాచ పరమప్రీతః సర్వశాస్త్రార్థతత్త్వవిత్ ॥ ౫౦॥

దేవ ఉవాచ ।

వరం వరయ మత్తస్త్యం చక్రపాణే హతార్భక ।

రాజోవాచ ।

యది తుష్టోఽసి దేవేశ యది దేయో వరో మమ ॥ ౫౧॥

తదా గృహానుపాగచ్ఛ పునీహి నగరీమిమామ్ ।

క ఉవాచ ।

ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యం బర్హిణం స సమారుహత్ ॥ ౫౨॥

యయా స నగరం పశ్చాత్ త్ర్యమ్బకో గిరిజాయుతః ।

అగ్రతస్తే గణాః సర్వే మునయో హర్షనిర్భరాః ॥ ౫౩॥

వాద్యతు సర్వవాద్యేషు యుయుస్తే గణ్డకీం పురీమ్ ।

నానాధ్వజపతాకాభిర్యుతాం సంసిక్తపద్ధతిమ్ ॥ ౫౪॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే సిన్ధునిరుద్ధదేవగణమోచనం నామ చతుర్వింశత్యుత్తరశతతమోఽధ్యాయః

॥ ౧౨౪॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కః - ౯౭౪౯ + ౫౪ = ౯౮౦౩

౨.౧౨౫ పంచవింశోత్తరశతతమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

సఖాం సంవారయామాస చక్రపాణిః పురో గతః ।

పరార్థ్యాస్తరజైర్వస్తైః పతాకాధ్వజచామరైః ॥ ౧॥
 నానారత్నైషు దీప్తేషు భూమిస్తమ్భగతేషుచ ।
 అనన్తో దృశ్యతే యత్ర సజ్జ్కౌన్తప్రతిమో నరః ॥ ౨॥
 దదర్శ నగరీం దేవో నానాధ్వజవిరాజితామ్ ।
 ప్రాసాదశిఖరారూఢాః పశ్యన్తి స్మృతసురస్త్రియః ॥ ౩॥
 తతో ముక్తాః సురాస్తే తం సమ్ముఖం చక్రపాణినా ।
 ఆయర్యమాధవః శక్రోఽనల ఐలవిలోఽపి చ ॥ ౪॥
 మరుద్ రవిః శశి చాన్యే వాద్యఘోషేణ సత్వరమ్ ।
 స్వస్వవాహాత్ సముత్తీర్య ప్రణేమః సర్వ ఏవ తమ్ ॥ ౫॥
 ఆలిలింగుర్మయూరేశం దేవాః పౌరాశ్చ సాదరమ్ ।
 మాధవశ్చ మయూరేశం దృష్ట్వా హర్షసమన్వితః ॥ ౬॥
 ప్రశశంసుః సిన్ధవధాత్ సర్వే హర్యాదయః సురాః ।
 దేవా ఉచుః ।
 ఆక్రాంతం విష్ణవం యేన సహతః క్షణమాత్రతః ॥ ౭॥
 దత్తాని స్వపదాన్యాశు నేదృగ్దృష్టో న వా శ్రుతః ।
 ఆత్ర యే వైష్ణవాః శైవాః శాక్తాః సౌరాశ్చ తేఽప్యముమ్ ॥ ౮॥
 తత్తద్రూపం నిరీక్ష్యైవ పుపూజుః పరయా ముదా ।
 మయూరేశ జయస్వేతి శ్రుత్వా వాచః సువిస్మితాః ॥ ౯॥
 బాలకాశ్చ సుసమ్మన్నా ముగ్ధాః ప్రౌఢాశ్చ యోషితః ।
 పుపూజుర్మనసా దేవం వృద్ధాశ్చ తరుణాస్తదా ॥ ౧౦॥
 చక్రపాణిగృహే దేవో మధ్యే సింహాసనే శుభే ॥ ౧౧॥
 ఉపవిష్టో మయూరేశో విబుధాశ్చ సమస్తతః ।
 మునయశ్చ గణాః సర్వే సప్తకోటిమితా మునే ॥ ౧౨॥
 సునుపురృద్ధినః సర్వైః ధన్యా దేవా నృపాస్తథా ।
 ననృతుశ్చాప్సరఃసజ్ఞా జగుస్తే నారదాదయః ॥ ౧౩॥
 చక్రపాణిస్తతః సర్వాన్ సమ్పూజ్య విధివత్ తదా ।
 ఉవాచ చ సభామధ్యే ధన్యం మే జన్మ కర్మ చ ॥ ౧౪॥

ఇన్ద్రాదయో లోకపాలాః సమితౌ యస్య మేఽధునా ।

శతజన్మార్జితైః పుణ్యైర్మయూరేశో నిరీక్షితః ॥ ౧౫॥

క ఉవాచ ।

ఇన్ద్రో దృష్ట్వా మయూరేశం ప్రథమం పూజితం రుషా ।

అబ్రవీత్ సహసా భ్రాన్తో మాయయా జగదీశితుః ॥ ౧౬॥

శక్ర ఉవాచ ।

చతుర్ముఖోఽపి లక్ష్మీశో జగదుత్పత్తికారకః ।

మూఢోఽసి చక్రపాణే త్వమర్భస్య ప్రపూజనాత్ ॥ ౧౭॥

అస్మాన్ ధిక్కుత్య యన్మోహాత్ పూజతో బాలకస్త్యయా ।

జనకం సర్వలోకానాం త్యజ్య సంహారకారకమ్ ॥ ౧౮॥

త్రైలోక్యజననీమమ్భాం సృష్టిసిత్యస్తకారిణీమ్ ।

రపిం త్రైలోక్యనేతారం త్రయీకర్మప్రవర్తకమ్ ॥ ౧౯॥

హిత్వా సమ్పూచితో బాలో నేదం సమ్యక్కృతం త్వయా ॥ ౨౦॥

క ఉవాచ ।

ఏవం వదతి దేవేన్ద్రో చక్రపాణిస్తదాబ్రవీత్ ।

రుద్రాత్సూర్యాత్కుబేరాచ్ఛ శక్రాచ్ఛ మరుతోఽనలాత్ ॥ ౨౧॥

దృష్టః పరాక్రమోఽతీవ సిన్ధుదైత్యవినాశనాత్ ।

మోక్షాత్సర్వసురాణాఞ్చ కారాగారాద్ గుణేశ్వరః ॥ ౨౨॥

యోవఽతీర్ణో భువో భారం హర్తుం శివనివేశనే ।

పరమాత్మానస్తశక్తిర్నానాదైత్యవిభజ్జనః ॥ ౨౩॥

క ఉవాచ ।

ఏవం వదతి తస్మిన్స్తు శ్రుతః శబ్దః సురైర్మహాన్ ।

మూర్ఛితాః పతితాః కేచిద్ బ్రహ్మాణ్డసోఽటశక్యయా ॥ ౨౪॥

చ కమేష్ఠ ధరణీ సర్వా న ప్రాజ్ఞాయత కిచన ।

కోటిసూర్యప్రకాశేన సహసాచ్ఛాదితం జగత్ ॥ ౨౫॥

తతస్తస్మిదశైస్తత్ర దృష్టో దేవోఽతిసున్దరః ।

నానాలక్ష్మీరసంయుక్తో దశబాహుర్గజాననః ॥ ౨౬॥

ఏవం దృష్ట్వా స్వరూపం తే విస్మితాస్త్రిదశాస్తదా ।

పునస్తమేవ దదృశుః పశ్చరూపిణమీశ్వరమ్ ॥ ౨౭ ॥

పద్మాసనగతం మధ్యే వక్రతుణ్డం శివం పునః ।

ఆగ్నేయాం నైఋతే సూర్యం పార్వతీం మారుతేఽపి చ ॥ ౨౮ ॥

నారాయణం తథేశాన్యే తతో భ్రమమితాః సురాః ।

తతస్తే శుశ్రువుర్యోమవాణీం భ్రమనివారికామ్ ॥ ౨౯ ॥

ఆరాధ్యోఽయం సర్వజనైరేకో జాతః స పశ్చాదా ।

అనాదినిధనో దేవో జగద్వాప్తి గజాననః ॥ ౩౦ ॥

అయమేవ సదా పూజ్యః సర్వవిఘ్నవినాశనః ।

దేవైర్మనుష్యైర్యక్షైశ్చ నాగై రక్షోభిరేవ చ ॥ ౩౧ ॥

ఏతాస్మిన్పూజితే పశ్చాపూజనం చ భవిష్యతి ।

న బుద్ధిభేదం తనుయాదేతస్మిన్ నరకాయ సా ॥ ౩౨ ॥

క ఉవాచ ।

శ్రుత్వైవం తే మయూరేశం శుణ్డాదణ్డవిరాజితమ్ ।

దదృశుర్యజ్ఞముఖ్యాస్తే ఆద్యమోఽక్ష్కరరూపిణమ్ ॥ ౩౩ ॥

తతః ప్రబుధాస్తే దేవాస్త్యక్వాః భ్రాన్తిస్మయం చ తమ్ ।

పుపూజ్యర్జయశభైస్తం సర్వాన్తర్యామిణం విభుమ్ ॥ ౩౪ ॥

తతః పుపూజే హర్షేణ చక్రపాణిర్గుణేశ్వరమ్ ।

పశ్చామ్నతైః శుద్ధజల్దైర్దివ్యవస్త్రైశ్చ భూషణైః ॥ ౩౫ ॥

పుష్పైర్ధూపైశ్చ దీపైశ్చ నైవేద్యైర్వివిధైరపి ।

ఫలతామ్బూలనిచయైర్దక్షిణాభిరనేకశః ॥ ౩౬ ॥

సీరాజనైర్మస్త్రపుష్పైర్నతిభిః స్తుతిభిస్తదా ।

తథైవ పూజయామాస భక్త్యా సర్వసురానపి ॥ ౩౭ ॥

ఉవాచ తాన్ నృపవరో ధన్యోఽహం చ ప్రపూజనాత్ ।

యతో నైతాదృశః క్వాపి జాతః సర్వసమాగమః ॥ ౩౮ ॥

తతస్తత్రాబ్రవీత్ హృష్టో నారదశ్చతురాననమ్ ।

నారద ఉవాచ ।

సిద్ధిబుద్ధి వివాహార్థమాజ్ఞయా తేఽబ్జసమ్భవ ॥ ౩౯ ॥

శివం శివాం చ విజ్ఞాప్య నిశ్చయః ప్రాజ్ఞయా కృతః ।
 మయూరేశాయ సమ్యక్తే దాతవ్యే బహులక్షణే ॥ ౪౦॥
 తతః సర్వే సురా దేవం బ్రహ్మణం మన్మథాతురాః ।
 ప్రత్యేకం తే హ్యయాచన్త మమ దేహీతి సాదరమ్ ॥ ౪౧॥
 తతో బ్రహ్మ తయోర్హస్తే మాలాం దత్త్వాఽబ్రవీదిదమ్ ।
 క ఉవాచ ।
 త్రయస్త్రింశత్కృటిసురేష్వేకో యో భాసతే హృది ॥ ౪౨॥
 తమేవ వృణుతం దేవ్యో మాలాభ్యాం మత్సమక్షతః ।
 త్యక్వా సర్వాన్సురాన్దైతు సిద్ధిబుద్ధీ ఉభే అపి ॥ ౪౩॥
 మయూరేశగలే మాలే నిక్షిపేతాం ముదా తదా ।
 విమనస్కాస్తతో దేవా అస్పృజన్ శ్వాసమారుతమ్ ॥ ౪౪॥
 తాభ్యాం జానుగతాభ్యాం తు శుశుభే స మయూరరాట్ ।
 బ్రహ్మ యథావిధి తయోర్వివాహమకరోత్తదా ॥ ౪౫॥
 ఉవాచ చ సభామధ్యే మయా లబ్ధం హృది స్థితమ్ ।
 న్యవేదయత్ తం దేవేశం మయూరేశం విధానతః ॥ ౪౬॥
 అద్య యావన్మయైతే వై పాలితే బహుయత్నతః ।
 ఇదాసీం తే మయా దత్తే రక్షస్వ బహుయత్నతః ॥ ౪౭॥
 తత ఇన్ద్రాదయో దేవా మయూరేశం వ్యజ్జిజ్ఞుః ।
 తవ ప్రసాదాద్ దేవేశ ముక్తాః కారాగృహాత్ తతః ॥ ౪౮॥
 తతః సిన్ధుర్గతో మోక్షం స్వస్థానం కృపయా తవ ।
 యాస్యామో దేహ్యానుజ్ఞాం నో మునిభిర్గౌతమాదిభిః ॥ ౪౯॥
 క ఉవాచ ।
 దదావాజ్ఞాం మయూరేశో యాతుకామాన్ముదా తదా ।
 పార్వతీ చ స్మషే చోభే స్వాఙ్కమారోప్య సాదరమ్ ॥ ౫౦॥
 మయూరేశం చ పరమం హర్షమాప శివాన్వితా ।
 దదౌ దానాన్యనేకాని వాసాన్సౌభరణాని చ ॥ ౫౧॥
 య ఇదం శృణుయాన్మర్త్యో వివాహం చ వయం శుభమ్ ।

సిన్ధోర్జయ గణేశస్య సర్వకామాలభేన్నరః ॥ ౫౨॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే శ్రీగణేశవివాహవర్ణనం నామ పంచవింశోత్తరశతతమోఽధ్యాయః
॥ ౧౨౫॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౯౮౦౩ + ౫౨ = ౯౮౫౫

౨.౧౨౬ షడ్వింశత్యుత్తరశతతమోఽధ్యాయః అథ గజాననచరితం
ద్వాపరయుగ ।

క ఉవాచ ।

సిద్ధే వివాహే చ తతో మయూరేశః శిఖణ్డినమ్ ।

ఆరుహ్య సహసా గన్తుం నగరీం స్వామియేష సః ॥ ౧॥

స్వం స్వం వాహనమారుఢా గీర్వాణాస్తత్క్షణేన చ ।

యాన్తి స్మ పురతస్తస్య మునయః పృష్ఠతో యయుః ॥ ౨॥

అన్వయుర్నాగరాః సర్వే స్త్రియశ్చ బాలకాని చ ।

ఆనన్దయుక్తా నగరాత్ సహసా చక్రపాణినా ॥ ౩॥

వాద్యత్సు సర్వవాద్యేషు నన్యతుశ్చాప్సరోగణాః ।

రణభూమిం గతో యావన్మయూరేశోఽఖిలైర్వృతః ॥ ౪॥

తావత్కున్దాదయో వీరాః ప్రార్థయాం చక్రీరే విభుమ్ ।

వీరా ఊచుః ।

సేనాచరా దైత్యగణైర్నిహతా యుద్ధసమ్భ్రమాత్ ॥ ౫॥

ఉత్త్రుః సర్వ ఏవైతే త్వత్కటాక్షామృతోక్షితాః ।

తాన్స్తృష్ట్యా జీవితాన్స్తేన సర్వే దేవాశ్చ నాగరాః ॥ ౬॥

విస్మయం పరమం ప్రాప్తాః సాధు సాధ్వబ్రువన్స్తదా ।

తతో యోజనమాత్రం చ దత్వా మార్గమవస్థితః ॥ ౭॥

దేవోఽబ్రవీచ్ఛక్రపాణిం మూర్ధ్నిం దత్త్వా కరం శుభమ్ ।

అతిక్ల్య దశదోర్ధణైః శత్రుపక్షభయఙ్కరైః ॥ ౮॥

దేవ ఉవాచ ।

త్వం యాహి గణ్డకీ శీఘ్రం నాగరైర్మమ వాక్యతః ।

క ఉవాచ ।

ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యం ముమోచాశ్రాణీ సత్వరమ్ ॥ ౯॥

నాగరాశ్చ ప్రణమ్యోమైరుచుర్వాక్యం శుచాన్వితాః ।

యత్ర యాసి నయాస్మాంస్త్యమత్ర త్యక్తుం న చార్హసి ॥ ౧౦॥

నాగతః స్యాత్ పూర్వమేవ తదా దుఃఖం న నో భవేత్ ।

ఏవముక్త్యా నమస్కృత్య యయుః సర్వే తదాజ్ఞయా ॥ ౧౧॥

చక్రపాణిరపి తదా నమస్కృత్య యయౌ పురః ।

వర్ణయన్తో గుణగణాంస్తదీయానద్భుతాన్ బహూన్ ॥ ౧౨॥

క్షణేన నగరీం ప్రాప్య చక్రపాణ్యనుమోదితాః ।

నాగరాః స్వగృహం ప్రాప్తాశ్చక్రపాణిర్నిజాలయమ్ ॥ ౧౩॥

పశ్చాన్నామపి దేవానాం ప్రాసాదానప్యకారయత్ ।

పశ్చాయతనమూర్తిం చ స్థాపయామాస తేషు చ ॥ ౧౪॥

ప్రత్యహం పూజయామాస భక్తిభావసమన్వితః ।

మయూరేశపురీం ప్రాప్తో మయూరేశోఽపి తక్షణాత్ ॥ ౧౫॥

ఆశ్చర్యం పరమం ప్రాప్తా గణాః సర్వే నిరీక్ష్యతమ్ ।

యస్యాం రత్నమయా స్తమ్భా భిత్తయోఽష్టాపదాన్వితాః ॥ ౧౬॥

ఏకో నా దృశ్యతే తత్రా సజ్ఞాతజనసంయుతః ।

ప్రవిశ్య స సభాం రమ్యా బ్రహ్మాదీనుపవేశ్య చ ॥ ౧౭॥

మధ్యే వివేశ చ తతో లోకయన్ సర్వతః స్వయమ్ ।

దదర్శ పూర్వభాగే నే మన్మథం రతి సంయుతమ్ ॥ ౧౮॥

దేవీం మార్జారనామ్నిం తాం లోకే ఖ్యాతాం సుఖప్రదామ్ ।

దక్షిణస్యాం దిశి తదా లోకయత్ పార్వతీశివౌ ॥ ౧౯॥

తత్పురో విరజాం దేవీం భక్తకామప్రపూరికామ్ ।

పశ్చిమాయాం దిశితతో వారాహం ధరణీయుతమ్ ॥ ౨౦॥

ఆశ్రయాం నామ దేవీం చ సర్వవిఘ్నహరాం శుభామ్ ।

ఉత్తరస్యాం దిశి తదా శ్రీహరిం సమలోకయత్ ॥ ౨౧॥

ముక్తాదేవీం చ విఖ్యాతాం సర్వముక్తిప్రదాం తతః ।

త్రయస్త్రింశతోఽఽటిసురాః స్థితాస్తద్ధర్శనేచ్ఛయా ॥ ౨౨॥

భాద్రశుద్ధప్రతిపది స్నాత్వాఽభ్యర్చ్య గజాననమ్ ।
 గత్వా తు పూర్వదిగ్భాగే మార్జారిం పూజయేత్ తతః ॥ ౨౩॥
 దత్వా దానాని విప్రేభ్యః స్మృత్వా ధ్యాత్వా గజాననమ్ ।
 మానం వ్రతం సమాస్థాయ న శ్రుత్వా పాదజధ్వనిమ్ ॥ ౨౪॥
 కృమికీటపతజ్గాదీన్ న హింసేత ప్రయతః శుచిః ।
 పునః స్నాత్వా సమభ్యర్చేద్ దేవదేవం గజాననమ్ ॥ ౨౫॥
 పూర్వవత్తు ద్వితీయేఽన్తి తృతీయే చ తతః క్రమాత్ ।
 తథైవ దక్షిణద్వారి విరజాం ద్వితీయేఽహని ॥ ౨౬॥
 తృతీయే పశ్చిమద్వారి తథైవాశ్రమసంజ్ఞితామ్ ।
 నత్వాఽర్చయేచ్ఛతుర్థ్యాం తు తద్వదుత్తరతో నరః ॥ ౨౭॥
 ముక్తాం దేవీ సమభ్యర్చ్య మయూరేశం చ తద్ధినే ।
 పూజామహోత్సవం కుర్యాద్ రాత్రౌ జాగరణం చరేత్ ॥ ౨౮॥
 ఏవం యః కురుతే భక్త్యా ద్వారాణి చోపవాసతః ।
 స సర్వాల్లభతే కామాన్ మయూరేశప్రసాదతః ॥ ౨౯॥
 చతుర్థ్యామేవ చత్వారి శక్తో ద్వారాణి పూర్వవత్ ।
 ఆద్యస్తమజ్జనాదేవదర్శనం చ కరోతి యః ॥ ౩౦॥ (నద్యస్తర్మజ్జనం దేవదర్శనం)
 తస్య సద్యః ఫలం దద్యాత్ పరితుష్టో గజాననః ।
 తస్మాచ్ఛుద్ధప్రతిపదమారభ్య బ్రహ్మచర్యవాన్ ॥ ౩౧॥
 తతశ్చతుర్థ్యాముషసి స్నానం కృత్వా విధానతః ।
 నిత్యం సమృద్ధ్య విధివన్మయూరేశం సమర్చయేత్ ॥ ౩౨॥
 ప్రదక్షిణా నమస్కారాన్ కుర్యాద్దైకవింశతిమ్ ।
 పూర్వద్వారే నమస్కృత్య మార్జారిం త్వరయాన్వితః ॥ ౩౩॥
 ఏవం శివావాశ్రయాం చ ముక్తాదేవీం నమేత్పరామ్ ।
 ప్రారభేద్ దినశేషే తు మయూరేశ్వరపూజనమ్ ॥ ౩౪॥
 షోడశైరుపచారైస్తు పూజయేత్సుసమాహితః ।
 రాత్రౌ జాగరణం కుర్యాద్ గీతవాదీత్రనిస్వనైః ॥ ౩౫॥

ప్రభాతే విమలే స్నాత్వా పునర్దేవం సమర్చయేత్ |
 బ్రాహ్మణైః సహ కుర్వీత పారణం స్వస్య శక్తితః || ౩౬ ||
 తేభ్యో దద్వాద్ హిరణ్యం చ వాసో ధాన్యం గవాదికమ్ |
 ఏవం యః కురుతే మర్త్యో దుఃసాధ్యమపి సాధయేత్ || ౩౭ ||
 పుత్రపౌత్రయుతో భోగాన్ భుక్త్వా చాస్తే వ్రజేద్దీవమ్ |
 ఇన్ద్రియైశ్చ లోకపాలాః పూజయిష్యన్తి తం నరమ్ || ౩౮ ||
 సేవస్తే పాదకమలం తస్య యా అష్టనాయికాః |
 అన్ధస్తు లభతే దష్టిం మూకో వాచం లభేద్భువమ్ || ౩౯ ||
 బధిరః శ్రుతిమాప్నోతి పఙ్గుశ్చ చరణావపి |
 భార్యార్థీ లభతే భార్యా విద్యార్థీ లభతే మతిమ్ || ౪౦ ||
 ఏతదేవ ఫలం ప్రోక్తం ద్వారేషు చోపవాసతః |
 తతః కదాచిద్ దేవేశో మయూరేశోఽఖిలాన్ సురాన్ || ౪౧ ||
 ఉవాచ శ్లోక్షయా వాచా హరిబ్రహ్మశివాదికాన్ |
 మయూరేశ ఉవాచ |
 యదర్థమవతీర్ణోహం తత్కార్యం నః కుతం సురాః || ౪౨ ||
 నిహతా బహవో దైత్యా భూభారశ్చ కృతో లఘుః |
 సిన్ధోః కారాగృహాత్సర్వే మోచితా అమృతాన్తసః || ౪౩ ||
 స్వాహాస్వధావషట్కారా భవిష్యన్తి యథాపురా |
 భవతామాజ్ఞయా దేవా యాస్యే స్వం ధామ సామృతమ్ || ౪౪ ||
 ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యం దేవాః సర్వే శుచాన్వితాః |
 త్యజన్తోఽశ్రాణి సమ్ప్రేమః పరస్పరముఖేక్షణాః || ౪౫ ||
 అస్మాన్స్త్యక్త్వా మయూరేశ క్వ వా గన్తుం సమీహసే |
 కథం స్నేహం పరిత్యజ్య నైఘ్నర్యం పరమం గతః || ౪౬ ||
 తతస్తత్ పార్వతీ శ్రుత్వా సహసా శోకకర్షితా |
 పపాత మూర్ఛితా భూమౌ ముహూర్తాదవదచ్ఛ సా || ౪౭ ||
 పార్వత్యువాచ |
 దీననాథ దయాసిన్ధో సిన్ధుదైత్యవిమర్దన |
 క్వ యాస్యసి జగన్నాథ హిత్యా మా జననీం తవ || ౪౮ ||

న స్థాస్యన్తి మమ ప్రాణాస్త్యయి యాతే సురేశ్వర ।

దేవ ఉవాచ ।

ద్వాపరే పునరేవాహం యాన్యే త్వత్పుత్రతాం శుభే ॥ ౪౯॥

న మిథ్యా వచనం మే స్యాన్న చింతాం కర్తుమర్హసి ।

మమాపి దుఃఖమతులం వియోగాత్తవ జాయతే ॥ ౫౦॥

నైకత్ర సర్వదా మాతః సుహృదాం వసతిర్భవేత్ ॥

సిన్ధూరోనామ దైత్యోఽపి భవిష్యతి సుదారుణః ॥ ౫౧॥

అవధ్యః సర్వదేవానాం తదాఽహం స్యాన్తవార్భకః ॥

స్మృతమాత్రస్తవగ్రేఽహం స్థాస్యామి శివనన్దిని ॥ ౫౨॥

తతః షడాననః ప్రాహ నయ మాం యత్ర యాస్యసి ।

బాలకే కృపణే దీనే నౌదాసిన్యం హి యుజ్యతే ॥ ౫౩॥

దేవ ఉవాచ ।

న చింతాం కురు బన్ధో త్వమత్రాయాస్యామ్యహం పునః ।

భవతో న వియోగో మే సర్వాన్తర్యామిణః ఖలు ॥ ౫౪॥

తస్మై దదౌ మయూరం తం మయూరేశః స్వబన్ధవే ।

మయూరధ్వజ ఇత్యేవ నామచక్రేఽస్య తత్క్షణాత్ ॥ ౫౫॥

ఆరురోహ మయూరం తం స్కన్ధో బన్ధోరథాఙ్గాయా ।

తస్మిన్నేవ క్షణే దేవోఽన్తర్దధే స మయూరరాట్ ॥ ౫౬॥

తస్మిన్నన్తర్నితే కేశా అపశ్యన్స్త్వది తం సదా ।

తతో బ్రహ్మ వాలుకాభిః కృత్వా మూర్తిం గజాననీమ్ ॥ ౫౭॥

స్థాపయామాస విధివత్ప్రాసాదే సుమనోహరే ।

పుపూజః సర్వలోకాస్తముపచారైర్యథావిధి ॥ ౫౮॥

వసిష్ఠాద్యా మునిగణాః సస్సర్వభూకమణ్డతౌ ।

సర్వం నిత్యవిధిం కృత్వా యయుర్మూర్తిం సుశోభనీమ్ ॥ ౫౯॥

ఉపోష్య కేచిద్ పిదధుర్ద్వారాణి ధామలబ్ధయే ।

స్నాత్వా నత్వా మయూరేశం ధావమానాస్తథాఽపరే ॥ ౬౦॥

ఊమః పరస్పరం దేవా మునయోఽపి ముదా తదా ।

నైతాదృశం పుణ్యక్షేత్రం యత్ర దేవః స్థితః స్వయమ్ ॥ ౬౧॥

మయూరేశో విఘ్నహరో భక్తానాం కామపూరకః ।

పూజాయిత్యైవముక్త్యా తు జిగ్ముస్తే స్వం స్వమాశ్రమమ్ ॥ ౬౨॥

బ్రహ్మాదయః సురాః స్వం స్వం పదమభ్యాగమంస్తదా ।

శంకరః సపరీవారః కైలాసమగమన్ముదా ॥ ౬౩॥

స్వధాస్వాహావషట్కారైర్హృద్యా ముముదుస్తదా ।

క ఉవాచ ।

ఏవం తే సర్వమాఖ్యాతం త్రేతాయుగకృతం మునే ॥ ౬౪॥

మయూరేశస్య చరితం శ్రవణాత్సర్వకామదమ్ ।

ధన్యం యశస్యమాయుష్యం సర్వపాపహరం నృణామ్ ॥ ౬౫॥

పుత్రదం ధనదం విద్యాప్రదం దుఃఖనివారణమ్ ।

అధివ్యాధిహరం కుష్ఠ దుష్టరోగాదినాశనమ్ ॥ ౬౬॥

పఠతాం శృణ్వతాం పుంసాం భుక్తిముక్తిప్రదం శుభమ్ ।

విజయశ్రీపదం నృణాం క్షత్రియాణాం విశామపి ॥ ౬౭॥

శూద్రాణామపి సర్వేషాం శ్రీప్రదం పుష్టివర్ధనమ్ ।

యద్ యత్ తే పరిపృష్ఠం మే తతత్తే కథితం మునే ॥ ౬౮॥

గజాననస్య చరితం పునః శ్రోష్యసి మన్ముఖాత్ ॥ ౬౯॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే మయూరేశాన్తర్ధానవర్ణనం నామ షడ్వింశత్యుత్తరశతతమోఽధ్యాయః

॥ ౧౨౬॥

అథ గజాననచరితం ద్వాపరయుగ ।

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞః - ౯౮౫౫ + ౬౯ = ౯౯౨౪

౨.౧౨౭ సిన్ధూరోత్పత్తివర్ణనం నామ సప్తవింశత్యుత్తరశతతమోఽధ్యాయః

వ్యాస ఉవాచ ।

చతురానన దేవేశ గుణేశచరితం శుభమ్ ।

కథితం విస్తరాద్ దేవ నాహం తృప్తోఽస్మి తచ్చావాత్ ।

సుధయా తు విరక్తః స్యాన్న కథా శ్రవణాన్నరః ।

శ్రేతాయుగకథా సర్వా గుణేశస్య శ్రుతా మయా ॥ ౨॥

గజాననేతి నామాస్య ద్వాపరే తు కుతోఽభవత్ ।
మూషకో వాహనం చాస్య కథం యాతో మహావిభో ॥ ౩॥

కృపయా సంశయమముం ఛిన్ధి త్వం కమలాసన ।

క ఉవాచ ।

సమ్యక్పుష్టం త్వయా వత్స మమ చిత్తగతం మునే ॥ ౪॥

యతః శ్రోతా చ వక్తా చ పృచ్ఛకః సిద్ధిమాప్నుయాత్ ।
తాం కథా కథయిష్యామి వినాయకకృతాం మునే ॥ ౫॥

ద్వాపరే యత్కృతం తేన చరితం శృణు సామృతమ్ ।
యథా గజాననో దేవో రక్తవర్ణశ్చతుర్భుజః ॥ ౬॥

గజాననశ్చాఖువాహస్తత్సర్వం కథయామి తే ।
కదాచిద్బ్రహ్మభువనం యాతః శమ్భుర్యదృచ్ఛయా ॥ ౭॥

ఉత్థాపయామాస తదా ప్రసుప్తం కమలాసనమ్ ।
స ఉత్థితో మహాజృమ్భాం చకార క్రోధసంయుతః ॥ ౮॥

తత ఏకో మహాఘోరః పురుషః సమపద్యత ।
స చ చక్రే మహాఘోరం శబ్దం సర్వభయఙ్కరమ్ ॥ ౯॥

చ కమ్పే పృథివీ తేన సాబ్ధిద్వీపా సపర్వతా ।
దిక్పాలాశ్చకితాః సర్వే శేషః క్షుభ్ధోఽసృజద్ విషమ్ ॥ ౧౦॥

విశిర్ణా గిరయః సర్వే భూతాన్యాకులతాం యయుః ।
కల్పాంత ఇవ తత్రాసీత్ త్రైలోక్యవాసినాం నృణామ్ ॥ ౧౧॥

బ్రహ్మణ్డం మస్తకేనాసౌ స్ఫోటయన్నివ తస్థివాన్ ।
యద్దేహతశ్చార్చగన్ధో వ్యానశే భువనత్రయమ్ ॥ ౧౨॥

జపాకుసుమదేహస్య ప్రభయారుణితా దిశః ।
అయం కిం మదనో జాతో ద్వితీయో బ్రహ్మసమ్భవః ॥ ౧౩॥

కామస్తు లజ్జతస్తస్య సద్యో రూపనిరీక్షణాత్ ।
పురస్తం సన్నిరీక్ష్యేనం విస్మితః కమలాసనః ॥ ౧౪॥

కస్య త్వం కుత ఉత్పన్నః కిం చిక్రీర్షసి తద్వద ।

పురుష ఉవాచ ।

అనేకాని సురేశ త్వం బ్రహ్మజ్ఞాని సృజన్యపి ॥ ౧౫॥

విభ్రాన్త ఇవ కస్మాన్మాం సర్వజ్ఞః నన్ హి పృచ్ఛసి ।

బృహ్మయాన్తే సముత్పన్నం కథం మాం నావబుధ్యసే ॥ ౧౬॥

అనుగృహ్ణిష్య పుత్రం మా దేహి నామ యథామతి ।

స్థానం చ దేహి మే నాథ భక్ష్యం కార్యం చ మే వద ॥ ౧౭॥

ఇత్యాకర్ణ్య వచస్తస్య ప్రోవాచ చతురాననః ।

రక్తం వపుర్యతస్తేఽస్తి సిన్ధరాభ్యో భవిష్యసి ॥ ౧౮॥

సామర్థ్యం చ మహత్ తే స్యాత్ త్రైలోక్యకర్షణక్షమమ్ ।

క్రోధాదాల్గినే యం త్వం శతధా స భవిష్యతి ॥ ౧౯॥

పఞ్చభ్యోఽపి చ భూతేఽభ్యో న భయం తే కదాచన ।

దేవదానవయక్షేభ్యో మానుషేభ్యో భయం న తే ॥ ౨౦॥

ఇన్ద్రాదిలోకపాలేభ్యః కాలాదపి భయం న తే ।

న నాగేభ్యో న రక్షోభ్యో నాహోరాత్రే భయం న తే ॥ ౨౧॥

సజీవాన్న చ నిరీవాద్ భయం సిన్ధూర తే భవేత్ ।

వస యత్ర మనస్తే స్యాత్ స్థాతుం త్రిభువనేష్యపి ॥ ౨౨॥

తతః స వరదానేన తుతోష చతురాస్యజః ।

చక్రన్త కమ్పయన్ శబ్దైస్త్రైలోక్యం సచరాచరమ్ ॥ ౨౩॥

చుక్షుభుః సాగరాః సర్వే లోకపాలాశ్చ దుద్రువుః ।

ఉవాచ స తదా దేవం నమస్కృత్య పితామహమ్ ॥ ౨౪॥

సిన్ధూర ఉవాచ ।

తవ వాక్యమృతేనాహం ప్రీతో బ్రహ్మజ్ఞానాయక ।

త్వమేవ విశ్వం సృజసి పాసి హంసి గుణైస్త్రిధా ॥ ౨౫॥

త్వయి సుప్తే జగత్సుప్తమన్ధకారశ్చ జాయతే ।

మహతాభగ్యం మమ విభో తపోదానవ్రతైర్వినా ॥ ౨౬॥

పుత్రస్నేహోత్పృసన్నస్త్యం నాన్యథా తే ప్రసన్నతా ।

కల్పకోటితతోభిస్త్యం ప్రసన్నో జాయనే విభో ॥ ౨౭॥

క ఉవాచ ।

ఇత్యుక్తౌ తం ప్రణమ్యాసౌ కృత్వాపి చ ప్రదక్షిణమ్ ।

జగము మనసా భూమిం మార్గే తర్కమథాకరోత్ ॥ ౨౮॥

న మే తపో వా ధ్యానం వా జపః స్వాధ్యాయ ఏవ చ ।

కథం తేన వరా దత్తాః సత్యా ఉత వృథా ను తే ॥ ౨౯॥ (మిథ్యా ఉత ఋతా ను తే)

గత్వా ద్రక్ష్యామి పితరమిత్యుక్తౌఽగాత్ పితామహమ్ ।

తులయిత్వా తు దోర్దణ్ణో జగర్జ స భయానకః ॥ ౩౦॥

తమేవాలిగితుం చైచ్ఛత్ తతః ఉచే పితామహః ।

పుత్రస్నేహస్మయా దత్తా వరా అన్యస్య దుర్లభాః ॥ ౩౧॥

దుష్టభావాన్మమైవ త్వమపకర్తుమిహాగతః ॥ ౩౨॥

భుజగస్య పయో దత్తం విషమేవ హి జాయతే ।

దుష్టభావం గతో యస్మాత్ తస్మాద్దైత్యో భవిష్యసి ॥ ౩౩॥

పరమాత్మాఽవతీర్యాశు హనిష్యతి గజాననః ।

తవాన్తం సురభి జ్ఞాత్వా స్వాజ్ఞే తన్మర్దయిష్యతి ॥ ౩౪॥

సిన్ధూరారుణదేహశ్చ సిన్ధూరప్రియ ఏవ చ ।

భవిష్యతి స దేవోఽపి సిన్ధూరవధ ఏవ చ ॥ ౩౫॥

ఏవముక్తౌ పపాలాశు భయేన కమలాసనః ।

మనోవాయుమహావేగో నిశ్వాసశ్వాససంక్కులః ॥ ౩౬॥

దైత్యోఽపి పృష్ఠతో యాతి శాపమాకర్ణ్య మన్యుమాన్ ।

స్వేదేనార్ద్రతనుర్దుష్టో దృష్ట్యా దృష్ట్యా పురో వ్రజన్ ॥ ౩౭॥

ధరిష్యామి పదేఽన్యస్మిన్నితి దైత్యోఽభ్యధావత ।

వైకుణ్ఠమగమద్ బ్రహ్మ కమ్పమానస్త్వరాన్వితః ॥ ౩౮॥

ఇతి శ్రీగణేశపూరాణే శ్రీడాఖణ్డే సిన్ధూరోత్పత్తివర్ణనం నామ సప్తవింశత్యుత్తరశతతమోఽధ్యాయః

॥ ౧౨౭॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౯౯౨౪ + ౩౮ = ౯౯౬౨

౨.౧౨౮ అష్టావింశత్యుత్తరశతతమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

స దదర్శ సమాసీనం నారాయణమనామయమ్ ।

రత్నకాంచనవిలసత్పద్మాసనగతం విభుమ్ ॥ ౧॥

సోఽపి తం పురతో వీక్ష్య వివర్ణవదనం తదా ।

తత్పృష్ఠతో మహాదైత్యం గగనస్పర్ధిమస్తకమ్ ॥ ౨॥

ఉదతిష్ఠత వేగేన దయాలుః కమలాపతిః ।

ధృత్వా కరం సమాలిక్ష్య స్వాసనే కం న్యవేశయత్ ॥ ౩॥

సమూర్జ్య పరిపప్రచ్ఛ కిం తే కార్యముపస్థితమ్ ।

కథం చ మ్లానవదనః శ్వాసవాంశ్చ హతప్రభః ॥ ౪॥

మమ భేదః సముత్పన్నో దృష్ట్యైవ త్వాం పితామహా ।

ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా జగాద్ కమలాసనః ॥ ౫॥

క ఉవాచ ।

ప్రబోధితః శివేనాహం ప్రతిసుప్తా నిజాలయే ।

తతో మే జృమ్భతో వక్త్రాన్నిర్గతః పురుషో మహాన్ ॥ ౬॥

పతన్తి భూతలే భాని యన్మస్తకవిధానతః ।

తస్య సారభగన్దేన సర్వ దేవా విసిస్మిరే ॥ ౭॥

యస్య లావణ్యమీక్ష్మైవ లజ్జతో మదనోఽభవత్ ।

యస్య క్రన్దితశబ్దేన చ కమ్పే భువనత్రయమ్ ॥ ౮॥

స నమస్కృత్య మాం దేవ విసీతః పురతః స్థితః ।

తతస్తస్మై వరా దత్తాః పుత్రస్నేహేన మాధవ ॥ ౯॥

యం యం త్వమాలిక్ష్యసి స స మృత్యుముపైష్యతి ।

కాలోఽపి న రణే స్థాతుం తవ శక్తో భవిష్యతి ॥ ౧౦॥

స్థానం చ స్వేచ్ఛయా తస్య దత్తం దేవ మయా తతః ।

సమస్కృత్య గతో దూరం వితర్కాత్ పునరాగతః ॥ ౧౧॥

మామేవాల్గితం యాతోఽపలమస్మాద్ భయాదహమ్ ।

హంసమారుహ్య సహసా వేగేన త్వాముపాగతః ॥ ౧౨॥

దృష్ట్వా దృష్ట్వా పృష్ఠగతం కమప్తశ్వాసశ్చ మేఽభవత్ ।

వినా త్వాం శరణం కం వా యామి సర్వేశ్వరేశ్వర ॥ ౧౩॥

తతోఽబ్రవీన్మహావిష్ణుర్బ్రహ్మణం శరణాగతమ్ ।

దేవ ఉవాచ ।

పూర్వం దత్వా వరాన్ దేవ సజ్కుటం ప్రాప్య బుద్ధితః ॥ ౧౪॥

ఇదానీం చిన్తయా కిం స్యాద్ యద్ భావ్యం తద్భవిష్యతి ।

స పీడాం త్రిషు లోకేషు విధాతుముద్యతో భవేత్ ॥ ౧౫॥

క ఉవాచ ॥

యావత్తై చిన్తయావిష్టౌ స్థితౌ బ్రహ్మహరీ తదా ।

తావత్ స పురతోఽతిష్ఠద్ దృష్ట్వా తాభ్యాం మహాసురః ॥ ౧౬॥

జగర్జ గర్జయామాస త్రైలోక్యం బలవత్తరమ్ ।

బ్రహ్మణ్ణ కమ్పయామాస బ్రహ్మణం చ తదా ఖలః ॥ ౧౭॥

సోఽవదద్ రక్ష రక్షేతి విష్ణుం త్రైలోక్యరక్షకమ్ ।

తతో విష్ణుర్జగౌ దైత్యం వాచా మధురయా తదా ॥ ౧౮॥

హరిరువాచ ।

న త్వయా వరదానేజ మత్రేన యోద్ధుముత్సహే ।

అహం సత్త్వగుణోపేతః పాలనే నిరతః సదా ॥ ౧౯॥

అయం చ బ్రాహ్మణో బ్రహ్మ తేన యోద్ధుం న చార్హసి ।

తవ యుద్ధప్రదో దేవః ఖ్యాతోఽసౌ మదనాస్తకః ॥ ౨౦॥

తేన యుద్ధ్యస్వ తే కీర్తిర్మహతీ స్యాత్త్రిలోకగా ।

క ఉవాచ ।

ఇత్యాకర్ణ్య వచస్తస్య జహృషే దైత్యపుంజవః ॥ ౨౧॥

ఉడ్డీయ ప్రయయా సద్యః కమ్పయన్ భువనత్రయమ్ ।

పాతయన్ పర్వతాన్ వృక్షాంశ్చూర్ణయన్నహసా బహూన్ ॥ ౨౨॥

దిగ్గజాశ్చలితాః సర్వే సజ్జాగ్మర్విదిశో దిశః ।

ఏవముపత్యకాం యాతః కైలాసస్య మహాగిరేః ॥ ౨౩॥

దదర్శాధిత్యకాయాం స ధ్యానస్థం గిరిశం ఖలః ।

నన్దిభృజ్గిగణాకీర్ణం పార్వత్యా సేవితం విభుమ్ ॥ ౨౪॥

వ్యాఘ్రచర్మపరీధానమర్థచన్ద్రవిభూషణమ్ ।
 భస్మాఙ్గరాగశోభాఢ్యం కరివర్మోత్తరీయకమ్ ॥ ౨౫॥
 దృష్ట్వా దేవం తదా దైత్యో నినిన్ద సహసా హరమ్ ।
 అనేన కిం మయా యుద్ధం కర్తవ్యం తాపసేన హ ॥ ౨౬॥
 ఏతస్య సున్దరీం భార్యాం సీతాం యామి యదృచ్ఛయా ।
 ఏవం నిశ్చిత్త్య మనసా గౌరీమన్త్రికమాయయా ॥ ౨౭॥
 తదా చ కమ్పే గిరిజా కల్పాన్తే జగతీ యథా ।
 నిమిల్య నయనే మూర్చామాపాశు భయవిష్టలా ॥ ౨౮॥
 దధార తాం కేశపాశే స దైత్యో దుష్టమానసః ।
 ఉడ్డియ చలితో వేగాచ్ఛుశోచ గిరిజా తదా ॥ ౨౯॥
 రావణేన నీయమానా యథా సా ధరణీసుతా ।
 గిరిజోవాచ ।
 ఔదాసీన్యం కథం యాతో మయి దేవోఽఖిలార్థవిత్ ॥ ౩౦॥
 ధ్యానం కథం గతోఽస్యర్థే హ్రీయమాణే త్వదఙ్గకే ।
 నాకారి దాస్యం న్యూనం తే యేన కారీన్యమాగతః ॥ ౩౧॥
 కః సఖా మోచయేన్మాం హి ప్రాణదాతా భవేచ్ఛ కః ।
 పునర్మే శక్కరం కో ను దర్శయేద్ బలవత్తరః ॥ ౩౨॥
 క ఉవాచ ।
 తతః శోకాకులాం వీక్ష్య తాం గణాః ప్రాబువన్స్తదా ।
 అనేన యోద్ధం శక్తిరోఽత్రైలోక్యనాశినాఽధునా ॥ ౩౩॥
 శివశ్చ ధ్యాననిష్ఠోఽభూద్ దైవాదస్యానుకూలతా ।
 సీతా నో జననీ విశ్వసృష్టిస్థిత్యన్తకారిణీ ॥ ౩౪॥
 మోహిని సర్వదేవానాం సర్వ దుఃఖవినాశినీ ।
 లావణ్యలహరీ సీతా సర్వయోషిద్వరా శుభా ॥ ౩౫॥
 రత్నభూతా కథం సీతా కథం సా పునరేష్యతి ।
 ధ్యానస్థే శక్కరే సర్వనాశనం నేత్రవహ్నితః ॥ ౩౬॥
 తస్మిన్ యాస్యతి లోభేన పుత్రానివ జనన్యథ ।
 ఏవం శోకం ప్రకుర్వత్సు హాహాకారై రుదత్సు చ ॥ ౩౭॥

గణేషు విససర్జాశు ధ్యానం క్రోధాన్మహేశ్వరః ॥
 క్రోధానలేన బ్రహ్మణ్డం దహన్నివ దిశో దశ ॥ ౩౮॥
 పప్రచ్ఛ తాన్గణాన్ శముఖః సజ్కటం కిముపస్థితమ్ ।
 భస్మసాత్తం కరిష్యామి యేన వః కదనం కృతమ్ ॥ ౩౯॥
 ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా ప్రోచుస్తం తే గణాస్తదా ।
 త్వయి ధ్యానస్థిత దేవ మన్దరాచలసన్నిభః ॥ ౪౦॥
 కృతాస్తసమరూపః సన్నాగతో దైత్యపుజవః ।
 యస్య శ్వాసానిలహతా అవలాశ్చలతాం గతాః ॥ ౪౧॥
 సమ్నాహం ప్రాపితా దేవా దర్శనాదేవ శక్కుర ।
 తతః స గిరిజాం ధృత్వా కేశపాశే మహాబలః ॥ ౪౨॥
 నినాయ సత్వరం వ్యోమమార్గేణ జననీం హి నః ।
 నీయమానా శివా ప్రాహ ధావధావేతి సత్వరమ్ ॥ ౪౩॥
 మూర్ఛితా పతితా భూమౌ వయం సర్వే విమూర్ఛితాః ॥
 తథావిధాం సమాదాయ యయౌ స దుష్టమానసః ॥ ౪౪॥
 శ్రుత్వా తేషాం వచఃశమ్భుర్భజ్జ్వాల పరమంరుషా ॥
 కుర్వన్ భస్మేవ లోకానామారుహో వృషం నిజమ్ ॥ ౪౫॥
 త్రిశూలాదీని శస్త్రాణి దధానో దశభిర్భుజైః ॥
 నభోమార్గేణ ప్రయయా గర్జయన్ విదిశో దిశః ॥ ౪౬॥
 యత్రాసీత్ సిన్ధురో దైత్యస్తం దేశమగమత్ షణ్ణాత్ ।
 అహనత్ పృష్ఠదేశే తం తస్థా స సమ్ముఖం తదా ॥ ౪౭॥
 ముఞ్చ భార్యాం మహాదుష్ట దృష్టః సన్ క్వ గమిష్యసి ।
 ఇత్యుక్తః స రుషావిష్ట త్రిలోకిం భస్మతాం నయన్ ॥ ౪౮॥
 బాహుభ్యాం మారయన్నేవ ప్రయయా శివసన్నిధౌ ।
 ఉవాచ చ మహాదైత్యో గర్వేణ పరిమోహితః ॥ ౪౯॥
 నాహం మశకవాక్యేన బిభేషి భువనాధిపః ।
 యస్య శ్వాసానిలేనాశు కమ్పితే మేరుపర్వతః ॥ ౫౦॥

తస్య మే గణనా నాస్తి ముఖం మాం మా ప్రదర్శయ ।
 యది శక్తిర్మయా సార్థం యుద్ధం కర్తుం తదా కురు ॥ ౫౧॥
 నో చేదన్యం పరిణీయ తతః సౌఖ్యమవాప్స్యసి ।
 కిం మయా సహ యోధవ్యం మశకేన త్వయా లఘా ॥ ౫౨॥
 ఏవముక్త్వా బాహుయుద్ధం కర్తుం శక్కరమాయయౌ ।
 దుర్గా దేవీ తు సంస్మార మయూరేశం స్వచేతసి ॥ ౫౩॥
 ద్విజరూపధరో దేవో మయూరేశస్తతస్తయోః ।
 అస్తరాలే ప్రాదురాసీత్ కోటిసూర్యనిభఃక్షణాత్ ॥ ౫౪॥
 సర్వాఙ్గసుందరో నానాభూషణైరూపశోభితః ।
 పరశుం మధ్యతః కృత్వా వారయామాస దైత్యపమ్ ॥ ౫౫॥
 ఉవాచశ్శక్తియా వాచా సిన్ధూరం తం ద్విజోత్తమః ।
 త్రైలోక్యజనసీం గౌరీం స్థాపయాశు మమాన్తికే ॥ ౫౬॥
 యుధ్యస్వ శక్కరేణ త్వం యావజ్జయపరాజయౌ ।
 జయో యస్య భవేత్తేన గ్రాహ్యేతి నాన్యథా వచః ॥ ౫౭॥
 క ఉవాచ ।
 ద్విజవాక్యం సమాకర్ణ్య సిన్ధూరో హృష్టమానసః ।
 స్థాపయామాసగిరిజాం యుద్ధాయ బహులాలసః ॥ ౫౮॥
 తయోస్తు పశ్యతోరేవ తావుభావప్య యుధ్యతామ్ ।
 సిన్ధూరశ్చ మహేశశ్చ నానాయుద్ధవిశారదౌ ॥ ౫౯॥
 క్రోధసంరక్తనయనౌ తుల్యతేనఃపరాక్రమౌ ।
 బాహుభ్యాం వేష్టితుం యావదియేష సోఽసురో హరమ్ ॥ ౬౦॥
 అదృశ్య ఏవ పరశురస్య జఘ్నే బలాదురః ।
 క్షీణశక్తిం తతో దైత్యం త్రిశూలేనాహనద్ధరః ॥ ౬౧॥
 తతోఽశక్తం ద్విజవరో వదతి స్మ హితం వచః ।
 త్రైలోక్యనాయకేన త్వం న యుద్ధం కర్తుమర్హసి ॥ ౬౨॥
 గిరిజాశాం విహాయాశు వ్రజస్వ నిజమన్దిరమ్ ।
 నో చేదయం శివో భస్మ కరిష్యతి తవాధునా ॥ ౬౩॥

ఏవముక్తో ద్విజేనాఽసౌ వాఙ్మాం త్యక్త్వా భువం యయా ।

తతః సా పార్వతీ ప్రాహ ద్విజం ప్రాప్తే జయం శివే ॥ ౬౪॥

కోఽసి త్వం మునిశార్దూల యేనాహం మోచితా ఖలాత్ ।

నిజం మేం దర్శయ స్వీయం రూపం నేదం స్వభావజమ్ ॥ ౬౫॥

మమప్రాణాధికోఽసి త్వం సఖా ప్రాణప్రదో యతః ।

న భవేదుపకారస్తే ప్రాణే త్యక్తే ద్విజోత్తమ్ ॥ ౬౬॥

ఏవమాశ్రత్య తాం వాచమువాచ స మునీశ్వరః ।

న చ మాతర్మయాకారి కిఞ్చిదత్ర మహేశ్వరః ॥ ౬౭॥

అజయత్ సిన్ధురం దైత్యం మోచితా త్వం శివేన హ ।

ఇత్యుక్త్వా పూర్వరూపం స ఆవిశ్చక్రే వినాయకః ॥ ౬౮॥

దశదోర్ధణ్ణరుచిరం కర్ణకుణ్డలమణ్డితమ్ ।

కస్తూరీతిలకం రత్నముక్తమాలావిభూషితమ్ ॥ ౬౯॥

నానాలక్ష్మీర రుచిరం శేషకణ్డమణిప్రభమ్ ।

దృష్టైవం పరమాత్మానం ననన్ద గిరిజా తదా ॥ ౭౦॥

ననామ పాదయోస్తస్య స ఉత్థాప్య చ తాం జగౌ ।

వినాయక ఉవాచ ।

త్రేతాయుగే ప్రాబ్రువం త్వాం దాస్యామి దర్శనం పునః ॥ ౭౧॥

అవతీర్య ద్వాపరే తే గృహే నామ్నా గజాననః ।

భవిష్యామి హనిష్యామి సిన్ధురం దైత్యమోజసా ।

క ఉవాచ ।

మునిరూపధరో దేవ ఉక్త్వా చాన్తరధీయత ।

తతః శుశోచ గిరిజా మూర్ఖాం సా పరమాం యయా ॥ ౭౩॥

తతః ఊచే విశ్వనాథో మనః స్వస్థం కురు ప్రియే ।

పశ్య త్వం హృది తం దేవం వినాయకమనామయమ్ ॥ ౭౪॥

న మిథ్యా భాషితం తస్య యదుక్తం తత్కరిష్యతి ।

ఏవముక్త్వా మహాదేవో వృషారూఢస్తయా సహ ॥ ౭౫॥

ఆయయా పరమం ప్రీతః కైలాసం పర్వతేశ్వరమ్ ॥ ౭౬॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే గజాననదర్శనం నామాఽష్టావింశత్యుత్తరశతతమోఽధ్యాయః
॥ ౧౨౦॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౯౯౬౨ + ౭౬ = ౧౦౦౩౮

౨.౧౨౯ గౌరీదోహదవర్ణనం నామైకోనత్రింశోత్తరశతతమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

తతో దైత్యో మృత్యులోకం గతో గర్వాదగర్జిత ।

కమ్పితాః పర్వతాః సర్వే వృజ్ఞా నిపతితా భువి ॥ ౧॥

పక్షి సింహాః శ్వాపదాని బభ్రుముః కాననే తదా ।

తతో జిగాయ నృపతీన్ సర్వాన్ పీరాంశ్చ దానవః ॥ ౨॥

బ్రహ్మాదయో జితా యేన తేనాయుధ్యన్ కథం నృపాః ।

కేచిద్ ద్విధా కృతాస్తేన కేచిన్నభసి బభ్రుముః ॥ ౩॥

కేచిచ్చ సమ్ముఖే యుద్ధం కృత్వా స్వర్గం గతా నృపాః ।

కేచిచ్చ శరణం యాతాః సేవకత్వముపాగతాః ॥ ౪॥

కేచిద్భ్రష్టపదా జగ్మురభిమానేన కాననమ్ ।

ఏవం జిత్వా నృపాన్ సర్వాన్ మునీనామాక్రమే మతిమ్ ॥ ౫॥

అకరోద్ దుష్టబుద్ధిః స బబన్ధ సహసా చ తాన్ ।

తదా కేచిన్మునిగణాస్త్యక్త్వా దేహం దివం గతాః ॥ ౬॥

కేచిచ్చ మేరుకన్దర్యాం న్యవసన్విగతజ్వరాః ।

కేచిచ్చ నిహతాస్తేన కేచిచ్చ తాడితా భృశమ్ ॥ ౭॥

ప్రాసాదాః సకలాస్తేన విధ్వస్తా దేవతా అపి ।

ఏవం తు ప్రలయే జాతేఽలుప్యన్ క్రియాశ్చ వైదికీ ॥ ౮॥

స్వాహాస్వధావషట్కారా హాహాకారోఽప్యజాయత ।

దేవా గిరిగుహాస్థాస్తే మునయో యక్షకిన్నరాః ॥ ౯॥

న్యమస్త్రయస్త కార్యార్థం తత్ర ప్రాహ బృహస్పతిః ।

విద్యమానేభ్యో దేవేభ్యస్తేభ్యః సర్వేభ్య ఏవ చ ॥ ౧౦॥

న భయం విద్యతే తస్య తస్మాద్ దేవం వినాయకమ్ ।

ప్రార్థయధ్వం యదా విప్రాఃప్రాదుర్భావం శివాలయే ॥ ౧౧॥

గజాననేతి నామ్నా స కరిష్యతి చ సామృతమ్ ।

హనిష్యతి బలాద్దైత్యం సిన్ధూరం నాత్ర సంశయః ॥ ౧౨॥

నిరాబాధం జగత్సర్వం భవిష్యతి తదా సురాః ।

ఏవముక్తాస్తు జీవేన తే తు దేవాదయోఽఖిలాః ।

భక్త్యా పరమయా యుక్తాస్తుష్టువుస్తం వినాయకమ్ ॥ ౧౩॥

దేవా ఊచుః ।

జగతః కారణం యోఽసౌ రవినక్షత్రసమృభవః ।

సిద్ధసాధ్యగణాః సర్వే యత ఏవ చ సిన్ధవః ॥ ౧౪॥

గర్ధ్రావః కిన్నరా యక్షా మనుష్యోరగరాక్షసాః ।

యతశ్చరాచరం విశ్వం తం నమామి వినాయకమ్ ॥ ౧౫॥

యతో బ్రహ్మాదయో దేవా మునయశ్చ మహర్షయః ।

యతో గుణాస్త్రయో జాతాస్తం నమామి వినాయకమ్ ॥ ౧౬॥

యతో నానావతారాశ్చ యశ్చ సర్వహృది స్థితః ।

యం స్తోతుం నైవ శక్నోతి శేషస్తం గణపం భజేత్ ॥ ౧౭॥

సిన్ధూరో నిర్మితః కేన విశ్వసంహారకారకః ।

తేనారౌ ప్రాపితం విశ్వం త్వయి స్వామిని జాగ్రతి ॥ ౧౮॥

అన్యం కం శరణం యామః కో ను పాస్యతి నోఽఖిలాన్ ।

జహ్యోనం దుష్టబుద్ధిం త్వమవతీర్య శివాలయే ॥ ౧౯॥

ఇత్యుక్త్వా పరితేపుస్తే నానానుష్ఠానతత్పరాః ।

నిరాహారా యతాహారాః ప్రాణాయామపరాయణాః ॥ ౨౦॥

ధూమపానరతాః కేచిత్ కేఽపి మౌనావలమ్బినః ।

ఏకపాదాస్థితాః కేచిజ్జలమధ్యే స్థితాః పరే ॥ ౨౧॥

ఊర్ధ్వబాహుతయా కేచిత్యేచిచ్చ యోగమాస్థితాః ।

కేచిచ్చకృతుః స్వాన్దేహాన్కేచిచ్చ మస్తకానపి ॥ ౨౨॥

ఏవం తేషాం నిరీక్ష్యైవ తపాంసి గణరాట్ తదా ।

ఆవిరాసీత్ కోటిసూర్యప్రలయానలసన్నిభః ॥ ౨౩॥

దృష్ట్వా తేజోమయం రూపం జహృషుస్తే సురాస్తదా ।

యశ్చిన్రితః స ఏవాయమావిర్భూతోఽఖిలేశ్వరః ॥ ౨౪॥

అపనేష్యతి నో దుఃఖం నాత్ర కార్యా విచారణా ।

తతః ఊచే స భగవాంస్తాన్ సురాంశ్చిన్రితయా యుతాన్ ॥ ౨౫॥

హనిష్యే సిన్ధురం దేవా మా చిన్తాం కర్తుమర్హథ ।

దుఃఖప్రళమనం నామ స్తోత్రం వః ఖ్యాతిమేష్యతి ॥ ౨౬॥

అతో దుఃఖవినాశో వా జాతోఽస్మాన్మదనుగ్రహాత్ ।

ఏకకాలం ద్వికాలం వా త్రికాలం వాపి యః పఠేత్ ॥ ౨౭॥

కదాచిన్న భవేదస్య దుఃఖం త్రివిధమణ్వపి ।

అహం తు సాంప్రతం దేవా అవతీర్య శివాలయే ॥ ౨౮॥

నామ్నా గజానన ఇతి ఖ్యాతః సర్వార్థసాధకః ।

భవిష్యామి హనిష్యామి సిన్ధూరాదీన్మహాసురాన్ ॥ ౨౯॥

కరిష్యామి శివాదాస్యం కౌతుకాని ప్రదర్శయన్ ।

క ఉవాచ ।

ఏవముక్త్వా తతో దేవాంస్తత్రైవాన్తరధీయత ॥ ౩౦॥

తతోఽకస్మాద్ హైమవతీ శివానుగ్రహతో దధౌ ।

తద్ గర్భం వవృధేఽత్యంతం దినే దినే యథా శశి ॥ ౩౧॥

తతస్తత్రైజసా తప్తా నానాదోహదకాజ్జిణీ ।

ఉవాచ శక్కురం గౌరీ సన్తప్తా గర్భతేజసా ॥ ౩౨॥

అతిశీతస్థలం యత్ర తత్ర మాం నయ శక్కుర ।

తతోఽసౌ వృషభారూఢః పృష్ఠే తాముపవేశ్య హ ॥ ౩౩॥

భాసయన్తీ మహాతేజఃపుష్కణేన విదిశో దిశః ।

వాద్యతు సర్వవాద్యేషు యయౌ స క్షితిమణ్డలమ్ ॥ ౩౪॥

నానాగణైః సమాయుక్తో బభ్రామ కాననాని సః ।

భ్రమతా తేన దృష్టం హి పర్యుతోకాననం మహత్ ॥ ౩౫॥

తత్ర విశ్రాన్తిమకరోత్ పార్వత్యానుమతే తదా ।

నానాపుష్పసమాకీర్ణం నానాద్రుమఫలాన్వితమ్ ॥ ౩౬॥

సరోవాపీయుతం సాన్ద్రతరుచ్ఛాయం మనోరమమ్ ।

యత్రోస్తాణాం న ప్రవేశః కైలాసశిఖరోపమమ్ ॥ ౩౭॥

నన్దనాదధిశోభం తద్ వనం చైత్రరథాదపి ।

తద్వీక్ష్య గిరిజా ప్రోచ ఇచ్ఛయా సదృశం శివమ్ ॥ ౩౮॥

వనం ప్రాప్తం మహాదేవ శ్రీడావోఽత్ర చిరం విభో ।

గణానామపి సర్వేషాం ప్రీతిస్తత హ్యభూత్తదా ॥ ౩౯॥

తతో గణా మణ్డపం తే చక్రుస్తత్ప్రియకామ్యయా ।

నానావేదీగృహయుతం నానోపస్కరసంయుతమ్ ॥ ౪౦॥

తత ఊచే శివో దేవీం వసాత్ర త్వం గజైర్యుతా ।

యద్యతే ప్రార్థితం తత్తే దాస్యన్తి మదనుగ్రహాత్ ॥ ౪౧॥

తతః స్వయం జగమాశు ధ్యానస్థోఽభూద్ధిమాలయే ।

సఖీభిః పార్వతీ తత్ర చిక్రీడే సా యథారుచి ॥ ౪౨॥

అరక్షంతాం కోటిగణాః సమంతాదావృతాస్తదా ।

తదాజ్ఞావశగాః సర్వే కన్దమూలఫలాశినః ॥ ౪౩॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే గౌరీదోహదవర్ణనం నామైకోనత్రింశోత్తరశతతమోఽధ్యాయః

॥ ౧౨౯॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౧౦౦౩౮ + ౪౩ = ౧౦౦౮౧

౨.౧౩౦ గజాననావిర్భావో నామత్రింశాధికశతతమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

తతస్సు నవమే మాసి పూర్ణే సాఽసూత బాలకమ్ ।

చారుచన్ద్రాననం పద్మశోభాజిన్నయనం శుభమ్ ॥ ౧॥

కిరీటకేయూరధరం కోటిసూర్యసమప్రభమ్ ।

ప్రవాలాధరశోభాఢ్యం చతుర్బాహుర్విరాజితమ్ ॥ ౨॥

ముక్తాహారధరం చారుకంజ్జ్వలైరూపశోభితమ్ ।

పరశుం కమలం మాలా మోదకాంశ్చ కర్తైరధత్ ॥ ౩॥

ధ్వజాఙ్కశాబ్జవిలసత్పాదపద్మసమన్వితమ్ ।

కిక్కిణీజాలవిలసచ్ఛారగుల్ఫయుతం శుభమ్ ॥ ౪॥

భాలచన్ద్రం కోటిచన్ద్రనిభం వహ్నిసమప్రభమ్ ।
 ఏవం దృష్ట్వా స్వరూపం సా చకమ్పే హర్షనిర్భరా ॥ ౫॥
 కిమిదం తేజ ఉదితం నయనాచ్ఛాదకం మహత్ ।
 కోఽసి త్వం వద మే చేతో నన్దయస్వ కృపాం కురు ॥ ౬॥
 ఇత్యుక్త్వా తం నమశ్చక్రే స్మరన్తి పూర్వకం వచః ।
 తతః ఊచే మహోమూర్తిర్మా మాతర్విమనా భవ ॥ ౭॥
 గుణశోఽహమనేకానాం బ్రహ్మణ్డానాం వినాయకః ।
 అసంఖ్యేతా మేఽవతారా న జ్ఞాయన్తేఽమరైరపి ॥ ౮॥
 ఇచ్ఛయా సృష్టిసంహారపాలనాని కరోమ్యహమ్ ।
 త్రిధా రూపం విధాయాహం విశ్వస్య శివనన్దిని ॥ ౯॥
 త్రేతాయుగేఽవతీర్ణేన త్వద్గృహే లీలయా పురా ।
 అనేకాని చరిత్రాణి కృతాని సిన్ధునాశనమ్ ॥ ౧౦॥
 మయూరేశ్వరనామాహం షడ్భుజోఽర్జునవర్ణకః ।
 తదా మయా వచో దత్తం ద్వాపరే తే సుతః పునః ॥ ౧౧॥
 భవేయం సేవకశ్చాహం సిన్ధూరాన్మౌచితా మయా ।
 ద్విజరూపేణ సహసా స్మర సర్వం శుచిస్మితే ॥ ౧౨॥
 తదాపి తనయన్తేఽహం భవీష్యామీత్యథాబ్రువమ్ ।
 తదిదం వచనం సత్యం మయాఽసమ్పాది పార్వతి ॥ ౧౩॥
 భూభారం చ హరిష్యామి సిన్ధూరం చ మహాబలమ్ ।
 సేవనం చ కరిష్యామి తవ మాతర్గజాననః ॥ ౧౪॥
 విఖ్యాతోఽహం భవిష్యామి భక్తానాం కామపూరకః ।
 క ఉవాచ ।
 ఏవం శ్రుత్వా వచో గౌరీ స్మృత్వా సర్వం పురాతనమ్ ॥ ౧౫॥
 నత్వా తుష్టావ దేవేశం విశ్వేశం విఘ్ననాశకమ్ ।
 గౌర్యువాచ ।
 నిర్వికల్పచిదానన్దఘనం బ్రహ్మస్వరూపిణమ్ ॥ ౧౬॥
 భక్తప్రియం నిరాకారం సాకారం గుణభేదతః ।

నమామ్యహమతిస్థూలమణుభ్యోఽణుతరం విభుమ్ ॥ ౧౭॥

అవ్యక్తం వ్యక్తిమాపన్నం రజఃసత్త్వతమోగుణమ్ ।
మాయావినం మాయినం చ సర్వమాయావిదం ప్రభుమ్ ॥ ౧౮॥

సర్వాంతర్యామిణం నిత్యం సర్వాధారం పరాత్పరమ్ ।
చతుర్థామపి దేవానాం మానసస్యాప్యగోచరమ్ ॥ ౧౯॥

మహద్ భాగ్యం మమవిభో స త్వం మే పుత్రతాం గతః ।
ప్రతీక్షన్త్యా మమ విభో ప్రత్యక్షం దర్శనం గతః ।
ఇదానీం త్వద్వియోగో మే న స్యాద్దేవ తథా కురు ॥ ౨౦॥

ఏవం వదన్త్యా తస్యాం తు దేవో రూపాంతరం దధౌ ।
చతుర్భుజం భాలచన్ద్ర శుణ్డాదణ్డవిరాజితమ్ ॥ ౨౧॥

అనేకభూషణయుతం చిన్తామణీయుతం హృది ।
దివ్యామృతం దివ్యగన్ధం సిద్ధిబుద్ధియుతం తదా ॥ ౨౨॥

రురోద బాలవచ్చాక్షో దదృశే గిరిజా తు తమ్ ।
శుశోచ బహుధా తన్వీ నిధిః కేన హృతో మమ ॥ ౨౩॥

న బాలస్త్రిషు లోకేషు దృష్టః శుణ్డావిరాజితః ।
బ్రహ్మదయో హసిష్యన్తి లోకాశ్చేక్ష్యేదృశం శిశుమ్ ॥ ౨౪॥

ఏవం బహువిధ శోకం శ్రుత్వాఽగాచ్ఛక్కురో గృహమ్ ।
సగణస్తం శిశుం గృహ్య ప్రాహ తాం శృణు మే ప్రియే ॥ ౨౫॥

అనాదినిధనో దేవః శుణ్డాదణ్డవిరాజితః ।
యత్ర కుణ్డాశ్చతుర్వేదాః శాస్త్రాణి మునయోఽమరాః (మునయో వరాః) ॥ ౨౬॥

ప్రపశ్చో గుమ్ఫితా యేన నానాకార్యవతా ప్రియే ।
సర్వాంతర్యామ్యనేకానాం బ్రహ్మణ్డానాం చ కారకః ॥ ౨౭॥

చత్వార్యస్య చ రూపాణి చతుర్ధృ చ యుగేషు చ ।
కృతే దశభుజో నామ్నా వినాయక ఇతి శ్రుతః ॥ ౨౮॥

త్రేతాయుగే శుక్లవర్ణః షడ్భుజోఽసౌ మయూరరాట్ ।
సిన్ధుం హత్వాఽపాలయత్ సోఽవతీర్య స్వామ్యే ప్రియే ॥ ౨౯॥

స ఏవాయం రక్తవర్ణశ్చతుర్బాహువిరాజితః ।
అవతీర్ణో గృహే నౌ హి సిన్ధూరం నిహనిష్యతి ॥ ౩౦॥

ఆరుహ్య మూషకం దేవో భూభారం చ హరిష్యతి ।

నామ్నా గజానన ఇతి త్రైలోక్యే ఖ్యాతిమేష్యతి ॥ ౩౧॥

అయం కలియుగే దేవి ధూమ్రకేతురితి ప్రథామ్ ।

చతుర్బాహుశ్చారునేత్రో యాస్యతే రుచిరాం భువి ॥ ౩౨॥

నిశమ్య శివవాక్యం స ఉవాచ బాలకః స్ఫుటమ్ ।

బాల ఉవాచ ।

సమ్యగ్బుద్ధం స్వరూపం మే సమ్యగుక్తం త్వయా శివ ॥ ౩౩॥

అవతీర్ణస్తవ గృహే సేవా కర్తుం చ సిన్ధురమ్ ।

నిహన్తుం చ నిహన్తారం దేవానాం సర్వభుభూజామ్ ॥ ౩౪॥

మర్దనం భూధరాణాం చ త్రైలోక్యజయశాలినమ్ ।

హత్వా తం విశ్వసంతోషం కరిష్యామి చ శఙ్కర ॥ ౩౫॥

భక్తానాం కామపూరశ్చ వేదకర్మప్రవర్తకః ।

భవిష్యామి వరేణ్యస్య వరదో జ్ఞానదాయకః ॥ ౩౬॥

మయి భక్తిర్భవేత్ తస్య మమ ధ్యానపరాయణః ।

దేవద్విజాతిధీనాం చ పూజకః పంచాయజ్ఞకృత్ ॥ ౩౭॥

పురాణశ్రవణే సక్తః స్వాచారః సత్యవాన్ శుచిః ।

పుష్పికా నామ యస్యాపి పత్ని ధర్మపరాయణః ॥ ౩౮॥

పతివ్రతా పతిప్రాణా పతివాక్య పరాయణా ।

తాభ్యాం ద్వాదశవర్షాణి తపస్తప్తం సుదారుణమ్ ॥ ౩౯॥

తయోర్మయా వరో దత్త ఏష్యే వాం పుత్రతాం ధ్రువమ్ ।

పుష్పికాయాం ప్రసూతాయా మద్వైవ రాక్షసైః శిశుః ॥ ౪౦॥

నీతశ్చ త్యక్ష్యతే ప్రాణాన్తస్మాన్మాం నయ తత్ర హ ।

ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యం శివోహర్షనమన్వితః ॥ ౪౧॥

నానావాఙ్మయపుష్పైస్తం పూజయామాస భక్తితః ॥ ౪౨॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే గజాననవిర్భావో నామత్రింశాధికశతతమోఽధ్యాయః ॥

౧౩౦॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౧౦౦౮౧ + ౪౨ = ౧౦౧౨౩

౨.౧౩౧ గన్ధర్వపరాజయో నామకత్రిశత్తరశతతమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

తతశ్చిన్తాం చకరాసౌ తత్ర నేతుం తు బాలకమ్ ।

తజ్ఞాత్వా ప్రాహ తం నస్తీ స్వామిన్ యుష్మత్ప్రసాదతః ॥ ౧॥

శోషయిష్యే సముద్రాన్స్తూ చూర్ణయిష్యే గిరీనపి ।

ఆజ్ఞాపయ తతో మహ్యం భవాన్కార్యం హృది స్థితమ్ ॥ ౨॥

క ఉవాచ ।

భణితం తస్య తచ్చుత్వా తుష్టః ప్రాహ హరః స తమ్ ।

హర ఉవాచ ।

సాధు సాధు త్వయా ప్రోక్తమాశయం మే వివృణ్వతా ॥ ౩॥

పౌరుషం తే మయా జ్ఞాతం శతశో నన్దికేశ్వర ।

ఇదానీమథ యత్కార్యం వదామి తత్కురుష్వ భోః ॥ ౪॥

మాహిష్మత్యాం మహాపుర్యామాస్తే రాజా మహాబలః ।

వరేణ్య ఇతి విఖ్యాతో నానా ధర్మపరాయణః ॥ ౫॥

యస్య పత్నీ మహాభాగా పుష్పికా నామ నామతః ।

తస్యాం సద్యః ప్రసూతాయాం సుప్తాయాం కాపి రాక్షసీ ॥ ౬॥

నినే్యే బాలం తత్పురతో నేయో బాలస్త్యయా లఘు ।

నీత్వా స్థాప్యస్తత్పురతో యావన్నిద్రాతి సా శుభా ॥ ౭॥

క ఉవాచ ।

ఏవమాజ్ఞాం సమాకర్ణ్య శక్కురేణ సమీరితామ్ ।

శీఘ్రం బాలం సమాదాయ నభోమార్గేణ సత్వరః ॥ ౮॥

ప్రాక్షిపత్పురతో బాల సా న సుప్తా బుభోధ తమ్ ।

శీఘ్రముడ్డియ స ప్రాయాన్మన్దికేశో మహేశ్వరమ్ ॥ ౯॥

ఉవాచ నిజవృత్తాంతం మార్గే స్వయమనుష్ఠితమ్ ।

అకస్మాద్గగనాదేవం రాక్షసీ ఘోరదర్శనా ॥ ౧౦॥

భక్షయన్తీ బాలమాంసం మామాశ్రిత్య స్థితా విభో ।

తవ ప్రసాదాత్పుచ్చేన వేష్టితా రాక్షసీ మయా ॥ ౧౧॥
 భ్రామయిత్వా వినిషిప్తా మహాపర్వతమస్తకే ।
 శతధా ఖణ్డితా సా తు త్వన్నామోచ్ఛారణాత్ప్రభో ॥ ౧౨॥
 తతోఽపశ్యం మహావ్రాతం గన్ధర్వాణాం దురాత్మనామ్ ।
 కథం మయా తైరోశ్యద్ధవ్యం రక్షితవ్యః కథం శిశుః ॥ ౧౩॥
 ఇతి చిన్తాకులతయా స్మృతస్త్యం హృది శఙ్కర ।
 తతః పుచ్చేన శృంగభ్యాం క్రోధోచ్ఛాన్వైశ్చ లత్తయా ॥ ౧౪॥
 హుక్మారేణ చ తాన్సర్వాన్నివార్య బలవత్తరాన్ ।
 మృతాః కేచిద్ హతాః కేచిత్ కేచిద్భగ్నశిరోఙ్ఘ్రియః ॥ ౧౫॥
 పతితాః శతధా భూమౌ పుష్పవృష్టిస్తతోఽపతత్ ।
 తతోఽహమగమద్దేవ కృత్వా కార్యం త్వయేరితమ్ ॥ ౧౬॥
 తవేచ్ఛావిషయం కో ను హన్యాత్ త్రైలోక్యమణ్డలే ।
 అతస్త్వన్నామతో దేవ జయం ప్రాప్తః స బాలకః ॥ ౧౭॥
 తతః శివో హర్షయుతో లిలింగ నన్దికేశ్వరమ్ ।
 ఉవాచ చ ప్రసన్నాత్మా జ్ఞాతం తే పౌరుషం దృఢమ్ ॥ ౧౮॥
 నాస్తి త్రిభువనే కోఽపి త్వత్సమో నన్దికేశ్వర ।
 క ఉవాచ ।
 తతః ప్రణమ్య విశ్వేశం పార్వతీమగమచ్ఛ సః ॥ ౧౯॥
 ప్రణమ్య తాం యోజ్య హస్తౌ ప్రోచే మధురయా గిరా ।
 మాతః శివాజ్ఞయా బాలో నీతో మాహిష్మతీం పురీమ్ ॥ ౨౦॥
 వరేణ్యపత్న్యః పురతః పుష్పికాయా న్యధాయ సః ।
 యతస్తేన పురా దత్తో వరస్తస్య బభూవ హ ॥ ౨౧॥
 అహం పుత్రత్వమేష్యామి బ్రహ్మజ్ఞానప్రకాశకః ।
 నిశమ్య వచనం తస్య సర్వజ్ఞా పార్వతీ తదా ॥ ౨౨॥
 జహర్ష జననీ తస్య శిశోర్విర్యమనన్తకమ్ ।
 ఉవాచ పరయా భక్త్యా జ్ఞాతం తే పౌరుషం సుత ॥ ౨౩॥
 హతా త్వయా మహాఘోరా రాక్షసీ ఘోరనిస్వనా ।

గర్భవాశ్చ హతా దుష్టా రక్షితశ్చైవ బాలకః ॥ ౨౪॥

అజ్ఞాతస్థాపితస్తత్ర మహాకార్యమిదం కృతమ్ ।

ఇత్యుక్త్వా విససర్జాముం విశ్రాంతిం చాకరోత్తదా ॥ ౨౫॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే గర్భవపరాజయో నామైకత్రింశదుత్తరశతతమోఽధ్యాయః ॥
౧౩౧॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౧౦౧౨౩ + ౨౫ = ౧౦౧౪౮

౨.౧౩౨ కైలాసాభిగమనం నామ ద్వాత్రింశోత్తరశతతమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

తతః కదాచిద్ దైత్యేన్ద్ర సిన్ధూరో మదగర్వితః ।

సభాసనగతః ప్రాహ వృథా మే పౌరుషం కృతమ్ ॥ ౧॥

ఇన్ద్రాఽదయో న మే యుద్ధం దదుర్బ్రహ్మాదయో హరిః ।

రాజ్ఞాం తు గణనా వైవ మృత్యు లోకనివాసినామ్ ॥ ౨॥

కులీనాయా యథా నార్యా యౌవనం హి పతిం వినా ।

తథా మే పౌరుషం వ్యర్థం యోద్ధృభిర్హి వినాభవత్ ॥ ౩॥ (యోద్ధాఽభవత్ ఖలు)

తతోఽన్తరిక్ష వాణీం స శుశ్రావ పరమాద్భుతామ్ ।

ఆకాశవాణ్యువాచ ।

కిమర్థం వల్గసే మూఢ జాతోఽస్తి తవ యుద్ధదః ॥ ౪॥

పార్వత్యా ఉదరాద్గర్భో వరేణ్యగృహగోఽధునా ।

వర్ధతేఽనన్తరీతోఽసౌ యథేన్దుః శుక్లపక్షగః ॥ ౫॥

క ఉవాచ ।

శ్రుత్వేత్థం సహసా వాణీం ముమూర్చ్ఛ సిన్ధురస్తదా ।

విహర్షశ్చిన్తయామాస కిమిదం కేన భాషితమ్ ॥ ౬॥

యది దృశ్యో భవేన్మహ్యం ఖాదేయం తం సమస్తకమ్ ।

కాలస్య మే కథం మృత్యుః పశ్చాత్సూర్యోదయో యథా ॥ ౭॥

ఏవముక్త్వాదతిష్ఠత్ స గర్జయన్ విదిశో దిశః ।

ఉడ్డీయ సహసా ప్రాయాత్ కైలాసం గిరిజాలయమ్ ॥ ౮॥

చూర్ణయన్ పర్వతాన్ వృక్షాన్ పాతయన్ స్వాగ్ధమారుతాత్ ।

చేలతుః కూర్మశేషా చ చకమ్పే చ వసున్ధరా ॥ ౯॥

న దదర్శ శివం తత్ర పునః సర్వసహం యయా ।

బభ్రామ వసుధాం సర్వాం శివం వేగాత్ గవేషయన్ ॥ ౧౦॥

పర్యల్యాఖ్యం మహారణ్యమాజగామరుషాన్వితః ।

దదర్శ దూరతో గౌరీసహితం శక్కురం తదా ॥ ౧౧॥

మణ్డపం చ గణాంత్రైవ సరాంసి చోత్పలాని చ ।

తతో జగామ సహసారిష్టం గౌర్యే ప్రకల్పితమ్ ॥ ౧౨॥

అదృష్ట్వా తత్ర బాలం స చుకోపాగ్నిరివ జ్వలన్ ।

తతః స తర్కయామాస న వాణీ నభసో మృషా ॥ ౧౩॥

అస్యః సుతో మాం హి హన్యాన్న జాతశ్చేద్ భవిష్యతి ।

తస్మాదేనాం నిహన్మ్యద్య మూలచ్ఛేదస్తతోభవేత్ ॥ ౧౪॥

క ఉవాచ ।

ఏవం నిశ్చిత్య మనసా తతః శస్త్రముపాదదే ।

యావదుమాం హన్తి దుష్టస్తావద్ దృష్టః శిశుః పురః ॥ ౧౫॥

చతుర్భుజోఽతిరుచిరో ముకుటాఙ్గదభూషితః ।

పరశుం కమలం మాలాం దధద్ విస్మయదాయకః ॥ ౧౬॥

కటౌ శేషం గలే హారం నూపురౌ చాఙ్గియుగ్మయోః ।

నివృత్తస్తద్వధాత్ సద్యస్తాం చ సుప్తామమన్యత ॥ ౧౭॥

దధార బాలకం హస్తేకాఙ్గిత్ క్షేప్తం మహోదధౌ ।

ఏవం నిశ్చితసక్కుల్పస్తతోఽసౌ చకితః పురా ॥ ౧౮॥

తతః స బాలో వవృధే హిమాచల ఇవాపరః ।

సిన్ధూరోఽపి చ కమ్పేఽసౌ మదాభారాతురః క్షణాత్ ॥ ౧౯॥

శ్వాసాకులః పురో గన్తుం న శశాక స్వశక్తితః ।

తతస్తత్యాజ తం బాలం దైత్యో విప్లవతాం గతః ॥ ౨౦॥

బాలే తు పతితే భూమౌ మహారావవిరావిణి ।

చేలుశ్చ పర్వతా నాదైశ్చకమ్పే చ వసున్ధరా ॥ ౨౧॥

బభ్రుముర్విహగా వ్యోమ్ని నానారావవిరావిణః ।

అర్ణవాః క్షోభితాః సప్త బ్రహ్మణ్డమపి పుస్సుటే ॥ ౨౨॥

స బాలః పతితో రేవాజలాన్తే మునిసన్నిధౌ ।

తత్ర తీర్థమభూచ్ఛ్రేష్ఠం గణేశకుణ్డమిత్యుత ॥ ౨౩॥

అస్యా ఆజన్మతః పాపం నాశమేతి స్మృతేః క్షణాత్ ।

దర్శనాద్ దశజన్మీయం స్నానాచ్చ శతజన్మజమ్ ॥ ౨౪॥

సేవనం మోక్షదం యస్య అనుష్ఠానవతాం నృణామ్ ।

తద్దేహారుధిరాత్ తత్ర ప్రస్తరా రక్తతాం గతాః ॥ ౨౫॥

త ఏవ నార్మదాః ఖ్యాతా గణేశాః పాపనాశనాః ।

దర్శనాత్ పూజనాత్ సర్వకామదా భక్తికారిణామ్ ॥ ౨౬॥

నర్మదామహిలా సర్వో వర్జితం నైవ శక్యతే ।

తతః స జప్తాషే దైత్యో రిపుర్మే నాశతాం గతః ॥ ౨౭॥

తావత్ కుణ్డాత్ సముద్భూతో భీషణః పురుషో మహాన్ ।

జటాభారేణ సశ్చన్నో వల్లిఛన్నో ధరో యథా ॥ ౨౮॥

దంష్ట్రాకరాలవదనో జిహ్వావ్యాళీసమావృతః ।

దీర్ఘపాణ్యజ్ఞీయుగలః శ్వాసవ్యాకులతోచనః ॥ ౨౯॥

దృష్ట్వా తథావిధం తం తు క్రోధవ్యాకులతోచనః ।

ఉవాచ దైత్యః సిన్ధురో న చాస్య గణనా మమ ॥ ౩౦॥

ఏవముక్త్వా ఖజహస్తో యయా హన్తుం తు తం రుషా ।

ఖడ్గేన హన్తి తం యావత్ తావత్ స దదృశేఽమృరే ॥ ౩౧॥

ఉవాచ దైత్యం రే దైత్య వృథా మాం త్యక్తవాన్ క్షితౌ ।

తవాన్తకస్తు రే మూఢ వర్ధితః క్వచిదేవ హి ॥ ౩౨॥

హనిష్యత్యేవ నూనం త్వాం సాధురక్షణతత్పరః ।

అన్తర్దధే తతో భీమ ఏవముక్త్వా స పూరుషః ॥ ౩౩॥

తతో దైత్యో మహారోషాదువాచ నిజసేవకాన్ ।

ధ్రియతాం ధ్రియతామేష యేనోక్తం పౌరుషం వచః ॥ ౩౪॥

యదా తం క్వాఽపి నాపశ్యత్ తదా స్వస్థానమాగమత్ ।

ద్రక్ష్యామి తం యదా శత్రుం జయిష్య ఇత్యమన్యత ॥ ౩౫॥

ఏతావచ్చరితం తస్య పార్వత్యాఽజ్ఞాయై నైవ తత్ ।
తస్యైవ మాయామోహేన ప్రాప్తయా మోహముత్తమమ్ ॥ ౩౬॥

తతః ప్రోవాచ గిరిశం పార్వతీ వినయాన్వితా ।
అత్ర పీడా దైత్యకృతా ప్రారభౌ జగదీశ్వర ॥ ౩౭॥

తైలాసం గన్తుమిచ్ఛామి తవేచ్ఛా చేన్నయస్య మామ్ ।
ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యం జహృషే శక్కురోఽపిచ ॥ ౩౮॥

ఆరుహ్య నన్దినం నద్యః పార్వత్యా సహ శక్కురః ।
సప్తకోటిగణాకీర్ణః తైలాసం ప్రాప తత్క్షణాత్ ॥ ౩౯॥

ప్రవిశ్య స్వాలయం గౌరీ పరమం హర్షమాయయా ॥ ౪౦॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ्डే తైలాసాభిగమనం నామ ద్వాత్రింశోత్తరశతతమోఽధ్యాయః
॥ ౧౩౨॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౧౦౧౪౮ + ౪౦ = ౧౦౧౮౮

౨.౧౩౩ పరాశరదర్శనం నామ త్రయస్త్రింశోత్తరశతతమోఽధ్యాయః

వ్యాస ఉవాచ ।
పుష్పికానికటే త్యక్తో వరేణ్యస్య గృహే స కిమ్ ।
చకార తన్మమాచక్ష్య కార్యం విస్తరతోఽబ్జజ ॥ ౧॥

క ఉవాచ ।
సమ్యక్ పృష్టం త్వయా వత్స హృదయానన్దకారకమ్ ।
కథయిష్యే విధానేన తత్సర్వం పాపనాశనమ్ ॥ ౨॥

తస్యాం నిశాయాం వ్యుష్టాయాం దదర్శ పుష్పికా సుతమ్ ।
చతుర్బాహుం రక్తవర్ణం గజవక్త్రమలక్ష్మితమ్ ॥ ౩॥

కస్తూరీతిలకం ముక్తామాలయా సువిరాజితమ్ ।
పీతవస్త్రపరీధానం చారుచన్దనచర్చితమ్ ॥ ౪॥

దేదీప్యమానం వపుషా నానాలక్ష్కారసంయుతమ్ ।
తతః సా పుష్పికా దృష్ట్వా బాలకం తు తథావిధమ్ ॥ ౫॥

విస్మితా దుఃఖితా చాపి భయభీతాఽభవత్తదా ।
ఘ్నతీ వక్షో బహిర్యాతా పాణిభ్యాం శోకకర్కితా ॥ ౬॥

తదాక్రన్ధితమాకర్ణ్య మీలితాః పరిచారికాః ।
 తాభిరత్యద్భుతం దృష్ట్వా బాలకం తం తథావిధమ్ ॥ ౭॥
 నృపోఽపి జ్ఞాతవృత్తాస్తః సగణోఽభియయౌ గృహే ।
 తత్తస్తేఽపి భయోద్విగ్నా దృష్ట్వా బాలం తథావిధమ్ ॥ ౮॥
 అధీరాః పపలుస్తస్య కేచిన్మూర్ఛాముపాయయుః ।
 కేచిచ్ఛ నృపతిం ప్రాహుర్న జాతో న భవిష్యతి ॥ ౯॥
 న దృష్టో న శ్రుతః క్వాపి బాల ఏతాదృశో నృణామ్ ।
 నైవాయం స్థాపనీయస్తే వంశచ్ఛేదకరో గృహే ॥ ౧౦॥
 ఏవమాకర్ణ్య సర్వేషాం వాక్యం మేనే స భూపతిః ।
 దూతానువాచ బాలోఽయం త్యజ్యతాం గహనే వనే ॥ ౧౧॥
 తతో దూతా గతా మధ్యే గృహీత్వా బాలకం తు తత్ ।
 గహనం కాననం దృష్ట్వా వాయుస్పర్శవివర్జితమ్ ॥ ౧౨॥
 తీరే తు సరసస్తత్ర క్షిప్త్వా తే పర్ణసంక్రాంతైః ।
 ఆచ్ఛాద్య ప్రయయుః శీఘ్రం వరేణ్యం నృపతిం పునః ॥ ౧౩॥
 సభామధ్యే నృపం దృష్ట్వా నమస్కృత్వాఽబ్రువంస్తదా ।
 ఆజ్ఞయా తవ రాజేన్ద్ర సింహవ్యాఘ్రనిషేవితే ॥ ౧౪॥
 త్యక్త్వా బాలం సమాయాతా భక్షితః స్యాద్ వనేచరైః ।
 క ఉవాచ ।
 యావచ్ఛ భక్షితుం యాతా జమ్బుకాస్తావదేవ తమ్ ॥ ౧౫॥
 పరాశరో మునివరో దదర్శ కరుణానిధిః ।
 చతుర్భుజం గజాస్యం తం కోటిసూర్యనిభం శిశుమ్ ॥ ౧౬॥
 నానాలక్ష్మీరసంయుక్తం దివ్యామృతవిభూషితమ్ ।
 సర్వవేష్టితసన్నాభిం చింతామణివిభూషితమ్ ॥ ౧౭॥
 ముమోహ మాయసా తస్మై సర్వజ్ఞాననిధిర్మునిః ।
 శుశోచ కిమిదం విఘ్నం మమ నాశాయ నిర్మితమ్ ॥ ౧౮॥
 ఇన్ద్రేణ మే తపోనాశం కాఙ్క్షతా స్వార్థసాధనమ్ ।
 అకారి న మయా కిఞ్చిద్ దుష్కృతం పాపభీరుణా ॥ ౧౯॥

దీననాథం చన్ద్రచూడ రక్ష మాం మహతో భయాత్ ।
 ఏవం శోచన్తమాలోక్య గజాన్యః కరుణాయుతః ॥ ౨౦॥
 నిరాకరోన్మోహజాలం తం తతోఽలక్షయత్పురః ।
 తమేవ పరమాత్మానం పరబ్రహ్మస్వరూపిణమ్ ॥ ౨౧॥
 భక్తానాం రక్షణం కర్తుమ్మీదృశం వేషమాస్థితమ్ ।
 ధన్యం మేఽద్య జనుర్మాతాపితరౌ చ తపో మహత్ ॥ ౨౨॥
 నిరస్తౌ జన్మమృత్యూ మే ప్రాప్తం వాఙ్మతముత్తమమ్ ।
 కేనాయం హతభాగ్యేన బాలస్త్యక్తో వనాన్తరే ॥ ౨౩॥
 క ఉవాచ ।
 ఏవముక్త్వా మునిః సోఽథ నిన్యే బాలం స్వమాశ్రమమ్ ।
 వత్సలాఽన్య తతః పత్నీ దృష్ట్వా బాలం తథావిధమ్ ॥ ౨౪॥
 ఆసీతం స్వామినా జ్ఞాత్వా ననన్ద స్నేహనిర్భరా ।
 హృదయే వినివేష్యేనం ప్రాహ ప్రాణపతిం తదా ॥ ౨౫॥
 బహుకాలకృతం స్వామింస్తవస్తే ఫలితం గురు ।
 యన్య స్వరూపం న బ్రహ్మ న హరో న శ్రియః పతిః ॥ ౨౬॥
 మునయో న విదుః సాక్షాద్ దర్శనం జాతమద్య నౌ ।
 యః కర్తా రక్షితా హంతా సర్వస్య జగతః ప్రభుః ॥ ౨౭॥
 అవతీర్ణో భువో భారం హర్తుం నానావతారకృత్ ।
 మహద్భాగ్యం హి నౌ స్వామిన్ననాయాసేన విశ్వభృత్ ॥ ౨౮॥
 అక్షిగోచరతాం యాతో మవోవాచామగోచరః ।
 క ఉవాచ ।
 తస్య బాలస్య స్పర్శేన స్తనౌ పీనపయోధరౌ ॥ ౨౯॥
 జాతౌ పౌ తతో బాలః సా చానన్దమవాప హ ।
 తతః శుశ్రావ రాజాఽసౌ వరేణ్యో బాలకం తు తమ్ ॥ ౩౦॥
 పరాశరేణ మునినా పాలితం దివ్యచక్షుషా ।
 వాద్యఘోషేణ మహతా శర్కరాం చ గృహే గృహే ॥ ౩౧॥
 దాపయామాస హర్షేణ బ్రాహ్మణాన్ సహృదోఽపి చ ।
 తోషయామాస వస్త్రాద్యైః కాఞ్చనై రత్నసంఘయైః ॥ ౩౨॥

గావః కామదుఘా జాతాః శుష్కవాప్యో జలాన్వితాః ।

ఆశ్రమే తు మునేస్తస్య శుష్కవృక్షాః ఫలాన్వితాః ॥ ౩౩॥

య ఇదం శృణుయాన్మర్త్యః పుత్రవాన్ధనవాన్భవేత్ ॥ ౩౪॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే పరాశరదర్శనం నామ త్రయస్త్రింశోత్తరశతతమోఽధ్యాయః
॥ ౧౩౩॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౧౦౧౮౮ + ౩౪ = ౧౦౨౨౨

౨.౧౩౪ చతుస్త్రింశాధికశతతమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

బాలః స వవృధే తత్ర దివసే దివసే శశి ।

ఆనన్దం జనయన్ మాతుః పితుశ్చ చరితైః స్వకైః ॥ ౧॥

వ్యాస ఉవాచ ।

వద బ్రహ్మన్ గుణేశస్య చరితం ద్వాపరోద్భవమ్ ।

శ్రుత్వా పూర్వచరిత్రాణి న తృప్తిర్మేఽభవత్ప్రభో ॥ ౨॥

గజాననేతి నామాస్య వాహనం మూషకః కథమ్ ।

ఏతత్సర్వం సవిస్తారం వద మే చతురానన ॥ ౩॥

క ఉవాచ ।

అత్రైవోదాహరస్తీమమితిహాసం పురాతనమ్ ।

ప్రల్లాదస్య చ సంవాదం భార్గవస్య కవేరపి ॥ ౪॥

ఏవమేవ పురా పృష్టః ప్రల్లాదేన మహామునిః ।

తస్మై ప్రోవాచ భగవాన్ కవిస్తచ్చుణు సామృతమ్ ॥ ౫॥

శృణు ప్రల్లాద యేనాస్య వాహనం మూషకోఽభవత్ ।

తదహం సమృపిష్యామి శ్రవణాత్సర్వకామదమ్ ॥ ౬॥

పురా శక్రసభామధ్యే క్రౌంచౌ గన్ధర్వసత్తమః ।

వామదేవమునిం సోఽథ త్వరావాన్ప్రపదాఽహనత్ ॥ ౭॥

స శశాప చ గన్ధర్వం మూషకస్త్యం భవిష్యసి ।

కల్పయిష్యతి వాహత్వే త్వామాక్రమ్య గుణేశ్వరః ॥ ౮॥

స ఏవ కరుణాయుక్తో మోక్షం నేష్యతి విశ్వకృత్ ।
 పరాశరాశ్రమే సోఽథ పపాత మూషకాకృతిః ॥ ౯॥
 గిరిశృంగనిభో ఘోరో మహారోమా మహారవః ।
 మహావీర్యో మహాదంష్ట్రో మహాస్వనవిరాజితః ॥ ౧౦॥
 తస్యాశ్రమే మహాఘోరముపద్రవమథాకరోత్ ।
 భక్షయామాస ధాన్యాని భజక్త్వా మృతాప్తనశ్చాయాన్ ॥ ౧౧॥
 పుస్తకాని చ వస్త్రాణి వల్కలాని మహాన్త్యపి ।
 స సారభూతం యత్సర్వం భక్షయామాస మూషకః ॥ ౧౨॥
 పుచ్చాఘాతేన వృక్షాన్ స పాతయామాస భూతలే ।
 చుఞ్చుకారేణ శబ్దేన గర్జయామాస విష్టపమ్ ॥ ౧౩॥
 జ్ఞాత్వా తథావిధం తం తు చింతామాస మునీశ్వరః ।
 దుర్జనస్య బలాత్కారైః స్థానం త్యాజ్యం న సంశయః ॥ ౧౪॥
 అధునా క్వా ను గన్తవ్యం కస్మిన్థానే సుఖం భవేత్ ।
 ప్రాణత్యాగే మహద్దోషం వదన్తి శాస్త్రచింతకాః ॥ ౧౫॥
 కథం సుఖాశ్రమే దుఃఖం ప్రాప్తం కర్మప్రసక్తతః ।
 కస్య వా స్మరణం కార్యం కో వా దుఃఖాత్ప్రమోక్ష్యతి ॥ ౧౬॥
 క ఏనం నాశయేదత్ర కః సమర్థో భవేద్ వధే ।
 కమద్య శరణం యాయాం కో నస్రాతా భవిష్యతి ॥ ౧౭॥
 ఏవం పితృవచః శ్రుత్వా బాలకోఽనన్తవిక్రమః ।
 ఉపాచ మధురం వాక్యం చింతా మా కురు సర్వథా ॥ ౧౮॥
 మయి తిష్ఠతి దుష్టానాం సంహారిణి మహాప్రభౌ ।
 పుత్రతాం తే ప్రయాతోఽస్మి విధాన్యే తే ప్రియం తు యత్ ॥ ౧౯॥
 యస్య మే క్రన్ధితేనేయం పృథివీ శీర్ణతామియాత్ ।
 పర్వతాశ్చూర్ణతామాపుః పాదాఘాతేన మే మునే ॥ ౨౦॥
 పశ్య మే కౌతుకం తాత నయామ్యేనం తు వాహతామ్ ।
 ఏవముక్త్వాఽస్సృజత్పాశం కోటిసూర్యనిభం శిశుః ॥ ౨౧॥
 మేఘేష్యవ తడిత్పుష్టాః శుశుభే సోఽన్తరిక్షగః ।

తత్యజర్భయతో దేవా స్వాని ధిష్ణ్యాని తత్క్షణాత్ ॥ ౨౨॥

స యయా వహ్నివదనో దశదిగ్భ్రమణే రతః ।

పాతాలే మూషకం కణ్ఠే బధ్వా బహిరకాశయత్ ॥ ౨౩॥

మూర్ఛామవాప మహతీమాఖుః పాశబలార్దితః ।

శుశోచ పరమక్రుద్ధో నిరుద్ధశ్వాసమారుతః ॥ ౨౪॥

కథం కాలస్య మరణమాగతం దైవనిర్మితమ్ ।

భవితవ్యం భవత్యేవ పురుషార్థో నిరర్థకః ॥ ౨౫॥

యేన దంష్ట్రాగ్రమాత్రేణ దారితాః పర్వతా బహు ।

న మయా గణితా దేవా నాసురా రాక్షసా నరాః ॥ ౨౬॥

తస్య మే కేన పాశేన కణ్ఠోఽక్రామి గతాయుషః ।

క ఉవాచ ।

మూషకే ప్రబ్రువత్యేవం యావత్ తావద్ గజాననః ॥ ౨౭॥

చక్రద్ మనసా తం స సోఽగాన్ మూషకసంయుతః ।

యథా గారూడశాస్త్రజ్ఞః సర్పం కర్షతి తత్క్షణాత్ ॥ ౨౮॥

స తం దృష్ట్వా పాశకణ్ఠో మూషకో లబ్ధభీః క్షణాత్ ।

నమస్కృత్య విభుం దేవం గజాననమనామయమ్ ॥ ౨౯॥

తుష్టావ పరయా భక్త్యా చిదానందఘనం ప్రభుమ్ ।

త్వమేవ జగతాం నాథః కర్తా హర్తా ప్రపాలకః ॥ ౩౦॥

గుణత్రయవిహీనశ్చ గుణత్రయసహాయకృత్ ।

మాయాతీతోఽపి మాయావీ మాయినామపి మోహకృత్ ॥ ౩౧॥

బ్రహ్మదీనామగమ్యస్త్యం మునిహృత్పద్మసంస్థితః ।

కారణం కరణం కర్తా కారణానాం చ కారణమ్ ॥ ౩౨॥

సోఽద్య దృష్టః స్వచక్షుర్భ్యామతో ధన్యం జనుర్మమ ।

ధన్యా మే పితరౌ నేత్రే తపో విద్యా వ్రతం జపః ॥ ౩౩॥

క ఉవాచ ।

ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యం ప్రీతోఽసౌ ద్వీరదాననః ।

ప్రాహ భక్తిం దృఢాం జ్ఞాత్వా భక్తం తం మూషకం విభుః ॥ ౩౪॥

తవైవ పురుషార్థేన దేవద్విజద్రుహోఽనఘ ।

నిర్గుణోఽహం గుణీ జాతో దుష్టనాశనహేతవే ॥ ౩౫॥

సాధూనాం రక్షణార్థాయ యతస్తత్త్వం శరణం గతః ।

అతస్తే దత్తమభయం వరం వృణుయమిచ్ఛసి ॥ ౩౬॥

మూషక ఉవాచ ।

నాహం వృణే గజాన్య త్వాం త్వమేవ వృణు వాఞ్ఞతమ్ ।

క ఉవాచ ।

ఇత్యుక్తో మూషకేనాసౌ గర్వితేన గజాననః ॥ ౩౭॥

వాహతాం మమ యాహి త్వం యది సత్యం వచస్తవ ।

తథేత్యుక్తే స పిజ్జాక్షో రురోహక్రమ్య తత్క్షణాత్ ॥ ౩౮॥

భారేణ చూర్ణయంతం తు పునర్దేవం స యాచత ।

అహం తే వాహనం జాతో లఘుభూతో భవ ప్రభో ॥ ౩౯॥

యాచతస్తస్య వచసా లఘుభారోఽభవద్విభుః ।

ఏతదృష్ట్వా మహాశ్చర్యం ప్రణమ్య మునిరబ్రవీత్ ॥ ౪౦॥

నా బాలే పౌరుషం క్వాపి మయా దృష్టం జగత్త్రయే ।

యచ్ఛబ్దాత్పర్వతాః శీర్ణా లోకపాలాశ్చ్యుతస్థలాః ॥ ౪౧॥

స త్వయా క్షణమాత్రేణ నీతో వాహనతాం బలాత్ ।

తత ఆగత్య మాతాఽస్య వత్సలా గృహ్య తం శిశుమ్ ॥ ౪౨॥

ప్రస్నుతౌ పాయయామాస స్తనౌ మాతా ముదా యుతా ।

ఉవాచ న చ జానే తే స్వరూపం చ పరాక్రమమ్ ॥ ౪౩॥

జన్మజన్మాంతరీయేణ పుణ్యేన నౌ గృహం గతః ।

తతః స మూషకం బద్ధవా చిక్రీడే ప్రాకృతో యథా ॥ ౪౪॥

ఏవం తే కథితా చాన్య యథా మూషకవాహతా ॥ ౪౫॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే మూషకవాహనరూపధారణం నామ చతుస్త్రింశాధికశతతమోఽధ్యాయః

॥ ౧౩౪॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్కాః - ౧౦౨౨౨ + ౪౫ = ౧౦౨౬౭

౨.౧౩౫ క్రౌంచశాపవర్ణనం నామ పంచుత్రింశోత్తరశతతమోఽధ్యాయః

వ్యాస ఉవాచ ।

కిమనేన కృతం పూర్వం పుణ్యం పాపం చ పద్మజ ।

యేనాయం మౌషికం జన్మ పాప దేవస్య వాహతామ్ ॥ ౧॥

క ఉవాచ ।

సమ్యక్పృష్టం త్వయా వత్స మమాపి మనసః ప్రియమ్ ।

బ్రహ్మిమి సకలం తచ్చ తదిహైకమనాః శృణు ॥ ౨॥

సుమేరుశిఖరే రమ్యః సౌభరేరాశ్రమో మహాన్ ।

అభూద్ వృక్షసమాకీర్ణో నానాపక్షిగణాన్వితః ॥ ౩॥

వసిష్ఠాద్యా మునిగణా దేవా ఇన్ద్రపురోగమాః ।

ఆయాన్తి సౌభరేస్తస్య దర్శనార్థం దినే దినే ॥ ౪॥

మహత్తపోవృద్ధిదీప్తేరత్యగ్నిరవితేజసః ।

ఖ్యాతస్య సర్వలోకేషు ధ్యాననిష్ఠస్య చేశ్వరే ॥ ౫॥

తస్య పత్నీ మహాభాగా మనోమయీతి విశ్రుతా ।

పతివ్రతాసుసర్వాసు విఖ్యాతా భర్తృవల్లభా ॥ ౬॥

రమ్యతా తు రతేస్తస్యా జితా రమ్యతయాఽఖిలా ।

శచీవ్రభృతయః సర్వా న ప్రాపుః సమతాలవమ్ ॥ ౭॥

కదాచిత్ సౌభరిర్హోమశాలాయాం ప్రాతరుత్థితః ।

కృత్వా హోమం వనం యాతః సమిదర్థం గృహే స్థితా ॥ ౮॥

మనోమయీ సుశీలా సా గృహకార్యరతాఽభవత్ ।

తదా దుష్టస్తు గన్ధర్వః క్రౌంచనామా సమాగతః ॥ ౯॥

విశ్రాన్తిరభవత్తస్య దృష్ట్వాశ్రమమనుత్తమమ్ ।

నానాశాలాసమాకీర్ణం బహుచ్ఛాయం సుశీతలమ్ ॥ ౧౦॥

ఏతాదృశో రమ్యతర ఆశ్రమో యస్య స ప్రభుః ।

ధన్యం జపస్తపస్తస్య షణ్ణేనాయం సుఖప్రదః ॥ ౧౧॥

చిరస్థానాన్ముక్తిదః స్యాదిత్యుక్తాః తద్గృహం యయౌ ।

దదర్శ ముఖచన్ద్రం స మనోమయ్యా మనోరమమ్ ॥ ౧౨॥

యస్యాదర్శనమాత్రేణ హరోఽపి స్మరసాదృవేత్ |
 తస్యాః కటాక్షపాతేన మదనానిలవిప్లవః || ౧౩||
 స బభూవ తదాసక్తో దధార సహసా కరే |
 తత్కరస్పర్శమాత్రేణ చ కమే సా ముమూర్చ్ఛ చ || ౧౪||
 మనోమయా న శశాప భర్తృస్మరణతత్పరా |
 మ్లానా చ శుష్కకణ్ఠా చ సస్వేదాక్షిప్తవజ్జలా || ౧౫||
 బభూవ పరమోద్విగ్నా ముమోహా చ శుశోచ చ |
 కమద్య శరణం యామి కోఽస్మాద్ధుష్టాత్ప్రమోక్ష్యతే || ౧౬||
 న కృతం దుష్కృతం కిఞ్చిదిహ జన్మని సంస్మరే |
 జన్మాన్తరీయపాపేన సుఖదుఃఖముపస్థితమ్ || ౧౭||
 దుష్టభావం తు తం జ్ఞాత్వా సాన్త్యయన్త్యబ్రవీదిదమ్ |
 అహం దుహితృతుల్యా తే జనకేన సమోఽసి మే || ౧౮||
 జ్ఞానవానసి పాపే త్వం మా వర్తస్వ గతత్రప |
 పాపినో యాన్తి నరకం వర్షకోటిగణాన్బహూన్ || ౧౯||
 తస్మాన్ ముఞ్చ మహాభాగ కృపణాం పుత్రికోపమామ్ |
 నో చేదహం కరిష్యామి ప్రాణత్యాగం న సంశయః || ౨౦||
 స్త్రీహత్యాదోషసమ్భూతం పాపం తే స్యాన్మహత్తరమ్ |
 మమ భర్తా మహాభాగో వనాదాయాస్యతేఽధునా || ౨౧||
 తస్య క్రోధానలస్తావం హి భస్మత్వం నేష్యతే క్షణాత్ |
 విజ్ఞానాం తస్య నో కిఞ్చిత్కార్యం కార్యం మయా లఘు || ౨౨||
 నో చేత్త్వాం భస్మసాత్కుర్యాం సృష్టిం చ బ్రహ్మణోఽపి చ |
 ఏవం వదన్త్యాం తస్యాం తు సౌభరిః సముపాగతః || ౨౩||
 తం దృష్ట్వా స్వాజ్గణగత మధ్యాన్తరవిసన్నిభమ్ |
 ముమోచ తేజసా తత్ర ధర్షితోఽసౌ కరం తదా || ౨౪||
 అధోఽపశ్యచ్ఛకమే చ మమ్లాయ చ బిభాయ చ |
 మునిః ప్రోవాచ సహసా ప్రలయాగ్నిరివ జ్వలన్ || ౨౫||
 ఉత్ససర్జ తదా శాపం గన్ధర్వం ప్రతి దుఃసహమ్ |

మునిరువాచ ।

అసమక్షం యతో మే త్వం పత్నీం ధర్షితవానసి ॥ ౨౬॥

అసమక్షచరో మూఢ మూషకస్త్వం భవిష్యసి ।

చౌరవత్పృథివీం దార్య సోఽదరం పూరయిష్యసి ॥ ౨౭॥

క్రౌంచ ఉవాచ ।

న మయా బుద్ధిపూర్వం తే ధర్షితేయం మనోమయా ।

ప్రసక్తాదభవత్సజ్గో దృష్టేమాం చారరూపిణీమ్ ॥ ౨౮॥

కరమాత్రధృతా చేయం తావత్త్వమపి దృష్టవాన్ ।

తేజసా తే ప్రభీతేన మయా ముక్తానఘా మునే ॥ ౨౯॥

అతోఽపరాధం మే క్షన్తుమర్హసి త్వం కృపానిధే ।

కురుష్వానుగ్రహం మహ్యం శరణాగతవత్సల ॥ ౩౦॥

అహం త్వా శరణం యామి కృపాం కురు మమోపరి ।

త్రైలోక్యే నేదృశీ దృష్టా పతివ్రత్యగుణాన్వితా ॥ ౩౧॥

మునిరువాచ ।

ప్లవతే సాగరే మేరురుదియాత్ పశ్చిమే రవిః ।

న మే వచోఽన్యథా భూయాద్ వహ్నిః శీతత్వమాప్నుయాత్ ॥ ౩౨॥

అథాపి ప్రబ్రవీమ్యద్య దుష్ట తచ్ఛృణు సాదరమ్ ।

పరాశరగృహే దేవీ ద్వాపరేఽవతరిష్యతి ॥ ౩౩॥

గజానన ఇతి ఖ్యాతస్తస్య వాహత్వమేష్యసి ।

తదా బ్రహ్మాదయో దేవా మానయిష్యన్తి సాదరమ్ ॥ ౩౪॥

తస్య హస్తగతః స్వర్గం పునరేష్యసి సత్త్వరమ్ ।

ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యం దుఃఖహర్షసమన్వితః ॥ ౩౫॥

క ఉవాచ ।

పపాత పృథివీపృష్ఠే మహామూషకరూపధృక్ ।

పరాశరస్యాశ్రమే తు ద్వాపరే సముపస్థితే ॥ ౩౬॥

మహాబలో మహావీర్యో మహాపర్వతసన్నిభః ।

మునేరాశీర్బలేనాసౌ గజాననసమీపగః ॥ ౩౭॥

అభవద్వాహరూపేణ మూషకోఽసౌ మహాబలః ।

ఏతత్తే కథితం సర్వ యన్మే పృష్టం త్వయానఘ ॥ ౩౮॥

గజాననస్య వాహత్యం మూషకస్య యథాభవత్ ।

మునిరువాచ ।

సిన్ధురస్య వధం బ్రహ్మన్ కథం స కృతవాన్విభుః ॥ ౩౯॥

గణేశస్తన్మమాచక్ష్య విస్తరాచ్ఛతురానన ।

శ్రుత్వా వచో న మే తృప్తిర్జాయతేమృతపానవత్ ॥ ౪౦॥

భక్త్యా శృణోమి దేవేశ సర్వజ్ఞస్త్యం వదస్వ మే ॥ ౪౧॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే క్రౌంచశాపవర్ణనం నామ పంచమోత్తరశతతమోఽధ్యాయః
॥ ౧౩౫॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౧౦౨౬౭ + ౪౧ = ౧౦౩౦౮

౨.౧౩౬ బాలచరితే సిన్ధూరనిర్గమో నామ షట్త్రింశోత్తరశతతమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

ఏకస్మిన్ దివసే దేవో జగాద మునిసత్తమమ్ ।

పరాశరం మహాభాగ్యం పరదుఃఖప్రపీడితః ॥ ౧॥

గజానన ఉవాచ ।

సిన్ధురేణ తు దుష్టేన పీడితం సకలం జగత్ ।

స్వాహాస్వధావషట్కారైర్వర్జితం వేదఘోషతః ॥ ౨॥

స్థానభ్రష్టా దేవగణా భ్రష్టా ఋషిగణాస్తథా ।

గజాననస్వరూపేణ కరిష్యే దుష్టనాశనమ్ ॥ ౩॥

సాధూనాం పాలనం వైవ భూభారహరణం తథా ।

స్థాపనం సర్వదేవానామానందం జగతోఽపి చ ॥ ౪॥

నిధేహి మస్తకే తాత పాణిం మేభయదం శుభమ్ ।

అనుగ్రహప్రసాదాత్తే హనిష్యే దుష్టదానవాన్ ॥ ౫॥

మునిరువాచ ।

ఆశ్చర్యం పరమం బాల బాలభావాత్ప్రభాషసే ।

బాలకః కౌతుకావిష్టో యాచతే చన్ద్రమణ్డలమ్ ॥ ౬॥

అసాధ్యం త్రిదశైః సర్వైః కర్మ కర్తుం తథేచ్ఛసి ।

యస్య శ్వాసేన గిరయః పతన్తి శతశో భువి ॥ ౭॥

పాదాఘాతేన యస్యాశు కమ్పతే భువనత్రయమ్ ।
కథం త్వం యుధ్యసే తేన బినతన్తుశరీరవాన్ ॥ ౮॥

చరిత్వా నవవర్షాణి పూర్ణాని తవ సామృతమ్ ।
మమానుగ్రహమాశ్రేణ త్వం చేచ్ఛక్తో భవిష్యసి ॥ ౯॥

తదాఽయం నిహితో హస్తో మస్తకేఽభయదాయకః ।

క ఉవాచ ।

తతో హర్షయుతో దేవో నమస్కృత్య మునిం తదా ॥ ౧౦॥

జననీమపి దుర్గాం చ శ్రీహరి హరమేవ చ ।
యయా యోద్ధం మూషకం తమారుహ్య స గజాననః ॥ ౧౧॥

అజకుశం పరశుం పాశం కమలం చ చతుర్భుజైః ।
దధానో గర్జనేనాశు కమ్పయన్ భువనత్రయమ్ ॥ ౧౨॥

ప్రజ్వలంస్తేజసా స్వేన ప్రలయానలసన్నిభః ।
క్షణేన ప్రాప సిన్ధూరనగరం స గజాననః ॥ ౧౩॥

ఘృసృణేశ్వరసాన్నిధ్యాత్ సిద్ధసిన్ధూరవాడకమ్ ।
తత్రస్థః ప్రశశాసాసౌ సిన్ధూరో భువనత్రయమ్ ॥ ౧౪॥

తదుత్తరే స్థితో దేవో జగర్జ గర్జయన్తిశః ।
చుక్షుభుః సాగరాః సప్త విశిర్ణా గిరయోఽపి చ ॥ ౧౫॥

శ్రుత్వా నినాదం తస్యాశు సర్వదైత్యాశ్చకమ్పరే ।
ముమూర్ఛుర్భీరవః సర్వే కేచిన్మృత్యుముపాయయుః ॥ ౧౬॥

సిన్ధూరోఽపి ముమూర్ఛుశు క్షణేన ప్రకృతిం యయా ।
ఉవాచ సేవకాన్ సర్వాన్కోఽయం గర్జతి దృశ్యతామ్ ॥ ౧౭॥

మూర్ఛా ప్రాప్తా మయా కస్మాద్యచ్ఛబ్దేన పురః కథమ్ ।
స్థాస్యామి తత్పురః స్థాతుం కస్య శక్తిరభవిష్యతి ॥ ౧౮॥

తతస్తే సేవకా జగ్ముస్తదా బాలసమీపతః ।
తద్రూపం తే నిరీక్ష్యైవ సింహస్య కరిణో యథా ॥ ౧౯॥

బిభృశ్చైవ చకమ్పశ్చ కేచిద్ ధైర్యాత్తమబ్రువన్ ।

కస్య త్వం కుత ఆయాతః కిమర్థం తవ నామ కిమ్ || ౨౦||

సిన్ధూరో విశ్వ సంహారరసికః క్రోధసంయుతః ।

శ్రుత్వా తే క్రద్ధితం సర్వం కమ్పితం చ ససిన్ధురః || ౨౧||

బాలోఽపి బలవాన్ భాసి చతుఃపశ్చాబ్ధికోఽపి చ ।

దృశ్యనే సర్వసంహారకారణాయ క్షమః క్షణాత్ || ౨౨||

ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యం ప్రోవాచ స చ తాన్విభుః ।

అహం శివసతః ఖ్యాతః పరాశరగృహే వనన్ || ౨౩||

దుష్టసంహారరసికో భక్తపాలనతత్పరః ।

నానావతారకుశలో బ్రహ్మాదీనామగోచరః || ౨౪||

గజాననేతి మే నామ యుద్ధం కర్తుం సమాగతః ।

స్వామినం వోఽథ గచ్ఛన్తు తస్మై సర్వం బ్రువన్తు చ || ౨౫||

తస్మిన్ హతే మానసం మే తోషమేష్యతి దుర్జయే ।

క ఉవాచ ।

తత్తస్తే నిర్యయుః శీఘ్రం సిన్ధూరం ప్రాబ్రువన్వచః || ౨౬||

దూతా ఉచుః ।

వయం శీఘ్రతరం యాతాః పురుషం భవదాజ్ఞయా ।

కృతాన్తసదృశం తం తు దృష్ట్వా సర్వే చ కమ్పితా || ౨౭||

తతోఽభవత్ప్రతాపేన తదగ్రే ప్రాబ్రువామ చ ।

తస్తేన సమాఖ్యాతం నిజం సర్వం సమాసతః || ౨౮||

గజానననేతి నామాస్య శివపుత్రత్వమేవ చ ।

దుష్టదైత్యవినాశాయ సాధూనాం పాలనాయ చ || ౨౯||

సామృతం తు త్వయా సార్థం యుద్ధాయ సముపాగతః ।

స చతుర్వార్షికో బాలో వల్గతే బహు విస్తరమ్ || ౩౦||

ఇదాసీం స్వస్వభావేన జహి శత్రుం నిజం లఘుమ్ ।

తవ తు శ్వాసమాత్రేణ దూరే గచ్ఛేదయం శిశుః || ౩౧||

యస్య తే దర్శనాత్ స్వామింశ్చకమ్ముః శివకాదయః ।

తస్య తే గణనా కాన్తి బాలకస్యాల్పమేధసః || ౩౨||

క ఉవాచ ।

ఏవం దూతవచః శ్రుత్వా సిన్ధూరశ్చిన్తయాతురః ।

బభూవ మ్లానతుణ్ణశ్చ క్రోధారుణవిలోచనః ॥ ౩౩॥

ఉద్వమన్ నయనాద్వహ్నిం ప్రలయానలసన్నిభమ్ ।

ఉవాచ దూతాన్క్రోధేన హర్షేణ చ సమన్వితః ॥ ౩౪॥

స ఉవాచ ।

ఆశ్చర్యం పరమం దూతా భవద్వచసి మేఽభవత్ ।

సింహాన సహ యోద్ధుం వై మశకః కథమేష్యతి ॥ ౩౫॥

చతుర్వర్షేణ బాలేన యోద్ధవ్యం కిం మయా సహ ।

యూయం తతః కథం భీతా న జానే తత్ర కారణమ్ ॥ ౩౬॥

మయిక్రుద్ధే జగన్నశ్యేత్ తత్ర కా గణనాఽస్య హ ।

జగర్జ గర్జయన్ వ్యోమ దిశోఽపి విదిశోఽపి చ ॥ ౩౭॥

ధృత్వా శస్త్రాణి చాస్త్రాణి నిర్యయౌ యుద్ధలాలసః ।

తతః ఊచురమాత్యాస్తం నమస్కృత్యాసురాధిపమ్ ॥ ౩౮॥

సత్పు బలేష్వమాత్యేషు కథం యాసి స్వయం రణమ్ ।

వయం తం హి హనిష్యామః ప్రతాపాత్తవ దైత్యప ॥ ౩౯॥

సమయార్థం మహత్సైన్యం పాల్యతే సోఽయమాగతః ।

ప్రాణాన్ప్ర్యజ్యామహే సర్వే తవ హేతోర్యహప్రభో ॥ ౪౦॥

అనుజానీహి యాస్యామో హన్తుం బాలం రిపుం తవ ।

సిన్ధూర ఉవాచ ।

యామి సర్వే ప్రపశ్యన్తు పౌరుషం మమ సైనికాః ॥ ౪౧॥

ఇత్యుక్త్వా ప్రయయౌ శీఘ్రం బాలం హన్తుం సుమతుకః ।

స ప్రాప క్షణమాత్రేణ యత్ర బాలః స్థితోఽభవత్ ॥ ౪౨॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే బాలచరితే సిన్ధూరనిర్గమో నామ షట్త్రింశోత్తరశతతమోఽధ్యాయః

॥ ౧౩౬॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౧౦౩౦౮ + ౪౨ = ౧౦౩౫౦

౨.౧౩౭ వరేణ్యోపదేశో నామ సప్తత్రిశదధికశతతమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

తం దృష్ట్వా బాలకం ప్రాహ సిన్ధూరో మదగర్వితః ।

లజ్జా మే జాయతే మన్ద యుధ్యతో బాలకేన హ ॥ ౧॥

యాహి శీఘ్రం గృహం బాల పిబ మాతుః స్తనం ముదా ।

వృథా మచ్ఛరపాతేన సద్యో మృత్యుముపైష్యసి ॥ ౨॥

పలాయన్తే హి మాం దృష్ట్వా కేశాద్యాస్త్రిదివౌకసః ।

మృతే త్వయి తవ స్నేహత్పితరౌ తే మరిష్యతః ॥ ౩॥

అతో గచ్ఛ న మే స్వాస్యం దర్శయస్వ కిశోరక ।

యస్య మే తలఘాతేన బ్రహ్మాణ్డం శతథా భవేత్ ॥ ౪॥

దేవ ఉవాచ ।

సత్యముక్తం త్వయా దుష్ట న చేతసి విచారితమ్ ।

న జ్ఞాతం మమ సామర్థ్యం రూపం వా వివిధం త్వయా ॥ ౫॥

యస్య మే క్రోధదృష్టయైవ భ్రష్టాః స్యుః సురనాయకాః ।

స్వేచ్ఛయాఽహం సృజే భావైస్త్రిభిరేవ హరామి చ ॥ ౬॥

విశ్వం చరాచరం నానారూపవాంస్తు యుగే యుగే ।

భూమిభారం మహాఘోరం హరామి దుష్టనాశనాత్ ॥ ౭॥

న లఘుర్లఘుతామేతి పరాక్రమయుతోఽపి చేత్ ।

అణుమాత్రో దహేద్వహ్నిః సకలం నగరం మహత్ ॥ ౮॥

జిజివిషుశ్చేద్ గచ్ఛ త్వం నత్వా మాం నిజమన్దిరమ్ ।

మానినో నైవ నిఘ్నున్తి నతం చ శరణాగతమ్ ॥ ౯॥

నో చేన్మచ్ఛస్త్రపాతేన స్వర్గలోకం గమిష్యసి ।

హతే త్వయి సుఖం యాన్యే త్వయా యత్పిడితం జగత్ ॥ ౧౦॥

బ్రహ్మణో వరదానేన మా గర్వం కురు దైత్యరాట్ ।

విపరీతం భవేత్సర్వం విపరీతం యథా పురా ॥ ౧౧॥

స్తమ్భేఽవతీర్ణో న్యహనత్ హిరణ్యకశిపుం విభుః ।

సుగ్రీవేణ హతో బన్ధూ రామమాశ్రిత్య కాలతః ॥ ౧౨॥

విపరీతా మతిర్జాతా తవాపి కాలయోగతః ।

అతిస్థూలో లఘుతరో భాసనే మమ సామృతమ్ ॥ ౧౩॥

ధృత్వా ధైర్యం చ లజ్జాం చ యుద్ధం కురు మయా సహ ।

క ఉవాచ ।

ఏవముక్త్యా దధారాశు విరాజ్రాపం గజాననః ॥ ౧౪॥

బ్రహ్మణ్డూర్ధ్వమగమన్మస్తకశ్చరణౌ తథా ।

పాతాలాని చ సప్తాని భిత్త్వా యాతౌ శ్రుతీ దిశః ॥ ౧౫॥

పశ్యతి స్మ యదా దైత్యో బాలం తం విశ్వరూపిణమ్ ।

సహస్రశిరసం దేవం సహస్రాక్షం దివో భువమ్ ॥ ౧౬॥

సహస్రపాదం వ్యాప్యాశు స్థితం వ్యాప్య దిశోదశ ।

దివ్యామృతం దివ్యగంధం దివ్యలక్ష్మ్యరభూషితమ్ ॥ ౧౭॥

అసంఖ్యసూర్యసదృశమసంఖ్యరూపిణం విభుమ్ ।

ఏవం దృష్ట్వా విరాజ్ రూపం చ కంపే దైత్యమానసమ్ ॥ ౧౮॥

ధృత్వా ధైర్యం పునరైత్యో యయా దేవస్య సన్నిధౌ ।

జగర్జ గర్జయన్ వ్యోమ దిశోఽపి విదిశోఽపి చ ॥ ౧౯॥

ఉద్యమ్య ఖడ్గం సహసా దేవం హస్తమియేష సః ।

యయా తత్పురతః క్రోధాత్పతజ్ఞో జ్వలనం యథా ॥ ౨౦॥

దేవ ఉవాచ ।

నాయం మూఢో విజానీతే స్వరూపం మమ దుర్లభమ్ ।

అహమేవ విమోక్ష్యామీత్యుక్త్యా కణ్ఠే దధార తమ్ ॥ ౨౧॥

మమర్ద సింధురం తం స కరాభ్యాం బలవత్తరమ్ ।

తతస్తదసృజాజ్ఞాని విలిలిమ్పారుణేన సః ॥ ౨౨॥

తతః సిన్ధూరవదనః సిన్ధూరప్రియ ఏవ చ ।

అభవజ్జగతీఖ్యాతో భక్తకామప్రపూరకః ॥ ౨౩॥

సిన్ధూరే నిహతే దేవా ముదా పుష్పాణ్యవాకిరన్ ।

అవాద్యజ్ఞాయవాద్యాని సనృతుశ్చాప్సరోగణాః ॥ ౨౪॥

ఆయయుస్తత్ర మునయో వసిష్ఠప్రముఖాః సురాః ।

బ్రహ్మద్యాః సకలాః శక్రపురోగా వస్తుపాణయః ॥ ౨౫॥

జయశబ్దైర్నమః శబ్దైః పూరయంతో దిశో దశ ।

తతః సర్వ భూమిపాలా యయుస్తత్ర ముదాన్వితాః ॥ ౨౬॥

షోడశైరుపచైస్తమానర్చుః పరమేశ్వరమ్ ।

గజాననం చతుర్బాహుం సర్వాభరణభూషితమ్ ॥ ౨౭॥

దివ్యామృతం దివ్యగన్ధమాఖువాహనమీశ్వరమ్ ।

ప్రార్థయామాసురిన్ద్రాద్యాః స్తోతుం త్వాం న హి శక్నుమః ॥ ౨౮॥

యత్ర కుణ్డాశ్చతుర్వేదా బ్రహ్మాద్యాశ్చ మునీశ్వరాః ।

త్వం కర్తా కారణం కార్యం రక్షకః పోషకోఽపి చ ॥ ౨౯॥

సంహర్తా మోహనశ్చాస్య విశ్వస్య జ్ఞానదః క్వచిత్ ।

సరితః సాగరా వృక్షాః పర్వతాః పశవోఽఖిలాః ॥ ౩౦॥

వాయురాకాశపృథివీ వహ్నిర్వారి త్వమేవ చ ।

బ్రహ్మ విష్ణుః శివః శక్రో మరుతో మునయోఽపి చ ॥ ౩౧॥

గన్ధర్వాశ్చరణాః సిద్ధా యక్షరాక్షసపన్నగాః ।

అప్సరకిన్నరా దేవ త్వమేవ స చరాచరమ్ ॥ ౩౨॥

వయం ధన్యా యతో దృష్టః ప్రత్యక్షం మోక్షసాధనః ।

సిన్ధూరే తు హతే దేవ సుఖం ప్రాప్తా సురోత్తమాః ॥ ౩౩॥

రాజానో మునయో లోకాః స్వస్వకార్యే ముదా రతాః ।

భవిష్యన్తి స్వధాస్వాహావషట్కారాశ్రితాః క్రియాః ॥ ౩౪॥

నానావతారైః కురుషే పాలనం త్వం విశేషతః ।

దుష్టానాం నాశనం సద్యో భక్తానాం కామపూరకః ॥ ౩౫॥

క ఉవాచ ।

ఏవముక్త్వా సురాస్తం తు వ్యదధుః సర్వ ఏవ తే ।

ప్రాసాదం రమ్యశిఖరం స్థాపయిత్వా గజాననమ్ ॥ ౩౬॥

యస్య దర్శనమాత్రేణ ముచ్యతే పాతకాజ్ఞనః ।

కులాని తారయేత్సప్త స్మరణాదస్య మానవః ॥ ౩౭॥

పూజయిత్వా ప్రణమ్యైసం పరితృప్తిం యయుః సురాః ।

తతస్తం మునయః సర్వే పుపూజుః పరమాదరాత్ ॥ ౩౮॥

సిన్ధూరహేతి నామాస్య చక్రుః సిన్ధూరనాశనాత్ ।
 అతినస్తుష్టమనసో నత్వా జగ్ముః స్వమాశ్రమమ్ ॥ ౩౯॥
 తతః సర్వే మునివరా నత్వా దేవం సుభక్తితః ।
 పుపూజః పరమాత్మానం నానాద్రవ్యైరనేకశః ॥ ౪౦॥
 రాజసదనమితి తే క్షేత్రం ఖ్యాతిముపైష్యతి ।
 వరేణ్యస్తం విలోక్యైవ నిజపుత్రమబుధ్యత ॥ ౪౧॥
 యతో రాజ్ఞాం పదాన్యాశు హత్యా దైత్యం సుదారుణమ్ ।
 దత్తాని భవతా నాథసిన్ధూరం లోకకణ్ణకమ్ ॥ ౪౨॥
 దైత్యవిమర్దన ఇతి నామ ఖ్యాతిముపైష్యతి ।
 పుపూజ తనయం స్నేహాత్ తదా దృష్టపరాక్రమమ్ ॥ ౪౩॥
 ముమోచ స్నేహజం చాశ్రు న శశాక ప్రభాషితుమ్ ।
 అతిగద్గదకణ్ణత్వాద్రురోద భృశదుఃఖితః ॥ ౪౪॥
 వరేణ్య ఉవాచ ।
 మూఢభావేన సన్త్యక్తో విఘ్నభీతేన పాపినా ।
 యం త్వాం పుజయితుం యాతా బ్రహ్మశక్రపురోగమాః ॥ ౪౫॥
 అనన్తకోటిబ్రహ్మాణ్డనాయకం త్వాం న విద్యమే ।
 కామధేనుం నిధిం కల్పవృక్షం మూఢో యథా త్యజేత్ ॥ ౪౬॥
 మాయయా మోహితస్తేహమత్యజం త్వాం తథా గృహాత్ ।
 క ఉవాచ ।
 ఇతి తచ్చుచమాకర్ణ్య కృపయా పరమేశ్వరః ॥ ౪౭॥
 ఆలిలింగ వరేణ్యం తం చతుర్బాహుభిరాదరాత్ ।
 ఉవాచ పరయా భక్త్యా వరేణ్యనృపతిం విభుః ॥ ౪౮॥
 దేవ ఉవాచ ।
 పురాకల్పే మహారణ్యే తపస్తప్తం సుదారుణమ్ ।
 ఉభాభ్యాం పక్వపర్ణాని భక్షయిత్వా వటస్య హ ॥ ౪౯॥
 దివ్యవర్షసహస్రైః ప్రసన్నోహం తదాభవమ్ ॥
 భవద్భ్యాంహి వృతః పుత్రో న మోక్షో మూఢభావతః ॥ ౫౦॥

సోఽహం పుత్రత్వమాపన్నో భూభారహరణాయచ ॥

సిన్ధూరస్య వధం కర్తుం సాధూనాం పాలనం తథా ॥ ౫౧॥

అన్యథా న శరీరం మే నిరాకారస్య సాక్షిణః ।

వచనం తు కృతం సత్యం త్రైలోక్యస్యాపి తోషణమ్ ॥ ౫౨॥

యాన్యేఽధునా నిజం ధామ న త్వం శోకే మనః కృథాః ।

వరేణ్య ఉవాచ ।

సంసారే బహుదుఃఖాని దృష్టాని దుఃసహాని చ ॥ ౫౩॥

ఇదాసీం మోక్షమార్గం మే కృపయా దిశ దుఃఖహన్ ।

సాక్షాత్కారే కథం బన్ధస్తవ స్యాద్ ద్విరదానన ॥ ౫౪॥

ముక్తిం యేనోపదేశేన యాస్యామి తద్వదస్వ మే ।

యోగం తం యేన సన్త్యక్ష్యే కామం క్రోధం మృతేర్భయమ్ ॥ ౫౫॥

క ఉవాచ ।

ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యం కృపయా స గజాననః ।

ఉపవేశ్య స్వాసనే తం హస్తం శిరసి చాదధత్ ॥ ౫౬॥

గణేశగీతాం తస్మై స ఉపదేష్టం ప్రచక్రమే ।

నిరస్య సర్వసందేహాన్ విశ్వరూపం ప్రదర్శ్య చ ॥ ౫౭॥

గీతాసారం స బుద్ధైవః గణేశస్యోపదేశతః ।

స్థాప్య రాజ్యమమాత్యేషు తపసే వనమాయయౌ ॥ ౫౮॥

అతివైరాగ్యసంయుక్తో దధ్యౌ తం చ గజాననమ్ ।

ఆవర్తయత్ సదా గీతామనన్య విషయఃకృత్తి ॥ ౫౯॥

యథా జలం జలే క్షిప్తం జలమేవ హి జాయతే ।

తథా తద్ధ్యానతః సోఽపి తన్మయత్వముపాయయౌ ॥ ౬౦॥

మునిరువాచ ।

చతురానన దేవేశ కృపయా పరయా వద ॥ ౪॥

గీతాం తాం తు గణేశస్య సర్వాఽజ్ఞానవినాశినీమ్ ॥ ౬౧॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే వరేణ్యోపదేశో నామ సప్తత్రిశదధికశతతమోఽధ్యాయః ॥

౧౩౭॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౧౦౩౫౦ + ౬౧ = ౧౦౪౧౧

౨.౧౩౮ సాంఖ్యయోగసారార్థయోగోనామ ప్రథమోఽధ్యాయః

అష్టత్రిశదధికశతతమోఽధ్యాయః ।

క ఉవాచ ।

ఏవమేవ పురా పృష్టః శౌనకేన మహాత్మనా ।

స సూతః కథయామాస గీతాం వ్యాసముఖాచ్ఛృతామ్ ॥ ౧॥

సూత ఉవాచ ।

అష్టాదశపురాణోక్తమమృతం ప్రాశితం మయా ।

తతోఽతిరసవత్ పాతుమిచ్ఛామ్యమృతముత్తమమ్ ॥ ౨॥

యేనామృతమయో భూత్వా పుమాన్ బ్రహ్మమృతం యతః ।

యోగామృతం మహాభాగ తస్మై కరుణయా వద ॥ ౩॥

వ్యాస ఉవాచ ।

అథ గీతాం ప్రవక్ష్యామి యోగమార్గప్రకాశినీమ్ ।

నియుక్తా పృచ్ఛతే సూత రాజ్ఞే గజముఖేన యా ॥ ౪॥

వరేణ్య ఉవాచ ।

విఘ్నేశ్వర మహాబాహో సర్వవిద్యావిశారద ।

సర్వశాస్త్రార్థతత్త్వజ్ఞ యోగం మే వక్తుమర్హసి ॥ ౫॥

గజానన ఉవాచ ।

సమ్యగ్వ్యవసితా రాజన్ మతిస్తేననుగ్రహాన్ మమ ।

శృణు గీతాం ప్రవక్ష్యామి యోగామృతమయాం నృప ॥ ౬॥

న యోగం యోగమిత్యాహుర్యోగో యోగో న చ శ్రియః ।

న యోగో విషయైర్యోగో న చ మాత్రాదిభిస్తథా ॥ ౭॥

యోగో యః పితృమాత్రాదేర్న స యోగో నరాధిప ।

యో యోగో బంధపుత్రాదేర్యశాస్త్ర భూతిభిః సహ ॥ ౮॥

న స యోగః స్త్రియా యోగో జగదద్భుతరూపయా ।

రాజ్యయోగశ్చ నో యోగో న యోగో గజవాజిభిః ॥ ౯॥

యోగో నేన్ద్రపదస్యాపి యోగో యోగార్థినః ప్రియః ।

యోగో యః సత్యతోకస్య న స యోగో మృతో మమ ॥ ౧౦॥

తైవస్య యోగో నో యోగో వైష్ణవస్య పదస్య యః ।

న యోగో భూప సూర్యత్వం చంద్రత్వం న కుబేరతా ॥ ౧౧॥

నానిలత్వం నానలత్వం నామరత్వం న కాలతా ।

న వారుణ్యం న వైర్వత్వం యోగో న సార్వభౌమతా ॥ ౧౨॥

యోగం నానావిధం భూప యుజ్ఞాన్తి జ్ఞానినస్తుతమ్ ।

భవన్తి విత్పషా లోకే జితాహారా విరేతనః ॥ ౧౩॥

పానయన్త్యఖిలాన్లోకాన్వశీకృతజగత్త్రయాః ।

కరుణాపూర్ణహృదయా బోధయన్తి చ కాశ్చన ॥ ౧౪॥

జీవన్ముక్తా హృదే మగ్నాః పరమానందరూపిణి ।

నిమిల్యాక్షీణీ పశ్యన్తః పరం బ్రహ్మ హృది స్థితమ్ ॥ ౧౫॥

ధ్యాయన్తః పరమం బ్రహ్మ చిత్తే యోగవశీకృతమ్ ।

భూతాని స్వాత్మనా తుల్యం సర్వాణి గణయన్తి తే ॥ ౧౬॥

యేన కేనచిదాచ్ఛిన్నా యేన కేన చిదాహతాః ।

యేన కేన చిదాకృష్టా యేన కేనాచిదాశ్రితాః ॥ ౧౭॥

కరుణాపూర్ణహృదయా భ్రమన్తి ధరణీతలే ।

అనుగ్రహాయ భూతానాం జితక్రోధా జితేన్ద్రియాః ॥ ౧౮॥

దేహమాత్రభృతో భూప సమలోష్ఠాశ్మకాఞ్చనాః ।

ఏతాదృశా మహాభాగాః స్యుశ్చక్షుర్గోచరాః ప్రియ ॥ ౧౯॥

తమిదానీమహం వక్ష్యే శృణు యోగమనుత్తమమ్ ।

శ్రుత్వా యం ముచ్యతే జన్తుః పాపేభ్యో భవసాగరాత్ ॥ ౨౦॥

శివే విష్ణౌ చ శక్తౌ చ సూర్యే మయి నరాధిప ।

యాఽభేదబుద్ధిర్ద్యోగః స సమ్యగ్ద్యోగో మతో మమ ॥ ౨౧॥

అహమేవ జగద్ యస్మాత్సృజామి పాలయామి చ ।

కృత్వా నానావిధం వేషం సంహరామి స్వలీలయా ॥ ౨౨॥

అహమేవ మహావిష్ణురహమేవ సదాశివః ।

అహమేవ మహాశక్తిరహమేవార్యమా ప్రియ ॥ ౨౩॥

అహమేకో నృణాం నాథో జాతః పఞ్చవిధః పురా ।
 అజ్ఞానాన్మాం న జానన్తి జగత్కారణకారణమ్ ॥ ౨౪॥
 మత్తోఽగ్నిరాపో ధరణీ మత్త ఆకాశమారుతౌ ।
 బ్రహ్మ విష్ణుశ్చ రుద్రశ్చ లోకపాలా దిశో దశ ॥ ౨౫॥
 వసవో మనవో గావో మునయః పశవోఽపి చ ।
 సరితః సాగరా యజ్ఞా వృక్షాః పక్షిగణా అపి ॥ ౨౬॥
 తథైకవింశతిస్వర్గా నాగాః సప్తవనాని చ ।
 మనుష్యాః పర్వతాఃసాధ్యాః సిద్ధా రక్షోగణాస్తథా ॥ ౨౭॥
 అహం సాక్షీ జగచ్ఛరలిప్తః సర్వకర్మభిః ।
 అవికారోఽప్రమేయోఽహమవ్యక్తో విశ్వగోఽవ్యయః ॥ ౨౮॥
 అహమేవ పరం బ్రహ్మోవ్యయానన్తాత్మకం నృప ।
 మోయత్యఖిలాన్ మాయా శ్రేష్ఠాన్మమ నరానమూన్ ॥ ౨౯॥
 సర్వదా షడ్వికారేషు తానియం యోజయేద్భుశమ్ ।
 హిత్వాజాపటలం జన్తురనేకైర్జన్మభిః శనైః ॥ ౩౦॥
 విరజ్య విన్దతి బ్రహ్మ విషయేషు సుబోధతః ।
 అచ్ఛేద్యం శస్త్రసజ్ఘాతైరదాహ్యమనలేన చ ॥ ౩౧॥
 ఆక్లేద్యం భూపభువనైరశోష్యం మారుతేన చ । (ఆక్లేద్యం పఞ్చ పవనైరశోష్యం)
 అవధ్యం వధ్యమానేఽపి శరీరేఽస్మిన్నరాధిప ॥ ౩౨॥
 యామిమాం పుష్పితాం వాచం ప్రశంసన్తి శ్రుతీరితామ్ ।
 త్రయీవాదరతా మూఢాస్తతోఽన్యన్మన్యతోఽపి న ॥ ౩౩॥
 కుర్వన్తి సతతం కర్మ జన్మమృత్యుఫలప్రదమ్ ।
 స్వర్గైశ్వర్యరతా ధన్వన్తచేతనా భోగబుద్ధయః ॥ ౩౪॥
 సమ్పాదయన్తి తే భూయః స్వాత్మనా నిజబన్ధనమ్ ।
 సంసారచక్రం యుజ్జన్తి జడాః కర్మపరా నరాః ॥ ౩౫॥
 యస్య యద్విహితం కర్మ తత్కర్తవ్యం మదర్పణమ్ ।
 తతోఽస్య కర్మబీజానాముచ్చిన్నాః స్యుర్మహాజ్కురాః ॥ ౩౬॥
 చిత్తశుద్ధిశ్చ మహతీ విజ్ఞానసాధకా భవేత్ ।
 విజ్ఞానేన హి విజ్ఞాతం పరం బ్రహ్మ మునీశ్వరైః ॥ ౩౭॥

తస్మాత్ కర్మాణి కుర్వీత బుద్ధియుక్తో నరాధిప ।
 నత్వకర్మా భవేత్కౌఽపి స్వధర్మత్యాగవాన్స్తథా ॥ ౩౮॥
 జహాతి యది కర్మాణి తతః సిద్ధిం న విన్దతి ।
 ఆదౌ జ్ఞానే నాధికారః కర్మణ్యేవ స యుజ్యతే ॥ ౩౯॥
 కర్మణా శుద్ధహృదయోఽభేదబుద్ధిముపైష్యతి ।
 స చ యోగః సమాఖ్యాతోఽమృతత్వాయ హి కల్పతే ॥ ౪౦॥
 యోగమన్యం ప్రవక్ష్యామి శృణు భూప తముత్తమమ్ ।
 పశౌ పుత్రే తథా మిత్రే శత్రౌ బన్ధౌ సుహృజ్జనే ॥ ౪౧॥
 బహిర్దృష్టయా చ సమయా హృత్స్థయా లోకయేత్పుమాన్ ।
 సుఖే దుఃఖే తథామర్షే హర్షే భీతౌ సమో భవేత్ ॥ ౪౨॥
 రోగాప్తౌ చైవ భోగాప్తౌ జయే వా విజయేఽపి చ ।
 శ్రియోఽయోగే చ యోగే చ లాభాలాభే మృతావపి ॥ ౪౩॥
 సమో మాం వస్తుజాతేషు పశ్యన్నస్తర్బహిః స్థితమ్ ।
 సూర్యే సోమే జలే వహ్నౌ శివే శక్తౌ తథాఽనిలే ॥ ౪౪॥
 ద్విజే హృది మహానద్యాం తీర్థ క్షేత్రేఽఘనాశిని ।
 విష్ణౌ చ సర్వదేవేషు తథా యక్షోరగేషు చ ॥ ౪౫॥
 గన్ధర్వేషు మనుష్యేషు తథా తిర్యగ్భవేషు చ ।
 సతతం మాం హి యః పశ్యేత్ సోఽయం యోగవిదుచ్ఛతే ॥ ౪౬॥
 సమృరీహృత్య స్వాధిభ్య ఇన్ద్రియాణి వివేకతః ।
 సర్వత్ర సమతాబుద్ధిః స యోగో భూప మే మతః ॥ ౪౭॥
 ఆత్మనాత్మవివేకేన యా బుద్ధిర్దైవయోగతః ।
 స్వధర్మాసక్తచిత్తస్య తద్ యోగో యోగ ఉచ్ఛతే ॥ ౪౮॥
 ధర్మాధర్మౌ జహాతీహ తయా త్యక్త ఉభావపి ।
 అతో యోగాయ యుజ్జీత యోగో వైధేషు కౌశలమ్ ॥ ౪౯॥
 ధర్మాధర్మఫలే త్యక్త్వా మనీషీ విజితేంద్రియః ।
 జన్మబన్ధవినిర్ముక్తః స్థానం సంయాత్యనామయమ్ ॥ ౫౦॥

యదా హ్యజ్ఞానకాలుష్యం జన్తోర్బుద్ధిః క్రమిష్యతి ।
 తదాఽసౌ యాతి వైరాగ్యం వేదవాక్యాదిషు క్రమాత్ ॥ ౫౧॥
 త్రయీవిప్రతిపన్నస్య స్థాణుత్వం యాస్యతే యదా ।
 పరాత్మన్యచలా బుద్ధిస్తదా స యోగమాప్నుయాత్ ॥ ౫౨॥
 మానసానఖిలాన్కామాన్యదా ధీమాన్స్త్యజేత్ప్రియ ।
 స్వాత్మని స్వేన సన్తుష్టః స్థిరబుద్ధిస్తదోచ్యతే ॥ ౫౩॥
 విత్పృష్టాః సర్వసౌఖ్యేషు నోద్విగ్నో దుఃఖసంక్లమే ।
 గతసాధ్యసరుద్రాగః స్థిరబుద్ధిస్తదోచ్యతే ॥ ౫౪॥
 యథాఽయం కమరోఽజగాని సజ్కోచయతి సర్వతః ।
 విషయేభ్యస్తథా ఖాని సజ్కర్షేద్దోగతత్పరః ॥ ౫౫॥
 వ్యావర్తనేఽస్య విషయాన్స్త్యక్తాహారస్య వర్షిణః ।
 వినా రాగం చ రాగోఽపి దృష్ట్వా బ్రహ్మ వినశ్యతి ॥ ౫౬॥
 విపశ్చిద్ యతతే భూప స్థితిమాస్థాయ యోగినః ।
 మన్థయిత్వేన్ద్రియాణ్యస్య హరన్తి బలతో మనః ॥ ౫౭॥
 యుక్తస్తాని వశే కృత్వా సర్వదా మత్పరో భవేత్ ।
 సంయతానీన్ద్రియాణీహ యస్య స కృతధీర్మతః ॥ ౫౮॥
 సశ్చిన్తయతో విషయాన్సంక్లప్తేషూపజాయతే ।
 కామఃసంక్లాయతే తస్మాత్తతః క్రోధోఽభివర్ధతే ॥ ౫౯॥
 క్రోధాదజ్ఞానసమ్భూతిర్విభ్రమస్తు తతః స్మృతేః ।
 భ్రంశాత్స్మృతేర్మతేర్ధ్వం సస్తద్ధ్వంసాత్ సోఽపి నశ్యతి ॥ ౬౦॥
 వినా ద్వేషం చ రాగం చ గోచరాన్ యస్తు ఖైశ్చరేత్ ।
 స్వాధీనహృదయో వక్ష్యేః సన్తోషం స సమృచ్ఛతి ॥ ౬౧॥
 త్రివిధస్యాపి దుఃఖస్య సన్తోషే క్షేపణం భవేత్ ।
 ప్రజ్ఞయా సంస్థితశ్చాయం ప్రసన్నహృదయో భవేత్ ॥ ౬౨॥
 వినా ప్రసాదం న మతిర్వినా మత్యా న భావనా ।
 వినా తాం న శమో భూప వినా తేన కుతః సుఖమ్ ॥ ౬౩॥
 ఇన్ద్రియాశ్వాన్ విచరతో విషయాననువర్తతే ।
 యన్మనస్తస్మతిం హన్యాదప్పునావం మరుద్యథా ॥ ౬౪॥ (హన్యాదశోఽ నావం)

యా రాత్రిః సర్వభూతానాం తస్యాం నిద్రాతి వైవ సః ।

న స్వపన్తిహ తే యత్ర సా రాత్రిస్తస్య భూమిప ॥ ౬౫॥

సరితాం పతిమాయాన్తి వనాని సర్వతో యథా ।

ఆయాన్తి తం తథా కామాః స నాశాన్తిం క్వచిల్లభేత్ ॥ ౬౬॥ (స న శాన్తిం సదా లభేత్)

అతస్తానీహ సంరుద్ధ్య సర్వతః ఖాని మానవః ।

స్వస్వార్థేభ్యః ప్రధావన్తి బుద్ధిరస్య స్థిరాతథా ॥ ౬౭॥

మమతాహజ్కుతీ త్యక్త్వా సర్వాన్కామాంశ్చ యస్త్యజేత్ ।

నిత్యం జ్ఞానరతో భూయాత్ జ్ఞానాన్ముక్తిం ప్రయాస్యతి ॥ ౬౮॥

ఏనాం బ్రహ్మధీయం భూప యో విజానాతి దైవతః ।

తురీయావస్థాం ప్రాప్యౌపి శీలాన్ముక్తిం స ఋచ్ఛతి ॥ ౬౯॥ (శీలాన్ముక్తిం ప్రయాస్యసి)

ఓం తత్సదితి శ్రీమద్గణేశగీతాసూపనిషదార్థగర్భాసు యోగామృతార్థశాస్త్రే శ్రీమదాది

శ్రీమన్మహాగాణేశ్వరే మహాపురాణే ఉత్తరఖణ్డే బాలచరితే శ్రీగజాననవరేణ్యసంవాదే
సాంఖ్యయోగసారార్థయోగోనామ ప్రథమోఽధ్యాయః ॥ ౧॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే సాంఖ్యయోగసారార్థయోగోనామ అష్టత్రిశదధికశతతమోఽధ్యాయః
॥ ౧౩౮॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్కాః - ౧౦౪౧౧ + ౬౯ = ౧౦౪౮౦

౨.౧౩౯ కర్మయోగోనామ ద్విప్రతియోఽధ్యాయః ౨
నవత్రిశదధికశతతమోఽధ్యాయః

వరేణ్య ఉవాచ ।

జ్ఞాననిష్ఠా కర్మనిష్ఠా ద్వయం ప్రోక్తం త్వయా విభో ।

అవధార్య వదైకం మే నిశ్రేయసకరం ను కీమ్ ॥ ౧॥

గజానన ఉవాచ ।

అస్మింశ్చరావరే స్థిత్యా పురోక్తే ద్వే మయా ప్రియ ।

సాంఖ్యేనాం బుద్ధియోగేన వైధయోగేన కర్మణామ్ ॥ ౨॥

అనారమ్భేణ వైధానాం నిష్క్రియః పురుషో భవేత్ ।

న సిద్ధిం యాతి సన్త్యాగాత్ కేవలాత్ కర్మజాన్ముప ॥ ౩॥

కదాచిదక్రియః కోఽపి క్షణం వైవావతిష్ఠతే ।
 అస్వతస్త్రః ప్రకృతిజైర్దుజైః కర్మ చ కార్యతే ॥ ౪॥
 కర్మకారీన్ద్రియగ్రామం నియమ్యాస్తే స్మరన్ పుమాన్ ।
 తద్గోచరాన్మన్దచిత్తో ధిగాచారః స భణ్యతే ॥ ౫॥
 తద్గ్రామం సన్నియమ్యాదౌ మనసా కర్మ చారభేత్ ।
 ఇన్ద్రియైః కర్మయోగం యో విత్పుష్టః స పరో నృప ॥ ౬॥
 అకర్మణః శ్రేష్ఠతమం కర్మానీచ్ఛాకృతం తు యత్ ।
 వర్షణః స్థితిరప్యస్యాకర్మణో వైవ నేత్స్యతి ॥ ౭॥
 అసమర్ప్య నిబధ్యవై కర్మ తేన జనా మయి ।
 కురీష్వత సతతం కర్మానాషజ్ఞో హి మదర్పణమ్ ॥ ౮॥
 మదర్థం యాని కర్మాణి తాని బద్ధన్తి న క్వచిత్ ।
 సవాసనమిదం కర్మ బద్ధాతి దేహీనం బలాత్ ॥ ౯॥
 వర్ణాన్సుష్టాఽవదం చాహం సయజ్ఞాన్స్తాన్పురా ప్రియ ।
 యజ్ఞేన ఋధ్యతామేష కామదః కల్పవృక్షవత్ ॥ ౧౦॥
 సురాన్శ్చానేన ప్రీణధ్వం సురాస్తే ప్రీణయన్తు వః ।
 లభధ్వం పరమం స్థానమనోన్యప్రీణనాత్ స్థిరమ్ ॥ ౧౧॥
 ఇష్టా దేవాః ప్రదాస్యన్తి భోగానిష్టాన్ సుతర్పితాః ।
 తైర్దత్తాన్స్తాన్సరస్తేభ్యోఽదత్వా భుక్త్యై స తస్కరః ॥ ౧౨॥
 హుతావశిష్టభోక్తారో ముక్తాఃస్యః సర్వపాతకైః ।
 అదన్త్యేనో మహాపాపా ఆత్మహేతోః పచన్తి యే ॥ ౧౩॥
 ఉర్జో భవన్తి భూతాని దేవాదన్నస్య సమృధవః ।
 యజ్ఞాచ్చ దేవసమ్భూతిస్తదుత్పత్తిశ్చ వైధతః ॥ ౧౪॥
 బ్రహ్మణో వైధముత్పన్నం మత్తో బ్రహ్మసముద్భవః ।
 అతో యజ్ఞే చ విశ్వస్మిన్ధితం మాం విధి భూమిప ॥ ౧౫॥
 సంసృతీనాం మహాచక్రం క్రామితవ్యం విచక్షణైః ।
 స ముదా ప్రాణితి భూపేన్ద్రియక్రీడోఽధమో జనః ॥ ౧౬॥ (ముదా ప్రీణ తే)
 అన్తరాత్మని యః ప్రేత ఆత్మారామోఽఖిలప్రియః ।

ఆత్మతృప్తో నరో యః స్యాత్తస్యార్థో నైవ విద్యతే || ౧౭||

కార్యాకార్యకృతీనాం స నైవాప్నోతి శభాశుభే ।

కించదస్య న సాధ్యం స్యాత్సర్వజన్తుషు సర్వదా || ౧౮||

అతోఽసక్తతయా భూప కర్తవ్యం కర్మ జన్తుభిః ।

సక్తోఽగతిమవాప్నోతి మామవాప్నోతి తాదృశః || ౧౯||

పరమాం సిద్ధిమాపన్నాః పురా రాజర్షయో ద్విజాః ।

సజ్గ్రహాయ హి లోకానాం తాదృశం కర్మ చారభేత్ || ౨౦||

శ్రేయాన్యత్కురుతే కర్మ తత్కరోత్యఖిలో జనః ।

మనుతే యత్ప్రమాణం స తదేవానుసరత్యసౌ || ౨౧||

విష్టపే మే న సాధ్యోఽస్తి కశ్చిదర్థో నరాధిప ।

అనాలబ్ధశ్చ లబ్ధవ్యః కుర్వే కర్మ తథాప్యహమ్ || ౨౨||

న కుర్వేఽహం యదా కర్మ స్వతంత్రోఽలసభావితః ।

కరిష్యన్తి మమ ధ్యానం సర్వే వర్ణా మహామతే || ౨౩||

భవిష్యన్తి తతో లోకా ఉచ్చిన్నాః సమృద్ధాయినః ।

హంతా స్యామస్య లోకస్య విధాతా సజ్కరస్య చ || ౨౪||

కామినో హి సదా కామైరజ్ఞానాత్ కర్మకారిణః ।

లోకానాం సజ్గ్రహాయైతద్విద్వాన్కుర్యాదసక్తధీః || ౨౫||

విభిన్నత్వమతిం జహ్యోదజ్ఞానాం కర్మచారిణామ్ ।

యోగయుక్తః సర్వకర్మాణ్యర్పయేన్మయి కర్మకృత్ || ౨౬||

అవిద్యాగుణసాచివ్యాత్ కుర్వన్కుర్మాణ్యతన్ద్రితః ।

అహంకారాన్మన్దబుద్ధిరహం కర్తేతి యోఽబ్రవీత్ || ౨౭||

యస్తు వేత్త్యాత్మనస్తత్త్వం విభాగాద్ గుణకర్మణోః ।

కరణం విషయే వృత్తమితి మత్వా న సజ్జతే || ౨౮||

కుర్వన్తి సఫలం కర్మ గుణైస్త్రిభిర్విమోహితాః ।

అవిశ్వజ్ఞాః స్వాత్మద్రుహో విశ్వవిన్దైవ లజఘయేత్ || ౨౯||

నిత్యం నైమిత్తికం తస్మాన్మయి కర్మార్పయేద్ దుష్టధః ।

త్యక్త్వాఽహం మమతాబుద్ధిం పరాం గతిమవాప్నుయాత్ || ౩౦||

అసీర్ష్యన్తో భక్తిమన్తో యే మయోక్తమిదం శుభమ్ ।
 అనుతిష్ఠన్తి యే సర్వే ముక్తాస్తేఽఖిలకర్మభిః ॥ ౩౧॥
 యే చైవ నానుతిష్ఠన్తి అశుభా హతచేతసః ।
 ఈర్ష్యమాణాన్ మహామూఢాన్సప్తాన్స్తాన్విధి మే రిపూన్ ॥ ౩౨॥
 తుల్యం ప్రకృత్యా కురుతే కర్మ యజ్ఞానవానపి ।
 అనుయాతి చ తామేవగ్రహస్తత్ర ముధా మతః ॥ ౩౩॥
 కామశ్చైవ తథా క్రోధః ఖానామర్థేషు జాయతే ।
 సైతయోర్వశ్యతాం యాయాదస్య విధ్వంసకౌ యతః ॥ ౩౪॥
 శస్త్రోఽగుణో నిజో ధర్మః సాక్షాదన్యస్య ధర్మతః ।
 నిజే తస్మిన్మృతిః శ్రేయో పరత్ర భయదః పరః ॥ ౩౫॥
 వరేణ్య ఉవాచ ।
 పుమాన్ యత్ కురుతే పాపం సహి కేన నియుజ్యతే ।
 అకాఙ్క్షన్నపి హేరమ్న ప్రేరితః ప్రబలాదివ ॥ ౩౬॥
 శ్రీగజానన ఉవాచ ।
 కామక్రోధౌ మహాపాపౌ గుణద్వయసముద్భవౌ ।
 నయన్తౌ వశ్యతాం లోకాన్ విధ్యేతౌ ద్వేషిణౌ వరౌ ॥ ౩౭॥
 ఆవృణోతి యథా మాయా జగద్బాష్పో జలం యథా ।
 వర్షామేఘా యథా భానుం తద్వత్ కామోఽఖిలాంశ్చ రుట్ ॥ ౩౮॥
 ప్రతిపత్తిమతో జ్ఞానం ఛాదితం సతతం ద్విషా ।
 ఇచ్ఛాత్మకేన తరసా దుష్పోష్యేణ చ శుష్కిణా ॥ ౩౯॥
 ఆశ్రిత్య బుద్ధిమనసీ ఇన్ద్రియాణి స తిష్ఠతి ।
 తైరేవాచ్ఛాదితప్రజ్ఞో జ్ఞానినం మోహయత్యసౌ ॥ ౪౦॥
 తస్మానియమ్య తాన్యాదౌ స మనాంసి నరో జయేత్ ।
 జ్ఞానవిజ్ఞానయోః శాన్తికరం పాపం మనోభవమ్ ॥ ౪౧॥
 యతస్తాని పరాణ్యాహుస్తేభ్యశ్చ పరమం మనః ।
 తతోఽపి హి పరా బుద్ధిరాత్మా బుద్ధేః పరో మతః ॥ ౪౨॥
 బుద్ధ్యైవమాత్మనాత్మానం సంస్తభ్యాత్మానమాత్మనా ।
 హత్వా శత్రుం కామరూపం పరం పదమవాప్నుయాత్ ॥ ౪౩॥

ఓం తత్సదితి శ్రీమద్గణేశగీతాసూపనిషదర్థగర్భాసు యోగామృతార్థశాస్త్రే శ్రీమదాది శ్రీమన్మహాగాణేశ్వరే మహాపురాణే ఉత్తరఖణ్డే బాలచరితే శ్రీగజాననవరేణ్యసంవాదే “కర్మయోగో” నామ ద్వితీయోఽధ్యాయః ॥ ౨॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే కర్మయోగోనామ నవత్రిశదధికశతతమోఽధ్యాయః ॥ ౧౩౯॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౧౦౪౮౦ + ౪౩ = ౧౦౫౨౩

౨.౧౪౦ బ్రహ్మార్పణయోగోనామ తృతీయోఽధ్యాయః ౩
చత్వారింశాదధికశతతమోఽధ్యాయః

శ్రీగజానన ఉవాచ ।

పురా సర్గాదిసమయే త్రైగుణ్యం త్రితనూరహమ్ ।

నిర్మాయ చైనమవదం విష్ణవే యోగముత్తమమ్ ॥ ౧॥

అర్యష్టే సోఽబ్రవీత్సోఽపి మనవే నిజసూనవే ।

తతః పరమృదాయాతం విదురేనం మహర్షయః ॥ ౨॥

కాలేన బహునా చాయం నష్టః స్యాచ్ఛరమే యుగే ।

అశ్రద్ధయో హ్యవిశ్వాసోఽపి విగీతవ్యశ్చ భూమిప ॥ ౩॥

ఏనం పురాభవం యోగం శ్రుతవానసి మన్ముఖాత్ ।

గుహ్యోద్గుహ్యతమం వేదహరస్యం పరమం శుభమ్ ॥ ౪॥

వరేణ్య ఉవాచ ।

సామృతం చావతీర్ణోఽసి గర్భతస్త్యం గజానన ।

ప్రోక్తవాన్కథమేతం త్వం విష్ణవే యోగముత్తమమ్ ॥ ౫॥

శ్రీగజానన ఉవాచ ।

అనేకాని చ తే జన్మాన్యతీతాని మమాపి చ ।

సంస్మరే తాని సర్వాణి న స్మృతిస్తవ వర్తతే ॥ ౬॥

మత్త ఏవ మహాబాహో జాతావిష్ణవాదయః సురాః ।

మయ్యేవ చ లయం యాన్తి ప్రలయేషు యుగే యుగే ॥ ౭॥

అహమేవ పరో బ్రహ్మ మహారుద్రోఽహమేవ చ ।

అహమేవ జగత్సర్వం స్థావరం జంజమం చ యత్ ॥ ౮॥

అజోఽవ్యయోఽహం భూతాత్మాఽనాదిరీశ్వర ఏవ చ ।

ఆస్థాయ త్రిగుణాం మాయాం భవామి బహుయోనిషు ॥ ౯॥

అధర్మోపచయో ధర్మాపచయో హి యదా భవేత్ ।

సాధూన్సంరక్షితుం దుష్టాంస్తాడితు సమృద్ధవామ్యహమ్ ॥ ౧౦॥

ఉచ్ఛిద్యాధర్మ నిచయం ధర్మం సంస్థాపయామ్యహమ్ ।

హస్మి దుష్టాంశ్చ దైత్యాంశ్చ నానాశీలాకరో ముదా ॥ ౧౧॥

వర్ణాశ్రమాన్మునీన్నాధూన్నాలయే బహురూపధృక్ ।

ఏవం యో వేత్తి సమ్భూతీం మమ దివ్యాం యుగే యుగే ॥ ౧౨॥

తత్తత్కర్మ చ వీర్యం చ మమ రూపం సమాసతః ।

త్యక్త్వాహం మమతాబుద్ధిం న పునర్భూః స జాయతే ॥ ౧౩॥

నిరీహా నిర్భయారోషా మత్పరా మద్యపాశ్రయాః ।

విజ్ఞాన తపసా శుద్ధా ఆనేకే మాముపాగతాః ॥ ౧౪॥

యేన యేన హి భావేన సంసేవన్తే నరోత్తమాః ।

తథా తథా ఫలం తేభ్యః ప్రయచ్ఛామ్యవ్యయః స్ఫుటమ్ ॥ ౧౫॥

జనాః స్యురీతరే రాజన్ మమ మార్గానుయాయినః ।

తద్దైవ వ్యవహారం తే న్యేషు చాన్యేషు కుర్వతే ॥ ౧౬॥

కుర్వన్తి దేవతాప్రీతిం వాఞ్ఘ్నం కర్మణాం ఫలమ్ ।

ప్రాప్నువన్తీహ తే లోకే శీఘ్రం సిద్ధిం హి కర్మజామ్ ॥ ౧౭॥

చత్వారో హి మయా వర్ణా రజఃసత్త్వతమోఽశతః ।

కర్మాం శతశ్చ సంసృష్టా మృత్యులోకే మయా నృప ॥ ౧౮॥

కర్తారమపి మాం తేషామకర్తారం విదుర్బుధాః ।

అనాదిమీశ్వరం నిత్యమలిప్తం కర్మజైర్గుణైః ॥ ౧౯॥

నిరీహం యోఽభిజానాతి కర్మ బద్ధాతి నైవ తమ్ ।

చక్రుః కర్మాణి బుద్ధైవం పూర్వం పూర్వం ముముక్షవః ॥ ౨౦॥

వాసనాసహితాదాద్యాత్ సంసారకారణాద్ దృఢాత్ ।

అజ్ఞానబద్ధనాజ్జన్తుర్బుద్ధ్వాం ముచ్యతేఽఖిలాత్ ॥ ౨౧॥

తదకర్మ చ కర్మాపి కథయామ్యధునా తవ ।
 యత్ర మౌనం గతా మోహాత్ ఋషయో బుద్ధిశాలినః ॥ ౨౨॥
 తత్త్వం ముముక్షుణా జ్ఞేయం కర్మాకర్మవికర్మణామ్ ।
 త్రివిధానీహ కర్మాణి సునిష్ఠైషాం గతిప్రియ ॥ ౨౩॥
 శ్రీయాయామశ్రీయాజ్ఞానమశ్రీయాయాం శ్రీయామతిః ।
 యస్యస్యాత్సహి మర్త్యైఃస్మిన్లోకే ముక్త్యైఃఖిలార్థకృత్ ॥ ౨౪॥
 కర్మాఙ్కురవియోగేన యః కర్మాణ్యాఃరభేన్నరః ।
 తత్త్వదర్శననిర్దగ్ధక్రియమాహుర్బుధా బుధమ్ ॥ ౨౫॥
 ఫలతృష్టాం విహాయ స్యాత్ సదా తృప్తో విసాధనః ।
 ఉద్యుక్త్యైఃపి శ్రీయాం కర్తుం కిఞ్చిన్నైవ కరోతి సః ॥ ౨౬॥
 నిరీహో నిగృహీతాత్మా పరిత్యక్తపరిగ్రహః ।
 కేవలం వై గృహం కర్మాచరన్నాయాతి పాతకమ్ ॥ ౨౭॥
 అద్యన్తోఽమతస్యరో భూత్వా సిద్ధ్యసిద్ధ్యోః సమశ్చ యః ।
 యథాప్రాప్త్యేహ సన్తుష్టః కుర్వన్ కర్మ న బధ్యతే ॥ ౨౮॥
 అఖిలైవిషయైర్ముక్తో జ్ఞానవిజ్ఞానవానపి ।
 యజ్ఞార్థం తస్య సకలం కృతం కర్మ విలీయతే ॥ ౨౯॥
 అహమగ్నిర్హవిర్హోతా హుతం యన్మయి చార్పితమ్ ।
 బ్రహ్మప్రవ్యం చ తేనాథ బ్రహ్మణ్యేవ యతో రతః ॥ ౩౦॥
 యోగినః కేచిదపరే దిష్టం యజ్ఞం వదంతి చ ॥
 బ్రహ్మగ్నిరేవ యజ్ఞో వై ఇతి కేచన మేనిరే ॥ ౩౧॥
 సంయమాగ్నౌ పరేభూప ఇన్ద్రియాణ్యుపజహ్వాతి ॥
 ఖాగ్నిష్యన్యే తద్విషయాన్ శబ్దాదీనుపజహ్వాతి ॥ ౩౨॥
 ప్రాణానామిన్ద్రియాణాం చ పరే కర్మాణి కృత్స్నశః ।
 నిజాత్మరసిరూపేఽగ్నౌ జ్ఞానదీప్తే ప్రజహ్వాతి ॥ ౩౩॥
 ద్రవ్యేణ తపసా వాపి స్వాధ్యాయే నాపి కేచన ।
 తీవ్రవ్రతేన యతినో జ్ఞానేనాపి యజన్తి మామ్ ॥ ౩౪॥
 ప్రాణేఽపానం తథా ప్రాణమపానే ప్రక్షిపన్తి యే ।

రుద్ధ్వ గతీశ్చోభయోస్తే ప్రాణాయామపరాయణాః ॥ ౩౫॥

జిత్వా ప్రాణాన్ ప్రాణగతీరూపజుష్టతి తేషు చ ।

ఏవం నానా యజ్ఞరతా యజ్ఞధ్వంసితపాతకాః ॥ ౩౬॥

నిత్యం బ్రహ్మ ప్రయాన్త్యేతే యజ్ఞశిష్టామృతాశినః । (యజ్ఞశేషామృతాశినః)

అయజ్ఞకారిణో లోకోనాయమన్యః కుతో భవేత్ ॥ ౩౭॥

కాయకాదిత్రిధాభూతాన్ యజ్ఞాన్ వేదే ప్రతిష్ఠితాన్ ।

జ్ఞాత్వా తానఖిలాన్ భూప మోక్షస్యేఽఖిలబన్ధనాత్ ॥ ౩౮॥

సర్వేషాం భూప యజ్ఞానాం జ్ఞానయజ్ఞః పరో మతః ।

అఖిలం లీయతే కర్మ జ్ఞానే మోక్షస్య సాధనే ॥ ౩౯॥

తజ్ఞేయం పురుషవ్యాప్తు ప్రశ్నేన నతితః సతామ్ ।

శుశ్రూషయా వదిష్యన్తి సన్తస్తత్త్వవిశారదాః ॥ ౪౦॥

నానాసంస్థాన్ జనః కుర్వన్తైకం సాధుసమాగమమ్ ।

కరోతి తేన సంసారే బన్ధనం సముపైతి సః ॥ ౪౧॥

సత్సంస్థాధునిసమ్భూతిరాపదాం లయ ఏవ చ ।

స్వహితం ప్రాప్యతే సర్వైరిహలోకే పరత్ర చ ॥ ౪౨॥

ఇతరత్సులభం రాజన్ సత్సంస్థోఽతీవదుర్లభః ।

యజ్ఞాత్వా న పునర్బన్ధమేతి జ్ఞేయం తతస్తతః ॥ ౪౩॥

తతః సర్వాణి భూతాని స్వాత్మన్యేవాభిపశ్యతి ।

అతిపాపరతో జన్తుస్తతస్తస్మాత్ప్రముచ్యతే ॥ ౪౪॥

వివిధాన్యపి కర్మాణి జ్ఞానాగ్నిర్దహతి క్షణాత్ ।

ప్రసిద్ధోఽగ్నిర్యథా సర్వం భస్మతాం నయతి క్షణాత్ ॥ ౪౫॥

న జ్ఞాన సమతామేతి పవిత్రమితరన్నప ।

ఆత్మన్యేవావగచ్ఛన్తి యోగాత్ కాలేన యోగినః ॥ ౪౬॥

భక్తిమాన్ద్రియజయీ తత్పరో జ్ఞానమాప్నుయాత్ ।

లభ్యా తత్పరమం మోక్షం స్వల్పకాలేన యాత్యసౌ ॥ ౪౭॥

భక్తిహీనోఽశ్రద్ధధానః సర్వత్రసంశయీ తు యః ।

తస్య శం నాపి విజ్ఞాతమిహ లోకే న చాపరే ॥ ౪౮॥

ఆత్మజ్ఞానరతం జ్ఞాననాశితాఖిలసంశయమ్ ।

యోగాస్తాఖిలకర్మాణం బద్ధన్తి భూప తాని న ॥ ౪౯॥

జ్ఞానఖడ్గప్రహరేణ సమ్భూతామజ్ఞతాం బలాత్ ।

చిత్వాఽన్తఃసంశయం తస్మాద్ యోగయుక్తో భవేన్నరః ॥ ౫౦॥

ఓం తత్సదితి శ్రీమద్గణేశగీతాసూపనిషదర్థగర్భాసు యోగామృతార్థ శాస్త్రే శ్రీమదాది
శ్రీమన్మహాగాణేశ్వరే మహాపురాణే ఉత్తరఖణ్డే బాలచరితే శ్రీగజాననవరేణ్యసంవాదే
బ్రహ్మర్పణయోగోనామ తృతీయోఽధ్యాయః ॥ ౩॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే బ్రహ్మర్పణయోగోనామ చత్వారింశాదధికతతమోఽధ్యాయః
॥ ౧౪౦॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కః - ౧౦౫౨౩ + ౫౦ = ౧౦౫౭౩

౨.౧౪౧ “కర్మసంన్యాస”యోగోనామ చతుర్థోఽధ్యాయః

౪ ఏకచత్వారింశాదధికతతమోఽధ్యాయః ।

వరేణ్య ఉవాచ ।

సంన్యస్తైవైవ యోగశ్చ కర్మణాం వర్జ్యతే త్వయా ।

ఉభయోర్నిశ్చితం త్వేకం శ్రేయో యద్ వద మే ప్రభో ॥ ౧॥

శ్రీగజానన ఉవాచ ।

క్రియాయోగో వియోగశ్చాప్యభౌ మోక్షస్య సాధనే ।

తయోర్మధ్యే క్రియాయోగస్త్యాగాత్తస్య విశిష్యతే ॥ ౨॥

ద్వన్ద్వదుఃఖసహోఽద్వేష్టా యో న కాఙ్క్షతి కిఞ్చన ।

ముచ్యతే బన్ధనాత్సద్యో నిత్యం సంన్యాసవాన్ సుఖమ్ ॥ ౩॥

వదన్తి భిన్నఫలకౌ కర్మణస్త్యాగసంక్లహౌ ।

మూఢాల్పజ్ఞానతత్వైకం సంయుజ్జ్ఞత విచక్షణః ॥ ౪॥ (మూఢాల్పజ్ఞానస్తయోరేకం)

యదేవ ప్రాప్యతే త్యాగాత్తదేవ యోగతః ఫలమ్ ।

సంక్లహం కర్మణో యోగం యో విన్దతి స విన్దతి ॥ ౫॥

కేవలం కర్మణాం న్యాసం సంన్యాసం న విదుర్బుధాః ।

కుర్వన్ననిచ్ఛయా కర్మయోగీ బ్రహ్మైవ జాయతే ॥ ౬॥

నిర్మలో యతచిత్తాత్మా జితభో యోగతత్పరః ।

ఆత్మానం సర్వభూతస్థం పశ్యన్ కుర్వన్ న లిప్యతే ॥ ౭॥

తత్త్వవిద్ యోగయుక్తాత్మా కరోమితి న మన్యతే ।

ఏకాదశానీన్ద్రియాణి కుర్వన్తి కర్మసంక్లయాయా ॥ ౮॥

తత్సర్వమర్పయేద్బ్రహ్మణ్యపి కర్మ కరోతి యః ।

న లిప్యతే పుణ్యపాపైరభ్యైర్భానుర్యథాభ్రగః ॥ ౯॥

కాయకం వాచికం బౌద్ధమైన్ద్రియం మానసం తథా ।

త్యక్త్వాశాం కర్మ కుర్వన్తి యోగజ్ఞాశ్చిత్తశుద్ధయే ॥ ౧౦॥

యోగహీనో నరః కర్మ ఫలేహయా కరోత్యలమ్ ।

బద్ధ్యతే కర్మబీజైః స తతో దుఃఖం సమశ్నుతే ॥ ౧౧॥

మనసా సకలం కర్మ త్యక్త్వా యోగీ సుఖం వసేత్ ।

న కుర్వన్ కారయన్ వాపి నన్దన్ స్వభ్రే సుపత్తనే ॥ ౧౨॥

న క్రియా న చ కర్తృత్వం కస్యచిత్సృజ్యతే మయా ।

న క్రియాబీజసమృక్కః శక్త్యా తత్క్రియతేఽఖిలమ్ ॥ ౧౩॥

కస్యచిత్ పుణ్యపాపాని న స్పృశామి విభుర్నృప ।

జ్ఞానమూఢా విముహ్యన్తి మోహేనావృతబుద్ధయః ॥ ౧౪॥

వివేకేనాత్మనో జ్ఞానం యేషాం నాశితమాత్మనా ।

తేషాం వికాశమాయాతి జ్ఞానమాదిత్యవత్పరమ్ ॥ ౧౫॥

మన్నిష్ఠా మద్ధియోఽత్యంతం మచ్చిత్తా మయి తత్పరాః ।

అపునర్భవమాయాన్తి విజ్ఞాననాశితైః సః ॥ ౧౬॥

జ్ఞానవిజ్ఞానసంయుక్తే ద్విజే గవి గజాదిషు ।

సమేక్షణా మహాత్మానః పణ్డితాః శ్వపచే శుని ॥ ౧౭॥

వశ్యఃస్వర్గో జగత్తేషాం జీవన్ముక్తాః సమేక్షణాః ।

యతోఽదోషం బ్రహ్మసమం తస్మాత్ తైర్విషయాకృతమ్ ॥ ౧౮॥ (త్రైస్తవ్యశీకృతమ్)

ప్రియాప్రియే ప్రాప్య హర్షద్వేషౌ యే ప్రాప్నువన్తి న ।

బ్రహ్మశ్రితా అసమ్మూఢా బ్రహ్మజ్ఞాః సమబుద్ధయః ॥ ౧౯॥

వరేణ్య ఉవాచ ।

కిం సుఖం త్రిషు లోకేషు దేవగన్ధర్వయోనిషు ।

భగవన్కృపయా తన్నే వద విద్యావిశారద ॥ ౨౦॥

గణేశ ఉవాచ ।

ఆనన్దమశ్నుతే సక్తః స్వాత్మారామో నిజాత్మని ॥ ౨౦॥

అవినాశి సుఖం తద్ధి న సుఖం విషయాదిషు ॥

విషయోత్థాని సౌఖ్యాని దుఃఖానాం తాని హేతవః ॥ ౨౧॥

ఉత్పత్తినాశయుక్తాని తత్రాసక్తో న తత్త్వవిత్ ॥

కారణే సతి కామస్య క్రోధస్య సహతే చ యః ॥ ౨౨॥

తౌ జేతుం వర్జ్యవిరహాత్ స సుఖం చిరమశ్నుతే ॥

అన్తర్నిష్ఠోఽన్తఃప్రకాశోఽన్తఃసుఖోఽన్తరత్తిర్లభేత్ ॥ ౨౩॥

అసన్దిగ్ధోఽక్షయం బ్రహ్మ సర్వభూతహితార్థకృత్ ॥

జేతారః షడ్ రిపూణాం యే శమినో దమినస్తథా ॥ ౨౪॥

తేషాం సమం తతో బ్రహ్మ స్వాత్మజ్ఞానాం విభాత్యహో ॥

ఆసనేషు సమాసీనస్త్యక్త్వేమాన్ విషయాన్బహిః ॥ ౨౫॥

సంస్తభ్య భృకుటీమాస్తే ప్రాణాయామపరాయణః ॥

ప్రాణాయామం తు సంరోధం ప్రాణాపానసముదృవమ్ ॥ ౨౬॥

వదన్తి మునయన్తం చ త్రిధాభూతం విపశ్చితః ॥

ప్రమాణం భేదతో విద్ధి లఘుమధ్యమముత్తమమ్ ॥ ౨౭॥

దశభిర్వ్యధికైర్వర్జైః ప్రాణాయామో లఘుఃస్మృతః ॥

చతుర్వింశత్యక్షరో యో మధ్యమః స ఉదాహృతః ॥ ౨౮॥

షట్రింశల్లఘువర్ణో య ఉత్తమః సోఽభిధీయతే ॥

సింహం శార్దూలకం వాపి మత్తేభం మృదుతాం యథా ॥ ౨౯॥

నయన్తి ప్రాణినస్తద్వత్ ప్రాణాపానౌ సుసాధయేత్ ॥

పీడయన్తి మృగాన్తే న లోకాన్ వశ్యం గతా నృప ॥ ౩౦॥

దహత్యేనస్తథా వాయః సంస్తభ్యో న చ తత్తనుమ్ ॥

యథా యథా నరః కశ్చిత్సోపానావలిమాక్రమేత్ ॥ ౩౧॥

తథా తథా వశికుర్యాత్ ప్రాణాపానౌ హి యోగవిత్ ॥
 పూరకం కుమ్భకం చైవ రేచకం చ తతోభ్యసేత్ ॥ ౩౨॥
 అతీతానాగతజ్ఞానీ తతః స్యాజ్జగతీతలే ॥
 ప్రాణాయామైర్ద్వాదశభిరుత్తమైర్ధారణా మతా ॥ ౩౩॥
 యోగస్తు ధారణే ద్వే స్యాద్ యోగీశస్తే సదాభ్యసేత్ ॥
 ఏవం యః కురుతే రాజం త్రికాలజ్ఞః స జాయతే ॥ ౩౪॥
 అనాయాసేన తస్య స్యాద్వశ్యం లోకత్రయం నృప ॥
 బ్రహ్మరూపం జగత్సర్వం పశ్యతి స్యాన్తరాత్మని ॥ ౩౫॥
 ఏవం యోగశ్చ సంన్యాసః సమానఫలదాయినౌ ॥
 జన్తూనాం హితకర్తారం కర్మణాం ఫలదాయినమ్ ॥ ౩౬॥
 మాం జ్ఞాత్వా ముక్తిమాప్నోతి త్రైలోక్యస్యేశ్వరం విభుమ్ ॥ ౩౭॥
 ఓం తత్సదితి శ్రీమద్గణేశగీతాసూపనిషదర్థగర్భాసు యోగామృతార్థశాస్త్రే శ్రీమదాది
 శ్రీమన్మహాగాణేశ్వరే మహాపురాణే ఉత్తరఖణ्डే బాలచరితే శ్రీగజాననవరేణ్యసంవాదే
 “కర్మసంన్యాస”యోగోనామ చతుర్థోఽధ్యాయః ॥ ౪॥
 ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ्डే కర్మసంన్యాసయోగోనామ ఏకచత్వారింశాదధికశతతమోఽధ్యాయః
 ॥ ౧౪౧॥
 ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౧౦౫౭౩ + ౩౭ = ౧౦౬౧౦

౨.౧౪౨ యోగావృత్తి ప్రశంసనాయోగోనామ పంచమోఽధ్యాయ

x ద్వేచత్వారింశాదధికశతతమోఽధ్యాయః ।
 శ్రీ గజానన ఉవాచ ।
 శ్రౌతస్మార్తాని కర్మాణి ఫలం నేచ్ఛన్ సమాచరేత్ ।
 శస్త్రః స యోగీ రాజేన్ద్ర అక్రియాద్ యోగమాశ్రితాత్ ॥ ౧॥
 యోగప్రాప్త్యై మహాబాహో హేతుః కర్తౌవ మే మతమ్ ।
 సిద్ధయోగస్య సంసిద్ధ్యై హేతూ శమదమౌ మతౌ ॥ ౨॥
 ఇన్ద్రియార్థాంశ్చ సజ్కుల్య కుర్వన్నస్య రిపుర్భవేత్ ।

ఏతాననిచ్చన్ యః కుర్వన్ సిద్ధిం యోగీ స సిద్ధ్యతి ॥ ౩॥

సుహృత్వై చ రిపుత్వై చ ఉద్ధారే వైవ బంధనే ।

ఆత్మనైవాత్మనో హ్యోత్మానాత్మా భవతి కశ్చన ॥ ౪॥

మానేఽపమానే దుఃఖే చ సుఖే సుహృది సాధుషు ।

మిత్రేఽమిత్రేఽప్యదాసీనే ద్వేష్యే లోష్ఠే చ కాఞ్చనే ॥ ౫॥

సమో జితాత్మా విజ్ఞానీ జ్ఞానీన్ద్రియజయావహః ।

అభ్యసేత్సతతం యోగం తదా యుక్తతమో హి సః ॥ ౬॥

తప్తః శ్రాన్తో వ్యాకులో వా క్షుధితోఽవ్యగ్రచిత్తకః ।

కాలేఽనిశితేఽత్యుష్ణే వాఽనిలాగ్న్యమ్బుసమాకులే ॥ ౭॥

సధ్వనావతిజ్ఞిరే గోస్థానే సాగ్నౌ జలాన్తికే ।

కూపకూలే శ్మశానే చ నద్యాం భిన్నౌ చ మర్మరే ॥ ౮॥

చైత్యే సవత్మికే దేశే పిశాచాదిసమావృతే ।

నాభ్యసేద్ యోగవిద్యోగం యోగీధ్యానపరాయణః ॥ ౯॥

స్మృతిలోపశ్చ మూకత్వం బాధిర్యమన్ధతా జ్వరః ।

జడతా జాయతే సద్యో దోషాజ్ఞానాద్ధి యోగినః ॥ ౧౦॥

ఏతే దోషాః పరిత్యాజ్యా యోగాభ్యాసేనశాలినా ।

అనాదరే హి చైతేషాం స్మృతిలోపాదయో ధ్రువమ్ ॥ ౧౧॥

నాతిభుజ్జన్మదా యోగీ నాభుజ్జన్మాతినిద్రితః ।

నాతిజాగ్రత సిద్ధిమేతి భూప యోగం సదాఽభ్యసన్ ॥ ౧౨॥

సంక్కుల్పజాంస్త్యజేత్కామాన్ నియతాహారజాగరః ।

నియమ్య ఖగణం బుద్ధయా విరమేత శనైః శనైః ॥ ౧౩॥

తతస్తతః కృషదేతద్ యత్ర యత్రానుగచ్ఛతి ।

ధృత్యాత్మవశగం కుర్యాచ్చిత్తం చఞ్చలమాదృతః ॥ ౧౪॥

ఏవం కుర్వన్ సదా యోగీ పరాం నిర్వృతిమృచ్ఛతి ।

విశ్వస్మిన్ నిజమాత్మానం విశ్వం చ స్యాత్మనీక్షితే ॥ ౧౫॥

యోగేన యో మాముపైతి తముపైమ్యహమాదరాత్ ।

మోచయామి న ముఞ్చామి తమహం మాం న స త్యజేత్ ॥ ౧౬॥

సుఖేదుఃఖేతరేద్వేషే క్షుధి తోషే సమస్తృషి ।
 ఆత్మసామ్యేన భూతాని సర్వగం మాం చ వేత్తి యః ॥ ౧౭ ॥
 జీవన్ముక్తః స యోగీంద్రః కేవలం మయి సజ్గతః ।
 బ్రహ్మాదీనాం చ దేవానాం స వన్ద్యః స్యాజ్జగత్త్రయే ॥ ౧౮ ॥
 వరేణ్య ఉవాచ ।
 ద్వివిధోఽపి హి యోగోఽయమసమ్భావ్యో హి మే మతః ।
 యతోఽన్తఃకరణం దుష్టం చఞ్చలం దుర్గ్రహం విభో ॥ ౧౯ ॥
 శ్రీ గజానన ఉవాచ ।
 యో నిగ్రహం దుర్గ్రహస్య మనసా సమ్మృకల్పయేత్ ।
 ఘటియన్త్రసమాదస్మాన్ముక్తిః సంసృతిచక్రకాత్ ॥ ౨౦ ॥
 విషయైః క్రకవైరేతత్సంసృష్టం చక్రకం దృఢమ్ ।
 జనశ్చేత్తుం న శక్నోతి కర్మకీలైః సుసంవృతమ్ ॥ ౨౧ ॥
 అతిదుఃఖం చ వైరాగ్యం భోగాద్ వైతృష్ట్యమేవ చ ।
 గురుప్రసాదః సత్సంజ్ఞ ఉపాయాస్తజ్జయే అమీ ॥ ౨౨ ॥
 అభ్యాసాద్వా వశికుర్యాన్మనో యోగస్య సిద్ధయే ।
 వరేణ్య దుర్లభో యోగో వినాఽస్య మనసో జయాత్ ॥ ౨౩ ॥
 వరేణ్య ఉవాచ ।
 యోగభ్రష్టస్య కో లోకః కా గతిః కిం ఫలం భవేత్ ।
 విభో సర్వజ్ఞ మే ఛిన్ది సంశయం బుద్ధిచక్రభృత్ ॥ ౨౪ ॥
 శ్రీ గజానన ఉవాచ ।
 దివ్యదేహాధరో యోగాత్ భ్రష్టః స్వరోభగముత్తమమ్ ।
 భుక్త్వా యోగికులే జన్మ లభేద్ బుద్ధిమతాం కులే ॥ ౨౫ ॥
 పునర్యోగీ భవత్యేష సంస్కారాత్సార్వకర్మజాత్ ।
 న హి పుణ్యకృతాం కశ్చిన్నరకం ప్రతిపద్యతే ॥ ౨౬ ॥
 జ్ఞాననిష్ఠః తపోనిష్ఠః కర్మనిష్ఠో నరాధిప ।
 శ్రేష్ఠో యోగీ శ్రేష్ఠతమో భక్తిమాన్మయి తేషు యః ॥ ౨౭ ॥

ఓం తత్సదీతి శ్రీమద్గణేశగీతానూపనిషదర్థగర్భాను యోగామతార్థశాస్త్రే శ్రీమదాది
శ్రీమన్మహాగాణేశ్వరే మహాపురాణే ఉత్తరఖణ్డే బాలచరితే శ్రీగజాననవరేణ్యసంవాదే
యోగావృత్తి ప్రశంసనయోగోనామ పంచమోఽధ్యాయః ॥ ౫॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే ప్రశంసనయోగోనామ ద్వేచత్వారింశాదధికశతతమోఽధ్యాయః
॥ ౧౪౨॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౧౦౬౧౦ + ౨౭ = ౧౦౬౩౭

౨.౧౪౩ “బుద్ధియోగో” నామ షష్ఠోఽధ్యాయః

౬ త్రివత్వారింశాదధికశతతమోఽధ్యాయః ।

గజానన ఉవాచ ।

ఈదృశం విద్ధి మే తత్త్వం మద్గతేనాఽన్తరాత్మనా ।

యజ్ఞాత్వా మామసన్నిధిం వేత్సి మోక్ష్యసి సర్వగమ్ ॥ ౧॥

తత్తేహం శృణు వక్ష్యామి లోకానాం హితకామ్యయా ।

అస్తి జ్ఞేయం యతో నాన్యస్మక్తేషు సాధనం నృప ॥ ౨॥

జ్ఞేయా మత్ప్రకృతిః పూర్వం తతః స్యాజ్ఞానగోచరః ।

తతో విజ్ఞానసమృత్తిర్మయి జ్ఞాతే నృణాం భవేత్ ॥ ౩॥

క్వనలౌ ఖమహజ్కారః కం చిత్తం ధీః సమీరణః ।

రపిన్దూ యాగకృచ్ఛైకాదశధా ప్రకృతిర్మమ ॥ ౪॥

అన్యాం మత్ప్రకృతిం వృద్ధాం మునయః సజ్గిరన్తి చ ।

తథా త్రివిష్టపం వ్యాప్తం జీవత్వం గతయాఽనయా ॥ ౫॥

ఆభ్యాముత్పాద్యతే సర్వం చరాచరమయం జగత్ ।

సంక్షాద్విశ్వస్య సమూభూతిః పరిత్రాణం లయోఽప్యహమ్ ॥ ౬॥

తత్త్వమేతన్నిబోధ్యం మే యతతే కశ్చిదేవ హి ।

వర్ణాశ్రమవతాం పుంసాం పురా చీరేన కర్మణా ॥ ౭॥

సాక్షాత్కరోతి మాం కశ్చిద్యత్సవత్స్వపి తేషు చ ।

మత్తోఽన్యన్నేక్షతే కిఞ్చిన్మయి సర్వం చ వీక్షతే ॥ ౮॥

షీతౌ సుగన్ధరూపేణ తేజోరూపేణ చాగ్నిషు ।

ప్రభారూపేణ పుష్కజ్జీ రసరూపేణ చాప్పు చ ॥ ౯ ॥

ధీరూపో బలినాం చాహం ధీస్తపో బలమేవ చ ।

త్రివిధేషు వికారేషు మదుత్పన్నేష్వహం స్థితః ॥ ౧౦ ॥

న మాం విస్తంతి పాపీయాన్ మాయామోహితచేతసః ।

త్రివికారా మోహయతి ప్రకృతిర్మే జగత్త్రయమ్ ॥ ౧౧ ॥

యో మే తత్త్వం విజానాతి మోహం త్యజతి సోఽఖిలమ్ ।

అనేక్షైర్జన్మభిశ్చైవం జ్ఞాత్వా మాం ముచ్యతే తతః ॥ ౧౨ ॥

అన్యే నానావిధాన్ దేవాన్భజన్తే తాన్ ప్రజన్తి తే ।

యథా యథా మతిం కృత్వా భజతే మాం జనోఽఖిలః ॥ ౧౩ ॥

తథా తథాఽస్య తం భావం పూరయామ్యహమేవ తమ్ ।

అహం సర్వం విజానామి మాం న కశ్చిద్విబుధ్యతే ॥ ౧౪ ॥

అవ్యక్తం వ్యక్తిమాపన్నం న విదుః కామమోహితాః ।

నాహం ప్రకాశతాం యామి అజ్ఞానాం పాపకర్మణామ్ ॥ ౧౫ ॥

యః స్మృత్వా త్యజతి ప్రాణమన్తే మాం శ్రద్ధయాన్వితః ।

స యాత్యుపనరావృతిం ప్రసాదాన్మమ భూభుజ ॥ ౧౬ ॥

యం యం దేవం స్మరన్భక్త్యా త్యజతి స్వం కలేవరమ్ ।

తత్తత్సాలోక్యమాయాతి తత్తద్భక్త్యా నరాధిప ॥ ౧౭ ॥

అతశ్చాహర్నిశం భూప స్మర్తవ్యోఽనేకరూపవాన్ ।

సర్వేషామప్యహం గమ్యః స్తోతసామర్ణవో యథా ॥ ౧౮ ॥

బ్రహ్మవిష్ణుశివేన్ద్రాద్యాఃత్లోకాన్ప్రాప్య పునః పతేత్ ।

యో మాముపైత్యసన్దిగ్ధః పతనం తస్య న క్వచిత్ ॥ ౧౯ ॥

అనన్యశరణో యో మాం భక్త్యా భజతి భూమిప ।

యోగక్షేమో చ తస్యాహం సర్వదా ప్రతిపాదయే ॥ ౨౦ ॥

ద్వివిధా గతిరుద్దిష్టా శుక్లా కృష్ణా తథా నృప ।

ఏకయా పరమం బ్రహ్మ పరయా యాతి సంసృతిమ్ ॥ ౨౧ ॥

ఓం తత్సదితి శ్రీమద్గణేశగీతాసూపనిషద్ధర్మగర్భాసు యోగామృతార్థశాస్త్రే శ్రీమదాది

శ్రీనృహాగాణేశ్వరే మహాపురాణే ఉత్తరఖణ్డే బాలచరితే శ్రీగజానవరేణ్యసంవాదే

“బుద్ధియోగో” నామ షష్ఠోఽధ్యాయః ॥ ౬ ॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే బుద్ధియోగోనామ త్రిచత్వారింశాదధికశతతమోఽధ్యాయః ॥
౧౪౩॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కః - ౧౦౬౩౭ + ౨౧ = ౧౦౬౫౮

౨.౧౪౪ “ఉపాసనా యోగో” నామ సప్తమోఽధ్యాయ

౭ చతుర్థోచత్వారింశాదధికశతతమోఽధ్యాయః ।

వరేణ్య ఉవాచ ।

కా శుక్లా గతిరుద్దిష్టా కా చ కృష్ణా గజానన ।

కిం బ్రహ్మసంసృతిః కా మే వక్తుమర్హస్యనుగ్రహాత్ ॥ ౧॥

గజానన ఉవాచ ।

అగ్నిర్జ్యోతిరహః శుక్లకర్మార్హమయనం గతిః ।

చాన్ద్రం జ్యోతిస్తథా ధూమో రాత్రిశ్చ దక్షిణాయనమ్ ॥ ౨॥

కృష్ణైతే బ్రహ్మసంసృతోరవాప్తేః కారణం గతి ।

దృశ్యాదృశ్యమిదం సర్వం బ్రహ్మైవేత్యవధారయ ॥ ౩॥

క్షరం పశ్చాత్కృతం విద్ధి తదన్తరక్షరం స్మృతమ్ ।

ఉభాభ్యాం యదతిక్రాన్తం శుద్ధం విద్ధి సనాతనమ్ ॥ ౪॥

అనేకజన్మసమ్భూతిః సంసృతిః పరికీర్తితా ।

సంసృతిః ప్రాప్నువన్యైతే యే తు మాం గణయన్తి న ॥ ౫॥

యే మాం సమ్యగుపాసన్తే పరం బ్రహ్మ ప్రయాన్తి తే ।

ధ్యానాద్వైరుపచారైర్మాం తథా పశ్చాత్కృతాదిభిః ॥ ౬॥

స్నానవస్త్రాద్యలక్ష్కారసుగంధధూపదీపకైః ।

నైవేద్యైః ఫలతామూలైర్దక్షిణాభిశ్చ యోఽర్చయేత్ ॥ ౭॥

భక్త్యైకచేతసా వైవ తస్యేష్టం పూరయామ్యహమ్ ।

ఏవం ప్రతిదినం భక్త్యా మదభిక్తో మాం సమర్పయేత్ ॥ ౮॥

అథవా మానసిం పూజాం కుర్వీత స్థిరచేతసా ।

అథవా ఫలపత్రాద్యైః పుష్పమూలజలదిభిః ।

పూజయేన్మాం ప్రయత్నైన తత్తదిష్టఫలం లభేత్ ॥ ౯॥

త్రివిధాస్వపి పూజాసు శ్రేయసీ మానసీ మతా ।
 సాప్యస్తమా మతా పూజాఽనిచ్ఛయా యా కృతా మమ్ ॥ ౧౦॥
 బ్రహ్మచారీ గృహస్థో వా వానప్రస్థో యతిశ్చ యః ।
 ఏకాం పూజాం ప్రకుర్వాణోఽప్యన్యో వా సిద్ధిమృచ్ఛతి ॥ ౧౧॥
 మదన్యం దేవం యో భక్త్యై ద్విషన్మామన్యదేవతామ్ ।
 సోఽపి మామేవ యజతే పరం త్వవిధితో నృప ॥ ౧౨॥
 యో హ్యన్యదేవతాం మాం చ ద్విషన్నన్యాం సమర్చయేత్ ।
 యాతి కల్పసహస్రం స నిరయాన్తుఃఖభాక్ సదా ॥ ౧౩॥
 భూతశుద్ధిం విధాయాదౌ ప్రాణానాం స్థాపనం తథా ।
 ఆకృష్య చేతసో వృత్తిం తతో న్యాసముపక్రమేత్ ॥ ౧౪॥
 కృత్వాస్తర్మాతృకాన్యాసం బహిశ్చాథ షడజ్జకమ్ ।
 న్యాసం చ మూలమస్త్రస్య తతో ధ్యాత్వా జపేన్మనుమ్ ॥ ౧౫॥
 స్థిరచిత్తో జపేన్మన్త్రం యథా గురుముఖోద్గతమ్ ।
 జపం నివేద్య దేవాయ స్తుత్వా స్తోత్రైరనేకథా ॥ ౧౬॥
 ఏవం మాం య ఉపాసీత స లభేన్మోక్షమవ్యయమ్ ।
 య ఉపాసనయా హీనో ధిజనరో వ్యర్థజన్మభాక్ ॥ ౧౭॥
 యజ్ఞోఽహమౌషధం మన్త్రోఽగ్ని రాజ్యం చ హవిర్హుతమ్ ।
 ధ్యానం ధ్యేయః స్తుతిః స్తోత్రం నతిర్భక్తిరుపాసనా ॥ ౧౮॥
 త్రయీ జ్ఞేయం పవిత్రం చ పితాచ ప్రపితామహః ।
 ఓక్కారః పావనః సాక్షీ ప్రభుర్మిత్రం గతిర్లయః ॥ ౧౯॥
 ఉత్పత్తిః పోషకో బీజం శరణం వాస ఏవ చ ।
 అసన్మృత్యుః సదమృతమాత్మా బ్రహ్మహమేవ చ ॥ ౨౦॥
 దానం హోమస్తపో భక్తిర్జపః స్వాధ్యాయ ఏవ చ ।
 యద్యత్కరోతి తత్సర్వం స మే మయి నివేదయేత్ ॥ ౨౧॥
 యోషితోఽథ దురాచారాః పాపాస్తైవర్ణికాస్తథా ।
 మదాశ్రయా విముచ్యన్తే కిం మద్భక్త్యై ద్విజాదయః ॥ ౨౨॥
 న వినశ్యతి మద్భక్తో జ్ఞాత్వేమా మద్విభూతయః ।

ప్రభవం మే విభూతిశ్చ న దేవా ఋషయో విదుః ॥ ౨౩॥

నానావిభూతిభిరహం వ్యాప్య విశ్వం ప్రతిష్ఠితః ।

యద్యచ్ఛ్రేష్ఠతమం లోకే సా విభూతిర్నిబోధ మే ॥ ౨౪॥

ఓం తత్సదితి శ్రీమద్గణేశగీతాసూపనిషదర్థగర్భాసు యోగామృతార్థశాస్త్రే శ్రీమదాది
శ్రీమన్మహాగాణేశ్వరే మహాపురాణే ఉత్తరఖణ్డే బాలచరితే శ్రీగజాననవరేణ్యసంవాదే
“ఉపాసనాయోగో” నామ సప్తమోఽధ్యాయ ॥ ౭॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే ఉపాసనాయోగోనామ చతుర్థోఽవత్యారంశాదధికశతతమోఽధ్యాయః
॥ ౧౪౪॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౧౦౬౮౫ + ౨౪ = ౧౦౬౮౨

౨.౧౪౫ “విశ్వరూపదర్శనన్నామ” అష్టమోఽధ్యాయః

౮ పంచుచత్వారంశాదధికశతతమోఽధ్యాయః ।

వరేణ్య ఉవాచ ।

భగవన్నారదో మహ్యం తవ నానావిభూతయః ।

ఉత్తవాంస్తా అహం వేద న సర్వాఃసోఽపి వేత్తి తాః ॥ ౧॥

త్వమేవ తత్త్వతః సర్వా వేత్సి తా ద్విరదానన ॥

నిజం రూపమిదానీం మే వ్యాపకం చారు దర్శయ ॥ ౨॥

శ్రీ గజానన ఉవాచ ॥

ఏకస్మిన్మయి పశ్య త్వం విశ్వమేతచ్ఛరాచరమ్ ॥

నానాశ్చర్యాణి దివ్యాని పురా దృష్టాని కేనచిత్ ॥ ౩॥

జ్ఞానచక్షురహం తేఽద్య సృజామి స్వప్రభావతః ॥

చర్మచక్షుఃకథం పశ్యేన్మాం విభుమజమవ్యయమ్ ॥ ౪॥

వ్యాస ఉవాచ ।

తతో రాజా వరేణ్యః స దివ్యచక్షురవైక్షత్ ।

ఈశితః పరమం రూపం గజాన్యన్య మహద్భుతమ్ ॥ ౫॥

అసంఖ్యవక్త్రం లలితమసంఖ్యాజ్ఞాకరం మహత్ ।

అనులిప్తం సుగంధేన దివ్యభూషామృతస్రజమ్ ॥ ౬॥

అసంఖ్యనయనం కోటిసూర్యరశ్మిధృతాయుధమ్ ।
 తద్వర్షణీ త్రయో లోకా దృష్టాస్తేన పృథగ్విధాః ॥ ౭॥
 దృష్టైశ్చరం పరం రూపం ప్రణమ్య స నృపోఽబ్రవీత్ ।
 వరేణ్య ఉవాచ ।
 వీక్షేఽహం తవ దేహేఽస్మిన్ దేవానృషిగణాన్నితవాన్ ॥
 పాతాలానాం సముద్రాణాం ద్వీపానాం చైవ భూభృతామ్ ॥ ౮॥
 మహర్షీణాం సప్తకం చ నానార్థైః సంకులం విభో ॥
 భువోఽన్నరిక్షం స్వర్గాంశ్చ మనుష్యోరగరాక్షసాన్ ॥ ౯॥
 బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వర్ణాన్ దేవాన్ జన్తూననేకధా ॥
 అనాద్యనంతం లోకాదిమనస్తభుజశీర్షకమ్ ॥ ౧౦॥
 ప్రదీప్తానలసంజ్ఞాశమప్రమేయం పురాతనమ్ ॥
 కిరీటమణ్డలధరం దుర్నిరీక్ష్యం ముదావహమ్ ॥ ౧౧॥
 ఏతాదృశం చ వీక్షే త్వాం విశాలవక్షసం ప్రభుమ్ ॥
 సురవిద్యాధరైర్యక్షైః కిన్నరైర్మునిమానుషైః ॥ ౧౨॥
 నృత్యద్భిరప్సరోభిశ్చ గన్ధవైర్గానతత్పరైః ॥
 వసురుద్రాదిత్యగణైః సిద్ధైః సాధ్వైర్ముదా యుతైః ॥ ౧౩॥
 నేవ్యమానం మహాభక్త్యా వీక్ష్యమాణం సువిస్మితైః ।
 వేత్తారమక్షరం వేద్యం ధర్మగోప్తారమీశ్వరమ్ ॥ ౧౪॥
 పాతాలాని దిశః స్వర్గాన్ భువం వ్యాప్యాఖిలం స్థితమ్ ॥
 భీతా లోకాస్తథా చాహమేవం త్వాం వీక్ష్య రూపిణమ్ ॥ ౧౫॥
 నానా దంష్ట్రాకరాలం చ నానావిద్యావిశారదమ్ ॥
 ప్రలయానలదీప్తాస్యం జటిలం చ నభఃస్పృశమ్ ॥
 దృష్ట్వా గణేశ తే రూపమహం భ్రాంత ఇవాభవమ్ ॥ ౧౬॥
 దేవా మనుష్యా నాగాద్యాఃఖిలాస్త్యదుదరేశయాః ॥

నానాయోనిభుజశ్చాస్తే త్వయ్యేవ ప్రవిశన్తి చ ॥ ౧౭॥

అద్ధేరుత్పద్యమానాస్తే యథా జీమూతబిన్దవః ॥

త్వమిన్ద్రోఽగ్నిర్యమత్రైవ నిర్మతిర్వరుణో మరుత్ ॥ ౧౮॥

గుహ్యకేశస్తథేశానః సోమః సూర్యోఽఖిలం జగత్ ॥

నమామి త్వామతః స్వామిన్ప్రసాదం కురు మే ధునా ॥ ౧౯॥

దర్శయస్వ నిజం రూపం సౌమ్యం యత్పూర్వమీక్షితమ్ ।

కో వేద లీలాస్తే భూమన్ శ్రీయమాణా నిజేచ్ఛయా ॥ ౨౦॥

అనుగ్రహాన్మయా దృష్టమైశ్వరం రూపమీదృశమ్ ।

జ్ఞానచక్షుర్యతో దత్తం ప్రసన్నేన త్వయా మమ ॥ ౨౧॥

శ్రీగజానన ఉవాచ ।

నేదం రూపం మహాబాహో మమ పశ్యన్తి యోగినః ।

సనకాద్యా నారదాద్యాః పశ్యన్తి మదనుగ్రహత్ ॥ ౨౩॥

చతుర్వేదార్థతత్త్వజ్ఞాశ్చతుఃశాస్త్రవిశారదాః ।

యజ్ఞదానతపోనిష్ఠా న మే రూపం విదన్తి తే ॥ ౨౪॥

శక్యోఽహం వీక్షితుం జ్ఞాతుం ప్రవేష్టుం భక్తిభావతః ।

త్యజ భీతిం చ మోహం చ పశ్య మాం సౌమ్యరూపిణమ్ ॥ ౨౫॥

మద్భక్తో మత్పరః సర్వసంజహీనో మదర్థకృత్ ।

నిష్కోధః సర్వభూతేషు సమో మామేతి భుభూజ ॥ ౨౬॥

ఓం తత్సదితి శ్రీమద్గణేశగీతాసూపనిషదర్థగర్భాసు యోగామృతార్థశాస్త్రే శ్రీమదాది

శ్రీమన్మహాగాణేశ్వరే మహాపురాణే ఉత్తరఖణ్డే బాలచరితే శ్రీగజాననవరేణ్యసంవాదే

“విశ్వరూపదర్శనం నామ” అష్టమోఽధ్యాయః ॥ ౮॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే విశ్వరూపదర్శనం నామ పంచచత్వారింశాదధికశతతమోఽధ్యాయః

॥ ౧౪౫॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్కాః - ౧౦౬౮౨ + ౨౬ = ౧౦౭౦౮

౨.౧౪౬ “క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞవివేకయోగో” నామ నవమోఽధ్యాయః

౯ షట్పుత్వారీంశాదధికశతతమోఽధ్యాయః ।

వరేణ్య ఉవాచ ।

అనన్యభావస్త్వాం సమ్యక్ మూర్తిమన్తముపాసతే ।

యోఽక్షరం పరమ వ్యక్తం తయోః కస్తే మతోఽధికః ॥ ౧॥

అసి త్వం సర్వవిత్ సాక్షీ భూతభావన ఈశ్వరః ।

అతస్త్వాం పరిపూర్ణామి వద మే కృపయా విభో ॥ ౨॥

శ్రీగజానన ఉవాచ ।

యో మాం మూర్తిస్థరం భక్త్యా మదభక్తః పరిసేవతే ।

స మే మాన్యోఽనన్యభక్తిర్నియుజ్య హృదయం మయి ॥ ౩॥

ఖగణం స్వవశం కృత్వాఽఖిలభూతహితార్థకృత్ ।

ధ్యేయమక్షరమవ్యక్తం సర్వగం కూటగం స్థిరమ్ ॥ ౪॥

సోఽపి మామేత్య నిర్దేశ్యం మత్పరో య ఉపాసతే ।

సంసారసాగరాదస్మాదుద్ధరామి తమప్యహమ్ ॥ ౫॥

అవ్యక్తోపాసనాదుఃఖమధికం తేన లభ్యతే ।

వ్యక్తస్యోపాసనాసాధ్యం తదేవావ్యక్తభక్తితః ॥ ౬॥

భక్తిత్వైవాదరశ్చాత్ర కారణం పరమం మమ ।

సర్వేషాం విదుషాం శ్రేష్ఠో హ్య కిఞ్చిజ్ఞోఽపి భక్తిమాన్ ॥ ౭॥

భజన్ భక్త్యా విహీనో యః స చాణ్డాలోఽభిధీయతే ।

చాణ్డాలోఽపి భజనభక్త్యా బ్రాహ్మణ్యేభ్యోఽధికో మమ ॥ ౮॥

శుకాద్యాః సనకాద్యాశ్చ పురా ముక్తా హి భక్తితః ।

భక్త్యైవ మామనుప్రాప్తా నారదాద్యాశ్చిరాయుషః ॥ ౯॥

అతో భక్త్యా మయి మనో నిధేహి బుద్ధిమేవ చ ।

భక్త్యా యజస్వ మాం రాజస్తతో మామేవ యాస్యసి ॥ ౧౦॥

అసమర్థోఽర్పితం స్వాంతం ద్రువం మయి నరాధిప ।

అభ్యాసేన చ యోగేన తతో గన్తుం యతస్య మామ్ ॥ ౧౧॥

తత్రాపి త్వమశక్తశ్చేత్కురు కర్మ మదర్పణమ్ ।

మమానుగ్రహతశ్చైవం పరాం నిర్వృతిమేష్యసి ॥ ౧౨॥

అథైవమప్యనుష్ఠాతుం న శక్నోషి తదా కురు ।
ప్రయత్నతః ఫలత్కాగం త్రివిధానాం హి కర్మణామ్ ॥ ౧౩॥

శ్రేయసీ బుద్ధిరావృత్తేస్తతో ధ్యానం వరం మతమ్ ।
తతోఽఖిలపరిత్యాగస్తతః శాన్తిర్గరీయసీ ॥ ౧౪॥

నిరహం మమతాబుద్ధిరద్వేషః కరుణఃసమః ।
లాభాలాభే సుఖేదుఃఖే మానామానే స మే ప్రియః ॥ ౧౫॥

యం వీక్ష్య న భయం యాతి జనస్తస్మాన్న చ స్వయమ్ ।
ఉద్వేగభీకోపముద్భిరహితో యః స మే ప్రియః ॥ ౧౬॥

రిషా మిత్రేఽథ గర్హాయాం స్తుతౌ శోకే సమః సముత్ ।
మాసీ నిశ్చలధీర్భక్తో హ్యసంఘః స చ మే ప్రియః ॥ ౧౭॥

సంశీలయతి యశ్చైనముపదేశం మయా కృతమ్ ।
స వన్ద్యః సర్వలోకేషు ముక్తాత్మా మే ప్రియః సదా ॥ ౧౮॥

అనిష్టాప్తౌ చ న ద్వేష్టిష్టప్రాప్తౌ న చ తుష్యతి ।
క్షేత్రతజ్ఞా చ యో వేత్తి స మే ప్రియతమో భవేత్ ॥ ౧౯॥

వరేణ్య ఉవాచ ।
కిం క్షేత్రం కశ్చతద్వేత్తి కిం తజ్ఞానం గజానన ।
ఏతదాచక్ష్య మహ్యం త్వం పృచ్ఛతే కరుణాముద్భవే ॥ ౨౦॥

శ్రీగణేశ ఉవాచ ।
పశ్చాభూతాని తన్మాత్రాః పశ్చాకర్మేన్ద్రియాణి చ ।
అహంకారో మనో బుద్ధిః పశ్చాజ్ఞానేన్ద్రియాణి చ ।
ఇచ్ఛాఽవ్యక్తం ధృతిద్వేషో సుఖదుఃఖే తథైవ చ ॥ ౨౧॥

చేతనాసహితశ్చాయం సమూహః క్షేత్రముచ్యతే ।
తజ్ఞః త్వం విద్ధి మాం భూప సర్వాన్నర్యామిణం విభుమ్ ॥ ౨౨॥

అయం సమూహోఽహం చాపి యజ్ఞానవిషయా నృప ।
ఆర్జవం గురుశుశ్రూషా విరక్తశ్చేన్ద్రియార్థతః ॥ ౨౩॥

శౌచం వాన్తిరదమృతశ్చ జన్మాదిదోషవీక్షణమ్ ।

సమదృష్టిర్దృఢా భక్తిరేకాన్తిత్వం శమో దమః ॥ ౨౪॥
 ఏతైర్యచ్చ యుతం జ్ఞానం తజ్ఞానం విద్ధి బాహుజ ।
 తజ్ఞానవిషయం రాజన్ బ్రవీమి త్వం శృణుష్య మే ॥ ౨౫॥
 యజ్ఞాత్వైతి చ నిర్వాణం ముక్త్యా సంసృతిసాగరమ్ ।
 యదనాదీన్ద్రియైర్హీనం గుణభుగ్గుణవర్జితమ్ ॥ ౨౬॥
 అవ్యక్తం సదసద్భిన్నమిన్ద్రియార్థావభాసకమ్ ।
 విశ్వభృచ్చాఖిలవ్యాపి ఏకం నానేవ భాసతే ॥ ౨౭॥
 బాహ్యోభ్యంతరతః పూర్ణమసంగం తమసః పరమ్ ।
 దురేయం చాతి సూక్ష్మత్వాద్ దీప్తానామపి భాసకమ్ ॥ ౨౮॥
 జ్ఞేయమేతాదృశం విద్ధి జ్ఞానగమ్యం పురాతనమ్ ।
 ఏతదేవ పరం బ్రహ్మ జ్ఞేయమాత్మా పరోఽవ్యయః ॥ ౨౯॥
 గుణాన్పుకృతిజాన్ భక్తైః పురుషః ప్రకృతేః పరః ।
 గుణైస్త్రిభిరియం దేహే బధ్నాతి పురుషం దృఢమ్ ॥ ౩౦॥
 యదా ప్రకాశః శాన్తిశ్చ వృద్ధే సత్త్వం తదాఽధికమ్ ।
 లోభోఽశమః స్పృహోరమభః కర్మణాం రజసో గుణః ॥ ౩౧॥
 మోహోఽప్రవృత్తిశ్చాజ్ఞానం ప్రమాదస్తమసో గుణః ।
 సత్త్వాధికః సుఖం జ్ఞానం కర్మసజ్జో రజోధికః ॥ ౩౨॥
 తమోధికశ్చ లభతే నిద్రాలస్యం సుఖేతరత్ ।
 ఏష త్రిషు ప్రవృద్ధేషు ముక్తిసంసృతిదుర్గతిః ॥ ౩౩॥
 ప్రయాన్తి మానవా రాజంస్తస్మాత్ సత్త్వయుతో భవ ।
 తతశ్చ సర్వభావేన భజ త్వం మాం నరేశ్వర ॥ ౩౪॥
 భక్త్యా చావ్యభిచారిణ్యా సర్వత్రైవ చ సంస్థితమ్ ।
 అగ్నౌ సూర్యే తథా సోమే యచ్చ తారాసు సంస్థితమ్ ॥ ౩౫॥
 విదుషీ బ్రాహ్మణే తేజో విద్ధి తన్మామకం నృప ।
 అహమేవాఖిలం విశ్వం సృజామివిసృజామిచ ॥ ౩౬॥
 ఓషధీస్తేజసాసర్వా విశ్వం చాప్యాయయామ్యహమ్ ।
 సర్వేన్ద్రియాణ్యధిష్ఠాయ జాతరజ్ఞా ధనజ్ఞాయమ్ ॥ ౩౭॥

భునజ్మిచాఖిలాన్ భోగాన్ పుణ్యపాపవివర్జితః ।

అహం విష్ణుశ్చ రుద్రశ్చ బ్రహ్మ గౌరీ గణేశ్వరః ॥ ౩౮॥

ఇన్ద్రాద్యా లోకపాలాశ్చ మమైవాంశసముద్భవాః ।

యేన యేన హి రూపేణ జనో మాం పర్యుపాసతే ॥ ౩౯॥

తథా తథా దర్శయామి తస్మై రూపం సుభక్తితః ।

ఇతి క్షేత్రం తథా జ్ఞాతా జ్ఞానం జ్ఞేయం మయేరితమ్ ॥ ౪౦॥

అఖిలం భూవతే సమ్యగుపపన్నాయ పృచ్ఛతే ॥ ౪౧॥

ఓం తత్సదితి శ్రీమద్గణేశగీతాసూపనిషదర్థగర్భాసు యోగామృతర్థ శాస్త్రే శ్రీమదాది

శ్రీమన్మహాగాణేశ్వరే మహాపురాణే ఉత్తరఖణ్డే బాలచరితే శ్రీగజాననవరేణ్యసంవాదే

“క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞువివేకయోగో” నామ నవమోఽధ్యాయః ॥ ౯॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే క్రీడాఖణ్డే క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞువివేకయోగోనామ షట్పత్వారింశాదధికశతతమోఽధ్యాయః

॥ ౧౪౬॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కాః - ౧౦౭౦౮ + ౪౧ = ౧౦౭౪౯

౨.౧౪౭ “ఉపదేశయోగో” నామ దశమోఽధ్యాయః

౧౦ సప్తచత్వారింశాదధికశతతమోఽధ్యాయః ।

శ్రీగజానన ఉవాచ ।

దైవ్యాసురీ రాక్షసీ చ ప్రకృతిస్త్రీవిధా నృణామ్ ।

తాసాం ఫలాని చిన్తాని సజ్జేపాత్తేఽధునా బ్రువే ॥ ౧॥

ఆద్యా సంసాధయేన్ముక్తిం దేవీ పరే బంధనం నృప ।

చిన్తం బ్రవీమి చాద్యాయాస్తస్మై నిగదతః శృణు ॥ ౨॥

అపైశూన్యం దయాఽక్రోధశ్చాపల్యం ధృతిరార్జవమ్ ।

తేజోఽభయహింసా చ క్షమా శౌచమమానితా ॥ ౩॥

ఇత్యాదిచిన్తమాద్యాయా ఆసుర్యాః శృణు సామృతమ్ ।

అతివాదోఽభిమానశ్చ దర్పోఽజ్ఞానం సకోపతా ॥ ౪॥

ఆసుర్యా ఏవమాద్యాని చిన్తాని ప్రకృతేర్నృప ।

నిష్ఠరత్వం మదో మోహోఽహఙ్కారో గర్వ ఏవ చ ॥ ౫॥

ద్వేషో హింసా దయా క్రోధ ఔద్ధత్యం దుర్విసీతతా ।
 అభిచారికకర్తృత్వం స్రూరకర్మరతిస్తథా ॥ ౬॥
 అవిశ్వాసః సతాం వాక్యేఽశుచిత్వం కర్మహీనతా ।
 నిన్దకత్వం చ వేదానాం భక్తానామసురద్వీషామ్ ॥ ౭॥
 మునిశ్రోత్రియవిప్రాణాం తథా స్మృతిపురాణయోః ।
 పాఖణ్డవాక్యే విశ్వాసః సజ్జతిర్మలినాత్మనామ్ ॥ ౮॥
 సదమ్భకర్మకర్తృత్వం స్పృహో చ పరవస్తుషు ।
 అనేకకామనావత్త్వం సర్వదాఽనృతభాషణమ్ ॥ ౯॥
 పరోత్కర్షాసహిష్ణుత్వం పరకృత్యపరాహతిః ।
 ఇత్యాద్యా బహవశ్చాన్యే రాక్షస్యాః ప్రకృతేర్గుణాః ॥ ౧౦॥
 పృథివ్యా స్వర్గలోకే చ పరివృత్య వసన్తి తే ।
 మద్భక్తిరహితా లోకా రాక్షసిం ప్రకృతిం శ్రితాః ॥ ౧౧॥
 తామసీం యే శ్రితా రాజన్ యాన్తి తే రౌరవం ద్రువమ్ ।
 అనిర్వాచ్యం చ తే దుఃఖం భుజ్జాతే తత్ర సంస్థితాః ॥ ౧౨॥
 దైవాన్నిఃసృత్య నరకాజ్ఞాయన్తే భువి కుబ్జకాః ।
 జాత్యన్ధాః పజ్జవో దీనాహీనజాతిషు తే నృప ॥ ౧౩॥
 పునః పాపసమాచారా మయ్యభక్తాః పతన్తి తే ।
 ఉత్పతన్తి హి మద్భక్తా యాం కాఞ్చిద్ యోనిమాశ్రితాః ॥ ౧౪॥
 లభన్తే స్వర్గతిం యజ్ఞైరన్యైర్ధర్మైశ్చ భూమిప ।
 సులభా సా సకామానాం మయి భక్తిః సుదుర్లభా ॥ ౧౫॥
 విమూఢా మోహజాలేన బద్ధాః స్వేన చ కర్మణా ।
 అహం హర్తా అహం కర్తా అహం భోక్తేతి వాదినః ॥ ౧౬॥
 అహమేవేశ్వరఃశాస్తా అహం వేత్తా అహం సుఖీ ।
 ఏతాదృశీ మతిర్నృణామధఃపాతయతీహ తాన్ ॥ ౧౭॥
 తస్మాదేతత్ సముత్సృజ్య దైవీం ప్రకృతిమాశ్రయ ।
 భక్తిం కురు మదీయాం త్వమనిశం దృఢచేతసా ॥ ౧౮॥
 సాపి భక్తిస్త్రిధా రాజన్ సాత్త్వికీ రాజసీతరా ।

యద్దేవాన్ భజతే భక్త్యా సాత్త్వికీ సా మతా శుభా ॥ ౧౯ ॥

రాజసి సా తు విజ్ఞేయా భక్తిర్బన్ధమృతిప్రదా ।

యద్యజ్ఞాంత్యైవ రజ్ఞాంసి యజన్తే సర్వభావతః ॥ ౨౦ ॥

వేదేనావిహితం క్రూరం సాహజ్కారం సదమ్భకమ్ ।

భజన్తే ప్రేతభూతాదీన్ కర్మ కుర్వన్తి కాముకమ్ ॥ ౨౧ ॥

శోషయన్తో నిజం దేహమన్తస్థం మాం దృఢాగ్రహః ।

తామస్యేతాదృశీ భక్తిర్నృణాం సా నిరయప్రదా ॥ ౨౨ ॥

కామో లోభస్తథా క్రోధో దమ్భశ్చత్వార ఇత్యమి ।

మహద్వారాణి వీచీనాం తస్మాదేతాంస్తు వర్జయేత్ ॥ ౨౩ ॥

ఓం తత్సదితి శ్రీమద్గణేశగీతాసూపనిషదర్థగర్భాసు యోగామృతార్థశాస్త్రే శ్రీమదాది శ్రీసృహాగాణేశ్వరే మహాపురాణే ఉత్తరఖణ్డే బాలచరితే శ్రీగజాననవరేణ్యసంవాదే “ఉపదేశయోగో” నామ దశమోఽధ్యాయః ॥ ౧౦ ॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే ఉపదేశయోగోనామ సప్తచత్వారింశాదధికశతతమోఽధ్యాయః ॥ ౧౪౭ ॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్కః - ౧౦౭౪౯ + ౨౩ = ౧౦౭౭౨

౨.౧౪౮ త్రివిధవస్తునిరూపణన్నామైకాదశోఽధ్యాయః

౧౧ అష్టచత్వారింశాదధికశతతమోఽధ్యాయః ।

శ్రీగజానన ఉవాచ ।

తపోఽపి త్రివిధం రాజన్ కాయికాదిప్రభేదతః ।

ఋజుతార్జ్వవశౌచాశ్చ బ్రహ్మచర్యమహింసనమ్ ॥ ౧ ॥

గురువిజ్ఞద్విజాతీనాం పూజనం చాసురద్విషామ్ ।

స్వధర్మపాలనం నిత్యం కాయికం తప ఈదృశమ్ ॥ ౨ ॥

మర్కాస్పృక్చ ప్రియం వాక్యమనుద్వేగం హితం ఋతమ్ ।

అధీతిర్వేదశాస్త్రాణాం వాచికం తప ఈదృశమ్ ॥ ౩ ॥

అన్యఃప్రసాదః శాస్త్రత్వం మౌనమిన్ద్రియనిగ్రహః ।

నిర్మలాశయతా నిత్యం మానసం తప ఈదృశమ్ ॥ ౪ ॥

అకామతః శ్రద్ధయా చ యత్తపః సాత్త్వికం చ తత్ ।

రుద్రైస్సత్కారపూజార్థం సదమ్భం రాజసం తపః ॥ ౫ ॥ (విధివాక్యప్రమాణార్థం సదమ్భం రాజసం తపః)

తదస్థిరం జన్మమృతీ ప్రయచ్ఛతి న సంశయః ।

పరాత్మపీడకం యచ్ఛ తపస్తామసముచ్యతే ॥ ౬ ॥

విధివాక్యప్రమాణార్థం సత్పాత్రే దేశకాలతః ।

శ్రద్ధయా దీయమానం యద్దానం తత్సాత్త్వికం మతమ్ ॥ ౭ ॥

ఉపకారం ఫలం వాపి కాఙ్క్షద్భిర్దీయతే నరైః ।

క్లేశతో దీయమానం వా భక్త్యా రాజసముచ్యతే ॥ ౮ ॥

అకాలదేశతోఽపాత్రేఽవజ్ఞయా దీయతే తు యత్ ।

అసత్కారాచ్ఛ యద్దత్తం తద్దానం తామసం స్మృతమ్ ॥ ౯ ॥

జ్ఞానం చ త్రివిధం రాజన్యఋష్య స్థిరచేతసా ।

త్రిధా కర్మ చ కర్తారం బ్రవీమి తే ప్రసజ్గతః ॥ ౧౦ ॥

నానావిధేషు భూతేషు మామేకం వీక్ష్యతే తు యః ।

నాశవత్సు చ నిత్యం మాం తజ్ఞానం సాత్త్వికం నృప ॥ ౧౧ ॥

తేషు వేత్తి పృథగ్భూతం వివిధం భావమాశ్రితః ।

మామవ్యయం చ తజ్ఞానం రాజసం పరికీర్తితమ్ ॥ ౧౨ ॥

హేతుహీనమసత్యం చ దేహాత్మవిషయం చ యత్ ।

అసదల్పార్థవిషయం తామసం జ్ఞానముచ్యతే ॥ ౧౩ ॥

భేదతస్త్రివిధం కర్మ విద్ధి రాజన్మయేరితమ్ ।

కామనాద్వేషదమైర్భర్యద్రహితం నిత్యకర్మయత్ ॥ ౧౪ ॥

కృత వినా ఫలేచ్ఛాం యత్ కర్మ సాత్త్వికముచ్యతే ।

యద్బహుక్లేశతః కర్మ కృతం యచ్ఛ ఫలేచ్ఛయా ॥ ౧౫ ॥

క్రియమాణం నృభిర్దమ్భాత్ కర్మ రాజసముచ్యతే ।

అనపేక్ష్య స్వశక్తిం యదర్థక్షయకరం చ యత్ ॥ ౧౬ ॥

అజ్ఞానాత్ క్రియమాణం యత్కర్మ తామసమీరితమ్ ।

కర్తారం త్రివిధం విద్ధి కథ్యమానం మయా నృప ॥ ౧౭ ॥

ధైర్యోత్సాహీ సమోఽసిద్ధో సిద్ధౌ చావిక్రియస్తు యః ।

అహఙ్కారవిముక్తో యః స కర్తా సాత్త్వికో నృప ॥ ౧౮॥

కుర్వన్వరం చ శోకం చ హింసా ఫలస్పృహం చ యః ।

అశుచిర్లుబ్ధికో యశ్చ రాజసోఽసౌ నిగద్యతే ॥ ౧౯॥

ప్రమాదాఙ్గానసహితః పరోచ్ఛేదపరః శతః ।

అలసస్తర్కవాన్ యస్తు కర్తాఽసౌ తామసో మతః ॥ ౨౦॥

సుఖం చ త్రివిధం రాజన్దుఃఖం చ క్రమతః శృణు ।

సాత్త్వికం రాజసం చైవ తామసం చ మయోచ్యతే ॥ ౨౧॥

విషవద్ భాసతే పూర్వం దుఃఖస్యాన్తకరం చ యత్ ।

ఇచ్ఛయమానం తథా వృత్యా యదస్తేఽమృతవద్భవేత్ ॥ ౨౨॥

ప్రసాదాత్స్వస్య బుద్ధేర్యత్ సాత్త్వికం సుఖమీరితమ్ ।

విషయాణాం తు యో భోగో భాసతేఽమృతవత్పురా ॥ ౨౩॥

హాలాహాలమివాస్తే యద్ రాజసం సుఖమీరితమ్ ।

తద్విప్రమాదసమ్భూతమాలస్యప్రభవం చ యత్ ॥ ౨౪॥

సర్వదా మోహకం స్వస్య సుఖం తామసమీదృశమ్ ।

న తదస్తి యదేతైర్యన్ముక్తం స్యాత్త్రివిధైర్గుణైః ॥ ౨౫॥

రాజన్బ్రహ్మపి త్రివిధమోస్తత్సదితి భేదతః ।

త్రిలోకేషు త్రిధాభూతమఖిలం భూప వర్తతే ॥ ౨౬॥

బ్రహ్మక్షత్రియవిట్పుద్రాః స్వభావాద్భిన్నకర్మిణః ।

తాని తేషాం తు కర్మాణి సజ్జేపాత్తేఽధునా వదే ॥ ౨౭॥

అన్తర్బాహ్యేన్ద్రియాణాం చ వశత్వ మార్జవం క్షమా ।

నానాతపాంసి శౌచం చ ద్వివిధం జ్ఞానమాత్మనః ॥ ౨౮॥

వేదశాస్త్రపురాణానాం స్మృతినాం జ్ఞానమేవ చ ।

అనుష్ఠానం తదర్థానాం కర్మ బ్రాహ్మముదాహృతమ్ ॥ ౨౯॥

దార్ధ్యం శౌర్య చ దాక్ష్యం చ యుద్ధే పృష్ఠప్రదర్శనమ్ ।

శరణ్యపాలనం దానం ధృతిస్తేజః స్వభావజమ్ ॥ ౩౦॥

ప్రభుతా మన జౌన్నత్యం సునీతిర్లోకపాలనమ్ ।

పశ్చాత్కర్మాధికారిత్యం క్షత్రకర్మ సమీరితమ్ ॥ ౩౧॥

నానావస్తుక్రయో భూమేః కర్షణం రక్షణం గవామ్ ।
 త్రిధా కర్మాధికారిత్యం వైశ్యకర్మ సమీరితమ్ ॥ ౩౨॥
 దానం ద్విజానాం శుశ్రూషా సర్వదా శివసేవనమ్ ।
 ఏతాదృశం నరవ్యాప్తు కర్మ శౌధ్రముదీరితమ్ ॥ ౩౩॥
 స్వస్వకర్మరతా ఏతే మయ్యర్వాశ్చిలకారిణః ।
 మత్ప్రసాదాత్ఫిరం స్థానం యాన్తి తే పరమం నృప ॥ ౩౪॥
 ఇతి తే కథితో రాజన్ ప్రసాదాద్ యోగ ఉత్తమః ।
 సాగోపాఙ్గః సవిస్తారోఽనాదిసిద్ధౌ మయా ప్రియ ॥ ౩౫॥
 యుజ్జ్వ యోగం మయాఖ్యాతం నాఖ్యాతం కస్యచిన్నృప ।
 గోపయైనం తతః సిద్ధిం పరాం యాస్యస్యనుత్తమామ్ ॥ ౩౬॥
 క ఉవాచ ।
 ఇతి తస్య వచః శ్రుత్వా ప్రసన్నస్య మహాత్మనః ।
 గణేశస్య వరేణ్యః స చకార చ యథోదితమ్ ॥ ౩౭॥
 త్యక్త్వా రాజ్యం కుటుమ్బం చ కాతారం ప్రయయౌ రయాత్ ।
 ఉపదిష్టం యథాయోగమాస్థాయ ముక్తిమాప్తవాన్ ॥
 ఇమం యోగోత్తమం యోగం శృణోతి శ్రద్ధయా తు యః ॥ ౩౮॥
 సోఽపి కైవల్యమాప్నోతి యథా యోగీ తథైవ సః ॥
 య ఇమం శ్రావయేద్యోగం కృత్వాఽస్యార్థం సుబుద్ధిమాన్ ॥ ౩౯॥
 యథా యోగీ తథా సోఽపి పరం నిర్వాణమృచ్ఛతి ॥
 యో గీతాం సమ్యగభ్యస్య జ్ఞాత్వాచార్థం గురోర్ముఖాత్ ॥ ౪౦॥
 కృత్వా పూజాం గణేశస్య ప్రత్యహం పఠతే తు యః ॥
 ఏకకాలం ద్వికాలం వా త్రికాలం వాపి యః పఠేత్ ॥ ౪౧॥
 బ్రహ్మీభూతస్య తస్యాపి దర్శనాన్ముచ్యతే నరః ॥
 న యజ్ఞైర్న వత్సైర్దానైర్నాగ్నిహోత్రైర్మహాధనైః ॥ ౪౨॥
 న వేదైః సమ్యగభ్యసైః సమ్యగ్జ్ఞాతైః సహజైః ।
 పురాణశ్రవణైర్నై వ న శాస్త్రైః సాధుచింతనైః ॥ ౪౩॥

ప్రాప్యతే బ్రహ్మ పరమమనయా ప్రాప్యతే నరైః ।

బ్రహ్మహ్మో మద్యపః స్తైనో గురుతల్పగమోఽపి యః ॥ ౪౪॥

చతుర్ణాం యస్తు సంసర్గీ మహాపాతకకారిణామ్ ॥

స్త్రీహింసా గోవధాదీనాం కర్తారో యే చ పాపినః ॥ ౪౫॥

తే సర్వే ప్రతిముచ్యంతే గీతామేతాం పఠన్తి చేత్ ॥

యః పఠేత్ప్రయతో నిత్యం స గణేశో న సంశయః ॥ ౪౬॥

చతుర్థ్యాం యః పఠేద్భక్త్యా సోఽపి మోక్షాయ కల్పతే ॥

తత్తత్క్షేత్రం సమాసాద్య స్నాత్వాఽభ్యర్చ్య గజాననమ్ ॥ ౪౭॥

సకృద్గీతాం పఠేద్భక్త్యా బ్రహ్మభూయాయ కల్పతే ॥

భాద్రే మాసే సితే పక్షే చతుర్థ్యాం భక్తిమాన్సరః ॥ ౪౮॥

కృత్వా మహిమయాం మూర్తిం గణేశస్య చతుర్భుజామ్ ॥

సవాహనాం సాయుధాం చ సమభ్యర్చ యథావిధి ॥ ౪౯॥

యః పఠేత్ సప్తకృత్యస్తు గీతామేతాం ప్రయత్నతః ॥

దదాతి తస్య సస్తుష్టో గణేశో భోగముత్తమమ్ ॥ ౫౦॥

పుత్రాన్పౌత్రాన్దనం ధాన్యం పశురత్నాదిసమృదః ॥

విద్యార్థినో భవేద్విద్యా సుఖార్థీ సుఖమాప్నుయాత్ ॥ ౫౧॥

కామానన్యాలభేత్కామీ ముక్తిమన్తే ప్రయాన్తి తే ॥ ౫౨॥

ఓం తత్సదితి శ్రీమద్గణేశగీతాసూపనిషదర్థగర్భాసు యోగామృతార్థశాస్త్రే శ్రీమదాది

శ్రీమన్మహాగాణేశ్వరే మహాపురాణే ఉత్తరఖణ్డే బాలచరితే శ్రీగజాననవరేణ్యసంవాదే

గుణత్రయకృతియోగోనామైకాదశోఽధ్యాయః ౧౧॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే గుణత్రయకృతియోగోనామ అష్టచత్వారింశదధికశతతమోఽధ్యాయః

॥ ౧౪౮॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞః - ౧౦౭౭౨ + ౫౨ = ౧౦౮౨౪

౨.౧౪౯ మునివిసర్జనం నామైకోనపశ్చాత్తదుత్తరశతతమోఽధ్యాయః

క ఉవాచ ।

ఏవం పూజాం సమృద్ధిగృహ్య తత్రైవ న్యవసద్విభుః ।

భక్తానాం పూరయన్కామాన్సదనే రాజపూజితే ॥ ౧॥

మునిరువాచ ।

విनाయకస్య మాహాత్యే కథా భిన్నా నిరూపితాః ।

అవతీర్య వరేణ్యస్య గృహే విఘ్నాసురో హతః ॥ ౨॥

గజాసురముఖప్రాప్తిర్వర్జితా చతురానన ।

అత్రైవ పారవతీ గర్భాదావిరాభవో నిరూపితః ॥ ౩॥

గజాననతయా దేవ సంశయోఽతో మమాభవత్ ।

త్వదన్యః సంశయేచ్ఛేత్తా నాన్యైవ భువనత్రయే ॥ ౪॥

క ఉవాచ ।

న కార్యః సంశయో వ్యాస నానాశక్తియుతే విభౌ ।

నిజేచ్ఛావశతోఽనేకరూపకః కల్పభేదతః ॥ ౫॥

శమ్భువక్త్రాచ్చ క్రోధాచ్చ ప్రాదుర్భూతో గజాననః ।

గౌర్యాశ్చ తేజసో జాత ఉదరాచ్చ క్వచిన్మునే ॥ ౬॥

క్వచిద్ గౌరీమలాచ్ఛాపి ద్విముఖో ద్వికరః క్వచిత్ ।

క్వచిత్ పశ్చాత్తముఖః క్వాపి షణ్ముఖో దశబాహుకః ॥ ౭॥

క్వచిద్ ద్వాదశహస్తశ్చ సహస్రభుజమణ్డితః ।

ఆగమేషు సమస్తేషు నానాధ్యానాని సన్తి హి ॥ ౮॥

న చాత్ర సంశయః కార్యో విస్మయో వా మునే ప్రభౌ ।

శివాద్భుహ్మ చ విష్ణుశ్చ లైజ్జే జాతౌ నిరూపితౌ ॥ ౯॥

స్కన్ధే విధాతుర్వైత్రాచ్చ శివోత్పత్తిర్నిరూపితా ।

విష్ణుః శివం ధ్యాయతి చ శివోఽపి విష్ణుమేవ చ ॥ ౧౦॥

పశ్చాక్షరం సమస్తం చ తారకం వదతి ప్రభుః ।

శతకోటిమితం రామచరితం చ త్రిధాకృతమ్ ॥ ౧౧॥

మర్త్యలోకే తారకం స స్థాపయామాస శఙ్కరః ।

క్వచిచ్ఛివాత్ సృష్టిరుక్తా బ్రహ్మణశ్చ క్వచిద్ధరేః ॥ ౧౨॥

భగవత్యాః క్వచిత్ప్రకృతా క్వచిత్ సూర్యాధజాననాత్ ।
క్వచిచ్ఛ బ్రాహ్మణః ప్రోక్తా సర్వం తచ్ఛాస్త్రసమ్మతమ్ ॥ ౧౩॥

సంశయ కురూతే యస్తు స యాతి నరకం ధ్రువమ్ ।

క ఉవాచ ।

ఏవం త్రేతాయుగకథా ప్రోక్తా సర్వా మునే తవ ॥ ౧౪॥

ఇదాసీమభిధాస్యాని కథాం కలియుగాశ్రితామ్ ।
కలిప్రాంతే మునే లోకా భ్రష్టాచారాస్తథానృతాః ॥ ౧౫॥

బ్రాహ్మణా వేదరహితాః స్నానసన్ధ్యావివర్జితాః ।
యజనం యాజనం దానం న కరిష్యన్తి క్షత్రిజిత్ ॥ ౧౬॥

ప్రతిగ్రహం చ దుష్టానాం కరిష్యన్తి సుదుర్లభమ్ ।
పరాపవాదం తన్నిన్దాం పరస్పీధర్షణం తథా ॥ ౧౭॥

కరిష్యన్తి జనాః సర్వే విధిలోపం చ సర్వశః ।
విశ్వాసఘాతం సర్వత్ర కుర్వన్తి చ జనా ధ్రువమ్ ॥ ౧౮॥

విధిలోపే చ శపథం కరిష్యన్తి ధరాతలే ।
న కరిష్యన్తి మేఘాశ్చ వృష్టిం క్వాపి మునీశ్వర ॥ ౧౯॥

మహానదీతీరదేశే కరిష్యన్తి కృషిం జనాః ।
యో బలి సోప్యబలినో హరిష్యన్తి ధనం బలాత్ ॥ ౨౦॥

హరిష్యతస్తతో ద్వౌ చ త్రయస్తాభ్యాం బలాత్ పునః ।
శుద్రా వేదం పరిష్యన్తి బ్రాహ్మణాః శూద్రకర్మిణః ॥ ౨౧॥

క్షత్రియావైశ్యకర్మాణో వైశ్యాశ్చ శూద్రకర్మిణః ।
ప్రతిగ్రహం కరిష్యన్తి చాణ్డాలస్య ద్విజాతయః ॥ ౨౨॥

దరిద్రాశ్చ భవిష్యన్తి హాహాభూతా విచేతనః ।
వదిష్యన్తి చ న మయా గృహీతం ధనమణ్యపి ॥ ౨౩॥

గృహీత్వాపి చ కృత్యాయ యాచితారో ధనం పరాత్ ।
ఉత్కేచం చ గృహీత్వైవ వృథా సాక్ష్యం బ్రువన్తి చ ॥ ౨౪॥

సతాం నిన్దా కరిష్యన్తి మైత్రీ చాసద్భిరేవ చ ।
వృథా మాంసస్య భక్ష్యం చ కరిష్యన్తి ద్విజాతయః ॥ ౨౫॥

ఉచ్చేదః సజ్జనానాం స్యాదితరేషాం చ వైభవమ్ ।
హిత్వా దేవాన్ భవిష్యన్తి జనాః సర్వే తద్దైన్యియాః ॥ ౨౬ ॥

భూతప్రేతపిశాచానాం భజనే సక్తమానసాః ।
వేషాన్నానావిధాన్ కృత్వా భక్షయిష్యన్తి వాడవాః ॥ ౨౭ ॥

కేచిచ్ఛ క్షత్రియా భిక్షాం చరిష్యన్త్యకులోచితామ్ ।
వ్రతాని నియమాంశ్చాపి నాచరిష్యన్తి కర్హ్విత్ ॥ ౨౮ ॥

వర్ణసంకరకారీణి కర్తా కర్మాణి భూజనః ।
పతివ్రతా భ్రష్టవ్రతా భవిష్యన్తి కలౌ యుగే ॥ ౨౯ ॥

ప్లేచ్ఛప్రాయాః సర్వలోకాః పరద్రవ్యాపహారిణః ।
నిర్దయాః కుపథాసక్తాః సర్వదా సత్యవర్జితాః ॥ ౩౦ ॥

ధరిత్రి సస్యహీనా చ రసహీనా మహీరుహాః ।
పశ్చామే వాఽథ షష్ఠే వా వర్షే కన్యాం ప్రసూయతే ॥ ౩౧ ॥

షోడశాబ్దపరం చాయుర్భవిష్యతి తదా యుగే ।
తీర్థాని గుప్తరూపాణి దేవతాయతనాని చ ॥ ౩౨ ॥

ఏవం పాపే ప్రవృద్ధే తు ధర్మో విశ్వార్థమాత్రకః ।
భవిష్యన్తి తదా దేవా ఉపవాసపరాయణాః ॥ ౩౩ ॥

స్వధాస్యాహోవషట్కారైర్వర్జితా భయవిప్లవాః ।
యాస్యన్తి శరణం దేవం గజాననమనామయమ్ ॥ ౩౪ ॥

స్తుతిం నానావిధాం తస్య కరిష్యన్తి నతిం బహు ।
ప్రార్థయిష్యన్తి దేవేశం సర్వవిఘ్నవిनाశనమ్ ॥ ౩౫ ॥

ఏవం సర్వం విచార్యాసౌ ఆవిర్భావం కరిష్యతి ।
గజాననః శూర్పకర్ణో ధూమ్రవర్ణోఽపి నామతః ॥ ౩౬ ॥

నీలమశ్వం సమారుహ్య ఖడ్గహస్తో రుషా జ్వలన్ ।
కల్పయిష్యతి సేనాం స నానారూపాం నిజేచ్ఛయా ॥ ౩౭ ॥

శస్త్రాణి చ మహాస్త్రాణి కల్పయిష్యత్యయత్నతః ।
వధిష్యతి మహామైథాన్ సేనయా స్వేన తేజసా ॥ ౩౮ ॥

ప్లేచ్ఛభూతాంస్తథా లోకాన్ వధిష్యతి తదాఽఖిలాన్ ।
లీలాన్కన్దదేశేషు బ్రాహ్మణాన్ వన్యభక్షిణః ॥ ౩౯ ॥

సమానాయ్య ప్రపూజ్యైతాన్భూమిం దాస్యతి దేవరాట్ ।
 సత్కర్మకారిణః సర్వాన్ విధాస్యతి చ సజ్జనాన్ ॥ ౪౦॥
 తదా ధర్మమయం విశ్వం భవిష్యతి కృతే యుగే ।
 ఏవం కృత్వా ధూమ్రవర్ణస్తతోఽన్తర్ధానమేష్యతి ॥ ౪౧॥
 ఏవం చతుర్భుజే వ్యాస విఘ్నేశస్య మహాత్మనః ।
 కథితాని చ నామాని రూపాణి చ తవానఘ ॥ ౪౨॥
 కర్మాణ్యుద్భుతరూపాణి తస్య చోక్తాని సర్వశః ।
 యేషాం శ్రవణమాత్రేణ ముచ్యంతే సర్వజన్తవః ॥ ౪౩॥
 అనన్యస్యాణి రూపాణి న వక్తుం శక్తిరస్తి మే ।
 యత్ర వేదాశ్చ చత్వారో వికుణ్డాస్తత్ర కా కథా ॥ ౪౪॥
 మమ వా మద్విధస్యాపి మహిమ్నస్తస్య వర్ణనే ।
 అనుష్ఠానాయ గచ్ఛ త్వం వ్యవసాయం కరోమ్యహమ్ ॥ ౪౫॥
 భృగురువాచ ।
 ఏవం శ్రుత్వా సోమకాన్త వ్యాసో బ్రహ్మముఖాత్ కథామ్ ।
 అతిప్రీతమనః ప్రాహ సర్వపాపప్రణాశినీమ్ ॥ ౪౬॥
 మునిరువాచ ।
 న తృప్తిమధిగచ్ఛామి శ్రుత్వాఖ్యానం మహాద్భుతమ్ ।
 ధన్యోఽస్మ్యనుగృహీతోఽస్మి యత్త్వయా సర్వసంశయాః ॥ ౪౭॥
 దూరీకృతాః కథాసంజ్ఞాద్ గణేశచరితాశ్రయాత్ ।
 అమృతస్యేవ మే తృప్తిః శ్రుత్వా శ్రుత్వా న జాయతే ॥ ౪౮॥
 అస్య శ్రవణమాత్రేణ జన్మజన్మాన్తరార్జితమ్ ।
 వృజినం నాశమాయాతి సర్వే కామా భవన్తి చ ॥ ౪౯॥
 పూర్వపుణ్యబలాదస్య శ్రవణం జాయతే నృణామ్ ।
 న శ్రావ్యం దుర్జనాయేదం పురాణం సర్వసిద్ధిదమ్ ॥ ౫౦॥
 ఏవముక్త్యా నమస్కృత్య పరిక్రమ్య స్వయం భువమ్ ।
 గృహీత్వాజ్ఞాం యయౌ వ్యాసస్తవసే వనముత్తమమ్ ॥ ౫౧॥
 యత్ర కన్దఫలాన్యాసస్సుత్రమాని జలాని చ ।

న వాయుః ప్రబలో యత్ర నాతపో నాగ్నిరేవ చ ॥ ౫౨॥

తత్రాపవిష్టైకనిష్ఠో జపన్మైకాక్షరం మనుమ్ ।

వ్యతీయుర్ద్వాదశాబ్దాని మునేస్తస్య తపస్యతః ।

తతః ప్రాదురభూత్తస్య పురతస్తు గజాననః ॥ ౫౩॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే కలిదోషనిరూపణ-మునివిసర్జనం నామైకోనపఞ్చాశదుత్తరశతతమోఽధ్యాయః
॥ ౧౪౯॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కః - ౧౦౮౨౪ + ౫౩ = ౧౦౮౭౭

౨.౧౫౦ వ్యాసానుగ్రహసిద్ధిక్షేత్రవర్ణనం నామ పఞ్చాశదుత్తరశతతమోఽధ్యాయః

సోమకాస్త ఉవాచ ।

కథం ప్రాదురభూద్దేవః పురస్తస్య మహాత్మనః ।

భృగో తత్సర్వమాఖ్యాహి శ్రుత్వా పాపక్షయో యతః ॥ ౧॥

భృగురువాచ ।

యథా తత్పురతః ప్రాదురాసీద్ దేవో గజాననః ।

తత్సర్వం కథయిష్యేఽహం సాదరం శృణు భూమిప ॥ ౨॥

రక్తమాల్యామృరధరో రక్తగన్ధానులేపనః ।

గజాననోఽబ్జనయనః సిన్ధూరారుణమస్తకః ॥ ౩॥

అనేకసూర్యసంక్లాశో దివ్యకుण्डలమణితః ।

అజ్గదే ముకుటం బిభ్రత్ కంజకణే శేషమేవ చ ॥ ౪॥

మునిరితం నిరీక్ష్యేనం నిమిల్య నయనే పునః ।

చక్రే భయసంత్రస్తః స్మృత్వా మస్త్రం ముమూర్చ్ఛ చ ॥ ౫॥

తతోఽబ్రవీన్నాగముఖో మా భైష్ట్యం మునిసత్తమ ।

యం ధ్యాయసి దివారాత్రౌ సోఽహం త్వాం సముపాగతః ॥ ౬॥

బ్రహ్మదీనామగమ్యో యో వరం దాతుం మునే తవ ।

భృగురువాచ ।

శ్రుత్వేత్థం మధురాం వాణీం జహర్ష మునిపుంగవః ॥ ౭॥

మూర్ధానం న్యస్య తత్పాదే ధన్యోఽహం పితరౌ తపః ।

ధన్యోఽహం ధరణీ వృక్షాః పునః పునరవీవదత్ ॥ ౮॥

యతో దృష్టః సర్వరూపో గుణాతితోఽఖిలాశ్రయః ।

చిదానన్దఘనోఽనన్తోఽఖిలకారణకారణమ్ ॥ ౯॥

ఏవం స్తుత్వా ప్రార్థయన్ స వరదన్తం గజాననమ్ ।

మునిరువాచ ।

నిరస్య భ్రాన్తి సర్వాం మే యచ్ఛ భక్తిం దృఢాం త్వయి ॥ ౧౦॥

అష్టాదశపురాణానాం యథా స్యాం కరణే షమః ।

తవాపి స్తవనే శక్తిః స్యాద్యథా తత్కురుష్వ భోః ॥ ౧౧॥

హృదయే వస దేవేశ ప్రసన్నశ్చేన్మమానఘ ।

గజానన ఉవాచ ।

త్వయా యత్ప్రార్థితం వత్స సర్వమద్య భవిష్యతి ॥ ౧౨॥

సర్వమాన్యో వ్యాసనామా సర్వపావనపావనః ।

అపరోషజ్ఞానవాంశ్చ భవిష్యసి గురోర్గురుః ॥ ౧౩॥

నారాయణపరః ఖ్యాత్యా గుణైః కీర్త్యా శ్రియాపి చ ।

అష్టాదశపురాణానాం కర్తా త్వం హి భవిష్యసి ॥ ౧౪॥

తథైవోపపురాణానాం తావతాం చ మునీశ్వర ।

త్వయా పూర్వం దమ్భవశాన్న కృతం మమ పూజనమ్ ॥ ౧౫॥

స్మరణం వా తతః స్తమ్భో జాతో వాణ్యా మహాద్భుతః ।

ధాతుర్ముఖాచ్ఛతో యస్మాన్మహిమా తేన మేఽనఘ ॥ ౧౬॥

విలీనం సర్వమథునా ప్రవిశామి తవోదరమ్ ।

భృగురువాచ ।

ఏవముక్త్యా ప్రావిశత్ స తన్మునేరుదరం విభుః ॥ ౧౭॥

ప్రకాశమతులం లేభే సూర్యకోటిసమం మునిః ।

దీపయామాస కకుభస్తతో మూర్తిం విధాయ సః ॥ ౧౮॥

గజాననస్య మహతీం ప్రాసాదేఽస్థాపయచ్ఛ సః ।

పూజయామాస వివిధైరుపచారైః పృథక్పృథక్ ॥ ౧౯॥

సిద్ధిక్షేత్రమిదం సర్వలోకానాం పావనం దృశోః ।

అనుష్ఠానవతాం మస్త్రనానాసిద్ధిప్రదం శుభమ్ ॥ ౨౦॥

ఏవముక్త్యాప్యనుజ్ఞాప్య వ్యాసో నారాయణస్తదా ।

పురాణం తద్గణేశస్య యచ్ఛ్రుతం బ్రహ్మణో ముఖాత్ ॥ ౨౧॥

ప్రాహ వైశమ్పాయనాయ తతస్తద్భువి పప్రథే ।

తదేతదఖిలం తేఽద్య మయాపి కథితం నృప ॥ ౨౨॥

నానేన సదృశం కింశ్చిత్ పావనం త్రిషు విద్యతే ।

లోకేషు పరమానందదాయకం నృపసత్తమ ॥ ౨౩॥

సోమకాన్త న చాఖ్యేమమిదం దుష్టజనే త్వయా ।

విసీతేషు చ భక్తేషు త్వయాఖ్యేయం ప్రయత్నతః ॥ ౨౪॥

మయా నిరంతరమిదం జప్యతే స్మర్యతేఽపి చ ।

తవాపి కరుణాయోగాత్ కథితం రాజసత్తమ ॥ ౨౫॥

గజాననధ్యానపరో నిత్యం జపపరోభవ ॥ ౨౬॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖండా వ్యాసానుగ్రహసిద్ధిక్షేత్రవర్ణనం నామ పంచాశదుత్తరశతతమోఽధ్యాయః

॥ ౧౫౦॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞః - ౧౦౮౭౭ + ౨౬ = ౧౦౯౦౩

౨.౧౫౧ సోమకాన్తవిమానప్రాప్తి వర్ణనం నామ

ఏకపంచాశదధికశతతమోఽధ్యాయః

సూత ఉవాచ ।

ఏవం శ్రుత్వా కథాం నిత్యం సోమకాన్తో మునీశ్వరాత్ ।

శుష్కావ్రమూలే తత్పుణ్యం న్యక్షిపజ్జలతో నృపః ॥ ౧॥

గతే సంవత్సరే చూతః పల్లవైః కుసుమైః ఫలైః ।

శుశుభేఽతీవరుచిరః పురాణశ్రుతిపుణ్యతః ॥ ౨॥

సోమకాన్తో దివ్యకాన్తిస్త్యక్త్యా కుష్టభవాం రుజమ్ ।

అక్షతశ్చాభవత్ పూతిగంధం త్యక్త్యా సుగంధవాన్ ॥ ౩॥

నిఃఖేదః సురభేర్గంధాద్ దశదిక్షు ప్రసారిణః ।

దివ్యదేహం సూర్యకాన్తిం కోటిచంద్రనిభం నృపమ్ ॥ ౪॥

దృష్టాః విసిస్మిరే లోకాః కథమీదృక్ చ తాదృశః ॥

గణేశాఖ్యపురాణస్య మహిమ్నా దోషహరిణా ॥ ౫॥

భృగురువాచ ॥

సిద్ధిస్తే నృపశార్దూల పురాణశ్రవణాదభూత్ ।

వ్రజేదాసీం నిజం పుత్రం సామాత్యం జనమేవ చ ॥ ౬॥

చిరోత్కణ్ఠం వర్షమధ్యే దృష్టాః హర్షమవాప్స్యసి ॥

సూత ఉవాచ ।

ఏవమాకణ్యం తద్వాక్యం పాదయోర్న్యూపతన్మునేః ॥ ౭॥

ఆనన్దార్ణవమగ్నః స సోమకాన్తోఽవదద్భృగుమ్ ।

రాజోవాచ ।

అద్భుతస్తవసస్తేఽద్య మహిమైక్షి మయా మునే ॥ ౮॥

పురాణశ్రవణస్యాపి యేనాహం పతితోఽపి చ ।

గలత్కుష్ఠో దివ్యదేహో జాతో మాతా పితా మమ ॥ ౯॥

అస్య దేహస్య నిర్మాతా త్వమేవ మునిసత్తమ ।

నీరసశూచతవృక్షోఽపి ఫలపుష్పయుతోఽభవత్ ॥ ౧౦॥

త్యక్తుం నేచ్ఛామ్యతోఽహం త్వాం కిం మే పుత్రజనైర్భవేత్ ।

ఏవం నిశమ్య తద్వాక్యం భృగుః పునరథాబ్రవీత్ ॥ ౧౧॥

భృగురువాచ ।

జన్మాన్తరీయపుణ్యేన పురాణశ్రవణం తవ ।

సజ్ఞాతం మన్మథాద్ధన్యం దురితం యేన తేఽనశత్ ॥ ౧౨॥

గణేశస్య పురాణస్య మహిమా కేన వర్ణ్యతే ।

న మాం విస్మర గచ్ఛ త్వం జనేశ నగరం నిజమ్ ॥ ౧౩॥

ఏవం తయోః సంవదతోస్తేజసో జ్వలదద్భుతమ్ ।

విమానం దదృశే తాభ్యాం సూర్యకోటినిభం మహత్ ॥ ౧౪॥

భృగురువాచ ।

త్వదర్థం యానమాయాతమిదం నృప మహాద్భుతమ్ ।

ఇదమారుహ్య గచ్ఛ త్వం గణనాథస్య సన్నిధిమ్ ॥ ౧౫॥

న ప్రాపువన్త్యనుష్ఠానాద్విమానం యన్మునీశ్వరాః ।
 తత్పురాణశ్రవాద్ రాజన్త్యయా ప్రాప్తం గణేశ్వరాత్ ॥ ౧౬ ॥
 విమానం వదతోరేవం భూమణ్డలమగాత్రణాత్ ।
 వినాయకగణైర్ముక్తం చతుర్బాహువిరాజితైః ॥ ౧౭ ॥
 ముకుటాఙ్గదహారాది భూషణైరూప శోభితైః ।
 దివ్యచందనవస్త్రాదిపద్మపరశుశోభిభిః ॥ ౧౮ ॥
 నృత్యత్కిన్నరకన్యాభిర్మృదఙ్గతాలపాణిభిః ।
 కిన్నరైర్గాయనైర్ముక్తం దృష్ట్వా రాజాబ్రవీత్పునః ॥ ౧౯ ॥
 రాజోవాచ ।
 శ్రుతానీద్ బహుధా వార్తా విమానానాం మునీశ్వర ।
 తదృష్టం పురతో బ్రహ్మన్ తపోవీర్యబలాత్తవ ॥ ౨౦ ॥
 మహిమా శ్రుయతే కర్తైర్బాహుధా బహువక్త్రతః ।
 అనుభూతో మయా సోఽపి పురాణశ్రవణాత్తవ ॥ ౨౧ ॥
 ఏవం బ్రువతి భూపే తు దూతా ఉత్తీర్య యానతః ।
 ప్రణివత్కాశీలాః ప్రోచుః సోమకాంతం నృపం తదా ॥ ౨౨ ॥
 పరాత్పరేణ దేవేన తవ పుణ్యాత్ స్మృతిః కృతా ।
 గజాననేన శుద్ధాత్మన్ పురాణశ్రవణాదినా ॥ ౨౩ ॥
 వయం దూతా ఆజ్ఞయాఽస్య విమానేన సమాగతాః ।
 నేతుం త్వాం పుణ్యకీర్తిం చ యాహి లోకమనుత్తమమ్ ॥ ౨౪ ॥
 తద్దర్శనాజ్ఞాన్మృతేర్ముక్తస్తతస్సన్నిధిం గతః ।
 సుఖమాత్మనికం తత్ర ప్రాప్స్యసే తత్ప్రసాదతః ॥ ౨౫ ॥
 నిశమ్య దూతవాక్యం తద్ దేహతీత ఇవాభవత్ ।
 రోమాఞ్చాఞ్చితసర్వాఙ్గః ప్రాహ గద్గదయా గిరా ॥ ౨౬ ॥
 పరాత్పరేణ దేవేన చరాచరకృతాఽమునా ।
 నిర్గుణేన గుణక్షోభకారిణా విశ్వయోనినా ॥ ౨౭ ॥
 దీననాథేన భో దూతాః స్మృతోఽహం కృపయాఽనఘాః ।
 బ్రహ్మధ్య న విదుర్యం హి ధ్యాత్వా చ సనకాదయః ॥ ౨౮ ॥
 అనన్తగణపూర్ణః సోఽప్రేషయద్ యానముత్తమమ్ ।

నానావతారాన్ నానారూపీ పరమమాయికః ॥ ౨౯॥

తేన మే స్మరణం కస్మాత్ కృతమాశ్చర్యకారకమ్ ।
ఏవముక్త్వా నమస్కృత్య భృగుం తం ప్రాహ భూమిపః ॥ ౩౦॥

ఆజ్ఞయా తే గమిష్యామి దూతైః సహ విమానగః ।
ప్రసాదాత్ తే చ దేవస్య న మాం విస్మర్తుమర్హసి ॥ ౩౧॥

సూత ఉవాచ ।

నిశమ్య గదితం తస్య భృగుః సమ్భ్రమవిష్టలః ।
ఆనన్దాశ్రుః సరోమాఞ్చః కణ్ఠే ధృత్వా నృపస్య సః ॥ ౩౨॥

ప్రాహాహం నృపతే విప్రోఽభాగ్యవాంస్త్యం మహాఫలః ।
గణేశపురగో భూత్వా న మాం విస్మర కర్హిచిత్ ॥ ౩౩॥

ఏవముకత్వా బహిర్యాతౌ ధృత్వా హస్తావుభావపి ।
నమస్కృత్య విమానం తన్నృపో మునివరం చ తమ్ ॥ ౩౪॥

ఆరుహత్పరమప్రీతో దూతవాక్యాత్ త్వరాన్వితః ।
ద్వావమాత్యౌ సుధర్మా చ రురుహుర్యానముత్తమమ్ ॥ ౩౫॥

తతో దూతాశ్చ వాద్యానాం ఘోషైర్వాప్తం దిగంతరమ్ ।
విమానశోభాం వీక్ష్యైవ సోమకాంతో ననన్ద హ ॥ ౩౬॥

జన్మాన్తరీయపుణ్యేన ప్రాప్తమేతదమన్యత ।
తతోఽస్మిన్ పశ్యతి భృగౌ విమానం యానమమ్బరే ॥ ౩౭॥

సరోత్తమపదం ప్రాప్తం మర్త్యదేహీన వీక్ష్య చ ।
విస్మయం పరమం ప్రాప నత్వా దూతాన్ యయౌ పదమ్ ॥ ౩౮॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే సోమకాంతవిమానప్రాప్తివర్ణనం నామైకపఞ్చాశదధికశతతమోఽధ్యాయః
॥ ౧౫౧॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కః - ౧౦౯౦౩ + ౩౮ = ౧౦౯౪౧

౨.౧౫౨ హేమకణ్ఠదర్శనం నామ ద్విపఞ్చాశదుత్తరశతతమోఽధ్యాయః

సూత ఉవాచ ।

ఉపరిష్టాద్ దదర్శాఽథ నృపో దైవపురం నిజమ్ ।
జహర్ష గోపురాట్టాలశోభాం దృష్ట్వాఽథ కాఞ్చసిమ్ ॥ ౧॥

తతః సుధర్మా సస్మార సభాం రమ్యాం సమీక్ష్య హ |
 నిజం పుత్రం స్నేహవశాత్ ప్రాహ గద్గదభాషిణీ || ౨ ||
 హేమకణ్ఠో మమ సుతో భద్రాసనగతో భవేత్ |
 పిత్రోర్మార్గం ప్రతీక్షన్ జాతే సంవత్సరేఽథునా || ౩ ||
 స్వామిన్ కృపానిధే తస్య దర్శనం దాతుమర్హసి |
 స్త్రియో వాక్యం నిశ్చయేవం శుశోచ నృపతిస్తదా || ౪ ||
 నృప ఉవాచ |
 హేమకణ్ఠో మమ సుతో జీవన్ స్యాద్ వా మృతో భవేత్ |
 ఉక్తమాసీన్మయా చాస్మై వత్సరాద్ దర్శనం భవేత్ || ౫ ||
 అన్యతాత్ కుత్ర గచ్ఛేయం నోక్తమాసీత్ కదాచన |
 న తత్ర గన్తుం నో హాతుం శక్తోఽహం పరమం పదమ్ || ౬ ||
 విరుద్ధం కథమేతద్ధి ఘటేతేత్యరుదద్ భృశమ్ ||
 దృష్ట్వా దూతాస్తయోః శోకమబ్రువన్ రాజసత్తమమ్ || ౭ ||
 యువయో రోదనం శ్రుత్వా కృపా నః సముపాగతా ||
 క్షణముత్తారయామోఽత్ర దృష్ట్వా తం యాత సత్వరమ్ || ౮ ||
 జాతే భవత్సమాధానే సన్తోషో నః పరో భవేత్ |
 తత ఉత్తారయామసుర్దూతా దేవపురాదుదక్ || ౯ ||
 విమానం తద్గణేశస్య పురాణశ్రవణాగతమ్ |
 నగరం ప్రభయా వ్యాప్తం వాద్యఘోషైశ్చ నాదితమ్ || ౧౦ ||
 సుబలో జ్ఞానగమ్యశ్చ నమస్కృత్య నృపం గణాన్ |
 ఈయతుర్హేమకణ్ఠం తం సర్వవృత్తాంతమీరితుమ్ || ౧౧ ||
 క్షణాద్ భద్రాసనగతం హేమకణ్ఠమపశ్యతామ్ |
 సన్నద్ధిర్విరముఖ్యైశ్చ పరివీతం మహాబలైః || ౧౨ ||
 అమాత్యనాగరైర్ముక్తమీక్షంతం నృత్యముత్తమమ్ |
 తదమాత్యో జ్ఞానగమ్యం సుబలం సమపశ్యతామ్ || ౧౩ ||
 ఉత్తస్థుః సర్వవీరాశ్వ సామాత్యో హేమకణ్ఠకః |
 ఆలింగనాయ తే సర్వే తయోః ప్రాపుః సుసమ్భ్రమమ్ || ౧౪ ||

తేషామాలింగనే జాతే తతో నృపసుతో యయౌ ।
 హర్షేణ మహతా యుక్తః సరోమాఞ్ఞోఽబ్రవీచ్ఛ తౌ ॥ ౧౫॥
 మమ మాతా పితాఽమాత్యౌ జేమయుక్తౌ న వా క్వచిత్ ।
 త్యక్త్వా తౌ పితరౌ యాతో యువామేకాకినౌ కథమ్ ॥ ౧౬॥
 ఏవముక్త్వా స్వాసనే తాపుపవేశ్య ప్రపూజ్య చ ।
 వస్త్రచన్దనభూషాదిఫలతామూర్ఖలకాఞ్ఞునైః ॥ ౧౭॥
 తయోర్విదా మమ ప్రాణాః కణ్ఠమాత్రావలమ్బినః ।
 అహర్నిశం తయోర్ధ్యానం నాన్యస్య మమ మానసే ॥ ౧౮॥
 పితా మే ప్రావదత్ పూర్వమేకదా దర్శనం పునః ।
 దాస్యామీతి కథం తచ్ఛాన్వతం వాక్యం కరిష్యతి ॥ ౧౯॥
 తావూచతుః ।
 మా కురుష్వ వృథా చిన్తాం పిత్రోస్తే కుశలం నృప ।
 తయోః పుణ్యప్రభావం కో జానాతి భువనత్రయే ॥ ౨౦॥
 అనుజ్ఞాం భవతో గృహ్య నిర్గతా నగరాద్ వయమ్ ।
 చత్వారోఽపి పితృస్తైః భూత్ సౌకుమార్యాదికం మహత్ ॥ ౨౧॥
 క్షుధయా పీడితోఽత్యన్తం రక్తస్రావి పదామ్బుజమ్ ।
 కన్దమూలైః ఫలైస్తృప్తిర్న చాసీత్ తస్య భూపతేః ॥ ౨౨॥
 మాతుస్తేఽపి యథావస్థా చేలతుర్న పదం తదా ।
 భ్రమద్భిర్బహుధా పశ్చాద్ దృష్టం చారు సరో మహత్ ॥ ౨౩॥
 శీతలం వృక్షవల్లిభిస్తత్ర సుషాప భూమిపః ।
 సుధర్మా పాదసంవాహం చకార శ్రమకర్షితా ॥ ౨౪॥
 ఆవాం తు కన్దమూలార్థే యాతస్తత్రాయయౌ మునిః ॥
 చ్యవనో మునిశార్ధూలో జలార్థే తౌ దదర్శహ ॥ ౨౫॥
 తయోర్హార్దం స గృహ్యైవ నిజమాశ్రమమాయయౌ ॥
 తత ఆవాం సమాయాతౌ గృహ్య మూలఫలం బహు ॥ ౨౬॥
 సర్వే తదాశ్రమే యాతా మునినా పూజితా భృశమ్ ।
 భోజితాః షడ్వైశ్వాన్నైర్విశ్రాన్తి పరమాం గతాః ॥ ౨౭॥

తతఃకథాప్రసంగోఽభూన్మునినా చ నృపేణ చ ।
 సర్వం చాకథయద్రాజా వృత్తాంతం మునయే తదా ॥ ౨౮॥
 తతో మునిర్ధ్యానబలాత్ పూర్వం జన్మాస్య సజ్జగౌ ।
 దురితం తచ్చమోపాయమబ్రవీత్ కరుణాయుతః ॥ ౨౯॥
 దురితశ్రవణేచాస్య సన్త్రాసో నౌ నృపాభవత్ ।
 స సన్నిగ్ధమనా యావత్ తావద్ దేహద్ వినిర్గతాః ॥ ౩౦॥
 పక్షిణః శ్వేతవర్ణాస్తమారభౌ భక్షితుం నృపమ్ ।
 తేషాం చఙ్గుప్రహరేణ విష్టలః పతితో నృపః ॥ ౩౧॥
 రక్ష రక్షేతి కారుణ్యాతోఽప్రకృతః ప్రార్థనయా మునిః ।
 తస్య ప్రేక్షణమాశ్రేణ పక్షిణోఽన్తర్దధుః క్షణాత్ ॥ ౩౨॥
 స తు హస్తయుగం బద్ధవా తస్థౌ మునిముఖో నృపః ।
 మహాజ్ఞాత్వా నృపైనః స భావయామాస భక్తితః ॥ ౩౩॥
 గణేశస్య పురాణం యద్ వర్షమాత్రం కృపానిధిః ।
 అష్టోత్తరశతేనాదౌ దేవనామ్నా ప్రసిచ్య చ ॥ ౩౪॥
 తదఙ్గాత్ పురుషం ఘోరం నిష్కాస్య తపసో బలాత్ ।
 వ్యోమకేశో లలజ్జిష్టో వ్యాకులః క్షుధయా భృశమ్ ॥ ౩౫॥
 భక్ష్యం యయాచే స భృగుం సోఽవదత్ తం పురస్థితమ్ ।
 భక్షయస్వాప్రవృక్షం త్వం మహాన్తం శుష్కమేవ చ ॥ ౩౬॥
 తేన స్పృష్ట ఆప్రవృక్షో భస్మసాదభవత్ క్షణాత్ ।
 తతస్తం ధీవరం ప్రాహ భక్షయస్వేత్యసౌ మునిః ॥ ౩౭॥
 తతో నృపం మునిః ప్రాహ పురాణశ్రవణం మహత్ ।
 శ్రేయో నిక్షిప నిత్యం త్వమస్మిన్ భస్మని భూమిప ॥ ౩౮॥
 యావచ్ఛాతస్య వక్షోఽత్ర భవేదన్యో యథా పురా ।
 తతస్త్వమపి రాజేన్ద్ర దివ్యదేహో భవిష్యసి ॥ ౩౯॥
 తథైవ స నృపశ్చక్రే స్నాత్వా శ్రుత్వా కథాం బహు ।
 న్యక్షిపత్ ప్రత్యహం శ్రేయస్తస్మిన్ భస్మని భక్తితః ॥ ౪౦॥
 సంవత్సరాన్తే వృక్షోఽసౌ భవన్నృప యథా పురా ।

గణేశస్య పురాణే తు సమాప్తే ఫలపుష్పవాన్ || ౪౧||

నపి౭పి దివ్యకాన్తిః స శశిసూర్యనిభో౭భవత్ |

యావన్నుపో మునిం స్తౌతి విమానం తావదాగతమ్ || ౪౨||

నృత్యగీతసమాయుక్తం వాద్యఘోషనినాదితమ్ |

గణేశదూతసంయుక్తమాశ్రమాన్తికమాస్థితమ్ || ౪౩||

యచ్ఛోభాం పశ్యతోర్నాథ దృశో నౌ సఫలాః కిల |

అతిపుణ్యాత్ పితుస్తే తే దూతా దేవాజ్ఞయా నృపమ్ || ౪౪||

న్యక్షిపన్ యానమధ్యే నౌ నృపేక్షణప్రణోదితాః |

సుధర్మా చ మునేరాజ్ఞాం గృహ్య యాతా విమానగా || ౪౫||

దృష్టం దేవపురం యావత్ తావత్ త్వత్స్మృతిరాగతా |

అత ఉత్తారితం యానం ఉత్తరే నగరాన్నుప || ౪౬||

దిదృక్షయా పితృభ్యాం తే తౌ యాతౌ త్వాం నివేదితుమ్ |

తయోః శీఘ్రం దర్శనాయ యాహి నో చేద్ గమిష్యతి || ౪౭||

తయోర్వాక్యం నిశమ్యత్థం హేమకణ్ఠస్త్రాన్వితః |

రోమాఞ్చాశ్రసమాయుక్తో ధావమానః శ్రుతాఖిలః || ౪౮||

యయా తద్దర్శనౌత్సుక్యాత్ పురస్కృత్య తదా తు తౌ |

విశిర్ఙ్గభూషణగణో నాగరైః సేవకైర్వృతః || ౪౯||

గలదశ్రుః క్షణాత్ ప్రాప విమానం గణసంక్కులమ్ || ౫౦||

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే హేమకణ్ఠదర్శనం నామ ద్విపఞ్చాశదుత్తరశతతమో౭ధ్యాయః

|| ౧౫౨||

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యఙ్కః - ౧౦౯౪౧ + ౫౦ = ౧౦౯౯౧

౨.౧౫౩ సోమకాన్తస్య దేవపదప్రాప్తివర్ణనం నామ

త్రిపఞ్చాశదుత్తరశతతమో౭ధ్యాయః

సూత ఉవాచ |

తదమాత్యాశ్చ చత్వారః సోమకాన్తం పురో యయుః |

ప్రణిపత్యాఖిలాన్ ప్రోచురాగతస్తే సుతో నృప || ౧||

సర్వవీరైర్నాగరికైరిన్ద్రః సురగణైరివ ।
 వృతో హర్షేణ శోకేన దృష్ట్వా నృయానమేవ చ ॥ ౨॥
 ఏవం నివేదితోఽమాత్మైః సోఽపి శీఘ్రం సమాగతః ।
 ఆబాలవనితావృద్ధైః సేవకైశ్చ సమన్వితః ॥ ౩॥
 దృష్ట్వా శోభాం విమానస్య సర్వ ఆనన్దనిర్భరాః ।
 తన్మధ్యే సోమకాన్తం తే దృష్ట్వా నేముర్ధరాతలే ॥ ౪॥
 యుక్తం దూతైర్గణేశస్య కాన్తయాప్యతికాన్తయా ।
 తత ఉత్తీర్య యానాత్ స ఆలిలింజ సుతం ముదా ॥ ౫॥
 ఆనన్దాశ్రూణి ముఞ్చన్తౌ సరోమాఞ్చాపుభావపి ।
 విదేహావివ సజ్జాతౌ న కిఞ్చిదూచతుః క్షణమ్ ॥ ౬॥
 తత ఊచే పితా పుత్రం స్నేహేన వత్సరాగతమ్ ।
 త్వామేవ నిత్యం ధ్యాయామి సత్పుత్రం వంశభూషణమ్ ।
 న త్వయా సదృశం పశ్యే పుత్రేషు జనవర్తిషు ।
 తతః సుధర్మా సన్నేహో ధావమానా సుతం యయౌ ।
 ఆలిలింజ ముదా యుక్తా గలదశ్రూ ఉభావపి ।
 తత ఊచే సుతం మాతా చిరదృష్టోఽసి బాలక ।
 న మేం సుఖీం కిఞ్చిదభూత్ త్వదుత్కణ్ఠితచేతసః ।
 ఇదానీం తే ముఖం దృష్ట్వా సానన్దం మే మనోఽభవత్ ॥ ౭॥
 వియోగేన చ తే దేహో మమ జాతః కృశో భృశమ్ ।
 తత ఆలింజనం చక్రర్నాగరా నామధారకాః ॥ ౮॥
 కేచిత్ ప్రదిక్షిణాం చక్రుః కేచిత్ పాదౌ తదాఽస్పృశన్ ।
 కేచిచ్ఛ దర్శనాదేవ ప్రతియాతాః పురం ప్రతి ।
 తత ఊచే నృపః సర్వాన్ భృగుణాఽనుగ్రహాన్మమ ।
 గణేశస్య పురాణం యచ్ఛ్రావితం పాపనాశనమ్ ॥ ౯॥
 అభవం తేన నిష్పాపో దివ్యదేహో విమానగః ।
 సర్వేషాం దర్శనం జాతం పునర్యాస్యామి యానగః ॥ ౧౦॥
 కృపావతా గణేశేన యానం మే ప్రేషితం భువి ।
 రాజ్యం చ పరిభుక్తం మే స్వేచ్ఛయా సమృదః సుత ॥ ౧౧॥
 ధామం యాస్యామి పరమం ప్రసాదాద్ భృగుసమ్భవాత్ ।

ఏవం తే శుశ్రువుర్వాణీం సోమకాంతసమీరతామ్ ॥ ౧౦॥

రురుదుః సుస్వరం సర్వే పతితా భువి కేచన ।

శ్రేణీ ముఖ్యాస్తతః ప్రోచుః సోమకాంతం కృపానిధమ్ ॥ ౧౧॥

నో వినా జగతిపాల కథం యాస్యసి ధామ తత్ ।

ప్రాణాంస్యక్త్యా వయం సర్వే యాస్యామోఽప్యను తే నృప ॥ ౧౨॥

హత్యా త్వన్మస్తకే రాజన్సర్వేషాం నో భవిష్యతి ।

న నః పుణ్యం తథా యేన ద్రక్ష్యామస్తం గుణేశ్వరమ్ ॥ ౧౩॥

తవ ప్రసాదాద్ దేవస్య యాస్యామో లోకముత్తమమ్ ।

న సంసారే సుఖం కిచ్ఛిదాయుర్నాశో వృథాఽత్ర హి ॥ ౧౪॥

అస్మాకం న భవేత్ కిచ్ఛిత్సాధనం ధామసాధనమ్ ।

తతోఽవదద్ హేమకణ్ఠో జనకం వాక్యమాదృతః ॥ ౧౫॥

కథం త్వక్త్యాఽర్చకం తాత యాసి ద్రష్టుం గజాననమ్ ।

మన రాజ్యేన కో హేతు రాజ్యయా తవ వత్సరమ్ ॥ ౧౬॥

పాలితం రాజ్యమఖిలం నేచ్ఛేదానీం మమాపి చ ।

శపథస్తే తథా రాజన్ అతో నేతుం మమార్హసి ॥ ౧౭॥

సోమకాంత ఉవాచ ।

సర్వేషామేవ సన్దృష్టమిచ్ఛా దేవపదామ్బుజమ్ ।

అహం చ పరవానత్ర కథం కార్యం మయా జనాః ॥ ౧౮॥

భవత్స్నేహాన శోచామి పుత్రస్నేహాద్విశేషతః ।

అత ఏవోర్ధ్వగం యానముత్తార్య ద్రష్టుమాగతః ॥ ౧౯॥

సూత ఉవాచ ।

తతః శోచత్సు లోకేషు సోమకాంతే రుదత్యపి ।

పుత్రే చ దేవదూతానాం దయా ప్రాదురభూత్ తదా ॥ ౨౦॥

తే ఊచుః సోమకాంతం తం ధన్యో రాజన్ యతో జనాః ।

త్వయి సజ్కల్పితప్రాణా యథా త్వం జగదీశ్వరే ॥ ౨౧॥

అతః సర్వాన్ గృహీత్వైవ యామః శీఘ్రం గజాననమ్ ।

రాజోవాచ ।

యది సర్వా పురీ నీతా తదా కీర్తిర్వృథా మమ ॥ ౨౨॥

భవిష్యతి రసాయాం మే నాన్యథా తు భవిష్యతి ।

సూత ఉవాచ ।

ఏవముక్త్వా పురాణస్య గణేశస్య శ్రవోద్భవమ్ ॥ ౨౩॥

పుణ్యం హస్తే జలే నైషాం దదౌ రాజా తదాజ్ఞయా ।

తోయే హస్తే గతే లోకా నిష్పాపాః పుణ్యమూర్తయః ॥ ౨౪॥

ఆబాలవనితావృద్ధా రురుహుర్యానముత్తమమ్ ।

గణేశస్య తు యే దూతాస్తతోఽగురుర్ధ్వమార్గతః ॥ ౨౫॥

తతః కేచిన్నరాః పాపా యైర్నాపి చ జలం కరే ।

తే పునర్నగరే యాతాః శశంసుః శేషితం జనమ్ ॥ ౨౬॥

తతో దదృశిరే సర్వే ఉర్ధ్వగం నగరం బహు ।

ఊచుః పరస్పరం శేషా ద్రవ్యలాభేన తోషిణః ॥ ౨౭॥

నానావ్యవసాయరతా బభూవుర్వృష్టమానసాః ।

కాంక్షిత్పలాయనపరాన్ దూతా దణ్డప్రహారిణః ॥ ౨౮॥

బలాద్గృహీత్వా ప్రాక్షిపన్ యానమధ్యేతి కౌతుకాత్ ।

నానామిషేణ జగ్ముర్యే తాంస్తథైవ నిచిక్షిపుః ॥ ౨౯॥

ఉపవిష్టా మధ్యదేశే రాజపత్నీసుతాదయః ।

అమాత్యాః పరితో లోకా నాగరా వివితుః సుఖమ్ ॥ ౩౦॥

మయూరేశ మయూరేశ జయ త్వమితి ఘోషిణః ।

వాద్యత్స దేవవాద్యేషు నృత్యత్యప్పరసాం గణే ॥ ౩౧॥

ప్రతినాదేన గర్జన్తి మణ్డలాని దిశామపి ।

అతివేగేన తే ప్రాప్తా గణేశస్య పదం శుభమ్ ॥ ౩౨॥

సుషమాం పరిపశ్యన్తో విస్మయేనాబ్రువన్నితి ।

అహో మహత్ పుణ్యమస్య యేన దృష్టో గజాననః ॥ ౩౩॥

సమీపతాం యయుః సర్వే రాజా సాయుజ్యమాప చ ।

సూత ఉవాచ ।

ఏవం వః కథితా విప్రా గణేశస్య పురాణనా ॥ ౩౪॥

కథా సర్వజనస్యాపి శ్రవణాత్పాపనాశిని ।

శృణుధ్వం దేవదూతేభ్యో విమానే పృష్టవాన్ నృపః ।

తత్సర్వం భవతాం విప్రాః కథయామి కథానకమ్ ॥ ౩౫॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే సోమకాంతస్య దేవపదప్రాప్తివర్ణనం నామ త్రిపञ్చాశదుత్తరశతతమోఽధ్యాయః ॥ ౧౫౩॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౧౦౯౯౧ + ౩౫ = ౧౧౦౨౬

౨.౧౫౪ షట్పञ్చాశదీవినాయకవర్ణనం నామ
చతుఃపञ్చాశదుత్తరశతతమోఽధ్యాయః

ఋషయః ఊచుః ।

కిం పృష్టం సోమకాంతేన విమానవర్తినాఽనఘ ।

తద్వయం శ్రోతుమిచ్ఛామో వద సర్వమశేషతః ॥ ౧॥

సూత ఉవాచ ।

గచ్ఛతా వ్యోమమార్గేణ పృష్టా దూతా మహాత్మనా ।

వారాణసీస్థితానాం తు గణేశానాం మహాత్మనామ్ ॥ ౨॥

నామాని పరివారాణాం తాని నః శృణుతానఘః ।

రాజోవాచ ।

దూతా వదన్తు కృపయా విశ్వేశపరివారగాన్ ॥ ౩॥

గణేశాన్మమ కార్తేన్యున స్మరణాత్సర్వసిద్ధిదాన్ ।

దూతా ఊచుః ।

కథయామః సమాసేన విశ్వేశావరణే గతాన్ ॥ ౪॥

గణేశాన్ క్రమశో రాజన్ శృణు సర్వభయాపహాన్ ।

దుర్గా వినాయకోఽథార్క భీమచణ్డీ వినాయకః ॥ ౫॥

దేహలీగణపశ్చాథ తథోద్ధణ్డవినాయకః ।

పాశశాణిః సర్వవిఘ్నహరణోఽథ వినాయకః ॥ ౬॥

ప్రథమావరణే సిద్ధసిద్ధిరూపో వినాయకః ।

లమ్బోద్ధరః కూటదన్తః శూలటంజ్క వినాయకః ॥ ౭॥

కూష్మాణ్డాఖ్యశ్చతుర్థశ్చ పञ్చమో ముణ్డసంజ్ఞకః ।

వికటద్విజనంజుస్తు రాజపుత్రవినాయకః ॥ ౮॥
 ప్రణవాఖ్యోఽథాపరశ్చ ద్వితీయావరణే స్థితాః ।
 వక్రతుణ్ణ ఏకదంతస్త్రిముఖశ్చ వినాయకః ॥ ౯॥
 విఘ్నరాజశ్చతుర్థోఽథ వరదశ్చ వినాయకః ।
 పంచాస్యశ్చాపరశ్చాత్ర హేరమృశ్చ వినాయకః ॥ ౧౦॥
 మోదకప్రియ ఇత్యేవ తృతీయావరణే స్థితాః ।
 వినాయకోఽభయప్రదః సింహతుణ్ణవినాయకః ॥ ౧౧॥
 కుణితాక్షశ్చాపరశ్చ క్షిప్రప్రసాదసంజ్ఞకః ।
 చింతామణిరీతి ఖ్యాతో దంతహస్తవినాయకః ॥ ౧౨॥
 ప్రవణ్ణశ్చాపస్యపరశ్చోద్దణ్డముణ్ణవినాయకః ।
 చతుర్థావరణే జ్ఞేయా అష్టావేతే వినాయకాః ॥ ౧౩॥
 స్థూలదంతో ద్వితీయస్తు కలిప్రియవినాయకః ।
 చతుర్దంతో ద్వితుణ్ణశ్చ జ్యేష్ఠో గజవినాయకః ॥ ౧౪॥
 కాలాఖ్యశ్చ తథా జ్ఞేయో నాగేశాఖ్యోపరోఽపి చ ।
 పంచమావరణే జ్ఞేయా అష్టావేతే వినాయకః ॥ ౧౫॥
 మణికర్ణవినాయక ఆశాస్పష్టివినాయకః ।
 యక్షాఖ్యో గజకర్ణాఖ్యశ్చిత్తఘ్నవినాయకః ॥ ౧౬॥
 సుమంగళశ్చ మిత్రాఖ్య ఏతే షష్ఠే వినాయకః ।
 మోదః ప్రమోదః సుముఖో దుర్ముఖశ్చ వినాయకః ॥ ౧౭॥
 గణపాఖ్యోఽథాపరశ్చ తథా జ్ఞాన వినాయకః ।
 సప్తమావరణే జ్ఞేయాస్తథా ద్వారవినాయకః ॥ ౧౮॥
 అవిముక్తోఽష్టమో యత్ర మోక్షదోఽథ వినాయకః ।
 అన్యో భగీరథాఖ్యో హి హరిశ్చంద్రవినాయకః ॥ ౧౯॥
 కపర్ద్ధితి పరో జ్ఞేయస్తథా బిస్టవినాయకః ।
 ఏతేషాం స్మరణం నిత్యం సర్వకామఫలప్రదమ్ ॥ ౨౦॥
 ప్రాతరుత్థాయ యత్తైతాన్ పఠతే శుద్ధమానసః ।
 న తస్య విఘ్నా విఘ్నం హి కుర్వన్తి సర్వకర్మసు ॥ ౨౧॥

ఏకైకనామ్నా రాజేన్ద్ర దూర్వాభిస్తంభులైరపి ।

తిలైః శమీదలైశ్చైతాన్ పూజయేద్ భక్తిమాన్సరః ॥ ౨౨॥

అసాధ్యం సాధయేత్కార్యం సర్వత్ర విజయా భవేత్ ।

ఆయుష్యం పుష్టిమారోగ్యం ప్రాప్నుయాద్ధనముత్తమమ్ ॥ ౨౩॥

ఇదం తే కథితం సర్వం యద్ధి పృష్టం త్వయా నృప ।

తూష్టిం యయుర్దేవదూతాస్తతో ధామ నిజం ముదా ॥ ౨౪॥

సూత ఉవాచ ।

ఇదం తత్కథితం విప్రా విశ్వేశావరణం మయా ।

ఇదానీం కథయిష్యామి పురాణస్య ఫలశ్రుతిమ్ ॥ ౨౫॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే షట్పంచాశదివినాయకవర్ణనం నామ చతుఃపంచాశదుత్తరశతతమోఽధ్యాయః

॥ ౧౫౪॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౧౧౦౨౬ + ౨౫ = ౧౧౦౫౧

౨.౧౫౫ ఫలశ్రుతి నిరూపణం నామ పంచాశదుత్తరశతతమోఽధ్యాయః

సూత ఉవాచ ।

జన్మమృతిః న చ స్యాతాం పురాణస్యాస్య సంశ్రయాత్ ।

ఏకశో బహుశచ్చేత్ స్యాద్ యద్యస్య శ్రవణం ద్విజాః ॥ ౧॥

న శక్నుతామలం వక్తుం శేషపద్మాసనావపి ।

యో దదాతి కురుక్షేత్రే సోమసూర్యగ్రహ నరః ॥ ౨॥

హేమభారసహస్రాణి విప్రేభ్యో భక్తిభావతః ।

తదస్య శ్రవణాత్ పుణ్యం ప్రాప్నుయాద్ భక్తిమాన్ నరః ॥ ౩॥

యజ్ఞానాం సాఙ్గజాతానాం సర్వేషాం దక్షిణావతామ్ ।

ఫలం కస్తులయామాస పురాణశ్రవణస్య చ ॥ ౪॥

పురాణశ్రణస్యాస్య పుణ్యం తస్మాద్ విశేషవత్ ।

వ్రతానాం జలదానానాం తత్ర కా గణనా మతా ॥ ౫॥

కోటికన్యాప్రదానానాం గోదానానాం సహస్రశః ।

తత్పుణ్యం కోటిగుణితం శ్రవణాదస్య జాయతే ॥ ౬॥

చతుర్థామపి వేదానాం సాఙ్గానాం పఠనాత్పదా ।

శాస్త్రాణాం వ్యాకృతేర్వాపి సదా సత్సేవనాదపి ॥ ౭॥

తత్పుణ్యం కోటిగుణితం తదస్య శ్రవణాద్ భవేత్ ।

భారతస్య పురాణస్య సమూర్ణస్య శ్రవాదపి ।

యత్పుణ్యం కోటిగుణితం తదస్య శ్రవణాద్ భవేత్ ॥ ౮॥

యస్య గేహ గణేశస్య పురాణం లిఖితం భవేత్ ।

న తత్ర రాక్షసా భూతాః ప్రేతాశ్చ పూతనాదయః ॥ ౯॥

గ్రహా బాలగ్రహా వైవ పీడాం కుర్వన్తి కర్హిచిత్ ।

తద్గృహం హి గణేశేన రక్ష్యతే సర్వదా స్వయమ్ ॥ ౧౦॥

ఇదం పురాణం శృణుయాత్ పూజయేద్ వా సమాహితః ।

తస్య దర్శనతః పూతా భవన్తి పతితా నరాః ॥ ౧౧॥

బ్రహ్మాదీనాం మునీనాం స మాన్యో భవతి మానవః ।

క్రుద్ధో దహేత్ స భువనం తుష్టో దద్యాన్మహత్ పదమ్ ॥ ౧౨॥

అష్టసిద్ధిః సమాప్నోతి శ్రవణాత్ప్రత్యహం నరః ।

న దారిద్ర్యం సమాప్నోతి న సజ్కష్టం నరః క్వచిత్ ॥ ౧౩॥

ఈప్సితం సమవాప్నోతి పద్మాదీంశ్చ నిధీనపి ।

కల్పద్రుమః కామధేనుర్నిధిశ్చిన్తామణిస్తథా ॥ ౧౪॥

తస్య వశ్యత్వమభ్యేతి సోఽపి వన్ద్యో భవత్యపి ।

జారణం మారణం స్తమృణం ఉచ్ఛాటనమథాపి చ ॥ ౧౫॥

అస్య స్మరణమాత్రేణ నిరస్తం స్యాత్ క్షణేన హ ।

గణేశనికటే స్థిత్యా పురాణం శృణుయాన్ నరః ॥ ౧౬॥

మహాపాపాద్ వినిర్ముక్తః స్త్రీబాలహత్యయాపి చ ।

సాన్నిధ్యమాప్నుయాదస్తే గణేశస్య న సంశయః ॥ ౧౭॥

శూద్రోఽపి మధ్యే సంస్థాప్య బ్రాహ్మణాన్ శృణుయాదిదమ్ ।

క్రమేణ లభతే వర్ణాన్ వైశ్యక్షత్రద్విజాహ్వయాన్ ॥ ౧౮॥

నిత్యవైమిత్తికర్మభ్యశ్చ్యుతో యః శృణుయాదిదమ్ ।

కర్మసాధుణ్యమాప్నోతి గణేశస్య ప్రసాదతః ॥ ౧౯॥

భాద్రే శుక్లవత్సర్థ్యాం యః కృత్వా మూర్తిం మహిమయామ్ ।

మణ్డపే తోరణే రమ్యే సమూజ్య పరమాదరాత్ ॥ ౨౦॥

పురాణం శృణుయాత్ సద్యస్తస్య తుష్టో వినాయకః ।

దదాతి నిఖిలాన్ కామానస్తే మోక్షం చ విఘ్నపః ॥ ౨౧॥

స్తోత్రాణ్యుత్ర చ యావన్తి తావన్తి ప్రత్యహం నరః ।

పఠతే యది యో భక్త్యా స సిద్ధః స్యాన్న సంశయః ॥ ౨౨॥

అసాధ్యమపి యత్ కిञ్చిత్ తేషాం పార్థాలభేన్నరః ।

అనుష్ఠానవిధానేన మాసమాత్రం జపేత్తు యః ॥ ౨౩॥

బ్రాహ్మణాన్ భోజయేద్ భక్త్యా సోఽపి తన్మయతామియాత్ ।

ఋషయః ఊచుః ।

కథమస్య శ్రవాత్ పుణ్యం కేన ప్రాప్తం పురాఽనఘ ॥ ౨౪॥

తన్నః శంస మహాభాగ పృచ్ఛతాం సూతనన్దన ।

సూత ఉవాచ ।

శృణ్వన్తు మునయః పూర్వం కశ్చిన్నాకోఽభవన్మునిః ॥ ౨౫॥

బ్రహ్మలోకం గతోఽకస్మాల్లోమశోఽపి యదృచ్ఛయా ।

నమస్కృత్య చ లోకేశముపవిష్టస్తదాజ్ఞయా ॥ ౨౬॥

పూజితః పరయా భక్త్యా లోమశోఽథాబ్రవీద్ విధిమ్ ।

లోమశ ఉవాచ ।

వ్యాసాయ కథితం దేవ పురాణం పుణ్యవర్ధనమ్ ॥ ౨౭॥

గణేశస్య మహాభాగ తన్నే వక్తమిహార్హసి ।

బ్రహ్మోవాచ ।

శృణు లోమశ యత్సేన సర్వపాపహరం శుభమ్ ॥ ౨౮॥

పురాణం హి గణేశస్య కామమోక్షప్రదం నృణామ్ ।

సూత ఉవాచ ।

తతః స కథయామాస బ్రహ్మ స్వీయేన యామతః ॥ ౨౯॥

లోమశాయ గణేశస్య పురాణం కామమోక్షదమ్ ।

మూకేన నాదలుబ్ధేన శ్రుతం భక్త్యాఽఖిలం తు తత్ ॥ ౩౦॥

తతః స వాగీశ్వరవత్ ప్రోవాచ భారతీం మునిః ।

అధీత్య పారతః కృత్వా శ్రావయామాస చేతరాన్ ॥ ౩౧॥

భుక్త్వా భోగాన్ యథా కామాన్ పుత్రాన్ పౌత్రానవాప్య చ ।
అన్తే జగమ పరమం ధామ గాణేశ్వరం శుభమ్ ॥ ౩౨॥

పునః శృణ్వన్తు మునయ ఇతిహాసం పురాతనమ్ ।
ఇచ్ఛాకుకులసమ్భూతో రాజా శుద్ధాత్మకః శుచిః ॥ ౩౩॥

యజ్ఞా దానప్రదో నిత్యం స్వాధ్యాయపరమోఽరిహా ।
అఖ్యాతా సర్వధర్మాణాం ప్రజానాం పాలనే రతః ।
షష్ఠాంశభాగీ లోకానాం మాన్యః ప్రియతరోఽపి చ ॥ ౩౪॥

విఖ్యాతః త్రిషు లోకేషు గోప్తా సంవరణాభిధః ।
అనపత్యః స పుత్రార్థే పుత్రీయామిష్టిమాహరత్ ॥ ౩౫॥

సాక్షాం సదక్షిణామన్నదానైః సువిహితాం తతః ।
న లేభే సంతతిం రాజా హరివంశమథాశ్శృణోత్ ॥ ౩౬॥

పూజయిత్వా ద్విజానన్తే వాచకం పరితోష్య చ ।
వస్త్రధేనుహిరణ్యాద్యై రత్నమూలఫలాదిభిః ॥ ౩౭॥

తతోఽపి నాభవత్ పుత్రో దైవాన్మౌకస్తు తద్గృహమ్ ।
సమాయాతస్తు విఖ్యాతో గణేశాఖ్యపురాణవిత్ ॥ ౩౮॥

స్థాపితః ప్రార్థయిత్వా చ రాజ్ఞా సంవరణేన సః ।
శ్రుత్వా పురాణం తద్వక్త్రాద్గణేశాఖ్యం ముదా నృపః ॥ ౩౯॥

తదన్తే తోషయామాస మూకం తం ద్విజపుజ్వవమ్ ।
రత్నముక్తాఫలైర్వస్త్రైర్భూషణైర్దేహనిర్మితైః ॥ ౪౦॥

లేభే తతః కుమారం స గణేశే తత్పరోఽభవత్ ।
భుక్త్వానేకసుఖాన్ ప్రాప గాణేశం పదముత్తమమ్ ॥ ౪౧॥

భగినీ తస్య వన్ధ్యాసీత్ త్రింశద్వర్షా రజస్వలా ।
యథాకాలం భవత్యేవ శ్రుత్వా తస్యాథ సంతతిమ్ ॥ ౪౨॥

గణేశాఖ్యపురాణస్య శ్రవాజ్ఞాతాం చ తం మునిమ్ ।
ఆకార్య పరిశుశ్రావ పురాణం తన్ముఖాచ్ఛుభమ్ ॥ ౪౩॥

లేభే పుత్రం మహాశూరం గణేశభజనే రతా ।
పుత్రాన్ పౌత్రాన్ సమావాప్య భుక్త్వా భోగాన్మనోహరాన్ ॥ ౪౪॥

జగామ సా గణేశస్య నిజధామావసానతః ।
 సగరస్య తు పుత్రాణామేకః పజగురభూత్సుతః ॥ ౪౫॥
 తేనాపీదం శ్రుతం పుణ్యం పురాణం లోమశాత్పురా ।
 భక్త్యా ద్వాదశవర్షేణ వినీతేనాథ భక్తితః ॥ ౪౬॥
 సన్తోష్య లోమశం ద్రవ్యైస్తతోజ్ఞీ సమవాప సః ।
 విజయం పుష్టిమాయుష్యం ప్రాణాన్తే ధామతత్పరః ॥ ౪౭॥
 అష్టాదశపురాణానాం శ్రవణే యత్ఫలం లభేత్ ।
 తదేకస్య పురాణస్య గణేశస్య శ్రుతేర్భవేత్ ॥ ౪౮॥
 కాకవన్ధ్యా బహుసుతా శ్రవణాదస్య జాయతే ।
 స్రవధర్భా భవేద్విప్రా దృఢగర్భా భవత్యపి ॥ ౪౯॥
 మూకో వాగీశతాం యాతి శ్రవణాన్మునిపుంజవాః ।
 వేదాధ్యయనసమప్నో మాన్యోఽపి ద్విజపుంజవః ॥ ౫౦॥
 శుద్రో వైశ్యత్వమాప్నోతి వైశ్యః క్షత్రియతామియాత్ ।
 క్షత్రియో ద్విజతాం యాతి స్మరణాదప్యముష్య హి ॥ ౫౧॥
 కన్యా తు లభతే చాస్యాప్యేకాధ్యాయస్య సంశ్రవాత్ ।
 గణవన్తం కులీనం చ పతిం సాధుం ధనాన్వితమ్ ॥ ౫౨॥
 జాత్యన్తో లభతే దృష్టిం పురాణస్యాస్య సంశ్రయాత్ ।
 సర్వతీర్థేషు యః స్నాయాద్ దద్ధాద్ దానాని సర్వతః ॥ ౫౩॥
 తత్ఫలం సమవాప్నోతి భక్త్యా యః శృణుయాదిదమ్ ।
 పఞ్చాగ్నిసాధనం గ్రీష్మే హేమన్తే జలవాసనమ్ ॥ ౫౪॥
 వర్షాస్వాకాశవాసం యః కురుతే బహువత్సరమ్ ।
 తత్ఫలం ప్రాప్నుయాన్మర్త్యః సంశ్రుతేఽధ్యాయపఞ్చకే ॥ ౫౫॥
 అగ్నిహోత్రం సదా యస్తు సేవతే భక్తిమాన్ నరః ।
 తత్ఫలం హి పురాణస్య శ్రవణాదస్య జాయతే ॥ ౫౬॥
 ఏకాంశుష్ఠేన యస్తిష్ఠేద్ వర్షాణామయుతం నరః ।
 దశాధ్యాయశ్రుతేరస్య పురాణస్య తథా ఫలమ్ ॥ ౫౭॥

లభతే మానవో భక్త్యా నిశ్చితం నాత్ర సంశయః ।

ఆజన్మమరణాన్నిత్యం శృణుయాన్మానవో భువి ॥ ౫౮॥

పురాణం తు గణేశస్య చక్రవర్తీ భవేత్ తు సః ।

ఆజన్మమరణాద్ యస్తు కాశీవాసం కరోతి యః ॥ ౫౯॥

తత్పుణ్యం లభతే మర్త్యే గణేశస్య పురాణతః ।

సహస్రం మాఘమాసాన్ యః ప్రయాగే స్నాతి మానవః ॥ ౬౦॥

తత్ఫలం లభతే మర్త్యః పురాణస్యాస్య సంశ్రవాత్ ।

గోమతీసంక్లమే తద్వత్ స్నానం భక్త్యా కరోతి యః ॥ ౬౧॥

తత్ఫలం కోటిగుణితం లభతే చాస్య సంశ్రవాత్ ।

గణేశస్య పురాణం యః శృణుయాద్ భక్తిమాన్సరః ॥ ౬౨॥

న భయం తస్య శూలాత్ తు వజ్రాచ్చ చక్రవక్త్రతః ।

ఇదం వః కథితం సర్వం పురాణం చ సవిస్తరమ్ ॥ ౬౩॥

సమ్పూర్ణో మహిమా వక్తుం న శక్యో వర్షకోటిభిః ।

బ్రహ్మణా షణ్ముఖేనాపి శేషేణాపి మునీశ్వరాః ॥ ౬౪॥

యుష్మాభిః పరిపృష్టం యత్ సర్వపాపప్రణాశనమ్ ।

సర్వం కామప్రదం భుక్తిముక్తిదం పుణ్యవర్ధనమ్ ॥ ౬౫॥

గణేశస్య పరేశస్య నానాలీలాధరస్య చ ।

వక్త్రశ్రోత్రోరఘహరం కిమన్యచ్ఛోతుమిచ్ఛథ ॥ ౬౬॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణే శ్రీడాఖణ్డే ఫలశ్రుతినిరూపణం నామ పంచపంచాశదుత్తరశతతమోఽధ్యాయః

॥ ౧౫౫॥

ఆదితః శ్లోకానాం సమష్ట్యజ్ఞాః - ౧౧౦౫౧ + ౬౬ = ౧౧౧౧౭ (ఉత్తరఖణ్డే శ్లోకసంఖ్య ౭౦౨౧)

ఇతి శ్రీమద్గణేశమహాపురాణే ఉత్తరఖణ्डం (శ్రీడాఖణ्डం) సమాప్తమ్ ।

॥ శ్రీగణాననార్పణమస్తు ॥

॥ శుభం భవతు ॥

ఇతి శ్రీగణేశపురాణం సమాప్తమ్ ।

(Continued from the first part ఉపాసనాఖణ्डమ్ in a separate file.)

Proofread by Manish Gavkar

——
Shri Ganesha Puranam 2 Uttarakhandam or Kridakhandam
pdf was typeset on March 20, 2025
——

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

